

AMERIKÁN

Národní Kalendář

NA ROK

ROČNÍK XLII.

S 90 vyobrazeními vážného i žertovného obsahu.

CHICAGO, ILLINOIS.

Nákladem a tiskem A. Geringera, 2520 So. Crawford Ave.

OBSAH:

Titulní obraz.—K pólstoletému jubileu Těš. Jednoty Sokol v Milwaukee, Wis.	
Kalendář roční. — Letopisná znamení a čísla.—Pohyblivé svátky.—Čtyři roční období.—Přehled roku 1918.—Zatmění.....	1
Měsíce se jmény a svátky.—Rubriky k domácím zápisům.—Čkazy na nebi.—Židovský kalendář.—Časová pořekadla	4—27
Seznam jmén dle abecedního pořádku a kdy připadají	28
Velké dny z historie lidstva se zřetelem k dějinám národa českého	30
Pacifista.—List k českoamerické historii z doby světové války. Napsal R. Jaromír Pšenka. Se šesti původními foto-illustracemi a podobou autorovou	33
U Fox Lake.—Báseň Josefa Macha	82
Ze vadorn.—Povídka od F. J. Andříka.....	83
Ve sluhách vlasti.—Obrázek z českoamerického venkova ve válečné době od Irmý Polkové-Bělohlové (s podobou autorky).....	93
Před jesení.—Báseň od J. Vrchlického.....	121
Kulich trpkostí—sá na dno.—Napsal Frank Krémářík	122
Podmořská jítina.—Báseň od J. Bezděky.....	155
Na březích Superioru.—Povídka ze severozápadního Wisconsinu od Václ. Lenocha. s pěti původními foto-illustracemi a podobou autora	156
Kukočka.—Báseň od Vilmy Sokolové	192
Dostal pomstě.—Vojenská povídka od M. Maška	193
Mexická amazonska.—Příhoda českého dobrovolníka z mexické revoluce. — Napsal J. S. Zeman-Vatra	201
Sladké a hořké chvíle.—J. Vrchlický.....	212
Pro amutné chvíle.—Sbírka humoru a vtipu.—Bohatě ilustrována	213
Ze života lovců a sběratelů přírodních, vypráví Vlasta A. Vrázová	229
Tajemná ústrojí.—Lékařské pojednání od dra. Miloslava J. Brzera	240
Zajímaví krajané.—O Čechích v exotických zemích. Píše E. St. Vráz se 2 ilustracemi Slovo k české mládeži.—Eva.....	244
Stará píseň.—Napsala Ernestina Staňková.....	255
Vrak.—Báseň—Joa. Mach	257
V havajské sopce.—Pro kalendář Američan napsal Ant. W. Julius, kresby C. S. Marka, fotografie A. W. Julise. Se šesti ilustracemi	258
Večer.—Báseň	271
Poslání moderní ženy.—Napsala Ludmila Kuchařová-Foxleevová	272
Ženy a válka.—Napsala I. Polková-Bělohlová.....	276
Paměti českých osadníků v Americe.—František Skočedopole.—Štěpán Novosad.—Václav Plaček.—Petr Waninger.—Josef V. Částka.—Paní Marie Jetinková.....	278
Prospěšné rady k všeobecnému použití.....	293
Výživná hodnota zeleň	299
Zákonité svátky v Unii.....	299
Pacifista.—Dokončení se str. 82.....	300
Světová válka.—Důležité události ze čtvrtého roku války se zvláštním zřetelem k účasti národa československého. Pro kalendář Američan sestavil Jea. Mach.....	314
Národní písně: Pověz mně, má milá, rozmlíá!— Pridi, Janík premilený. — Pridi ty šuhajko!	330
Proč pak jsi má milá. — Proč si k nám nepryšer?	331
Proč kalino v struze stojíš? — Přívalo jen se lilo	332
Ráda, ráda. — Rostou, rostou	333
Poštovní zasby (se změnami do října 1918)	335
Narcis.—Báseň od Jea. Bezděky	337
Kalendář břežnosti domácích zvířat	340
Váha buše sbilil stá.	342
Tabulky msdy	344

Seznam knih možno obdržeti úplně zdarma, dopíšete-li si na:

Aug. Geringera, 2520 So. Crawford Avenue,
Chicago, Illinois.

KALENDÁŘ ROČNÍ

V roce 1919 počítá se:

od stvoření světa dle poč. židovského	5679
od stvoření světa dle Calvisiusa	5868
od vystavění města Říma	2672
od zavedení kalendáře Juliánského	1964
od zboření Jerusálema	1849
od začátku stěhování národů	1544
od konce říše západofinské	1443
od útěku Mohamedova (tur. počítání)	1336
od počátku křižáckých válek	823
od vynalezení prachu a střeliva	539

od vynalezení knihtiskářství	479
od objevení Ameriky	427
od zavedení kalendáře gregoriánského	337
od vynalezení dalekohledu	310
od uzavření míru westfálského	271
od vynalezení parostrojů	221
od zavedení kalendáře opraveného	219
od prohlášení samostatnosti Sp. Států	143
Opravený kalendář zaveden ve Spoj. Státech 21. zářím 1853, kdy poručeno bylo místo 11. září psáti a čítati 21. září.	

POHYBLIVÉ A STÁLÉ SVÁT KY.

Sv. tři králů	6. ledna
Neděle Septuagesima	16. února
Neděle Sexagesima	23. února
Neděle Quinquagesima	2. března
Úterek masopustní	4. března
Popeleční středa	5. března
Květná neděle	13. dubna
Zelený čtvrtek	17. dubna
Velký pátek	18. dubna

Velikonoční neděle	20. dubna
Na nebevstoupení Páně	29. května
Svatodušní neděle	8. června
Neděle sv. Trojice	15. června
Božího Těla	22. června
Všeobecné posvěcení chrámu	19. října
První adventní neděle	30. listopadu
Vánoční hod ve čtvrtek	25. prosince

ČTYRY ROČNÍ OBDOBÍ.

Jaro počíná 21. března 1919 v 5 hod. 26 m. ráno.	Trvá 92 dní, 12 hodin 28 minut.
Léto počíná 22. června 1919 v 7 hod. 0 min. ráno.	Trvá 92 dní, 16 hodin 46 minut
Podzím počíná 23. září 1919 ve 3 hod. 46 min. odpo.	Trvá 90 dní 13 hodin 32 minut
Zima počíná 22. pros. 1919 v 10 hod. 42 min. ráno.	Trvá 89 dní 5 hodin 14 minut

Úhrnem 365 dní.

PŘEHLED ROKU 1919.

Masopust trvá od 7. ledna do 5. března; tedy 8 týdnů a 0 den. Začátek postu dne 6. března.

Konec postu dne 20. dubna a trvá 45 dní. Mezi vánocemi a popel. středou jest 68 dní.

ZATMĚNÍ ROKU 1919.

R. 1919 budou dvě zatmění slunce a jedno zatmění měsíce.

První, dne 29. května, bude úplným zatměním slunce, ale ve Spoj. Státech nebude viditelné. Jako částečné zatmění bude viditelné v celé Jižní Americe, na jižním Atlantickém oceánu a v Africe. Doba zatmění bude trvati od 4 do 7 minut.

Druhé zatmění, dne 7. listopadu, bude částečným zatměním měsíce a bude ve Sp. Státech více nebo méně viditelné. Bude obnášeti pouze 18% průměru měsíce. Doba jest zde uvedena dle času centrálního.

Měsíc vstoupí do polostínu ve 3.34 odpoledne.

Měsíc vstoupí do úplného stínu ve 4:45 odpoledne.

Střed zatmění v 5:44 odpoledne. Měsíc vystoupí ze stínu v 6:30 večer.

Měsíc vystoupí z polostínu v 7:55 večer.

Třetí zatmění, 22. listopadu, bude kruhovitým zatměním slunce. Pro státy u Atlantického oceánu započne krátce po východu slunce. Ze států u Tichého oceánu uvidí ho trochu jen jižní polovina Californie. Pro ostatní státy Unie slunce vyjde již částečně zatměné. Zatmění bude obnášeti od 40% ve státě Maine do 90% v pruhu 250 mil přes Texas a podél golfického zálivu. Uprostřed tohoto pruhu bude se slunce jeviti jako kruh, jakož šifka bude obnášeti dvacetinu jeho průměru. Zatmění bude viditelné v celé východní a jižní části Severní Ameriky, v severní Jižní Americe, Francii, Španělsku, severozápadní části Afriky a na oceánu kolech nich.

Nová Domácí Kuchařka, jest tak prakticky sepsána, že by neměla scházeti v žádné česko-americké domácnosti. 1400 různých předpisů. Cena pouze \$1.25, poštou \$1.35. K dostání u Aug. Geringera, 2520 S. Crawford Ave. Chicago, Ill.

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Sobota	Ignáce	Ignace		7 12 5 16	6 29	
Pátá neděle po Novém roce.			Délka dne 10 hod. 48 min.			
2 Neděle	Hromnic	Obět' Páně		7 11 5 17	7 40	
3 Pondělí	Blažeje	Blažeje		7 10 5 18	8 49	
4 Úterý	Veroniky	Veroniky		7 9 5 20	10 0	
5 Středa	Háty	Agáty		7 8 5 21	11 12	
6 Čtvrtek	Doroty	Doroty		7 7 5 22	ráno	
7 Pátek	Romualda	Reinharta		7 6 5 23	0 24	
8 Sobota	Jana z M.	Šalamouna		7 5 5 25	1 33	
Šestá neděle po Novém roce.			Délka dne 10 hod. 20 min.			
9 Neděle	Apoleny	Apoleny		7 4 5 26	2 38	
10 Pondělí	Skolastiky	Školastiky		7 2 5 27	3 37	
11 Úterý	Evroziny	Evroziny		7 1 5 28	4 28	
12 Středa	Lincolna	Lincolna		7 0 5 29	5 12	
13 Čtvrtek	Jordana	Benigna		6 59 5 31	5 50	
14 Pátek	Valentina	valent na		6 58 5 32	vých.	
15 Sobota	Faustina	Faustina		6 56 5 33	6 37	
Neděle Septuagesima.			Délka dne 10 hod. 37 minut.			
16 Neděle	Juliany	Juliany		6 55 5 34	7 38	
17 Pondělí	Šimona	Konstancie		6 53 5 36	8 38	
18 Úterý	Konkordie	Konkordie		6 53 5 37	9 37	
19 Středa	Konráda	Gabřna		6 51 5 38	10 35	
20 Čtvrtek	Eleuthera	Oldřicha		6 50 5 39	11 33	
21 Pátek	Eleonory	Eleonory		6 48 5 40	ráno	
22 Sobota	Washingtona	Washingtona		6 47 5 42	0 30	
Neděle Sexagesima.			Délka dne 10 hod. 53 minut.			
23 Neděle	Eberharda	Serenia		6 45 5 43	1 25	
24 Pondělí	Matěje ap.	Matěje		6 44 5 44	2 18	
25 Úterý	Walburgy	Viktorina		6 43 5 45	3 6	
26 Středa	Alexandra	Lesky		6 41 5 46	3 51	
27 Čtvrtek	Leandra	Leandra		6 40 5 48	4 32	
28 Pátek	Romana	Romana		6 38 5 49	5 8	

Čtvrtí měsíce.

První čtvrt dne 1. v 0 hod. 52 min. večer.

Úplněk dne 14. ve 2 h. 28 min. odpo.

Poslední čtvrt dne 22. v 4 h. 48 min. večer.

Demná povětrnost

od 5. do 10. krutá a od 11. mírnější zima; od 13. do 20. proměnlivo, větry, sníh a déšť a potom pochmurno, deštivo a proměnlivo až do konce.

Dne přibývá od 10 hod. 4 min. do 11 hod. 11 min.

Židovský kalendář.

1. Adar, 3. února; 14. Adar 16. února.

Pověrkadla.

Únor bílý, pole stří. Pakli se bouřkami v únoru rohy býkovy nevíkají, neže se dobrého roku nadít.

Když tě komár v únoru za uchem sašímrá, pobětně v březnu jistě he kamnám a ušima.

Větrové severní ku konci února zvěstují drozdý rok.

Nechce-li severní vítr v únoru váti, v dubnu se to musí jistě státi.

Je-li v únoru zima a sucho, bývá prý horký srpen.

Tmavě hromnic, sedláka ka radost; jasno-li ale, snáší ještě.

Manopust na slunci, pomláčka sa kamny.

O hromnicích musí skřívan vranout, kdyby měl smrznout.

Na sv. Valentina 14. nasazuj husy, nebudou dobrá housata.

"PÍSNĚ OTROKA."

Sensážní báseň od Svatopluka Čecha, která dočkala se 10 vydání, způsobila nevídaný rozruch a vzbudila i pozornost vládních kruhů. Cena 25c K dostání u A. Geringera 2520 S. Crawford A ve., Chicago.

ÚNOR.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

Slovník dvojnásobný. — Oba tyto Zdrůbkovy slovníky jak česko-anglický, tak anglicko-český jsou vázány v jednu knihu, v pěkné, plátěné, ohebné vazbě a stojí \$1.75.

Česko-americký Besedník. Velká kniha kvadrátového formátu, obsahující několik set vybraných básní a deklamací, solových výstupů a p. vázaná v snížené ceně, místo \$1.75, pouze 75c, poštou za 90c.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Záření měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1	Sobota	Albiny	Zal. J. Č. Bratří	6 35	5 51	5 41
Neděle Quinquagesima.			Délka dne 11 hod. 16 minut.			
2	Neděle	Simplicia	Jana Wesl.	6 34	5 52	západ
3	Pondělí	Kunhuty	Kunhuty	6 32	5 53	7 44
4	Úterý	Masopustní	Masopustní	6 31	5 54	8 58
5	Středa	Popeleční	Popeleční	6 29	5 55	10 12
6	Čtvrtek	Bedřicha	Bedřicha	6 28	5 56	11 23
7	Pátek	Tomáše	Tomáše	6 26	5 57	ráno
8	Sobota	Jana z B.	Radka	6 24	5 59	0 29
První neděle v postě.			Délka dne 11 hod. 26 minut.			
9	Neděle	Františky	Crhy a Strach.	6 23	6 0	1 31
10	Pondělí	40 mučedlnků	Alexandra	6 21	6 1	2 25
11	Úterý	Konstantina	Dobromila	6 19	6 2	3 11
12	Středa	Rehoře p.	Rehoře	6 18	6 3	3 49
13	Čtvrtek	Rosiny p.	Růženy	6 16	6 4	4 23
14	Pátek	Matildy	Matildy	6 15	6 5	4 53
15	Sobota	Longina	Dluhoše	6 13	6 6	5 21
Druhá neděle v postě.			Délka dne 11 hod. 53 minut.			
16	Neděle	Heriberta	Jindřicha	6 11	6 7	vých.
17	Pondělí	Patrika	Gertrudy	6 10	6 8	7 27
18	Úterý	Eduarda	Edvarda	6 9	6 9	8 25
19	Středa	Josefa p.	Josefa p.	6 8	6 11	9 24
20	Čtvrtek	Jáchyma	Jáchyma	6 5	6 12	10 22
21	Pátek	Benedikta	Benedikta	6 3	6 13	11 16
22	Sobota	Oktaviana	Jiřího z Pod.	6 1	6 14	ráno
Třetí neděle v postě.			Délka dne 12 hod. 09 minut.			
23	Neděle	Otty	Ebeharda	6 0	6 15	0 8
24	Pondělí	Gabriela	Gabriela	5 58	6 16	0 58
25	Úterý	Zv. P. Marie	Vtěl. Páně	5 56	6 17	1 44
26	Středa	Eman.	Eman.	5 55	6 18	2 25
27	Čtvrtek	Ruperta b.	Ruperta	5 53	6 19	3 2
28	Pátek	Guntrama kr.	J A Komenský	5 51	6 20	3 37
29	Sobota	Eustacha	Jetřicha	5 50	6 21	4 10
Čtvrtá neděle v postě.			Délka dne 12 hod. 31 minut.			
30	Neděle	Kvirina	Zosina	5 48	6 22	4 42
31	Pondělí	Kvidona	Bohuvěra	5 46	6 23	5 14

Čtvrti měsíce.

- ☉ Nový měsíc dne 2. v 5 hod. 11 min. ráno.
- ☾ První čtvrt dne 8. v 9 hod. 14 min. večer.
- ☽ Úplněk dne 16. v 9 hod. 41 min. večer.
- ☾ Poslední čtvrt dne 24. v 2 hod. 34 m. večer.
- ☉ Nový měsíc dne 31. v 5 hod. 5 m. večer.

Domácí povětrnost

Od 1. do 4. anih anebo studený déšť. 5. a 6. pěkně a slunečno, od 8. do 23. počasí měnivě. anih. déšť a někdy krutý mráz, od 24. do 27. jasná a pěkná a pak pochmurno a déšť.

Dne přibývá od 11. hod 16 min. do 12 hod 37 min

Židovský kalendář.

11. Adar, 4. března; 13. Adar půst Esther 16. března; 14. Adar, Purim 17. března; 15. Adar, Sušan Purim, 18. března.

Povězdia.

V březnu prach co zlato a stříbro, ale snih bývá pro oosení jed.

Mrzne-li v den čtyřiceti mučedlnků, mrzne ještě po čtyřicet nocí.

Mrzne-li v den sv. Gertrudy, trvá sniha ještě čtyřicet dní.

Svítl-li slunce v den svatování Panny Marie, les očekáváti drobný rok.

Březen bez vody, duben bez trávy.

Kolik březnových mih, tolik červenových ljáčků, Březen. a kamna vszem; duben, ještě tam budem; máj, vyženeme kosa v háj.

Studený březen, studený duben, mokry máj, bude v štodole ráj.

Na sv. Josefa, vyskočí beran na vršekapoděku je hospodář.

Na sv. Rehoře, čáp přeletí přes moře, šiba huba otavře, linj sedlák, který neote (12).

BŘEZEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Česko-americký Dopisovatel jest v každé domácnosti téměř nepostrádatelná kniha, ve které jest velký výběr návodů ku správnému sestavení všech společenských dopisů, psaných anglicky a česky, různých obchodních a právních listin dle amerických zákonů. Cena bohaté a cenné této knihy v plátěné vazbě jest \$1.25, poštou \$1.30.

Čísloučký Patino, kus kasární exotiky z temné pevniny. Velenápná práce známého českoamerického spisovatele R. J. Pšenky. Cena 50c., váz. v tuhých deskách 75c.

Duben

April

30

30

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Úterý	Hugona bisk.	Theodora	☾	5 45	6 24	7 48
2 Středa	Frantr z P.	Theodosia	☾	5 43	6 25	9 4
3 Čtvrtek	Richarda	Richarda	☾	5 41	6 26	10 15
4 Pátek	Isidora	Brože	☾	5 40	6 27	11 21
5 Sobota	Čeňka	Emilie	☾	5 38	6 28	ráno
Pátá neděle v postě.		Délka dne 12 hod. 50 minut.				
6 Neděle	Celestina	Buška	☾	5 36	6 29	0 19
7 Pondělí	Heřmana	Heřmana	☾	5 35	6 30	1 8
8 Úterý	Alberta	Albína	☾	5 33	6 31	1 50
9 Středa	Kleofáše	Demetria	☾	5 32	6 32	2 25
10 Čtvrtek	Ezechiela	Daniela	☾	5 30	6 33	2 56
11 Pátek	Lva p.	Lva	☾	5 28	6 34	3 24
12 Sobota	Julia	Juliusa	☾	5 27	6 36	3 51
Neděle květná.		Délka dne 13 hod. 09 minut.				
13 Neděle	Hermenegilda	Hermenegilda	☾	5 25	6 37	4 17
14 Pondělí	Tiburcia	Ctibor	☾	5 24	6 38	4 44
15 Úterý	Teodora	Olympie	☾	5 22	6 39	vých.
16 Středa	Kalixta	Arona	☾	5 21	6 40	8 13
17 Čtvrtek	Zelený čtvrtek	Zelený čtvrtek	☾	5 19	6 41	9 9
18 Pátek	Velký pátek	Velký pátek	☾	5 18	6 42	10 3
19 Sobota	Bílá sobota	Bílá sobota	☾	5 16	6 43	10 53
Neděle Velikonoční.		Délka dne 13 hod. 27 minut.				
20 Neděle	Hod Boží Vel.	Hod Boží Vel.	☾	5 15	6 44	11 39
21 Pondělí	Velikonoční	Velikonoční	☾	5 13	6 45	ráno
22 Úterý	Kajetana	Sotera	☾	5 12	6 46	0 21
23 Středa	Vojtěcha	Jiřího	☾	5 10	6 47	0 58
24 Čtvrtek	Jiřího	Albrechta	☾	5 9	6 48	1 33
25 Pátek	Marka ev.	Marka ev.	☾	5 8	6 49	2 5
26 Sobota	Kleta	Kleta	☾	5 6	6 50	2 36
První neděle po Velikonoci.		Délka dne 13 hod. 44 minut.				
27 Neděle	Jaroslava	Pelhřima	☾	5 5	6 51	3 9
28 Pondělí	Vitališe	Vitála	☾	5 3	6 52	3 43
29 Úterý	Petra mučen.	Sibily	☾	5 2	6 53	západ
30 Středa	Kateřiny S.	Hildegardy	☾	5 1	6 54	7 51

Čtvrti měsíce.

☾ První čtvrt' dne 7. v 6 hod. 39 min. ráno.

☽ Úplňák dne 15. ve 2 h 25 m. ráno.

☾ Poslední čtvrti dne 23 ve 5 h. 21 min. ráno.

☾ Nový měsíc dne 29. v 11 h. 30 min. večer.

Domnělá povětrnost

Pěkně počasí až do 9., kdy nastoupí studený déšť, jinovatka a mraz, pak až do konce proměnlivo.

Dne přibývá od 18. hod. 39 min. do 13 hod. 53 min.

Židovský kalendář.

1. Nisan, 1. dubna; 15. Nisan, začátek Pasaah 15. dubna; 16. Nisan, druhá slavnost 16. dubna; 21. Nisan, sedmá slavnost 21. dubna; 22. Nisan, 8. slavnost 22. dubna; 1 Ijar 23. dubna.

Pořekadla.

Duben hojný vodou, říjen pivem.

Pakli mokřý a zimavý duben, jest úroda na víno. V dubnu-li valný vítr se ozývá, seno i žito pěkná bývá.

Po bouřce v dubnu připadají mražky.

Je-li v dubnu krásné a povětří čisté, bude v květnu nepřijemné listě.

Na Tiburcia má se vše zelenat (14.)

Je-li o sv. Jiří tak vymoško žito, že se v něm havran ukrytí může, bude úrodný rok obilím.

O Jiří krásné-li a teplo, následuje krutá a mokrá povětrnost.

Jiří a Marek, mrazem nás zalek'.

Na sv. Marka schová se už v žitě vranka.

Sňh dubnový, jako mrva pohnojí.

Na čtvrtek zelenaj, kůby zasívej.

Na velký pátek semí nebyťej.

DUBEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$.	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Filosofská historie. Napsal Alois Jirásek. Zajímavé vypravování, v němž jsou zahrnuty politické události z roku 1848. Cena 25c. Poštou 30c. Krásně vázaná 50c. Poštou 55c.

Pepánek Nezdára. — Napsal Fr. Procházka. — Roztomilé líčení dětství typického malého českého nezbedy. Cena 25c, poštou 30c.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA		Zemní měřice	Východ slunce	západ slunce	Východ a západ Měsíce
	Katolická.	Protestantů.				
1 Čtvrtek	Filipa-Jakuba	Filipa-Jakuba		4 59	6 55	9 2
2 Pátek	Zikmunda	Zikmunda		4 58	6 59	10 5
3 Sobota	Nalez. sv. kř.	Nalezení kříže		4 57	6 57	11 0
Druhá neděle po Velikonoci. Délka dne 13 hod. 56 minut.						
4 Neděle	Floriana	Floriana		4 56	6 58	11 47
5 Pondělí	Pia V. pap.	Gotharda		4 54	6 59	ráno
6 Úterý	Jana Damiana	Jana Damiana		4 53	7 0	0 26
7 Středa	Stanislava	Bohumíra		4 52	7 2	0 59
8 Čtvrtek	Zjevení Mich.	Stanislava		4 51	7 3	1 28
9 Pátek	Rehoře N.	Hioba		4 50	7 4	1 55
10 Sobota	Isidora	Viktora		4 49	7 5	2 21
Třetí neděle po Velikonoci. Délka dne 14 hod. 16 minut.						
11 Neděle	Mamerta	Mamerta		4 47	7 6	2 48
12 Pondělí	Pankráče	Pankráče		4 46	7 7	3 17
13 Úterý	Serváce	Serváce		4 45	7 8	3 46
14 Středa	Bonifáce	Bonifáce		4 44	7 9	vých.
15 Čtvrtek	Zofie	Zofie		4 43	7 9	7 58
16 Pátek	Jana Nep.	Peregrima		4 42	7 10	8 50
17 Sobota	Ubalda	Jošta		4 42	7 11	9 37
Čtvrtá neděle po Velikonoci. Délka dne 14 hod. 29 minut.						
18 Neděle	Venance	Liboria		4 41	7 12	10 20
19 Pondělí	Petra C.	Potenciány		4 40	7 13	10 59
20 Úterý	Bernarda	Athanase		4 39	7 14	11 34
21 Středa	Felixe	Prudence		4 38	7 15	ráno
22 Čtvrtek	Julie P.	Heleny		4 37	7 16	0 6
23 Pátek	Desideria	Desideria		4 36	7 17	0 37
24 Sobota	Johanky	Zuzany		4 36	7 18	1 8
Pátá neděle po Velikonoci. Délka dne 14 hod. 42 minut.						
25 Neděle	Urbana I. pap.	Urbana		4 35	7 18	1 39
26 Pondělí	Filipa Ner.	Bedy		4 34	7 19	2 13
27 Úterý	Magdaleny	Vilhema		4 34	7 20	2 52
28 Středa	Viléma	Pontika		4 33	7 21	3 36
29 Čtvrtek	Na nebe vs. P.	Na nebe vs. P.		4 33	7 22	západ
30 Pátek	Zdobení hrobů	Zdob. hrobů		4 32	7 23	8 46
31 Sobota	Petronila	Angela		4 32	7 23	9 38

Čtvrtí měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 6. v 6 hod. 34 min. večer.
- ☽ Úplněk dne 14. v 7 h. 1 minut večer.
- ☾ Poslední čtvrt dne 22. v 4 hod. 4 m. večer.
- ☽ Nový měsíc dne 29 v 7 hod. 18 min. ráno.

Domácí povětrnost

Od počátku až do 21. krásně a teplo, potom bouřky a pochmurno a nevládnou.

Dne přibývá od 13 hod. 58 min. do 14 hod. 51 min.

Židovský kalendář.

18. Ijar, Lang Bo-mer 10. května; 1. Si- van 30. května.

Pověkání.

Přel-li na 1. máje, nestane páda dosti vlhká a píse pro dobytek se nedáří.

Dešť v noci před sv. Valburgou naplňuje stodoly i sklepy.

Dešť o Mamerta přináší soušení (11.), neboť v něm nic dobrého není, takto ani všestranné mlčení.

Urban krásný, vyjasněný hojným vínem nám odmění

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Studený máj, v zahrádách ráj, anebo studený máj, v stodolách ráj.

Vlajou-li korouhve v křivých dnech, budou silné bouřky.

Kdo o sv. Janě les zasí- vá, stěbla sdělí lokte mívá.

Májová voda vypíjí víno. [Mnoho dešťů vinnému ke- ři v květnu škodí.]

Sv. Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví muži.

Havirovo šito, Urbanův oves, co s toho bude, potom mi pověz.

KVĚTEN.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Rychlý počtář. Velmi užitečná kniha s hotovými výpočty pro všechny potřeby každého, zvláště pro obchodníky a farmery při prodeji a koupi dobytka, obilí, sena, slámy a mouky. Vypočítávání mzdy, stravování a úroků, váhy a míry, tabulky dřevařské, obchodní zákony, stálý kalendář atd. 250 str. II. vydání. Vázaná v plátně 50c.

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Zemní měsíc	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ měsíce
	Katolickú	Protestantú				
Šestá neděle po Velikonocích.			Délka dne 14 hod. 51 minut.			
1	Neděle	Fortúnáta	Radima	☀	4 31 7 24	10 20
2	Pondělí	Erazma	Razima	☀	4 31 7 25	10 56
3	Úterý	Klotildy	Klotildy	☀	4 30 7 26	11 28
4	Středa	Františka K.	Kvirina	☀	4 20 7 27	11 57
5	Čtvrtek	Bonifáce	Vinfrida	☀	4 29 7 27	ráno
6	Pátek	Norberta	Benigna	☀	4 29 7 28	0 24
7	Sobota	Roberta	Lukrecie	☀	4 29 7 28	0 51
Neděle svatoňušná.			Délka dne 14 hod. 59 minuty.			
8	Neděle	Hod Boží Sv.	Hod sl. Svat.	☀	4 29 7 39	1 19
9	Pondělí	Feliciana	Feliciana	☀	4 28 7 39	1 49
10	Úterý	Margarety	Olivy	☀	4 28 7 30	2 22
11	Středa	Barnabáše	Barnabáše	☀	4 28 7 31	2 57
12	Čtvrtek	Basilida	Odulfa	☀	4 28 7 31	3 38
13	Pátek	Antonína Pad.	Tobiáše	☀	4 28 7 32	vých.
14	Sobota	Basilida	Elisea	☀	4 28 7 32	8 19
Neděle sv. Trojice.			Délka dne 15 hod. 4 min.			
15	Neděle	Nejsv. Trojice	Trojice Svat.	☀	4 28 7 32	9 0
16	Pondělí	Benona b.	Zbynka	☀	4 28 7 33	9 36
17	Úterý	Adolfa	Laury	☀	4 28 7 33	10 9
18	Středa	Marcela	Miloty	☀	4 28 7 33	10 40
19	Čtvrtek	Geo. a Prot.	Bohdala	☀	4 28 7 34	11 11
20	Pátek	Sylveria	Sila	☀	4 28 7 34	11 41
21	Sobota	Aloise	Aloise	☀	4 28 7 34	ráno
První neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hodin 6 minut.			
22	Neděle	Bož. Těla	Achace	☀	4 29 7 34	0 12
23	Pondělí	Edeltrudy	Edeltrudy	☀	4 29 7 35	0 47
24	Úterý	Jana Křtitele	Jana Křtitele	☀	4 29 7 35	1 28
25	Středa	Ivana poust.	Prospera	☀	4 30 7 35	2 17
26	Čtvrtek	Jana a Pavla	Jana B.	☀	4 30 7 35	3 12
27	Pátek	Ladislava	Ladislava	☀	4 30 7 35	západ
28	Sobota	Lva II. pap.	Lva	☀	4 31 7 35	8 13
Druhá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hodin 0 minuty.			
29	Neděle	Petra a Pavla	Petra a Pavla	☀	4 31 7 35	8 53
30	Pondělí	Pavla pam.	Pavla pam.	☀	4 31 7 35	9 28

Čtvrti měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 8. v 6 hod. 29 min. ráno.
- ☽ Úplněk dne 13. v 10 h. 28 min. ráno.
- ☾ Poslední čtvrt dne 10 v 11 hod. 33 m. večer.
- ☉ Nový měsíc dne 27. v 2 hod. 48 min. večer.

Domácí povětrnost

Až do 8. někdy drsně počasí, na to pěkně a teplo až do 19., potom proměnlivo, od 25. hor-ko a teplé počasí.

Dne přibývá od 14 h. 53 m. do 16 hod. 06 m. a pak ubývá do 15 hod. 4 min.

Židovský kalendář.

6 Sivan, slavnost tý-dne 4. června; 7 Sivan, druhá slavnost 5. červ-na; 1. Tamuz 29. červ-na.

Pověrkadla.

Červen-li více suchý než mokřý panuje, dobrým ví-nem naše sudy naplňuje.
 Jaké počasí na Medardu bývá, takové o žních se o-tývá.
 Přel-li na den sv. Víta, jest drobný rok, toliko je-meni to škodí.
 Jaká povětrnost na sv. Jana Křtitele, takovou o-čekávej i o Michalu.
 Jaké počasí na Ladislava se ukazuje (27.), takové též po sedm týdnů se objevuje.
 Na Petra a Pavla dne jasný a čistý, rok drobný bude čistý.
 Na Petra a Pavla zlomi-se žito kořinek a ono sraje dnem i nocí.
 Sv. Vít kořinek štíp, sv. Prokop ten jej dokop'.
 Nezdá-li-li zeli na Víta, bude zelnice bita.
 Do sv. Jana Křtitele ne-chval ječmene.
 Medardová krápě štýti-cet dní kape.
 Dlouhý den, krátká níř.
 Na sv. Duchu bíláto, kn-de lačné mláto.

ČERVEN.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Přjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Zpěvník Česko-americký. Sbirka písní národních, společenských a zábavných, českých i americkým překladem. 302 str. V pěkné barevné plátěné vazbě 50c, poštou 55c.

Co by měla každá dívka vědět. Poučná knížka pro dospívající děvčata. Napsala M. H. Sangerová. Obsahuje tyto statě: Fyzické projevy. — Pohlavní dospělost. — Pohlavní pud. — Plození. — Následky nevědomosti atd. Cena 30c, poštou 35c.

Den a týžň	SVÁTKY A JMÉNA		Znamení měsíce	Východ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolícká.	Protestantů.			
1 Úterý	Theobalda	Děpolda	☾	4 32 7 35	9 50
2 Středa	Navšt. P. Mar.	Kamila	☾	4 32 7 35	0 26
3 Čtvrtek	Heliodora	Heliodora	☾	4 33 7 34	10 53
4 Pátek	Den neodvisl.	Den neodvisl.	☾	4 33 7 34	11 21
5 Sobota	Cyryl a Metod	Filomeny	☾	4 34 7 34	11 50
Třetí neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hodin 6 minut.					
6 Neděle	Upál. J. Husa	Jana Husa	☾	4 35 7 34	áno
7 Pondělí	Vilibalda	Veslava	☾	4 35 7 33	0 21
8 Úterý	Kiliana	Kiliana	☾	4 36 7 33	0 55
9 Středa	Brikcia	Brikcia	☾	4 37 7 33	1 36
10 Čtvrtek	Sedm bratří	Amalie	☾	4 38 7 2	2 21
11 Pátek	Pia p.	Pia	☾	4 38 7 2	3 11
12 Sobota	Jana Kv.	Ladimíra	☾	4 39 7 32	4 8
Čtvrtá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hod. 58 minut.					
13 Neděle	Markéty	Markéty	☾	4 39 7 31	vých.
14 Pondělí	Bonaventury	Karoliny	☾	4 40 7 31	8 11
15 Úterý	Jindřicha	Rozesl. apošt.	☾	4 41 7 30	8 42
16 Středa	Marie Karm.	Ruth	☾	4 41 7 30	9 13
17 Čtvrtek	Alexisa	Aleše	☾	4 42 7 29	9 44
18 Pátek	Symforosy	Arnolda	☾	4 43 7 28	10 16
19 Sobota	Vincence z P.	Stella	☾	4 44 7 28	10 49
Pátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 44 minut.					
20 Neděle	Eliáše proroka	Eliáše	☾	4 45 7 27	11 27
21 Pondělí	Daniela pr.	Daniela	☾	4 45 7 26	ráno
22 Úterý	Máří Magd.	Máří Magd.	☾	4 46 7 25	0 10
23 Středa	Apolináře	Apolináře	☾	4 47 7 25	1 1
24 Čtvrtek	Kristiny	Kristiny	☾	4 48 7 24	1 59
25 Pátek	Jakuba	Jakuba	☾	4 49 7 23	3 3
26 Sobota	Anny	Anny	☾	4 50 7 22	4 11
Šestá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 32 minut.					
27 Neděle	Pantaleona	Pantaleona	☾	4 51 7 21	západ
28 Pondělí	Inocence	Inocence	☾	4 52 7 20	7 56
29 Úterý	Marty	Marty	☾	4 53 7 19	8 26
30 Středa	Abdona a Sen.	Bořivoje	☾	4 54 7 18	8 54
31 Čtvrtek	Ignáce z Loj.	Hynka	☾	4 55 7 17	9 22

Čtvrtí měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 4. v 9 hod. 17 min. večer.
- ☼ Úplněk dne 12. v 8 a 2 min. ráno.
- ☾ Polední čtvrt dne 20. v 5 hod. 3 m. ráno.
- ☉ Nový měsíc dne 28. v 11 hod. 21 min. večer.

Domácí povětrnost

Červenec počíná chladným počasím; od 9. do 12. za dne bouřko, ale za noci chladno; od 12. až do konce horké letní počasí.

Dne ubývá o 5 hod. 2 min. do 14 ho n 22 minut

Židovský kalendář.

17. Thamuz, půst debyť chrámu 18. červenec; 1. Ab 27. červenec.

Pověstia.

Prší-li v den navštívení Panny Marie, trvá pak dešť 40 dní.

Den sedmi bratří když deštívý, bývá pak dešť trvanlivý.

Dešť o sv. Markétě trvá pak 14 dní a květuje špatné počasí ku sklizení sena.

Pakli na sv. Markétě prší, opadají vládké otechy a lískové otechy stanou se červivé.

Prší-li na sedm bratřů, prší po sedm neděl.

Pakli na sv. Jakuba slunce svítí, má př krutá zima býti.

Když na den sv. Anny mravenci plně hromady dělají, nálehuje př tuhá zima.

Sv. Markéta (12.) hodí srp do řítu, aneb: sv. Markéta vede lenos do řítu.

V červenci volá křepelka: "Poďte řít, poďte řít, dostanete pět peněz, pět peněz, pět peněz!"

Do Jakuba zeličko — po Jakubě zeli (se udělá)

ČERVENEC.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Jak se zrodila Volná Myšlenka. Tři přednášky M. M. Mangasariana. Přeložil V. J. Petrželka. Známý hlasatel nauk svobodomyslnosti podává ve třech přednáškách hlavní zásady racionalismu, t. j. nauky popírající zjevení a stavící rozumové pátrání jako jedině možný způsob správného chápání písmá, dogmat a postavení člověka v tomto světě a jeho poměru k Neznámému. Knížka o 48 stranách 15c, poštou 17c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Zapad slunce	Východ západ měsíce	Čtvrti měsíce.
	Katolíků	Protestantů					
1 Pátek	Petra v ok.	Menandra	☾	4 56	7 16	9 51	☾ První čtvrt dne 3. ve 2 hod. 14 min. večer.
2 Sobota	Alfonsa	Gustava	☾	4 57	7 15	10 21	☺ Úplněk dne 11. v 11 h. 39 min. dopol.
Sedmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 18 min.							☾ Poslední čtvrt dne 18. ve 9 hod. 58 m. večer.
3 Neděle	Stěpána nal.	Augusta	☾	4 58	7 14	10 55	☉ Nový měsíc dne 25. v 9 hod. 27 min. ráno.
4 Pondělí	Dominika	Dominika	☾	5 58	7 13	11 33	
5 Úterý	Marie Sněžné	Osvalda	☾	5 59	7 12	ráno	
6 Středa	Pr. Krista P.	Sixty	☾	5 0	7 10	0 15	
7 Čtvrtek	Kajetána	Alfry	☾	5 1	7 9	1 3	Domnělá povětrnost Srpen počíná teplým počasím; potom až do 10. nevlídná, pak pěk-ně až do 30., 31. větrno a bouřlivé.
8 Pátek	Cyriáka	Cyriáka	☾	5 2	7 8	1 56	
9 Sobota	Donáta	Jaroslava	☾	5 3	7 7	2 54	
Osmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 4 minuty.							
10 Neděle	Vavřince	Vavřince	☾	5 47	5 3	5 6	
11 Pondělí	Zuzany	Zuzany	☾	5 57	4	vých.	Dne ubývá od 14 hod. 28 minut do 13 hodin 10 min.
12 Úterý	Klára p.	Klára	☾	5 67	3	7 16	
13 Středa	Hypolita	Hypolita	☾	5 76	1	7 47	
14 Čtvrtek	Eusebia	Smila	☾	5 86	0	8 18	Židovský kalendář. 10. Ab. spálení chrámu 5. srpna; Elol 28. srpna.
15 Pátek	Nanebevz. P.M.	Na nebevz. M.	☾	5 96	59	8 51	
16 Sobota	Rocha	Hrože	☾	5 106	58	9 28	
Devátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 48 minut.							
17 Neděle	Liberáta	Liberáta	☾	5 116	56	10 10	Pověkadia. Čeho červenec a srpen neuvaří, toho září nemažá Teplé a suché léto přivádí za sebou mrtvý podzim, tahou zimou a nejlepš víno. Suché léto jest drobné na žito, neb slunce nesvítlí na hlad v zemi, za to však: Mokrá léta — drahá léta. Bylo-li léto mokrá, bývá v příštím roce dražota.
18 Pondělí	Heleny kr.	Heleny	☾	5 126	54	10 58	
19 Úterý	Ludvíka T.	Sebalda	☾	5 136	53	11 53	
20 Středa	Bernarda	Bernarda	☾	5 146	52	ráno	
21 Čtvrtek	Anastasia	Hartvíka	☾	5 156	50	0 54	
22 Pátek	Timotea	Žibřida	☾	5 166	49	1 58	
23 Sobota	Filipa b.	Zdeňka	☾	5 176	47	3 6	
Desátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 30 minut							
24 Neděle	Bartoloměje	Bartoloměje	☾	5 186	46	4 13	
25 Pondělí	Ludvíka kr.	Ludvíka	☾	5 196	44	západ	Počasí na sv. Vavřince a nanebevzeší Pan. Marie se zajisté udrží několik dní. Krásně-li o Vavřinci a Bartoloměji, na dobrý podzimek velkou máš naději. Ženci na pole, včely a poje. Vrána (když se oblií svěsto) volá: Sedlák krad!
26 Úterý	Zefyrina	Adriána	☾	5 206	43	6 55	
27 Středa	Josefa Kal.	Jaromíra	☾	5 216	41	7 23	
28 Čtvrtek	Augustina	Augustina	☾	5 226	40	7 52	
29 Pátek	Jana st.	Niceáše	☾	5 236	38	8 22	
30 Sobota	Rosy p.	Přibyska	☾	5 246	37	8 55	
Jedenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hod. 18 min.							
31 Neděle	Raimunda	Raimunda	☾	5 256	35	9 30	Sv. královna dostává přj vlypek zdravý lískový oříšek.

SRPEN.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		š	ct.	š	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Starovětské obrázky. Napsal Alois Jirásek. Rozkošné obrázky z doby rokoka šerpány z pokladu zkázek dědičných, postavy vybrány z prosté galerie rodu měšťanského, jak je dochovala paměť několika pokolení. Cena 25c, poštou 30 centů, vázaná 30 centů, poštou 55 centů.

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolický	Protestantský				
1 Pondělí	Dělnický den	Dělnický den	☾	5 26	6 33	10 11
2 Úterý	Štěpána kr.	těpána kr.	☾	5 27	6 32	10 56
3 Středa	Mansveta	Mansveta	☾	5 28	6 30	11 46
4 Čtvrtek	Rosalie	Rosalie	☾	5 29	6 28	ráno
5 Pátek	Victorina	Victorina	☾	5 30	6 27	0 42
6 Sobota	Zachariáše	Mojžiše	☾	5 31	6 25	1 42

Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hod. 56 minut.

7 Neděle	Reginy	Reginy	☾	5 32	6 24	2 44
8 Pondělí	Nar. P. Marie	Naroz. Mar.	☾	5 33	6 22	3 49
9 Úterý	Gorgona	Brunona	☾	5 34	6 20	4 57
10 Středa	Mikuláše	Mikuláše	☾	5 35	6 18	vých.
11 Čtvrtek	Pafnuce	Prota	☾	5 36	6 17	6 53
12 Pátek	Jména P. M.	Lyra	☾	5 37	6 15	7 29
13 Sobota	Tobiáše	Miloně	☾	5 38	6 14	8 10

Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 36 minut.

14 Neděle	Pov. sv. kříže	Kornela	☾	5 39	6 12	8 56
15 Pondělí	Nikodema	Mariany	☾	5 40	6 10	9 50
16 Úterý	Ludmily	Ludmily	☾	5 41	6 9	10 49
17 Středa	Lamberta	Lamberta	☾	5 42	6 7	11 51
18 Čtvrtek	Tomáše v.	Tita	☾	5 43	6 5	ráno
19 Pátek	Januara	Januara	☾	5 44	6 4	0 57
20 Sobota	Eustacha	Stacha	☾	5 45	6 2	2 3

Čtrnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 17 minut.

21 Neděle	Matouše	Matouše	☾	5 46	6 0	3 8
22 Pondělí	Maurice	Morice	☾	5 47	5 59	4 11
23 Úterý	Tekly p.	Tekly	☾	5 48	5 57	5 14
24 Středa	Gerharda	Jarmáře	☾	5 49	5 55	západ
25 Čtvrtek	Kleofáše	Kleofáše	☾	5 50	5 54	6 22
26 Pátek	Cypriana	Pravdomily	☾	5 51	5 52	6 54
27 Sobota	Kosmy a Dam.	Kosmy a Dam.	☾	5 52	5 50	7 29

Patnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 58 minut.

28 Neděle	Václava krále	Václava	☾	5 53	5 48	8 8
29 Pondělí	Michaela arch.	Michala	☾	5 54	5 47	8 51
30 Úterý	Jeronyma	Jarolma	☾	5 55	5 45	9 39

Čtvrti měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 1. v 8 hod. 22 min. ráno.
- ☾ Úplněk dne 9. v 9 h. 54 min. večer.
- ☾ Polední čtvrt dne 18. v 1 hod. 33 m. večer.
- ☾ Nový měsíc dne 23. v 10 hod. 24 min. večer.

Domnělá povětrnost

Neviditelné počasí s deštěm až do 9., pak pěkně až do 14., na to proměnlivo, od 21. do 25. deštivo, potom pěkně až do konce.

Dne ubývá od 18 hod. 7 min. do 11 h. 50 minut.

Židovský kalendář.

Rok 5680.

1. Tischri slavnost nového roku 25. září; 2. Tischri druhá slavnost 26. září; 4. Tischri půst Gealjah 26. září.

Předekadla.

Jaké počasí bylo na den sv. Jiří, tak vše zůstane obyčejně po celý měsíc.

Je-li o Jiří krásný den, bude krásný podzim.

V jakém počasí jde jelen k říjí (o sv. Jiří), v takovém se vrací o sv. Michalu.

Jaké počasí na den narození P. Marie, takové má zůstat osm neděl.

O Marie narození, vlašce vek tu více není.

Neprát-li toho dne, bude suchý podzim.

Krásné počasí 90. v tento den trvá ještě čtyři neděle.

Na sv. Maurice (22.) nejšeň pěnice, bude samá metlice.

Na kolik dní před sv. Michalem máš a mrzne, toliké bude přátelů roku po prvním máji mít a mrznout.

ZÁŘÍ.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

Jak žije a trpí naše domovina. Napsal Vojta Beneš. Vylíčení poměrů v českých zemích za prvního roku světové války. Knížka tato zůstane cenným historickým dokladem oné doby. Cena pouze 25c, poštou 28c.

Král uhlí. Napsal Upton Sinclair. Spisovatel v rouše napínavého románu vylíčuje poměry v hornických distriktech, a kořistění majitelů dolů. Cena 75c, poštou 85c. — Vázaná \$1, poštou \$1.10.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Středa	Remigia	Remigia	☾	5 56	5 43	10 31
2 Čtvrtek	Leodegara	Leodegara	☾	5 57	5 42	11 27
3 Pátek	Kandida	Ludomíra	☾	5 58	5 40	ráno
4 Sobota	Františka S.	Frant. S.	☾	5 59	5 38	0 27
Šestnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 47 minut.						
5 Neděle	Placida	Placida	☾	6 0	5 37	1 31
6 Pondělí	Bruno	Břeňka	☾	6 1	5 35	2 37
7 Úterý	Justiny p.	Libuše	☾	6 2	5 33	3 44
8 Středa	Brigity	Bryty	☾	6 3	5 32	4 54
9 Čtvrtek	Dionysia	Diviše	☾	6 4	5 30	vých.
10 Pátek	Frant. B.	Frida	☾	6 5	5 29	6 4
11 Sobota	Emiliána	Emiliána	☾	6 6	5 27	6 50
Sedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 11 minut.						
12 Neděle	Maxmiliána	Maximiliána	☾	6 7	5 26	7 42
13 Pondělí	Edvarda	Kolomana	☾	6 8	5 24	8 41
14 Úterý	Burkharda	Burkharda	☾	6 9	5 22	9 45
15 Středa	Terezie	Terezie	☾	6 10	5 21	10 50
16 Čtvrtek	Havla	Havla	☾	6 11	5 19	11 55
17 Pátek	Hedviky	Floriana	☾	6 13	5 18	ráno
18 Sobota	Lukáše ev.	Lukáše	☾	6 14	5 16	1 0
Osmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 h. 02 minut.						
19 Neděle	Posv. chrámu	Ferdinanda	☾	6 15	5 15	2 4
20 Pondělí	Vendelína	Vendelína	☾	6 16	5 13	3 6
21 Úterý	Voršily	Voršily	☾	6 17	5 12	4 6
22 Středa	Korduly	Korduly	☾	6 18	5 11	5 6
23 Čtvrtek	Severina	Šebfe	☾	6 19	5 9	západ
24 Pátek	Rafaela	Rafaela	☾	6 20	9 8	5 30
25 Sobota	Křišpína a Kr.	Vilemíny	☾	6 21	5 6	6 5
Devatenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 44 min.						
26 Neděle	Evarista	Evarista	☾	6 23	5 5	6 48
27 Pondělí	Sabiny	Sabiny	☾	6 24	5 4	7 34
28 Úterý	Šim. a Judy	Šim. a Judy	☾	6 25	5 2	8 24
29 Středa	Narcisa	Narcisa	☾	6 26	5 1	9 17
30 Čtvrtek	Marcela	Hvězdoně	☾	6 27	5 0	10 15
31 Pátek	Volfganga	Slavnost ref.	☾	6 28	5 59	11 15

Čtvrti měsíce.
 ☾ První čtvrt dne 2. ve 2 hod. 37 min. ráno.
 ☽ Úplněk dne 8. v 5 h 49 min. ráno.
 ☾ Poslední čtvrt dne 15. v 11 h 5 min. večer.
 ☽ Nový měsíc dne 23. ve 2 h 39 min. večer.
 ☾ První čtvrt dne 31. v 7 hod. 49 min. večer.

Domnělá povětrnost.
 Říjen je z počátku pěkný až do 8., potom pochmurno, pak 13. a 15. pěkné a příjemno. Od 17. studeno a jízovatka, ale pěkná podzimní odpoledne, od 27. do konce pochmurno.

Dne ubývá od 11 hod. 47 min. do 10 hod. 31 min.

Židovský kalendář.
 10. Tischri, slavnost smiffent 4. října; 18. Tischri, slavnost pod zelenou 9. října; 16. Tischri, druhá slavnost 10. října; 23. Tischri, slavnost, kolem 15. října; 22. Tischri, shromáždění, nebo konec slavnosti pod zelenou, 16. října; 23. Tischri, radost zákona 17. října; Marševan 23. října.

Pověrkadla.
 Vějou-li suché větry severní, obilí se v příštím roce nepodaří.
 Jasně-li počasí v podletí, bude větry s zimou odletí.
 Suchý den sv. Havla, zvěstuje suché léto.
 Před sv. Havlem mše všecko semeno ze země byl vybráno, v sklepě uchováno, přes zim tam ponecháno a dříve než kukačka zakukala, opět na čerstvé povětrí vynášeno.
 Na den sv. Lukáše má ozim již do strniště zaseta býti.
 Urbanův oves, Havlovo žito — nechyste!, sedláče, stodolu pro te! aneb: Havlovo žito (18. října) a Urbanův oves (25. května), obývají zřítka na trnu.

ŘÍJEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem:		Vydání:	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Pokyny zdravotní a pravidla slušnosti školní mládeži a rodičům jejím podává A. Skřivan. Obsahuje kapitoly: — Čistota, Pořádek, Oděv, Práce a zotavení, Jídlo a pití, Držení těla, O pohybování a dýchání, O spaní, Slušnost a zdvořilost. Cena poštou 10c.

Kněz svobodář. Příběh ze života amerických Čechů. Napsal Josef Buřata. Autor líčí zajímavým způsobem jak kněz, zdánlivě svobodář, založil nezávislou katolickou církev, ale sklamal osadníky jemu důvěřující. Cena knížky o 32 str. 15c. poštou 17c.

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Sobota	Všech Svát.	Všech Svát.		6 30	4 57	ráno
Dvanáctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 10 h. 27 min.			
2 Neděle	Památka duš.	Pam. dušiček		6 31	4 56	0 17
3 Pondělí	Huberta	Huberta		6 32	4 55	1 22
4 Úterý	Karla Bor.	Karla		6 33	4 54	2 30
5 Středa	Emericha	Emericha		6 34	4 53	3 40
6 Čtvrtek	Linharta	Linharta		6 36	4 52	4 52
7 Pátek	Engelberta	Engelberta		6 37	4 50	6 7
8 Sobota	Bohumra	Bitva Bělohor.		6 38	4 49	vých.
Jednadvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 10 hod. 11 min.			
9 Neděle	Teodora	Bohdana		6 39	4 48	6 25
10 Pondělí	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra		6 41	4 47	7 30
11 Úterý	Martina b.	Martina		6 42	4 46	8 37
12 Středa	Martina p.	Jonáše		6 43	4 45	9 45
13 Čtvrtek	Stanislava	Diega		6 44	4 44	10 53
14 Pátek	Serapiona	Levína		6 45	4 44	11 57
15 Sobota	Leopolda	Lipolta		6 46	4 43	ráno
Dvanáctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 9 hod. 57 min.			
16 Neděle	Otomara	Jungmanna		6 47	4 42	1 0
17 Pondělí	Řehoře D.	Bertolda		6 49	4 41	2 1
18 Úterý	Odon	Hildy		6 50	4 40	3 1
19 Středa	Alžběty	Elišky		6 51	4 40	3 59
20 Čtvrtek	Felixe V.	Edmunda		6 52	4 39	4 57
21 Pátek	Obět. P. Marie	Smicha		6 54	4 38	5 55
22 Sobota	Cecilie p.	Vojislava		6 55	4 38	západ
Třináctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 9 hod. 43 min.			
23 Neděle	Klementa	Klementa		6 56	4 37	5 30
24 Pondělí	Chrysogona	Chrysogona		6 57	4 37	6 20
25 Úterý	Kateřiny	Kateřiny		6 58	4 36	7 12
26 Středa	Konráda	Delfína		6 59	4 36	8 8
27 Čtvrtek	Den díkůčin.	Den díkůčin.		7 0	4 36	9 7
28 Pátek	Saturna	Noah		7 1	4 35	10 6
29 Sobota	Rufa	Achace		7 2	4 35	11 8
První neděle adventní.			Délka dne 9 hod. 33 min.			
30 Neděle	Ondřeje ap.	Ondřej		7 3	4 34	ráno

Čtvrtí měsíce.

- Úplněk dne 7. v 5 h. 35 min. večer.
- Poslední čtvrt dne 1. v 9 h. 40 min. ráno.
- Nový měsíc dne 22. ve 2 hod. 20 min. ráno.
- První čtvrt dne 29. ve 10 h. 47 min. ráno.

Domácí povětrnost

Listopad počíná pěkným počasím až do 6. kdy nastane počasí deštivé, od 11. do 16. snih nebo studený déšť, na to několik dní pěkně a potom až do konce nevlidno.

Dne ubývá od 10 hod. 27 min. do 9 hod. 31 min.

Židovský kalendář.

1. Kislev 24. listopadu.

Pověrky

Utní a boku třísku; je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá.
 Zůstane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká se dlouhá, studená zima.
 Je-li kobylka z husy o Martině zabité bílá, tuhá zima zavítá.
 Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v pětém lednu.
 Je-li zamračeno na sv. Martina, bývá prý neuvěřitlivě zima.
 Snih na sv. Ondřeje, tím mnoho nepřeje.
 Hřmá-li v listopadu, bude dobrý rok.
 Chodí-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po bílé.
 Na sv. Martina kouřtve se z komína.
 Kliment zimu oblíbaje, sv. Petr 22. dvora ucesuje.
 Padá-li snih o sv. Martině, říká se, že přijel sv. Martin na bílé brnů.

LISTOPAD.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Washington Závora, českoamerický román, jenž po dobu svého vycházení v Duchu Času poutal čtenáře měrou nejvyšší. Sepsal R. J. Pšenka. Také zevní úprava, plátěná vazba, činí knihu tu co nejvhodnější pro každou knihovnu. Cena knihy • 335 str. \$1, poštou \$1.10.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ	M
	Katolíků	Protestantů					
1 Pondělí	Eligia	Dluhoše	☾	7 4 4	34 0	12	
2 Úterý	Bibiany	Bibiany	☾	7 5 4	34 1	18	
3 Středa	Františka X.	Kasiana	☾	7 6 4	33 2	26	
4 Čtvrtek	Barbory	Barbory	☾	7 7 4	33 3	38	
5 Pátek	Judity	Sabaše	☾	7 8 4	33 4	52	
6 Sobota	Mikuláše	Isidora	☾	7 9 4	33 6	4	
Druhá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 24 minut.				
7 Neděle	Ambrože	Ambrože	☾	7 10 4	33 vých.		
8 Pondělí	Početi P. M.	Kající den	☾	7 11 4	33 6	14	
9 Úterý	Leokadie P.	Běleny	☾	7 12 4	33 7	25	
10 Středa	Melchiada	Jitky	☾	7 13 4	33 8	35	
11 Čtvrtek	Damase	Damaše	☾	7 14 4	33 9	44	
12 Pátek	Sinesia	Donáta	☾	7 15 4	33 10	50	
13 Sobota	Lucie p.	Lucie	☾	7 15 4	33 11	53	
Třetí neděle adventní.			Délka dne 9 hod. 18 minut.				
14 Neděle	Nikasias	Duchoslava	☾	7 16 4	33 ráno		
15 Pondělí	Iřenea	Kristiana	☾	7 17 4	34 0	53	
16 Úterý	Albína	Běluše	☾	7 18 4	34 1	52	
17 Středa	Lazara	Lazara	☾	7 18 4	34 2	50	
18 Čtvrtek	Graciána	Abrahama	☾	7 19 4	35 3	47	
19 Pátek	Nemesia	Nemesia	☾	7 20 4	35 4	44	
20 Sobota	Kristiny	Blahoroda	☾	7 20 4	35 5	38	
Čtvrtá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 15 minut.				
21 Neděle	Tomáše ap.	Tomáše	☾	7 21 4	36 6	28	
22 Pondělí	Zenona	Blaženy	☾	7 21 4	36 západ		
23 Úterý	Viktorie p.	Viktorie	☾	7 21 4	37 6	2	
24 Středa	Adama a Evy	Adama a Evy	☾	7 22 4	38 7	0	
25 Čtvrtek	Naroz. Paně	Naroz. Páně	☾	7 22 4	39 8	0	
26 Pátek	Štěpána muč.	Štěpána	☾	7 22 4	39 9	1	
27 Sobota	Jana Evang.	Jana Evang.	☾	7 23 4	40 10	4	
Neděle po ránoel.			Délka dne 9 hodin 17 minut.				
28 Neděle	Mladátek	Kastora	☾	7 23 4	40 11	8	
29 Pondělí	Tomáše bisk.	Milady	☾	7 24 4	41 ráno		
30 Úterý	Davida kr.	Davida	☾	7 24 4	42 0	13	
31 Středa	Sylvestra	Sylvestra	☾	7 24 4	42 1	20	

Čtvrtí měsíce.

- ☾ Úpínek dne 7. ve 4 h. 3min. ráno.
- ☾ Poslední čtvrt dne 14. v 0 hod. 2 m. ráno.
- ☾ Nový měsíc dne 22. v 4 h. 35 min. ráno.
- ☾ První čtvrt dne 29. v 1 hod. 25 m. večer.

Domnělá povětrnost

Z počátku počasí nepřijemné a mlhou a sněhem až do 10., po té sucho až do 18., drsné a mrazivé počasí až do 28., kdy bude přestí, 30. a 31. pěkné.

Dne ubývá od 9 hod. 40 min do 9 hod. 15 min., ku konci přibývá do 9 h. 18m.

Židovský kalendář.

25. Kislev, dosvěcení chrámu 18. prosince; 1. Tebet 24. prosince; 10. Tebet, púst obloženi Jerusalema 2. ledna.

Pořekadla.

Na sv. Eligia tuhá zima trvá prý celé čtyři měsíce.

Pakli Jiříni jasné se ukazuje, rok předrodný ti zvěstuje.

Padá-li o štedrý večer snih, urodí se chmel.

Zelené vánoce, bílé valkonoe; bílé vánoce, zelené valkonoe.

Tmavé vánoce, světlé stodoly.

Pak-li na sv. Štěpána větrové uhodí, přití rok víno špatné se urodí.

Na Sylvestra vítr a ráno slunce svítí, nelze nám dobrého vína se nadíti.

Dvanáct nocí od štedrého večera až do sv. Tříkrát zvěstují prý povětrnost přitích dvanáct měsíců.

Když v prosinci mrzne a sněží, drodný rok na to pánuje.

Tmavé vánoce, dojně krávy, světlé vánoce ponejou slepce.

Svatá Lucie 13. nocí upíje, dou přídá.

Když v prosinci mrzne a sněží, drodný rok na to pánuje.

PROSINEC.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		š.	ct.	š.	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Jak jsem se stal racionalistou. Napsal M. M. Mangasarian, jeden z předních světových svobodomyšlných řečníků a spisovatelů. Se svolením autorovým přel. V. J. Petrželka. Každý myslící člověk měl by si přečísti tuto velepoučnou a zároveň zajímavou knížku. Cena poštou 15c.

Význam křestních jmen.

- Abdon (Hořivý, Bořek, Bořtal), f., sluha.
 Abel, h., poměrníci.
 Abraham, h., otec mnohaletí, otec národa.
 Adalbert viz Albert.
 Adam, h., prv. člověk, muž ze země.
 Adaukt (Přítisk, Zbožný), božný.
 Adla, Adelaida, n. urozená.
 Adelunda, n., urozená dáře.
 Adellinda, n., urozená ratolest.
 Adolf, n., šlechtný Vik, šlechtný zpomocník.
 Agatha (Háta, Dobroslava), f., do-
 les, laskavá.
 Agathon (Dobroslav), f., dobrý.
 Agnes (neřka, Nětice), l., beránek,
 neposkvrněná, čistá.
 Achab (Mlána), f., milý přítel,
 spolutoževník.
 Albert, Albrecht, Adalbert, něm.
 vysokorodý, slavný šlechtic.
 Albin (Albín, Bělko), l., bílý, dítě.
 Albina, Běla, Bělka, Bělínka, l. dítě.
 Albrecht viz Albert.
 Alexander (Látek, Letan, Sala),
 f., muže bránci.
 Alexius (Lexa, Aláš), f., pomocník.
 Alfons, arab. krásný.
 Alfred, n., mírumilovný.
 Alois — Ludvík, zručný.
 Alwina, n., šlechtná přítelekyně.
 Alžběta, Eliška (Elisabeth), h., bo-
 hu zaměřená.
 Amadeus, l., bohu milý.
 Amalie, n., neposkvrněná, neřinná.
 Amandus, l., milování hodný.
 Amaranthe, berádnoucí krása.
 Amara (Milada), l., milovaná.
 Amator (Milouš), l., milovník.
 Ambros (Brožek, Broží, f., ne-
 smrtelný, božský.
 Ammon, h., spolehlivý.
 Amos, h., obdivný, silný.
 Ananáš, boží láska.
 Anastasia (Nastáška, Nestáška),
 f., s mrtvých vstalá, znovu k ži-
 votu povstalá.
 Andreas, f., mukný.
 Anetka (Nětice, Nětice), viz Agnes.
 Anjele, Anzela, Anzelička (Anzka),
 l., anděl rovná.
 Anna (Hana, Annule), h., třemná.
 Anselm, n., ochranný přítel.
 Antonín (Antoch, Antof), prosiev,
 počtyhodný.
 Apollinář, Apollonius, f., Apollín,
 světla a pravdy přivoditel.
 Apollonia, Apollona, f., stříbr.
 Arabella, lepká, spanilá.
 Archimedeas, f., hluboký myslitel.
 Aristoteas, f., nejlepší (syn).
 Aristoteles, f., nejlepší zastánc.
 Armins, n., čistáostivá.
 Arnold, n., ocel silou vládnoucí.
 Arnott viz Ernest.
 Arnulf, n., (Arinulf, arněk.
 Aros, h., svícený.
 Arthur (Artuš), mocný.
 Aspasie, f., přelidivá.
 Artemida, f., kvetoucí.
 Albanus, f., přemoditě.
 August, Augustus, l. ctihod. vrozený.
 Aurelius, Aurelián, (Zlatko) l. zlatý.
 Aurora, l., ranní červená, rosa.
 Avit, l., po způsobu předků.
 Baldwin, mocný přemoditě.
 Balhasar, h., knize leku.
 Bagdát, f., křtětel.
 Barbara, l., ctínka, círosemka.
 Barnabás, h., syn ústěchy.
 Barnolomj (Bárta, Bartol, Hartík,
 Bartůnk), h., bojovný syn.
 Basili, Basilius, f., královský.
 Beata, Beatrix (Bořena), l., bla-
 žená, šťastná.
 Beatus (Blášek, Bláček), l., šťastný.
 Bedřich viz Friedrich.
 Běna, Bělka, Bělna viz Albina.
 Bělna viz Leckadla, f., přelidivá.
 Bělnut viz Kandíd, l., bílý.
 Benedikt (Benek), l., pochůvaný.
 Benignus (Benm), l., dočtivý.
 Benjamin, h., syn štěstí.
 Benigna (Benka, Dobrávka), l., do-
 brotvivá.
 Benno, (Bernard, Bernhard, Bar-
 náb, Zbožný) n., silný jako medvěd.
 Berta, Bertha, silvostná, světlá.
 Berthold, n., svou lepostí známý.
 Bertram, lekář černý.
 Betty nebo Babette viz Barbara.
 Běta viz Alžběta.
 Běha, Běh viz Makarius.
 Běhomin viz Theobald a Fides.
 Běhoreč, viz Kuzen, f., urozený.
 Běhoslav viz Benedikt.
 Běha, Běhadrina, bichotivá.
 Běha (Bělka, Blance), Ital. bílá.
 Běhanus (Blášek, Běhál, Vlah), l.,
 berádnoucí, královský.
 Běha, Běhaena viz Blastus, Beatus.
 Běhál, Běhan, Berádný, Theo-
 dot, Dorothea, l.-f., bohem daný.
 Běhánka viz Dorothea, Theodora.
 Běhobob viz Anastasius.
 Běhuchval, lat., Laudus, bohu
 chvála.
 Běhumil viz Theofil, Philothova, A-
 madus.
 Běhumír, Gottfried, n., mír v bohu.
 Běhurád viz Theodosius.
 Běhuslav, Bohus, Božek viz Timo-
 theus — Bohuslava viz Isabela.
 Bolestav, t. on dobrý viz Magnus.
 Bonifác (Dobroděj), l., veleštinář.
 Borivoj, Bořek, Bořek, Bořta, viz
 Abdon.
 Bořena viz Theodor, Beata.
 Bořislav viz Bruno, n., hrdý.
 Bořislava, světlá.
 Bořík, Bořek viz Ambrós.
 Brunhilda, n., snědá mladá.
 Bruno (Běněk, Bětlav), h. hrdý.
 Burkard, n., prvnímu hradu podobný.
 Buřek, Celestin, l., sebeký.
 Caesar, f., ctáň, majestátný,
 šťastný.
 Cecilia, l., slepá, krátkozraká.
 Celeris, l., rychlý.
 Celestin (Bulek), l., sebeký.
 Cleero, l., milovník hrachu.
 Cyna viz Cyril.
 Clibon, Bohus viz Timotheus.
 Clod viz Honorius.
 Cyprus, Cyprian, f., poklonkát.
 Cyriak, l., pánu přimáležející.
 Cyril, Cyna, Cyrus, f., Kyona, vzmě-
 řný, hrdinný.
 Čeněk viz Vincenc, l., vítěz.
 Dagobert, n., jasný jako den.
 Damian, Dama (Hodivít), l., po-
 kořitel, vítěz.
 Daniel, Daněk, Daník, Danko, h.,
 soudce Boží, soudce spravedlivý.
 Darius, p., mocný vítěz.
 David (Stratoboj), h., milovaný.
 Deborah, h., velká, vzor ženám.
 Delila, h., zřitel, zamilovaná.
 Demeter, f., štěstí, štěstí.
 Demosthenes, f., sila ředu, míru-
 milovník.
 Desider (Děán), l., vyřádaný.
 Děpold viz Theobald, n., chrabrý.
 Dětrich, Dietrich, Diego, Theodo-
 rich, n., dobrý bohatý, štěstí.
 Diogenes, f., bohorodý.
 Dionis (Divít), franc. Denis, Dioný,
 bohem poslány.
 Duhob, viz Longinus, l., clouhý.
 Dobeš viz Tobáš, h. bůh dobrý jest.
 Dobrava, Dobrotivá, Běha viz
 Benigna.
 Dobroděj viz Bonifac.
 Dobrohub viz Bonaventura.
 Dobromysl viz Euthymius.
 Dobroslava viz Agatha, f., dobrá.
 Dominik, l., panující.
 Donat, l., darovaný.
 Dorothea, Bohánka, f., bohem daná.
 Dorotheus viz Bohdal.
 Drachoslav, Dobroslav viz Agathon.
 Drahotin, Drahoš, Drašek viz
 Karel.
 Dražba viz Rosamunda.
 Duchoslav viz Spiridon.
 Eberhard, Gebhard (Hahart), n.,
 silák silný jako kamery.
 Edmund, Edgar, anglosas, šlechtný
 ochránce.
 Edvard, anglosas, strážce, právní
 ochránce.
 Egidius (Jiří, Jilek), l., ochránce.
 Ekkasar, h., bůh pomáheč.
 Eleonora, f., útřpocet majitel.
 Eleuther, f., svobodu milovník.
 Eliaz, h., ctitel boha.
 Eligius, l., svyolený.
 Eliška, Eližbeta, Alžběta (Eli-
 zbeth), h., bohu zasvěcená.
 Emanuel, Eman, h., Immanuel.
 Bůh s ním; potěšený.
 Emerentia, l., zasloužilá.
 Emerich, n., plný jako věla.
 Emil, Emilian, Emília, l., spůsobný,
 přilidivý.
 Emma, Emmeline, n., plná, domáči.
 Engelbert, n., anděl silný.
 Eprahon, h., plodný.
 Erasim, Erasimus, milovník bodný.
 Erhard (Herasit), n., velkodušný,
 šlechtý.
 Erich, n., velený.
 Ernest (Arnott), n., ctí plný válečník.
 Erwein, Ervin, n., přítel vojaka.
 Euther, h., zelenající se mrtva.
 Eudokius, f., věhlasný.
 Eufemia (Ofka), f., s dobré pověstí
 stojící.
 Eufrosina (Přelidivá), f., veselá-
 myslná.
 Eugen (Běhoreč), f., urozený.
 Eugenie (Ofka), f., urozená.
 Eulogius, f., dobrý řečník.
 Eustasius (Smil), f., zábožný.
 Eustasius (Jelich), f., ctáň.
 Eustach (Eustach, Stach), f., štěstí-
 moný, šťastný.
 Euthymius (Dobromysl), f., dobrá-
 mysl.
 Eutropius, obratný.
 Eva h. (Chavrá), matka živých,
 první žena.
 Fabian, l. bohosv. krát, milovník bobů.
 Feodoch, h., v bohu silný.
 Fanny, Franciska, svobodná, volná.
 Faustín, Faust, Felician (Stáček),
 l., šťastný.
 Fyralia, Eulalia, f., vřimová.
 Felicitas (Šťastná), l., štěstí.
 Felix (Šťastný), l., šťastný.
 Fena viz Poloména.
 Ferdinand, n., odvárný ve vůli,
 svobodný muž.
 Fides (Věra, Běhominra), l., vřa-
 důvěra.
 Filip, f. milovník koní.
 Filoména (Fena), f., mlující.
 Filomena (Bohumil), f., bohu mi-
 lující.
 Firmin, l., silný.
 Flaran, l., vřimolavý.
 Flava (Kvetoslav), l., kvetoucí.
 Florentia (Kvetav), l., kvetoucí.
 Florian (Flora, Florak), l., kvetoucí.
 Fortunat, l., šťastný.
 František (Franciscus), volný,
 svobodný.
 Fridolin, n., syn míru.
 Friedman (Friduš, Zvonimír), n.
 mírumilovný muž.
 Friedrich (Fřič, Fřicek, Bedřich),
 n., mírumilovný.
 Fulgenc, l., svícený.
 Gabriel, h., sila boží.
 Gajus, zahradník, pošť.

Gaudens (Radim), l. veselý.
Gelasius (Smích), l. umívalčel.
Gemma (Perla), l. drahotem.
Genovefa, f. stříde šveta.
Georgia, Jiřina, Jiřina viz Jiří.
Gerhard (Radko), n. bojovný.
Gerlach (Jarloch) viz Eberhard.
German, l. pravý, přirozený.
Getruda, n. bojovná panna, dovedná (v házení) kopím.
Gideon, h. bohatel.
Gilbert, n., veselivoucí.
Gottfried (Bohumír), n., v bobu máj majitel.
Gottlieb staroum, Gatteip (Bolu-
mí), bobem učitelny.
Guido (Vít), cestník, průvodčí.
Guntber (Vintř), n., sojvůdce.
Gustav, skand., šťastnouček.
Habart viz Eberhard.
Hagar, h. ctěl.
Hanička, Johanka viz Jan.
Hanus, Hanec, Hončík, Jeník viz Jan.
Hartman, n., tředř, perný muž.
Háta viz Agatha, f. dobrá.
Hazel, Havlík, Havelka viz Gallus,
l. obřvatel Gallia, nyníjší Fran-
co, kočující.
Hedvika, Judvika, n., žena bo-
jovníka.
Hebtor, f. dobrý manžel, hospo-
dařivý.
Helena, Alena, Jelena, Hlona, f.,
ovícená vřidka.
Heliodor, f. dar slupce.
Herbert, n., chotí milý.
Hermína, n., stříplná.
Herman, Hareš, n., udatný ve
vojsk.
Hieronymus (Jarolim, Jeroným,
Jeřolim), f., muž svatého jména.
Hilarius, l. veselý.
Hildegarda, n., mlá ochráníka,
opatovnice dětí.
Hloh, h., trpíval oudem pronále-
dovaný.
Hippokrates, f., koňák.
Hippolyt, f., znalé koní.
Hanus, Hanec, Hončík, Jeník viz
Hippokrates, f., koňák.
Honorius, Honorat (Clrad, obřof,
vákný).
Horatius, l., pozoruhodný.
Hortensia, l., zahrádka.
Hostelt, viz Damas.
Hoyda (Otilda) viz Otilia, šťastná.
Hron viz Romulus.
Hroš viz Rochus, vyřšený.
Hubert, n., rozumný.
Hugo, n., vznešený.
Humbert, n., uedřý, domov majitel.
Hyacin (Jacek, Jacint), f. drahotem.
Hyaz, f.-l., odřvý.
Hynek, Heurík, Jindra, Jindřich,
n. Heinrich, v domovní bohatý.
Charita, f., půvabná, grada.
Chranibor viz Serrac.
Chrysolog, f., slaté slovo, vřubivný.
Chrysoyon f., slaté slmá.
Chrysozym, f., slatodář.
Iča, n. vřborná, nejpěší.
Iduna, nevařnoucí vřda.
Ignác Ignát (za výraz Hynek=Jin-
dřich), l., ohnivý.
Innocenc, l., svatinný, prostý.
Irena, Irenaj, f., mírumilovná.
Isabela (Bohuslava), h., Ctěl, ne-
porušená.
Isak, bůh pomoci.
Isak, h., dítě radostí.
Isidor, l. bohyní (Isa) darovaný.
Ivan st., viz Jovan, Jan.
Jacek, Jacint viz Hyacin.
Jadrika viz Hedvika.
Jachým, Joachim, h., bobem vyřšený.
Jakob, Jakša, Jacek, Kubel, Kuba,
viz Jakub.
Jakub, h., posadřší narosený, radostí
světovatel.
Jan, Jeník, Hanuš, Muky (Jan Nep.)
Hončík z h. Jehochanan, dar boží.
Januar, l., vrátný, rok počínající.
Jar, Jarek=Jarus.

Jarloch viz Gerlach.
Jarolim, Jarol, Jeroným viz Hiero-
nym, f., svatého jméno.
Jaromír viz Gerhard.
Jaroslav, Jarok, Jarda viz Valeran.
Jaroslav, Jarloch viz Gerlach.
Jana, veselá viz Sarena.
Jedok viz Gideon, h. bohatel.
Jereimáš, h. bůh sešlá lísek, střelec.
Jesaja, h., bůh pomoci.
Jezich, viz Eustasius, f., stály.
Jiří, Jirek, J., Egidius, bedlivý,
ostradřý.
Jindřich, viz Hynek.
Jiří, Jiřa, Jiřka, Jurko, Juraj, f.,
Georges rolník.
Jitka, Juta, Judita viz Judas.
Jomá, h., kolubčo.
Jonathan, h., věrný přítel.
Josef, Josa, Joško, Pepík (z Ital,
Giuseppe), h., přizpověný, bůh jed-
nebo ještě střídčí.
Jozna, h., bůh pomoci, spomocník.
Jošt, Jodocna, f., stěna.
Judas, Judita, Juta, h., vřmávatel
boží.
Julius, Julian, Juliana (Ulka, Juli-
čka) l., mlčkovitý.
Justin, Justus, l., spravedlivý.
Jurenal (Mladý), l., mladý.
Kajetan, l., z Kajeiry, města v Itálii.
Kajua, l., muž nemý, zahrádka.
Kališ, f., nebezpečí.
Kamil, l., družba.
Kamilia, l., drůbčka.
Kandid, l., blíž, světlý.
Kanut, Knut, l., bedlivý.
Karel (Drahoš, Drahotin), n. muž
slák.
Karia, l., milovaný.
Kaspar, parský, pokladník.
Kateřina, Kastrda, f., ctěl, cestovní.
Kedruka, Kédra, Kerula viz Geotrna.
Kisudna, l., uzavřený, samičký.
Kilment, Kilmel, l., mírný.
Kleopatra, f., vědná ošera, přcha
otova.
Klotilda, n., bojovná.
Konrád (Kunel, Kurt, Kunz), n.,
smělý rádo.
Konstantin, l., stály, vřvralý.
Kordula, l., gráčko, ardečná.
Kornel, l., perný.
Kosmas, Hal., odobný.
Krescent (Hodliar), l., rotoucí.
Krizpin, l., kudrnatý.
Kristián, (Křičtan), l., křesťanský.
Křistina, Křičanka, l., křesťanka.
Kryštof, f. (Christofor) nositel Krista.
Kubel, Kuba viz Jakub.
Kupel, Kuno, viz Konrád.
Kuxhuda (Kuna, Kunka), v n.
Kuzgunda, šlechtáka z odřvátka.
Kuno, n., odřvátý.
Květuše viz Florencia.
Kvědo viz Guido.
Kvřin, l., kopálek.
Lašek=Ladislav.
Lambert (Drahošar), n., ve vlasti
za skvětlí, krajan vřičník.
Látia, l. veselá.
Laura, Laurenda viz Laurencia.
Laurencia (Vavřinec), l., vavřinem
vřčtený.
Lazar, h., (Kleasar), bůh pomoci,
chudák.
Leander, f., vřdce.
Leo (Ler, Levík) l., ler.
Leodgar, n., ochránitel lidu.
Leokadia (Břena), f., přiležitá.
Leonard, Linhard, Leonard, n.,
lel srđce.
Leopold (Lypold) n. lel muž, slatěl.
Lefek, Lefan viz Alexander.
Lexa, viz Alexius.
Liberát, l., seroboditál.
Libomir viz Irenosa, f., mírumilovný.
Libuše (Amalie) liba.
Linhart viz Leonard.
Longin (Dřuboš), l., dlouhý.
Lothar, věhlasný.
Lubomir viz Irenaj, f., mírumilovný.
Lucia, l., světluplá.

Lucian, l., ovícený.
Lucrétia, l., ctěl.
Ludmila, Lída, Ljduška, č. řidu mlá.
Ludník, (Ladevit, Luděk), gal. vř-
hlasný ráčovník.
Lulaa, Ludovika, g., vřhlasná rekroš
luská, Lúdek, l., ovícený.
Magdalena (Madlena, Mandarina;
h., přilimní Marie rozem z Mag-
daly, vyřšená.
Magnus (Hobolav, Hoteč) l., veliký.
Mahabús, h., hřmotel.
Makarus (Břah, Břaha) l., blaho-
slavený.
Malvina, vědná ošera.
Mamert, ukrutný.
Manfred (Miroslav), n., mírumilovný.
Manvret, l., mírný.
Marcel, l., rozmálený.
Marek, Marš, Matřik, l., moudřý,
jeunný.
Maria, Mařka, Mařenka, h. (vlastně
Mirjam), trpěnat, mláost.
Mariana, h., bohobona hřvřodř.
Marketa, Margarita, Marhof, perla.
Martha, h., pečlivá, starostlivá ho-
spodyná.
Martin, Mřech, Mřech, l., bojovný.
Matř, Matřk, Matřko, Macho, Ma-
rouk, Matřina, h., darovaný, das
boží.
Matřida, Tyřka, mlá družka, pan-
nešká bedinka.
Mauric, More, l. maurický tmav, pětí.
Maxim, Maximilian (Maxa), l., cel-
stěl.
Mečard, obráčený.
Meřghard (Meřhart, Meřrad), n.,
střed mláostel.
Melania, f., černá.
Melichar viz Melchior, h. král světa.
Meshodř, Meshud, f., učitel.
Michael, Mikko, h., doslovně: kdo
jako bůh.
Mikuláš, Měšek, Mík, Mikel, Niko-
laš, Niky, f., vítěz nad řidom.
Milan, viz Achar, f., mlý přítel.
Mlada (Mladá), č., mláoraná.
Milena viz Amata, l., mláoraná.
Miroslav viz Manvret, l., mírný.
Milota viz Amundus, l., mláoraný
bodný.
Miroslav viz Pacifik, Manfred.
Mlad viz Jurenal.
Modest, l., skromný.
Mořik, h., z rody vřařený.
Mouška, l., vřřaha.
Mudrota viz Sofremina, moudřý.
Muky viz Jan Nep.
Nadř, Spos, l., nadře.
Naninka, Nande viz Anna.
Napoleon, l., ze řvota se radující.
Natalia, l., ze řvota se radující.
Nathaniel, h., bobem daný.
Neander, f., nový muž.
Nemousis, l., methál.
Neofyt, f., nováček.
Neotár, Neotárka, viz Anastasia.
Nestorin, f., mláďatý.
Něctie, Nctie, Anctie, Arna.
Nikandar, f., stěla.
Nikfor, f., nositel vítězství.
Noah, h., křid.
Norbert, n., severní.
Odon, bohatý.
Ofka, viz Eugenia.
Oktavian, l., nejvyšší stopel.
Olaf, slavný.
Olřam viz Volfram.
Olřa, vředěná první křesťanka na
Rusí a baba ar. Vladimira, za ně-
hož se z. 899 pokřestil Rus
stalo.)
Olřva, Olřver, pomocník.
Olřvia, kočeni chot.
Olympia, nebezřanka.
Ondřaj, Andreas, f., muřný.
Orland, Roland, n., vlasti ošera.
Otilá, (Hessa), h., pomoc.
Oskar, angl. syn hor.
Ostach viz Eustach.
Ostřed, viz Remigius, l., veselý.
Osvald, n., správe domu.

Otilda, Otilie, bohyně, šťastná.
 Otmár, n., bohatstvím proslulý, šťastný roznodovatel.
 Otakar, n., své jméni si vžilci.
 Otto (Ota, Otik, Odo), bohatý, šťastný.
 Ottomar, n., jménem slavnost.
 Otdřich viz Udřich n., bohaf.
 Pačfik (Miroslav), l., svitce míru přivodce.
 Palmarius (Vrbaia), l., palmový.
 Pamfil, f., více kmitáček.
 Pankrás (Václav) steslání, významný.
 Pastor l., pastýř.
 Patrik (Vlasibor, angl. z lat. pater-pater).
 Pavel, Pálo, Páko (Paulus) Partia, l., skromný, upatrný.
 Pech, Peček, Pečik viz Petr.
 Pelagius, f., pomofan.
 Peřifim, Pererim, l., tisk.
 Peřik viz Josef.
 Perla viz Gemma.
 Perpetua, stáří, věčná.
 Pavla, Paula, Pavlína viz Faval.
 Petr, Pech, Peček, Pečik, Pečik, f., skálník, skálověný.
 Petronia, skálopecná.
 Philotheus viz Theofil.
 Photius (Světlík), l., osvěcený.
 Pipin, malý, zavalitý.
 Pius, l., nábožný, bohabojný.
 Placid, l., jemný, pokojný, křehký.
 Plautus, l., široký.
 Polemír viz Simplicius l., prostý.
 Polykarp, f., trodný, plody nevocei.
 Pontian, Pontius, f., pomofan, pfi mefi narosený.
 Praxomila viz Justina, Justus.
 Praxoslar viz Justus.
 Praxota viz Theodorikos.
 Primus, l., jerní.
 Priska, l., stará.
 Probus, l., děládný, odafný.
 Prokop, Prokás, Proch, f. Prokopios, cesta zaficel.
 Prokul, l., vzdálený.
 Prosper, l., vyřídání, šťastný.
 Prospěch viz Succensus.
 Prudencia, l., moudrost.
 Prudencia viz Eufrosina.
 Pribla viz Adaukt, zhořf.
 Prolemarus, všeobf.
 Prudenciana, l., stydlivá.
 Pulcheria, l., hezká.
 Radim, Radoslav viz Gaudenc.
 Rafael, n., bůh uzdraví.
 Rachel, h. (vlastně evra), trpělivá.
 Rajmond, n., silný muž.
 Rebeka, h., suzá.
 Regina, l., královna.
 Regina, l., malá královna.
 Reinhold, n., ochrance, pfiatli stator neb sevlannost.
 Remigius (Ostřivof, Jimej), l., vesláf.
 Renata, l., znovuzrozená.
 Richard, n., mocný.
 Robert (Robef), n., starostkivý.
 Rožáf, l., prosláf.
 Rožuch (Hroš), l., vyřídání.
 Roman, l., říman.
 Romulus, Remus (Hron) silný.
 Rosa, Rosalia (Křídlena), růžová dáta.
 Rosina, l., kvetoucí.
 Rosislav viz Křescent.
 Ruben, h., finitl.
 Rudolf, n., vlastně slávy vík (Hrud-dolf), veselavý.
 Rufina, Růžena, l., červenostásk.
 Rupert, Ruprecht, n., věhlasný rákos.
 Rustik, l., rolník, sedlák.
 Růžena viz Rosa, Rufina.
 Šebef, Šebák, Šiha viz Gregor, f., otrádivý.
 Sabina, .. kůba se bojíci.

Saloma od Salomoun, h., mírumilovný, jako něm. Friedrich.
 Samuel (Samol), h. od boha vyslyšání.
 Sanktus (Strach, Svatoš, Stracelar), l., svafý.
 Sara, h., žena.
 Sebastian, Šebesta, Šebek, f., utrhodný.
 Sebeslava viz Klára, l., jasná.
 Sekunda, l., druhá.
 Septim, l., sedmý.
 Serafina od Seraph, h. ohafný, (amžif svítla), nebeská.
 Susana, l., jasná, veselá.
 Šurák, l., zachovatel, vyznobilitel.
 Šveer (Šebif), žen, Šatara viz Šebotastika (Škvoča), l., moudrost školní, světlovnost.
 Sidonius (Zdenek), Sidonie (Zdenka) f., vyřáf, lovec.
 Sigfríd (Zbití), h. mocný vlák, po dobytém vítězství smrtelný.
 Sigmund, Zikmund, Žita, n., vítěz síci ochrance.
 Silvester Šilvar, Silvan, l., lesník.
 Simson, Šimon, Šima, Šimek, h., vyřáfání.
 Simplicius (Polemír), l., pfihloupý, jednoduchý, prostý.
 Sita viz Teresia.
 Sittus, boha hláslíci.
 Smek viz Ocelas, l., usmívající.
 Smil viz Eusebius, f., nábožný.
 Sofronius viz Moudra, f.-l., moudrý.
 Sophia, f., moudrost.
 Soetan, f., vyznobilný.
 Sotar, f., vyznobilitel, vykupač.
 Speciosa, l., krásná.
 Speer, l., ochávalíci, věřící.
 Spiridon (Duchaslav), f., roznáraf.
 Snythine viz Manarot, l., mírný.
 Stanislav, Staek Staněk, Stáha, sl. sláva rodu, budí slavný.
 Stašek viz Faust, f., šťastný.
 Succensus (Přespěch), l., prosvěch.
 Susana (Zuzana, Zuzka) h., slatá jako lilie, bílá.
 Svatoboj viz David, h., milovaný.
 Svatok, Svatoš, Svatošlar viz Sanktus.
 Světlik viz Phatius f., osvěcený.
 Symforian, f., shráblík.
 Šebek viz Sebastian, f., utrhodný.
 Šebif, viz Šveer, l., pfiáný.
 Šimon, Šimek, Šima viz Simson.
 Škvoča viz Scholasika.
 Šťastný, Šťastná viz Felix, Felicita.
 Štěpán, Štara, Šterka, f., všeocem korunovaný, svědný.
 Taa, Tasek-Protaasus.
 Telesfor, f., ku konci pfiived, starofeký bůh uzdravení.
 Terent, l., římské jméno rodné, tolik co ochrance země.
 Teresia, Šita, f., pfiitelkový houbý a zvířet.
 Thea, f., božská, nebedfanka.
 Theodorik (Praxota), f., soude.
 Theobald, n., chofný s lidu.
 Theodor, f., od boha darovaný, Thakia, osvědní.
 Theodorich viz Děřich.
 Theodosius, f., dar boží.
 Theodor (Hohdál), f., bůh dal.
 Theodota, f., stulečnice boží.
 Theodul, f., sluha boží.
 Theofan, f., bohem šveon.
 Theofil (Blahomír, Bohumil), f., milující boha.
 Theofor, f., od boha daný.
 Theopat, f., v boha věřící.
 Timotheus (Tima, Cihob, Šeboslav), f., ctitel boha.
 Titus, l., učene.
 Tobías (Dobef), h., Bůh (jest) dobrý

Tomáš, Tomeš, Tomek, Tomášek, Tomáček, Toman, Tůma, n. drožek, bítánek.
 Tullian, l., podvihuňf.
 Tvída viz Mathilda.
 Ubald, ubraný malý, zbrojmistr.
 Udřich, Ulrich, Oldřich, n., bohaf na dědičné statky.
 Ulika, n., všeobaf.
 Urban, l., po městsku, jemného mezu, drofenín.
 Uriaš, h., světlo boží.
 Ursula, Vorfila, l., medvědfka, udná jako medvěď.
 Václav, Váha, Vaněk, Vašek, Váha, věřícího jména (dobude).
 Valentin, (Valek, Valet, Valenta), l., silný, sdrafý.
 Valerian (Jaroslav, Jaroš), Valeria (Jaroslava), l., velemocný.
 Valpurga, n., opevněný hrad, ochramitelka.
 Valtar (Vladiboj) n., vladra.
 Vartinec (Vávra, Vartík) viz Laurentius.
 Věčna viz Perpetua, l., stáří, věčná.
 Věra viz Pálos a Veronika.
 Velešlav, Velis viz Vilhald.
 Vemant, l., mrtvivec.
 Vendelin (Venda), n., pocházející od Vendů, polak, šivraný.
 Venerius, l., zbožovatel, ctitel.
 Vermer, Vernul, n., muž se zbroí, ochrance.
 Veronika (Verunka, Věra), f. pfi-názející vltavěti.
 Vibert, Guibert, anglosax., rákos viz Vil.
 Victor, Victorin (Vításlav), l., vítěz.
 Vigelina, l., otrádivý bořifý.
 Vilém, n., muž první vála.
 Vilhald (Velik), n., pláf vála, smrtelný.
 Vinoco (Švoča), podmanitl, vítěz.
 Vintř viz Gunther, n., pás vobu, voerškos.
 Voja, l., tlak, flaková.
 Virgil, l., mladší.
 Virginia, l., panenká.
 Vit, Vitus u. Guido, přivodce.
 Vitalis (Vítal), l., sila pfirodal.
 Vitáslav viz Viktor, Siebert.
 Vladiboj viz Valter, n., vladra.
 Vladimír, sl., mírumilovný vlákýha.
 Vlastibor viz Patrik.
 Voňáček, starof, ve voň dářku hleďající, soják s porolání, viz Adalbert.
 Vok (Vik) v. Volfram, Volfgang, Volfgang (Vik), n., jako vif od rákos ku pfiedu postupující.
 Volkmar, n., roznodovaf várohu.
 Volfram, Oibram, Vok, n., jako vif vřhlačný.
 Vorfila viz Ursula, l., medvědfka.
 Vrstalav, Š. obcovitel.
 Vrbaia viz Palmarius, l., palmový.
 Václav viz Pankrás.
 Zachariáš (Zach, Zachaf), h., boha pamětlí.
 Zhořf (Přibík) viz Adaukt.
 Zbynk viz Benno.
 Zdenek viz Sidonius fonic, lovec.
 Zefyrin, f., vedralí vlnák, mírný.
 Zeno, Zencobus, f., pfiý svota.
 Zikmund viz Sigmund.
 Zlako viz Aurelius.
 Zlatofčnick viz Chrysolec.
 Zlatofčf viz Chrysolec.
 Zoa, f., živá.
 Zuzana, Zuzka, Zuzulka viz Susana.
 Zvonimír viz Friedmann.
 Žofie, Šarka, Žofa, s f. Sophia, moudrá.
 Žán viz Desider, l., vyřídání.
 Žibřid viz Sigfríd, n., mocný vlák.

(U některých jmen vidíme h., nebo l., nebo n., nebo p., nebo f. To znamená, že jméno to je původu kebrejského, nebo latinského, nebo německého, nebo perského, nebo řeckého, Anglas znamená anglosaský a sl. slovanický.)

Padesátiletí Sokolské Jednoty v Milwaukee.

K titulním obrazům kalendáře Amerikána na rok 1919.

Na právě uplynulý rok 1918 připadlo půlstoleté výročí jedné z nejstarších a také jedné z nejčilejších sokolských jednot ve Spojených Státech, T. J. S. Milwaukee.

Shodou okolností připadlo toto slavné výročí právě na rok, ve kterém město Milwaukee, Wis., sídlilo značně české kolonie, oslavovalo století své existence. Milwaukee jest dnes jedenáctým městem ve Spojených Státech dle početnosti obyvatel. Jest na omylu ten, kdo se domnívá, že Milwaukee získalo svoji světovou reputaci pouze svým pivovarským průmyslem a svojí velkou německou kolonií. Milwaukee je sídlem mnoha jiných důležitých odvětví průmyslu, jmenovitě stavby těžkých strojů — panamský průplav vykopán byl z velké části stroji zbudovanými v Milwaukee — výroby velkých pil, jircháren, továren na plechové předměty, atd. A pokud se "němectví" města toho týče, ukázalo Milwaukee v kritických dobách nynější války, že je městem a duchem americkým. Mimo to jsou znamenitostmi Milwaukee, jež nazývají se často "městem smetanovým", jeho krásná poloha na romantickém zálivu jezera Michiganského i liberální, amerického puritánství prostý duch jeho obyvatel, připomínající na atmosféru měst evropských. —

Milwaukee jako město založeno bylo teprve roku 1848, kdy bylo inkorporováno, ale první krok k jeho založení učiněn byl právě před sto lety, kdy se na místo, kde nyní stojí a kde tenkrát uprostřed lesů nedaleko jezerního břehu stála osada domorodých rudochů, přistěhoval kanadský Francouz Salomone Juneau a postavil si u řeky srup a obchodní skladiště. Až do r. 1832 byl Juneau se svým tchánem De Vietu-em jedinými bílými osadníky, pak ale se začali stěhovat další běloši k stoku řek Milwaukee, Menomonee a Kinnickinnic, založili městečka Milwaukee, Kilburtown a Walker's Point a když bylo město Milwaukee spojené z těchto tří osad inkorporováno r. 1848, čítalo již na 20.000 obyvatel.

V tomto městě, dnes téměř půlmilionovém, žije as 10.000 našich krajanů a pro ty všechny významným byl rok 1918, kdy oslaveno bylo veřejným cvičením na hřišti parku Washingtonova i jiným případným způsobem půlstoleté trvání tamní sokolské jednoty, nesoucí jméno T. J. Sokol Milwaukee a jsoucí duchem, jenž v ní panuje i výkony svých boreů jednou z prvních ve Spojených Státech. Jubilejním slavnostem přítomní byli tři se zakladatelů sboru, a to: Frant. Steiger, první starosta sboru, Ant. Novák, první prozatímní jednatel a spolutvůrce stanov a Tomáš Čejka, jeden z nečinnějších zakladatelů. —

Český život v Milwaukee panoval již před založením sokolského sboru, neboť jedním z prvních Čechů milwauckých byl nesmrtelný Vojta Náprstek, jenž přijel do města v rok jeho inkorporování 1848 a vydával tam svoje "Flugblaetter". Prvním českým spolkem v Milwaukee byla beseda "Slovanská Lipa", založená r. 1854, která byla při zakládání sokolského sboru o čtrnáct let později velmi nápomocna.

Když byl r. 1868 sbor "Sokol" založen, byl jeho prvním jednatelem Fr. Kostlán, zakladatel staré české milwaucké rodiny, jejíž jeden člen, Albert Kostlán vyslán byl milwauckou jednotou na V. Vsesokolský slet v Praze r. 1897. Zakládajícími členy mimo již jmenované byli: Josef Braun (první domácí správce), Fr. Bureš (první prozatímní starosta a cvičitel), M. Čada, Fr. Drahoš, Fr. Vrána, K. Janeček (první pokladník), Fr. Hudeček, Jan Kříšek, J. Rothbauer, Karel Vrabec (první náměstek) a Josef Zima.

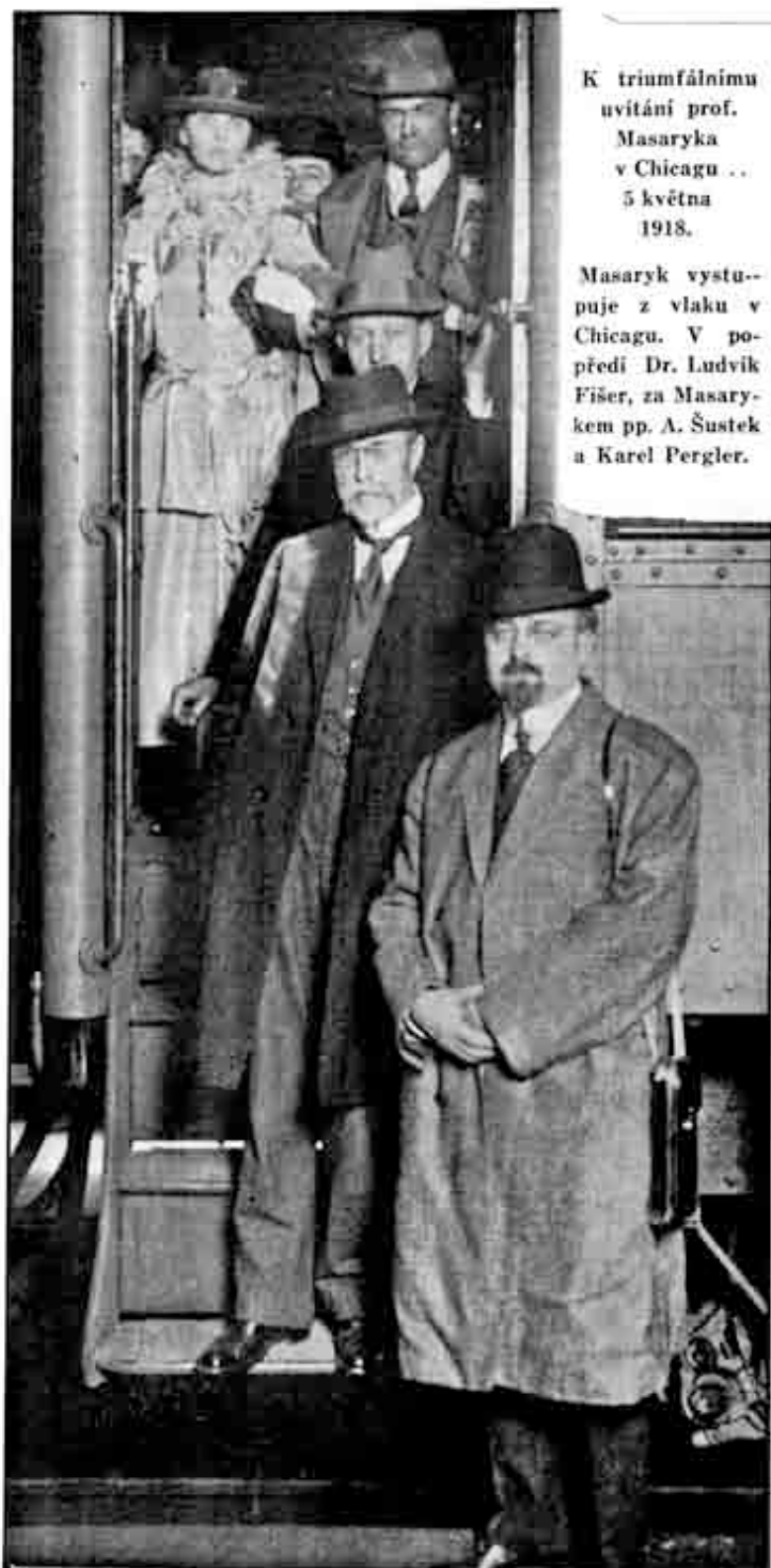
Sbor vystavěl sobě malou síň na Cedar ulici, jež otevřena byla slavnostně 8. ledna 1869 a na velkonoční neděli téhož roku konalo se první veřejné cvičení. Současně založen byl Pěvecký Odbor, jehož cvičitelem byl nešťavný Ant. Jurka. R. 1870 spojila se "Slovanská Lipa" se Sokolem. Roku 1873 byla síň přestavěna. Ale sokolský sbor za šest let na to, r. 1879 splynul s řádem Wisconsin Č. S. P. S. a byl rozpuštěn.

Hned na to založil se však nový sokolský sbor, jenž přijal jméno "Sokol Věrní Bratři" na své první schůzi, která se konala 19. června 1879. Starostou byl Josef Haloun, náměstkem Václav Němeček, zápisníkem Fr. ... , účetníkem Jakob Šíkal, pokladníkem August Růžička, náčelníkem Václav Pokorný. Cvičení a schůze byly pořádány v North Side Turner Hallu. V prosinci téhož roku přistoupil sbor k Národní Jednotě Sokolské a r. 1890 stalo se Milwaukee sídlem Výkonného Výboru Národní Jednoty Sokolské a hned na to poměřeno bylo na stavbu důstojné budovy a síň. R. 1891 změněno bylo jméno sboru na "Tělocvičná Jednota Sokol" v Milwaukee, Wis., a v srpnu téhož roku připojila se ku sboru T. J. Paní a Dívek a stala se od jrem Sokola.

Nová síň, jež jest společným majetkem T. J. Sokol, řádu Wisconsin Č. S. P. S., řádu Milwaukee Českoslovanská č. 78 Č. S. P. S. a postavena byla r. 1895 nákladem asi \$40.000 na pozemku majícím cenu \$10.000 a jest jednou z nejvýstavnější a nejpříhodnější zařízených českých sálů v Americe. Stojí na rohu 12te a Wine ulice.

T. J. Sokol Milwaukee jest matkou znamenitého cvičičského družstva, jež je obávaným soupeřem nejlepších družstev nejenom sokolských, ale i jinonárodních. V závodech sokolských v Omaze a v Chicago získali milwauckí celě množství cen a v závodech s milwauckými turnery byli vítězi po několik posledních let.

Milwaucký Sokol jest horlivým a obětavým podporovatelem národní činnosti a hlavně akce na osvobození vlasti, jeho Dramatický odbor vyvíjí utěšenou činnost a odbor Sokolek koná jak na poli sokolském, tak na poli výchovném, podporováním českého školství, tak ve věcech národních nanejvýš záslužnou práci.

K triumfálnímu
uvítání prof.
Masaryka
v Chicagu ..
5 května
1918.

Masaryk vystu-
puje z vlaku v
Chicagu. V po-
předí Dr. Ludvík
Fišer, za Masary-
kem pp. A. Šustek
a Karel Pergler.

List k českoamerické historii
v době světové války 1914-1918.

Pro kalendář Američanů na rok 1919 napsal R. Jaromír Pšenka.

I.—Válka na frontě i doma.

R. JAROMÍR PŠENKA,
autor.

Pokud byla ta prokletá válka vzdálena 3000 mil od amerických domovů, nebylo snad v celém světě lepšího poměru mezi rodiči dcerky na vdávání a nastávajícím zetěm, nežli mezi manželi Hornerovými v Clevelandu a "hochem" jejich dcery Milady, Stáňou Trněným.

Tu a tam při rozhovoru o válce, jemuž v těch dobách nebylo možno se vyhnout, docházelo ovšem mezi panem Tomášem Hornerem a Stáňou Trněným k projevům protichůdných názorů, ba i k živým slovním šarvátkám. Což bylo na celém světě dvou lidí, kteří by ve všech otázkách, vyvolávaných denním přívalem nových a nových událostí byli bývali naprosto stejného náhledu? Mezi panem Hornerem a nápadníkem jeho dcery byly k tomu ještě zásadní rozdíly, které nemohly nevésti ke konfliktu, kdykoliv přišla řeč na válku. —

Ale pan Horner a Stáňa Trněných si rozuměli nebo aspoň se snažili si rozuměti. Každý z nich hleděl se vžítí se do stanoviska druhého a v duchu jej omlouval. A když viděli, že by šarvátka vedla k bitvě, to jest výměna argumentů k hádce, zabrousili raději rychle na nějaké jiné pole a nechali válku válkou. Byl to obyčejně Stáňa Trněný, který, ač mladší a horkokrevnější, hrál si na rozumnějšího a ustoupil, třeba by byl v duchu přesvědčen, že jen on má svatou pravdu a jeho nastávající švagrfoť že rozumí světové válce jako slepý partesům.

Celé malé, tříčlenné rodině Hornerové byl Stáňa velmi milým hochem a jedné třetině rodiny té ještě daleko více nežli pouze milým. Jen jednu chybu na něm shledávaly všechny tři třetiny rodiny a nejvíce ona zvláště zmíněná jedna třetina. To bylo, že se neměl k činu v jisté věci, jež zdála se býti přirozeným cílem jejich vzájemných styků. První a nejzávažnější třetina rodiny, tatík, uznávala, když chodí hoch s děvčetem dvě léta, má pěkné a výnosné zaměstnání, když jsou oba v nejlepších letech pro sedmou svátost, že je na čase, aby se něco stalo. Druhá, velmi důležitá třetina rodiny, paní máti, střehoucí jako každá jiná matka blaho své dcerušky ostržím okem a srdcem ovládaným mateřskými pudry, ač neuznávala, že by Stáňa byl nejlepší možnou partíí jaké by byla její Mildred hodna, byla ochotna dáti svoje svolení. Mrzuté bylo pouze, že se Stáňa neměl k tomu, aby o svolení to požádal. Milada, jejíž jméno

v ústech matky stejně jako na rtech jejích družek ze školy a z práce se důsledně měnilo v američtější "Mildred", přešla nedávno dvacátý rok svého věku a tu byla matinka toho názoru, že je na čase, aby se nápadník rozhodnul, jak to s ní vlastně myslí a nepřekážel jí v nalezení štěstí jiného, nemínil-li to on vážně.

I Milada — to byla ta třetí třetina rodiny — uznávala v duchu, že by byl čas na cestu do úřadovny, kde se vydávají "lajsnisy". Ale věděla, či spíše vypočítávala si příčinu Stáňova otálení a potlačovala svoji netrpělivost. Stáňa měl dobré zaměstnání jako kreslič při velké kontraktorské stavební firmě. Ale celý stavební odbor byl válkou tak poškozen a ohrožen, že Stáňa se obával úplného jeho poklesnutí nebo zastavení téměř vši práce. Tuše zlé časy a předvídal, že bude se museti sháněti po zaměstnání jiném nebo dokonce i jinde a jsa příliš hrdým než aby počítal na podporu a výpomoc se strany tchánovy, nechtěl se ženiti, dokud se časy neuklidní a on nebude míti před sebou jistotu stálého zaměstnání nebo možnost založení nějakého samostatného podniku.

Ale o svých obavách a výpočtech neřekl Hornerovým, ba ani Miladě ani slova, domnívaje se, že je na podobné řeči času dost, až bude moci pronést slovo rozhodné. A tak se stalo, že rodiče dívčiny, ač viděli, že láska mezi mladými lidmi těmi jest upřímná, nebyli v jistotě kam to povede. Jen Milada věděla určitě, že Stáňa to myslí zcela vážně, poněvadž byla přesvědčena, že ji miluje tak, že by bez ní nemohl žíti. Z nahodilých poznámek jeho o "velkých věcech", které nastanou jakmile bude po válce, usuzovala, že nic jiného mezi nimi nestojí nežli ta válka se všemi starostmi, nejistotami a nebezpečími. Věděla o všelijakých velikých věcech, které s určitostí přijdou po válce, jak o tom její otec a Stáňa často mluvili, o osvobození utiskovaných národů, o zařízení československé republiky, odstranění militarismu a vůbec monarchistických vlád po celém světě, novém uspořádání všech sociálních poměrů a co všechno ještě — ale čím byla důležitost toho všeho u porovnání s událostí, kterou jí a Stáňovi konec války přinese?

V třetím roce války počítali s určitostí, že do míru není daleko a pak — sladkozraké Mildred poskočilo srdéčko v mladistvém nadru. Byl Stáňa Trněný švarným hochem a dobrým hochem k tomu. Hezky urostlý, černých, pronikavých očí, výrazných rysů tváře, skoro poněkud přísných, které ale uměly na sebe vzíti upřímný úsměv. A při tom byl tak dbalý cti, sebevědomý, téměř hrdý, nebojácný a přímý. To byly právě vlastnosti, které Miladě imponovaly. A ještě více se jí líbilo, že všechna jeho hrdost a přísnost zmizela, jakmile byli sami dva spolu. Tu jeho hlas dovedl zníti tak měkce a něžně a jeho zrak se dívali tak upřímně a toužebně! Jen aby ta válka byla už u konce!

A ta zatím, místo aby skončila mírem, hrozila pojednou přeskočiti oceán a zachvátiti do svého víru i Ameriku.

Stáňa s Miladou o válce téměř nikdy neniluvil a od té doby co se začalo zdáti, že i Amerika bude stržena do válečného víru, stával se vůbec zamklejším. Mnohdy za rozmluvy bylo patrné, že se jeho myšlenky zatloualy někam do dálky. Zdálo se, že se i debatám s panem Hornerem vyhýbá. — —

Ale válka, která přivedila na této pevnině nové poměry, probudila nová hnutí, rozpoutala neznámé vášně, rozdmýchala nové nenávisti, zasáhla svojí drsnou, bezohlednou rukou i do vzorného jinak poměru mezi rodinou Hornerovou a Stáňou Trněným.

Jednoho nedělního odpoledne na začátku roku 1917, když Stáňa byl u Hornerů návštěvou, rozvinul se mezi ním a otcem rodiny rozhovor stále

stoupající prudkosti. Stáňa nebyl tak povolným a pan Horner tak shovívavým jako bývali v dřívějších dobách. Slova se přiosťřovala, výběru jejich věnováno stále méně pozornosti až konečně z kupících se mračén udeřil hrom.

Pan Horner náhle povstal nebo vlastně vyskočil se své židle, pokročil ku dveřím, napřáhl svoji pravici velmi srozumitelným gestem a vysílaje z pod hrozivě staženého obočí blesky k tváři mladého muže, pravil hlasem, jímž třásl hněv:

“Chcete-li mluvit takhle, musíte si vyhledati nějaké jiné místo, pane Trněný. V mém domově se takto mluvit nemůže a nebude.”

Jak prudký úder hromu to byl, lze posouditi z toho, že již po celý rok neoslovil pan Horner Trněného jinak nežli důvěrným “Staňku” nebo “Stanislave”. A pojednou: “pane Trněný!”

S úst Milady, jež právě byla sklízela se stolu nádobí od svačiny a zarázila se v tom okamžiku, když otec prudce povstal, ozvalo se udiveně a výstražně slůvko: tati! Matka rodiny právě si byla sedla s novinami v ruce do houpací židle, potřásla hlavou a zvolala: “Už zase! Jako dva kohouti, jak se dostanou do té války. Jakoby spolu nemohli mluvit rozumně nebo o něčem jiném. Já už vidím, co z toho povstane.”

Kuka otce rodiny však zůstávala napřažena k otvoru ve stěně, jenž ve veřejných místnostech bývá označen nápisem “Exit”. Proti panu Hornerovi s jaksí rozpačitým úsměvem na rtech, ale s tváří, jejíž pobledlost svědčila o potlačovaném rozechvění, stál mladý muž, jehož zrak těkal s přísných rysů otcových ku zkamenělé postavě dívky u stolu. — Jeho poněkud se chvějící rty zdály se hledati nějakého slova, jímž by bouři zažehnaly. Konečně po chvíli ticha, tíživého a trapného, pohodiv hlavou, dal se Trněný do nuceného smíchu a zvolal: “Pane otče, proč tak nakvašeně? Snad je s vámi možno mluvit, i když vám člověk ve všem ne”

Otcův hlas přerýzl tuto větu drsně slovy: “Ne takhle! Já už to snášel dosti dlouho, ty vaše rozumy, ale tentokrát toho mám dost. Nechcete-li obrátit, učiníte lépe, když se pro příště našim dveřím vyhnete.”

Dcera, jež měla v rukou náruč nádobí, položila toto na stůl tak prudce, že v něm bolestně zachrastilo a s otevřenými ústy, jakoby nechápala co se děje, zírala na otce, jehož v podobném nakvašení nebyla ještě nikdy víděla.

“Ale, tati, co tě zase . . .” ozvalo se s houpáku, na němž seděla paní domu, nemohoucí uvěřiti, že by to vše tatík, jindy tak mírný, mohl mysleti vážně. Otec však nepohnul ani brvou a jeho ruka, ukazující ku dveřím, podobala se svojí nehybností dřevěnému ukazováku na rozcestí silnic. —

Mladý muž u dveří otevřel několikráte ústa, jakoby chtěl něco říci, ale pokaždé je zase sklapl. Posléze mávl pravici a jakoby jedno srdečné zasmání mohlo zapuditi celé bouřlivé mračno, zvolal ve smíchu: “I nechme toho, tatíku. My dva se spolu o válce nikdy nedohodneme a proto bude lépe, když si dáme slovo, že o ní ode dneška mluvit nebudem. Platí?” A zakončil veselým, tentokráte srdečným smíchem.

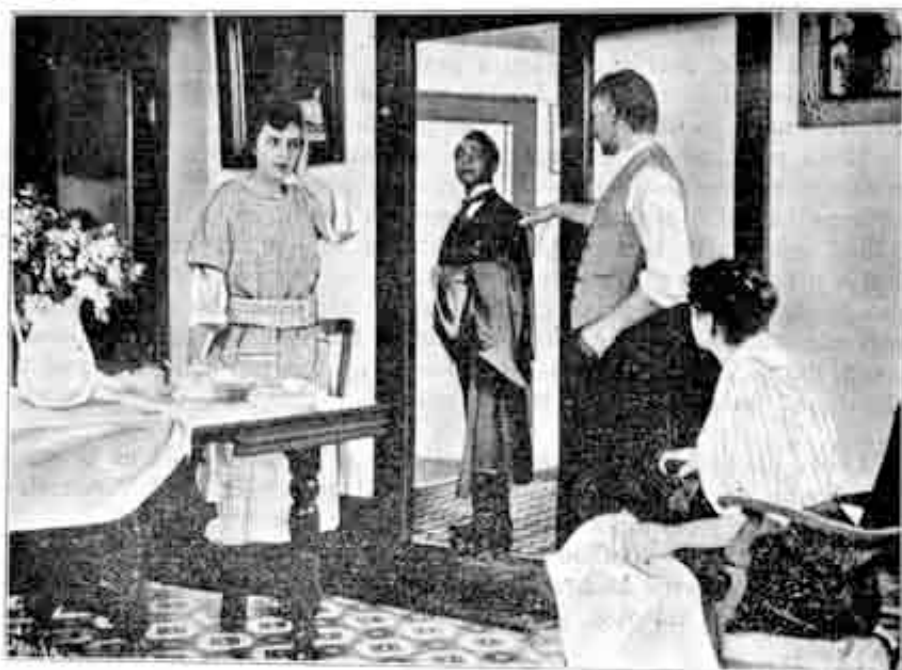
Matka a dcera si oddychly.

Ale postava týčící se u dveří s rukou k východu ukazující, neztratila ničeho na své přísnosti a hrozivosti. Ústa otce rodiny se stáhla v zlostný úsměšek a skrze zuby procedila slova: “Napřed odvoláte, co jste tu řekl, přiznáte, že jste nevěděl co mluvíte a že podobné věci vícekrát klábosit nebudete a pak budete moci zůstat. Ne-li, platí to, co jsem řekl a pro vás není pod touto střechou místa.”

Smích zmizel s tváře mladého muže a místo něho nastoupil na hezké líci rys tvrdé rozhodnosti. Ruka jeho sáhla po klobouku a svrchníku na věšáku u dveří. Nezadržován nikým, vyprovázen napřaženou paží otce rodiny, vyšel mladý muž na chodbu. Ve dveřích se ještě obrátil a pravil:

"Dobrá, pane Horneře! Tedy žert stranou a mluvmе si otevřeně. Když já něco řeknu, pak vím, co mluvím a nemám zapotřebí ničeho odvolávat. A taky bych neodvolal, to co v srdci uznávám za správné, i kdyby můj život na tom visel. S bohem, Mildred! Do tohoto domu mne už nedostane nic. Tam, kde nemůže člověk říci otevřeně to, co si myslí a to, co v duši cítí, tam pro mne není místa. Good bye, paní Hornerová, děkuji vám za všechno. Good bye!"

Ještě jeden tvrdý pohled, jímž mladý muž změřil staršího muže od hlavy k patě a dveře se zavřely. Dívka u stolu vydechla něco, co znělo jako "gád sejks" a rozběhla se ku dveřím. Ruku otce, která se nastavila,

Vyprovázen k dveřím rukou otce rodiny vyšel mladý muž na chodbu.

aby ji zadržela, odstrčila bez nejmenší známky respektu a vylítla ven.— Ale ještě nežli vylítla, vrhla k otcí pohled zdrcujícího odsouzení.

"Tady zůstaneš!" zahřimal tatík, když se vzpamatoval, ale tu již mezi ním a jeho dcerou byly přibouchnuté dveře a schody, jichž počet se každou vteřinou znásobňoval, jak bylo ze vzdalujícího se hluku patrnó.

Malá lavina, beroucí schody po třech, dohonila Trněného právě když si byl natáhl svrchník a vycházel na ulici. Chytla jej za rukáv, zatočila jím a obrátila jej prudce k sobě. "Co tohle znamená, že si jdeš a dáš mi jenom good bye?" křikla mu do obličeje. "Má to být good bye nadobro? K vůli vašim nesmyslům a hádkám!"

Stanislav Trněný, bled a s chvějícími se rty zadíval se do rozpálené tváře dívky. Chopil Miladu za ruku a pravil: "Odpusť, Mildo, ale to, co my s tvým zaostalým tatíkem mezi sebou máme, není žádný nesmysl, to jsou vážné věci. Ty za to ovšem nemůžeš, že je tvůj otec padesát let za svou dobou a nevidí, co se kolem něho děje. Nu, však mne už u vás ne-

uvidí, uhlídáš." A vida, že tvář dívky změnila barvu v sinavou bledost a že její oči naplnily se slzami, dodal: "Mezi námi dvěma může zůstatí při starém—chceš-li."

Bylo to řečeno chladně, tak jako blahosklonně povolený kompromis, ale zdálo se, že dívce to prozatím postačovalo. "A kde a jak se budeme scházeti?" ozvala se skoro prosebně.

"Tak jako jsme se scházeli, nežli jsem k vám začal chodit. Bylo to také hezké."

"Ne tak hezké, jako když jsi chodil k nám, Stanley!"

Mladý muž neodpověděl ničeho; pustil dívčinu ruku ze své a vrhnul pohled plný nenávisťi k oknu hořejšího poschodí . . .

Tam ve velké jídelně přecházel pan Tomáš Horner od rohu k rohu zatím co matka, hubujíc potichu, ujala se práce, opuštěné tak náhle dcerou. Sklízejíc se stolu, mluvila polohlasně: "Tak vidíš, k čemu to vede, ty vaše hádky. A co to pomůže? Jenom se rozbíjí domácí pokoj. Teď' jsi ho vyhnal a kdo ví, přijde-li kdy zpátky."

"Ať se mi opovází!" zasykl otec, aniž by se zastavil na své obchůzce.

"Pak se můžeme těšit, že budeme mítí takovou amerikánskou svatbu, jako se to tady děje. Holka přijde jednou domů a řekne: 'Mami, tati, já jsem se dnes vdávala! . . . Anebo nepřijde vůbec a dá o sobě vědět teprve pozváním na křtiny. To všechno můžeme očekávat k vůli vašim jenerálským rozumům, vy múdrové! Jako byste nemohli nechat tam ty v Evropě to vyfajtovat a nemohli si tady dát pokoj a být rádi, že jsme zde za větrem. Stanislav má ostatně pravdu. Proč se do toho míchat?"

Otec se zastavil. Jeho ruce se sevřely v pěstí a jeho hlava se zakymácela se strany na stranu zvolna, jako by nějaká velká bolest zuřila v jeho nitru.

"Ah, kdybys ty těm věcem rozuměla! Kdybys ty viděla trochu dále nežli na svoji šicí mašinu a svoje hrnce! Dnes, kdy se jedná o osud celého světa a o bytí a nebytí národa, jehož jsme dětmi, dnes, kdy lidé po millionech krvácejí a umírají na bojištích nebo hladem ve vypálených domovech, kdy se jedná, bude-li země nadále nosití otroky a otrokáře nebo jenom volné, svobodné lidi, dnes, kdy dostoupil zápas toho stupně, že každá sebe menší oběť a pomoc padá na váhu, máme my si tady mnout radostí ruce, že jsme v závětrí. Eh, darmo mluvit!"

"A co ty tomu pomůžeš, nebo vy oba těmi hádkami? Vy to spravíte! To ty vyhraješ tím svým povídáním o povinnostech nebo tou svojí desítkou na Národní Sdružení, vid'!"

"Darmo mluvit, darmo mluvit . . . Což nemůžeš již jednou chápat, kdyby tohle každý řekl, nebo kdyby to řekla většina lidí, že by bezpráví a zločiny měly úplně volnou ruku, že by surová síla mohla beztrestně opanovati celé lidstvo? Když nemůžeme zabránití tomu, co se děje, musíme aspoň dle svých sil, a to každý z nás bez výjimky, přispětí k tomu, aby se to vše co se dnes ve světě děje, nikdy více se nemohlo opakovatí. A každý, kdo se té povinnosti vyhýbá, každý, kdo chce, aby to někdo jiný vykoupil a vybojoval, přispívá k tomu, aby hrubá moc i nadále triumfovala nad právem, aby se lidstvo nikdy nevzpamatovalo z válečných hrůz, abychom se nikdy nemohli spokojeně oddatí práci a pokroku . . . Eh! . . ." a pan Horner mávnuv rukou, jako by se vzdával naděje, že jeho manželka pochopí, co on cítil a vyslovoval, zastavil se u okna. S hlavou vztýčenou a pěstěmi zaťatými mluvil spíše sám k sobě nežli k ženě: "Říci zde, v mém domově, pod mojí střechou, že by to bylo neodpustitelným zločinem, kdyby se Amerika přimíchala do této války! Zločinem! My, kteří se chvějeme nedočkavostí, brzo-li se celý svět spojí k boji proti hydře

militarismu a imperialismu; kteří se div nemodlíme, aby tábor světové demokracie, bojující proti kaiserově obrněné pěsti vzrůstal o nové a nové národy; my, kteří voláme, že žádná oběť není příliš velká, bude-li jí navždy potřena vláda surové moci nad spravedlností a právem; my, kteří po dva poslední měsíce očekáváme zprávy z Washingtonu tak jako umírající nový slib života a třeseme se obavami, že president a kongres podlehnou progermánské a pacifistické agitaci a obrátí se k Evropě, zmítající se ve smrtelném zápasu, zády, nevědouce, že tím podepisují ortel své vlastní svobody; my máme klidně znovu a znovu poslouchati taková slova, že vstup Ameriky do války byl neodpustitelným zločinem! My to chápeme a považujeme to za omluvitelné, když to vypustí z úst člověk, jehož kolébka stála v říši dobrovolných otroků rodiny Hohenzollernů nebo jenž mohl doma bez odporu snášeti vládu Vídně. U těch je přirozeno, že si přejí, aby Němcům v Evropě nikdo nepřekážel v jejich snaze udržovat v otroctví národy, které již mají porobeny a zotročiti nové, že si nepřejí, aby Amerika se svými nevyčerpatelnými zdroji síly se vrhla do tohoto boje po boku ohrožených demokratických národů, ba že se těší, jak po vítězství Němců v Evropě přinucena bude i Amerika uznat světovou vládu hrdé Germánie. Ale jak bychom mohli bez vzpěnění krve vyslechnouti, když stejně mluví člověk s českou krví v žilách, jenž také časem horuje o právu, svobodě, demokracii! A ten člověk se chtěl stát členem mé rodiny. Nu, dosti dlouho to trvalo, než se řádně proklubalo, co v něm je.— Dostí dlouho se zapíral a hleděl se dělati v mých očích hezkým. Konečně jsme se ale octli na rozcestí, kdy si každý musí vybrati tu neb onu stranu a kdy je nerozhodnost nemožnou. Ted' jsem rád, že si Miladu nevzal dřív, než se prozradil. Bylo by to peklo, mítí takového člověka za zetě."

"Jen kdybychom ho měli," ozvala se opětně paní Hornerová, jež byla dlouho beze slova poslouchala monolog svého manžela. "To všechno co tu povídáš, může být krásně pravda, ale do rodinných záležitostí se to nemá míchat. Každý má právo si myslet co chce, vždyť to sám říkáš a k vůli tomu, že se nemůžete shodnout o válce, není zapotřebí kazit holce štěstí. Ostatně ještě nelze nic říkat. To víš, jak to zde v Americe chodí. Holka je plnoletá, nikdo jí nemůže bránit a možná, že do toho Trněný právě ted' uhodí, aby ti ukázal . . ."

"Mám jen jedno dítě, ale raději bych se ho zřekl navždy, než bych dovolil, aby bylo zaprodáno takovému člověku beze smyslu pro právo a čest." — —

"Však oni ti ti brouci z hlavy vylezou, starouši! Jen kdyby do toho chtěl Trněný uhodit! Byli bychom ještě rádi."

Otec sebou trhnul, obrátil se ku dvěřím, rychlým pohybem posadil si klobouk na hlavu a beze slova, sledován překvapeným zrakem své manželky, vyšel spěšně ven. Snad chtěl ještě promluvit s Trněným několik slov, která by překazila to, co matka předpovídala. Nezastihl však již mladé lidi pohromadě. Potkal Miladu na schodech. Měla trochu uplakané oči, ale na její tváři sídlil vzdor. Pan Horner změkl, když se podíval na začervenalé oči své dcery. Oslovil ji mírně: "Miladko!" Vzal ji za ruku, chtěje jí domluvit. Vytrhla mu svoji ruku a odběhla nahoru. Stojte na schodech, slyšel, jak za ní bouchly dvěře její ložnice. Nemluvila tedy ani s matkou. —

Pan Horner vyšel na ulici. Potřeboval vzduchu. Březnové odpoledne dodávalo ho takovou zásobu, že si lidé drželi klobouky na hlavách, aby jim neulítaly. Jiní lidé spěchali ze sychravého ovzduší pod střechem, ale pan Horner vystavoval s chutí svoje rozpálené skráně rvavému severozápad'áku. Nevěděl ani kudy a jak dlouho chodí. Nohy nesly jej však

clevelandskými ulicemi známou cestou. Pojednou stanul na místě, kde na vzdálenost několika čtverců nebylo jediného domu. Byl v "prériích", ale upravených již k přeměně v předměstskou čtvrť. Podél rovně vyměřených, ale dosud nedlážděných ulic vedly již hotové cementové chodníky, vyvýšené několik stop nad prázdnými pozemky, ležícími tu ve velkých pravidelných čtvercích. Pan Horner se vzpamatoval ze svého zadumání. Stál tu nad kouskem své vlastní půdy. Před časem, kdy ještě nikdo netušil příchod války a kdy se ještě lidé možnosti světové války smáli, koupil tu šest lotů, věda, že na tom místě bude se v několika letech rozprostíratí pěkné předměstí a že bude moci staveniště prodati s dobrým výdělkem. Ale nezamýšlel je prodati všechna. Na dvou z nich hodlal postaviti pro sebe a svoje drahé pěknou, nevelkou ale útulnou residenci ve slohu amerických bungalowů. A když později započala Milada svoji známost s Trněným, stával nad tímto místem a snil, jak překvapí mladý párek postavením domova pro ně. Ani ženě o tomto svém úmyslu ničeho neřekl, i pro ni to mělo býti překvapením. Napřed by nechali mladé lidi žiti o samotě, ale domek byl by již tak stavěn, aby tam i pro ně, "staré", bylo dost místa, až by si je tam mladí pozvali a aby jedni druhým nepřekáželi.

Nyní stál tu opět nad tímto místem, kam jej nohy bezděčně donesly, ale luzný obraz útulného domku, obklopeného živou zelení a květinovými záhony, kol nichž švitořili ptáci a smály se a výskaly děti, dnes nestál před duševním zrakem jeho. Namísto toho, jakoby se byl octnul někde v Evropě, nad městem, přes které přešla litice války, viděl v duchu kupu zčernalých zřícenin. To byly zříceniny jeho snů . . .

Pojednou vytrhnul pana Hornera ze snění prudký náraz větru. Jen tak tak že zachytil klobouk, jenž jevil velké nadání k aviatice. A tatam byla vidina i útulného domova i hromady zřícenin. Sklonil hlavu proti větru a ubíral se k domovu. A v duchu viděl se doma tam v tom jejich starém bytu, na jehož nepohodlí si manželka často stýskała, ale kde se drželi, poněvadž to bylo uprostřed čtvrti, se kterou vyrůstali. Pan Horner viděl se, jak sedí naproti Trněnému u stolu. Poznenáhl, ač se tomu vyhýbali, přechází řeč na válku. Z jejich mírné debaty, aniž by si toho který z nich uvědomoval, roste prudká hádka.

V uších mu ještě zní řezavý smích Trněného, jímž mladý muž odpověděl jemu, Hornerovi, na tvrzení, že válka, která v Evropě zuří, jest válkou demokratických národů proti despotům a autokratům a jejich vojům zotročenců. On, Horner, opakoval to, co vždy říkal, že jest to válka za osvobození všech národů světa, za zabezpečení demokracie a že jest svatou povinností Spojených Států, jako národa demokratického, co nejrychleji se postaviti po bok spojenců. Trněný se tomu přímo rozchechtal. "Demokratické národy!" volal, ohýbaje se v smíchu. "Amerika a demokracie! Anglie a demokracie! I ta Francie se svojí kapitalistickou a byrokratickou vládou jest spíše čímkoliv nežli demokracií. Hahaha! Spojené Státy ještě scházely, aby byl ten podařený koncert "demokratických" států doplněn! My máme nejmenší právo, volal Trněný, křičeti, že Německo se musí zdemokratisovati, když si nedovedem demokracii poříditi sami doma, když žijeme v zemi, kde devět desetin obyvatelstva jest námezdnými otroky, kde je svrchovaným pánem Morgan, kde je kongres nástrojem kapitálu a stranické politiky, kde je president větším autokratem nežli snad kterýkoliv monarcha v Evropě. Demokracie! Jaká pak je demokracie v zemi, kde má život dělníka tak malou cenu jako život soumara a daleko ne takovou cenu jako dobrá mašina. Vždyť život, výdělek a zájmy prostého dělníka jsou v říši toho odporného a zavrho-

ného kaisera lépe zákonem chráněny nežli v té naší vlasti papírové svobody a demokracie. A říšská rada v Německu se svými stodeseti socialistickými hlasy není o nic méně demokratická nežli kongres Spojených Států se svými loutkami, k nimž drátky v rukou drží naši roztomilí plutokrati nebo nežli "lidový" parlament anglický, v němž první a poslední slovo mají lordové, vlastníci dvou třetin půdy celých britských ostrovů. A my chceme bojovat za demokracii! My se kasáme, že chceme vybojovat svobodu malým národům, jsouce sami velkým národem, který svobody nemá. Jak se to povedlo, když se Francie, Anglie, Itálie a Rusko zavazují osvoboditi malé národy! Což aby jim dokonce napadlo osvoboditi Irsko, Egypt, Indii, Alžír, Maroko, Madagaskar, Tonkin, Tripolis, Somalisko!— Ale toho se bát nemusíme. To jsou jejich vlastní zabrané a zotročené země a proto se o jejich osvobození nejedná. Teď honem ještě Amerika aby se do toho přimíchala, aby zapomněla, že má sama v kapse Portoriko, Domingo, Hawaisko a Filipíny a bude ta křížácká armáda za svobodu malých národů hotova. Může být na světě povedenější komedie?"

Tak volal Trněný, zapomenuv se úplně, až se to domem rozléhalo, ne jako by byl na návštěvě u řádné rodiny, ale jako by byl doma v kruhu několika rozjařených kamarádů nebo v hospodě u baru. Pan Horner vzpomíná, jak, nemaje hned odpovědi na tyto obžaloby pohotově, nebyl na chvíli schopen slova. Rozum mu pravil, že má Trněný třeba hodně pravdy, ale srdce volalo, že tomu nemůže býti tak, cítil instinktivně, byl přesvědčen v nitru, že národy, které se prostřednictvím svých vlád prohlásily pro svobodu zemí československých a pro boj až do úplného vítězství demokracie na celém světě, a ač by byly si mohly poměrně lacino vykoupiť mír od pruského molocha na útraty národů a zemí slabších, přece prolévají nadále potoky krve svých synů jen aby mír, který zavládne, byl spravedlivým a trvalým, že národy ty vedou skutečně boj svatý a že od nich, až se jim podaří rozbít železnou modlu pruského militarismu a potříti hydru rakouskomadžarské perfidie, možno očekávati osvobození všech utiskovaných národů — i těch, které dosud byly pod jejich vládou a kterým se doposud plného práva nedostávalo.

Proto když se vzpamatoval k slovu, odpověděl Stáňovi na všechny jeho výpočty hříchů spojeneckých národů prohlášením, že z plna srdce doufá, že Spojené Státy co nejrychleji postaví se po bok Francii a Velké Británii i osvobozenému Rusku a vrhnou celou svoji obří sílu v boj proti germánstvu. —

Tu se přestal Trněný smát a rozčilil se. To prý by tak scházelo, aby se Spojené Státy připlety do toho všeobecného vraždění v Evropě! Jen ať si dobývají osvobození lidu a provedení demokratických zásad zde v Americe, ať poskytnou ochranu horníkům v Coloradu a obětem otrokářů ve slévárnách v Pennsylvanii, lidským soumarům v potírnách newyorských a massachussetských a nevinným dětem zapražným k vražedným stavům a strojům na tak zvaném slunném Jihu. Chtějí-li Spojené Státy učiniti něco pro svobodu a demokracii, mají doma tak velké pole, že ani za padesát let nebudou muset hledati příležitost za mořem.

Na konec, jako by chtěl panu Hornerovi ukázati, na jak nesmířitelném stanovisku k vstupu Ameriky do války stojí, zvolal Trněný, že prohlášení války Německu se strany Spojených Států by bylo největším zločinem v historii lidstva a jeho výsledkem že by byla nejneospravedlnitelnější válka, jaká kdy byla na zeměkouli vedena.

Na to vzpomínal nyní pan Horner, kráčeje či vlastně tlač se proti větru, jehož chlad nedovedl rozehnatí žár jeho lící. Vzpomínal na ten příval slov, jenž se mu dral na rty jako odpověď na tvrzení Trněného.

Chtěl mladému poblouzenci říci, když je národ jeho, národ československý a s ním celá skupina jiných malých a nešťastných národů v boji na život a na smrt o svoji svobodu, ba o samotné bytí, kdy je národ jeho systematicky vyvražďován železem, provazem a hladem, kdy je mučen a výkvět jeho na jatky hnán, když jedinou jeho spásou jest vítězství nepřátel jeho pána, že musí každý spojenec, zvláště tak mocný spojenec jako jest Amerika, býti vítán. Chtěl se troufalce zeptati zdali omlouvá a ospravedlňuje příšerný zločin Němců, spáchaný na Belgii, jich řádění v bezbranných městech a dědinách, vypalování celých krajů, odvláčení lidí do otroctví, uvržení celých desetitisíců nevinných dívek a mladých žen do nejpotupnějšího a nejzoufalejšího poddanství, ze kterého jediné smrt jest východiskem, potápění lodí se sty nevinných pasažérů, stejně dítek a žen jako mužů, otrávení celého světa nejúskočnější propagandou a piklemi, proti kterým byly činy Machiavelliho a Metternicha pouhými učednickými pokusy; zdali neuznává, že je zapotřebí, aby se každičká ruka na celé zeměkouli zdvihla a spojila k jednomu nesmírnému, všelidovému, všenárodnému hnutí za zabránění, aby tato děsná vlna barbarství a bestiality nemohla zaplaviti celý svět, zdali neuznává naprostou nutnost zapomenutí všeho, co lidi a národy dělí, ponechání na pozdější dobu rozluštění všech ostatních otázek a sporů a věnování každého atomu síly celého světa na zdolání jednoho a největšího, nejnebezpečnějšího nepřítele, nepřítele beze cti, bez citu, bez pojmů lidskosti a spravedlnosti, nepřítele, jehož modlou a vůdčí silou jest hrubá, bezohledná síla — pruského militarismu . . . Oh, ano, nebyl by býval bez odpovědi na filipiku Stáňovu. Ale znal již Trněného dosti dobře, poznal jej nejlépe právě v těchto uplynulých okamžicích, věděl, že člověk, jenž se dá jedinou ideou tak zaslepiti, že nevidí ani událostí, pod kterými sténá a bortí se dosavadní svět, jinak, nežli brejlemi své zaujatosti, jest nepřítupen každému argumentu. Věděl, že Trněný byl by odpověděl novou jízlivostí. Byl by bezpochyby dodal, co již jednou v mírnější debatě naznačil, že kaiserovi generálové nejsou lidstvu o nic nebezpečnějšími nežli angličtí, američtí a francouzští kapitalisté a že prohlašování světového konfliktu za válku demokratických národů proti autokraciím jest pouhou kamufláží na zastření pravé podstaty války, již je kapitalistická kořistivost, válka o světové trhy, již mezi sebou vedou anglický a německý kapitál a ve kterém miliony nevědomých otroků prolévají svoji krev, ač svůj osud nikterak nezlepší, ať vyhraje ta či ona strana. Pamatoval si, že v očích Trněného jest to válka o nadvládu nad oceány a o industriální carství a nikoliv o demokracii nebo svobodu a že jediná cesta k svobodě jest, svrhne-li lid svoje kapitalistické vlády stejně v Německu jako v Anglii, Francii, Itálii, Americe, tak jako to učinil v Rusku. Pak bude rázem a navždy konec válkám a také útiskům domácím. —

Pan Horner znal již nitro Trněného tak dobře, že sobě mohl sám utvořiti v duchu odpověď, jakou by dostal na jakýkoliv svůj argument a tu mu srdce pravilo, že je všemu argumentování konec a že zbývá pouze jediná možná odpověď na stanovisko zaujaté mladým mužem. Tou odpovědí bylo ukázání na dveře.

I na to nyní vzpomínal pan Horner, v chladu a sychravu březnové víchřice, jak se na okamžik zastavil, nežli k svému rozhodnutí vykázati Trněného ze svého domova dospěl, u otázky, zdali jest oprávněn obětovati blaho a budoucnost své dcery rozdílu svých názorů s náhledy jejího vyvolaného. Ale jen na okamžik. Pak sobě řekl, že člověk, jenž může míti tak zvrácené názory na věci jasné jako den a může při nich tvrdošijně setrávat a být tak nepřístupen každé domluvě, jenž může být tak zatvr-

zelým škarohlídem vůči lepším stránkám lidské povahy, že je neschopen připustiti šlechetné pohnutky velkých činů a obětí, že člověk takový nemůže ve svém jádru býti dobrým, že jedem pessimismu, jehož zdroj má ve svém srdci, bude vždy otravovati svoje okolí a nikdy by nemohl ani svoji družku života učiniti skutečně šťastnou.

A ruka jeho zůstala napřažena ku dveřím, dokud se tyto za Trněným nezavřely . . . Na to vzpomínal nyní a řekl sobě, že si nemá čeho vyčítati, že učinil to, co mu kázala jeho krev a jeho čest.

II.—Přelud štěstí.

Paní Hornerová neznala špatně Ameriku a zvláště ne mladou Ameriku. —

To co předpovídala v onen den, kdy to mezi jejím mužem a Stáňou Trněným prasklo, splnilo se téměř do slova.

Po nějaký čas nevěděl pan Horner, jak si věci mezi jeho dcerou a Stáňou Trněným stojí, zdali se s ním Milada schází nebo zdali onen den udělal jejich poměru konec. Milada chodila do práce, byla počtářkou ve velkém zasilatelském závodu. V tom ruchu amerického života jim nikdy ani nenapadlo, že jsou dosti zámožní, aby nemusela jejich dcera chodit vydělávat živobytí. Do práce chodily dcery i daleko bohatších rodin, považující to za zcela přirozené, aby každý, kdo je výdělků schopen, bez rozdílu zda to hoch neb děvče, si nějaké zaměstnání zvolil. Práce přinášela Miladě jistý stupeň svobody a neodvislosti. Po večeri sobě vyšla do divadla, ke kamarádce nebo do zábavy a nikomu nenapadlo požadovati od ní vysvětlování nebo dokonce dovolování se. Proto nemohl pan Horner vědět, neschází-li se s Trněným, leda by ji stopoval a od toho byl dalek. Přímou se jí na to nezeptal a od matky, která držela s dcerou proti němu, se také ničeho nedověděl. Holka sama o tom nemluvila a vůbec od onoho dne, kdy dostal Stáňa zdvořilý vyhazov z jejich domova, nebylo s ní valné řeči. Před otcem nepromluvila nežli co bylo nutno.

Život v rodině Hornerově byl od oné neděle jako otráven. Ostatně pan Horner měl neustále o čem myslet i a o čem mluvit se svými známými, neboť události otřásající celým světem přímo se valily na lidstvo ráz na ráz, jako vlny rozbouřeného moře na rozervané pobřeží. Ruská revoluce, jež svým náhlým, vysokým plamenem ozářila celý svět do všech jeho koutů, aniž by bylo komu mohlo napadnouti, jak později z bílého plamene vynesou se těžké mraky černého dýmu, jenž smutkem a úzkostí obestře celé lidstvo, velký ústup Němců ve Francii, dobytí Mesopotamie Angličany, svolání válečného kongresu presidentem Wilsonem a konečně splnění nejuvlejšího přání pana Hornera a milionů jiných lidí — Spojené Státy vyhlásily válku Německu, vlastně uznaly válku, kterou Německo proti nim po dlouhou dobu provádělo.

Nyní nebylo již zapotřebí obávat se o výsledek války, když obrovská republika americká se svými miliony obyvatel i se svým nesmírným bohatstvím přírodním a největšími industriemi světa se postavila po bok spojenců. Pan Horner se radoval a oslavoval nové události spolu se svými stejně smýšlejícími krajany. Při tom sobě vzpomínal na Trněného, jak asi zuří, jak spílá vládě i kongresu, že se opovážil vyhlásiti Německu válku. Trněný v očích pana Hornera nebyl již pouze socialistou, ale zarytým progermánem, jakým u něho byl vlastně každý pacifista, každý, kdo neschvaloval válku proti Německu.

Zadostiučinění, jehož se dostalo Hornerovi bylo dovršeno i novou vitanou událostí. Došlo k roztržce mezi Miladou a jejím nápadníkem. —

Pan Horner dověděl se to nepřímo z řeči ženiny, když mu tato při jistém malém nedorozumění vyčtla, že jeho jednání maří dceřinu budoucnost. Ostatně mohl to vyčísti z pohledů Miladiných i z toho, že nyní téměř každodenně zůstávala večer doma. Mnul si ruce. Takových jako byl Trněný, najde jeho dcera vždy dost a bude si moci vybrati nějakého s kolečky v hlavě v pořádku. Nyní začal zase vzpomínati na svoje loty v předměstí a v duchu již znovu budoval útulný bungalow — pro někoho jiného nežli pro potrhleho bolševika Trněného.

Pan Horner byl již hezky dlouho úplně přesvědčen, že mezi jeho dcerou a Trněným je nadobro konec. Myslil si již, holka jako je Milada, dlouho bez nápadníka nebude a očekával, kdy mu bude buď Miladou nebo matkou představen nástupce Trněného, když mu jeden podvečer přinesl překvapení, pod jehož úderem by se byl snad skácel k zemi, kdyby nebyl právě seděl v houpací lenošce.

Přišel ze své úřadovny domů a v očekávání večere usadil se pohodlně do svého zamilovaného houpáku a chystal se k přečtení odpoledního časopisu. Nebyl ještě hotov s prvním sloupcem válečných zpráv, které byly toho dne velmi příznivé, když se rozletěly dvěře a Milada, která obyčejně a zvláště v poslední době přicházivala vážně a chladně a jen tak tak že dala dobrý večer, vpadla tentokráte do pokoje jako štafeta oznamující generálskému stanu kapitulaci nepřítel. Sotva že za sebou zavřela dvěře, zvolala: "Mami, co tomu říkáš, Stáňa na mne čekal u officu a jak jsem vyšla, zeptal se mně, chci-li si ho vzít. Zítřka se budeme brát!"

Otci vypadly noviny z rukou a spočinuly zahanbeně tváří na koberci u jeho nohou. Páně Hornerův vytřeštěný zrak uváznu na poslední stránce, potíštěné místními zprávami.

"A ty jsi řekla . . . ano, Mildred?" zeptala se matka, jejíž hlas se nějak zadrhoval v hrdle.

"Bodejť by ne!" vyškvtla dcera. Po malé chvilce dodala — a hlas jí při tom nějak měknu: "Já čekala, že Stáňa jednou přijde, proto že jsem věděla, že beze mne nemůže být. Máme se rádi, tak kdo nám může zabraňovat, abychom se nevzali." A zrak její při tom nějak smířlivě zavádil o tvář otcovu. Pak zvolna, jako by chtěla, aby otec dobře rozuměl a chápal co povídá, pokračovala: "Chtěla bych, aby to šlo všechno all right a aby se všechno urovnalo. A Stáňa taky povídal, že by nerad, kdyby to mělo býti se špatnou vůlí. Bude-li si tatínek stavět hlavu, bude to jeho vina, když odejdu z domova jako od cizích lidí. Trněný jest hodný chlapec, má krásné výděvky, má mne rád, může mne udělat šťastnou, kdo by mi tedy chtěl bránit když přijde a prosí mne, abych se stala jeho ženou?" —

Paní Hornerová neříkala ničeho, jenom hluboce vzdychla a otevřela dceři svoji náruč.

V otci rodiny se cosi pohnulo. Takhle mírně, měkce neslyšel Mildred mluvit po několik měsíců. Zabolelo jej, že to přece jen bude Trněný, který bude zvát Miladu svoji. Ale když mluví dcera takhle, pak je to znamení, že je každý odpor marný. To je Amerika. Co by bylo platno zuřit nebo se pokoušet jejich úmysl překazit? Nyní nezbyvá nežli se vpraviti do toho, co se odvrátiti nedá. A tu cítil pan Horner, že mu mírná slova dceřina sáhla teplou, jemnou rukou přímo na srdce. A tam mu začalo jihnouti. Trněný má svoje chyby, má svoji umíněnou palici. Ale však on jej život naučí lepší matematice. A jinak je celkem dobrý hoch a všechno, co o něm holka povídá, je pravda. Může ji udělati šťastnou. Celá rodina by byla šťastnou. To vše by mělo býti zmařeno k vůli tomu jejich

rozdílnému názoru na válku a na politiku. I ta žena jeho měla pravdu, když říkala, že oni dva to svými rozumy nevytrhnou.

V pokoji bylo ticho. Milada odešla do své ložnice, bezpochyby se připravovati k odletu z hnízda bez ohledu na to, bude-li to s otcovým svolením nebo bez něho. Matka stála u okna a cipem zástěry si utírala oči. Pan Horner to viděl v protějším zrcadle. Rozuměl své ženě. Jejich dcera, jejich jediné dítě stálo před největším okamžikem svého života a tento měl býti doprovázen roztržkou v jejich rodině, kde do nedávné doby panovala tak vzorná shoda. Které srdce matky by při tom nekrvácelo, které mateřské oko neslzeło?

Pan Horner vstal a obrátil se k své ženě. Z ložnice dceřiny ozval se v tu chvíli krátký, úsečný kovový zvuk, jako když někdo přirazí viko ruční tašky a zámek sklapne. Paní Hornerová se obrátila. Spatřila svého muže před sebou. Jeho úsměv, jeho měkký pohled jí řekl vše.

Když za okamžik na to vešla Mildred do pokoje, otevřela oči i ústa do kořán v úžasu. Náruč šatstva, již nesla v rukou, aby z toho, co se nevešlo do kufříku, udělala balík, se poroučela na zem. Milada nechtěla věřiti svému zraku, vidouc matku a otce ležící si v náruči. Pak se od sebe odtrhli, ale držíce se za ruce, dívali se na sebe zaslzenými zraky. Mildred, pochopivši konečně, přiskočila k rodičům.

"Bylo by mne to bolelo, tuze bolelo," šeptala, tulíc se k matce a hladíc otcovu ruku, "kdybych byla musela odejít bez tatínkova svolení."

"Ale byla bys přece šla, vid'?" řekl otec s laskavou výčitkou.

"Ano, tatínku, ale napřed bych byla učinila všechno, všechno . . . i to, co mi Stanislav zapověděl udělat!"

"A co by to bylo bývalo?" zeptala se matka.

"Byla bych klekla před tatínkem na kolena a prosila ho, aby mne nenechal odejít bez laskavého slůvka."

"To že bys byla učinila?" zvolal pan Horner. "Hlehle, kdo by to byl řekl dle toho, jak jsi se poslední dobu na tátu mračila!"

"Když jsem myslela, že mi ta vaše hádka odcizila Stáňu úplně. Posledních několik neděl nedal o sobě ani slovem vědět, ani se neukázal. Tak jsem myslela, že je všemu mezi námi konec . . . no a to se ví . . . radost jsem z toho neměla. A zatím on mi připravoval překvapení a včera najednou beze všeho, jako když s nebe spadne, stál před officem, když jsem vyšla a hned mi řekl, chci-li si ho vzít, že je rozhodnut uhodit do toho hned." —

"A ty jsi se strašně zdráhala," zažertoval otec.

"První moje myšlenka byla na tebe, tati, zdali by se to nedalo nějak spravit, abych neodešla z domova jako od cizích," řekla Mildred otevřeně.

"Nu, už je vše dobře," dodala matka konejšivě a přitiskla k sobě s jedné strany manžela, s druhé strany dceru.

"Nyní musím jít," zvolala dívka radostně, "oznámit Stáňovi jak to dopadlo." —

"A přivedeš ho sem, aby si s tatínkem podali ruce?"

"Dnes asi nebude mít čas. Říkal, že se budem vidět jen na chvílku, že ztráví večer přípravami na zítřek. Půjde si do schůze spolku vyzdvihnout nějaké peníze a pak už také pomýšlí na přípravování bytu." Hlas Milady se přímo zadržoval při těchto slovech.

"Ale vždyť jste mohli být nějaký čas zde s námi," zvolala matka. "Místa tu máme pro jednoho takového bordynkáře dost."

"I ne," namítnul otec. "Mladí lidé musejí býti sami — aspoň na první čas. Jen je nech, ať si to zařídí, jak budou chtít." A jeho myšlenky byly již zase venku tam u těch prázdných lotů v předměstí a u plánů na

útulný bungalow, dost velký pro dva páry šťastných lidí a ještě nějaké přírůstky.

Mildred vyběhla. Paní Hornerová stoupla si k oknu a přitiskla rozpálenou tvář na sklo, upírajíc zrak ven, v houstnoucí šero. Jistě jí myslí táhla vzpomínka na její poslední den před svatbou. Jak to tenkrát vše chodilo jinak!

Pan Horner vrátil se do pohovky ku svému časopisu, ale jeho zrak neviděl písmének. Rozeznával pouze šedivé, na rovné sloupce rozbrázděné pole. Jeho mysl bloudila jinde nežli u "místních zpráv" časopisu. Jiná místní událost se právě pro něho přihodila. Tak přece splní se jeho sen. Tatam byla vzpomínka na válku, myšlénka na rozpory dne. Jen tak letmo o ně zavadil, aby si řekl: "Jakáž pomoc, já na věci ničeho nezměním a nějak to dopadne. Válka je v Evropě, my jsme zde a ostatně každý má právo na svůj náhled."

Konečně se jeho myšlénky vracely k časopisu na jeho klíně. Jeho zrak rozeznával již řádky od sebe, jednotlivá písmenka se krystalisovala a začal chápati smysl tištěných slov.

A tu pojednou vytřeštil se zrak pana Hornera na několik řádek, ležících v čele sloupce, nadýmajících se velkými, černými, zlomyslnými písmenkami. Chytil časopis oběma rukama a dal se do čtení. Ale písmena a řádky počaly mu znovu tančit před očima, nemohl jich zadržet, aby si je srovnal a zachytil jejich smysl. Jen několik těch velkých, tučných, škodolibě se smějících řádek na vrcholi sloupce sedících, ty chápal, těm rozuměl. —

Kdyby se byla paní Hornerová v tu chvíli podívala na svého muže, byla by viděla, jak jeho obličej mění barvy a jak po jeho skrání perlí se krupěje potu. —

Tvář páně Hornerova ztratila úplně výraz spokojenosti, jenž jí před chvílí ještě byl hrál a svaly kolem rtů pošukobávaly se nyní divným, trpkým úsměškem. Zrak jeho zabořen byl ještě do stránky časopisu a snažil se zadržeti písmenka v jich divém tanci. Prsty jeho křečovitě vrývaly se v okraj papíru.

Časopis opětně, podruhé mu vypadl z rukou. Jak krátký byl ten přelud štěstí, jenž před malou chvílí vykvetl v jeho duši. Jak prchavý záblesk jeho luzného snu!

Té noci pan Horner nespal. Dlouho do večera chodil venku, aby na něm manželka nepozorovala jeho rozrušení. Ráno při snídání snažil se tvářiti klidným a svoji mrzutou, nevyspalou tvář omluvil před manželkou, jež si štěstím div neprozpěvovala, bolením hlavy. Sotva dojedl poslední sousto rohlíku, vyrazil z domova. Využitkoval chvíle, když paní Hornerová odešla do basementu a ztratil se. Když se vrátila, chtěla se ho zeptati, jak se to zařídí, aby přece velkou událost nějak oslavili, ale manžel byl již pryč. Doufala, že ji za nějakou hodinu vyvolá telefonem ze své úřadovny.

Pan Horner zatím na prvním rohu se chopil ranního časopisu. Nemusel přemítati listy dlouho, aby našel, co hledal.

"Je tomu tedy tak, jak jsem se obával," řekl si, spěchaje dále pustou ještě ulicí a znovu sobě opakoval, co mu skřípalo hlavou bez ustání: "Co dělat, co dělat?"

Pojednou se rozhodnul. "Ano, půjdu tam," řekl si, a najdu-li ho tam, řeknu mu, co si o něm myslím. V tom by sám d'ábel byl, abych tomu nemohl zabrániti." Podíval se na hodinky a shledal, že má ještě času nazbyt. Šel do své úřadovny, ale nebyl žádné práce schopen. Znovu a znovu převracel časopisy, jichž měl v úřadovně několik a pokaždé začal zuby

a sevřel pěsti, když dospěl zrakem k jistým sloupcům "místních zpráv", zvláště tučně nadepsaných.

III.—Řada hanby.

O půl deváté vstupoval pan Horner do velké budovy ve středu města. Kolem budovy bylo živo. Se všech stran scházeli se lidé k jejím vchodům. Bylo viděti, že jsou to hlavně úředníci, písaři a stenografky, spěchající do svých úřadoven. Pan Horner podíval se na velkou černou tabuli v chodbě nedaleko dveří a vstoupil do výtahu. V několika okamžicích byl v jednom z hořejších poschodí. Hned na prostranné chodbě nedaleko výtahů upoutala zrak jeho dlouhá řada lidí, vesměs mladých mužů, stojících těsně jeden za druhým. Konce, vlastně začátku řady té dohlédnouti nemohl. Vlekla se podél zdi chodby až za ohebné její. Když došel ohebu, viděl, že řada, čítající snad na sto lidí, začíná na konci chodby u nevelkého zamřížovaného okna s nějakým nápisem.

Pokýval smutně hlavou a jal se prohlížeti si blíže jednotlivé muže stojící v dlouhé řadě. Do tváře mohl málokterému z nich viděti. Měliť téměř všichni hlavy odvráceny ke zdi nebo pohrouženy do novin, jako by si nepřáli, aby je někdo mohl poznati. Kterí měli tváře obráceny do chodby, snažili se stavěti se lhostejnými, ba někteří i veselými, ale téměř na každém bylo viděti, že se přetvařuje a zapírá se. Opodál řady stáli dva úřední sluhové a pan Horner mohl slyšeti jak spolu rozmlouvali, ukazující přes ramena na muže v řadě a dávající na jeho svoje opovržení. "Někteří z těch slackerů tady čekají již včerejšího večera, jen aby se dostali ráno brzo k okýnku," pravil jeden sluha. Druhý k tomu dodal: "Je to smutné, že je tolik klacků, kteří se nestydí schovávat za ženskou spodničku, když mají jít vykonávati svoji povinnost jako mužové."

Sluhové mluvili schválně dosti nahlas, aby je mohli mužové v řadě slyšeti. A byli slyšeni, neboť někteří z čekajících, označených jménem "slackerové" sklonili níže hlavy, jiní odvrátili plaché zraky více ke zdi a ti, kteří se dívali do chodby zarputile, pokusili se vyloučiti na tvářích pohrdlivý úsměv.

Pan Horner, prohlížeje sobě jednotlivé postavy, jako by někoho mezi nimi hledal, kráčel dále k okénku, u něhož řada ústila a které se bylo právě otevřelo. Viděl nad okénkem nápis "Marriage Licenses" a opětně smutně zakýval hlavou a bolestný výraz utkvěl na jeho tváři.

Nedaleko okénka, opření o zeď chodby, stáli dva uniformovaní jinoši, jeden námořník a jeden voják. Postavili se tam, odkud mohli viděti do tváře mužům v řadě, když tito jeden za druhým přistupovali k oknu a dělali si z nich posměšky.

K okénku přistoupil právě mladý muž postavy jako trochu menší Goliáš, jehož důkladné paže, široká ramena a tuří šíj prozrazovaly neobyčejnou tělesnou sílu. Vojáci, ač byli oba postavami téměř trpasličí proti němu, nerozpakovali se napíchnouti jej na rožeň svého humoru.— Námořník, ukazuje obroví přímo do tváře, pravil: "Jakživ bych si byl nepomyslíl, že má některá ženská tak velkou sukni, aby se za ni mohl takovýchle kolohnát schovat!"

Klerkové u okénka se narážkám vojáků hlasitě zasmáli, ale vidouce, že obr jenom zahanbeně sklopil hlavu, ani si netroufaje vojákům na jejich vtipy odpověděti, změřili jej opovržlivými pohledy. Jeden muž, stojící asi pátý v řadě od okénka, vystoupil pojednou z řady a zvolal: "Tohle nenesu! Kdyby mne měl hrom zabít, v jedné řadě se zbábělci, které možno takhle beztrpně urážet, stát nebudu!" A odvrátil se k odchodu. Vojáci, jakmile to viděli, dali se do potlesku a volali: "Good for you! Kdo má

trošku cti v těle, nemůže zůstat v téhle řadě zbabělců. Ono vás to, hoši, beztoho od vojny neuchrání, kdybyste se pětkrát za sebou oženili!"

V chodbě se množil zástup diváků, mezi nimiž byli i jiní vojáci a ti všichni za příkladem obou vojínů nedaleko okénka stojících dali potleskem na jeho svoji pochvalu muži, který z řady vystoupil. Dva jiní muži dále v řadě vystoupili a majíce hlavy odvráceny ku zdi, aby nebyli poznáni nikým známým, spěchali k východu. Mezi diváky strhl se povyk. "Kdo ještě vystoupí?" bylo voláno na muže v řadě. "Kdo ještě desertuje z batalionu zbabělců?" "Holán, vy spodničkoví hrdinové, hejbejte se! Lepší je jít na Prušáka s holými pěstěmi nežli si nechat na čelo vypálit slovo "Zbabělec"!"

Ale ani jeden další nevystoupil z řady. Za to se téměř všichni obrátili ke zdi, aby vojáci a ostatní diváci nemohli viděti do jejich tváří. — Někteří zastřeli si tváře novinami, jiní sklonili hlavy tak, že jim do tváře viděti nebylo. I ti, kteří se dříve dívali lhostejně nebo zarputile před sebe, aby se nezdáli zbabělci, odvraceli nyní svoje tváře od diváků, jichž zástup již zaplňoval polovici chodby a z jichž klubek vtipy přímo pršely. Mezi diváky bylo též několik mladých žen a dívek, které se nesúčastnily všeobecného povykování, naopak vypadaly nanejvýše nešťastně. Některé z nich hořely ve tváři, jiné bledly a držíce si šátek na ústech, jakoby potlačovaly vzlykot, odcházely ze zástupu do vzdálenějšího konce chodby. Bylo snadno uhadnouti, že jsou to nevěsty mužů, kteří si přišli pro povolení k sňatku.

Zákon o nucené vojenské službě pro každého mladého svobodného muže byl právě přetřásán v kongresu a jeho přijetí bylo očekáváno každou hodinou. Všeobecně se mělo za to, že odvádění budou pouze muži svobodní a proto po celých státech ve všech městech na sta a někde na tisíce mužů, kteří se domnívali, že rychlým ožením se ujdou vojenské povinnosti, hrnulo se k úřadům o povolení k sňatku.

To bylo, co se dočetl pan Horner včerejšího večera a co jej tak ohromilo a rozhořčilo, co naplnilo jeho mysl odporem a duši zoufalstvím, tak že po celou noc nezahmouřil oka. Tedy snaha vyhnouti se vojně byla příčinou tak náhlého rozhodnutí Stáni Trněného! A jeho dcera, Milada? To dítě poctivých českých rodičů mělo jednomu z těch tisíců zbabělců sloužiti za záchranu před zákonem a před svatou povinností! Jeho Miladka, kterou s takovou péčí vychovával a na niž se vždy s takovou hrdoostí díval, když viděl, že vospívá ve vážné a sebevědomé děvče, měla se státi ženou člověka, jenž celým svým životem povleče znamení hanby; měla na dosmrť býti spojena s člověkem, jenž nebude se moci nikdy v životě, je-li v něm kapka studu, podívati přímo do tváře těch, kdo v té velké, historické době plnili svoji svatou povinnost. Jeho dcera měla by se snad státi matkou dítek, jež po celý svůj život musely by klopiti hlavu v hanbě, kdykoliv by se jich někdo zeptal, co dělal jejich otec, když se rozhodlo o osudy světa a lidstva, nemluvě ani o jejich národu.

Proto se pan Horner od večera do rána ptal sám sebe jako pomatec: Co dělat, co dělat; proto hned ráno spěchal do úřadovny, aby se přesvědčil na vlastní oči, je-li Trněný tak bezectný, aby postavil se do té řady, o které ve všech včerejších odpoledních a dnešních ranních novinách byly psány celé sloupce posměšných a jizlivých zpráv. A když stanul na místě, nemohl svým zrakům uvěřiti, když viděl tu dlouhou zdánlivě nekonečnou řadu mladých mužů, jimž lidový humor uštědřil jména "slackerů", vyhýbačů, zdráhalů, utečenců od povinnosti.

Té doby nebylo ještě válečné nadšení v lidu Spojených Států zapustilo svoje kořeny. Naopak bylo ještě — hlavně zásluhou úsilovné a ra-

finovaným způsobem prováděné německé propagandy — statisíce a miliony dobrých Američanů, kteří pevně věřili, že Americe žádného nebezpečí od Německa nekyne a že se proto nemá do evropských záležitostí míchat. Každý sice litoval Belgie a Francie, soucítil se Srbskem, s hněvem vzpomínal na Lusitanii a rmoutil se při myšlence, že by všechny ty miliony lidských životů již padlých a miliony o zdraví připravěných byly měly býti obětovány zcela nadarmo a neměly by zabrániti rozšíření panství Pruska po celé Evropě. Nicméně převládalo přesvědčení, dokud je válka 3000 mil daleko od Ameriky, nemá býti přivolávána blíže. — —

Pan Horner, znající historii svého národa a jiných podobně utlačovaných slovanských větví, mající v živé paměti ukázky germánské vládychtivosti a bezohlednosti z doby, kdy jako mladý muž v ohroženém jihlavském kraji pomáhal stavěti národní hráze proti přívalu germanisace, věděl, že vítězství Německa znamenalo by nejenom konec národa, z něhož vzešel, ale smrtelnou ránu pro svobodu národů, demokracii po celém světě, Ameriku nevyjímaje. Díval se proto na válku zcela jinak než průměrný Američan a divil se, jak může býti někoho na světě, kdo sleduje vývin války ode dne, kdy Němci jako cár bezcenného papíru roztrhali smlouvu chránící neutralitu Belgie, kdo by nebyl přesvědčen, že je povinností celého světa spojit se jako jeden muž proti kaiserovi a jeho vasalům, jak může býti někoho na světě, kdo by byl schopen přispěti k vítězství práva nad surovou mocí a zdráhá se tak učiniti.

Proto díval se na řadu "slackerů" na chodbě úřední budovy před okénkem klerkovým se smutkem, odporem a hanbou. Vyhledání toho, k vůli němuž sem přišel, netrvalo dlouho. Mezi všemi mladými muži, kteří čekali v řadě před okénkem, byl jen jediný, který ani na okamžik neodvrátil svého obličje ku zdi, ani na minutku nesklopil hlavu, ba neupřel zraku k zemi, ani když po nejostřejším vtipu vojáků namířeném na kolosa v čele řady se rozhlučela a rozchechtala jizlivě celá chodba. Hluk byl takový, že několik soudních sluhů jalo se dělati mezi diváky pořádek a vyhrožovali vyklizením chodby—ač na nich bylo viděti, že mají z vtípů vojáků právě takovou radost jako obecnstvo.

Mladým mužem v řadě, jenž nesklopil zrak ani když nejjedovatější vtípy kolem něho a částečně i na něho padaly, byl Stáňa Trněný. Zamračen, ale bez pohnutí stál na svém místě v řadě, dívaje se před sebe, jako by byl hluchým a neslyšel poznámek vojínů i civilů. Poněvadž se ani jednou nepodíval za sebe, neviděl Hornera, jenž, jda podél řady, poznal jej snadno a zastavil se několik kroků za ním. Pan Horner sobě vzpomněl, jak včera Milada pravila, že má Trněný na celý večer plno práce, že si musí do spolku pro peníze, že již také připravuje byt a tak dále. A zatím její povedený ženich šel sem, ke dveřím této budovy hned večer nebo v noci a postavil se do této řady hanby, aby byl ráno jedním z prvých u okénka a nemusel dlouho čekati na listinu, od které očekával osvobození od povinnosti, kterou čestný muž považuje za svatou.

Pan Horner ucítil pojednou, jak mu někdo položil ruku na rameno. Byl to úřední sluha, jenž jej přišel napomenouti, že nesmí stát vedle mužů v řadě čekajících, že musí na druhou stranu chodby. Pan Horner se obrátil k sluhovi a po tichu mu řekl: "Mám tu jednoho známého a doufám, že jej dostanu z téhle řady ven. Nechte mne s ním promluvit!" Sluha poklepl panu Hornerovi na rameno a odpověděl rovněž potichu: "To si dám líbit, starý skaute. Jen na něho!"

Pan Horner, posílen tímto přátelským povzbuzením, přistoupil k Trněnému, obrátil se k němu a zadíval se na něho napřed dlouhým.

Stáňa učinil pohyb, jakoby chtěl z řady hanby vystoupiti...

vyčítavým pohledem. Snažil se do pohledu toho dáti všecken smutek své vlastenecky citící duše, všechno zahanbení, kterým se cítil zasažen, ale nevložit v pohled ten nic z hněvu a odporu, který jím třásl. Chtěl pohledem tím Trněného napřed mírně vyzvati, aby si rozmyslil, co dělá a ustoupil v čas.

Trněný zblednul, spatřiv před sebou pojednou toho, jenž měl se v několika hodinách státi jeho tchánem a poprvé od té doby, co tu stál v řadě, sklopil hlavu. Při tom se jeho ruka pohnula, jakoby se chtěla ztáhnouti k smířlivému, prosebnému gestu.

Pan Horner, vida, že se Trněný vyhnul jeho pohledu, oslovil jej zcela potichu:

“Staňku, pojd'te z té řady ven!”

“Nemožno, pane Horneře,” odpověděl mladý muž.

Horner přistoupil těsněji k řadě a stále velmi potichu mluvil: “Vy jste Miladce řekl, že ji máte rád a chcete ji učinit šťastnou. Mohl byste ohle učiniti, kdyby to bylo pravda? Byl byste schopen strhnouti ji na celý její život spolu s sebou do bláta hanby a potupy? Chtěl byste, kdybyste ji trochu miloval, z ní učiniti ženu slackeru a zbabělce?”

Trněný zdvihnul prudce hlavu. “Mr. Horner!” zvolal hlasitě a anglicky, chtěje bezpochyby, aby každý koleni mohl jej slyšeti a mu porozuměti: “Mistr Horner, prosím, nenazývejte mne slackerem nebo zbabělcem. Nejsem ani jedním ani druhým. Mám svoje ideály a kdyby se jednalo o jejich hájení, jsem ochoten za ně se bít a ve kteroukoliv hodinu život za ně obětovati. Kdybyste nebyl otcem Milady, ukázal bych vám hned na místě, že zbabělcem nejsem. V mém úmyslu mne nikdo nezvrátí. Nechci od nikoho nic nežli co mně náleží a chce-li vaše dcera býti mou, nemůže jí v tom nikdo zabraňovati. Jen o jedno vás snažně prosím — nenazývejte mne zbabělcem.”

Pan Horner změřil Trněného nyní zcela jiným pohledem—chladným a opovrhlivým. “Tedy vy z této řady zbabělců nevystoupnete?” A když místo odpovědi Trněný pouze znovu svěsil hlavu, nehýbaje se z místa, řekl mu u samého ucha: “Já vám tedy povídám, že Miladu nedostanete—má-li tatík v této době nějakou moc tomu zabrániti. Moje dcera nebude

nosit jméno zbabělce." S těmi slovy, změřiv Trněného ještě jednou vysokým, pohrdlivým pohledem, ale třesa se v nitru takovým rozechvěním, že pod ním div nohy neklesly, odcházel.

Stáňa učinil pohyb, jakoby chtěl vybočiti z řady. Ale byl to znovu jen pokus jakéhosi prosebného gesta, jímž chtěl Hornera obměkčiti. — V řadě zůstal a pan Horner, hryzaje sobě rty, zaměřil pomalým krokem k východu.

V tom okamžiku, když míjel roh chodby, za který se řada čekajících zatáčela, zablesklo chodbou oslňující světlo a současně ozval se dušený výbuch. Všichni lidé v chodbě sebou trhli a z úst mnohých vyklouzl výkřik leknutí. Ale v malém okamžiku bylo slyšení smích několika hrdel a hluk hovoru z řady diváků při stěně chodby. Výbuch neznamenal nic jiného, nežli že fotograf od některého časopisu, vyčihav se svým aparátem vhodného okamžiku za pomoci výbušného prášku vzal obrázek výjevu v chodbě úřední budovy.

IV.—Zbabělcovy pěstě.

U Hornerů byl toho dne malý soudný den. Když nic jiného, aspoň pláče a skřípění zubů bylo dost. Plakala Milada, když jí otec vysvětlil, že ne k vůli ní ani pro svoji velkou lásku k ní rozhodl se Trněný tak náhle pro svatbu, ale proto, že mu byla dosti dobrou, aby jej uchránila od konání povinnosti, která na něho jako na občana spadala. Skřípěl zuby pan Horner, kdykoliv si vzpomněl na výjevy v chodbě okresní budovy, na tu řadu hanby, jejíž znamení mělo navždy ulpěti i na jeho rodině. — Matka pomáhala chvíli dceři v pláči a chvíli otci v zlořečení. Nevěděla, či je. Bylo jí líto Miladky, ale vdávat dceru za takovýchto okolností, když by na ni mělo býti ukazováno všemi matkami, které mají syny na vojně nebo je tam budou muset vyslat, se jí nikterak nezdálo. A na vysvětlení toho, co by to znamenalo, dal si pan Horner dobře záležeti. Řekl jí, že do smrti musela by poslouchati výčitky a narážky, že dala svoji dceru k tomu, aby svojí sukní chránila vyhýbače a zbabělce, tak aby některý jiný, na kterém třebas řada nebyla, musel zaujmouti jeho místo a nechat se za něho třebas i zmrzačit nebo zabít. Vyhlička, že by takovou výčitkou byla pronásledována, kamkoli by se vrtla, nebyla pro pí. Hornerovou nikterak lákavá a proto pomáhala otci v přemlouvání Milady, aby vdávání, aspoň prozatím, dokud se to nějak nevyjasní, zanechala.

Pro Miladu, která již jednou byla prodělala pozvolný proces smiřování se s osudem, když o sobě Trněný nedával po celé týdny vědět, byla po jednom dnu veliké, skoro divoké radosti nad náhlým štěstím zpráva, kterou přinesl otec, těžkou ranou. V deset hodin měla se sejíti s Trněným dle ujednání ze včerejšího dne a po urovnání nejnutnějších záležitostí měli si zajíti k soudci a dáti se oddati. Nyní ji rodiče přemlouvali, vyhrožovali a prosili, aby nechodila nikam. Radili jí, dá-li Trněný o sobě věděti, aby mu řekla, že si jej nevezme za těchto okolností, když by svatba mohla na ně oba a celou rodinu uvrhnouti potupu.

Desátá se blížila a Milada byla jako na mučidle, nevědouc, co má dělati. Konečně ve tři čtvrti na deset se zdvihla, šla si umýti uplakaný obličej a zdržujíc se násilně slz, strojila se k odchodu.

"Tak ty přece jen půjdeš?" zeptala se matka hlasem, v němž se chvěl strach.

Otec odvrátil se od okna, na které byl bubnoval nějaký protihindenburgovský pochod a pravil se vší přísností, které byl schopen:

"Slyšela's mne, co jsem řekl, co udělám, provedeš-li to. Nejen, že jsme spolu na vždy hotovi, že nebudeš smět víckrát pod mojí střechu a

že nebudeš mít z domova centu k očekávání, i kdybych měl všechno, co mám prodat a peníze do jezera hodit, ale veřejně v novinách českých i anglických se tě zřeknu a prohlásím tvého muže za zbabělce a slackera, tak aby byl navždy poznamenán, aby nikde nemohl dostati zaměstnání, aby mu nikdo nikdy ani ruku nepodal, abyste nosili svoji hanbu s sebou jako Kain svoje znamení. Ty jsi řekla, že ti nemůže nikdo zabraňovati si ho vzít, budeš-li chtít. Dobrá, já zas tobě ukážu, co já mohu udělat. Ted' si jdi nebo nejdi, mně je to jedno." A odvrátil se znovu k svému oknu, aby na jeho tváři nemohla dcera poznati, jak zalhal, když řekl, že jest mu to jedno.

Milada však již byla také rozhodnuta. Zastavila se ve svých přípravách a chopivši se matčiny ruky jako opory v bouři, kterou byla zmítána, pravila, obrácena jsouc k otci:

"Já ti slibuji, tati, že to neudělám a dnes se s ním oddati nedám. To platí na tak dlouho, dokud bych z toho musela míti hanbu. Ale půjdu přece ven sejít se s ním, bych od něho slyšela vysvětlení toho všeho. Řeknu mu sama, že je mezi námi konec, jestliže je skutečně zbabělcem."

"Však on ti to vysvětlí," ozval se otec. "Na vysvětlování on je chlapík jako nikdo jiný. V jeho vlastních očích není většího hrdiny nežli je on a až s ním budeš deset minut mluvit, zaslepená jak jsi, budeš tomu věřit také." —

Nyní se do toho vložila matka, zastavši se dcery, že není tak hloupou ani zaslepenou a po chvílce odcházela Milada z domova, slibujíc, že za hodinu bude zpět a bude aspoň vědět, na čem je.

"Budeš vidět, jak to dopadne!" řekl pan Horner prorocky, když se za dívkou zavřely dveře. "Taková holka se nechá od chlapce, kterého má ráda, opít slaným rohlíkem. Ale to ti povídám, ani slova neslevím z toho, co jsem jí slíbil, provede-li svou . . . Ted' půjdu do úřadovny, dohoniti co jsem za celé dopoledne zameškal — budu-li vůbec nějaké práce schopen po tom, co jsem od včerejšího večera zažil . . ." Odcházaje, připomenul pan Horner své manželce, aby mu telefonovala co a jak, jakmile se Milada vrátí. —

Pan Horner zůstal v úřadovně své dílny do poledne a pak šel do protějšího restaurantu k obědu, aniž by se byl dočkal telefonu od své ženy. Jakmile se vrátil do úřadovny, telefonoval sám domů, přišla-li již Milada. Umučený hlas jeho manželky mu odpověděl, že nikoliv. Pak se optal ještě za hodinu a za dvě hodiny znovu a když obdržel tutéž odpověď, pronešenou hlasem, jenž zněl jako bolestné škytání, zvolal: "Nu tak vidíš, neřekl jsem to? Umluvil ji a je to. Ted' to máme. Ještě jsi se za ni přimlouvala, že není tak zaslepená, abych ji nechal jít. Tak šla . . . šla . . . a ted' . . ." Pan Horner sám cítil, při myšlence na to, že jeho Milada jej opustila, snad na vždy, že mu bolest svírá hrdlo a že se mu oči plní slzami.

Při práci už nevydržel a vyšel na ulici. Na prvním rohu si koupil noviny. Hned na první stránce padl mu do oka velký, téměř půl stránky příkrývající obrázek, na kterém bylo viděti dlouhou řadu mužů na nějaké chodbě. Někteří mužové odvraceli tváře ke zdi, jiní si chránili obličej novinami, jiní měli hlavy skloněné. Jen jeden z mužů měl hlavu vztýčenu a oči před sebe upřeny. Pan Horner okamžitě poznal Trněného, stojícího v řadě ostatních slackerů. V srdci ho bořila vzpomínka, že snad již nyní jest jeho dcera, jeho jediné dítě, navždy připnuta osudem svým k osudu tohoto člověka, jehož hanba dotvrzena jest dnes statisíci obrázky, roznášených na předních stránkách časopisů po celém městě.

Došel domů a ukázal obrázek ženě. "Zde vidíš tu čest, která se nám

stala. Ženich naší dcery je v novinách, hned na první stránce. Vidiš, to je nyní náš zet'!"

"Ještě neříkej!" odporovala slabě matka. "Já nevěřím, že by se byla dala přemluvit. Něco se muselo stát, že tu ještě není."

Otec rodiny usednul, aby si přečetl noviny. Ale zprávám o návalu slackerů do úřadovny pro vydávání povolení k sňatku se vyhnul. Pěnily mu přespříliš krev a on chtěl něco pro zapomenutí. Četl tedy zprávy z bojišť, kde se spojenci, povzbuzení vstupem Ameriky do války znamenitě drželi. Matka, jakoby také hledala něco, co by jí přineslo zapomenutí, beze slova se dala do uklizení spížířny při kuchyni.

Pojednou se tiše otevřely dveře a jimi jako duch vstoupila dovnitř Milada. Otec vyskočil s houpáku a matka objevila se ve dveřích kuchyně, třesouc se viditelně na celém těle. Oba dívali se na dceru vytřeštěným zrakem a žádný z nich neměl dosti odvahy položit jí otázku, která je oba páčila na srdci, otázku: "Jsi naše nebo jeho?"

První promluvila Milada. "Netelefonoval sem Trněný?" zeptala se skomíravým hlasem. Tu teprve si pan Horner dobře všimnul jejího podivného vzhledu. Byla bleďa, neupravena, oči jí horečně planuly, vypadala od těch několika hodin, co ji neviděli sestárlá o několik let.

"Ty jsi s ním nebyla?" otázali se otec i matka téměř současně.

"On nepřišel," odpověděla Milada, usedajíc znaveně na židli, jež stála nejbližší u dveří. "Chtěla jsem vědět, co a jak je, tak jsem čekala přes dvě hodiny. Nepřišel. Šla jsem do úřadovny se zeptat, jestli si skutečně vyzdvíhl povolení k sňatku. Po dlouhém obíhání, když se mi dostalo výsměchu a potupy, jsem se dověděla, že ano. Chtěla jsem ho rozhodně vidět, abych mu řekla, že je mezi námi konec, když si vzpomněl teprve teď, kdy je to hanbou. Šla jsem kde bydlí a ptala se po něm. Nevěděli o něm. Od včera se doma neukázal. Nikdo neví, kde je. Tak jsem šla domů. Mami, tati, já jsem viděla tu řadu lidí, co tam čekají na lajsnisy, já jsem slyšela, jak si z nich jiní dělají úsměšky, já jsem sama snesla takové poznámky, když jsem se vyptávala, zdali si vyzdvíhl povolení . . . nemějte strachu, že bych si ho za těchto okolností vzala . . ." A nebohá dívka dala se do bolestného pláče.

Matka k ní přiskočila a těšila ji. I otec vstal, s novinami v ruce a přistoupil k Miladě. "Vidiš, nebudeš mít nikdy čeho litovati," řekl konejšivě, ukazuje na obrázek na přední stránce. "Íleď, jak ho poznamenali. To bys měla hanbu na celý život, být ženou muže, kterého takhle přinesli ve všech novinách jako vejlupka zbabělosti. Bud' ráda, že nepřišel. — Zastyděl se asi sám a zalezl někam. Netroufal si ti na oči po tom, co já jsem mu řekl. Teď budeš mít pokoj a po čase na to zapomeňš a takových, jako byl on, si budeš moci vybrat kolik budeš chtít."

Milada podívala se na obrázek v novinách, na kterém byla tvář Trněného jediná ze všech osobností na ilustraci zachycených velmi jasně patrna a zatnuvši zoubky do rtů, odstrčila od sebe otcovu ruku s časopisem.

Otec, ponechav Miladu na starosti matce, vrátil se s časopisem k svému houpáku a dal se znovu do čtení. Nyní, od té doby co věděl, že jeho dcera a jeho jméno jsou od potupy uchráněny, mohl se vrátit k zprávě o návalu žadatelů o povolení, ba zabral se do ní s jistým zadostiučiněním. Četl chvíli, když znovu vyskočil. "Dobře se mu stalo," zvolal a s časopisem v ruce spěchal ke kuchyni, kde dlela matka s dcerou.

"Tadyhle máš vysvětlení, proč nepřišel," zvolal na Miladu, již značně uklidněnou. Milada vyskočila. I matka spěchala k otci s dychtivostí ve tváři. —

“Proč nepřišel? Kde je?” zvolala Milada.

“Jak by mohl přijít, když je v nemocnici?” odpověděl otec. “Ozval se, když si tam u okénka dva vojáci z něho dělali šprýmy, řekl jim také něco ostrého a ti ho zmalovali, že musel být ambulancí odvezen do nemocnice. Snad prý by ho byli vezli přímo do márnice, kdyby ho nebyli policisté vyrvali z rukou vojáků. Já jsem ty vojáky viděl, když jsem tam byl. Dva důkladní hromotlukové a pohotově k rvačce každou chvilku. Ti mu jich asi naložili! A ještě prý jim asi tři jiní vojáci přišli na pomoc a bušili do něho všichni, dokud jim strážníci nevyrvali slackera z rukou. Tadyhle časopis si z toho dělá ještě švandu. Inu slackerovi každý přeje všechno to nejlepší.”

Pan Horner, mluvě takto, nevšíml si dcery, jež dychtivě naslouchala a při tom zdála se úsilovně přemýšlet. “On si troufal vojákům na jejich vtipy odpovědět,” pravila si dívka, “ačkoliv byli dva a čekali na příležitost k rvačce. Není tedy takovým zbabělcem, jakého by z něho chtěli udělat. A nyní za to pyká v nemocnici.” A tu se její srdce pohnulo. Soustrast převládala všechny pocity, které v ní v posledních hodinách vypučely, do kterých se sama nutila.

Dívka vzala časopis z rukou otcových a dala se do čtení zprávy o výjevech na chodbě úřední budovy. Ano, nebylo pochyby, že mužem, jenž byl vojáky napaden a zbit, byl Trněný. Zpravodaj psal, že se to událo právě několik minut po tom, co byl vzat přiložený obrázek a že mužem, na kterého se hněv vojinů snesl, byl právě ten, jenž na obrázku je obrácen k obecenstvu tváří. Milada, tajíc dech hltala podrobnosti. Čtla:

“Zdali pak se tenhle zbabělec bude stydět aspoň před svou ženou?” řekl jeden z vojinů tak, aby to muž, přistupující k okénku mohl slyšet.

Mladý muž, jemuž byl právě klerk započal klásti otázky, obrátil se k vojinům a řekl jim: “Zbabělcem není ten, kdo je ochoten za svoje předsvědčení trpět a ponížení snášeti, ale ten, kdo jsa v přesile, jiného napadá!” — Vojáci nechali jej, až když s licensí v kapse odstupoval od okénka a pak se ho jeden z nich zěptal: “Neřekl jste něco, jako že zbabělci jsme my?”

“Každý jest zbabělcem, kdo se bojí hájiti svoje zásady a poddá se bez odporu nátlaku a hrubé síle,” odpověděl filosoficky slacker.

“Ty tedy nevěříš, že se má celý svět poddati hrubé síle kaisera! — Přece ale se chceš vyhnouti, abys nemusel proti kaiserovi bojovati.” útočil znovu voják, jehož zdravější filosofie docházela schválení diváků, kteří kolem v hloučku se začali kupiti. “Nebo snad věříš, že mají Němci ovládnouti celý svět?”

“To nevěřím a nepřeji si toho,” odvětil slacker.

“Tak to dokaž tím, že se dáš na vojnu. Pojd' s námi, dovedem tě do rekrutní úřadovny a tam tě vezmou s otevřenou náručí.”

“Půjdu tam, kam já budu chtít,” odvětil muž s licensí v kapse.

“Zde ho máme, slackera a zbabělce,” zvolal voják. “Jak tedy chceš dokázat, že nejsi kaiserův a Hindenburgův? Proč se nechceš dáti na vojnu?” —

“Proto že nevěřím, že násilí dá se poraziti násilím, ale vím o morálních silách, kterými by se dali Němci odzbrojiti.”

Kolem se dali všichni lidé do smíchu, jenom slackerům v řadě se filosofie muže s licensí v kapse líbila. Jeden z vojáků se zatím přitočil k obháji “morálních sil” od zadu a vsadil mu za klobouk bílé pírkó, což bylo přivítáno všemi svědky výjevu výbuchy veselí. Slacker však nechtěl tomu žertu rozumět a chtěl pírkó zahodit. Ale voják a námořník mu v tom rázně zabránili; při tom se mihla vzduchem pěst' a zavřela jedno-

mu z vojáků oko. Za chvíli bylo vše v jednom klubku, v jehož středu slacker dostával nepočítaných. Bránil se jako lev a nezůstal rány dlužen. Další vojáci přišli na pomoc svým druhům a pak ovšem vedlo se slackerovi zle. Kdyby se nebylo na místo přihnao půl tuctu úředních sluhů a policistů, kteří vyrvali slackera z rukou vojáků, byla by snad přivolaná ambulance odjela s prázdnem a patrolní vůz by byl musel odvézti slackera do márnice."

K této zprávě připojena byla listem poznámka, že kdyby chtěli slackerové bojovati tak proti kaiserovi, jako se dovedou rváti s americkými vojáky, že by měla válka kratší trvání.

Milada dočetla zprávu a odešla do své ložnice, kde o samotě mohla se oddat svým myšlénkám a citům. Velká lítost a soustrast se Stáňou zaplavovala její nitro. Ale při tom cítila jakési velké uspokojení, částečnou úlevu po tom, co prožila v posledních hodinách. Což nečtla o Stáňovi, že se bil jako lev? Představila si jej v klubku zfanatisovaných lidí, kteří si z něho tropili žerty a uráželi jej. Byl obklopen desateronásobnou, snad stonásobnou přesilou. Mohl ujítí všemu úrazu, kdyby byl sklopil hlavu a nechal si vše líbiti. To by byl učinil, kdyby byl býval zbabělcem. On se však vzepřel. Nedbal přesily. I zpravodaj jemu zřejmě nepřátelský, doznává, že vracel ránu za ránu. Bránil se hrdinsky. Snad by se byl dal zabít, kdyby jej nebyli úřední sluhové vyrvali z rukou smečky jeho nepřátel. Tak nejedná zbabělec. Ne, ne! Stáňa má podivné názory a jeho jednání jí již přineslo mnoho utrpení, ale ta nejhorší hana, která může na muži spočinout, nemůže na něho býti vržena . . . Zbabělcem není.

V.—V nemocnici.

Na jednom z lůžek ve velké nemocnici, kam byl ambulancí odvezen, probíral se Stanislav Trněný z omráčení. K plnému vědomí probouzely jej bolesti téměř ve všech částech těla, nejvíce však na pravé straně hlavy a v pravém oku. Uvědomil si brzo, že má pravé oko a celou pravou stranu hlavy zavázáno. Vzpomínal, co se s ním dělo, nežli ztratil vědomí. Poslední na co se pamatoval bylo, že jednomu z vojáků, kteří do něho bušili, zasadil loktem ránu do žaludku, ale pak jakoby mu bylo něco hrozně těžkého padlo na hlavu a pochovalo jeho vědomí. Věděl však, nežli k tomu okamžiku došlo, že se rval, rval jako nikdy před tím ve svém životě, rval, jak by se byl nikdy nebyl považoval za schopna se rváti. Rany, jež se na něho v té chvíli sypaly, necítil, leda jen jako posily k dalšímu boji . . . A Horner jej považuje za zbabělce! napadlo mu. Oh, kdyby jej mohl viděti, jak rozdával rány, nedbaje, zdali jej za to rozzuření nepřátelé utlučou! Trněný vzpomněl nyní na Miladu, se kterou se měl setkatí v deset hodin. Jistě že promeškal.

Slyšel za sebou lehké kroky a chtěl se zeptati kolik je hodin, dříve nežli požádá o sklenici vody na uhašení své horečné žízně. Ale nemohl pohnouti hlavou. Strašná bolest v šíji mu nedovolila. Čekal, až osoba, která přecházela za jeho ložem, přistoupne na druhou stranu lůžka, kde ji mohl viděti. Dočkal se. Byla to ošetřovatelka, dívka vysoké štíhlé postavy a sličné tváře. Dívala se na něho jaksi bez účasti, cize. "Kolik je hodin, prosím?" zeptal se anglicky. "Jedenáct," odpověděla suše. "Prosím, dejte mi napít," zašeptal Trněný, zatím co přemítal, jak asi Milada byla zklamána, když se nedostavil dle slibu. Zda se již dověděla, co se s ním stalo? Ošetřovatelka podala mu nápoj ke rtům, aniž by pro něho měla soustrastného slova nebo vlídného pohledu. Nenechala jej ani napít se dle žízně a zdálo se mu, že mu skoro utrhla sklenici od úst. A pak

odcházela od jeho lůžka, podívala se na něho přes rameno a v pohledu tom bylo něco jako neutajovaná škodolibost.

Pokud mohl kolem sebe viděti, nalézal se v soukromé a nikoliv okresní nemocnici. Bezpochyby že policisté, pátrající po věcech vedoucích k jeho ztotožnění, našli v náprsní tašce peníze — měl tam slušnou částku svých úspor, na dvě stě dolarů — a proto jej zavezli do nemocnice privátní. Uvědomiv sobě, že v ústavu takovém musí platit a proto může sobě poručiti, zavolal si ošetřovatelku zpět. "Miss nurse," zvolal a když, obrátivši se zvolna, stanula znovu u jeho lůžka, řekl jí: "Chci co nejdříve viděti jednoho svého přítele. Prosím, napište pro mne několik slov a odešlete je ihned zvláštním poslem." Ošetřovatelka kývla chladně hlavou a odešla. Za chvíli vrátila se s pérem a papírem. Trněný nadiktoval jí několik stručných slov, adresovaných jeho příteli Karlu Mejzlíkovi. Žádal Mejzlíka, jenž byl nejenom jeho přítelem, ale vyznavačem stejných zásad, aby co nejdříve přišel do nemocnice, kde leží, jsa ztýrán surovými militaristy. Viděl, jak se ošetřovatelka zarazila, když jí diktoval tato slova a poznal ihned, co bylo příčinou jejího chladného, nevlídného jednání vůči němu.

Ošetřovatelka napsala adresu, kterou jí nadiktoval. Na jeho otázku, kde jsou jeho peníze, které jistě byly nalezeny v jeho náprsní kapse, odpověděla, že jsou uloženy v úřadovně. Na to, dostavši od pacienta instrukce ohledně odeslání dopisu, aby byl co nejrychleji adresátu odevzdán, odešla. Trněný zůstal sám se svými bolestmi a se svými myšlenkami v pokoji, kde mimo jeho lože stála ještě dvě, ale v tu dobu prázdná. Temná bolest rozdírala mu lebku a divoké myšlenky honily se jeho hlavou. — Proklínal v duchu svět, jenž pronásleduje člověka, kterému nemůže nebo nechce porozuměti, třeba by snahy jeho byly nejčistší a nejvznešenější. He, i ta ošetřovatelka odvrací se od něho utahujíc rty. Jistě, že mu přeje z plna srdce, co jej postihlo. Hněv lomcoval bezvládnými údý mladého muže. Ale po chvíli vstoupil do srdce jeho jakýsi klid, který zaháněl i tělesné bolesti. Uvědomoval sobě, že trpí za svoji ideu, že je mučedníkem věci, ve kterou věří. Cítil se i na tom svém loži v obvazech pokrývajících jeho hlavu jaksi povznešeným nad ostatní lidstvo a vžíval se v pocity raněného vojáka, jenž leže na bojišti, zapomíná své krve, prýstíci z těla a ptá se jiného raněného, který se může povztýčiti, jak dopadá bitva. — Ale on jest vznešenější nežli vojín, neboť ten šel vraždit jiné, kdežto on pouze trpí bolestmi mučedníka. Takovými myšlenkami zabýval se až do odpoledne, kdy vešel do světnice lékař, mladý ještě muž, jemuž se zdála býti jeho professe napsána na tváři. Měl pod nosem vousky trochu do výše nakroucené a kozí bradičku na dolenním rtu; na nose jeho seděl zlatý skřípec. Trněný měl zavřené oči a nevěděl ničeho až když mu lékař položil ruku na ovázanou hlavu. Když otevřel pacient oči, spatřil nad sebou vlídně se usmívající tvář doktorovu. Tento úsměv, po přivítání, jehož se mu dostalo ošetřovatelkou, byl jako zásvit slunce po ponurém dnu. Intern chopil se jeho zápěstí a počítal údery pulsu. Trněný, vida, přivětivou tvář, otázal se, nutě se do žertu: "Na jak dlouho mi toho naložili, pane doktore?"

"Nu, nebude to tak zlé, jak jsme za to zprvu měli. Hlavně se jedná o oko, ale není nebezpečí, budete-li zachovávat úplný klid. Pomalovali vás tí barbaři hezky, ale kdybyste byl tam, kam vás chtěli dostat, mohla by vám jedna malá kulička nebo nějaký střípek šrapnelu udělat tisíckrát víc. Myslím, že za dva nebo tři týdny budete moci vyšlápnout z nemocnice a poohlédnouti se, zdali byste nenašel jednotlivě ty chlapíky, kteří byli takovými hrdiny, když jich bylo na vás jednoho dvacet."

„Jak to vše víte?“ zeptal se překvapený mladý muž.

„Vaše dobrodružství jest již v časopisech,“ odpovídal lékař, rozkládaje před zrakem pacientovým první stránku odpoledního časopisu, již si byl přinesl složenou v kapse. Trněný, okem které neměl ovázáno, pohlížel na velkou ilustraci, na které byl fotografickou kamerou zpravodajovou zachycen a na velké ohlavení, které hlásalo, že jednomu ze slackerů se dostalo štědrého počastování z rukou rozhořčených vojnů.

„Noviny si libují v takových sensacích,“ vysvětloval lékař, „a mále dbají, je-li to, co píšou, správné, jmenovitě, když to jde pod vous jejich militaristickým choutkám. To je metoda kapitalistického tisku.“

Nyní již viděl Trněný jasně, že lékař jest mužem stejných názorů s ním, mužem, jenž rozumí jeho pohnutkám a nemá jej za zbabělce, nýbrž za člověka trpícího za svoje přesvědčení. Byl rád, když lékař usednul k jeho loži a dal se s ním do hovoru. Když mladý intern, jenž se byl představil jako Dr. Krump odcházel po půl hodině od jeho lůžka, stiskli si ruce jako dva starí přátelé.

Kolem páté hodiny odpolední přišel jej navštívit přítel Mežlík. — Přispěchal přímo ze své úřadovny a pln účasti a třesa se rozhořčením, vyslechl vypravování svého kamaráda. „Chci od tebe dvoji věc,“ pravil Trněný, když byl vylíčil, jak se dostal na nemocenské lůžko. „Předně vyhledej příležitost mluvit s Miladou. Nebude to nesnadné, když ti řeknu, kde pracuje a kdy chodí domů. Řekneš jí, že jsem si nešel pro povolení k sňatku právě v této době snad proto, že bych se byl chtěl chránit osobně před vojnou, ale proto, že jsem se bál, že by nás události, které nastávají, navždy roztrhly a tu jsem odložil všechnu hrdost a všechny ohledy a byl jsem ochoten postoupiti i ponížení a protivenství. — Ovšem lidská trpělivost má jisté meze a když jsem byl nazván zbabělcem, nepochybně dovede svoji čest hájiti. Jsem jist, že Milada porozumí a nebude mi mít za zlé. Druhou úlohou jest vyhledati Hornera a mluvit s ním. Kdybys k němu šel přímo jako můj posel, nemluvil bys s tebou bezpochyby a proto si budeš muset najíti nějakou jinou příležitost. Chci mu říci jenom to: Nebyl nikdy dále od pravdy, nežli když mne považoval za zbabělce. Jest mi lhostejno, co si jinak o mně myslí, zda mne považuje za fanatika nebo za pomatence nebo dokonce za špatného chlapa, ale nechci, aby si myslel, že jsem babou. A řekni mu, že přijdou doby, kdy mu to dokážu . .

Ty víš dobře, co na tuto zemi čeká. Militaristé a superpatrioti se domnívají, že to půjde s tím vojenským zákonem jen tak hladce, že se dá celý stomillionový národ obléci do vojenského sukna jako malý chlapec. Oni se domnívají, že se každý dívá na válku tak jako oni. Jakmile bude zákon dělající ze svobodných občanů otroky militarismu přijat, otevrou se těm pánům oči. Oni zapomněli již, že v občanské válce, když byla uzákoněna povinná vojenská služba, zdvihly se bouře po celé zemi, že v New Yorku samotném ve třídní pouliční bitvě mezi rozhořčenými občany a soldateskou bylo na sta lidí postříleno a mnoho budov spáleno. A dnes nepodaří se žádné vládě takový zákon, zbavující občana jeho svobody a jeho vůle prosaditi a v platnost uvésti tak lacino jako před pětadesáti lety, kdy nebylo ještě tolik třídně uvědomělých lidí. Tenkrát mimo to byla skutečná velká příčina k válce, již dnes není. Dnes je v národu statisíce mužů, kteří vědí, že je válka ta zbytečnou, že je mládětem porozeným tajnou diplomacií, stojící ve službách kapitalistické hltavosti. Odpor těchto tisíců a tisíců mužů jest doposud tlumen. Ale až jim bude řečeno, že se mají zapsati a jíti se nechati odvézti do Evropy, aby se nechali mrzačiti a zabíjeti za věci, do kterých jim nic není, za to, zdali

Anglie nebo Německo bude pánem na mořích a zdali německý nebo americký kapitalista bude přepočítávati miliony dolarů výtěžku z práce a potu dělnictva, pak poznají ti páni u vlády, že lid má také ještě svoje slovo a nedá si je vzítí . . . A za těmi uvědomělými muži bude statisíce, ba miliony matek, žen, milenek a sester, které raději nastaví vlastní prsa, nežli by si nechaly odvléci svoje muže, syny a bratry do války, svévolně této zemi na krk pověšené . . . A to řekni panu Hornerovi, až k tomu dostaneš příležitost, pak že nastane doba, abych bojoval za svoje zásady a bude-li mne mít příležitost viděti, shledá, že nikdo na světě neměl nikdy a nebude mít právo nazvati mne zbabělcem. Bude-li zapotřebí, dám se zabít — ale bude to muset býti za věc, která mně je svatou a ne za to, co si upletli vysocí páni, kteří dělají válku, ale zůstávají pohodlně ve svých úřadovnách a residencích, zatím co se výkvět lidstva má býti a dáti zabijeti za ně."

Trněný se tak oddal proudu svých myšlének a citů, že úplně zapomněl na svůj stav a byl by snad vyskočil s postele a ukázal, jak dovede býti statečným, kdyby nebyl býval na několik místech tak dobře zafacován. — —

Mejzlík vyslechl pozorně jeho slova, ale zavrtěl hlavou. "Viš, hochu, ono se ti lehce řekne, ale člověka, jakým je Horner, je velmi těžko přesvědčiti. Já jsem byl dosti dlouho novinářem, abych znal jejich filosofii. A to nejenom u časopisů socialistických, ale i kapitalistických. Oni ti odpovědí, že se jedná o osud Belgie, Francie, Srbska a všech malých národů, které jsou utlačovány a hlavně o existenci a svobodu našeho národa a že to vše bude ztraceno, bude-li Němec vítězem a jsi se svými argumenty v koncích. Ještě k tomu ti řeknou, že jsi progermánem a zrádcem svého národa, nejsi-li pro válku s Německem. Bez porážky a zničení Německa, jež svoji duši zapsalo d'áblu militarismu, nedovedou sobě mír představití."

"Zdrávi vzkazovali!" zvolal Trněný. "Myslí snad někdo, že jde německý dělník, oblečený do vojenské uniformy, do války s radostí? Že je celý šťasten, když může opustit svoji rodinu, domov, ženu, děti a jíti mrznouti, hladověti, dáti se honiti jako pes a nevědět, zdali se k svým ještě někdy vrátí nebo nepříjde-li jim zpět jako mrzák? Jen tím, že mu mohou vysocí páni tvrditi, jak je jeho vlast ohrožena od nepřátel, mohou jej udržeti v řadě. Ať dělníci spojeneckých zemí ukážou, že jsou ochotni navzdor svým vládcům mu podati ruku, nechť odeprou se dáti hnáti do boje proti němu a bude svět viděti, že německý dělník není z jiného masa nežli jiný, že není zapsán d'áblu militarismu a že také dovede zahoditi zbraň. Ne, ne, Mejzlíku, ty víš, tak dobře, jako já, že militarismus nedá se vyléčiti militarismem, a že jsou tu jiné zbraně, jak poučiti německý národ o zytečnosti o poštilosti tohoto boje a přiměti jej k míru. Ať dovolí vlády svolání zástupců dělnictva celého světa a ti dokáží více, nežli všechna diplomacie. Pak by jistě došlo k míru. A ještě více nežli k míru. K nové válce — ale válce ne jedněch dělníků proti druhým! K válce nás všech proti našemu společnému nepříteli—kapitálu, vyděrači."

"Ano, ano, to já všechno vím, ale pověz jim to, když tomu nechti rozumět, když opakují stále svoji písničku, že je tato válka zápasem mezi autokracií a demokratickými národy, že bez porážky Německa a rozbití Rakousko-Uherska nebude nikdy trvalého míru. Ostatně udělám všechno, co si přeješ. Však jsem rád, že tě ti surovci svými pěstěmi nepředělali. Když jsem četl tvůj lístek, který jsi mi dal ošetřovatelkou napsati, myslel jsem již, že se z tebe již také stal nějaký mordpatriot."

"Jak to?" zeptal se Trněný s údivem a namáhavě pozdvihl hlavu.

“Nu, kdo by se byl od tebe nadál, že budeš nazývat vojáky “hrdinými obránci vlasti”, zvláště když tě tak pomalují, jako to učinili!”

“Já že jsem . . . ? . . . Co to povídáš?”

“Nu, zde je ten lístek, co's mi poslal.”

Trněný svým zdravým okem si prohlédl lístek, jež mu jeho přítel podal a pak vzdychl: “Naše práce bude dvojnásob těžká a to vinou žen, které se nechají snadno zfanatisovat lesklými vlasteneckými frázemi a zavírají oči před skutečností. Zde je opět jeden příklad. Ošetřovatelka, kterou zde mám, by mne nejraději zprovodila se světa, protože jsem v jejích očích pacifistou, socialistou, zbabělcem, slackerem. Viděl jsem to na jejím pohledu a hlavně na neochotě, se kterou mne obsluhuje. A zde je nová toho ukázka. Diktoval jsem jí, že jsem byl ztýrán surovými militaristy. Místo toho napsala, že jsem dostal pořádnou lekci od hrdinných obránců vlasti. Mne ani nenapadlo, abych si dal po napsání lístek ukázat. Nu, když se jedná o ženskou, musíme si povzdychnout: “Pane, odpusť jí, neboť neví co činí.”

“Tak je to, hochu,” dodal Mejzlík, “ale jestliže i ženské se dívají na vojáky jako na hrdinské obránce vlasti a nikoli jako na ubohé otroky, vedené proti jiným otrokům, aby se za cizí zájmy navzájem vraždili, pak to bude smutně dopadat s tím odporem proti vojenské povinnosti, až bude zákon přijat.”

“I ne, o to strach nemám. Každá vidí ve vojákově hrdinu dokud to není člen její vlastní rodiny. Ale až budou mít dávat svoje syny, muže, bratry, milence, s vyhlídkou, že tito budou masem pro evropské kanony, budou zpívat jinou a to vlastenectví jim přejde jako vlčí mlha . . .”

Mejzlík zůstal u svého přítele až mu bylo ošetřovatelkou připomenuto, že doba vyhrazená návštěvám již minula. Návštěva Mejzlíkova povzbudila a posílila Trněného nemálo. Mejzlík byl samostatný obchodník, ale ideám socialistickým zůstával neochvějně věren, jako je vyznával, když jídal trpký chléb amerického českého novináře nebo přeletoval od zaměstnání k zaměstnání, prodělávaje tutéž existenční dráhu jako tak mnoho českoamerických inteligentů. Svoje přesvědčení nezradil ani když se mu vedlo dobře a proto se těšil u svých soudruhů, jmenovitě Trněného, dvojnásobně úctě a oddanosti.

* * *

Trněný byl v nemocnici týden a zdálo se mu, že je tam již rok. Každá hodina byla pro něho mukou. Mnohé z nejnepříjemnějších a nejtrapnějších chvil mu připravovaly ošetřovatelky. První den svého pobytu v nemocnici doufal, že ošetřovatelka, která se k němu chovala tak nevlídně, bude vystřídána jinou, vlídnější a úslužnější. Jiná ošetřovatelka skutečně nastoupila službu, ale nebyla pranic lepší. Vystřídalo se jich několik a všechny se k němu chovaly stejně, dávajíce mu na jevo svoje pohrdání. Požádal, aby byl přestěhován do wardy mezi jiné nemocné, kde doufal naléztí vlídnější tváře. Stalo se po jeho vůli, ale nepolepšil si tím. Ostatní pacienti, pokud již byli schopni rozmluvy, odvraceli se k němu zády a žádný nejevill chuti se s ním bavit. Bylo viděti, že celá nemocnice buď jest smluvena proti němu, nebo že všichni lidé mimo něho jsou posedlí vlasteneckou horečkou. I lékaři, mimo interna Dra. Krumpa, chovali se k němu upjatě.

Často se stalo, že se Trněný probudil a našel na vrchu pokrývky u své ruky nějaký časopis, ve kterém byla některá zpráva zaškrtnuta.— Pravidelně byla to zpráva o některém novém barbarském kousku Němců nebo o některém činu germánské propagandy, který přišel na jevo. Bylo viděti, že ošetřovatelky i jiní nemocní považovali jej za progermána a

chtěli jej tak vytrestati, nebo dopáliti. Jindy byla to zpráva o velkém německém neúspěchu a mohl pozorovati, jak se k němu upírá tolik očí, kolik jich bylo ve světnici, když vzal časopis do ruky a z každého oka že sálá škodolibost a nenávisť.

Byl by rád šel z nemocnice domů, neboť nebyl na těle nikterak vážně zraněn a cítil se při plné síle. Ale lékaři mu bylo řečeno, že stav jeho polmožděného oka vyžaduje naprostý klid a pobyt na lůžku dalších čtrnáct dní, nemá-li nastati nebezpečí ztráty zraku na jedno oko. Vida se odsouzen k dalšímu pobytu v nemocnici, požádal opětně o zvláštní pokoj, kde mohl býti o samotě.

Když k němu opětně přišel Dr. Krump do světnice kde byl sám, usedl k jeho lůžku a zeptal se ho, proč se dal znovu přestěhovati. Trněný se mu přiznal, že mu ostatní pacienti i ošetřovatelky, které přicházely do wardy, připravovali nesnesitelné chvíle. Lékař se nad tím rozhořčil. Ani zde v nemocnici neodloží ti lidé svoji nenávisť ku každému, kdo není stejného náhledu s nimi! Pozoroval to dobře, jak si ošetřovatelky s doktory ba i s nemocnými šuškalý historky o tom, jak se dostal Trněný do nemocnice a jak se tomu smály. Když se Trněný doktora zeptal, nemohl-li je zakřiknouti a připomenouti jim, jak se mají chovati k pacientu, odpověděl Dr. Krump, že on sám, pro svůj původ a svoje německé jméno jest předmětem nedůvěry a podezření a že zastáním se toho, jenž byl považován za progermána, by nejenom nezlepšil a třebaš i ještě zhoršil jeho situaci. Doktor ujistil Trněného, že není jeho německý původ nikterak na překážku jeho americtví, ba že není lepšího Američana ve Spojených Státech nežli jest on. Nicméně, že se nemůže klidně dívati na to, jak kapitalisté nestydatě, drze vládnou celé zemi a dělají si s vládou i s národem úplně co chtějí. Povinností pravého Američana je tomu se vzepřít a nikoliv se všemu, co přijde "s hůry", jako obětní beránek podvolit. Čím větším jest někdo vyznavačem demokracie, tím hlubší je jeho vědomí povinností kritisovati vše, co neodpovídá zásadám demokracie a pracovat k potlačení a odstranění toho.

Trněný byl rád, že v doktorovi našel někoho, s kým si mohl od srdce promluvit, kdo chápal jeho cítění a snahy. Zřídka však mohli se nerušeně oddati rozmluvě. Obyčejně, jakmile byl Dr. Krump u Trněného delší chvílku, vešla do světnice tichým krokem ošetřovatelka, která měla právě službu na onom poschodí, ač mnohdy se zdála býti její přítomnost zcela zbytečnou. Trněnému to připadalo, jako by byl Dr. Krump ošetřovatelkami přímo stopován a špehován. Hle, kam se nechává demokratická Amerika vésti, řekl sobě. Pomalu zde budeme míti tentýž policejní a špehovský system jako byl v Rakousku nebo v Německu, a občan, nejsoucí dobře zapsán u vládnoucích kruhů bude stále jednou nohou v žaláři. Zde je zcela dobrý americký občan, upřímnější jistě ve své loyálnosti k ústavě a svobodným zařízením této země, nežli všichni ti patrioti kolem něho a jenom k vůli tomu, že má německé jméno a nekřičí slávu presidentovi při každé příležitosti, jest obklopen smečkou špehounů kam se hne. Jest to čistá demokracie!

Dr. Krump nikdy nemluvil s Trněným o pruském militarismu a hohenzollernské nebo habsburské autokracii nežli se slovy rozhořčení a odsouzení — jenom se bál, aby se militarismus a despotismus, před kterým chceme zachrániti evropské národy, nepřestěhoval sem do Ameriky, kde beztoho již má Wall Street v pachtu celý Washington i s presidentem.— Byl téhož náhledu jako Trněný, že válka jest strašlivou zbytečností, že kdyby všichni dělníci světa složili zbraně a odepřeli se navzájem střilet nebo kdyby všichni dělníci všech válčících zemí odepřeli vyrábět vražed-

né zbraně a střelivo, že by bylo po válce obratem ruky. Dělníci v Německu nemohou začít, jsou pod vládou, jež má po ruce nejlépe organizovanou vojenskou moc na světě; ale bylo to povinností dělníků zemí demokratických, aby ukázali cestu dělníkům německým, kteří by jistě byli vděční, kdyby měli takový příklad k následování. Amerika, místo aby takový příklad poskytla, od začátku války vyráběla zbraně a střelivo na zabíjení německých dělníků a nyní dokonce chce jít ony dělníky přímo vraždit, ač tito nikterak nemohou za zločiny spáchané jejich vládou." . . . Tak mluvil Dr. Krump, jakoby přímo ze srdce svému pacientovi.

Jak milými byly Trněnému chvíle ztrávené ve společnosti tohoto muže, inteligenta, který tak jasně chápal podstatu války! Škoda jen, že chvíle ty tak často přerušovány byly příchodem ošetřovatelek. Dvěře Stáňova pokoje byly stále otevřeny — zavřením jich byla by se jen zvyšovala podezřívavost zvědavých osob — a proto se museli mítí pacient i lékař na pozoru před nepovolanými ušima. Jakmile se octla v pokoji některá z ošetřovatelek, obracel Dr. Krump rozhovor na jiné, všední věci a teprve po jejím odchodu, když se přesvědčil, že není nikoho nepovolaného na blízku, vraceli se k zamilovanému předmětu — válce.

Jiné milé chvíle připravoval Stáňovi jeho přítel Mejzlík, jenž každého dne jej přicházel navštěvovati a ztrávil s ním vždy několik hodin. — Mejzlík přinesl Trněnému zprávu, že Milada byla poslána svými rodiči pryč z Chicaga k nějaké tetě v Nebrasce a proto že s ní nemohl mluvit. S Hornerem samotným mluvil, ale sotva začal o Trněném, obrátil se sta-

Milé chvíle ty bývaly přerušovány příchodem některé z ošetřovatelek.

ý zatvrzelec a odešel jako pravý nezdvořák. Tyto zprávy ovšem Trněného nepotěšily, ale doufal, že čas přinese vyjasnění poměrů a že jednoho dne dá mu ještě Horner rád za pravdu a pak že také nadejde den, kdy bude moci znovu a směle předstoupiti před Miladu.

VI.—Stáňův triumf..

Tři týdny uplynuly a Stáňa Trněný se chystal k odchodu z nemocnice, jsa úplně zdrav, téměř bez stopy nadělení, jež jej do nemocnice přivedlo. Nežli odešel, předpověděl mu Dr. Krump, že za svoje pokročilé a skutečně demokratické přesvědčení bude muset ještě mnoho trpěti, až přijde zpět do denního ruchu, poněvadž militaristická a kapitalisticko-vlastenecká propaganda řadí mezi americkým lidem bezohledně a získává půdu na všech stranách. Za to ale, až nadejde Americe den probuzení, že spolu se všemi těmi, kdo se nedali terrorisovati a zůstali věrni svým zásadám, bude triumfovati. Před rozchodem řekl lékař Trněnému, kdykoliv by cokoliv potřeboval, aby se vždy s důvěrou na něho obrátil; že sice v nemocnici nemohl pro něho mnoho dělati, ale v občanském životě že má mnoho vlivuplných a obětavých známých.

Trněnému bylo jako by byl na novém světě, když se octnul z nemocnice venku. První jeho cesta, jakmile se otočil doma, byla do závodu, kde pracoval před svým zraněním. Za chvíli vycházel z úřadovny se zakaboněnou tváří. Bylo mu řečeno, že jeho místo bylo již obsazeno jiným a že není naděje, že se jiné pro něho v dohledné době uprázdní. Lidé v závodě, se kterými byl dříve kollegiálně přátelský, jednali s ním dnes jako s cizím nebo spíše jako s nevítaným člověkem. Aha, pomyslně Stáňa, také zde řádila vlastenecká sršeň a popíchala kde koho.

Šel se ucházet o práci na několik jiných míst, ale všude jako by ho znali, a byli na jeho příchod připraveni, oznamovali mu, že pro něho místa nemají. Když vyšel asi z pátého místa, kde byl stejně přivítán a odbyt, bylo mu, jakoby nosil na čele Kainovo znamení, každému viditelné. Tím více se však stupňovalo jeho rozhořčení a jeho nenávisť ku všem těm, kdo se domnívali mítí patent na zdravý rozum a zatím nerozeznávali černé od bílého, občana od otroka a tyranii od demokracie.

Trněný nesháněl se po zaměstnání proto, že by byl býval v nějaké tísní, nýbrž jen proto, že byl pracovitým člověkem a nečinnost nenáviděl. Měl ještě slušnou sumu peněz pohromadě i po zaplacení značných výloh v nemocnici. A tu mu napadlo, když uvažoval, zda by se neměl odstěhovat do jiného města, kde by snadněji dostal práci, že by si napřed mohl zajeti do místa, kam byla poslána rodičí Milada a promluvit s ní.

Měl dívku skutečně velmi rád, ale nikoliv láskou slepou. Byl by jí učinil rád svojí žínkou a obklopil ji vším, co by bylo v jeho moci, ale byl ochoten i ji i svojí lásku k ní obětovati svým zásadám, které u něho zaujímalý první a nejsvětější místo. Kdyby mu byla dala Mildred na vybranou mezi ní a jeho ideami, byl by bez rozmyšlení řekl své lásce s bohem. —

Nyní si umínil, že vyhledá Miladu a vyzví, jak ona o něm smýšlí. — Věděl, ve kterém nebraském městě má paní Hornerová sestru a proto jel téměř na určito. Nedalo mu to velkou práci Miladu naléztí a vystopovati ji, když se ubírala sama cosi nakoupiti.

Milada nemohla ze sebe vypraviti slova, když uslyšela vedle sebe známý hlas, jenž jí oslovil: "Miladko!" Trněný poznal ihned po několika slovech, že na něho jeho dívka nezanevřela, naopak, že na něho stále vzpomínala. Toho večera sešli se v údolíčku nedaleko opuštěné polní cesty a pověděli si vše. Milada se mu přiznala, že byla odhodlána se ho zřici

navždy v onen den, kdy se po něm sháněla a viděla, jakou hanbu na sebe uvalil; ale pak, když se dočtla, jak udatně se bránil přesile a jak by byl dal spíše zabít, nežli by se ponížil a poddal nebo utekl, že její česká krev promluvila a od té doby že toužila setkati se s ním znovu, aby mu řekla, že se na něho nehněvá. Oznámila mu, že se vdávati nemíní na tak dlouho, pokud by takový sňatek na ni a její rodinu uvrhl hanbu, ale že je odhodlána počkati, až bude po válce a poměry upraveny — bude-li ovšem on také chtíti čekati.

Stáňa ji radostně přivinul k svému srdci, ale při tom jej bodla myšlénka: Tedy i ona jest píchnutá tou vlasteneckou vosou a domnívá se, že sňatek s ním by byl provázen hanbou pro ni a pro její rodinu. A hned sobě umínil, že jí ponižující názor takový z hlavy vyžene. Při tom vzpomenu, jak sladká bude jeho pomsta nad Hornerem . . .

Trněný zdržel se v nebraském městečku do třetího dne a odjel zpět do svého domova jako úplný vítěz. Hned při druhém setkání v lesíku nedaleko městečka, dokázal Miladě, že to nebude nížádnou hanbou vdáti se za něho, naopak, bude to ctí, býti ženou muže, který dovede věrně státi při svém přesvědčení a svých zásadách a trpěti za ně, který se nepoddá každému proudu, ale dovede plouti i proti strhující záplavě. Zbabělcem nebyl, to již byl dokázal a dokáže to znovu, kdykoliv bude zapotřebí.

Milada poslouchala ráda jeho přesvědčivým slovům a když jí pak v šeru rozkvětlého hájku ve vůni jasmínu za tajemného šumění lístka na stromech přivinul vší silou k sobě a spojil svoje retы s jejími, zapomněla na vše na světě a byla jeho, přála si býti na věky jeho.

Odejel úplně spokojen, nadšen výsledkem svého zájezdu. Po cestě však uvažoval, že hlavní věcí bude nyní za každou cenu získati nějaké zaměstnání. Měl ještě peníze, ale na to se ženiti nechtěl. Chtěl míti jistotu. Tu sobě vzpomněl na interna v nemocnici, který mu byl slíbil svoji pomoc za každých okolností. Jakmile přijel do města, zatelefonoval mu a ujednali si schůzku. Tři dny na to začal Trněný znovu pracovati při svém oboru. Bylo to sice u německé firmy, ale podmínky byly velmi výhodné a zaměstnavatelé si ho vážili. Ani mu neodměřili čas práce a ponechali mu v tom ohledu tolik volnosti, až to překvapovalo.

Zatím došlo ve Washingtonu v kongresu k nesmírně důležitému rozhodnutí pro celou zemi, jednomu z nejdůležitějších v historii amerického národa. Byl přijat zákon o povinné vojenské službě. Každý muž ve věku od jednadvaceti do jednatřiceti let byl povinen se registrovati a býti připraven, až bude povolán k odvodu. S nesmírným žalem v srdci pozoroval Trněný, jak padá jedna ze základních svobod národa, který se vydával za nejdemokratičtější na světě. A národ, jako by se ho to netýkalo, zcela klidně přijal toto rozhodnutí kongresu. Ovšem Trněný věděl, že přijetím zákona o odvodu a podepsáním listiny té presidentem není ještě vše hotovo. To byla pouze část, kterou v této velké věci hráli páni vládcí. Část, která připadala lidu samotnému, teprve nastávala. Vláda mohla přijmout zákon, jaký se jí zamlouval, ale otázkou bylo, půjde-li lid stejně ochotně strčiti hlavu do chomoutu, který pro něho byl přichystán. Registrace mužů ve vojenském stáří byla určena na den 5. června a Trněný s Mejlíkem byli zvědaví, jak to úřady zařídí s miliony těch, kdo zkrátka k registraci nepůjdou, odvolavše se na ústavu Spojených Států, s níž je nový zákon v konfliktu. Budou-li úřady násilím vymáhati plnění odvodního zákona, pak dojde k bouřím, jakých Spojené Státy od doby občanské války neviděly.

Zatím ale minul den 5. června a časopisy oznamovaly, že téměř deset millionů mladých mužů dalo se registrovati, aniž by někde došlo k ně-

jakým vážným nepokojům. Tu a tam projevil se odpor proti novému zákonu, ale ten byl tak nesmělý a neorganisovaný, že byl spolkovými úřady za pomoci místních autorit hravě přelomen.

Trněný se divil nejenom tomu, jak americký lid poslušně přijal přeměnu na militaristický národ, ale hlavně tomu, že on sám se octnul mezi oněmi deseti milliony mladých mužů, kteří se dali bez protestu registrovat. Socialistická strana, jejímž byl členem, vydala pokyn, aby se její příslušníci neprotivili zákonu a dali se registrovat, zatím so bude ústavní cestou činěn pokus zákon ten zvrhnouti nebo neplatným učiniti.

Konečně registrace ještě ničeho neznamovala. Trněný byl přesvědčen, že pravý odpor přijde, až bude mítí oněch deset millionů mladých mužů nebo několik millionů z nich, jichž čísla budou ve Washingtonu vytažena, jíti "pod míru", stejně jako se děje v absolutickém Rakousku nebo v militaristickém Prusku. To už si lidé nedají tak snadno líbit, jako pouhou registraci. Mejzlík, ačkoliv sám neměl na věci týž zájem jako Trněný, jsa přes stáří o dvě léta, sdílel úplné názory svého přítele a byl přesvědčen, že vláda je ještě daleko od okamžiku, kdy bude moci ony miliony mladých mužů zvolených a vybraných k vojenské službě, oblékati do uniforem.

Přišel den 20. července a ve Washingtonu zahájen byl osudný "tah". Byla tažena čísla a ti, na které padl los, měli se dostaviti k odvodu. Nyní to přijde, říkal si Trněný.

Ale když nadešel den odvodu, bylo viděti proudy mladých mužů ubírajících se do kanceláří odvodních výborů a čekajících trpělivě, až na ně dojde řada, aby se postavili před lékařské komise. Bylo mnoho těch, kteří to nedělali se zvláštní radostí, bylo i hodně reptání, hodně zlořečení na válku mezi matkami odváděných synů, ale ještě více provolávání zmaru kaiserovi. I zvláštní rekrutní kanceláře, které po celou tu dobu odváděly dobrovolníky, měly plné ruce práce a zatím co pravidelná armáda, ustanená zákonem o povinné službě sbírala zvolna svoje prvky, bylo již ve cvičebních táborech několik set tisíc dobrovolníků, kteří nečekali na povinné odvody, ale šli o své vůli. A mezi těmi byli Češi na prvním místě. Nebylo sokolského sboru v Americe, aby nebyl obohatil odjezdy dobrovolníků do cvičebních táborů o několik svých nejlepších borců, ba v Chicagu, Clevelandu a jinde byly sokolské sbory, které ztratily tímto způsobem i většinu svého cvičičiho členstva. To však nebylo Trněnému tak divné a také jej to tak nebolelo, jako okolnost, že i mezi socialisty, jeho soudruhy, našli se někteří, kteří se nechali píchnouti válečnou vosou a dali se sami na vojnu.

Trněný sám šel také k odvodu, ale se zcela jinými pocity a za zcela jiných okolností, nežli téměř všichni ti ostatní mladí muži. Šel, poněvadž věděl, že odpor nebyl by nic platen. Sama strana opakovala svoje doporučení, aby se členové neprotivili zákonu, třebaš by jej neuznávali za správný. Zákon ten byl kterýmsi soudcem v Georgii, rozhodujícím o protestu dvou odvedených pacifistů, uznán za ústavní a tu nezbyvalo nežli se mu podříditi a snažiti se o jeho odvolání cestou zákonodárnou. Zatím však již strana přikročila k velikému protiválečnému činu, jímž mělo býti smýšlení členů o válce jasně vyjádřeno. Byla to socialistická konvence v St. Louisu, na které byla doporučena členstvu resoluce prohlašující vstup Ameriky do války za nejneospravedlnitější zločin v historii lidstva a socialisté byli vyzváni k protiválečným demonstracím a k podpoře všech lidových hnutí proti odvodu.

Socialisté většinou resoluci přijali—ale k odvodu šli. I Trněný šel se postaviti pod míru. Věděl však předem, že nebude odveden. Několik dní

před odvodem šel navštívit svého přítele Dra. Krumpa, se kterým byl o té věci již dříve dorozuměn a po dvou visitách v úřadovně jiného lékaře, dobrého přítele Dra. Krumpa, rovněž Němce, byl připraven pro jakoukoliv odvodní komisi. Jeho očekávání jej nikterak nezklamalo. Při odvodu zakroutili nad ním lékaři po ohledání jeho srdce a jiných vnitřních orgánů, hlavami. Byl osvobozen. Nedělal si proto žádných výčitek svědomí, že použil podvodu. Což to nebylo podvodem na jeho osobní svobodě, chtěla-li jej vláda násilím vzít do nenáviděné vojenské služby, učiniti z něho vraha jiných lidí, se kterými on neměl nejmenšího sporu? Byla to jen půjčka za oplátku a Stáňa se smál spolu s Mejzlíkem, který byl jedinou duší, již se svým úspěchem svěřil.

První osobou, která se dověděla, že jest uznán odvodní komisí neschopným služby, nebyl však Mejzlík. Byla to Milada. Byla již několik týdnů doma z návštěvy v Nebrasce a scházela se potají se svým vyvoleným téměř denně. A byla to nyní ona, která naléhala na Trněného, aby se vzali. Dobře si to Stanislav zařídil za svého třídenního pobytu v Nebrasce. Neměl v kapse pouze "povolení k sňatku", ale i Miladku celou.

Toho dne, kdy byl Trněný u odvodu uznán neschopným vojenské služby, přišla Milada domů poněkud později nežli obyčejně, s tváří vážnou a první otázka, kterou matce položila, byla, zda není otec doma. — "To jsem ráda, že s tebou mohu mluvit o samotě, mami," řekla, když slyšela, že je otec kdesi ve schůzi.

"Co pak máš na srdci, Mildred?" zeptala se matka dychtivě. Známost své dcery s Trněným považovala za věc dávno odbytou a myslela, že se snad chce Milada přiznati, že již má za Stanisiava náhradníka. Proto byla nesmírně překvapena, když slyšela z úst své dcery tato slova:

"Trněný byl dnes u odvodu a byl propuštěn. Ted' ho nikdo nebude moci nazývatí slackerem nebo zbabělcem, neboť vykonal svoji povinnost a šel k odvodu. Když je svoboden, můžeme se vzít a snad ani tatínek ted' nebude proti tomu ničeho namítati."

Paní Hornerová vyskočila se židle. "Tatík se buď zblázní nebo tě zabije a mne s tebou, stane-li se to. S tou myšlenkou, že bys si vzala Trněného, po tom, co se stalo, se nikdy nesmíří. My jsme si představovali, že už na Trněného ani nevzpomínáš a zatím ty nám přijdeš s takovouhle novinkou. Nu z tohohle bude mít někdo v naší rodině smrt. Tak už jsme byli všichni šťastni, že se to přehnal a zatím bác! Ted' je všemu konec. Konec našemu spokojenému životu. Nemůžeš aspoň počkat až bude po válce, až se z toho všeho vyjasní a až bude mít tatínek chladnou hlavu a smířlivou náladu?"

"Nemohu," odpověděla Milada a to takovým hlasem, že na ni matka vytřeštila oči. Ton jediného toho slova a dívčina sklopená hlava, potřásající se v mocném vzlykání přesvědčily matku, že všechno další argumentování by bylo zbytečným.

Až do chvíle, kdy bylo na schodech slyšeti otcův krok, seděly matka a dcera ve tmě v kuchyni a chvílemi se jejich slzy mísily. Matka dceři ničeho více nevyčítala, vědouc, jak marné a bezúčelné by to bylo, spíše hledala cestu, jak by se dalo bouři, která byla neodvratná, nejlépe čeliti. Vzhledem k tomu, že bylo by bývalo úplně marno otce k svolení přemlouvati a že prozrazení pravého stavu věcí by bylo mohlo vésti i ku katastrofě, rozhodly se matka s dcerou, že nezbývá nic jiného, nežli aby Milada odešla z domova bez otcova vědomí a poslala dopis, ve kterém poprosí rodiče za odpuštění. Otec nesmí se dověděti, že se to stalo s matčiným schválením, neboť by jej nikdo neudržel, aby od ní neodešel a pak ovšem by matce

bylo nemožno pracovati na smíření. Ten byl konečný plán matky a dcery. Matka zůstane s otcem, bude se stavěti též ohromenou a rozhořčenou, ale jakmile první hněv pomine, bude pomalu pracovati k uchláhlení otce a konečně k odpuštění a smíření.

Třetího dne na to oznámila Milada, že jede se svými přítelkyněmi na výlet a otcí nebylo proto divno, že odcházela s kufíkem a políbila jej na rozloučenou. Kdyby byl následoval dceru za dvéře, byl by viděl, jak se zastavila na chodbě a propukla v pláč doposud s naložením všech sil zdržovaný. —

Milada se nevrátila toho večera ani následujícího rána. Otec, znepokojen, zdržel se doma, čekaje jejího příchodu. Tak se dočkal příchodu listonoše, jenž přinesl od Milady psaní. Bylo to oznámení, že se téhož dne stane manželkou Trněného. Při tom se pokoušela ospravedlniti i Trněného a přesvědčiti rodiče, že splnil všechny svoje povinnosti. Konečně následovala srdcelomná prosba za odpuštění adresovaná matce i otcí.

"A ty jsi o tom ničeho nevěděla?" zahřímal pan Horner, drtě v ruce osudné psaní a tváře se jako bůh pomsty.

I kdyby byla paní Hornerová bývala odhodlána ku všemu se přiznati, byla by pod pohledem mužovým ztratila všechnu kuráž.

"Ani slova!" zalhala, zavrtěvši hlavou a ukrývajíc tvář do zástěry.

"Ten bídák, ten zbabělý padouch!" zasípal pan Horner. "Ani tolik odvahy neměl, aby se mi postavil v tvář; vzal, ukradl mi dítě jako zákeřný lupič za noci. Oh, dostanu-li já někdy příležitost mu vše, co mi připravil, splatiti, pak se mu divně povede!" . . .

Od toho dne prožívala paní Hornerová očistec. Ale věděla, kdyby nebyla s dcerou provedla strategický plán, že by to bylo bývalo peklo místo očistce a proto snášela vše trpělivě. Tak se dočkala času, kdy se jí zdálo, že bude moci započítí na svém smířovacím plánu. Již několikrát zmínila se o Miladě, aniž by tatík vyskočil se židle a pouze si potichu zaklel. To považovala za dobré znamení.

Ale tu pojednou přišla rána, kterou neočekávala a na kterou nebyla připravena. Otec přišel mezi dnem domů s podivně vážnou a bledou tváří a díval se tak přisně, že si ani neodvážila se ho zeptati, co se stalo. A tu viděla, že se dal do skládání věcí na svém psacím stole a že ze šatníku vytáhl plochý ruční kufík.

Hlas se jí třásl, když se ho zeptala: "Pojedeš někam, tati?"

"Ano, pojedu," odpověděl suše a tvrdě. "Do Francie pojedu."

"Do Francie!" zvolala žena a strnula v solný sloup.

Pan Horner se vztýčil a jako by měl dobře promyšleno co chtěl říci, mluvil:

"Jednoho slackera je v rodině, jako jest naše, dost. Nekoná-li svoji povinnost k národu a lidstvu ten, kterého si uvázala na krk naše dcera, půjdu vyplniti tu mezeru svým tělem já."

"Ale, vždyť on se šel přihlásit. A šel k odvodu. Což pak za to může, že ho nevezali? Takových je tisíce a nejsou proto špatnými lidmi."

"Dovedu si představit, proč ho nevezali, ačkoliv je chlapík, že by mohl skály lámat a vždycky se chlubil svým železným zdravím. Je toho v novinách plno o slackerech, kteří se dali zfelčarit rozličnými doktůrky, aby byli uznáni za neschopny služby. Vsadil bych na to krk, že je také jedním z nich. Ale několik těch doktůrků už je za mřížemi a snad dojde i na toho, který pomohl tomuhle povedenému synu národa. Ta jeho ochota, s jakou šel k odvodu, když se na jaře nestyděl postaviti se do řady hanby v okresní budově, jest dost podivná."

“To může být všechno pravda, Tomáši, ale což nepomýšlíš také trochu na mne? Co já si zde počnu, opuštěná dcerou a nyní i tebou? Nemáš kousek srdce?”

“Mám — a právě proto jsem dodnes byl zde a snášel jsem všechno trpělivě jako mezek. Všechny nárážky a výsměchy, že mi utekla dcera se slackerem, všechno koukání přes rameno kamkoliv přijdu i dokonce nárážku v národním spolku, že mi není dlužno příliš důvěřovati, když mám takové příbuzenstvo . . . Stokrát se mi zdálo, že jedinou cestou z toho všeho je dát se na vojnu sám, ale trpěl jsem, snášel vše a zuby zatínal a mlčel. Všechno jen kvůli tobě, že jsi moje spolutrpitelka. Ale dnes jsem poznal, že jsi byla s nimi dorozuměna, že jsi věděla o tom, co se chystá nebo že jsi jim dokonce pomáhala za mými zády — nu, to snad pochopíš, že přecházejí všechny ohledy.”

“Jak můžeš něco takového říci?” zabědovala paní Hornerová.

“Ty jsi ovšem nepočítala s tím, že někdy potkám listonoše na cestě a že mi omylem dá dopis, který měl nařizeno dáti pouze tobě. Chtěl ho zpět, ale já už ho měl v ruce a nevydal jsem jej. Tak jsem měl to potěšení se dovědět, že si s dceruškou dopisuješ a že se tě tato ptá, brzo-li oblomíš tátu, aby se mohla k němu se svým pěkným manželem nastěhovat. Pěkně jste to měly umluveno, ale hrom vám do toho praštil . . .”

“Oh, Tomáši, odpusť . . . myslela jsem vše nejlépe. Odpusť a zůstaň!”

“O tebe jsem se postaral, pokračoval pan Horner jakoby manželčina úpění neslyšel, “ale také jsem se postaral o to, aby se mi nemohla ta slackerská branže nastěhovat do mého domu po mém odchodu. Všechno je zařízeno. Budeš dostávat měsíčně na bance svoje výživné a můžeš si jít třebaš žít s nimi, nebo kam chceš. Ale sem mi nohou nepáchnete žádný z vás . . . Tak a s tím jsme hotovi . . . hotovi . . .”

VII.—Vojákem bez pušky a bodáku.

Mladí manželé Trněných usadili se v části města vzdálené českých čtvrtí. Trněný nemohl nikde svoji tvář ukázati, kde byl znám, neboť každý se pamatoval na jeho obrázek v novinách a považoval jej za typického “slackera”. Byli ovšem i krajané, kteří nejenom jím proto neopovrhovali, ale považovali jej za hrdinu věrného svým zásadám, ale těch bylo poměrně málo. I mezi jeho soudruhy socialisty ujímala se válečná horečka, jmenovitě od té doby, co se ruská revoluce zásluhou tamních socialistů-bolševiků zvrhla v pohromu národa.

Trněný však šel neochvějně svojí dráhou, proti válce za každou cenu a pro mír za každou cenu. Byl přesvědčen, že i v Německu a Rakousku jsou milliony soudruhů podobně smýšlejících a že kdyby bylo možno svolati zástupce všech válčících národů — nikoliv diplomaty, ale zástupce lidu — bylo by po válce nežli by několik hodin uplynulo.

Z českých svých přátel vídal Trněný pouze Mejzlíka a ten byl téhož náhledu. Místo svých několika ostatních českých známých, získal Trněný několik nových přátel v závodě, kde pracoval nyní. Byli to většinou Němci a Švédové a také dva neb tři ruští židé. Všichni byli horlivými přívrženci míru za každou cenu a byli každým okamžikem ochotni položit svoje životy ve válce proti válce nebo v boji třídním. Trněný měl příležitost seznámiti se i s jedním z hlavních úředníků závodu, který se zdál sám jej vyhledávati a se kterým bylo milo o světových událostech pohovořiti. Všichni jeho noví známí byli přesvědčeni, že válka bude trvati ještě celá dlouhá léta a přivodí zpusťování na celou zemi, Ameriku nevyjímaje, neprijdou-li lidé k rozumu a nevystoupí proti svým vlastním vládám a kapitalistům, kteří válku zaviniili. A má-li se to státi, musí jíti

Amerika jako nejdemokratičtější národ v čele. Proto každý čin, který směřoval k oslabení válečné moci Ameriky, byl činem záslužným, neboť jím se přibližoval mír. Oblíbeným tvrzením nových přátel Trněného bylo, kdyby někdo mohl přes noc zničit všechny ty stroje a továrny, ve kterých se vyrábějí vražedné zbraně, třebaš by při tom padlo něco lidských životů, byl by dobrodincem lidstva a zachráncem tisíců životů jiných. Neboť pak by spojenci, zklamaní ve svých nadějích, že snad Amerika se svojí finanční a industriální silou a nevyčerpitelnými zdroji materiálu jim pomůže Německo porazit, byli ochotněji podati ruku k vyjednávání o mír na základě dohody, ku kterému se Němci již dávno nabídli a bylo by po válce velmi brzo.

Trněnému se tyto idee zamlouvaly a toužil jen, kdyby mohl i svých sil uplatnit k přiblížení kýženého a celým lidstvem touženého očekávaného míru. Mluvil o těchto věcech i s Miladou, když přicházel z práce domů nebo ze schůzky se svými přáteli a Milada schvalovala vše, co její manžel konal a byla přesvědčena, že je to správné.

Hlavně si však libovala, že má její Stáňa tak dobré místo, dobrý plat a krátké pracovní hodiny, tak že mohl hodně svého času ztrávit s ní. Mívala dříve proti Němcům takový zděděný předsudek, ale toto ji s Němci smířilo. U Čechů nebo snad ani u Američanů by takové postavení neměl. Byla rozhorlena na otce, který se k ní tak příkře zachoval a na všechny lidi s ním stejných názorů, tedy na všechny Čechy—ovšem s výjimkou Stanislava.

V malé domácnosti Trněných nebylo zle. Nejenom, že měl Trněný pěkné služné, ale matka Miladina, která po odchodu svého manžela přišla žít s nimi k nim, dostávala pravidelně z banky slušný obnos na živobytí, tak že mohla, díky manželově štědrosti, téměř domácnost svého zete vydržovat. Trněný před tchýní o válce a podobných věcech nikdy nemluvil a Milada přičítala to jeho taktu, že nechtěl v ní vzbuzovat vzpomínky na trapné události. Paní Hornerová si časem zaplakala, když vzpomněla na manžela a představovala si jej jak někde ve Francii v zákopech nebo v táboře zkouší a jest vystaven nebezpečí a jen sobě přála, aby ze všeho šťastně vyvázl. Byla přesvědčena, jakmile se přezene válka, že bude vše zase v pořádku. Až bude Horner vidět, jak se mladí hezky snášejí a jak si mohou s výdělků Trněného krásně žít, zapomene na všechno a budou všichni pohromadě šťastni.

* * *

Pan Horner zatím ale nebyl tam, kde jej jeho manželka v duchu viděla. —

Když se rozhodnul dát se na vojnu, aby odčinil hanbu své rodiny, chtěl odejít hned. A kdyby mu byli dali pušku do ruky a řekli mu, jak s ní zacházet a postavili jej do zákopů proti Němci, byl by zajásal. Ale nešlo to tak rychle. Šel se dát zapsat do českého vojska, bylo mu však řečeno, že toto jest v počátcích své organizace, že je teprve vyjednáváno s washingtonskou vládou, aby mohli býti dobrovolníci vozeni do Francie a s francouzskou vládou že jedná Milan Štefaník, místopředseda Národní Rady Československé a spolupracovník Masarykův o založení tábora pro novou československou armádu. Horner se dověděl, že se může zapsati, ale bude muset čekat, až budou všechny ty věci mezi vládami vyjednány. —

Pan Horner rozhodně nechtěl čekat — aspoň ne v Clevelandu, kde jej každý znal. Slyšel, že je zapotřebí mnoho lidí, třebaš již ne mladých, k zvláštním pracem, spojeným s válečnou činností, jmenovitě v přístavních městech a odejel ihned do New Yorku. Před odjezdem požádal o do-

poručující list od předsednictva národní organisace, ale bylo mu odpovězeno, že jako občan českého původu nic takového nebude potřebovat. — Odcházejce z úřadovny vypočítal si dobře, proč se svojí žádostí by zdvořile odmítnut. Jistě že sobě myslí, že člověku, jehož dcera se vdala za vyhábače a pacifistu, nelze tak slepě důvěřovat, aby mu byl vydán list, se kterým se mohl domoci důležitého postavení, jehož by snad mohl zneužít. Snad považují jeho vůli sloužit spojencům za pouhou kamufláž. — Oh, kéž by se mu dostalo příležitosti dokázati, jak se v něm zmýlili!

V New Yorku se neohlížel Horner po zaměstnání při válečných úkolech dlouho. Za legitimaci mu posloužil jeho občanský list, ukazující, že se dal naturalisovati před mnohými lety, právě jeden den po nutné lhůtě pětiletého pobytu v zemi a pak stvrzenky na příspěvky na českou revoluční akci, které odváděl od jejího zahájení. Čtyři dni po svém příjezdu do New Yorku seděl v úřadovně censora, kde jeho znalost řeči německé a anglické se velmi dobře uplatnila. Úřadovna byla by mohla pro úkol ten dostati tisíce Němců obou oněch řečí stejně dobře znalých, ale chtěli někoho jiného nežli Němce — z pochopitelných příčin. Horner plnil svůj úkol svědomitě a pracoval neúměrně. Jeho zásluhou přišlo se při prohlížení listin a dopisů zabavených na německých lodích, když tyto byly vzaty americkou vládou, na stopu velice důležitým projevům činností německé propagandy.

Jednoho dne byl pan Horner povolán do úřadovny správce odboru a když byla jeho činnost pochválena, bylo mu oznámeno, že je přeložen k jiné, důležitější válečné službě. Bylo mu vysvětleno, že země je prostoupena agenty německé propagandy, kteří, nemohouce již tak snadno prováděti propagandu činu, jako se to dělo dříve pálením skladišť, vyhazováním továren, umisťováním pekelných strojů do lodí přichystaných k odplutí, provozují svoji činnost jinak, snažíce se podryti důvěru lidu ve vládu a otřásti jeho vůli, provésti válku do konce, šířením celé spousty poplašných a pessimistických nebo pobuřujících zpráv.

Pan Horner věděl dobře o této činnosti. Četl o ní každodenně a často dostaly se mu před zrak nebo sluch její projevy. Za tím účelem, aby byl v nováčcích na vojnu odvedených vzbuzován odpor k vojenského života, nebo strach před tím, co je očekává, šířena byla spousta rozličných pověstí, které na každého odvedeného, když se dostaly k jeho sluchu, musely působiti hrozným dojmem. V Chicagu prohlásil jeden socialista, že současně s výpravami amerických vojáků do Francie je tam posíláno na tisíce rakví, ve kterých budou dopravovány zpět jejich mrtvolky. V Missouri a odtud po celé zemi šířily se mezi lidem zprávy, že několik amerických dopravních lodí, vezoucích do Francie vojíny, bylo potopeno německými submarinkami a tisíce vojáků zahynulo jako krysy v pasti, ale vláda že o tom potlačuje zprávy, dokud nebude odvod úplně proveden. Jinde se mluvilo, že vojáci ve cvičebních táborech jsou týráni, že v Chicagu dvě ošetřovatelky byly zabity při vzpouře vojáků a že v Jeffersonských kasárnách spáchalo několik nováčků sebevraždu, když nemohli snést týráni se strany důstojníků a sergentů. V místech vzdálenějších od cvičebních táborů byly šířeny zprávy, že tisíce mužů desertuje a sta že jich bylo již za desertci postřeleno. Pak přišly zprávy, že z prvních oddílů, které odjely do Francie s generálem Pershingem bylo již 8000 mužů Němci zabito, ale zpráva o tom že byla vládou potlačena. Hrozné historky byly vypravovány o tom, jak jsou vojáci týráni při cvičení a připravování pro vojenskou službu. Tak prý v některých táborech, aby bylo vyzkoušeno jaké mají vojáci nervy ku snášení otravných německých plynů, jest vojákům sypána do očí paprika a podobné zkoušky že jsou na nich prováděny.

Pan Horner znal tyto pověsti a proto neměl vysoký úředník těžkou práci mu vysvětliti, o co se jedná. Ale když mu bylo oznámeno, že má pomáhati ve stopování špičáků těchto zpráv a činění podobných travičů veřejného mínění neškodnými, zarazil se a po chvíli přemýšlení řekl: "To znamená, že se mám stát detektivem a to nemohu učiniti. V srdci každého Čecha jest jakýsi vrozený odpor k tajné policii. Já ten odpor v sobě nemohl nikdy přemoci, třeba bych věděl, že práce detektivů je mnohdy veřejnosti prospěšná nebo dokonce nezbytná. Nabídl jsem vládě své služby k otevřenému boji a když jich nemohlo býti v tom směru využito, nechte mne při úsilovné, svědomité tiché práci pro naši svatou věc. Ale abych se stal detektivem, stopoval a špehoval lidi, toho na mne nežádejte; ani bych toho nedovedl."

"Milý pane," odpověděl úředník, posadiv si jej na židli proti sobě.— "Zvěd ve válečné službě je vojákem, který koná nejnebezpečnější a často nejzávažnější práci. A člen tajné výzvědné služby v týle armády je stejně nutným článkem jako zvěd v čele armády. Neboť armáda může býti a bývá napadána nejenom z čela, ale i z týlu. Vy víte, jakých spoust nadělala nám zde v Americe německá propaganda. Vy víte, že málem by byla dokázala zabrániti této zemi v posílání zásob a válečných potřeb spojencům, nežli jsme šli do války; málem by nás byla zahrnala do konfliktu s národy, se kterými je možno nejenom žít ve shodě, ale i bojovati bok po boku; pracovala k tomu, abychom nešli do války, spolklí klidně vše, co Německo proti lidstvu vůbec a proti naší zemi zvláště spáchalo a nechali spojence na pospas německé železné pěsti; nebyla daleko od cíle, když usilovala o to, aby Amerika, i když do války šla, neposílala svoje vojsko do Evropy. Vy víte o tom, jak němečtí agitátoři vyvolávali stávkový v našich továrnách a prováděli sabotáž, ba dělali ještě více; jak podpalovali továrny a vyhazovali dynamitem skladiště i lodi. Shledáváte, že ve vši této činnosti má se jim ponechati volná ruka?"

Pravíte, že nikoliv, neboť víte, kdyby se tak bylo dělo, že by třebaš dnes spojenci stáli v Evropě proti kaiserově záplavě bez pomoci a podpory Ameriky, nebo by již byli poraženi a vůle kaiserova by vládla Evropou a brzo snad i Amerikou.

A domníváte se snad, že proti této propagandě a proti těmto agentům a spiklencům bylo možno bojovati otevřeně, bez sáhnutí k podobným zbraňům, jakých oni používají? Nikoliv. Nuže, vy víte, že tajní agenti a spiklenci jsou nebezpečnějšími naší věci nežli nepřátelští vojáci na frontě, se kterými možno bojovati otevřeně, vy víte, že tato tajná činnost přivodila věci spojenců strašlivé ztráty, stála sta ba tisíce životů, ohrožovala a snad ohrožuje vítězství spravedlivé věci, že tato tajná činnost prospěla kaiserovi více nežli by mohly prospěti celé pluky bojující zde na naší půdě otevřeně proti nám. A přece jim chcete ponechati volnou ruku, zdráháte se přispěti k zmaření jejich zákeřné činnosti, poněvadž máte předsudek proti slovu detektiv.

Hle, naši hoši na frontě již prolévají svoji krev, bojující za upevnění a zajištění vlády demokracie po celém světě, za vyhnání barbarů z Francie, za osvobození Belgie a Srbska, za znovudobytí svobody i vaší země. Mnozí z nich vrátí se zmrzačení, jiní složí svoje kosti na cizí půdě. Všichni projdou útrapami a hrůzami války. Může někdo za svůj ideál učiniti více? A hle, zde za jejich zády brousí německá propaganda dýku na vražení do jejich zad. Ve vaší moci jest, dýku tu zachytiti. A vy se rozpakujete, rozmýšlíte, váháte. Považujete za nečestno zachytiti zákeřnou tu ruku a odzbrojiti ji." . . .

Nežli odešel pan Horner z úřadovny chefa odboru, měl na vestě odznak zřizence vládní tajné policie.

A nežli minuly dva měsíce, bylo jeho zásluhou nejenom posláno několik pilných šířitelů poplašných zpráv na užitečnější práci v trestnicích, ale bylo i zabráněno velké a důkladně připravované stávce v přistavních skia-
dištích a několik agitátorů s hvězdnatými praporečky v knoflíkových dir-
kách, ale s patrným německým přízvukem v řeči, bylo posláno buď za
mříže nebo na jih do koncentračního tábora na dobu války. Na Hornerovi
splnilo se doslova přísloví: Co se v mládí naučíš, v stáří jako bys našel.—
Kdysi v mladších letech býval v Chicagu vyšetřovatelem pro závod, který
prodával nábytek a šatstvo na splátky. Jeho úlohou bylo vyšetřovati sou-
kromé i finanční poměry těch, kdo o kredit žádali. V povolání tom musel
býti polovičním detektivem. Nyní, když se stal detektivem skutečným,
přišly mu zkušenosti před léty získané, jako by mu s nebe spadly. Byl
sám překvapen úspěchy, jakých v novém svém úřadu docítil.

Jednoho dne ku konci roku 1917 byl pan Horner povolán do hlavní
úřadovny, a tam, když se byl usadil do židle tváří v tvář přednostovi slu-
žby, byla mu položena tato otázka: "Znáte Chicago?"

"Byl jsem v Chicagu za poslední leta pouze asi třikrát na rozličných
sjezdech," odpověděl pan Horner, "ale před patnácti lety znal jsem Chi-
cago jako svoje boty. Pracoval jsem tam po několik let."

"Jedná se také o to, nejste-li vy tam příliš znám."

"Mám tam několik přátel, pochybuji však, že by mne některý z nich
poznal, dle toho jak teď vypadám, i kdyby seděl proti mně jako vy teď."

Horner od té doby, co byl v tajné službě, nechal si růsti plnovous a
barvil si vousy i vlasy, které na skráních již hodně probělávaly, na černo.
Byl si jist, že jej tato nevinná kamufláž změnila k nepoznání.

"Máme pro vás velmi důležitý úkol," pokračoval náčelník služby.
"Musíte jeti do Chicaga a pokusiti se o vypátrání cházky, která tam úsi-
lovně pracuje proti druhé válečné půjčce. Jmenovitě mezi Čechy a Poláky,
kteří jinak jsou velmi štědrými upisovateli na válečné půjčky, řadí nějakí
agitátoři, jimž tamní úřady nejsou v stavu poiožiti ruku na límec. Stopy
zdají se vésti na jedné straně k živlu německému a na druhé straně do
tábora českých socialistů. Vy, který umíte česky i německy a rozumíte
polsky a znáte dokonale i činnost socialistů a jste obeznámen s jejich zá-
sadami tak, že můžete snadno vystupovati jako jeden z nich, budete mož-
ná moci učiniti více nežli samotny chicažské orgány naší služby. Vyberte
sobě několik společníků, které uznáte za nejlépe schopné k tomu úkolu a
ve dvou dnech se přihlašte v Chicagu. A jděte nejenom po stopě, která ve-
de mezi Němce, jež tak nenávidíte, ale i po té stopě, která vede mezi vaše
krajany, neboť chráněním vinníků ubližoval byste jen své národnosti a
poškozoval věc, která jest vám tak svatou."

Horner se podíval svému představenému přímo do očí a pravil se zvlá-
štním důrazem: "Obavy, že bych chtěl chrániti někoho k vůli tomu, že je
můj krajan, když se jedná o věc tak velkou, jsou úplně zbytečné, mistře.—
Ostatně nikdo na světě neubližil mi nikdy tak jako jeden z těch, o kterých
jste mluvil, český socialista. Rodinné moje štěstí rozkotal, dceru mi zrád-
něm odvedl, čest moji do bláta strhnul, tak že krajané s nedůvěrou a opovr-
žením na mne pohlíželi . . ." Hlas pana Hornera selhával při těchto slovech
a ruka opřená o lenoch židle chvěla se viditelně. Ale pan Horner opanoval
svoje rozrušení a pevněji a hlasitěji pokračoval: "Domníváte se, že bych
chtěl chrániti někoho z tohoto druhu lidí? Ale svědomí mi velí říci několik
slov v zájmu třídy, která jest vámi podezřívána. Bylo by nemístno míti
v podezření celou stranu, protože má ve svém středu vyvrhele nebo zblou-

dílce. Čeští socialisté jako celek si toho nezaslouhují. Ohromná většina jejich ač jsou pacifisty v duši, je pro válku s Německem až do vítězného konce, pro jeden a největší boj, boj demokratických národů proti autokraciim. Slyšel jste, jak českoslovenští zajatci v Rusku založili svoji vlastní československou armádu, která provedla jeden z nejbrillantnějších válečných tahů a byla by snad dala celému válčení v Rusku nového ducha a nový život, kdyby nebyla bývala bolševiky zrazena? Nuže, socialisté se chlubí, že jejich strana dala této nové armádě, o které jistě budeme ještě slyšeti, největší počet členů. V Paříži po vypuknutí války nezůstalo v tamní české socialistické organizaci ani jednoho nošení zbraně schopného člena, který by se nebyl doprovolně přihlásil do války proti Němci. Zde v Americe stěží bychom hledali nadšenějších a obětavějších pracovníků v našem revolučním protirakouském a protigermánském hnutí nežli některé ze socialistů. Česká socialistická strana velkou většinou hlasovala proti st. louiské resoluci a bylo to z českých sekcí, odkud právě v poslední době vyšlo oficiální vyzvání k celé straně v Americe, aby byla st. louiská resoluce roztrhána a rozumnější poměr k válce nastoupen. Česká socialistka vydala provolání, ve kterém se nabízela zorganizovati za příkladem ruských žen batalion smrti, jenž by šel za svobodu našeho národa a za světovou demokracii bojovati proti Němci, Rakušanu a Maďaru. Takovými jsou čeští socialisté. — Nepopírám, že jsou mezi nimi lidé, kteří se nemohou probuditi ze svých marxiánských snů, ani když jim dělové koule vypalované krajany zakladatele jejich víry fičí kolem uší a praskají u nohou. Vím, že jsou mezi nimi lidé, kteří od počátku války neměli nic pilnějšího na práci, nežli podporovati vše, co bylo ve prospěch Němců a brániti zuby nehty všemu, co by mohlo kaiserovi ublížit a jeho naději na vítězství nad ostatním světem ohrozit. Jsou mezi nimi lidé, kteří byli proti každé vojenské připravenosti i když viděli, jak němečtí dělníci v kaiserově uniformě pochodovali přes popleněnou a spustošenou Belgii a vraždili svoje francouzské antimilitaristické soudruhy. Zůstali hluchými i k zoufalému volání největšího antimilitaristy pod sluncem, Gustava Hervéa, když hned z počátku války volal k socialistům celého světa, že jedinou zbraní proti německé militaristické bestii jsou pušky, kanony a bodáky. Chtěli zabrániti Americe, aby neposílala potřeby Francii a jejím spojencům, omlouvali a popírali všechny zločiny, páchané v Americe německými spiklenci; spolu s americkými Němci křičeli, že vyhlášení války Německu by bylo největším zločinem v historii světa, každého vojáka nazývali vrahem svých spolubližních — zkrátka činili vše jako na přímý povel z Postupimí. Přiznávám i to, že lidem, kteří vše spojenecké poškozovali a pro vše Němcům příznivé pracovali, ponecháno bylo stranou význačné místo a příležitost šířiti svoje perversní názory. A přece bych nechtěl obviňovati celou stranu. Jako celek i svými nejlepšími lidmi, myslí a jedná česká socialistická strana zcela jinak. Vždyť jsou to Čechové. A skutečný Čech, jako syn národa probudilého, pokročilého a zároveň nanejvýše svobody milovného, národa, který pro svobodu a demokracii bojoval, krvácel a umíral dříve nežli byla tato pevnina známa bílému člověku, nemůže býti ani tak zaslepeným ani tak špatným, aby neviděl a nechápal, že dnes bojuje celý civilisovaný a svobodmilovný svět proti vyznavačům surové moci a bezohledné síly a dokud není zápas ten vybojován, že není času na luštění otázek, jež by boji tomu překážely. Ti lidé, jichž hrstka se postavila proti českému citění a proti americké účasti na válce, nemají práva na jméno ani Čechů ani Američanů ani rozumných lidí ani socialistů. Pravým místem pro ně jest buď kaiserova armáda, blázinec nebo kriminál. A mezi nimi jest jeden, na jehož poslání do některého z těchto míst mi velmi záleží. Proto není zapo-

třebí býti v pochybnostech, že bych nechtěl plniti svůj úkol svědomitě a přísně. Lituji pouze toho, že nemohu jíti plniti totéž poslání tam, kde bych se s tím, jehož hledám, mohl setkat. Ale doufám, že v Chicagu budu míti příležitost seznámiti se s některými jeho soudruhy stejně smýšlejícími a bude mi nesmírným potěšením aspoň tyto učiniti neškodnými . . .”

Téhož dne obdržel pan Horner svoje podrobnější instrukce a večerním vlakem spolu se čtyřmi jinými vládními zřízenci tajné služby odjížděl do Chicaga. —

V metropoli amerických Čechů teprve shledal, jak tvrdým je oříšek, k jehož rozlousknutí byl povolán.

Kampaň druhé válečné půjčky, zvané Druhou Půjčkou Svobody, byla v plném proudu. Ale nešla ku předu daleko tak dobře jako šla předešlá, ačkoliv bylo možno pozorovati, že nadšení lidu pro válku a pochopení pravé podstaty války širokými lidovými vrstvami jest daleko lepší nežli při půjčce první. Dnes nikdo již neříkal, že jest válka proti Německu zbytečností. Nikdo, kdo nechtěl býti buď v podezření, že je součástí dědictví, které Americe zanechali von Bernstorff, Dumba, von Papen, von Dernburg a ti další “vonové”, nebo že náleží na pozorovací psychopatickou stanici netvrdil, že mír za každou cenu jest lepší nežli válka.

Dnes již nebylo pochyby, jak si představují Němci mír s jinými národy, jaký mají pojem o právu, spravedlnosti, cti, humanitě a podobných věcech. Již bylo každému, i nejzaslepenějšímu straníkovi a nejzatvrzelejšímu pacifistovi jasno, že proti moci jako jest Německo, nezbyvá nežli boj na nůž, boj do posledního dechu. Amerika vysílala již svoje syny do Francie a ti, kdo se domnívali, že odjezdy těchto vojenských výprav budou provázeny trapnými výjevy, odporem nebo dokonce bouřemi, byli na velkém omylu. Ve válečných táborech po celé zemi roztroušených cvičilo se již na statisíce mladých Američanů v umění válečném. A každý z nich, i ti, kteří jeli do táborů s tajeným odporem v srdcích, planuli nyní bojechtivostí a nemohli se dočkat chvíle, kdy budou vysláni do Francie proti “hunům”. Jméno “Hun” užívané na označení Němců zdomácnělo a bylo ho užíváno v řeči i v časopisech běžně, aniž by někomu napadlo, že by se tím Němcům křivdilo.

Země přímo sálala válečným nadšením. A proto bylo tím podivnější, že nešla druhá válečná půjčka v před tak jak by měla jíti.

Přišlo se na stopu tajné agitace, jež měla za účel podrýti důvěru lidu k “bondům Svobody” čili úpisům na válečnou půjčku. Již po první půjčce bylo pozorováno, že byl učiněn pokus znehodniti úpisy bursovní machinací, tím, že bylo dáno do prodeje jisté množství úpisů za cenu o něco nižší nežli byla jejich nominální. Na to ale vláda brzo přišla a učinila proti podobným pokusům potřebné kroky.

Tentokrát nešli agitátoři na bursu, ale mezi lid. Obratným a úlisným způsobem snažili se přesvědčiti každou důvěřivější osobu, se kterou se setkali, že úpisy svobody nemají daleko takovou cenu, za jakou jsou prodávány a budou na ceně stále ztráceti každou další půjčkou.

Hlavně mezi ženami hleděli rozšířiti tyto zprávy o válečných úpisech. Žena, která se takové “tajemství” dověděla, nesmlčela to ovšem svým přítelkyním a za nedlouho kde která žena v celém sousedství byla chytřejší nežli její muž a když chtěl tento koupiti nějaký bond, zradila jej z toho.

Denně pořádány byly schůze, na kterých byl lid vyzván, aby upisoval na půjčku svobody. Ale stalo se, že vedle ženy, která pozorně naslouchala výzvám řečníků, seděla jiná a pojednou v přestávce mezi řečmi pravila: “To se jim to teď volá: kupujte bondy, ale kdo je bude od lidí kupovat zpět, až udělá země bankrot!” Posluchačka ovšem chtěla věděti o tom

nastávajícím bankrotu více a dověděla se od ochotné vyprávěčky, že mohla tato koupiti bondy předešlé půjčky po dvaadevadesáti dolarech a kdo ví kam pro ně jít, může jich za tu cenu dostat co chce. Za několik měsíců budou papíry, které se dnes prodávají po stovce za pětáosmdesát dolarů a po válce prohlásí kapitalisté krach, aby nemusela země platit úroky a bondy budou mít takovou cenu jako konfедераční peníze. Druhého dne se žena zeptala u groceristy, jakou cenu mají konfедераční peníze a dověděla se, že mají cenu váhy starého papíru. Po celém sousedství, z úst k ústům putovala pak zpráva o bezcennosti bondů, doprovázená varováním, aby se nedali lidé snadno chytiti. Neméně pilně pracovali agenti v továrnách mezi dělnictvem.

Důkazů toho měly úřady plno. Bylo viděti, že je prováděna systematická, dobře zorganizovaná kampaň na znehodnocování válečných úpisů a obírání lidu o důvěru ve vládní půjčku, a že agenti této tajné činnosti mají k dispozici i fondy, aby tu a tam mohli skutečně nějaký bond, za plnou cenu koupený, se ztrátou prodati a tak pravdivost šířených zpráv zdánlivě dokazovati. Ale pachatele nebylo nikterak možno přistihnouti.

Horner brzo obhlédl situaci. Zde byla příležitost odzbrojiti a neškodnou učiniti bandičku tu jednou pro vždy. Ovšem bylo nutno jednati skrytě, aby neměli pachatelé času zahladiti svoji stopu.

Horner šel k časopisu, jehož loyality k národu a spojencům byla nade vše pochybnost povýšena a požádal o adresy pokud možno velkého množství krajanek a krajanů národní věci oddaných a úplně spolehlivých. Tyto pak od rána do noci objížděl a získával za spolupracovníky ve svém plánu, žádaje, aby každý z nich zasvětil do věci několik svých dalších přátel, o kterých jest jim známo, že budou ochotni něčím k vítězství Ameriky přispěti a německé propagandě ránu zasaditi. Každý z krajanů, se kterými mluvil, slíbil rád svoji pomoc, když se dověděl, o co se spiklencům proti půjčce pracujícím jedná.

Německo, vojensky doposud silné, ale hospodářsky již téměř zničené, v té době již začínalo dostávat z Ameriky strach a berlínská vláda měla plně ruce práce s šířením zpráv, jak zoufalé, neudržitelné poměry vládnou ve Francii, jak jsou spojenci mezi sebou na štíru, tak že rozpadnutí se dohody může býti očekáváno každým okamžikem, a hlavně jak Amerika, vtažená proti své vůli do války svými kapitalisty a byrokraty, odpírá bráti válku vážně. Bylo zapotřebí takovými zprávami posilovati a podporovati klesající morálku německého lidu a dodávati mu nové odvahy ku snášení vlastního smutného údělu, k trpělivému utahování pasu na vlastním hladovém břichu a skládání nových a nových obětí, aby mu vítězství, jsoucí již již na dosahu ruky, neuklouzlo. Ale žádná trpělivost není nevyčerpatelná a bylo zapotřebí nových a nových silivek pro klesajícího ducha národa kaiserova. A tu přicházela druhá americká válečná půjčka. Bude-li úspěšnou, nebude snadno pravdu německému lidu zakrýti a i přizdobená zprávami o tom, že byla násilnými prostředky sehnána, bude působiti na lid Německa tísnivě. Ale kdyby naopak nepodařilo se americké vládě v určené lhůtě půjčku sehnati, hoj, jaké by to bylo vítězství pro Německo! Jak očitý důkaz, že Amerika nejde do války ze své vůle a že od protivníka takového netřeba se mnoho obávat, mohl by býti přidržen lidu před očima. Proto napjaly orgány německé propagandy všechny síly a nasadily všechny páky, aby úspěchu půjčky zabránily.

Každý, komu Horner příčiny zoufalé německé propagandy takto vysvětlil, chápal důležitost toho, aby půjčka setkala se s pronikavým úspěchem. Každý viděl, že nezdar půjčky by znamenal pro německou válečnou stranu více nežli velké vítězství na frontě a znamenal by další prodloužení

války. Proto každý rád přislíbil svoji pomoc ku zmaření plánů a naději německých propagandistů a panu Hornerovi se podařilo plně to, co si přál docílit, aby v každé české schůzi a každé továrně a velké dílně, kde mnoho krajanů pracovalo, měl několik zasvěcenců, kteří by umluveným způsobem uvedli na stopu šířitelů předsudku proti úpisům Svobody, tak aby mohli býti sledováni a aby bylo nalezeno hnízdo, ze kterého se hád'ata zrádné propagandy rozlézala.

Horner sám byl neunavně čilým. Každého večera šel do některé schůze a očekával, stoje na místě, jež bylo zasvěcencům známo, až některý ze spiklenců vrazí hlavou do rozestřené sítě. Třetího večera po té, když se jeho malá armáda zasvěcenců rozešla po schůzích, stoje u dveří velké síně, odkud mohl celé posluchačstvo přehlédnouti, dostal umluvené znamení, že je v sále propagandista při práci. Ze svého pozorovacího stanoviska viděl jednoho z posluchačů jak se pravici třikráte ohnal, jako by jej nějaká do-
těrná moucha, sedající mu na zadní část hlavy, znepokojovala. Znamení mu pravilo, že po levé straně onoho člověka sedí někdo, kdo se pokouší svoje sousedy naplniti nedůvěrou k válečné půjčce a učiniti z nich bezděčné pomocníky německé propagandy.

Toho večera byl jeden starší muž, odcházející ze schůze, stopován třemi nejobratnějšími detektivy-stopovači až do svého domova, aniž by o tom měl potuchy a druhého dne po celý den upíraly se na něho nebo na všechny východy z domu, kde prodiéval, nevinně vypadající, ale hluboko pronikající oči. Když tentýž muž následujícího dne zasedl v jiné síni na schůzi jako prostý posluchač, netušil, že jeho soused, který stejně náhodně zasednul vedle něho, ví téměř o každém hnutí, které za uplynulých čtyřiaadvacet hodin učinil, o každé osobě, se kterou se od včerejší schůze setkal. Tímto druhým mužem byl Horner. Netrvalo dlouho a oba muži byli zabráni v pilném hovoru. Neznámý začal sám, upozorněním Hornera, že to není všechno tak hezké s tou válečnou půjčkou, jak to řečníci na podiu malují. Za krátko viděl neznámý, že si nemusí dávatí nikterak záležití na předělávání svého souseda, poněvadž tento věděl o půjčce ještě více nežli on sám a byl jí ještě větším nepřítelem. Obrátil tedy svoji pozornost k sou-
sedu na druhé straně a vyložil tomu, jak nerozumné jest od lidí nevládnoucích velkým kapitálem, dávatí peníze do něčeho tak vratkého jako jsou úpisy svobody. Když vycházel neznámý ještě před ukončením schůze ze síně, vzal jej někdo pod paží. Byl to Horner. Přiznal se mu, že jej sledoval a to proto, že v něm našel člověka se stejnými ideami a že se s ním chtěl poraditi, jak by mohl uplatniti velkou ideu, kterou nosí v hlavě a se kterou se bojí ven. Jednalo se mu o skutečné vyvolání paniky mezi lidmi, kteří koupili bondy Svobody, tak aby je sami majitelé jejich nabízeli za částku své ceny, jen aby něco zachránili. Za krátko seděli oba muži v koutku hostince nad sklenicemi piva a pan Horner se přiznával svému příteli, že by za to dal poslední košili s těla, kdyby mohl těm prokletým kapitalistům, kteří tu válku vyvolali, jejich plány pohatit.

Dalo to značnou práci, nežli poznal Horner, že se mu podařilo rozptýlití v myslí svého společníka poslední obavy a podezření. Potom již šlo všechno hladce.

Druhého dne byl Horner uveden svým novým přítelem k jistému vysoce postavenému pánovi, Američanu, který prý věnuje všechno úsilí na brzké skončení války způsobem pro Ameriku čestným a pro celý svět výhodným.

Oním "Američanem" byl jistý známý majitel továrny na nábytek s německým jménem a dosti znatelným německým přízvukem v řeči. Jinak byl na veřejnosti znám jako velký nepřítel pruského militarismu a obětavý

podporovatel všeho amerického a spojeneckého. Hornerovi nedostalo se příležitosti s velkým pánem delší dobu mluvit. Velký pán si jej prohlédl chladně ocelově šedýma očima, promluvil s ním několik bezvýznamných frází a odkázal jej svému správci vzorkárny. Horner znal ten trick. Věděl, že velký pán je pouze stupínkem k pravé autoritě, že je pouze zkoumačem, pod jehož zpytavým zrakem musí projít ten, kdo má být připuštěn před pravého náčelníka propagandy a věděl předem, že onen skutečný vůdce a pán bude nějakou na pohled bezvýznamnou kancelářskou silou, ve které by nikdo nehledal nějakého vůdčího ducha. Ve svém očekávání se ani dost málo nezmýlil. Bylo mu ukázáno do kanceláře, ve které sedělo a stálo asi deset kresliců nad širokými stoly a prkny. V rohu velké místnosti měl svůj stolec nepatrný, suchý mužík s brýlemi na nose a nějakým velkým foliantem před sebou. Pravý obrázek tuctového kancelářského otroka nebo na nejvýše zapadlého knihomola, ve kterém by byl nikdo nikdy nemohl hledati hlavu propagandy nebo spiknutí.

Hoch, který Hornera do úřadovny uvedl, ukázal pouze na mužika v rohu místnosti, řekl: "Mr. Nelson jest tamhle", a nechal návštěvníka, aby se sám představil. Pan Horner nebyl ničím překvapen, ani tím, že nebyl uveden do zvláštní úřadovny, kde by byli rozmlouvající jisti před každým zvědavým uchem. Věděl, že i tento systém stýkání se s podřízenými spiklenci v místnosti, kde pracovalo několik jiných osob, jest součástí obratné kamufláže, za kterou nacházel spiklenecký system bezpečnější úkryt. Vše bylo tak obyčejné, tak přirozené, jako ve všech jiných kancelářích téhož druhu, že by bylo těžko domýšlet se něčeho podezřelého.

Pan Horner, představiv se panu "Nelsonovi", ucítil na sobě opět pronikavý, zkoumavý pohled. Ale vydržel jej snadno a odpověděl na svůj vlastním bázlivým pohledem, kterým oblétl svoje okolí, jako by se obával, že jeho slov bude moci někdo slyšeti.

Zdalo se, že tento pohled upokojil pana Nelsona, neboť tento nabídl návštěvníkovi židli a řekl mu důvěrně: "Můžete mluvit bez obavy, jako bychom byli sami dva."

"Mohu mluvit německy?" ptal se Horner.

"Ja wohl", odpověděl pan "Nelson" a v malé chvíli byli oba muži pohříženi v pilnou rozmluvu. Pan Horner poznal brzo, s jak chytrým, rafinovaným pracovníkem propagandy, svedlo jej jeho pátrání. Po malé chvíli rozmluvy, ve které sobě oba muži navzájem sdělovali svoje rozhořčení proti válce a jejím původcům, anglickým a americkým kapitalistům, řekl mužík s brýlemi na nose: "Bylo mi řečeno, že máte nějaký plán, jakým by se dala vyvolati panika mezi těmi, kdo koupili již bondy svobody, která by také odstrašovala další od jich koupi. Vy víte, že nic by nepřiblížilo mír tak, jako nezdar válečných půjček. Možná, že bych mohl býti k provedení plánu toho nápomocen."

Pan Horner se ještě jednou bázlivě rozhlédl kolem sebe a pak sděloval důvěrně se svým zvědavým mužikem: "Mohu vám dáti jména a adresy několika osob, znamenitě postavených a za největší patrioty uznávaných, kteří nám budou duší tělem a bude-li zapotřebí, i penězi nápomocni v tom podniku."

Zrak páně Hornerův sledoval pozorně ruku mužika s brýlemi. Ruka ta zvolna rozepjala vestu a sáhla do spodní kapsy, odkud se vynořila s nevelkým tenkým zápisníčkem. Návštěvník udal nějaké jméno a adresu, jež si pan Nelson ihned horlivě zapisoval. Zatím se také ruka Hornerova ponořila do kapsy a to náprsní kapsy kabátu a když se znovu objevila, položila se na psací stolec, ozbrojena jsouc malým, plochým revolverem.

Mužik, jenž se dával jmenovati Nelsonem, sebou trhl, když zdvihl

zrak a spatřil revolver namířený na jeho hlavu. Současně promluvil návštěvník, zcela tichým a zdánlivě klidným hlasem, a anglicky tentokrát pravil: "Dejte mi ten zápisník. A ani muk, sice ta hračka spustí. Jste chycen i se všemi v tomto doupěti a je to ve vašem zájmu, abyste poslouchal jako hodiny. Položte zápisník na stůl."

Nelson vrhnul kolem sebe pohled jako šakal, který se octnul v pasti. Ale revolver v ruce návštěvníkové byl příliš přesvědčivým argumentem, než aby neposlechl. Váhavě položil knížečku na stůl.

Horner, nepřestávaje mířiti na hlavu mužíka, podíval se na hodinky a pravil: "Za tři minuty vstoupí sem a do všech ostatních úřadoven tohoto hnízda třicet vládních detektivů, kteří mají obstoupen celý dům, že ani krysa neuklouzne. Chcete-li učiniti něco ve svém vlastním zájmu, odpovídejte rychle a správně na všechny moje otázky. Pamatujte, že můžete ujít nejhoršímu, stanete-li se vládním svědkem. V tom případě spraví to bezpochyby internace až do konce války, což není konečně tak zlé, uvážíte-li, co vás jinak jako arcispiklence může potkat.

Oba muži seděli a mluvili tak, že opodál ve svojí práci zabraní kresličí a modeláři nepozorovali, co se mezi nimi děje. Když za tři minuty na to se rozlétly dvře a v nich se objevili tajní s výzvou, aby každý v místnosti zdvihl ruce, měl Horner v kapse nejen zápisník arcispiklence, ale i kodu k němu a mimo to věděl některé nesmírně cenné věci.

Vybrání úřadoven továrníka na nábytek a odvezení zatčených do vyšetřování událo se tak tiše a klidně, že ani lidé v těže budově ničeho netušili. Detektivové pracovali se zručností a klidem amerických obchodníků. Časopisy dostaly rozkaz, dovědí-li se něčeho o velkém vybrání hnízda spiklenců, aby ničeho neuveřejňovaly, dokud nebude provedeno čištění i na jiných místech, jichž stopy byly zjištěny zatčením "Nelsona".

Pan Horner za půl hodiny na to seděl v jedné z úřadoven vládní budovy a luštil obsah zápisníku a hromady poznámek, načrtnutých na volných listcích papíru, jež si byl také ze svého lovu přinesl.

Pojednou ztrnul jeho zrak na jednom z lístků. Horner cítil, jak se mu všechna krev valí k srdci. Na lístku onom viděl české jméno, jméno pro něho bezvýznamné, jméno společné celému velkému množství osob, ale u jména toho v závorce viděl poznámku, jež v něm zarazila dech. V závorce stálo tam slůvko "Trnen" a pod tím několik slov, zdánlivě bezvýznamných, jež si však Horner pomocí klíče ihned učinil srozumitelnými.

Poznámky ty zněly: Doporučit Amitovi na vyzkoušenou. Zdá se znamenitou silou.

Horner věděl, co znamenalo slůvko Amit, kdo byl Amit. Bylo to označení muže, který v tutéž chvíli, kdy pan Horner se nad významným lístkem zarazil, byl bezpochyby již v moci vládních tajných. Ze zápisníku zatčeného "Nelsona" bylo shledáno, že slůvkem "Amit" označován je jeden z technických inženýrů v továrně na pryžové předměty, která as před měsícem dostala velký vládní kontrakt na výrobu masek na ochranu vojínů proti otravným plynům.

Jakmile bylo zjištěno, že jeden z technických správců továrny té jest ve spojení s "Nelsonem", byly učiněny kroky, aby byl ihned zatčen a mimo to aby veškerá zásoba doposud vyrobených masek i hotových součástí k nim byla prozkoumána co nejbedlivěji a všechen materiál důkladně prohlédnut.

A nyní přišel Horner na tuto poznámku se jménem jemu tak velice známým. "Že by byl Trněný zde v Chicagu? A že by byl šel ve své zaslepenosti tak daleko, že by se stal pomocníkem anebo dokonce spolupracovníkem spiklenců?" šeptal sobě, zatím co studený pot mu vystupoval na

čele. Ale brzo se vzpamatoval. Sáhl po telefonu, vstoupil ve spojení s úředníkem, jenž měl na starosti vyšetřování v továrně na masky a požádal, je-li někdo v továrně té jménem Trněný, by byl zatčen a zavřen na tak dlouho, dokud nebude zjištěno, jak daleko pokročila v továrně činnost spiklenců. —

Po té oddal se Horner dalšímu luštění poznámek, ale jeho mysl každou chvíli odlétla od zápisníku a papírků jinam, nejenom k Trněnému, ale i k Miladě, jím z domova odvedené a k její matce, o které věděl, že šla žít ku své dceři. V duchu sliboval Trněnému, bude-li zjištěno, že byl do něčeho zapleten, pořádnou odplatu za vše, co prokletý pacifista připravil jemu.

Nežli odešel z úřadovny, aby si šel po perném dnu práce odpočinouti a procházkou se zotaviti, dostal telefonický vzkaz: Osoba jím udaná byla nalezena mezi personálem a zatčena. Horner odpověděl na vzkaz: "Držet tak dlouho, až bude zjištěno, co spiklenci v továrně prováděli."

Byl spokojen výsledky své práce, která vedla nejenom k vystopování jednoho ze spikleneckých štábů, ze kterého byla řízena kampaň proti půjčce Svobody, ale k odhalení několika jiných spiknutí, snad ještě důležitějších. Mimo to spokojen byl tím, že se mu podařilo dostat do rukou svého úhlavního nepřítele, člověka, jenž jej připravil o domov, o ženu i dceru a který mimo to v jeho očích byl zločincem, vyvrhelem lidské společnosti, zrádce svého národa. "Každý pes má svůj den," pravil si, překládaje si oblíbené americké přísloví.

Druhého dne hned po příchodu do úřadovny dověděl se, že jeho zásluhou přišlo se na kořen německému spiknutí, jež by snad bylo stálo sta nebo snad tisíce životů amerických vojnů, kdyby bylo zůstalo neodhaleno. Prohlídkou zásoby vyrobených a k odeslání do Francie přichystaných masek proti otravným plynům bylo shledáno, že zvláštní pryžová látka, ze které byly zhotoveny, byla při okrajích, kde byla přitmelena k formě, napuštěna jakousi chemikálií, která pomalu rozkládala a ničila tmel. Masky byly by sice prošly prohlídkou příjimačů, ale než by byly dány vojnům, staly by se prostupnými plynům a tím by jejich účelnost byla zmařena. Hornerovi bylo oznámeno, že svým vystopováním spiknutí zachránil bezpochyby životy mnohých obránců svobody a bylo mu gratulováno k jeho úspěchu.

Pan Horner jen roztržitě naslouchal slovům svých spolupracovníků. Jeho myšlenka byla u vězně, jehož měl nyní úplně v moci. Až podá svědectví, jak fanaticky zapřísáhlým odpůrcem vstupu Spojených Států do války a jakým zuřivým zastancem míru za každou cenu, tedy míru Němcům příznivého byl muž, jehož se mu podařilo zmocniti, bude každá pochybnost, že by nebyl ve spojení se spiknutím čelícím k maření životů amerických vojnů odstraněna a bídák, jenž ztroskotal jeho rodinný život, bude úplně v jeho rukou. Bude odstraněn navždy, o tom nebylo nejmenší pochybnosti. Nebude zapotřebí s ním míti slitování. Horner si sliboval, že se nedá obměkčiti vzpomínkou na to, že jest to manžel jeho dcery. Naopak ví, že tím dceru zachrání, zbaví-li ji podobného manžela. Ostatně až pozná Milada, ve spárech jakého zločince, téměř možno říci vraha se octla, smíří se ještě ráda, po čase zapomene a bude zase jeho dcerou. Její matka beztoho jen čeká na smíření a jejich rodina bude opětně zcelena, zatím co ten, jenž ji bezmála zničil, bude sobě odpykávati zasloužený trest kdesi ve věčném zapomenutí spolkového žaláře.

Tak přemýšlel pan Horner, zatím co mu dva z jeho představených, spolkový komisař a distriktní náčelník, tiskli ruku a gratulovali mu k jeho skvělému úspěchu.

Horner roztržitě odpovídal na jejich gratulace odmítaje chválu a tvrdě, že vykonal pouze svoji povinnost. K tomu podotknul, že práce, kterou vykonal, přinesla mu osobně to zadostiučinění, že dostal do své moci velmi nebezpečného ptáčka, jenž by byl mohl natropiti ještě mnoho škody, a jemuž nutno důkladně přistříhnouti křídla.

Jakmile přišel do pokojíka, vyhrazeného mu za jeho chicažského pobytu za úřadovnu, zatelefonoval maršálovi, aby vězeň, jehož zatčení si včera vyžádal, byl přede vším vyšetřováním přiveden jemu. Ačkoliv bylo jeho srdce prosto škodolibosti i mstivosti, očekával s jakýmsi zadostiučiněním ten okamžik, až jako soudce, mstitel a vítěz stane tvář v tvář člověku, jenž mu tolik ublížil a mimo to se ukázal býti tak bezedně špatným. Byl přichystán promluvit Trněnému do duše a přesvědčiti ho, ještě nežli půjde na soud a do trestu, že není žádným mučedníkem krásných ideí, za kterého se snad považuje, ale pomocníkem a slepým nástrojem největších zločinců a nepřátel humanity, jaké kdy peklo na povrch země vyvrhlo, že málem by se byl stal mnohonásobným vrahem, a to vrahem lidí, kteří šli za svoje ideály, ideály svobody a demokracie prolévatí svoji krev a pokládati svoje životy. Ukáže mu, že on, Trněný, dal se zavéstí svojí zarytostí tak dalece, že se chtěl státí zákeřným vrahem, jenž těmto šlechtným, vznešeným mladým mužům byl připraven vraziti dýku do zad . . .

Venku v předsíni ozvaly se kroky. Pan Horner se rychle otočil ku svému stolku a tvářil se, jakoby byl zabrán do práce. Jak asi Trněný užasne, až on, Horner se obrátí od svého stolku. Nepozná jej, Hornera na první pohled, tím si byl jist. Ale jaké to bude pro něho překvapení, až uslyší známý hlas, který mu řekne: "Tak vidíte, Staňku, kam vás vaše šílené názory a vaše přátelství k Němcům zavedlo!" Ano, řekne mu Staňku! To slovo mu připomene jinší, lepší doby a bodne ho jako nůž.

Dvěře úřadovny se otevřely. Pan Horner slyšel pádný krok detektiva a jaksi nesmělé, šoupavé kroky druhé osoby. Aniž by se odvrátil od svého stolku, dal rukou detektivovi pokyn, aby jej nechal s vězněm o samotě. Slyšel, jak detektiv řekl zajatci "Sit down here" a odešel. Bylo slyšeti šoupnutí židle a pak nastalo ticho. Horner chtěl zajatce trochu potýratí čekáním v nejistotě. Ale pojednou vyskočil se své židle jako uštknut. Za ním, s místa, kde se domníval, že sedí Trněný, ozvalo se vzlyknutí ženského hlasu, hlasu, který mu nebyl neznám.

Pan Horner se musel opřítí o opěradlo své židle, když pohlédl na svého vězně. Nebylo tu vězně, byla tu vězeňka.

"Milado!" uklouzlo jeho rtům. "Milado, ty tady?"

Dívka sedící na židli u dveří vztýčila hlavu a vytřeštila uplakané oči na muže, který jí takto oslovil a jehož tvář jí zprvu připadala neznámou. Pak pohlédla ke dveřím, jako by hledala záchrany, jako by chtěla utéci.

Pan Horner byl okamžitě u ní a chopil ji za paži.

"Hle, kam tě ten bídák zavedl," řekl jí, zatím co marně snažila se vymknouti mu svoji paži. Zděšení, ohromení zíralo jí z očí a strach třásl jejím tělem.

"Pusťte mne, nechte mne, já nic neudělala," vypravila ze sebe konečně. — —

"Což mne nepoznáváš, Milado?" zeptal se Horner zvolna, přitahuje ji blíže k sobě.

Teprve nyní začínala chápati, věřiti. Poznávala otcův hlas, odmyslila si vous a nacházela jeho podobu. A pojednou s pláčem vrhla se mu do náruče, vzlykajíc: "Já za nic nemohu, tati, já jsem nic zlého neudělala."

"A poslal tě na práci jako spiklenku, udělal z tebe osobu vyhledávanou ramenem spravedlnosti, na kterou čeká kriminál. Vidíš, jak tě měl rád,"

Hle, kam tě ten bídák zavedl, řekl Miladě, tiskna jí paži...

vyčítavě a bolestně mluvil otec a při tom prolétla jeho myslí otázka, jak se mohlo státi, že neměl ani tušení, že byla zatčena jeho dcera a nikoliv Trněný. Jak se mohlo státi, že do tohoto okamžiku netušil pravdu? — Vždyť dával k zatčení sám rozkaz, vždyť nařizoval, co má býti se zatčenou osobou děláno. Ale vše to, jak nyní vzpomínal, dalo se v anglické řeči, ve které jest možno mluvit o vězni třebaš hodinu, aniž by muselo býti patrné, je-li to zatčený nebo zatčená, kde gramatika nečiní rozdílu mezi obžalovaným a obžalovanou tak jako není rozdílu v řeči mezi učitelem a učitelkou, kteří jsou oba stejně "teacher" nebo mezi kuchařem a kuchařkou, pro které má angličtina stejné slovo "cook" a má-li býti naznačen rozdíl v pohlaví, činí se tak jiným, přidaným slovem. Tak se stalo, že zatím co on mluvil o zatčeném, mluvili jiní zřizenci o zatčené, aniž by měl tušení, že ne Trněný, ale jeho žena jest zatčena.

Milada, jež byla probděla noc ve vězení v pláči, dověděla se nyní z úst otce to, co již od svého zatčení podezřívala, že ji totiž Stáňa poslal na nebezpečné místo, když se s ní přestěhoval do Chicaga a zaopatřil jí práci

v továrně na pryžové zboží. Proto nebylo nesnadno přesvědčiti ji, že k ní nebyl její muž upřímným, ale že jí využítkoval k svým plánům bez ohledu na její bezpečnost nebo i na její život.

Když se zeptal, proč se odstěhovali do Chicaga, a je-li matka s nimi, dověděl se pan Horner, že matka od nich před měsícem odešla, nemohouc se shodnouti se Stanislavem, který v každém jejím smutném nebo nevlídném slovu slyšel výčitku, že jí oloupil o manžela. Po roztržce odešla matka žítí ku své sestře. Milada, která nyní zůstávala celé dny doma sama, řekla kdysi, že by raději sama šla někam do zaměstnání. Trněnému se zdála býti tato myšlénka vítána a hned za tři dny přišel s oznámením, že má pro ně oba velmi dobrá místa a to v Chicagu. Milada uvítala to s radostí a za týden se stěhovali. Trněný měl pravdu, místo, které pro ni vyhledal, bylo znamenité, práce velmi snadná, pouhé přehlížení odváděných výrobků a plat lepší než slušný. Trněný sám pracoval v jiném závodě. Adresu závodu toho Milada říci nemohla, ale po delším zdráhání udala svému otci adresu jich domova. Ve chvíli měl pan Horner vše zařizeno, aby při svém návratu z práce byl Trněný doma očekáván několika přáteli páně Hornerovými, kteří se ho ujmu a vezmu jej v ochranu.— Milada plakala hořce, když poznala, že Stanislavovi hrozí zatčení a těžký trest—o tom, jak těžký, si nedovedla nebo netroufala učiniti představu—ale marně prosila otce, aby popřál jejímu muži příležitosti ujíti trestu a započítí nový život. Pan Horner byl pln laskavých ohledů a pln něžného soucitu k ní, ale pokud se týkalo Trněného, byl neústupný.

Vládní komisař byl překvapen, když vstoupil do jeho úřadovny pan Horner, triumfátor včerejšího dne, jemuž byl před hodinou gratuloval, bledý a rozrušený a oznámil, že jedním z vězňů, již jeho zásluhou byli včerejšího dne v továrně na pryžové zboží zatčeni, jest jeho vlastní dcera. Komisař milerád uvěřil, že mladá žena neučinila a nezamýšlela učiniti nic zlého a propustil ji na pouhé slovo jejího otce. Otec dovedl ji do nedalekého hotelu a najal jí pokoj, aby v něm počkala až bude hotov se svojí prací. Chtěl ji ještě téhož večera dovézti k matce.

Když Milada osaměla v hotelovém pokojíku, chytla hlavu do dlaní a přemýšlela usilovně. Dlouho seděla tak, zmítána hrozným bojem, zuřícím v jejím nitru. Pojednou se vzchopila a rychle vyšla. Na chodbě se rozhlédla, není-li pozorována. Nikoho nebylo kolem. Otec jí důvěřoval, nedal jí hlídati. Bodlo ji u srdce, že má zklamat jeho důvěru a zastavila se na okamžik. Pak ale pohodila hlavou. "Je přece jen mým mužem," řekla sobě, myslíc na Stanislava.

Vyšla z hotelu a zamířila k nedalekému velkému departmentnímu obchodu. Šla rovnou k telefonní budce. Ve své ruční taštičce, na vnitřku kůže měla napsáno telefonní číslo. Z hotelu nechtěla volati. Byli by se mohli dopátrati, kam volala. Prodelela mnoho minut u telefonu. Chvillemi oddalovala přístroj od svých úst a tiskla na ně svůj šátek. Vzlykot přerýval její hlas.

"Zneužil jsi mne, podvedl jsi mne, vydal jsi mne v nebezpečí, jako by žádný muž svoji ženu milující neučinil . . . Ale nezapomínám na to, čím jsme si byli a proto tě varuji. Nespátíme se už, je všemu konec . . . s bohem, Stáňo . . . proč jsi to jenom učinil . . ."

Stanislav Trněný, sedící v úřadovně velké stavitelské firmy u telefonu, byl by rád vysvětlil a omluvil svoje jednání, ale nemohl. Kolem něho byli lidé, kteří by jej byli mohli slyšeti a zde nebyl již tak úplně mezi svými, jako na svém předešlém působišti.

"Milado, Miladko," zvolal několikrát tiše do přístroje, ale nikdo neodpovídal.

Toho večera u domova Trněných čekali čtyři detektivové na návrat hledaného muže. O osmé hodině šel jeden z nich k telefonu oznámit panu Hornerovi, že je jejich čekání doposud marné.

Pan Horner byl u své dcery, kam mu měl býti výsledek práce detektivů telefonem oznámen. Milada, rozechvěná téměř k hysterii, vytřeštila oči na otce, když přistoupil k telefonu.

“Proklatě, jak se to mohl dovědět?” zvolal pan Horner, odstupuje od přístrojku. Jeho pohled utkvěl na dceři, jež oddechovala hluboce, jako když někdo po namáhavé chůzi stane na vrcholu hory. Její tvář ji prozradila též. — —

“Ty jsi ho varovala?” zvolal pan Horner, uhodnuv, proč nepřišel Trněný domů a nevběhnul do pasti na něho naličené.

“Odpusť, tati, odpusť, ale on jest přece můj muž. — Nemohla jsem jednat jinak.”

Pan Horner chodil chvíli rozčileně po pokoji a pak zastavil se u dcery, shroucené na zemi. Zdvihl ji šetrně a políbil ji na čelo, řekl tiše: “Připrav se, Miladko, na cestu k mamince. Za půl hodiny budeme ve vlaku.”

* *

Stanislav Trněný, když byl dostal telefonem varování od Milady, vrátil se k svému pracovnímu stolu a stavěl se býti zahloubán do práce. Ale po malé chvíli se vytratil ven, v předstíni sebral svůj klobouk a svrchník a nenápadně vyšel na ulici. Ušel několik bloků, vstoupil do vozu elektrické dráhy, jel as půl míle daleko a přisednul na jinou linii vedoucí opačným směrem; dvakrát neb třikrát změnil směr, pozoruje pokaždé, není-li sledován až na jednom rohu, ve čtvrti značně vzdálené od místa, odkud byl vyjel, vešel do lékárny. Vstoupil do telefonní budky a vyvolal pana Nelsona. “Přijed'te co nejrychleji sem, mám pro vás důležité zprávy,” ozval se hlas v telefonu, když byl Trněný místo zahájení rozmluvy řekl nějaké číslo. “Čeho se ty zprávy týkají?” ptal se Trněný.

“Dozvíte se zde. Jen přijed'te,” odpovídal muž telefonem.

Trněný pověsil naslouchátko a na okamžik se zamyslel. Hlas v telefonu mu připadal nějak cizí. To nebyl hlas Nelsonův. Pojednou se Trněnému rozbřesklo. “Ha, na to mne nedostanete,” řekl sobě, a rychle vyšel z lékárny. Věděl již kolik ušlo. Poznal, že Nelson byl zatčen a že detektiv, zaujmuvší jeho místo u telefonu má za úkol každého, kdo Nelsona vyvolá, přilákat do úřadovny, aby tam mohl býti zatčen.

Zklamaný mladý muž opětně jezdil městem, snaže se zahladiti svoji stopu. Na jednom rohu koupil sobě časopis. “Přes sto spiklenců pochyťáno,” hlásaly velké nadpisy. Noviny neudávaly žádných podrobností, ale oznamovaly, že jim již bylo dovoleno uvést, že největší kdy provedené zatažení sítě nad propagátory a spiklenci se výborně zdařilo a že celé množství kaiserových pomocníků je pozavíráno.

Trněný odjel elektrickou dráhou do jednoho z předměstí a vyjel z Chicaga. Po tři dny přisedal z linie na linii, přestupuje časem na krátké vzdálenosti i na železnici, až se oklikami dostal do Clevelandu, svého původního domova. Byl již téměř bez dolaru. Z lékárny uprostřed města telefonoval do nemocnice, v níž byl ztrávil několik neděl a ptal se po Dru. Krumpovi. Ženský hlas, jenž telefonem odpovídal, pravil: “Dr. Krump není již u nás.”

“Nevíte, kde bych jej mohl najít?” ptal se Trněný s bušícím srdcem.

“Oh ano. V okresním vězení, kam už dávno patřil,” odvětil hlas na telefonu a cvaknutí strojku oznamovalo, že žena, která to řekla, považuje rozmluvu za ukončenou.

(Dokončení na straně 300.)

U FOX LAKE.

Bělostná mračna přes jezero letí
lehounce vítr cuchá stromů aněti,
svít slunce zlatý tančí na vlnách.
Kraj celý krásou hýřil, hořel, svítíl,
Sám a sám stál jsem na břehu a cítil,
jak chladný stesk mi náhle v duši sáh'.

Tam u nás v Čechách vítr jinak žumí,
strom v lese jinak k srdci mluvit umí
a jinak kývá v poli zlatý klas.
Tam jinak zurčí skryté zdroje v stráni,
když černá země v jarním pousmání
se otvírá, slyšíte Vesny hlas! —

Oh, byť bys prošel celičký svět kolem,
v kraj země se svým ukrýval se bolem,
a lhostejnost a tvrdost sobě lhal, —
zem rodná vždy tě najde, jako matka,
v svou náruč přivine tě něžně sladká,
bys na jejím se srdci vyplakal.

Jos. Mach.

JAK SE ČINILY ČESKÉ DĚVKY V AMERICĚ ZA VÁLKY.

Club deerrušek členkyn klubu Svoboda při práci pro vojny v táborech a v poli. Předsedkou klubu byla sl. Emilie Janovská, tajemnicí Marie Sladká, pokladnicí Anna Dubská, místopř. Růž. Szontaglová.

ZE VZDORU.

Pro kalendář "Amerikán" napsal F. J. Andriik.

I.

Višňová Lhota byla daleko široko proslulá zámožnými sedláky. Zejména rolníci Král a Drobný platili mezi vesničany za boháče. Král měl tři sta korců dobrých polí; Drobný o sto méně; za to však patřil mu rozsáhlý les. Od jakživa žily obě rodiny, jejichž role se stýkaly i zahradami sousedily, v nejlepší shodě. Hospodáři navštěvovali se v zimě denně, spolu chodili na hony, spolu sedávali v hospodě. A hospodyně alespoň v neděli sešly se na zahradě, aby si postěžovaly na přílišné starosti a pohovořily o dětech. O dětech! Jakoby jich byly měly alespoň půl tuctu! — Zatím u Králů měli jen jednoho syna a jedinou dceru, a u Drobných toliko dcerušku. —

"Jest jich dost pro radost i pro starost," říkávaly obě panímámy, podotkli-li kdo, že by jejich statky snesly mnohem větších rodin.

Pokud byly děti mladší, nečinily rozdílu mezi jizbou domácí a sousedovou, byly všude doma. Uvykly na sebe tak, že považovaly se za sourozence a slovo panímámy Králové platilo u nich zrovna tolik, jako slovo panímámy Drobné. Čím více však Králův Jan dorůstal, tím více stával se k Marii Drobné úslužnějším a laskavějším, a Marie bavila se s Janem raději, než se kterým jiným chlapcem, byť byl ten jiný jako obrázek. — Mladá léta ubíhala jim tedy příjemně. Teprv odvod zakalil jejich blaho. Jsa statný a silný, stal se Jan vojákem. To byla pro oba krutá rána. Marie bála se o Jana, Jan o drahou dívku. Matky měly co činiti, aby dětem vymluvily obavy a je upokojily. Když konečně odplížila se tři dlouhá léta a Jan vrátil se do Lhoty, počali mladí lidé pomýšleti na sňatek. Pověděli si to hned prvý den po návratu Janově a svěřili se matkám. Drobná sháněla plátno, kanafas, šerku a švadlena Kořínková sedala celé dny u práce, aby schystala bohatou výbavu. Jan zatím scházel se denně s Marií pod hrušni na zahradě Drobných, kde zřídil sedátko, a milenci snili nerušeně o příštím štěstí. Nelze pochybovati, že by se byl jejich sen vyplnil, kdyby bylo mezi lidmi více lásky, shovívavosti a ústupnosti.

Ke konci března vracel se Drobný s pole jaksi nakvašen. Šel se podívat, jak půda oschla, neboť chtěl počítí s oráním. A tu k nemalé mrzutosti znamenal, že Králův čeledín na podzim zaoral mu polovic meze. Zastavil se u souseda, aby jej na to upozornil.

Král jen vrtěl hlavou, jako by o tom pochyboval. Konečně pravil: "Víte-li co, sousede, nemám ve službě taškáře a zloděje. Tonda jest u mne dvacet let a ví, co patří mně a co vám. Přioral-li něco z meze k mému, věděl zajisté, že váš Jakub ustrouhl někde z mé. Taková maličkost nestojí za řeč." —

To Drobného rozehřálo. Jsa povahy prudké, nedovedl měřiti slova na vázkách. "Že nestojí? To byste mně mohli mez za mezi rozorati a já bych byl nucen ke všemu mlčet. Ne, ne, tak to nejde! Musím hájiti svůj majetek. Bud' mně zaplaťte odškodné a přiznejte, že zbytek meze patří jen mně, nebo —"

"Nebo?" usmál se Král.

"Nebo to spraví soud!" vyhrkl Drobný, jehož podráždil úsměv Králův.

"Ha, ha, ha, to přece nemyslíte do opravdy?"

“Zanechte žertů, není mně do nich! Chcete se tedy srovnat, nebo nechcete?”

“Mnoho-li žádáte?”

“Dáte mi stovku!”

“To nedám!”

“Pak škoda řeči. Dal byste ji za čas rád, ale nebude stačit,” dodal Drobny a odešel rozezlen bez pozdravu. Teprve doma ulevil hněvu. Láteřil tak, že domácí raději tihli ze světnice. A hned nazejtří ustrojil a spěchal do města k advokátovi.

Po dvou nedělích dostalo se Královi žaloby pro rušení držebnosti. Král poznal, že soused nepovolí. Urazilo jej nešetřné vystoupení.

“Dobrá,” pravil, “chce-li Drobny soud, ať jej má! Za stovku, kterou žádal, pořídí se mnohem více, než nepatrný spor.”

Nadarmo prosila žena a přimlouvala se za smír; Král postavil si hlavu.

“S tím mně přestaň!” odpověděl přísně. “Až Drobny pozná, že se přenáhli, až sám podá ruku k smíru, potom uvidím, co se dá činiti. A Jan ať mně ke Drobny nepáchně. Řekni mu to!”

Králová zalekla se posledních slov, neboť chápala jejich dosah. Když setkala se s Drobnu, ujala ji za ruku a vedla stranou, aby si postěžovala.

Drobna vyslechla ji mlčky a pravila smutně: “Totěž poručil muž Marii. Nechce o Janovi ani slyšet. Ano i mně zakázal, abych se s vámi stýkala. Odpusťte, že utíkám; kdyby muž spatřil, že stojím s vámi, byl by soudný den.” — —

Oběma hospodyním bylo od té chvíle zřejmo, že malicherný spor rozrušil veškeré posavadní svazky a že z nejlepších přátel učinil urputné nepřátele.

II.

Již byl Jan z vojančiny přes rok doma, a spor posud nebral konce. Komise stíhala komisi, brzy činila námitky jedna strana, brzy druhá. Král vynímal už třetí stovku na výlohy; ale nenapadlo ho, aby povolností skončil soud.

“Dal-li jsem tolik, dám ještě i tohle,” bručel mezi zuby a — soudil se dále. —

A Drobny potají smál se škodolibě a říkal ženě: “Tu vidíš, kdo jest v právu! Byl bych blázen, abych teď povolil. Naše Mařka vdá se ještě slavně, o to nemám strachu. Takových nevěst, jako ona, jest málo v celém kraji.” —

Zatím milenci neohlíželi se příliš na rozvaděné otce a scházeli se, kde se dalo. Zbystřili jen opatrnost, aby se neprozradili, a těšili se, že nsvár časem pomine. Obyčejně pozdě večer, když pantáta Drobny již odešel do přístěnku nebo zašel na sklenku piva, přehoupl Jan plot, přeběhl sousedovu zahradu a bral za stodolu. Zde čekal na Marii, která neopomněla dostaviti se, jakmile získala vhodnou chvíli. Ale i této zábavy bylo jim se zříci; překazila ji nemilá příhoda.

Drobny vracel se jednou v neděli po desáté z hospody. Byl mrzut. Sousedé dobírali si ho nekonečným soudem. Když docházel ku statku, vyběhl mu vstříc pes Ořech.

“Co to?” podivil se sedlák. “Proč nejsi uvázan?” A zavolav psa, vedl jej na dvůr, aby jej připjal na řetěz pod kolnou. V tom postřehl, že jsou u stodoly vrata pootevřená. Vešel do vnitř a zaslechl hovor. Stanul a naslouchal. Poznal hlas Janův.

“Tak tedy plní Mařka můj rozkaz?” dopálil se Drobný. “A žena o tom ví a podporuje ji? Nu však vám to přeženu!”

Jako duch obešel stodolu, sebral u plotu tyčku a náhle stanul před milenci, již neměli nejmenší potuchy o hrozícím nebezpečí. Drobný zvedl tyčku a zvolal zlostně: “Ty tedy tak? Táta o mez a ty o dceru chceš mně připraviti?”

Jan rázem vyskočil, zachytil tyč a přelomil ji.

“Pryč odtud!” soptil sedlák. “Ať tě zde nikdy víc nezastihnu. — A ty neposlušná, hned domů!”

Milenci tíhli jak opaření a mlčky. Věděli, že nejnepatrnější odpor mohl by mítí smutné následky. Co dostala Marie, zvěděl Jan po dvou dnech, když vyběhla na minutku, aby mu pošeptala, že od nynějška nemohou se scházeti u statku, nýbrž někde jinde.

“U pazderny za vsí,” odvětil Jan a políbil děvku na tvář. “Tam náš otec nepřekvapí.”

Leč mýlil se. Drobný věděl, že mladí lidé jsou neobyčejně vynalezaví, že Jan se bude snažiti, aby sešel se jinde s jeho dcerou. Když tedy v pondělí vyjel s čeledínem a pasákem do lesa pro dříví, pravil jim: “Kdybyste, hoši, někde uviděli Králova syna s mou dcerou, vyplaťte ho za mne. — Kdykoli to učiníte, dám na pivo. Ale nesmíte se o tom nikomu zmíniti.”

Společníci pohlédli na se a mlaskli jazykem. Vyhliídka na odměnu nadchla je k neobyčejné ochotě.

“Spolehněte se, pantáto,” odušil čeledín. “Dáme pozor každý večer.”

Skutečně, sotva byl dobytek večer obstarán, rozlezli se služební duchové okolo obou statkův a pátrali všemi směry. Potom ulehli pasák do příkopu za pazdernou a čeledín usedl pod most na protější straně vesnice. Kdo dříve postřehne obět, dá soudruhovi zprávu.

Tři dny číhali marně na Jana. Čtvrtý den poznal jej pasák u pazderny a oklikou pospíchal k čeledínovi, jenž s notným obuškem spěl ztrestat smělého nápadníka.

Ale Jan byl ostražitý. Znamenaje nebezpečí, rozloučil se rychle s Marií a zmizel.

Co nedařilo se večer, podařilo se za bílého dne, kdy domácí byli na poli. Ve stínu za zahradou hledívali si milenci alespoň několik minut do očí, a co si říci chtěli, přijímal otvor pod kamenem, jenž stál vedle plotu. Tam ukládal Jan lístek večer, Marie ráno.

III.

Za týden po žních umínil si pantáta Drobný, že podívá se do Rožné ke kramáři Štrasovi, aby se poptal, jak platí žito. Štras rok jak rok skoupil obilí z celého okolí a dodával je velkoobchodníku do Pardubic.

Drobný vyřídil věc záhy a zašel do hospody, kde setkal se s poslem Budilem, jenž byl znám jako dohazovač. Budil staral se mládencům o nevěsty, dívkám o ženichy, hospodářům o čeleď, hospodyním o děvečky, krátce znal se ve všem a honosil se, že posud každému zákazníkovi dovedl vyhověti.

“Jáčku, Budile,” povídá sedlák po krátké rozmluvě, když hospodská poodešla, “nevěděl byste o vhodném ženichu pro moji Mařku?”

“Aj, aj, co slyším?” divil se Budil. “Sešlo snad se známosti s mladým Králem?”

“Ten je poslední na světě, jemuž bych dal dceru.”

“Mhm!” dovtípil se Budil a přitiskl prst na nos, jako by přemítal. “Tak ono tedy je to tak! Á — počkejte, pantáto, ano, něco bych věděl.”

“Ale něco — tento, jak říkáme slušného, aby to mělo peníze a štaturu.”

“Ovšem, ovšem. Co byste, na příklad říkal Tomši Navrátilovu z Ko-

satce? Jest sám, má statek, výměnek jen pro mámu, chlapík jako jedle, umí mluvit i pracovat, žádná outrata—”

“To by něco bylo.”

“Přepete se na něho a potom dejte mi vědět.”

S tím se rozešli. Drobný vracel se s pevným úmyslem, že provdá dceru za Tomáše, bude-li mu jen trochu vyhovovati, a Budil s touhou po výdělku bral se přímo do Kosatce, aby promluvil s mladým Navrátilem.

Tomáš nerozmýšlel se dlouho.

“Proč ne, bude-li se mi děvče líbiti?” odtušil a ve chvíli bylo umluveno, že příští neděli Budil uvede Navrátila do rodiny Drobného.

Bylo záhy po poledni, když Budil vešel s Tomášem do statku.

Drobný jaksi nevrle mrskl okem po dohazovači. Jeho chvat byl mu nápadný. Ale upokojil se, když mu Tomáš vysvětlil, že si přál poznati Mařenku co nejdříve.

Ženské setrvaly u hostí. Hovořilo se u ledabylých věcech do čtyř hodin. Tomáš sice nenadělal mnoho řeči, všimal si kradmo jen Mařky; za to Budil nezavřel úst.

“Nu jak?” optal se dohazovač nápadníka, když vycházeli ze vsi.

“Hezké děvče!” přiznal se Tomáš.

“Tedy chcete?”

“Přidám desítku, když pomůžete tak, aby z toho byla svatba.”

Ještě týž večer ptal se Jan lístkem Marie po účelu návštěvy obou mužů, jež viděl vcházeti do statku, a ráno zvěděl příčinu. Zapřisahal dívku, aby vytrvala při něm a odmítla nového nápadníka.

Marie odvětila: “Jen tebe a nikoho jiného!”

Příštího týdne zastavil se Budil jednoho odpoledne jako náhodou u Drobných a rozmlouval chvíli s pantátou.

Hned po jeho odchodu zavolal sedlák hospodyně do přístěnku, aby jí vyjevil, že Tomáš žádá za ruku Mařenčinu.

Selka nebyla překvapena, chápala příčinu docházek Budilových. — Také neodporovala, aby uchovala dobrou vůli.

“Jsi otec, máš jediné dítě; jedne, jak uznáš za dobré,” odtušila mírně. “Ale myslím, že by přece bylo radno, optati se děvčete, chtělo-li by ho.” —

“Zavoláme ji.”

Marie vyslechla návrh Tomášův s odporem, ano s rozhořčením.

“Toho!?” zvolala zděšeně. “Jiného pro mne nemáte? Než bych šla za toho hastroše, raději—”

“— raději bych se vzala Jana,” dodal otec ledově. “Z toho, jak víš, nebude nic!” A jak dovedl, Drobný rozkládal dceři veškeré výhody, jež jí kynou ze sňatku s Tomášem.

Ale Marie byla ke všem chvalořečem hlucha, a když otec spustil přísně, ulevovala si pláčem. Konečně vložila se do sporu matka a sprostředkovala mír.

“Nesmíš na děvče tak ostře,” domlouvala muži po straně. “To nejde tak, jak si myslíš. Dopřej Mařce času, aby se rozmyslila, a dej jí příležitost, aby Tomášovi trochu přivykla.”

Drobný uznal, že hospodyně radí dobře, i umínil si, že poslechne.

IV.

Po žních přišel Tomáš jako starý známý zase ke Drobným. Všem domácím podával ruku.

Nejvlídněji přivítal jej sedlák, jenž pozval nápadníka o své újmě; nejchladněji Marie. Mluvila sice na něho, ale jen to nejnnutnější.

“Přišel jsem k muzice, Mařenko,” pravil Tomáš. “Doufám, že také půjdeš si proskočit.”

“To se rozumí,” vmísil se otec. “Marie tančí ráda.”

“Pravda, tatínku,” osměluje se dívka ke slovu, “šla bych ráda, ale jest mi nevolno, mám píchání—”

“Pak ovšem nemohu toho žádati,” podrobuje se Tomáš.

Drobný se jen na dceru začernil, Tomášovi pak odvětil: “Snad to přejde do večera. Půjdeme všichni.”

Ale zmýlil se; Marii přitížilo se tak, že bylo jí uchýlit se do komůrky. Zde psala srdcelomný list Janovi.

JENÍK A MAŘENKA Z ČESKOAMERICKÉ “PRODANÉ NEVĚSTY.”

Dne 24. února po mezeře dvaceti pěti let sehrána byla v Chicagu s pronikavým úspěchem Smetanova opera “Prodaná Nevěsta” a to v síni Sokola Chicago pěveckým sborem Bedřich Smetana pod řízením p. Štěpána Ersta. Po velkém prvním úspěchu opakována byla téže sezony v neděli dne 3. března, 10. března, 17. března a ve prospěch Národního Sdružení po páté dne 24. března.

Solové úlohy byly vesměs znamenitě obsazeny a hlavní triumfy sklízeli sl. Jessie Zemanová v úloze Mařenky a p. Arno M. Hess jako Jeník. Oba podali výkony hodné kterékoli operní scény.

Nebylo-li lze jíti s dcerou do hospody, šel otec alespoň s nápadníkem. Usedl mezi sousedy a hostě vybídl k tanci.

Tomáš provedl jen dvě, tři děvčata, a potom uchýlil se do vedlejší jizby mezi chasu, s níž se záhy seznámil. Pravidl-li Budil, že mladý Navrátil umí mluvit, řekl pravdu. Tomáš měl jazyk jako meč a brzy dovedl chasu upoutat. Zvláště uměl notovat známému mluvkovi lhotskému Vejdělkovi, jenž chlubil se rád příhodami z vojančiny a různými dobrodružstvími.

Když Tomáš skončil jakési vyprávění, ozval se Vejdělek: "To, brachu, ještě nebylo nic! Ale mne tuhle potkalo cosi zvláštního. Jdu vám ke dvanácté hodině v noci panským lesem. Vracel jsem se z města. Sotva přijdu na křižovatku u Šroubkovy rokle, tam kde stojí kamenný sloup, vystoupí mně z nenadání v cestu bílá postava. Ruce měla jako bidla a vztahovala je proti mně. Neleknou se tak hned něčeho, ale tehdy pojal mne strach. Ustupuji. Duch za mnou. Dám se do běhu, duch pádí za mnou. Teprve na konci lesa opovážil jsem se ohlédnouti, a tu vidím, kterak strašidlo stojí opodál a hrozí na mne. Tenkrát přiběhl jsem domů všecek zpocen a kolik dní nebylo nic po mně. Kdybych po druhé měl jíti v noci kolem rokle, věřte, braši, připravím se náležitě."

"Ano, to je pravda," vmísila se stará hospodská, stavíc právě sklenky na stůl. "Na rozcestí straší již ode dávna. Je to od těch dob, kdy tam spadl kovář Cejnek. Zůstal v rokli nepohřben a jeho duch nemá pokoje a chodí v noci po lese."

"K smíchu!" ozval se Tomáš. "Je-li to duch, nemůže nikomu ublížiti. Bylo by hůře, kdyby to byl člověk."

"Brachu, s duchy nejsou žerty," namítl Vejdělek. "Což jste neslyšel, co tam stihlo řezníka Bouchala? Toho srazil duch do rokle a chudák Bouchal měl co činiti, aby se dostal z jeho moci," vysvětluje hospodská.

Tomáš se jen zasmál. "Toho ducha bych rád viděl. Nenesl si Bouchal ducha na zádech ze šenkovny?"

"Nepřejte si toho!" varovala hospodská. "Mohl byste toho litovat!"

"Povídám, že bych jej rád vidět. Nebojím se ničeho na světě a strašidel nejméně. Až půjdu domů, schválně si zajdu tou cestou."

"Toho neučiníš!" zvolal Vejdělek. "Však ty se rozmyslíš."

"Ho, ho, co si myslíte o mně? Půjdu třeba hned, abych vám dokázal, že nejsem baba."

Mezi hostmi nastal šum. Všichni projevují pochybnost a někteří se dokonce smějí.

To dohřálo Tomáše. "Povídám, že půjdu hned! Vsaďte se!"

"Platí!" ozval se Vejdělek. "Přijímám. Oč se sázíš?"

"O půlku piva, kterou ještě dnes vypijeme, ať platím já, nebo vy!"

Uzavření sázky zpečetěno podáním ruky, a Tomáš vstával od stolu.

"Teď je jedenáct, tedy nejlepší chvíle," pravil neohrožený. "Půjčte mi hůl nebo něco na obranu."

"Počkej, příteli, donesu ti pistoli; ta ti více prospěje," nabídl se selský synek Vávra, a nečekaje na souhlas, spěchal domů.

Tomáš zatím dodával si kuráže jednou skienkou za druhou.

"Tak, tu jsem," pravil po čtvrt hodině vrátivší se Vávra, podávaje Tomšovi starou bambitku. "Nabil jsem ji sekaným olovem."

Tomáš se usmál s vysoka a měl se k odchodu.

"Jak nám dokážeš, že jsi skutečně byl u rokle?" povstal náhle Vejdělek. — — "Navrhnete důkaz sami!"

"Dobrá! Hned za sloupem jsou tři keře. Tu máš můj šátek a přivaž jej na větvici prostředního keře. Hned, jak se vrátíš, přesvědčíme se."

Navrátil přijal šátek a srdnatě vykročil do tmy.

"Neměli jste k tomu připustiti," vyčítá hospodská. "Je to nebezpečná hra."

"Nikdo ho nenutil. Nabídl se sám," odpovídají hosté a projevují náhledy, jak asi skončí dobrodružná výprava.

Zatím Tomáš vykračoval směle k lesu. Po obloze honily se černé mraky a málo kdy propustily zář měsíčnou. Mladý muž sotva viděl na deset kroků. V půlhodině doběhl k lesu i slyšel odtud, kterak ponocný ve Lhotě vytrubuje dvanáctou.

"Půlnoc!" zašeptal odvážlivec. "Nastává hodina duchů. Uvidíme!"

Bez otálení vešel do lesa a kráčel hbitě po silnici, třímaje v ruce pistoli. Jest každou chvíli připraven k odražení útoku.

Po některé minutě byl u rokle. Obešel sloup, vyhledal za ním prostřední keř a vytahoval z kapsy Vejdělkův šátek, aby jej přivázal.

V tom ozval se žusot a praskot.

Tomáš vzhlédnul i spatřil, kterak z lesa vystupují dva stíny, jež kvapně blíží se k němu. Mráz přešel mu po zádech a ruka pevně smáčkla zbraň. Náhle pocítuje bázeň.

Když přiblížily se stíny ani na dvacet krokův, obrátil se Tomáš a dal se na útěk. Šátek vypadl mu z ruky; neměl kdy, aby jej sebral. Jako šílený pádí po silnici nazpět ke Lhotě.

Stíny spějí za ním. Potupný chechtot s vrcholu stromu provází honbu. Patrně sýček nebo výr jest spojencem stíhatelův.

Již slyší Tomáš za sebou sípavý dech, již se domnívá, že se ho dotýkají studené ruce. Odskočil stranou a ohlédl se. Vidí dvě černé postavy, patrně mužské, několik kroků za sebou.

"Lupiči!" vydralo se mu z hrdla. Pravice s bambítkou se zvedla, šlehl blesk a žalostný výkřik rozlehl se noční temnotou.

Tomáš zmizel v lese a velikou oklikou pádil zase na silnici. Vlasy se mu zježily, kolem rtů splývala bílá pěna a vytřeštěné oči upírají se do dálky ke Lhotě. Pádí jako štvaný jelen a nezastavuje se ani u vsi. Divě vběhl do hospody a mrštil bambítkou do kouta tak prudce, že hosté leknutím vyskočili od stolů. Potom stanul uprostřed jizby a jeho oko tékalo po jednotlivcích. Je tak udýchán, že nemůže promluvit.

První ujal slovo Vejdělek.

"Vyhrál jsi ty nebo já?" optal se.

"Vy!" odušil Tomáš i jal se nesouvisle vyprávěti, co ho potkalo.

"Tu to máte!" zvolala hospodská vyděšená. "Nešťastný Vejdětku, vy vždy něco svedete!"

"Ticho!" velel přísně Vejdělek. "Teď nutno přesvědčiti se, co se vlastně stalo. Kdo půjde se mnou? Samoten nevydám se tam."

Přihlásili se čtyři výrostci, již ozbrojili se tím, co bylo po ruce a spěchali cestou, kterou Tomáš právě byl přikvapil.

Sotva odešli, vyrazil Tomáš divě ze dveří a pádil přes cestu necestu ze vsi. — —

V.

V tu chvíli, kdy Drobný odcházel s Tomášem do hospody, prodléval Jan v myslivně. Polesný odjel. Doma byl jen jeho mládenec Voldán, se kterým Jan často se stýkal.

"Dnes se podívám na srnčí do lesa," pravil Voldán. "Chceš-li, doskoč si pro pušku a přijď sem. K jedenácté vyjdeme."

Jan býval častěji na lovu a nikdy nepohrdnul příležitostí, aby mohl vyjít si s puškou. Chutě tedy spěl domů pro zbraň a v ustanovenou dobu vydal se s Voldánem na čekání.

Přišedše po půlnoci k rozcestí, podivili se, když spatřili člověka, jenž měl cosi v rukou.

"Pytlák!" zašeptal Voldán druhovi. "Toho dnes proženem. Za ním!"
Náhle Jan vykřikl, potácel se a padl.

Pytlák střelil. —

Voldán přiskočil k Janovi a zvolal: "U všech všudy, jsi snad zraněn!"

"Ano, tu, tu!" ukázal nešťastný Jan na hrud'.

"Co si teď počneme! Prokletý padouchu! Ted' zmizel a na stíhání nemohu pomysliť!"

"Honem, pomoc!" zaúpěl raněný.

Voldán ujal soudruha a odnesl na trávník. Potom pravil: "Hned tu budu! Pospíším pro lidi. Sám bych tě nedonesl domů." A odkvapil.

Na místě činu rozhostil se hrobový klid, jež rušily jen vzdechy nešťastníkovy. Teprve po dlouhé době bylo slyšeti hlasy a objevila se tlupa mužů, jež přecházela s místa na místo, jako by cosi hledala.

Raněný ji postřehl i zvolal, seč síly stačily: "Pomozte!"

Mužové rozběhli se po hlase a záhy stanuli u raněného.

"Aj, totě Králův Jan!" zvolal Vejdělek. "Rychle, hoši, ulomte dvě silných větví a trochu chvoje!"

Kvapně zřízena jsou nosítka, mužové na ně uložili Jana a spěchali s ním do vsí. Na půl cestě potkali druhou tlupu, jíž sehnal Voldán.

Ve statku Králově nastal neobyčejný zmatek, když truchlivý průvod vešel do jizby. Selka rvala si vlasy, sedlák stál jako zkamenělý nad synem. Za to Vejdělek byl zimničně činným. Poručil čeledínovi, aby neprodleně zajel do města pro doktora, odstrojil raněného a snažil se zastavit krev, jež řinula se z několika ran.

Než přijel lékař, byl Jan ztrátou krve tak oslaben, že sotva mohl mluvit. Ohledav jej, zařídil lékař, čeho bylo třeba. Nezatajil sedlákovi, že synův stav jest nejmýšle povážlivý, protože utrpěl několik velice vážných ran.

Strašná zvěst dojala Krále tak, že plakal jako dítě. Selka byla v mdlobách. Když ji probudili, seděla chvíli tupě; potom prchla ze statku a jako šílená běhala po zahradě.

Zde za časného jitra spatřila ji Marie i promluvila na ní.

Králová kynula dívce, aby přistoupila ke plotu. Zde sdělila s ní děsnou novinu.

Marie vykřikla, přitiskla ruku na srdce a zsinala jako mrtvola.

"Jeniku, můj drahý Jeniku!" volá pádíc do statku.

I u Drobných vyvolalo neštěstí veliké leknutí. Panímáma dala se do usedavého pláče. Muž raději odešel z domu, aby neslyšel nářku.

Toho použila Marie. Přehodivši na se plenu, spěchala ke Královým. Jako by neviděla v jizbě nikoho, brala se přímo k Janovu loži a vrhla se na něho. —

Jan zvedl ruce, usmál se, objal šiji dívčinu a celoval její zvlhlou líc.

"Takhle shledali jsme se pod krovem otcovským, drahá Marie!" zašeptal. "Neplač, budu zase zdrav, uvidíš, a potom jsi má, na věky má! — Zemru-li —"

"Ne, ne, nesmíš zemřít!" vzkřikla Marie. "To by byla i moje smrt! Toho bych nepřežila!" Sedla k Janovi a držíc jej za ruku, hleděla mu do očí. —

Raněný jevil neobyčejnou radost, jeho líc se rozjasnila a oko sálalo nevýslovnou něhou.

Král seděl u stolu a opíraje hlavu o dlaň, hleděl k zemi. Neviděl, neslyšel. — —

Odpoledne přijel lékař se soudním úředníkem, s četníkem a s—Tomášem, aby sepsali sběh nešťastné události.

Jak ocitl se Tomáš ve průvodu četníkově? Prchnuv ze lhotské hospody, bloudil jako šílený po okolí, nevěda co počítí. Konečně se rozhodl, že sám přihlásí se u soudu. Zamířil k městu a vyznal soudci, co mimovolně spáchal.

Setkání Tomášovo s Janem bylo neobyčejně dojemné. Tomáš klekl k loži a prosil Jana za odpuštění, dokládaje, že toliko neblahý omyl zaviniil neštěstí.

Raněný podal mu ruku, již vinník zlíbal a skropil slzami upřímné lítosti. — —

Byl svrchovaný čas k vyšetření všech podrobností; neboť Jan po hodině počal blouzniti. Rány se zaněcovaly, přikvapila horečka.

Ještě tři dny Jan zápasil. Zdravé tělo vzdorovalo zhoubě, přemoci ji však nedovedlo. Ve čtvrtek v noci vydechl nešťastný mladý muž naposledy. — —

Po všechem čas Marie nehnula se od jeho lože a v největším blouznění její hlas konejšil umírajícího. Dívka ustala plakati. Smrtná bleďost rozhostila se i na její lici. Nižádné domluvy nedovedly jí přiměti, aby pamatovala na sebe. Jen tehdy, byl-li nemocný kliden, zavřelo se její oko na chvíli; sotva však Jan se pohnul, byla pohotově ke službě. Znamenajíc, že milenec vydechl posledně, políbila jej Marie na zsinalé rty a zašeptala: "Ted' jsi můj, nikdo mi tě nevyrvé!" A jako duch plížila se ze statku i uchýlila se do své komory.

Král chystal synovi slavný pohřeb. Mnoho družiček a mládenců bylo pozváno. Také Marii požádala selka, aby šla Janovi za družičku. Dívka jen přisvědčila. Ale minul den, aniž by konala nezbytných příprav. Buď seděla ztrnule na truhle v komoře, nebo běhala šíleně a lomila rukama. Matka sama opatřila bílé šaty, věnec a květiny.

Bez odporu dala se Marie ustrojiti a vyšla s matkou v neděli po poledni na pohřeb; sotva však vkročila do síně, kde v rakvi odpočíval Jan, strhla věnec s hlavy, se hrudi kytku, jala se škubati se sebe oděv, a než kdo se nadál, prchala ze statku. Nadarmo ji volali, nadarmo rozběhl se za ní čeledín; nic jí nezastavovalo. Do polí, lesů, dál a dál spěje, stále cosi volajíc — — —

Každý pohřeb jest událostí smutnou, leč pohřeb Janův byl přímo srdcervoucí. Nejen lítost nad zmařeným nadějným životem, nýbrž i soustrast s osudem Mariiným vhněla slzy do očí i povahám nejtvrdějším.

VI.

Hned po pohřbu najal Drobný několik mužů za tím účelem, aby pátrali po zmizelé dceři; neboť se obával, že by Marie v rozčilení mohla se připraviti o život.

Poslové rozběhli se všemi směry, zvroubili okolí na kolik hodin cesty, ale nadarmo. Pozdě v noci vrátili se s nepořízenou. Teprve nazejtří dostalo se rodičům vysvětlení, jakého se ovšem nenadáli.

V pondělí časně ráno šel hrobař Fousek kopat hrob. Vešed na hřbitov, spatřil na čerstvém rovu Janově ženu v podivném ústrojí. Měla na sobě bílé šaty, ale tak zničené, že s nich visely cáry. Rázem pochopil, že je to Marie. Ježto vrata hřbitovní byla večer zamčena, bylo zřejmo, že dívka dostala se sem v noci přes zeď. Jat jsa útrpností k nešťastné ženě, pravil hrobník vlídně:

"Je tu chladno, Mařenko! Jděte domů!"

Dívka povstala se hrobu a upřela divně lesknoucí se oči na rušitele.

"Jsem doma!" odtušila. "Jsem tu s Janem! Hle, tu jest naše domácnost! Pěkně jste mi ji upravili. Ha, ha, ha!"

Zasmála se tak, že starý Fousek se zachvěl a ustoupil. Napadá ho, že dívka se zbláznila.

"Spalo se mi tu dobře, tuze hezky. Vid', můj drahý! Byli jsme spolu," pokračuje Marie. "Ale jsi tuze hluboko. — Sem pojd'te, Fousku!" Hrobař opět přistoupil.

"Tu jest Jeník, tu místo pro mne. Hned vedle něho. Chceme býti pohromadě. Kopejte!" Fousek trne; neví, co honem počítí.

"Kopejte, pravím!" naléhala dívka.

"Nemám motyky."

"Je tamhle i s lopatou!" ukázala na kostnici.

"Bude-li to, či ne?" osopila se náhle na starce tak prudce, že pod ním klesala kolena.

Hrobaře napadla lest.

"Již jdu," pravil klidně a ubíral se ke kostnici, již však rychle oběhl a prchal ze hřbitova. Pádil k Drobným.

Znamenajíc, že Fousek dlouho se nevrací, rozběhla se Marie ke kostnici, rozhodila pootevřené dvěře a sebravši motyku i lopatu, spěchala ke hrobu Janovu, u něhož jala se kvapně kopati.

"Již jdu, můj drahý Jene!" mluvila při práci. "Co nevidět budu u tebe. Jen strpení! Budeme na věky svoji!"

Prohlubeň rostla každou chvílí. Již stojí dívka v ní po pás a kopá stále horlivě. Nevidí, neslyší, co se děje kolem. Neví, že nad ní skupilo se několik hlav, že tu stojí i otec. Teprve, když promluvil, vzhlédla a zvolala: "Pryč odtud! Zde jsem doma! Zde mne nesmíte vyrušovat!"

Drobný nedbal. Seskočiv v důl, ujal dceru za ruku.

"Nech toho, Marie," pravil laskavě, "a pojd' k matce!"

Ale dívka odstrčila jej tak prudce, že zavrával, a volajíc: "Již jdu, Jene, již jdu!" vyhoupla se z polovykopaného hrobu a jako vichřice hnala se přes hřbitov do vsi.

Diváci pádili za ní. Všichni jsou ustrašení, zsinalí, neboť tuší, že nastává nové neštěstí.

Marie jest daleko před nimi. Zdá se, že ani se nedotýká země, že se vznáší. Za vsí dívka náhle uhnula se na voznici a když sem stihatelé doběhli, zřeli jen zavanutí bílých cárů s hráze panského rybníka. Stanuli u vody v rozpacích. Kdo se odváží do prohlubně?

"Zachraňte ji!" ozýval se ze zadu hlas Drobného. "Pomozte!"

Jediný čeledín Drobného, jenž uměl plovati, odvážil se do rybníka. Hledal Marii dobrou hodinu, ale marně. Teprve k poledni vylovili ji hákem. —

Za dva dny ustlali nešťastné Marii skutečně vedle Jana a do téhož hrobu, který sama počala kopati.

Rány osudu tížily jak Krále, tak Drobného tou měrou, že jejich vzdorná šíje se sehnula; leč ku smíru bylo již pozdě. Když konečně spor byl rozhodnut na prospěch Drobného, prodal sedlák statek a odešel s výhrou i s žalem v srdci kamsi na Moravu. Král pak postoupil statek dceři, jež záhy se provdala, a uchýlil se na výměnek.

Tomáš Navrátil odpykal přísouzený trest a nemaje v rodišti stání, pustil se do světa. Jední pravili, že odešel k vojsku, jiní že ujel do Ameriky. Že však dříve prodal statek a matce zůstavil tolik, aby mohla býti do smrti bezstarostně živa, bylo zřejmo, že nehodlá nikdy víc vrátiti se do osady, kde znali jeho neblahou příhodu.

VE SLUŽBÁCH VLASTI.

Pro kalendář "Amerikán" napsala M. Ir. Folková-Bělohlová.

M. Ir. Folková-Bělohlová,
autorka.

Paní Martinová zaměstnána byla před večerem v zadní části svého lotu, překopávajíc tam a rovnajíc čerstvě naoranou zemi, když zahlédla přes ulici přecházejícího novinářského poslíčka.

Zanechala ihned práce a šla uložit motyku do blízké kůlny. Potom tak spěšně, jak to její objemné, ale svižné ještě tělo dovolovalo, odcházela ku stavení.

"Evičko, jdi pro noviny! Viděla jsem již hoča jíti mimo," volala do otevřených dveří kuchyně, otírajíc si na zápraží střevice o drátěnou rohož.

"Hned půjdu, tetičko," ozval se mladistvý hlas z kuchyně. "Právě jsem uklidila nádobí a teď si myji ruce." —

V malé chvíli objevila se na přední verandě domu prostřední, souměrná postava mladé dívky oblečené ve světlemodrý, domácí šat.

Jak vyšla, zpozorovala, že pěkná národní vlajka, která visela v předu verandy, se při jednom konci uvolnila a zapletena byla do růžového keře, jenž nedaleko po sloupu se vinul. Vyprostila ji opatrně a uvazujíc ji na předešlé místo, rozhlédla se po okolí. Bylo to na počátku měsíce května roku 1917, tedy nedlouho po prohlášení války mezi Spojenými Státy a Německem, když všude po této zemi vyvěšovány byly loyálními občany hvězdnaté prapory na důkaz vlasteneckého smýšlení. U všech sousedních domů, kam oko dohlédlo, vlály nyní při jižním vánku bílé a červené pruhy, však žádná z těch vlajek nebyla větší a hezčí nežli ona na domku paní Martinové. —

Mladá dívka ještě jednou s hrdostí pohlédla na hvězdnatý symbol své vlasti a pak drobnými kroky seběhla po třech stupních u verandy a přistoupila ku brance, kde na sloupku přibíta byla dřevěná schránka na noviny. Vyňala odtamtud dva listy a nahlédnuvši do jednoho z nich, obracela se nazpět, když v tom uslyšela se strany kroky. Ohlédla se a spatřila po chodníku přicházejícího starého souseda Browna.

"Dobry večer, Miss Eva!" volal tento na dívku, zastavuje se. "Tak, co jest nového?"

"Nevím, ještě jsem noviny neprohlédla," odvětila tázaná po opětování pozdravu.

"Slyšel jsem ve městě, že prošel již v kongresu zákon o nuceném odvodu," hovořil dále starý muž. "Půjdu tedy nyní i ti, kterým se nechtělo a kteří by byli raději zůstali doma u maminek. Kdyby byli všichni mladí mužové, jako jest Robert Landis, nemuselo by se jednati o nuceném odvodu, že ano?"

Dívka, která již se obracela k odchodu, trhla sebou a zastavivši se na prvním schodu, pohlédla zmateně na souseda.

"Nu, jen se netvařte tak, jako byste mně nerozuměla," prohodil tento, přimhuřuje levé oko. "Vy to zajisté víte dříve nežli já, že váš přítel Robert vstoupil do armády Strýce Sama."

"Evo, kde jsi?" ozval se v tom hlas z domu a mladá dívka bez dalšího prodlévání pospíšila dovnitř.

Paní Martinová seděla již v obydelním pokoji na houpáku, otírajíc si brýle čistou zástěrou, kterou si právě na sebe vzala.

"Soused Brown šel mimo a dal se se mnou do hovoru," omlouvala Eva svoje zdržení, podávajíc tetě velké noviny. Sama usedla si k oknu opodál a rozevřela menší, místní list.

"Tak vida, zákon o nuceném odvodu je již přijat!" promluvila stará paní povýšeným hlasem, prohlížejíc tučné ohlavení na přední stránce novin. "Tak jest to v pořádku," pokračovala dále, rovnajíc si brýle na nose. "Když je země ve válce, musí mítí vojsko a když nejdou všichni mladí mužové dobrovolně, musí nevyhnutelně býti nuceni. Však jsem to povídala onehdy Anně Dusbartové, to že by každý dovedl seděti doma hezky v teple nebo v chládku a potom když by ti nejstatečnější a nejmuznější za vítězství naší vlasti položili třebaš životy, ti peciválové doma mohli by se pak napařovat, volat slávu Spojených Státům a hrdě stavět se, že jsou Amerikány. Však se pamatuji, jak to bylo před devatenácti lety, když byla Španělsko-Americká válka. Já jsem tehdy žila v úzkostech o život svého jediného hochu a viděla jsem kolem sebe plno mladých povalovačů, kteří seděli pěkně v suchu zatím co můj chlapec v dešti a blátě na Kubě strádal.

Těm peciválům ani nenapadlo do boje jíti, ale potom z plna hrdla křičeli a výskali, když slyšeli o vítězství u Santiaga. Již tehdy jsem si pomyslíla, že když je zem ve válce, měli by býti ve zbrani všichni mladí mužové a ne jen ti nejstatečnější a nejobětavější. Až jsem se včera dopálila, když Dusbartová stála na svém, že prý mají jíti do boje jen ti, kdož si válku přáli, ale ti, kteří jí nechtěli, že nemají býti do ní nuceni. "Žádný rozumný člověk si válku nepřál," řekla jsem jí. "Tato válka nám byla vnucena, my jsme se jí vyhnouti nemohli, jestliže jsme chtěli udržet svoji národní čest a obhájití svoje práva. Nejsme národem zbabělců a nenecháme si rozkazovati každým bláznivým potentátem. Jsem jen stará ženská, ale cítím v sobě sílu ku postavení se v boj za ideály své vlasti a kdybych mladým mužem byla, věru že bych nyní doma v nečinnosti nezůstala."

Staré paní zářily oči za brýlemi, postava její v houpáku se vzpřímila a na povadlých tvářích vyskočil jí ruměnek. Až se při té řeči zapotíla a musila si otřítí čelo zástěrou.

"K té Dusbartové jest ale škoda mluvití," pokračovala klidněji, rozloživši se opět pohodlně v židli. "Ničemu nerozumí a nevidí dále nežli na špičku svého nosu. Když jsem jí vše nejlépe vysvětlila a argumenty doložila, tu mně řekla: "Povídejte si co chcete, ale já bych raději měla z mého Leona živého zbabělce doma, nežli mrtvého hrdinu na válečném poli." Tu jsem se nemohla již zdržeti a vybuchla jsem: "To kdyby byli všichni naši mužové zbabělci a všechny ženy takového smýšlení, jako jste vy, to by věru celý ten náš národ nestál za nic jiného než aby Němci udělali pod námi podkop a vyhodili nás všechny do povětří." Měla jsem potom takovou zlost, že jsem raději již přestala mluvití a odešla jsem od ní." —

Paní Martinová se odmlčela a pohlédla se strany na svoji neteř, která skláněla hlavu nad novinami.

“Však ono jest to na tom mladém Dusbartovi viděti, jaké měl vychování,” podotkla ještě. “Jest to takový bezcenný, nemužný floutek, který se jen fintí a přemýšlí o holkách a svém zevnějšku.”

Ani nyní nepřerušila mladá dívka své mlčení, ba nedala ani jediným pohybem nebo pohledem na jevo své smýšlení o tetiných výkladech. — Vždyť ona vskutku neslyšela ani polovinu z toho, co stará paní povídala. Jí v mysli stále tanula slova souseda Browna o tom, že Robert Landis dal se k armádě. Vždyť neslyšela o něm po několik měsíců ničeho až nyní tuto zprávu. Nebyla novinou tou příliš překvapena, ale byla zaražena a bylo jí tak, jako by jí něco tisklo hrdlo a ona nebyla schopna vydati hlásku. Nahlížela do novin, ale nevěděla sama, co čte, až pojednou, právě když teta povídala něco o mladém Dusbartovi, upoutala zájem její malá zprávička. Stálo tam doslovně:

“Dozvídáme se, že Robert Landis, jenž ku konci minulého roku odejel odsud na východ, dal se zapsati do armády Spojených Států. Sam Jones, který má v nájmu jeho majetek zde, dostal od něho dopis.”

Eva čtla tyto řádky několikrát. Chtěla ukázati zprávu tu tetě, ale neodvažovala se. Bylo nyní ticho ve světnici, tak že slyšeti bylo jen tikání hodin a občasné zašustění papíru.

“Pověz mi, Evo, co je s tebou?” ozval se pojednou do toho ticha hlas staré paní. “Pozoruj tě již chvíli, jak se díváš stále na jedno místo a myšlenkami jsi kdož ví kde. Před chvílí jsem tady mluvila, ale zrovna

Z RAKOUSKÝCH ZAJATCŮ — ČESKOSLOVENŠTÍ BOJOVNÍCI.

Desetitisíce Čechů a Slováků, kteří jsouce rakouskomaďarským despotismem hnáni do války proti Rusku a Srbsku, dali se dobrovolně zajmouti a při první příležitosti přihlásili se do řad bojovníků proti Rakousku a Německu. Ilustrace ukazuje nám skupinu těchto československých hrdinů v Rusku pod svým vlastním praporem.

tak dobře mohla jsem hovořiti k hluchoněmé, neb ty podle všeho jsi ani neposlouchala, co povídám."

Paní Martinová složila nyní noviny, položila je na blízký stolek a obrátila se zvolna i s houpákem proti své neteři. Tato pozdvihla nyní skloněnou hlavu a podívala se na tetu, hned ale zase pohled její svezl se k zemi. —

"Co by mně bylo tetičko?" řekla vyhýbavě. "Vždyť mně nic neschází. Tady si v novinách čtu a když nevím co bych na tvou řeč odpovídala, tak mlčím."

Zase se podívala do novin a to opět na onu zprávu o Robertu Landisovi. —

"Ukaž, dítě, dej sem ty noviny a podívej se mi přímo do očí," poroučela teta dosahujíc pro papír. "Tak a teď mi pověz, Evo, co se s tebou v poslední době děje?" ptala se důrazně, hledíc dívce pátravě do tváře. "Vidíš, i ten tvůj pohled jest nejistý, jak bys již nedovedla přímo do očí se podívat. Pozoruj tě již delší dobu a vidím dobře, že jsi se změnila. Dříve jsi bývala samý smích a zpěv; říkali jsme ti luční skřivánek. Ještě když jsme se přestěhovali sem do města, kolikrát jsem tě napomínala, abys se trochu stišila, že to tvoje prozpěvování je slyšeti po celém městě. Neposeděla jsi klidně ani chvíli a napovídala jsi mi toho někdy až mě z toho hlava brněla. Teď ale, tuto poslední zimu nemluvíš, nezpíváš, jenom do novin nebo do knih hledíš a mně se to nelíbí, není to přirozené." Eva se pousmála.

"Zvážněla, zmoudřela jsem jenom," řekla s lehkým povzdechem, hledíc si na ruce v klíně složené. "Vždyť ty jsi, tetičko, sama říkala, až projdu vyšší školu, že přestanu býti děvčetem a začnu býti ženou. Slyšela jsem to od tebe kolikrát." Podívala se na tetu hlubokýma, zavhlýma očima. —

"Ovšem, že jsem to říkávala," přiznávala tato. Tím ale ještě nemínila jsem, že přestaneš býti mladou a veselou. Vždyť jest to teprve asi pět měsíců, co bylo ti osmnáct let a to není ještě věk pro naprostou vážnost a usedlost."

"Pamatuji si, jak jsi mi lonského roku říkávala, že v sedmnácti letech má již děvče nechat si na sobě záležet, že má již přestat přemýšlet o samých hloupostech a mysliti též o věcech vážnějších," namítala mladá dívka. "Vzala jsem si to k srdci a jednám nyní podle toho."

Vstala a přistoupila ku stolku. "Musím se zase učit," řekla přebírajíc složené tam knihy. "Mám před sebou zkoušky, jak víš a chci, abych prošla s dobrým úspěchem." Přitáhla si židli a usednuvši, zadívala se do jedné z knih.

"Chceš se, jak vidím, jenom mému vyptávání vyhnouti," podotkla teta jaksi rozmrzele. "Myslím, že se nemusíš báti špatného vysvědčení ani tehdy, kdybys se už nyní pranic neučila."

Nedostala ale na to žádné odpovědi a proto vzavši opět místní noviny, zadívala se do nich. V malé chvílce na to zvolala:

"Ale, podívej se! Tady stojí, že Robert Landis dal se k armádě. Sam Jones dostal prý od něj psaní."

"Čtla jsem to," řekla Eva, sklánějíc hlavu hlouběji ku knize.

"Hm, to je podivné; čtla jsi to a nic jsi mi o tom neřekla," odušila paní Martinová, hledíc přes brýle zkoumavě na mladou dívku. Nespatřila ale se strany nad knihou nic jiného než kousek zarůmeněného líčka a malé ouško, ztrácející se ve zvlněných kadeřích bohatého, hnědého vlasu.

"Chtěla jsem ti právě o tom povídati, když ty jsi začala mluvit o něčem jiném," ozvala se Eva nad knihou.

Stará paní vrhla na ni ještě jeden zkoumavý pohled, ale neřekla již nic. — “To jest mi ale divné, že ten Robert nepíše mně, když může psát Sam Jonesovi,” promluvila opět po chvíli, nehledíc na to, že řečí svojí vyrušuje neteř z učení. “Ví to dobře, že jsem jej měla vždy ráda a jak jsem se o něho starala. Měla jsem o něj vždy opravdový, upřímný zájem a připadalo mně to, jako by to byl můj drahý, nezapomenutelný Jiřík.— Vždyť já jsem tomu chlapci přece nic zlého neudělala a nezastuhuji si tu jeho naprostou nevšímavost.” V hlasu staré paní chvěla se lítostivost. “Když si vzpomenu na Jiříka, jak on šel do války, provázen láskou otce i matky a teď tento, neméně statečný a hodný hoch že jde tak osamělý, jako kůl v plotu, je mi ho opravdu líto.”

Paní Martinová utírala si zástěrou oči. “Kdyby jeho dobrá matka ještě žila jako před rokem, odcházela by nyní do boje za vlast s jejím polibkem na čele a takto půjde takový opuštěný, s tou myšlénkou, že nezanechává za sebou žádného srdce, které by pro něho bilo, žádnou duši, jež by po něm toužila a na něho vzpomínala.”

Opět si otřela oči a nevěděla, že při řeči její jiné, ale mladé ještě oči nedaleko ní též se slzami zarosily, tak že ani na písmena v knize neviděly.

“Což o to, já na něj vzpomínati budu,” pokračovala povídavá paní, “což pak jest to platné, když on o přátelství takové staré ženské nestojí. Jest to ale statečný hoch, takový, za jakého já jsem jej vždycky měla. On jde se přihlásiti hned jak zví, že vlast potřebuje jeho paží a nečeká, až by zákonem k tomu byl donucován. Inu, mohlo to být jináče, kdyby—”

Zde se zamlčela, zamračila se a podívala se rozzlobeně po své neteři.

“Já jsem si to takto nikdy nepředstavovala,” podotkla ještě, jako pro sebe a potom se s vraštěným obočím jala se prohlížeti dále noviny. — Paní Martinová měla svoji neteř opravdu, upřímně ráda, ale kdykoliv si vzpomněla, že tato jenom svojí vinou způsobila to, že zrušeno bylo zasnoubení její s Robertem Landisem, vždy se na ni rozzlobila a kdykoliv se rozzlobila, vždy přestala mluvit. Byla povídavou, pokud byla v dobrém rozmaru, ale jakmile se rozhněvala, zaražen byl proud její výmluvnosti a ona zahalila se v úplné mlčení. Hněv její ale nemíval dlouhého trvání a brzy začínala opět hovořiti, navazujíc z jiného konce.

Paní Martinová stala se opatrovnící své neteře a hospodyní svého bratra Franka Cecilia, když tento před šestnácti rody ovdověl a Eva byla ještě zcela malým děckem. Ona sama byla tehdy také již asi dva roky vdovou a žila z malé pense, která byla jí vyplácena po manželci, jenž byl vysloužilcem z občanské války. Byla zcela osamělou, neb jediný syn, jenž vrátil se po španělsko-americké válce zcela bez úrazu domů, přišel za nedlouho potom při železničním neštěstí o život. Byla dvojitou ztrátou drahých jí životů velmi zdrcená a starost o domácnost bratrovu i opatrování jeho malé dcerušky bylo jí opravdovým lékem.

Bratr její vlastnil patnáct akrů blíže města a jelikož když byl hotov se svojí prací, pomáhal často sousedům v okolí, připadlo na ni pak dohlížení na celé jeho malé hospodářství a neměla proto nikdy dlouhou chvíli. Brzy vpravila se do nových poměrů a při stálém zaměstnání nabývala své dřívější energie. Dokud byla Evička malou, láskala se s ní často, neb přilnula celým svým rozbolněným srdcem k její kadeřavé hlavice. Když ale začalo děvčátko vyrůstat, tu domlouvala často svému bratru, že nemá tento s dceruškou se tak příliš mazlití a jí ve všem povolovati. — —

“Měla jsem taktéž jediné dítě, ale chlapec náš musil ve všem na slovo poslechnouti a vůli svou podříditi vůli svých rodičů až do toho času,

když začal vydělávat," říkávala bratrovi. "Ty to tvoje dítě příliš rozhýčkáš a ona bude pak špatně obrněna pro životní boj."

Bratr její se ale vždy takovým řečím jenom shovívavě usmíval. "Ty se o Evičku neboj," chlácholil sestru. "Máme každý z nás jiný způsob vychovávání, ale výsledek, myslím, bude asi stejně dobrý. Když se na mne to mé dítě podívá těmi svými lahodnými zraky, vidím v ní tak jasně podobu své zesnulé Julie, že nemohu se na ni zlobiti a nedovedu jí ničeho odepříti. Vím ale, že jest Evička hodné děvče a že její dobré srdce ji bezpečně životem provede."

Tak malá Eva utěšeně vyrůstala jako volný ptáček v přírodě, nevšímajíc si kárání a napomínání své tety a spokojeně přijímajíc laskavost otce, jenž udělal vše, co ona si přála.

Hospodařila paní Martinová svému bratru asi na pátý rok, když přistěhovali se do sousedství Landisovi. Koupili si čtyřicet akrů zrovna naproti Cecilových, postavili si nevelký domek a za nedlouho spřátelily se obě rodiny, tak jako by se byly odjakživa znaly. Landisovi měli dvě děti, třináctiletého Roberta a šestiletou Irenku, která byla v stejném stáří s Evičkou Cecilových.

Brzy na to obě dívky staly se nerozlučnými přítelkyněmi a jelikož chodily do jedné školy a nosily často, dle svého přání, stejný oblek, považovali je lidé mnohdy za dvojčátka.

Všechny tři děti jezdily do města do školy na malém kočárku Landisových a Robert opatřil vždy děvčátka stejně starostlivě, jako by obě byly jeho sestrami. Evička bývala někdy u sousedů více nežli doma. Vypracovávala si s Irenkou úlohy, hrávala si s ní a dosti často s malou přítelkyní zůstala i přes noc.

Do toho jejich šťastného mládí padl ale pojednou neblahý stín, když Irenka při skotačení venku spadla s houpačky a zlomila si na dvou místech nohu. Byla potom dlouhou dobu upoutána na lůžko a Evička, když přicházela ze školy, odbíhala vždy k Landisovům a vyprávěla malému trpitelce co se přes celý den v jejich třídě dělo a jaké měli učení. Minul podzim a přešla zima, malé Ireně se ale noha nehojila.

Preražená kost se následkem různých komplikací počala kaziti a nastalo nebezpečí nevléčitelného zmrzačení.

Robert nyní stavěl se každého rána u Cecilových sám a jezdil v kočárku jenom s Evičkou. Zajížděli vždy do malé, pronajmuté stáje na kraji města a teprve když Robert vypřáhl koníka a obstaral jej, šli spolu do školy. Malá Eva vyšlapovala si pak sebevědomě, neb byla velice hrdá na svého velkého přítele, jenž chodil do vyšší školy a ráda se s ním před svými spolužačkami ukazovala. Pripadal jí jako bratranec neb bratr a také jej v tom smyslu měla upřímně ráda, neb byl k ní vždy laskavý a pozorný. —

Irenka Landisových neležela již v lůžku, ale sedávala u okna v houpačce a vyhlížela smutně ven. Jen Evička dovedla ji trochu rozveseliti a proto bývala tato u Landisových vždy vítaná. Rodiče hledali pro své churavé dítě pomoc u různých lékařů, ale vše bylo marné, jen peníze se utrácely a majetek prodlužoval. K dovršení této bědy ještě otec k jaru se nastudil, dostal zápal plic a v krátké době zemřel.

Protější sousedé osvědčili se nyní opravdovými přáteli a pomáhali jak nejvíce mohli těžce zkoušené rodině v krutém zármutku. Paní Martinová byla jako Eva více u Landisových nežli doma. Přenášela Irenu a starala se o bolem zkrušenou vdovu jako o sestru. Sousele Cecil byl zase ve všem k ruce Robertovi, jenž měl nyní na starosti celé hospodářství.

Když přišel podzim a nastal čas jíti do školy, tu jinoch s těžkým

srdcem loučil se s myšlenkou na další studie. Nebylo prostředků na zjednání chasníka a bylo zapotřebí opatrného hospodaření a neustálé pilné práce k tomu, aby dostalo se na nutné vydaje a mohlo se pomýšleti alespoň na pomalé splácení vydluženého kapitálu. Těšil se Robert tou myšlenkou, že až přivede rodinné peněžní záležitosti do pořádku, bude ve studiích pokračovati.

Soused Cecil odkoupil koníka i s kočárkem a dovážel teď do školy Evičku sám. Robert, jenž byl většinu času v pracovním obleku a býval často od venkovské práce utahaný i umazaný, zdál se nyní Evě býti hodně starším a v její dosud dětské mysli nikdy nevznikla myšlenka, že by ten velký přítel mohl chovati k ní jiné city nežli přátelské. Jeho laskavost a jemnou pozornost přijímala jako něco, co jí patří, ale dospělejší lidé čím dále tím určitěji pozorovali vznikající lásku v srdci mladíka. Bylať Eva hezounkou dívčinkou a Robert se o jejich očích vyslovil, že tak krásných dosud nikdy neviděl. Jak otec Cecil tak teta Martinová nepochybovali o tom, že i Eva, až dospěje, věnuje své srdce Robertovi a že bude z nich někdy šťastný párek.

Eva sama ale nacházela spíše zalíbení v hezkém Leonovi Dusbartovi, jenž ve škole byl o čtyry třídy nad ní a svojí čiperností a darebáctvím byl znám dětem všem. Byl to ve hrách první, ale v učení vždy poslední hoch, který následkem své nedbalosti jen ztěžka ve škole postupoval.

Čas ubíhal a stav zmrzačené Irenky Landisové se nelepšil. Zatím co Eva se vyvíjela a rozkvétala v sličnou pannu, její malá, nebohá přítelkyně vadla a chřadla až zemřela. Všichni nad tím truchlili, ale plakali spíše nad přestálým jejím utrpením nežli nad tím, že smrt vysvobodila ji ze žalostného osudu. Paní Martinová opět byla věrnou těšitelkou své sousedky a snažila se ze všech sil uleviti jejímu bolu.

Eva byla již šestnáctiletá, když přikvačilo neštěstí i do jejich domu.

Robert Landis přijel jednoho dne tryskem před školu a dav si Evu vyvolati, opatrně oznamoval, že jest její otec poněkud nemocen a přeje si ji viděti. Až teprve na zpáteční cestě, poznenáhlu, šetrně jí sdělil, že se otci jejímu splášili koně a on byl vážně potlučen. Když ustrašená Eva seskočila před domovem s povozu a s hlasitým pláčem ubíhala do světnice k nemocnému, byla na prahu zadržena lékařem. Tento oznámil jí krátce, že otec její dlouho živ nebude a žádal, aby se přemáhala a umírajícímu pláčem svým poslední chvíle neztěžovala.

Eva jako omámená potácela se k loži a byla by klesla, kdyby jí nebyla zachytila a pevnou rukou nedržela blíže stojící teta. Tiskla jí rámě a dodávala jí tím němým způsobem duševní sílu.

Potlučený muž upřel zrak na milované dítě.

"Podej mi ruku, Evičko moje!" promluvil slabě, natahuje k ní svoji pravici. "Kde jest Robert?" ptal se, pohlédnuv na sestru.

"Tu jsem!" řekl mladík, jenž právě vcházel do světnice.

"Pojď sem — i ty — můj synu —" promluvil umírající přerývaným hlasem. "Evičko drahá — tak rád bych se byl dočkal toho — abych tě byl mohl viděti zaopatřenou — ale už nemohu —" mluvil stále slaběji. "Jest tu ale Robert—" vydechoval s naložením posledních sil, "vím, že tě má rád a ty jeho také! — On jest hodný a zasluhuje si tvoji lásku.— Vezměte se a buďte šťastni."

Matným pohybem spojil jejich ruce, ale hned je zase pustil, vydechnul hluboce a uhasínal.

Eva v první době po smrti otce nebyla k utišení. Poddávala se zcela svému žalu a nic nepomáhaly domluvy tetiny ani útěchyplné řeči sousedů

a známých. Robert byl k ní velmi pozorný, ale nijak chováním svým nepřipomínal jí výjev, jenž odehrál se při posledních chvílích jejího otce.

Za to ale teta Martinová na to nezapomněla a jednala s Robertem jako s Eviným snoubencem. Dívka sama proti tomu ničeho nenamítala, neb za jedno bylo jí nyní vše, když ztratila milovaného otce, lhostejné a mimo to, Robert, jenž byl jí vždy milým přítelem, nemohl jí býti protivný. Pohlížela na něho dosud tak, jako v dětství, jako na hodně starší a rozvážnější osobu, nežli byla sama. Ale srdce její, které ostatně ještě pro nikoho jiného se nerozezvučelo, ani pro něho nechovalo žádných hlubších citů. Nechala tetu o svém zasnoubení hovořiti a za sebe v ohledu tom jednati, sama ale o věci té nijak nepřemýšlela.

Byla ku přemýšlení o tom ale přivedena samotným Robertem asi za dva měsíce po smrti otce.

Jednoho jarního odpoledne, ubírajíc se ze školy domů, dostižena byla jím, když vracel se na kočárku z města. Zastavil se a vybídnul ji ku přisednutí, což ona mileráda přijmula. Vyměnili spolu zprvu několik vět o počasí a pak zcela umkli, neb Eva byla nyní málomluvná, v sebe uzavřená a Robert nebyl dotíravý.

Kus cesty jeli mlčky, ale pak Robert jako by se byl náhle rozhodl, obrátil se k Evě. "Chci si s tebou pohovořiti a jsem rád, že nacházím k tomu příležitost."

Mluvil rychle, ale tak, jako by mu v hrdle při tom vysýchalo.

"Přeji si, aby bylo jasno mezi námi a proto budu mluvití upřímně," pokračoval dále. "Chci ale též zároveň, abys i ty byla upřímnou ke mně a odpověděla mi dle pravdy. Otec tvůj před svou smrtí projevil přání, abychom se někdy vzali a já sám neznám většího štěstí nad myšlenku, že bys mohla někdy býti mojí ženou. Mám tě rád již dávno, Evo, z ceieho srdce rád, ale teď dříve nežli budu živiti lásku svou nějakými nadějemi, chtěl bych věděti, co ty o tom myslíš. Jsem-li ti lhostejným, řekni mně to přímo, budu alespoň věděti jistotu."

Eva byla řečí jeho zaražena. Byli s Robertem vždy dobrými přáteli, ale o lásce se mezi nimi nikdy nejednalo. Připadal jí teď hlas jeho tak zvláštním, že pohlédla na něho se strany plaše. Viděla, že obličej jeho jest bledý a vnitřním pohnutím proměněný. Vzpomněla si, že zrovna takto vyhlížel, když přijel do školy pro ni se zprávou, že otec její je nemocen. Vzpomínka tato jí dojala.

"Vždyť já proti tobě, Roberte ničeho nemám," řekla zajíkávě.

Mladík sebou trhl a skloniv hlavu, podíval se jí přímo do očí. "Máš mne, Evičko, alespoň trochu ráda?" ptal se chvějícím se hlasem.

Dívka byla vroucím pohledem jeho šedých očí popletena.

"Ano, mám tě ráda," řekla tiše, vyhýbajíc se jeho zraku.

Robert vzal ji za ruku.

"Když ti koupím, Evičko, snubní prsten, vezmeš ho ode mne?" ptal se vroucně.

Eva vzpomněla si na poslední přání otce. "Vezmu," odpověděla rozpačitě. — Zdál se jí Robert býti dnes podivným, zcela jinakým než jindy. Teď políbil její ruku a jí napadlo, že už by nescházelo nic jiného, než aby ještě vzal ji kolem pasu a políbil na ústa, jak to četla někdy v povídkách. Neučinil to ale a ona byla mu za to vděčnou.

Zatím dojeleli k domovu a Robert zastaviv, seskočil a pomohl Evě z kočárku. Rozloučil se s ní se zářícím pohledem a jel dále k nedalekému domovu svému.

Eva s úzkostí čekala, že bude k ní Robert nyní příliš důvěrný, ale mylila se. Byl stejný jako dříve, jenže byl teď veselejší a v chování svém

k ní jistější. Súčastňoval se bez rozpaků řeči, když teta Martinová a matka jeho dělaly někdy plány do budoucnosti a hovořily o příštím společném hospodaření mladých lidí. Eva k tomu jenom příkyvovala, nebo se usmívala a byla ráda, když od ní nic jiného nežádali.

Líbil se jí hezký snubní prsten, který jí Robert koupil a jenž tak pěkně se třpytil na její ruce.

Bylo ujednáno, že sňatek bude se konati, až mine Evě osmnáct let, až po její graduaci z vyšší školy a tato si s ulehčením oddychla, když slyšela, že to bude ještě trvati celé dva roky. Zvykla již tomu pomýšlení, že bude Robertovou ženou a neměla ničeho proti tomu. Vždyť byl k ní tak laskavý, že stačilo jen, aby projevila své přání a on co bylo v moci jeho, vše pro ní učinil. Takové nezměrné lásce byla dříve zvyklá u svého otce a jí bylo to teď tím milejší, poněvadž teta držela ji nyní přísněji a v ničem se s ní nemazlíla.

Přes leto naskytla se paní Martinové, jež byla poručnicí své neteře, příležitost, pronajmouti malou patnáctiakrovou farmu jejich rodiny dobrému nájemníku, což také učinila. Sama pak s neteří odstěhovala se do města, kde za peníze, které nastřádala si z pense, za léta co hospodařila u bratra, koupila si domek. Počítala, že z pense, kterou stále dostávala a pak z nájmu farmy i z úroků, jež brala Eva z uloženého pojištění po otci, mohou obě při opatrném hospodaření dobře vyjiti. Tak se stalo, že když na podzim začala zase škola, nemusila Eva již daleko choditi a přeběhla snadno tři bloky, jež jí od školní budovy dělily. Dík času a šťastnému mládí, zapomínala již na ztrátu drahého otce a byla opět veselou a šťastnou dívkou jako dříve.

Robert často přijížděl k nim do města na návštěvu a Eva jej vždy dosti ráda viděla. Za krásných, podzimních večerů vyjížděli spolu na projíždky neb chodili do koncertů a divadel a oba byli při tom šťastni. On byl rád, když mohl býti v blízkosti zbožňované dívky a ona byla spokojena, že měla oddaného přítele, který jí bavil a při tom chováním svým nikdy nevzbuzoval její nelibost.

Přes zimu seznámila se s několika dívkami ze sousedství, které byly veselé a často chodily k tanci. Brzy projevila před Robertem přání, že by i ona ráda šla do bálu. Robert bez váhání řekl, že s ní půjde a ani teta Martinová ničeho nenamítala. Začali tedy choditi do bálů a Evě působilo to nemalé potěšení. Naučila se brzy tančiti a když při veselé hudbě vznášela se jako pírkó sálem, byla ve svém živlu. Při tom také seznámila se blíže s Leonem Dusbartem, jehož poslední dobu ztratila s očí.

Mladík tento, ani nedokončiv studie, potloukal se nějaký čas v blízkých městečkách, ale potom vrátil se zase do rodného místa a stal se prodavačem v krámu strýce své matky.

Uměl velmi dobře tančiti a Eva vždy raději vířila s ním kolem, v lehkém, rozpustilém poskoku, nežli s Robertem v tanci mírném. Po tanci Robert začínal jí nudit svým hovorem, ale Leon bavil ji vtipy, jež tropil si z jiných. Bývala stále zadána, tak že Robert někdy sotva si s ní mohl zatančiti. Ku konci ale přišel vždy a odváděl neb odváděl ji domů. Býval pak časem zamklý, ale proto přece laskavý a nikdy jí nic nevyčítal.

Bylo to opět z jara, ku konci května, když na den Zdobení hrobů pořádána byla v operní síni slavnost na památku padlých vojínů. Robert vybídl Evu, aby tam s ním šla a ona svolila, neb teta stejně také chtěla jíti. V průběhu programu povšimla si Eva, že obecnost sestává ponejvíce ze starších lidí, žen a dětí a i jeden ze řečníků poukázal na to, že mladí lidé a obzvláště mladí muži jsou jen málo na slavnosti zastoupeni. Vysvětlil to hned tím, že tito asi odešli raději pozorovati míčovou hru

do městského parku a vyslovil své politování nad tím, že místní mládež nedostává se vlasteneckého citu.

Eva byla v tu chvíli ráda, že ona je přítomna a byla hrdou na to, že její společník patří mezi mladíky vlastenecké. Program byl pěkný, líbil se jí i dojímal ji.

Když po skončení slavnosti vycházeli z operní síně, spatřili na protější straně ulice jíti po chodníku skupinu několika známých mladíků a dívek, vracejících se po skončení míčové hry z parku. Byl mezi nimi i Leon Dusbart, jenž nyní vesele si pohvizdoval.

Dívky hlasitě mezi sebou hovořily a smály a při spatření Roberta a Evy, kamarádky na tyto houkaly a rukama mávaly.

Eva v tu chvíli si sama sobě mezi těmi zároveň s ní vycházejícími staršími lidmi připadala taková též vážná a usedlá a po tom dlouhém sezení v pochmurné, uzavřené síni mimoděk zatoužila po společnosti oněch mladých veselých lidí.

K večeru Robert odjel domů, neboť matka jeho byla ráno poněkud churavá a on nechtěl ji nechati dlouho samotnou.

Teta hovořila vzadu na dvorku s vedlejší sousedkou a Eva posadila se na přední verandu. Po chvíli viděla přicházeti po chodníku Leona Dusbarta a ještě jiného mladíka a s nimi dvě známé dívky, Bertu Ditnerovou a Doru Pinkovou, které plnými ústy žvýkaly gumu. Šli v párcích, pomalu se procházejíce.

Dali se s Evou do řeči a posléze na její vybidnutí, vešli k ní na verandu a usadili se tam.

“Proč jsi dnes odpoledne nepřišla s Robertem do parku, dívati se na míčovou hru?” ptala se Dora.

“Měla’s tam býti, my jsme tam měly tolik švandy,” zvolala Berta s nadšením, dříve než mohla Eva odpověděti.

“Co tam bylo tak zertovného?” tázala se tato.

“Nu, měly jsme dobré časy,” odvětila Berta. “Hoši nám koupili cukroví a zmrzlinu a—”

“A tolik jsme se nasmály,” vskočila Dora Bertě do řeči.

“Čemu jste se tolik smály?” ptala se Eva zvědavě.

“Já ani sama teď dobře nevím, čemu jsme se vlastně smály,” odpovídala Berta. “To vždy některý z hochů něco řekl a všichni jsme se tomu dali do smíchu. Pak už jsme se tak do toho dostali, že jsme se řehtali všemu a ani jsme nevěděli proč. Mně už potom z toho bolelo kolem pasu, že jsem si myslela, že puknu.”

“A já zase jsem si myslela, že z toho smíchu tam na místě zemřu,” dodávala Berta, zubíc se ještě teď při vzpomínce na tolik veselosti.

“Co pak tohle všechno Evě povídáte,” ozval se do jejich hovoru Leon Dusbart posměšným hlasem. “Takové věci přece ji nezajímají. Ona raději sedí vážně v operní síni vedle toho svého strýčka (na toto slovo položil mladík důraz) a poslouchá moudré a fňukavé řeči.”

Rozesmál se na celé kolo tomu svému vtipu a i druhý mladík a obě dívky hlasitě se rozchechtali.

Eva, které se to vše nemile dotklo, svraštila rozmrzele obočí.

“Nezlob, Leone, tak Evu!” rozkřikla se na mladíka Dora Pinková, ustávajíc v smíchu. “Vidíš, jak se mračí.”

“Já jí přece nechci zlobiti,” omlouval se Leon. “Povídám jenom svatou pravdu, Evo,” obrátil se k dívce. “Ten Robert tváří se vždycky tak moudře jako nějaký strýc a já mu jinak neříkám nežli strýček Robert.” Ušklibnul se. “Jest mi vás líto, Evo, heb vy při něm užijete málo zábavy.”

Jste mladá a hezká jako tamhle to pejhezčí poupě," ukázal rukou na blízky růžový keř, "ale při něm uvadla byste jako květinka v stínu."

Eva již se nekabonila, nýbrž usmívala se trochu a když po chvíli teta přišla na verandu, nalezla neteř svoji zabranou v živý rozhovor s mladým Dusbartem, zatím co Dora a Berta bavily se s druhým mladíkem. Po příchodu staré paní zábava mladých lidí jaksi uvázla a za nedlouho oba párky se zdvihly a odcházely. Dříve ale ještě obě dívky vyňaly z kapes pouzdra se zrcátky a důkladně tváře i šije své napudrovaly.

Teta Martinová potom obě dívky ostře kritisovala, ale Eva je brala v ochranu a omlouvala je. Pro sebe pomyslíla si, že jsou ostatně obě ty dívky šťastnější nežli jest ona a že užijou více volnosti a veselí.

Robertovy návštěvy nebyly přes leto tak časté, neb měl mnoho práce a matka jeho častěji churavěla. Evu to mrzelo, proto že málokdy se pak projížděla a nemohla chodit do zábav. Teta jí po večerách nikam bez Roberta nedovolila jíti a tak když tento nepřišel, musila seděti sama doma. — —

"Jsi zasnoubena s Robertem a nesluší se, abys bez něho s jinými chodila do zábavy," prohlásila teta a proti jejímu ráznému rozhodnutí neodvážila se Eva odporovati.

Zasnoubení její ale začalo ji tížiti a když přišel Robert a ona s ním někam šla, hleděla si pak svoje nucené odříkání nahraditi. Bavila se pak vesele s jinými, svého snoubence si nevšímajíc tak jako by chtěla zkoušeti, kam až trpělivost jeho sahá. Byla k němu čím dále tím rozmarnější a nemilosrdnější, ale když zasmušilý, však beze slova výčitky odcházel od ní, také nebyla spokojenou. Nerozuměla sama sobě a kolikrát když on ujížděl k domovu, ona seděla na svém loži a plakala, majíc zlost na sebe i na Roberta, na tetu a na celý svět.

Několik veselých mladíků a děvčat vzalo si onoho léta do zvyku choditi společně za krásných večerů za město na procházku a na zpáteční cestě stavěli se pak u Evy, kde si chvíli odpočinuli. Hlučně všichni hovořili, smáli se a zpívali. Paní Martinová je ráda neviděla, ale za to Eva byla jejich příchodem vždy potěšena.

Společnost ta jí bavila a když zpozorovala, že Dora Pinková, která chodila s Leonem Dusbartem, na ni žárlí, měla pak tím větší švandu. — Koketovala s mladíkem a v duchu smála se tomu, když viděla, že Dora jest jako na trní, jakmile začne ona s Leonem hovořiti.

Jednou v srpnu po horkém dnu, byl krásný měsíční večer. — Tetu bolela hlava, proto šla si lehnouti a Eva sama seděla na verandě, když skupina mladíků a dívek opět se tam stavěla. Po chvilce všeobecného hovoru přisedl Leon k Evě a podal jí objemnou obálku, kterou z náprsní kapsy vyňal. Řekl, že se dal před nedávnem fotografovati a nyní chce, aby Eva posoudila, jak mu to na obrázku sluší.

Eva vstala a odešla z verandy do předního pokoje k lampě, aby podobiznu prohlédla a za ní vešla dovnitř celá společnost. Chtíc Doru pozlobiti, požádala Eva Leona, aby jí jeden obrázek ponechal a když on ochotně svolil, vkládala jej do alba.

Při tom prohlíželi si všichni i jiné, tam umístěné fotografie. Přišli i na podobiznu Roberta a Leon začal na něho dělati vtipy. Eva byla toho dne ve špatném rozmaru a když mladík, vida to, i z ní začal dělati se žerty, vybuchla podrážděně:

"Nezlobte mne s Robertem! Ráda bych se ho zbavila, je mi protivný a nemohu ho už ani vystát."

Leon naklonil se zcela blízko k její tváři a pohlížeje jí do očí, ptal se: "Povídáte to doopravdy?"

"Ano, doopravdy," tvrdila dívka s důrazem. Pohodila vzdorně hlavou a odvrátila se od stolu. V tom padl pohled její na drátěné dveře, jež vedly na verandu.

Tam za nimi, v záři měsíčního světla stál Robert, jenž jak bylo patrné, slyšel její slova. Stál tam jako socha a hleděl ztrnulým zrakem na ni. Až se pod tím pohledem zachvěla — ale než sebou mohla pohnouti, Robert odstoupil a zmizel, nejsa druhými, kteří nad obrázky se skláněli, zpozorován. —

Eva byla velmi stísněna a když někteří ze společnosti začali se chystati k odchodu, nezdržovala je tentokráte pranic. Byla ráda, že odešla a seděla potom chvíli u stolu v zadumání. Mrzelo ji to nyní, proč tak nepěkně se vyslovila a to právě ve chvíli, když Robert vše slyšel. Nebyla nezdržovala, ani srdcem zlá, jen rozmarná a rozmazaná byla a nyní si přála, aby přítel její znovu se objevil, tak aby mohla se jemu omluviti.

Však až on opět přijde, vysvětlí mu, že to zrovna tak nemínila, jak to řekla, že byla jenom ve špatném rozmaru — upokojila se posléze. Neměla ale v následujících dnech příležitost k omluvě, neb Robert nepřicházel. Když teta projevila nad jeho delší nepřítomností svoje podivení, neřekla jí Eva ničeho o jeho objevení se na verandě toho večera. Myslí si, že to s Robertem snadno urovná, aniž by teta o tom co věděla.

"On se bezpochyby trochu hněvá, ale jeho hněv jistě dlouho trvati nebude," myslila si.

Čtvrtého dne z rána obdržela Eva psaní a když je otevřela, vyňala malý závitek a krátký lístek tohoto znění: "Zasílám ti, Evo, řetízek z tvých vlasů, který jsi mi kdysi dala. Nebudu tě více obtěžovati a naše zasnoubení považuji za zrušené. — Robert Landis."

Eva stála zaražena nad tímto stručným lístkem a potom rozbalila závitek, hledajíc zda-li ještě tam není něco připsáno. Nalezla ale jenom vlasový řetízek k hodinkám, který si dal její otec jednou z jejích kadeří udělati. Otec nosil jej k hodinkám, v nichž měl zasazenou její podobiznu. Hodinky nechala si na památku, ale řetízek dala na radu tetinu Robertovi. On měl tehdy z něho takovou radost. Přitisknul jej ku rtům a podotknul, že jej bude nositi vždycky na svém srdci jako drahý poklad.

Nyní Eva s povzdechem šla vrácený dárek uložit do skříňky k hodinkám. Měla ve svém nitru nepříjemný pocit zklamání a trpkosti. Očekávala zcela jistě, že ten vždy trpělivý Robert přijde zase brzy k ní a na rozluku s ním doopravdy nepomýšlela. Byla tak zvyklá jeho laskavostem a pozornostem, že se jí nyní po něm zastesklo. Hned v zápětí probudil se však vzdor. Jestli on takto chce začínati a pro maličkost se hněvat, také dobře. Ona pošle jemu zase snubní prsten, který jí dal.

Sejmula tento ihned s prstu a uložila jej též do skříňky, jsouc odhodlána odeslati jej Robertovi co možno nejdříve.

Zaslechla přicházející tetu, která vracela se z nákupu a rychle skříňku uzavřela. Teta vešla celá udýchaná a usednuvši, obrátila se k neteři s otázkou: "Co se stalo mezi tebou a Robertem?"

Když Eva, jsouc poněkud zaleknuta, začala se vytáčeti, přerušila ji: "Jen nezapírej a pověz mi pravdu. Potkala jsem Roberta a ptala jsem se ho, proč zde u nás již tak dlouho nebyl a on mně odpověděl krátce: "Zeptejte se Evy, ona vám to poví." Když jsem tím nebyla spokojena a doptávala se dále, řekl ještě: "Slyšel jsem z jejich úst na své vlastní uši, že jsem jí protivný a že mne nemůže vystát. Nebudu ji tedy více obtěžovati a půjdu jí z cesty. Nezlobte se ale proto na ni, ona za to nemůže, že mne nemá ráda."

Eva se tetě ke všemu přiznala a mlčky pak vyslechla její domluvy.

“Vím co udělám,” prohlásila konečně teta. “Půjdu k Landisovým, bez toho jsem tam již asi čtrnáct dní nebyla. Jest dnes poněkud pod mrakem a tak tam snáze dojdou. Robert řekl, že matka jeho opět churaví a tak jí půjdu navštívit. K večeru mne sem Robert doveze, ty se mu jak se patří ze své nerozumné prostofekosti omluvíš a bude to zase v pořádku.”

Teta odešla a Eva sedla si s ulehčením ku své ruční práci. Očekávala jistě, že Robert večer přijede a měla v úmyslu býti k němu laskavou, aby jej udobřila. Cítila svojí vinu a chtěla ji napravit.

Měla dlouhou chvíli a proto po poledni odešla navštívit Bertu Ditterovou, která nedaleko bydlela. Dívka ta ale zdála se jí dnes býti tak bezúčelně žvatlavou a nudnou, že nezdržela se u ní dlouho a brzy odešla zase domů. Pomyslíla si též, že mohlo by se státi, že Robert by přijel s tetou dříve a jak nemoudré by to potom bylo, kdyby doma nebyla.

ČESKÉ VYSLANECTVÍ V LONDÝNĚ.

Skutečným vyslanectvím mohla býti nazývána úřadovna Českého Národního Svazu v Londýně. V úřadovně té, jejíž portál, ozdobený českým znakem, tuto na ilustraci zříme, bylo vykonáno mnoha nesmírně důležitých prací pro osvobození našich vlastí.

Upravila si účes, oblékla se v nejhezčí domácí šat a i snubní prsten si znovu navlékla. Chtěla býti neodolatelnou a vyhlížela k večeru netrpělivě, kdy již Robert přijede.

Nedočkala se ho. Za to přijel hoch nájemníka její malé farmy se vzkazem od tety, že paní Landisová jest vážně nemocná a že ona u ní zůstane přes noc. Eva má prý jíti k vedlejší sousedce a přespat u ní. — Druhý den ráno přišel pak tentýž hoch se zprávou, že pan Landisová zemřela. — Eva jela na pohřeb se sousedskou, neb teta zůstala v domě smutku. — —

Mladá dívka pocítovala hlubokou soustrast s Robertem a připravovala se, jak mu stiskne ruku a upřímnými slovy bude hleděti jej potěšiti. Ale když přijela na místo, neměla k tomu ani příležitosti ani odvahy. — Dům byl plný sousedů a známých a pro ni zbylo již jen místo u dveří.

Když za chvíli s ostatními dostala se blíže k rakvi, uzřela sice Roberta, ale ten byl tak pohřížen v němý bol, že zraků svých nepozdvihnul a ona neměla v tu chvíli odvahu k němu přistoupiti. Připadal jí dnes

v černém šatu mnohem hezčí, ale zároveň cizejší a jí vzdálenější než jindy. Zpozorovala ji v zástupu teta a přidružila se k ní.

"Pojď si sednout táhle do toho kočáru," vyzvala ji, když vycházely ze stavení. "Pojedeme s Robertem."

Evě zabušilo prudčeji srdce. Usednuvši si do povozu, očekávala příchod mladíkův s úzkostí i touhou. Viděla, jak teta s ním opodál hovoří, ale pak se vrací sama.

"Robert pojedě se svým někdejším spolužákem, jenž jest dnes na pohřbu řečníkem," sdělovala teta usedajíc k Evě. "Myslím, že jsi mu velice ublížila," dodala tišeji.

Eva sklonila jen hlouběji hlavu. Byla velice sklíčena a v srdci jejím probouzel se divný pocit. Byla vždycky zvyklá na Robertovy pozornosti a jeho neochvějnou lásku a přijímala oboje lhostejně, s nedbalostí, jako něco, o co se obávati nemusí; nyní ale, když se jí vzdaloval, začala jej postrádati a zdál se jí cennějším než jindy. Vzpomněla si teď, jak když ona byla v smutku, on byl při ní jako věrný přítel, těšil ji a staral se o ni. A nyní ona jemu v stejném případě ani ruky nepodala. Rozhodla se, že na hřbitově zapudí všechnu zdrženlivost a přistoupí k němu při první příležitosti. Stála pak mezi lidmi blízko u něho a pohlížela na něho s účastí. Zachytila po chvíli jeho pohled, ale ten byl tak letmý a tak cizí a smutný, že sevřelo se jí srdce a ztratila všechnu zmužilost. Neodvážila se již k němu jíti a když druzí lidé po obřadech odcházeli, šla i ona s nimi se sklopenou hlavou pryč.

Viděla ale ještě, jak odchází s Robertem rodina nejbližšího jeho nynějšího souseda, nájemce na její malé farmě a jak jejich dospělá dcera, asi o dvě leta starší nežli ona, kráčí zcela blízko za ním.

Projel jí srdcem dosud nepoznaný pocit žárlivosti a nyní upřímně lítovala své nepředloženosti a svého nerozumu. Kdyby si byla Roberta více vážila, mohla teď býti ona jemu po boku a byl by teď jen jejíj. —

Nastal podzim a Eva začala zase choditi do školy. Studovala pilně, neb byl to její poslední rok a ona chtěla projíti s vyznamenáním. Toho roku byl ustanoven principálem na vyšší škole starší již muž, velmi úspěšný a moudrý, jehožto úsudku začala si Eva brzy vážiti. Každodenní styk její s tímto učitelem měl na povahu její velmi příznivý vliv. Myslíla i při svých studiích často na Roberta a doufala, že se s ním brzy opět setká a on že se na ní udobří.

Představovala si setkání s ním v různých výjevech, ale vždy vyvrcholilo to v její mysli v konečném smíření. Nemohla tomu uvěřiti, že by Robert mohl se jí stále vyhýbatí a na ni úplně zapomenouti.

Připomínala si ty mnohé důkazy jeho lásky v minulosti, chtíc tak upevniti viru svou v jeho návrat a tím živila cit svůj k němu, teprve nyní se probouzející. Prohlížela kolikráte v zadumání jeho podobiznu a vyhledávala na ní pěkné tahy, kterých dříve neviděla.

Jedno staré přísloví dí: "Sejde s očí, sejde s myslí", ale zase jiné praví, že vzdáleností se láska tuží. Obě tato přísloví jsou pravdivá dle toho, na jakou povahu to přijde.

Eva náležela k povahám, na které se hodí pořekadlo druhé a cit její vzdáleností a nedosažitelností sílil.

Leckterý z hochů, s ní školu navštěvujících, se k ní přitočil a chtěl zapřádati bližší známosti, ale ona pojednou každého s Robertem porovnávala a porovnání to pokaždé dopadlo ve prospěch tohoto.

"Tohle by Robert nedělal, takhle by Robert nemluvil," usoudila vždy a odvrátila se od svého spolužáka. Jednoho byla si jista, totiž že Robert

snest by docela dobře přirovnání s novým principálem, jenž začínal býti pro ni vzorem dokonalosti.

Snubní prsten dosud nosila, neb se jí líbil a stával se jí čím dále tím milejší a dražší. Den po dni ale ubíhal a Eva s Robertem se nesetkala, ač kolikrátě schválně šla v sobotu do města v naději, že jej tam snad uvidí. — —

Jednou, když přišla ze školy domů, překvapena byla tetiným oznámením, že Robert toho odpoledne přišel se rozloučiti a že pojedje na východ. — "Má doporučení na bratra zdejšího bankéře Trouta, jenž má v Ohio veliké závody, kde má Robert slíbené dobré místo," vykládala paní Martinová zaražené neteři.

"Přišel se rozloučiti?" tázala se dívka udiveně, jako by nechápala co slyšela. "Přijde sem ještě před svých odjezdem?" ptala se dychtivě.

"Nepřijde. Rozloučil se se mnou již nadobro," odvětila teta vážně. "Řekl, že nechtěl odsud odejiti, aniž by se se mnou, dobrou přítelkyní jeho matky nerozloučil. Nezdržel se zde dlouho a teď večerním vlakem odjíždí na východ."

Eva odvrátila se od tety a beze slova ukládala si na stolek knihy, které si ze školy přinesla.

"Stále jsem, Evo, doufala, že se s Robertem smíříte, ale teď již tu naději ztrácím," pokračovala teta po krátké pomlčce. "Když jsem začala mluvit o tobě, on zavedl hovor jinam. Pak jsem se ho přímo zeptala, jestli se na tebe ještě hněvá a chtěla jsem omlouvatí tvoji nerozvážnost. On ale s důrazem odvětil, že pro tebe žádný hněv v srdci nechová a že přeje ti vše dobré. Pozoroval prý již poslední rok, že o něho nedbáš, ale nechtěl tomu uvěřiti, až když slyšel to z těch úst toho večera, potom prý porozuměl úplně. "Jest to tak lépe, jak pro ni, tak pro mne, že jsme se rozešli nyní," řekl ku konci. "Ona jest volná a já — já zapomenu," dodával. Pak mi podal ruku a odešel . . . Nu, co tomu říkáš?" ptala se neteře, která stála dosud odvrácena u stolku a mlčky přebírala přinešené knihy. —

"Co bych tomu říkala?" odušila dívka. "Když odešel, je pryč."

S těmi slovy odcházela do vedlejšího pokojíku se převléknout.

"Děláš dle svého rozumu, Evo, ale počkej, však ty toho budeš ještě litovati, že jsi zamítla takového mladíka, jako jest Robert!" volala za ní teta. — Nevěděla, že toho neteř její lituje již nyní a že jí jeho odchod opravdu zabolet.

Eva nechtěla mluvití, neb se obávala, že by zavzlykala a nechtěla za nic přiznati se k tomu, že začíná Roberta míti ráda teprve nyní, když on se jí vzdává.

Ve svém pokojíku s hlubokým povzdechem sejmula s prstu snubní prsten a se slzami v očích ukládala jej k vlasovému řetízku. Nemluvila pak již s tetou o Robertovi, ale v mysli své na něho nezapomínala. V albu, kde byla jeho podobizna, otřený list svědčil o tom, že byl často obracen.

* * *

Neslyšela potom Eva o Robertovi ničehož až když dověděla se příštího jara, že se dal k armádě. Zpráva ta učinila na ni hluboký dojem a její dobré mínění o někdejším snoubenci jen se utvrdilo. Zajímala se teď více než kdy před tím o veřejné otázky a sledovala s účastenstvím přípravy své vlasti k válce.

Jako každá citlivá žena tak i ona chvěla se při pomýšlení na hrůzné následky vyhlášení války, ale zároveň uznávala nezbytnost boje v tomto případě. —

Principál školy — jehož mladší bratr, opustiv universitu, již před rokem odejel do Francie a tam bojoval s francouzským vojskem u Verdunu — kolikráte s nadšením hovořil o těch, kteří, když vlast toho potřebuje, jdou přihlásiti se pod její prapor a Evě zářily oči při vzpomínce, že Robert jest jedním z takových chrabrých hochů. Často ale v zápětí přeletěl stín smutku její mysl, když připomněla si, že mohl ten statečný jínoc býti ještě dosud jejím snoubencem, kdyby ona byla zavčas porozuměla svému srdci. Až teprve nyní, když bylo již pozdě, vážila si ho a milovala jej.

Ku konci května vyšla Eva ze školy s vyznamenáním a když po graduační slavnosti vycházela v průvodu tety z operní síně, setkala se na chodbě s Leonem Dusbartem.

Mladíka toho poslední dobou zřídka kdy viděla, neb zábavy, ku kterým on chodil, ona teď' nenavštěvovala a do krámu, kde byl prodavačem, málo kdy přišla.

Když někdy na ulici jej potkala, tu mimo chladné pokývnutí hlavou, si ho valně nepovšimla. Byla na něj rozhněvána od jednoho večera minulé zimy, když přišel s několika mladými lidmi k nim do domu a tam choval se k ní čím dále tím důvěrněji. Byla velice uražena když, nakláneje se nad ní při prohlížení jakési ilustrace, vzal ji kolem pasu.

Odstrčila prudce jeho ruku a ostře jej za to pokárala. Mladý Dusbart nedal se tím tehdy zmásti a chtěl vše odbýti smíchem a žertem. — Začal si dobíratí Evu Robertem a dělati na nepřítomného dle svého obyčeje vtipy.

Tu ale Eva opravdu se rozhněvala a zakázala nerozvážnému mladíku další řeč takového druhu, tak že i jeho se to citelně dotklo a v malé chvíli odešel celý zaražen s ostatními. Od toho času měla od něho Eva pokoj a nestýskalo se jí po něm. Až teď' po graduační slavnosti přiblížil se k ní jako starý známý a smekaje zdvořilě klobouk, blahopřál jí ku dnešnímu vystoupení a školnímu vyznamenání. Pronášel lichotivé poklony a tvářil se tak, jakoby nic nepřijemného se mezi nimi nebylo stalo.

Eva odpovídala mu jednoslabičně a nejraději by se byla dostala co nejdříve z jeho společnosti. Mladík ale držel se jí po boku a šel pak s ní a s paní Martinovou ještě chvíli po chodníku až na místo, kde cesty jejich se dělily.

"Rád bych s vámi o důležité věci mluvil," řekl polohlasně dříve nežli se rozešli. "Jest to nutné. Přijdu k vám zítra večer." A nečekaje na dívčinu odpověď, pozdravil a odešel.

Eva nepřikládala řeči jeho důležitosti a nebyla proto zvědava na jeho sdělení. Byla tudíž překvapena, když druhého dne přišel a po krátké předmluvě učinil jí opravdové nabídnutí k sňatku.

Pohlédla na něho udiveně. "Tohle je opravdu pro mne překvapení," pronesla po krátké pomlce. "Toho jsem se nenadála. Byla bych vždycky myslila, že s takovým nabídnutím šel byste spíše k Doře Pinkové a ne ke mně." —

Mladík se ušklíbnul.

"Myslil jsem si to kolikráte, že asi jste žárliva na Doru, ale té se báti nemusíte. To není děvče dle mého vkusu. Chodil jsem s ní jen tak k vůli společnosti a proto, že ona za mnou sama lezla; za ženu ji však nechci." —

"Nejsem žárliva na Doru," odušila Eva a pokračovala: "Proč ale jste se tak najednou rozhodl se ženiti?"

Vzpomněla si, že právě před chvílí čtla ve večerních novinách, jak na mnohých místech mladíci o překot se žení, v domnění, že ujdou tím

nucenému odvodu a nepochybovala ani dosti málo, že jedním z takových hrdinů, kteří schovávají se za ženské sukně, je i Leon Dusbart.

"O ženění já jsem přemýšlel již dávno," řekl mladík, upfraje ohnivý pohled na dívku. Domníval se již, že nabídnutí jeho jistě přijme, neb jinak by takto s ním o té věci nerozmlouvala. "Čekal jsem jen až projdete školu. Myslí jsem si, že dříve byste se ani vdávati nechtěla."

"Ted' jest ale zase odvážné se vdávati," namítala Eva. "Příští týden, pátého června, bude registrace všech mladých mužů jak víte a brzy půjdete všichni na vojnu. Dívka, která by se ted' vdávala, cítila by se pak tím opuštěnější, když by byla mladou manželkou bez manžela."

"Já jsem ale slyšel, že na vojnu budou bráti jen svobodné a ženatí že zůstanou všichni doma," prohlásil s důrazem Leon.

"Ach tak — proto tedy vy se chcete ted' oženiti, abyste nemusil jíti do války," řekla Eva s ironií v hlasu.

"To ne," ohražoval se mladík, "já jsem na to myslel již dávno Nebylo by to ale ostatně nic divného, kdybych do války jíti nechtěl," pokračoval dále. "Nemám žádnou chuť dáti se zabít. Necht' jde na vojnu kdo chce, ale já raději budu doma. Prý farmáře bráti nebudou, ti musí doma pěstovati nutné potraviny. Tak jsem si myslel, až byste si mne vzala, že bych byl zrovna tak užitečný zemi, kdybych na té vaší malé farmě rolničil. Nasil bych pak na celých patnáct akrů pšenici. Vy byste mohla učit a já bych rolničil a tak bychom si brzy mohli koupiti velkou farmu." —

"Což vy umíte farmařit?" ptala se dívka, ztěžka zadržujíc smích.

Leon mávnul rukou.

"To je nějaké umění, okopávat brambory a chovati prasata," řekl pohrdlivě. "Vzal bych na sebe modračky, okolo krku červený šátek a na hlavu široký sloněný klobouk a to byste viděla jakého bych dělal farmáře." —

Eva krátce se zasmála.

"Máte dobré plány, ale s tím vaším nabídnutím já si to ještě rozmyslím," prohodila vesele. Bavil jí ten mladík tím strachem před vojnu.

"Ted' není času na rozmýšlení," zvolal Leon netrpělivě. "Rozhodněte se ihned, abych věděl dle čeho se mám řídit."

Eva zvažněla.

"Když máte tak na spěch, tedy vám řeknu beze všeho odkladu, opravdu a upřímně, že se vdávati nebudu a že si vás nevezmu," prohlásila s důrazem. Mladík se zamračil.

"Jest to vaše poslední slovo?" ptal se mrzutým hlasem.

"Ano!" odvětila krátce Eva.

"A nezměníte svoje rozhodnutí ani tehdy, když vám řeknu, jestli vy opravdu moje nabídnutí odmítnete, že půjdu odsud rovnou cestou k Doře Pinkové a požádám o ruku jí?" tázal se Leon povýšeným hlasem pohlížeje při tom zkoumavě na Evu.

"Ani pak nezměním svoji odpověď," řekla Eva. "Naopak poradím vám zcela přátelsky, abyste tady déle nemařil zbytečně čas a šel raději k ní. Myslím si, že vás přijme a proto skládám vám již předem své blahopřání." —

Leon kvapně vzal klobouk a vstal. "Abyste věděla, půjdu k ní hned a ožením se i bez vás," mluvil zlostně. "Vy děvčata dlouho drahoty dělati nebudete," dodával ještě, bera za kliku. "Většina mladých mužů odejde na vojnu a nikdy se nevrátí a vy pak zůstanete na ocet. Potom vám přejdou výběry. Pak byste oblízla všech deset prstů po takovém člověku, jako jsem já."

Odešel bez pozdravu a Eva otřásla se nepříjemným pocitem.

Stáhla světlo a odešla do světnice k tetě, které vyprávěla o zamítnutém ženichu. Paní Martinová se tomu podivila.

"Tak vida, mohly jsme slaviti teď svatbu," hovořila, sundavajíc brýle s očí. "Ještě před rokem připravovaly jsme se na to, že se provdáš hned po graduaci a teď se to přece mohlo stát . . . Jenom, že ženich byl by jiný," dodávala pomaleji.

Pronesla slova ta jen jako pro sebe, bez zvláštního úmyslu, ale Evu připomenutí to zabolalo.

Za několik dní přinesly místní noviny zprávu, že den před tím slavili snatek Leon Dusbart a Dora Pinková.

K registraci, pátého června šel tedy Leon jako ženatý muž.

* * *

Eva po vyjití ze škol připravovala se ku povolání učitelskému a měla slíbené místo na venkově, nedaleko města, v němž bydlela. Spoléhala na to, ale pojednou přišla do krajiny učitelka starší a zkušenější, která byla mimo to příbuznou jednoho člena školního výboru a té byla škola ona zadána. Eva hledala si jiné místo, ale zatím bylo vše bližší již rozebráno a do cizí, vzdálené krajiny, jít se zdráhala. Zvykla si na tetu, měla jí čím dále tím radši a nechtěla ji opustiti.

Našla si tedy místo kasírky v krámu ve městě a brzy vpravila se do svého zaměstnání. Začaly sbírky na Červený Kříž a jiné organizace starající se o dobro vojáků v armádě a Evě působilo to potěšení, když mohla věnovati na to své vlastní, vydělané peníze. Chodila do schůzí místní odbočky Červeného Kříže a do všech veřejných přednášek a chápala plně vážný význam doby. Když se začaly pléstí vlněné potřeby pro vojáky, naučila se i ona této ruční práci od tety a v prázdných chvílích přes den i po večerách pletla plně kabátce.

"Půjdu dnes k Jonesovým na Robertovu farmu," prohlásila jednoho rána paní Martinová při upravování snídaně. "Nachystám ti tu něco k obědu, budeš to mít přikryté na stole, a půjdu. Chci se od nich dovědět Robertovu adresu. V případě, že by snad nynější jeho adresu neměli, budou vědět přece něco o něm a já mohu dle toho dopsati válečnému odboru do Washingtonu a vyzvědět tak jeho adresu. Když byl můj Jiřík ve španělsko-americké válce na Kubě a potom nemocný na Long Islandu, psala jsem válečnému odboru několikrát a vždy jsem dostala brzkou a zdvořilou odpověď. Přemýšlela jsem už o tom delší dobu a kdykoliv zahlédnu v novinách vyzvání k tomu, aby se vojákům do táborů psalo, vždy jako by mně to bodlo a myslím si hned na Roberta. Vždyť jsem toho milého chlapce měla vždycky ráda a teď si ho často pletu ve snách s mým Jiříkem. Víím, že nemá upřímnějšího přítele nežli jsem já a tak mně to někdy přijde na mysl, že on by psal, kdyby se neostýchal."

Vybrala z kastrolu na talíř smažené vejce a nesla je na stůl.

"Dnes se mně v noci zdálo, že matka jeho ke mně přišla s nějakými balíky, s upleteným vlněným kabátkem a psaním," pokračovala teta. — "Dávala to tuhle na stůl a tak mi kladla na srdce, abych to vše za Robertem poslala. Povídala mi, že ona to posílat nemůže, tak abych to udělala za ni. Já na sny nic nedám, je to jen obrazec fantasmie v mozku vytvořený, někdy ale takový obrazec zanechá dojem v mysli člověka. Mně na každý pád utvrdilo v předsevzetí, že tomu hochovi budu jistě psát . . . Co ty tomu říkáš?" obrátila se k neteři.

Eva, která připravovala na stůl, se hned při první zmínce o Robertovi silně zarděla a potom obracela se kolem stolu tak, aby jí do tváře

viděti nebylo. Vždyť teta již po tak dlouhou dobu se o něm nezminila, že tato tak z nenadání pronešená řeč tím více mladou dívku rozrušila.

Při tetině přímé otázce hledala teď bedlivě v almárce nádobí.

"Když chceš k Jonesovým jíti, bude lépe, když půjdeš po snídání, nežli začne býti horko," poznamenala, vyhýbajíc se odpovědi, kterou na ní teta žádala. "K vůli mému obědu se zdržovati nemusíš. Spokojím se s čímkoliv a shledám si to sama až přijdu v poledne domů."

"Chtěla jsem věděti, co říkáš tomu, že chci Robertovi psáti," objasňovala paní Martinová důrazně svoji otázku.

Teď nesla Eva nádobí na stůl a jsouc obrácena k tetě, nemohla zakryti svoji uzardělou tvář.

"Co bych tomu říkala?" pronesla nejistě, vyhýbajíc se tetinu zraku. "Ty sama víš nejlépe, co máš dělati a jemu snad tvůj dopis proti myslí nebude." —

Paní Martinová, která pátravě ve tvář neteře hleděla, shledala v ní něco, co jí asi uspokojovalo, neb se pousmála a více na dívku nenaléhala.

V poledne, když Eva šla k obědu a chystala se zajíti k sousedce pro klíč, našla k svému překvapení domov otevřený a když vešla do kuchyně zastihla tam tetu.

"Ty jsi nešla k Jonesovým?" ptala se udiveně.

"Nepotřebovala jsem tam již jíti, neb mám Robertovu adresu sama," vysvětlovala paní Martinová se zářící tváří.

"Obdržela jsem od něho dnes dopis, milé dítě," hovořila dále vesele. "Připravila jsem se ráno a chtěla jsem již k Jonesovým jíti, když jsem si vzpomněla, že bych měla té jejich malé drobotině přinésti nějaké cukroví. Zašla jsem tedy ještě do města a když jsem již tam byla, šla jsem na poštu a tam jsem dostala toto psaní. Potom jsem ovšem již k Jonesovým nešla." Podávala Evě dopis. "Přečti si to, než dám oběd na stůl."

Eva chvějící se rukou rozevřela psaní a položivši je na stůl, opřela hlavu do rukou a čtla.

Po krátkém úvodu omlouval Robert svou smělost, že když tázán byl o adresu svých přátel, kterým měla býti v případě potřeby zaslána o něm zpráva, udal bez rozmýšlení adresu paní Martinové.

"Nebyl jsem na otázku tu připraven a když se mne na to ptali, zarazil jsem se," psal mladý voják. "Pak, nevím co mi to napadlo, udal jsem adresu Vaší. Nechtěl jsem asi v tu chvíli přiznati se k tomu, že jsem na světě tak zcela sám, že nemám nikoho, kdo by o mne dbal. Když jsem pak o tom přemýšlel, pozastavil jsem se nad svým nerozumem a mrzel jsem se sám na sebe, že jsem něco takového učinil bez Vašeho svolení. Ale už se stalo. Teď mi nezbyvá nic jiného, než abych Vám o tom psal a prosil za prominutí. Ostatně znám Vás dostatečně, že doufám ve Vaše prozumnění a odpuštění. Pamatuji se na to, co jste mně řekla, když jsem na počátku zimy s Vámi se loučil. Řekla jste tehdy: "Tak jdi, Roberte, a kdybys někdy potřeboval matku, obrať se na mne."

Kolikrát již jsem si na to slova vzpomněl a nyní při pomýšlení na ně se upokojuji. Očekávám, že nebudete se na mne zlobiti pro mojí nerozvážnost a smělost a že nebude Vám proti myslí býti mojí mateřskou přítelkyní." —

Pak vypisoval Robert krátce život ve vojenském tábore a končil dopis upřímným pozdravením. V celém listu ale nebylo jediné zmínky o Evě.

Mladá dívka dočtla a pak dopis beze slova složila a dala zpět do obálky. Paní Martinová, která byla Robertovým dopisem zřejmě potěšena, hovořila při obědě vesele, ale Eva byla pobledlá a zamklá a sotva něco málo pojedla, vstala od stolu a chystala se k odchodu.

Teta ale taktéž povstavši, zastoupila jí cestu.

"Tak, milé dítě, co mám Robertovi napsati?" ptala se, nahýbajíc se, aby viděla neteři pod klobouk. "Budu mu hned odpoledne psáti."

"Piš mu, co chceš, tetičko," pronesla tichým hlasem, odvracejíc obličej stranou.

"Já chci ale věděti, co ty mu vzkážeš, Evičko, co za tebe mám napsati," naléhala stará paní, berouc dívku za ruku.

Tělem Evy proběhlo škusnutí a v následujícím okamžiku hlava dívky klesla na rameno tety v dušeném štkání.

"Vždyť on na mne, tetičko, docela — naprosto zapomněl," pronášela trhaně v pláči. "Ani se o mně v psaní nezmiňuje a já, tetičko — já ho mám teď tak ráda! Pozdě jsem poznala jeho cenu — až kdy — až když on o mne již docela nic nedbá."

"Upokoj se, dceruško!" chlácholila ji teta, objímajíc ji a tisknouc ji k sobě. Oči staré paní byly poněkud zavlhle, ale celá její tvář zářila štěstím. — "Tušila jsem to již nějaký čas, že se v tobě probouzí cit k Robertovi," hovořila měkce, tisknouc vráskovitou tvář svou k hladkým uslzeným líčkám neteře. "Raduji se z toho, neb nevěřím teď, že Robert na tebe zapomněl. On tě měl až příliš rád, ale ty jsi si toho nevážila. — Taková láska, jakou on k tobě měl, jest se srdcem srostlá a tu nelze jen tak vytrhnouti. Já zase v tom jeho psaní vidím jistotu, že tě posud stejně miluje. Proto si na mne vzpomíná a píše mi, že jsem tvoje teta. Že se o tobě ani slovem nezmiňuje, to není docela nic divného, po tom jak jste se spolu rozešli. Nechce, abys si myslila, že se ti vtírá. Já ale z jeho dopisu, právě proto, že o tobě nepíše, mezi řádky vyciřuji, že tě má stejně rád a doufám, že spolu budete ještě šťastni. Až bude po válce, vrátí-li se Robert nazpět zdrav, všechno se pak mezi vámi urovná a vysvětlí."

Eva vyvinula se tetě z náručí. Utišila se a uklidnila, ale zůstala stejně zamyšlenou a vážnou.

"Tetičko, nepiš Robertovi ničeho o mně," žádala prosebným hlasem, zatím co omývala si tvář, aby nebylo znáti stopy slz. "Vím, že to nezasluhuji, aby on se po mně v dopisu ptal, ale když tak nečiní, ani ty se o mně nezmiňuj, prosím tě."

"Snad si nemyslíš, bloudku, že bych mu psala jak ho máš ráda a jak svého dřívějšího chování vůči němu lituješ," ohrazovala se paní Martinová. "To mne špatně znáš, děvečko. To já nechám vám dvěma, abyste si tu záležitost mezi sebou vyrovnali. Ale já budu do těch dob mezi vámi poutem, tak abyste se jeden druhému neztratil. Já ti povím, abys byla úplně v ohledu tom upokojená, napíšeš dnes odpoledne psaní a ty, až přijdeš domů, si je přečteš. Potom je večer spolu odneseme na poštu."

Stará paní přistoupla k neteři. "Budeš tak s tím spokojená?" ptala se, kladouc jí ruku na rameno.

Evě vstoupily ještě slzy do očí, ale usmála se již skrze ně na tetu. Obejmula tuto vroucně a odcházela po své práci.

Od těch dob přicházely občas listy od Roberta a Eva je vždy s dychtivostí čtla a třebaž že nebylo v nich nikdy zmínky o ní, kolikráte každý zulíbala. Činila to ale, aby teta nevěděla neb nerada znovu přiznávala se k té velké, jako často i nyní si myslila, marné lásce. Na základě tetiných řečí klíčila sice v jejím srdci naděje, ta ale velmi často střídala se s nejistotou a beznadějností a v takové půdě láska zapouští hluboko kořeny.

Na několikráte projevenou žádost paní Martinové poslal jí Robert svoji podobiznu ve vojenské uniformě a zároveň oznamoval své povýšení na seržanta. —

Teta pověsila obraz do předního pokoje a Eva stávala pak často před ním, zkoumajíc tahy jeho obličejů, jeho vysoké čelo i vážně hledící oči.

Upletla pro Roberta vlastnoručně vlněný kabátec, ale nechtěla, aby teta, posílajíc mu jej, o tom co psala. Teta upletla punčochy a šálu a vše to s několika sklenicemi zavařenin, jemu poslala.

* * *

Na podzim, mezi prvními kteří byli vylosováni a povoláni k vojenské povinnosti, byl Leon Dusbart. Nebylo mu to nic platné, že se oženil, musil jíti jako ti svobodní. Bylo jich v prvním oddílu něco přes třicet a vyprovázeni byli na nádraží hudbou a velkým množstvím lidí.

Před radnicí i na nádraží mluvili řečníci, vyzývající odvedené mladé muže k statečnosti a vlastenectví; národní prapory vlály a přátelé a známí se s branci loučili. Nejzoufaleji loučila se mladá paní Dusbartová. Objímala svého manžela, hlasitě nařkajíc a tím jen přitěžovala jemu, který i bez toho vyhlížel jako zosobněné neštěstí. Když příjíždějící vlak z dálky zapískal a branci museli se již seřaditi, podal Leon Dusbart ještě ženě své na rozloučenou ruku.

Dora pověsila se mu na krk a v zápětí s hlasitým zaúpěním skácela se k zemi. Okolostojící odnesli ji do čekárny a tam několik soucitných žen ji ošetřovalo, litujíce ji a plačícce nad ní.

Po odjezdu vlaku odvedena byla k jednomu automobilu a odvezena domů. — —

Eva, která s tetou svou byla taktéž na nádraží, na zpáteční cestě prohodila: "Nebyla bych hledala tolik citu u Dory. Myslíla jsem si vždy, že jest to jen tak povrchní děvče, ale ona má, jak se zdá, Leona opravdu ráda." —

Paní Martinová pokrčila rameny. "Nu, nechci city jiného posuzovati, neb není to hezké ani lehké," odušila, stisknuvši rty. "Může ho míti ráda, vždyť jest jejím manželem, ale pamatuj si, Evo, že hlasitý nářek a okázalé bédování není vždycky důkazem velikosti lásky . . . Nepovšimla jsi si asi starého Forda?" pokračovala po krátké pomlčce. "Ten byl stále po boku toho svého hochy, jenž mu taktéž odjížděl. Mluvil s ním na pohled klidně a vesele, neb se občas usmíval, ale viděla jsem ho, jak několi-krátě poodešel mezi lidi a utíral si oči jako by si chtěl zatlačit slzy do nich se deroucí. Opanoval se ale vždy a vracel se k synu svému zase zdánlivě klidný, s úsměvem na rtech. Pozorovala jsem, že na nádraží měl již rysy jako strnulé, ale oči měl suché. Až když vlak odejel a on měl jistotu, že syn ho neuvidí, klesl ve výklenku nádraží za kufry a tam tiše ale bolestně štkal. Brzy se ale zdvihl a se skloněnou hlavou potácel se směrem k domovu, ku své staré ženě. Teď bude asi brzy u ní a bude ji bezpochyby těšiti a vyrážeti ji z jejího zármutku. Ty jsi viděla okázalý bol Dory Dusbartové, ale nepovšimla jsi si tiché bolesti starého Fordy, která dojsta nebyla menší." —

Chvilku šly teta i neteř podle sebe mlčky, ale brzy stará paní zase začala: "Pamatuj se na to, jako by to dnes bylo, jak před devatenácti lety odcházal do války náš Jiřík. Loučili jsme se s ním beze slz, jen bledí jsme byli a strnulí bolem, neb jako každý v takové chvíli i my jsme myslili, že loučíme se s ním naposledy. Třásla jsem se na celém těle a točil se se mnou svět, když se můj jediný syn ke mně sklonil a políbil mne — ale neplakala jsem. Tak se mi tehdy zdálo, že jsem celá kamenná a jen ta jasná myšlenka mne v tu chvíli ovládala, že nesmím plakat, dokud on, můj statečný hoch mne vidí. Až když odešel, popustila jsem svému bolu ale ne na dlouho, neb byl tu zase můj drahý manžel a ten trpěl jako já. Tehdy ale ten náš Jiřík odcházal sám, bez hluku a bez hudby, bez pra-

porů a bez řečníků. Když vlast potřebovala, šel dobrovolně a bez nucení, ten můj jediný, hrdinný hoch!"

Stará paní vykračovala si teď jako voják rovně, s hlavou vztýčenou, oči jí zářily a ústa se usmívala.

"Zrovna tak šel i Robert. Dobrovolně, bez nucení, bez hudby a bez průvodu," promluvila teď Eva, po boku jí krácející, dávajíc na každé slovo důraz.

"Ano, milé dítě, zrovna tak," přikyvovala paní Martinová. "Proto já mám Roberta teď ještě radši nežli dříve, že mně i v tomoto ohledu připomíná mého Jiříka."

* * *

Obyvatelé města L. šli do jara ještě několikráte vyprovázet nové brance. Dora Dusbartová se ze svého zoufalství brzy probrala a aby zahlala stesk, začala chodit s mladíkem ze sousedství, jenž býval dobrým známým jejího manžela. Měla ale málo štěstí, neb i tento její přítel byl k jaru k vojenské službě zavolán. Šla jej s druhými vyprovodit, ale tenkrát neplakala hlasitě ani neomdlávala. Jenom unyle na svého přítele hleděla a stiskem ruky se s ním rozloučila. Ani tentokrát ale nešla domů pěšky, neb starší jeden, ale dosud svobodný mládenec nabídl jí místo ve svém automobilu a ona nabídku tu s koketním úsměvem přijala.

Ženy, které byly kolem, významně na sebe pohlédly.

"Možná, že Dora Dusbartová bude nyní chytřejší a najde si přítele staršího, jenž ještě teď do války jít nemusí," prohodila jedna z nich . . .

Do jara byl Robert Landis ve Francii a i odtamtud posílal dopisy své mateřské přítelkyni. Po nějaký čas nepřišlo psaní žádné, až jednoho dne obdržela paní Martinová telegram z Washingtonu, že seržant Landis byl těžce raněn v boji. Udáno bylo, ve které nemocnici se nalézá a že zranění na pravé ruce a v boku jest velmi vážné.

Zpráva ta přišla k večeru, když Eva byla již z obchodu doma.

Když Eva zvěděla obsah telegramu, zbledla a počala se na celém těle chvěti. —

"Ach, tetičko, on tam zemře teď v daleké zemi tak opuštěný a ani se nedoví, jak já ho mám ráda," vzlykala v bolestném pláči. "Proč jsem mu nepsala již dávno a všechno mu nevysvětlila? Snad by mně byl porozuměl a odpustil a teď alespoň mohl umírat s myšlenkou na moji lásku," a mladá dívka shroutila se na židli v žalu.

"Nech zbytečného nářku, Evo!" řekla paní Martinová třesoucím se hlasem, skládajíc telegram. "Raněný, třeba i těžce raněný není ještě mrtvý a při náležitě péči jaká teď se vojínům věnuje, může se Robert ještě uzdravit." Eva vyskočila se židle.

"Budu mu psát ještě dnes," promluvila v rozechvění, stírajíc si slzy. "Dám stranou všechny ohledy a všechnu hrdost a vypíšu mu vše pravdivě. Není to žádnou hanbou, že ho mám teď ráda a jestli je to pro mne pokořující, pak to bude zasloužený trest pro mne. I když mne zavrhne, budu to zasluhovat za to své dřívější chování k němu; ale já nechci, aby umíral neb trpěl s nesprávnými myšlenkami o mně. Ach, kéž by mé psaní nepřišlo pozdě!"

Psala Eva pak dlouho do noci a popsala několik archů papíru drobným písmem. Teta též připsala několik aršíků, tak že dopis, který Eva druhého dne časně ráno dala na poštu, byl velmi objemný.

Trvalo to přes měsíc, nežli přišla nová zpráva o Robertovi a Eva zatím hubla a bledla tak, že začalo to tetě její působiti starostí.

"Jen se netrap, milé dítě," domlouvala jí. "Žádné zprávy jsou v takovémto případě dobrými zprávami."

Konečně přišel dopis z Francie, označený červeným křížem. Dopis ten byl stručný, ale důležitý. Zněl takto:

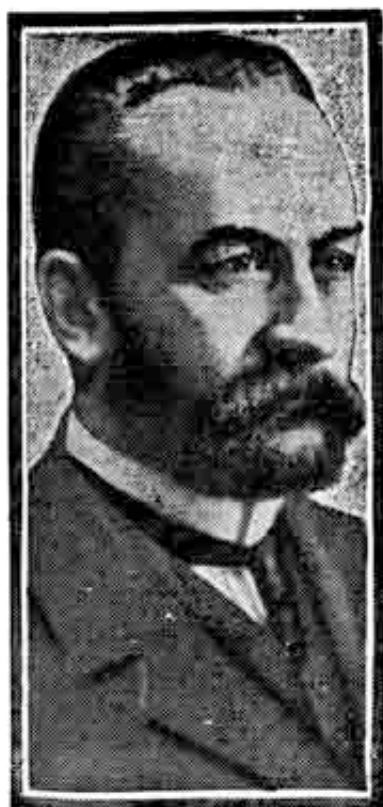
"Přátelé:— Poručík Robert Landis požádal mne, když on nemůže vaše psaní dosud zodpovědět, abych učinila tak za něho. Mám prý napsat, že vaše psaní obdržel, potěšil se a jakmile bude moci, že sám na ně odpoví. Potud jest jeho vzkaz a já sama podávám, že poručík Landis — jenž za svoji statečnost a neohroženost obdržel nejen povýšení, nýbrž i vyznamenání — byl velmi těžce raněn, ale nyní již jest na nejlepší cestě k uzdravení. Zdá se mi, že od toho času, co přečetla jsem mu od vás došlé psaní, jest na něm obrat k lepšímu vidění ještě patrnější."

Ošetřovatelka Č. K.

Dopis tento přinesl zásvit blaha do domku paní Martinové a Eva začala se opět usmívatí a v srdci jejím začaly se probouzeti nejkrásnější naděje do budoucnosti.

Asi za tři týdny přišlo psaní od Roberta. Adresováno bylo na paní Martinovou a uvnitř obálky byly dva archy papíru po obou stranách popsané. Jeden nesl ohlavení: "Milá paní Martinová!" a druhý "Milá přítelkyně!"

Eva, jež s horečnou nedočkavostí přihlížela, když teta dopis otevírala zarazila se poněkud, když celý obsah shlédla. Hledala ještě v obálce tetou odložené, ale tato byla již prázdná.

Princ Jiří E. Lvov, první ministr-premier osvobozeného Ruska. Jeden z velkých ruských státníků, umlčený pozdějšími násilnými převraty.

Alexandr F. Kerenský, muž jenž prohlásil Rusko republikou. V rukou Kerenského spočíval osud velehláse ruské na značně dlouhou dobu. Byl premiérem ruské prozatímní vlády od července do listopadu r. 1917, ale podleh protirevoluci bolševické. Zachránil se útekem z ruské říše a vystoupil později v r. 1918 jako důležitý činitel ve světové politice.

"Toto jest pro tebe," řekla stará paní, podávajíc jí jednoduchý aršík s ohlavením: "Milá přítelkyně!"

Zaražená Eva vzala lístek a přistoupivši s ním k oknu, čtla. Robert stručnými slovy děkoval jí za "přátelský a povzbuzující dopis", který jemu poslala a ujišťoval, že nikdy nepochyboval o jejím dobrém srdci a proto snadno věří, že její sympatie k němu jsou upřímné. "Byli jsme od dětství dobrými známými a přáteli a jak doufám, zůstaneme jimi stále," bylo psáno dále rozvlácným, velikým písmem. "Pozdravuji se z těžkého zranění, ale jak se zdá, budu již mrzákem na vždy. Chodím o dvou berlích, neboť moje pravá noha úplně odumřela. Nelituji toho však, neb jsem byl ochoten i život pro naši dobrou věc dáti. Jen toho lituji, že nemohu již na frontu. Jelikož ani moje ruka není ještě vyhojena, není mi možno dlouho psátí a proto musím skončiti.

S přátelským pozdravem

R. Landis."

Když Eva dočtla, ruka, v níž lístek držela, poklesla.

"A to jest odpověď na moje dlouhé, láskyplné psaní?" pronesla k sobě, sklánějíc hlavu. Teta čtla ještě lístek svůj, jenž popsán byl písmem hustším a drobnějším a proto si jí nepovšimla. Až když dočetla, obrátila se k Evě a vidouc ji tak zmalátnělou, přistoupila k ní.

"Netrap se, Evičko, proto, že Robert jest tak zmrzačený," řekla, berouc neteř za ruku. "On tím spíše bude teď zasluhovati a potřebovati tvoji lásky."

"Lituji toho, ale netrápím se proto, neb vím, že i tak bude Robert vždy ještě užitečným členem lidské společnosti," řekla dívka tiše. "Jsem jen ráda, že je živ — ale tetičko —" hlas její se zajkl a svaly v tváři bolestně se škubaly, "on na mne opravdu již zapomněl."

"Proč tak soudíš?" ptala se teta. "Či to snad sám on píše?"

"Nepíše to zrovna zřejmě, ale snadno to lze i bez toho z těchto rádků vyčísti. Dala jsem ti přečísti svoje psaní jemu a tuhle si přečti jeho odpověď." Podala tetě lístek a sama posadila se ku stolku a položila hlavu do dlaní.

Stará paní pročetla lístek a sama nad ním chvíli byla překvapena. Vzpomínala si na dopis své neteře, do něhož tato vložila celou svoji duši, přiznala se k mladistvé nerozvážnosti i ku své až později vznikající lásce a tato odpověď zdála se jí býti podivnou. Založila ruce a se zakaboněným čelem přemýšlela, ale pojednou obrátila se k Evě.

"Již to mám, milé dítě," zvolala vzrušeně. "Ne, Robert na tebe nezapomněl, ale zřiká se tě jen k vůli tomu, že jest teď zmrzačený. Myslí si dojísta, že lásku tvou v tomto případě přijmouti nemůže a proto tímto celkem velmi šetrným způsobem ji odmítá. Vmyslila jsem se do toho co by asi můj Jiřík byl v takovém pádu učinil a domnívám se, že by asi byl udělal totéž jako Robert."

Paní Martinová složila psaní a přistoupivši ku stolku, položila je energickým pohybem před Evu.

"Ano, Robert jest hrdina a ty, Evo, teď jenom hled', abys ho byla hodnou," řekla s důrazem.

"A co mám dělat?" ptala se dívka malomyslným hlasem.

Nedůvěřovala ještě tetinu vysvětlení, jež nedovedlo tak rázem oživit její pokleslé naděje.

"Co máš dělat?" opáčila stará paní. "Nebědovat, neskládat ruce v klín, ale vzchopit se a jednat. Především napišeš jemu psaní."

"Já jemu psaní?" řekla dívka zhateně. "A co mu mám psát? Snad mu nebudu zase vysvětlovat, jak ho mám ráda?"

“Ani pomýšlení,” řekla paní Martinová. “To jsi mu již jednou napsala a toho je dost. Teď přijmi s dobrou myslí to jeho nabízené přátelství a napiš mu opravdu přátelský, povzbuzující dopis. Vždyť kdybys mu nyní nepsala, mohl by si mysliti, že příčinou toho jest jenom jeho zmrzačenf.” —

“To si nesmí mysliti,” pronesla dívka chvatně a šla hned pro psací potřeby. —

“Potom, Evo, hled' vychovávat sama sebe v statečnosti,” pokračovala teta v řeči. “Hrdinný muž potřebuje hrdinnou ženu a vůbec nyní celý náš národ potřebuje statečných žen tak jako statečných mužů. — I když dáš stranou všechny naděje, hled' alespoň, abys byla hodna jeho přátelství, jež samo o sobě má velikou cenu.”

Eva položila teď přinešené péro i papír na stůl a pokročila k tetě. — “Budu se řídit dle tvého napomenutí, tetičko, neb ty a celý tvůj život mně může býti dostatečným příkladem hrdinství a statečnosti,” řekla, berouc starou paní kolem krku a obě políbily se dlouze ve vzájemném porozumění. —

* * *

V příštím psaní svém psal Robert, že přijede asi brzy do Spojených Států a že možná zavítá na nějaký čas i do jejich města. Skutečně také asi za měsíc přijel a dal se z nádraží ihned dovézt k paní Martinové, která přivítala jej opravdu mateřsky. Chodil již jen o jedné berlí a vykračoval si i tak vojensky zpřímá. Zdržel se asi dvě hodiny a potom odejel na svou čtyřicítku se Sam Jonesem, jenž na jeho telefonické zavolání pro něho přijel. Eva nebyla právě doma, jsouc v obchodě a Robert zanechal pro ní přátelský pozdrav a podotknul, že se beztoho ještě kolikrát uvidí.

Setkali se pak brzy spolu na slavnostním večírku, který ku počtě vrátivšího se poručíka Landise, pořádali obyvatelé města. Chvěla se Eva na celém těle, když spatřila jej opět poprvé, ale opanovala se a když přiblížil se k tetě a k ní, přivítala jej celkem statečně.

Zdál se jí býti velmi krásným a postava jeho ve vojenské uniformě připadala jí bezvadně souměrná. Nic nevadilo jí to, že pravá noha visela mu bezvládně a že opíral se o berlí, ba okolnost tato v jejích očích na ceně jemu přidávala. Považovala to za nesmírnou čest, že hrdina této slavnosti, předmět nadšených ovací k ní hovoří, že jest jejím přítelem, ale prudce bušící srdce bolestně se svíralo po seznání, že její bývalý snoubenec mimo obyčejnou zdvořilost nic jiného pro ni nemá. Jednal tak, jako by ten láskyplný dopis ve Francii nebyl od ní obdržel a jako by mimo chladné přátelství nebylo mezi nimi nic jiného kdy bývalo.

Její oči všude ho sledovaly, zrak její stále lpěl na jeho tváři, ale on, dle jejího zdání, neměl pro ni jediného, zvláště jí platicího pohledu. Jak toužila po těch minulých dobách, kdy věnoval jí tento muž láskyplnou pozornost a kdy jeho vroucí zrak neustále jí provázel.

Setkali se v příštích čtrnácti dnech ještě několikrát, ale bylo to stále stejné, ba Evě zdálo se, že výraz tváře jeho jest čím dále tím přísnější a řeč jeho k ní chladnější a úsečnější.

Zašel k nim též jednou, když ona byla doma, ale nezdržel se dlouho. Byla to jen taková formální návštěva ze zdvořilosti a Evě draly se lítostí slzy do očí, když odešel. Chtěla ale býti statečnou a nestěžovala si teď nikdy ani slovem tetě, tato ale v jejích smutných očích viděla, že se trápí.

Paní Martinová, která od počátku založení místní odbočky Červeného Kříže pracovala dva až tři dny v týdnu pro tento šlechetný účel, vrátila se jednoho dne domů s dvěma baňky nemocničního prádla, jež chtěla doma vyžehliti. Setkala se na ulici se Sam Jonesem a ten, dav se s ní do

řeči, vyprávěl jí radostně, že právě udělal smlouvu s poručíkem Landisem, jenž pozemek svůj jemu za výhodných podmínek na dlouhé splátky prodal. —

"Poručík Landis bude zaměstnán v kanceláři jednoho vojenského tábora na východě, kam v nejbližší době odjede," hovořil nemajetný nájemník sdílně dále. "Na pozemku stejně už pracovati nebude a proto jej nabídl mně. Když se dost přičiníme a budeme opatrně hospodařiti, tak si budeme moci čtyrycítku tu za několik let snadno splatiti a budeme míti své."

Paní Martinová byla zprávou tou překvapena, ale nedala to na sobě znáti. Jen tvář jí zvažněla, rty se stáhly a na čele prohloubila se vráska. Prohodila několik povzbuzujících slov a šla v zamyšlení dále, když spatřila proti sobě přicházející Roberta.

Tento upřímně ji pozdravil a pohlédnuv na objemné balíky v její náručí, nabídl se, že jí alespoň jeden pomůže domů nésti.

"Jest to pro vás příliš velké břemeno," podotknul a již bral do levé ruky větší balík prádla. Obrátil se na zdravé noze a kráčel vedle staré paní.

"Jsem opravdu ráda, že se mnou jdeš," řekla tato po několika krocích. Zrovna teď jsem si právě přála, kdybych si tak mohla s tebou od srdce, nerušeně pohovořiti . . . Možná ale, že není to velkým potěšením pro tebe, vojenského důstojníka, kráčet po ulici se starou ženou," dodávala se zvláštním důrazem.

"Doufám, že o mně tak špatně nesoudíte a že mně podobné myšlenky přisuzovati nebudete," řekl mladý voják.

"Já věru nevím, co si teď mám o tobě mysliti," mluvila stará paní dále s týmž důrazem v řeči. "Změnil jsi se tak velice od té doby, co jsi odsud před dvěma roky odešel, že se v tobě ani nevyznám."

"To jsem se změnil tak k svému neprospěchu?" ptal se Robert.

"Já ani nevím, jak bych se vyjádřila," řekla paní Martinová váhavě. "Když se na tebe dívám jako na poručíka Landise, nemám odvahu ti všechno říci, co si myslím, ale když v tobě vidím jen Roberta, který vyrůstal před mýma očima a na kterého se pamatuji jako na malého hochu, jenž býval u nás jako doma, tu zase dovedla bych vysloviti vše, co mám na srdci."

"Dejte tedy poručíka Landise stranou a myslete si na mne jako na Roberta, který cítil se u vás skutečně vždy jako doma," promluvil Robert vážně. "Nikdy nezapomenu na přátelství vaší rodiny a bude mne jen těšiti, když budete ke mně upřímnou, tak přátelsky upřímnou, jak nebývají nikdy lidé cizí."

Paní Martinová několikrát rychle zamrkala.

"Zdá se mi ale, že přece nejsem již tvou starou přítelkyní, když musím se důležité noviny o tobě dovídati od jiných," namítala zvolna. "Zrovna teď, ku svému velikému překvapení, dověděla jsem se od Sam Jonesa, že prodal jsi svou čtyrycítku a odjedeš brzy zase odsud pryč. Snad bys byl odejel odsud ani se s námi už nerozloučiv."

"To bych nebyl udělal," ohražoval se mladík. "Chtěl jsem v nejbližší době k vám přijíti, vše vám říci a se rozloučiti."

"Přece však byli bychom mezi těmi nejposlednějšími, kdož by se byli takovou důležitou věc o tobě dověděli," trvala na svém paní Martinová. "Na každý pád to tvé přátelství k naší rodině není již takové, jako bývalo a necítíš se jim u nás doma jako dříve."

Mladý voják se zasmušil.

"Časy se změnily," řekl s lehkým povzdechem.

"Nebo ty jsi se změnil," prohodila stará paní se strany na něho po-

hlédnuvši. "To jsme ale zase u toho, o čem jsme mluvili před chvílí a mohli bychom pokračovati do kola nekonečně."

Umlkla a oba šli na chvíli vedle sebe mlčky. Cesta vedla do mírného návrší a stará paní měla co dělati, aby nabrala dechu k chůzi. Robert jak se zdálo, nezamýšlel mlčení přerušiti. Než došli k cíli cesty, prohodili ještě mezi sebou několik vět o počasí, dlouho trvajícím suchu a parnu a již byli u branky před domkem paní Martinové.

Když Robert vešel za starou paní do přední světnice a položil balík na stolek, popošel ku dveřím jako by chtěl zase hned odejiti.

"Jen si sedni, Roberte!" řekla paní Martinová, nabízejíc mu židli, kterou on jaksi váhavě přijmul. "Jak jsem ti již ve městě řekla, ráda bych si s tebou pohovořila a teď právě mám k tomu nejlepší příležitost."

Odložila jednoduchý, černý klobouk a usedla na blízkou pohovku.

"Bude teprve šest hodin a Eva přichází až po sedmé, můžeme tedy si zatím spolu nerušeně porozprávěti." Uhladila si s čela značně již prošeďivé vlasy a posadila se tak, aby Robertovi viděla do tváře.

"Když jsi zde prodal nyní svůj majetek a odjedeš odsud, máš v úmyslu rozloučiti se s tímto místem na vždy?" tázala se, hledíc mu pátravě do očí. —

"Dnes je těžko říci, co přinese budoucnost," odpověděl Robert, vyhýbaje se jejímú zraku. V zápětí ale dodal pohnutě: "Mám tady hroby rodičů i hrob jediné sestry a dojista přijdu je sem ještě někdy navštívití."

Boža Umírov, předseda československé kolonie v Paříži. Slavný tento pěvec byl jedním z nejnaděšenějších, a nejobětavějších pracovníků v hnutí české politické emigrace za osvobození vlasti.

Hrabě Plunkett, jeden z vůdců saineinistických bouří a povstání v Irsku, byl na jaře r. 1918 anglickou vládou spolu s 500 jinými vůdci odboje zatčen a na dobu války neškodným učiněn. V povstání v Irsku skládali Němci dlouho velké naděje, očekávající, že podlomí sílu Anglie.

“A mimo to nemáš zde nikoho jiného?” ptala se stará paní důtklivě.

“Jste tady také vy, má mateřská přítelkyně,” řekl vojín, skláněje hlavu nad ruce o kolena opřené.

Paní Martinová mávla odmítavě rukou. “Nech nyní stranou mne, starou ženskou a řekni mi upřímně, není-li mimo to někdo jiný, koho máš dosud ještě rád.”

Robert přivřel oči. “Proč se mne na to teď ptáte?” zeptal se náhle, vzpřímiv se v židli.

“Proč se ptám?” opáčila stará paní; “proto, že na tom záleží štěstí dvou mně drahých osob,” řekla vážně. “Robert, já jsem ti jednou řekla, až budeš potřebovat matku, abys si vzpomněl na mne a zdá se mi, že dnes matku opravdu potřebuješ.”

Vstala a přistoupivši k němu, položila mu ruku na hlavu.

“Robert!” řekla pohnutě, sklonivši se k němu, “řekni mně upřímně, jako bys odpovídal své matce, máš ještě Evu trochu rád?”

Pod okny přejely dva automobily a při nastalém hlomozu nebyly slyšeti otevření síťových dveří u kuchyně, ani lehké kroky, jež se blížily.

Mladý vojín v přední světnici povstal a vzal ruku staré paní do obou rukou svých.

“Ano, odpovím vám jako své matce, upřímnou pravdu a pak odejdu,” promluvil hlasem na němž bylo znáti přemáhání. “Ptáte se, mám-li ji rád a já musím říci, že ji miluji stejně jako dříve, že je mně stejně drahou, jako bývala vždy od mého dětství. Myšlenka na Evu provázela mne stále, nezapomněl jsem na ni ani v zákopech a když jsem byl raněn, v horečce prý jsem v nemocnici volal její jméno, jak mně ošetřovatelky později řekly. Když jsem potom obdržel její psaní, na chvíli, v slabosti domníval jsem se, že se přede mnou otevřelo nebe.

Později ale, když jsem o tom více přemýšlel, dospěl jsem k tomu rozhodnutí, že nesmím její soucit přijmouti. V této době každý vojín vzbuzuje sympatii v srdci vlastenecké dívky a obzvláště vojín raněný. Eva nezná svoje srdce a nyní takovou vlasteneckou sympatii považuje za lásku. Nebylo by ale dobře, kdybych já tento soucit chtěl využítkovati a připoutal ji k sobě — k mrzákovi,” dodal pomaleji.

“Robert, co to mluvíš?” vzkřikla paní Martinová. “To tvé zmrzačení není přece žádnou chybou, nýbrž ctí pro tebe a Eva—”

“Co jest to platné, když je to přece jen zmrzačení a Eva po čase také by na to tak hleděla,” přerušil ji mladý muž smutně a pokračoval: “Ano, miluji ji, ale právě proto, že ji mám tak příliš rád, odjedu odsud co nejdříve, bude to tak lépe pro ni i pro mne . . . Prosím vás ale, neříkejte jí ničeho o této naší rozmluvě,” řekl prosebně. “Nechť myslí, že jsem na ni zapomněl a ona pak na mne zapomene lehce.

“Vždyť ale Eva není již takovou jako byla dříve—” chtěla stará paní říci — leč v tom slyšení bylo z vedlejší světnice jako pád něčeho a v následující chvíli přispěchavší tam leta zvolala: “Evo, drahé dítě!”

Zdvihla omdlelou neteř a kladla ji na blízkou pohovku.

“Postůj u ní, doběhnu pro vodu!” řekla Robertovi, jenž se vzrušenou tváří vešel. Vody ale ve stavení nebylo a tak musila stará paní doběhnouti k sousedovic studni.

Zatím ale probudila se Eva z mdlob a uchopivši Roberta za ruku, kterou jí odhrnoval vlasy s čela, šeptala prosebně: “Nezavrhuj mne, Roberte, neodcházej ode mne, vždyť já tě mám tolik, tolik ráda!” Slzy vyhrkly jí z očí a stékaly po ubledlé tváři, což bylo více, než mohl Robert snéstí. — —

Zulbal ty slzy a teta, která zatím přispěchala s vodou, usiřševši šepot a polibky, nevročila již dovnitř, nýbrž šla dozadu do dvora a prohlížela si dozrávajcí zeleninu na lotech.

Za chvíli zavolal ji Robert sám a když přišla, oba mladí lidé, držíce se za ruce, vítali ji se zářícími zraky.

"Již mně přece uvěřil, že ho mám ráda," řekla Eva se šťastným úsměvem, tulíc se k svému snoubenci.

"Jak pak bych jí nevěřil, když mi chce pod rukou zemřítí," odušil Robert, tiskna dívku k sobě.

"Jak ty jsi se sem ale, dítě, dostala?" divila se teta. "Vždyť jindy přicházíš až po sedmé domů. Takto bude Robert si teď mysliti, že jsme měli vše na něho nastraženo."

"Vid', že si to nebudeš mysliti, Roberte," obrátila se Eva k mladíkovi. "Vždyť já jsem nemohla přece věděti, že ty jsi zde. Bylo dnes tak horko a majitel obchodu rozhodl, že bude ode dneška zavíratí, jako již jiní to činí, hned v šest hodin. Přišla jsem domů, slyšela jsem tě mluvit a—ostatní již víš." Hladila jej po ruce, kterou ve své držela.

"Však já nemyslím na žádné nastražení," usmíval se Robert, "a jedinou souvislou myšlenkou, kterou teď v hlavě mám, jest to, že jsem ten nejšťastnější člověk na světě." —

* * *

Asi za šest neděl odjížděl poručík Landis na své nové stanovisko, ale tentokráte nejel z města L. sám, neb provázela jej mladá jeho ženuška.

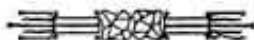
Na nádraží šlo s nimi mimo tetu Martinovou ještě mnoho známých a mezi nimi i místní lékař, jenž s Robertem velmi se v době jeho dovolené spřátelil. —

"Nemyslete si, paní Landisová, že bude váš manžel již dlouho potřebovati berle," prohodil zatím, co čekali na vlak. "Pozoruji jej již delší dobu a vidím, že již někdy nastupuje na špičku pravé nohy a občas se na ni i chvílku postaví. Povídám vám již ku předu a připravte se na to, že nebude-li Němec do roka již docela přemožený a budeme míti ještě válku, bude poručík Landis opět způsobí jíti znovu na frontu."

"A Eva by mne v takovém případě ochotně propustila, že ano?" obrátil se Robert k své ženušce.

"Ovšem že," přisvědčila tato se zářícíma očima. Pak přistoupila k ne-daleko stojící tetě.

"Ty ale, tetičko, na každý pád musíš za námi brzy přijeti," promluvila k ní. "Když nechceš bydletí s námi, tedy budeš alespoň blízko nás. Budeš se radovati z našeho štěstí a budeš mne ještě dále cvičiti v hrdinosti a statečnosti." —

Øřed jeseň.

Já též měl svoji vesnu
a za tu vděčný jsem,
ta kdykoli v sen klesnu,
mým táhne každým snem.

A budu jeseň míti
a zamyslím se tich,
co každý bude bíti
do větví prořídlych.

A uslyším smích zněti:
je pravda, ten že květ?
Vždyť na uvedlé sněti
jen žlutých listů sled.

I zalkám v šeré nebe:
V své moci blesk mít jen
a zhroutit rázem sebe
od vrchu po kořen!

J. Vrchlický.

KALICH TRPKOSTI—AŽ NA DNO.

Pro kalendář "Amerikán" napsal Frank Krčmářik.

I.—Karlíkovo vychování.

Chalupník Soka byl muž dobrého srdce, ale poněkud podivínských náhledů ohledně výchovy dětí. Domníval se, že hoši, pokud nedospějí k vlastnímu rozumu, musejí býti vychováni s veškerou přísností a v kázni, která nestrpí odporu ani odmluvy. Účinky této jeho zásady pocíťovali na sobě dva jeho synáčkové, Josef a Karel tak často, že k vůli tomu nejednou docházelo k roztržkám a prudkým sporům mezi manželi Sokovými. Matka hochů nesla totiž těžce, že je k nim otec tak tvrdým a že jim nikdy ani vlídnou tvář neukáže.

Starý Soka, který své syny miloval neméně snad nežli matka, domníval se však, že by kázeň v jeho rodině utrpěla velké úhony, kdyby na sobě dal před hochy znáti nějakou měkkost. Mezi laskavou matkou a přísným otcem vospívali synáčkové v hodné, poslušné a pracovitě hochy a otec přičítal to jedině svému výchovnému systému za úspěch a hleděl vždy matku přesvědčovati, že by byli hoši naprosto zkažení, kdyby jejich výchova závisela pouze na ní.

Když dosáhl starší z hochů věku čtrnácti let, stáří, které starý Soka uznával za hranici mezi dětstvím a jinoštvím, nastal v jednání otce k němu náhlý a úplný obrat. Otec začal býti k staršímu synovi laskavým, shovívavým, zajímal se o jeho zábavy a vůbec snažil se Josefovi jeho mládí zpříjemniti, zatím co k mladšímu Karlovi zůstával tím starým přísným a neodpouštějícím tatíkem.

Mladší Karel nemohl si toto jednání otcovo nikterak vysvětliti; přirozeně považoval se za odstrčeného a vedle jakéhosi odporu k nespravedlivému otci zahostila se v mladém srdci jeho i žárlivost na staršího bratra a nenávisť k němu. Otec považoval tyto známky za špatné stránky hochova charakteru a byl na něho tím přísnější a často jej trestal krutě, domnívaje se, že tím z něho zlou, umíněnou, tvrdošijnou povahu vyžene, zatím co každé tvrdé slovo, každý pohlevek a každá rána vtloukaly hlouběji tyto vlastnosti do hochovy povahy a Karel, ačkoliv původně povahy mírné a dobré, odrůstal s nimi. K matce lnul Karel nejoddanější láskou, ale otce se stranil a do jeho myšlének vkrádala se i otázka, zda by se za přfkoří, jehož jest obětí, neměl nějak pomstíti.

Matka chovala jedno vroucné přání, míti ze svého mladšího synáčka kněze a otec, ačkoliv poukazoval na to, že se Karel svojí vzdornou, neklidnou, potměšilou povahou na kněžství málo hodí, neměl ničeho proti tomu, kdyby Karel později projevil náklonnost k životu kněžskému. Ale Karel, když se mu o tom matka zmínila, nechtěl ani slyšeti. Ponurá klenba chrámová a život ušňupaného faráře nebo ospalého kaplana mu nikterak neimponovaly. Byl od malička vychován v přírodě a miloval přírodu a volnost celou silou své mladistvé duše. Již jako hošík sotva desítiletý obíral se sázením stromků a pěstováním květin a při chalupě svých

rodičů vypěstoval krásnou zahrádku, která budila obdiv v celé vesnici. I otec měl z toho radost, ale nedal to před synem na sobě znáti, aby své otcovské autoritě neublížil.

Matka, která viděla v hochovi nadanou hlavu a která ve své pobožnosti pojala touhu mítí za syna kněze, musila od svých plánů ustoupiti. — Hoch řekl, že chce býti buď myslivcem nebo zahradníkem anebo býti tak jako tatínek, rolníkem. Když se pak matka dověděla, že Karel každé neděle, když byl poslán do městečka do kostela, šel k řece daleko za vesnici a tam se zabýval chytáním ryb a v zimě do lesů, kde kladl osidla zajícům a jiné lesní zvěři, seznala sama, že se Karel na kněžství nehodí a vzdala se svých nadějí, mítí z jednoho ze synů kněze. Rodiče dověděli se o Karlových spádech když jednou hoch přiběhl domů s vlasy sežehnutými, v obličejí a na ruku popálen. Karel choval totiž touhu mítí pušku a moci střeliti a když nebylo jiné cesty jak se střelné zbraně domoci, zhotovil se pušku sám ze staré železné roury, do které vypiloval dirku k zapalování prachu. Když měl svoji "pušku" hotovou, prováděl s ní v lese jednou v neděli, právě když se zbožní lidé po nedaleké cestě ubírali do kostela, pokusy. Hned při prvním pokusu vyšla rána opačnou stranou roury a Karel, když se poněkud vzpamatoval ze svého omámení a přesvědčil se, že je živ, upaloval domů, jsa sobě sotva podobný. Chtěl na dvoře stopy ohně a prachu se své tváře a s rukou smýti, ale nešlo to a proto musel s pravdou ven.

Otec tenkrát Karla netrestal. Za to dostala svůj díl matka rodiny, která dle otcova náhledu vše to zaviňuje svojí shovívavostí a měkkostí. Jaké neštěstí mohlo se snadno státi! Jak snadno mohl býti hoch i zabit. Otec uložil matce, aby sama hocha potrestala a této nezbylo nežli s bolestným srdcem tak učiniti. Karel přijal výprask z ruky matčiny oddaně a v pláči, což se nikdy nestalo, když jej trestal otec. Karel věděl dobře, že každá rána bolí matku více nežli jeho a proto jí nezazlíval a naopak prosil ji za odpuštění. Když se pak bouře přehnala, přitulil se k matce a svěřil se jí s touhou býti myslivcem. Řekl jí, že přišel k popáleninám, když si chtěl zhotoviti pušku vlastního vynálezu a když se matka divila, že se to stalo právě v době, kdy měl býti v kostele, přiznal se, že místo do kostela chodil na ryby nebo do lesa.

To ovšem dalo nadějším matčiny, že by z něho byl někdy pan páter poslední ránu.

Jednoho dne, když byli oba hoši v zahradě v práci, přistoupil Soka ku své manželce a pravil jí:

"Víš, že je dnes Karlovi čtrnáct let? Je na čase, abychom se ujednali, co s ním budeme dělat. Majetek nemáme, abychom dali oběma synům po hospodářství a na studie ho také dáti nemůžeme. Když mu nemůžeme dáti kus pozemku, aby si mohl na vlastní půdě živobytí vydělávati, bude snad nejlepší, dáti jej na nějaké dobré řemeslo, kterým si ještě nejsnáze může člověk pomoci k samostatnosti. Josefovi dáme hospodářství a Karla dáme na řemeslo."

"Ovšem, řemeslo má zlaté dno," odpověděla matka, "ale otázka jest, bude-li se chtíti Karel řemeslu učiti. On touží jenom po myslivectví a když by nemohl býti myslivcem, tu by nejráději zůstal při rolnictví."

"Eh co, myslivectví," namítnul otec, který pro tento stav neměl žádné lásky ani úcty. "To se snadno vymluvíme. Při tom by byl do smrti vždy jen sluhou někoho jiného a nikdy by nebyl samostatným. Býti po celý život pod cizím komandem, to by se i jemu znechutilo. Já jsem přišel k náhledu, že nejlepší pro něho bude, dáme-li jej vyučiti ševcovině."

"Ševcovině? — Karla?" zhržila se matka.

"No, jen se nekřížuj. Poslechni co ti povím. V neděli, když jsem byl ve městě v kostele, setkal jsem se tam s obuvníkem Ryšákem. Podívej se, co měl Ryšák, když začal? Snad holé ruce a pár kopyt. Teď má už čtyři učedníky a jednoho tovaryše a povídal, že bude museti jednoho tovaryše a jednoho učedníka přibrat. Teď si hraje na pána, měšťáka a my rolníci se na něho můžeme dřít."

"Což to je pravda," řekla Soková. "O jarmarce má kolem sebe nejvíce lidí — a jak by také neměl. Má nejlepší obuv; střevice, které jsem posledně koupila, jsou také od něho a ještě v žádných jsem si nikdy tak nepohověla jako v těch. U toho by se Karel naučil řemeslu nejlíp."

"Nu a vidíš, Ryšák mi řekl, že právě potřebuje učně a hoch jako Karel by se mu zrovna hodil. Má-li Karel rád venkov a přírodu, užil by toho jako švec také dost, nebo co se ten nachodí a najezdí na jarmarky a poutě a pozná celý svět! Ale ani mi nenapadá, abych ho nutil. Nechci, aby byl v něčem proti své vůli."

Tato slova získala matčino srdce úplně.

"Tak ho tedy zavoláme," řekla Soková a vyhlédnuvši do zahrádky, zavolala Karla: 'Karle, pojď sem na chvílku, tatínek chce s tebou mluvit.'

V Karlovi hrklo, jako pokaždé, když s ním chtěl tatínek mluvit, ale položil rýč a šel do světnice. Sotva že začal otec mluvit, zdvihl Karel udiveně hlavu a vyvalil oči.

"Chci s tebou pohovořit o něčem důležitém," řekl otec.

Takovým tonem na něho ještě nikdy nepromluvil. Karel zatajil dech.

"Viš, Karlíku, že je ti dnes čtrnáct let?" Karel na to nevzpomněl a podivil se tomu, ale ještě více se divil vlídnému tonu otcových slov. Otec nevšímaje si údivu, zračícího se v hochově tváři, pokračoval: "Ty dobře víš, že je naše hospodářství malické, než abychom z něho mohli podělití vás oba, Josefa i tebe. Josef je starší a jemu hospodářství připadne. Ale zde není dosti práce pro nás všechny a Josef musí chodit přivydělávatí tesařinou a tak nám trochu přivypomoci. Ty si teď musíš také najít nějaké řemeslo. Doposud jsme tě živili a starali se o tebe, ale teď nastává čas, kdy se budeš muset starat sám o sebe." Tak mluvil otec a na to se hned vytasil se svým plánem a pokusil se vylíčiti hochovi život při ševcovině co nejvábněji a budoucnost řemesla toho v nejrůžovějších barvách.

Hoch klidně naslouchal a pak odpověděl otcí, že by nejraději zůstal při rolničení nebo šel na myslivectví, ale není-li to možné, že to tedy zkusí se řemeslem a bude se snažiti dopracovati se budoucnosti tím způsobem. Ale posílen otcovou vlídností, vzmužil se k prosbě, aby nebyl do toho řemesla nucen, shledá-li, že se řemeslo to pro něho a on pro ně nehodí. —

"Neměj žádného strachu," odpověděl otec. "Do ničeho tě nutit nebudu. Udělám pro tebe vše, co bude v mé moci a budu šťasten, budu-li vidět, že se ti dobře vede. Kdybys tam neměl býti spokojen, víš, kde máš tvůj domov."

Překvapen touto laskavostí, přiskočil Karel k otcí a políbil mu ruku. Otec se rychle obrátil, aby kluk neviděl, jak mu radostí a dojmem vstoupily slzy do očí.

Za dva týdny na to putoval Karel, doprovázený matkou a nesa si na zádech raneček se svojí výbavou, do města R., dvě hodiny vzdáleného. Po cestě se často ohlížel na svoji rodnou ves, která se červenala a bělela v lese topolů a lip. Právě se zahrady, lesy, ta zelená luka a hnědá pole připravovaly k novému životu a on musel opustiti vše, co jej těšilo. Matka dobře pozorovala na svém miláčku zasmušilost a stesk a ptala se ho ještě jednou, zdali se mu tato cesta do nového života líbí. Karel odvětil,

že nejvíce miluje domov a přírodu a že se s těžkým srdcem s nimi loučí, a matce při tom bylo tak, že se sama dala do tichého pláče. Ale Karel sám ji těšil, že musí zkusiti ve světě svoje štěstí a že nebude daleko od domova. Matka za to mu napověděla svoji naději, že snad přece jím bude štěstí přáti, aby mohli zahospodařiti na kus pozemku pro něho a pak že bude moci řemesla zanechat a vrátiti se k stavu, který tak miloval. — A ostatně, dodala, naučiti se něčemu není nikdy na škodu a co se člověk v mládí naučí, v stáří jako by našel. Loučení matky se synem bylo těžké, jakoby se za moře ubíral a nikoliv, jakoby je měly od sebe dělit pouze dvě hodiny cesty.

II.—Kandidát verpánku, biče a hobliku.

Druhého dne byl již Karel upoután k práci, která se však nikterak nepodobala nějakému učení řemesla. I po delším čase učení byla práce Karlova omezena na uklízení dílny, cídění obuvi, roznášení jí zákazníkům, zabalování a ukládání bot do beden na jarmarky a na jarmarcích přísluhování mistrovi. Poněvadž byl nejmladším učněm, musel poslouchati nejenom mistra, paní mistrovou, jejich děti, tovaryše, ale i ostatní učně a jakmile si dovolil slůvka námitky nebo známky odporu, lítala za ním kopyta jako při rojení nebo pocítil na těle přilnavost potěhu.

Při tom dostal též příležitost nahlédnouti blíže v blahobyť mistrovy domácnosti. Majetek mistra Ryšáka sestával z ševcovského náradí, pěti učňů, jednoho tovaryše — který dostával jeden zlatý pětadesát krejcarů týdně k hubené stravě — jedné ženy a pěti dětí, jedno menší nežli druhé. K stolu se zasedalo na dvakrát, napřed mistr se ženou a s dětmi, pak co zbylo, bylo předloženo pracovnímu personálu. Napřed si nabral tovaryš a pak učedníci podle stáří a často došla mísa ke Karlovi prázdná. Ozval-li se, že mu ostatní všechno snědli, dostal s některé strany pohlavek a k tomu několik ušlechtilých nadávek. Tovyaryš a druzí učedníci pěstovali v něm lásku k řemeslu a k mistrovi útulnému domovu asi takovými laskavostmi: "Ty balísku sešská, ty bys toho spotřeboval jako dobytec! . . . Takhle pytel brambor na posezení, co? To zde ve městě tak nejde, my máme pytel brambor na čtvrt roku. Ale počkej, až bude řepa větší, půjdeme jednou za město a nalámeme ti chraští, abys se do syta najedl." Místo slova najedl bylo ovšem použito jiného, přírodopisnějšího významu. Mistr se při takových řečích obyčejně vytratil ze světnice. Šel si snad po pilátsku umýti ruce.

Karel vydržel při takovém životě celý půl roku, ale pak viděl, že by se ani za tři leta ze řemesla ničemu nenaučil. Mistr neměl v úmyslu dalšího učně přibrati a Karel byl by do posledka zůstal nejmladším. Byl přijat do učení na tři leta, neboť za něho zaplatil otec mistrovi padesát zlatých, kdežto ostatní učňové byli přijati bez platu a proto museli býti v učení čtyři leta, to také lásce ostatních učňů ke Karlovi nepřidalo. Mimo to si Karel vypočítal, až se vyučí, že jej očekává královský plat zl. 1.50 týdně k stravě, což ani není dost na ošacení.

A tak se stalo, že jednoho nedělního odpoledne přišel Karel domů a požádal otce, aby jej vzal z učení domů. Řekl, že raději bude choditi do dvora na výdělek, jen aby nemusel se trápit při tom nenáviděném řemesle, kde vlastně nemá ani příležitost se řemeslu učit a kde musí stále býti otrokem jiných.

Otec ovšem nebyl valně potěšen tímto překvapením a snažil se syna přemluvit, jen aby ještě vydržel, že se snad vše obrátí k lepšímu, ale na konec uznal, že není ta budoucnost při obuvnickém řemesle tak vábná, jak si byl představoval, aby stála za ty oběti a svolil, aby se Karel vrátil

Frank O. Lowden, "válečný" guvernér Illinoisu ukázal se býti z nejrozhodnějších podporovatelů vájky proti Německu. Jako řečník na slavnosti Zdobení Hrobů na českém Národním hřbitově v Chicagu r. 1918 vzdal nadšenou chválu Čechům za hrđinské stávnásko, jež záujali v této válece.

domů — s tou podmínkou, že půjde ke dvoru na práci, jakmile budou přibírat.

Karel byl pln radosti, že se bude moci vrátiti do té své milované přírody, došel si do města pro svoje věci a nastěhoval se zase domů. Po několik týdnů na to chodil do dvoru pouze patnáct minut vzdáleného se hlásiti o práci několikráte týdně, ale práce pro něho nebylo, poněvadž se již chýlilo k zimě. Konečně mu bylo řečeno, že pro něho práce nebude před jarem, poněvadž jest ještě mlád a neumí s potahem zacházeti. Šel tedy zkusiti své štěstí do cukrovary, kde pochodil lépe. Dostal práci a jeho mzda obnášela 35 krejcarů denně, při tom se však musel stravovati doma. Práce ta však nebyla stálá. Za sedm neděl byla kampaň skončena. Práce nebylo nežli pro stálé dělníky. Ale již se blížilo jaro a Karel dostal práci ve dvoře, prozatím jenom za pohunka a k roznášení vody dělníkům, začež dostával 21 krejcarů na den. Tam zůstal celý rok s výjimkou několika týdnů, kdy ho bylo zapotřebí doma, neboť jeho bratr se učil tesařem — také jenom časem, když měl mistr práci — a když byl Josef při řemesle a doma byla práce, kterou nemohl otec sám zastati, zůstal i Karel doma.—

Práce ve dvoře byla tvrdá a Karel zkusil dosti od šafářů a ještě více od poklasného, který byl takovým surovcem, že se nerozmýšlel mnohdy i staršího muže holi přetáhnouti. Karlovi velmi často přicházely myšlenky, že by se mnoho z nesprávností na světě dalo předejiti, kdyby si lidé rozuměli a jednoho dne si všechen pracovní lid, kterému se děje bezprávi řekli: Takhle to nemůže a nesmí dál jiti. Pak by i ti velmožní páni majitelé velkých statků i jejich pochopové přišli k rozumu, neboť by jistě tu práci nekonali sami.

Jednou si postěžoval otcí, jak hrubě jest s ním ve dvoře zacházeno a otec zvolal: "Hochu můj, to já velmi dobře vím, jak to ve dvoře chodí a co tam člověk musí zakusiti a proto jsem tě chtěl toho uchrániti, když jsem naléhal, abys se učil řemeslu. Ale ty jsi nechtěl a nyní to tu máš. K tomu všemu z toho nekouká žádná budoucnost, nežli věčná otročina. Ale ještě není vše ztraceno. Jsi mlád a doposud bys se mohl vyučit řemeslu, třeba jinému, které by se ti lépe líbilo. Právě chodí po okolí agent, který hledá několik hochů na učení do Němec na rozličná řemesla na tři leta bezplatně. Chce také několik hochů na truhlářství a tak jsem si myslel, že by se to hodilo tobě. Je to ovšem daleko a neměl bys domů tak blízko jako jsi měl u Ryšáka, ale chleba je všude o dvou kůrkách a za to bys se naučil německy, což by ti bylo v celém životě prospěšno. — Němčina je k nezaplacení pro toho, kdo ji umí a každý, kdo němčinu ovládá, stane se snadno úředníkem u dráhy, třeba jen "wechtreml". Podívej se támhle na toho Lišku, jak se teď má dobře, nic nedělá, než se tak projde po trati a když jede vlak, postaví se ven s fángličkou."

“Ale, tatínku,” namítá hoch, “pan učitel ve škole nám vždy říkal, abychom si vážili našeho rodného jazyka a nepovažovali němčinu za něco lepšího, ani Němce za lepší lidi.”

“Pan učitel? Ten umí německy sám a jak dobře! Ale jemu se snadno povídá, proto že už němčinu nepotřebuje, když má o sebe postaráno. — Ostatně, kdyby neuměl německy, kdo ví, zdali by to byl tak daleko do táhl,” odpověděl otec.

“Nu, zeptejte se tedy toho agenta,” řekl hoch, dav se přesvědčiti, “ale řekněte mu, aby mne nedával do místa, kde bych musel trpětí hlad a kde bych musel dělati všechno jiné jenom ne se učit řemeslu . . .”

Příští neděle rozmlouval Soka s agentem, který ovšem vychvaloval jedno místo nad druhé a líčil Karlův příští život nejluznějšími barvami. Sokovi zamlouvalo se jedno místo, o kterém agent mluvil. Bylo to u truhlářského mistra v Liberci. Jsou prý tam dva tovaryši oba Němci, ale jeden z nich umí česky a tak bude moci Karel, dokud se německy nenaučí, dorozumět se česky. Mimo to nemá mistr děti a s učni pěkně zachází. Když se otec vrátil domů, konala se opětně domácí porada a za týden putoval Karel znovu z domova — daleko, mezi cizí lid. Matce se to ovšem příliš nelíbilo, ale uznávala, že pro Karlovu budoucnost to bude nejlepší.

Když Karel s otcem z domova odjížděl, byl vyprovázen i bratrem a matkou, která plakala lítostivě a stále opakovala, že má tušení, že svého Karla nikdy více nespatri. Otec nechal jíti hochy napřed a snažil se manželce její myšlenky vymluviti, pravě, že bude moci Karel jednou za čas se podívati domů na návštěvu, ale matka trvala na svém — a jak se později dovíme, tušení její se splnilo.

III.—V Němcích.

Otec dovezl Karla do Liberce, odevzdal jej mistrovi, se kterým se však mohl dorozumět pouze za pomoci tovaryše mluvícího lánaně česky a druhého dne vydal se na cestu k domovu. Ani jemu nebylo nikterak příjemně v cizině, mezi lidem mluvícím řečí, které nerozuměl.

Karlovi nastaly pilné doby, neboť se učil dvojímu: řemeslu a němčině. Hned téhož dne, kdy otec odejel, začal Karel v němčině prospívati, neboť se hned dověděl význam slov “Böhmischer Hund”. Slyšel to stále kolem sebe, ale poněvadž tomu nerozuměl, nevšimal si toho, až mu to jeden z tovaryšů přeložil. Od toho dne naučil se takových významů více a tak dělal v němčině velmi rychlé pokroky. Ovšem, že při tom stále mu přicházela na mysl slova učitelova a jak se stával proti svému okolí uzavřenějším, tak v něm rostla láska k mateřské řeči a nenávisť k Němcům, kteří pro to, co on miloval, neměli nežli hrubých nadávek a posměchu. Ostatně se ale učil němčině velmi rychle a to mu nebylo nikterak na škodu, neboť nyní slyšel mnohem více o ostatním světě a často slyšel vypravovati o Americe, která jej vždy velmi zajímala. Slyšel, jak si tovaryši vypravují, jak velké jsou tam výdělky a dokonce jak tam lidé zcela zadarmo dostanou celé lány polí — až dvě stě korců.

Není divu, že v mladé bystré hlavě začaly klíčiti plány, jak by se do té Ameriky dostal. Brzo přemýšlel Karel ve dne v noci a viděl se již v duchu na cestě do toho nového světa, kde bude mít o sebe postaráno a bude moci se oddati svému zamilovanému zaměstnání. Konečně přišel na myšlenku svěřiti se svými plány rodičům a napsal jim dlouhý dopis, ve kterém vylíčil Ameriku tak pěkně jak dovedl, o čem toho, co o ní slyšel a požádal rodiče, by mu půjčili sto padesát zlatých, které stojí cesta do Ameriky.— Za několik dní přišla odpověď, ale ta Karla pramálo potěšila.

Otec se myšlenek hochových v pravém slova smyslu zděsil. Do Ame-

riky! Nejenom, že mu zapověděl na něco takového myslet, ale mimo to učinil na libereckém četnictví oznámení o synových úmyslech se žádostí, aby mu nebyla vydána pracovní knížka. Myslel, že bez té se syn ve světě neobejde a bez ní, že si také nebude do světa troufatí.

V Karlovi propukla po tomto zklamání opětně zádumčivá a umíněná, vzdorovitá povaha, neboť si byl jist, že jedná správně, by sobě zajistil lepší budoucnost. Přemýšlel neustále, jakým způsobem by mohl svůj plán uskutečnit, až přišel na myšlenku vsadit do loterie. Slyšel, že někteří lidé za pouhých deset krejcarů vyhráli několik set zlatých a doufal, že jeho to štěstí potká také. Měl ještě několik zlatých z toho co dostal od bratra na přilepšenou. Bratr mu je poslal ze špekulace, s tím dorozuměním, bude-li někdy vojákovat, že mu bude zase on, Karel, posílat peníze. — —

Karel vsadil tedy do loterie, čísla nevyšla. Vsadil po druhé, tatáž směla. Sázel však neustále až prosázal do posledního krejcaru vše, co měl a výhra se neukázala. Když byl poslední šestáček putoval do kolekutry, napsal Karel bratrovi dopis s oznámením, že mu byly peníze z kufru ukradeny a s prosbou, aby mu ještě aspoň několika korunami vypomohl. — Josef se nenechal mnoho prositi, neboť Karla znal a věděl, že mu to bude všechno i s mnohonásobnými úroky splaceno a zaslal mu dalších pět korun. — Mladý špekulant sázel znovu, opatrně, po šestáčku, ale koruna byla pryč a výhra žádná. Řekl sobě tedy: Nyní zkusím své štěstí docela jistě naposled! Vsadil celou korunu najednou. A znovu se objevila na tabulce zcela jiná čísla nežli která vsadil. Umínil sobě tedy, že dočista určitě a na vždy naposled zkusí svoje štěstí ještě s jednou korunou a pak již ve svém životě na nic nevsadí. Jedna koruna mu ještě zbyde a ta mu vydrží na delší dobu.

Vybral sobě tedy čísla, vsadil svoji předposlední korunu a zamyšlen —s plnou hlavou Ameriky, ubíral se za svojí prací. Měl toho dne přinésti ze skladu velké sklo do drahocenných dveří, které v dílně dodělávali. Ale při své rozržitosti, když již nesl sklo, zapomněl Karel na potřebnou opatrnost, sklo upustil a toto se na sta tisíc kousků roztříštilo. Obávaje se jít domů, šel nešťastný hoch na kopec zvaný Karlsberg za město a tam seděl dlouho do večera, přemýšleje o svém osudu a tázaje se sám sebe, zda by nebylo lépe ukončiti celou tu mizerii rázem anebo má-li vytrvati až se mu jednou naskytne příležitost dostat se do Ameriky. V těchto myšlenkách pohřížen usnul a nechal si zdáti krásné sny o velké farmě se stády krásného dobytka a o jízdě za bývolu na divokém koni po nekonečných prérích. Pojednou ale přilétí odněkud indianský tomahawk a Karel se skácel s koně. Okamžitě se probudil a seznal, že se skácel s lavičky, na které spal a se které jej někdo důkladným štlucem shodil. Někdo stál nad ním a ptal se ho na něco německy, ale Karel v rozespání zvolal česky "Co chceš?" a hned na to pocítil kopnutí do žeber. Vyskočil tedy a viděl nad sebou policajta, který do něho ještě několikráte strčil a hnal jej pryč. nadávaje na ty "Verfluchte Boehmen".

Karel si netroufal domů, zvláště když seznal, že jest již dvě hodiny ráno, konečně si ale dodal odvahy a vzbudil mistra, aby mu otevřel. — Hned se přiznal, co se mu se sklem přihodilo a také na místě přijal z ruky mistrovu trest. Mistr jej doposud nikdy nebil, ale tentokráte litaly polhlavky a štluce štědře. K tomu podotknul mistr, že musí škodu zaplatiti až se vyučí nebo že t^ě budou muset zaplatit rodiče.

Karel byl přesvědčen, že mu není souzeno nežli jíti z neštěstí do neštěstí a proto již ani na svoji poslední sázku do loterie ani nemyslel. Konečně však si přece jednoho večera umínil, že se půjde přesvědčiti, že pro

něho na světě není nežli mizerie a smůla a šel se podívatí před krám, kde byly loterní tabulky vyvěšeny.

Když došel ku krámu, bylo již tma a musel přistoupiti až k samé tabulce, aby na čísla viděl. A tu k svému ohromení četl čísla, která byl vsadil. Okamžitě, celý se třesa rozčilením, vrazil do krámu a ptal se, mnoho-li na svoji výhru dostane. Úředník se ho zeptal na která čísla a mnoho-li vsadil a oznámil mu, že to bude dělati asi kolem tří set korun. Karel, jsa celý rozčilen — neboť byl to právě obnos, který potřeboval na cestu do Ameriky — sáhl do kapsy pro stvrzenku, té tam však nebylo. Prohledal všechny kapsy, ale stvrzenku nenašel a úředník mu oznámí, že bez stvrzenky mu nemůže býti výhra vyplacena. Když byl zobracel všechny kapsy, přišel Karel k náhledu, že stvrzenku bezpochyby ztratil oné noci na Karlsbergu, kde usnul a byl pak policajtem skopán s lavičky. Ačkoliv neměl mnoho naděje, že by tam po několika dnech ještě byla, vydal se tam ihned a prohledal trávu i skaliny kolem dokola na velkou vzdálenost, ale lístku, který hledal, nenašel.

Ještě toho večera se mistr Karlův dověděl v trafice, kam si zašel pro doutníky, že jeho učeň vyhrál kolem tří set korun a hned se rozhodl hlásiti se u Karla o 50 korun za rozbité sklo, ačkoliv toto nestálo tolik.— Karel nebyl ještě doma, když mistr přišel a vrátil se domě teprve pozdě v noci a vypravoval mistrovi, hlásícímu se o padesát korun, svoje nové neštěstí. Když konečně vyhrál, ztratil stvrzenku. Mistr si po chvílce vzpomněl, že druhého dne po tom, co Karlovi napohlavkoval za rozbití skla, našel nějaký modrý papírek u dveří a všiml si, že to byla nějaká stvrzenka na jednu korunu, ale poněvadž to jeho nebylo, hodil to v dílně do smetí. Řekl to Karlovi a ten nemeškaje běžel na dvůr, kam byly odhazovány smetí z dílny. Nevzal si ani času na rozsvícení lucerny a jen tak téměř potmě prohrabával smetí, hledaje kde jaký papírek. Když měl papírů hrst, běžel do dílny a tam je rozhodil po stole a ihned jako střela sáhl po jednom modrém papírku: "Zde je, zde je!" volal na mistra, sotva že byl mocen slova.

Druhého dne vyzdvihl si peníze a z těch ovšem musel dáti padesát korun mistrovi, který byl spokojen svým výdělkem. Karlovi nyní ale obnos ten scházal do částky potřebné na cestu do Ameriky. Hoch přemýšlel, co by měl dělati, ale tolik věděl, že je nutno jednatí rychle, neboť dozví-li se o jeho výhře otec, dá mu peníze úředně odejmouti.

Karel neobával se nadarmo. Mistr zpravil ihned jeho otce. Poněvadž však byl pan učitel právě na prázdninách a nikdo jiný ve vesnici německy čísti neuměl, podržel otec dopis až do příští neděle, až půjde do kostela, kde si jej dá od někoho přečísti.

Karel zatím nelenil. Spočítal co mu zbylo, bylo to 225 korun a pomyslíl si: za tolik peněz bych se přece měl do Ameriky dostatí. Když to agentovi vysvětlím, snad mi něco sleví. Třetího dne, kdy měl jíti navečer do pokračovací školy, oblékl na sebe všechno prádlo a šatstvo které měl. Mnoho toho nebylo. Staré oblékl dospod a nové přes to. Tak ušel pozornosti mistrově. Místo do školy zamířil na nádraží. Přišel právě v čas, když konduktér vyvolával naposledy Zittau, Dresden, Leipzig. Neměl již ani času koupiti si lístek. Skočil do vlaku v posledním okamžiku a zaplatil konduktérovi, při čemž ovšem ho stála cesta o něco více. Na hranicích neměl žádných nesnází, udav, že jede na návštěvu k strýcovi do Němec. —

Druhého dne odpoledne byl na místě, v Brémách a šel rovnou k agentovi prodávajícímu lístky. Ten mu řekl: "Já vám sleviti nemohu, ale na cestu máte dost. To vám právě stačí. Jediná věc, která vám právě

chybí, jest asi pět dolarů, kterými se musíte vykázáti dle tamního zákona, když přijedete do Ameriky. Ale vy umíte německy a já vám dám na čas práci a budete si moci vyděláti co vám chybí. Budete nositi cestujícím zavazadla z nádraží a já vám budu platiti pět marků týdně. To se rozumí, že ke stravě. Za pět neděl budete míti dost na cestu. Ale lístek si musíte předem zaplatit, jinak bych vás do práce přijati nemohl." Karel viděl v tom vyděračský pokus a mimo to trnul v obavách, že jej otec vypráví nežli on bude moci odejeti a že mu jeho plán zmaří a on že zároveň ztratí peníze, které měl na přeplav již složené, ale nebylo jiného vyhnutí, musil podmínky agentovy přijmouti. Ještě téhož večera mu byly dány návody, v který čas vlaky přijíždějí, jaká znamení mají agentovi pasažéři za klobouky nebo připevněné na živůtcích, kam je má odváděti do hotelu a jak s nimi jednati atd. V hotelu, kam pasažéry odváděl, bylo veselo. Byli tam samí vystěhovalci, mezi nimi mnoho krajanů a se všech úst bylo slyšeti jen chválu o Americe.

Když odvedl Karel s agentem s jinými jeho pomocníky k lodi první transport cestujících a loď odrážela od břehu, jala mladého muže velká tesknota a smutek. Tak rád by se byl viděl také na lodi tam s těmi krajaný, kteří stáli na palubě a notovali si české písně "Vzhůru, plavci, na palubu spějme", "V Americe, tam je blaze" a jiné. Karel naslouchal se zaslzenýma očima a pochyboval, že se toho dočká, aby také stál na palubě lodi, která se vydává na cestu za moře.

Byl by stál na místě do večera, kdyby my nebyl někdo na rameno zaklepal. Byl to agent, který mu oznamoval, že je čas vsedati na vlak a jeti zpět do Bremen. "Těch odplutí budeš ještě více vidět," řekl mu. "Za

tři dny vypravíme zase transport, tentokrát do Baltimore." Baltimore byl přístav, do kterého měl i Karel lístek zakoupený. Tato cesta byla o mnoho levnější, nežli přes New York a Karel se těšil, že i na té lodi pojedou nějací krajané a že bude míti příjemnou cestu v jejich společnosti.

Ještě před nedělí, ve kterou chtěl se vydati Karlův otec do města, aby si tam dal přečíst dopis od Karlova mistra, přišel druhý německý dopis psaný toutéž rukou. Nyní se zmocnila Sokových obava, že se Karlovi něco přihodilo. — Matka vyčítala manželovi, proč se s prvním dopisem nevydal do města hned. Nyní museli počkati do druhého dne, neboť se již stmívalo, když posel s dopisem přišel. Té noci manželé Sokovi nespali a pořádě jen přemýšleli, jaké neštěstí as Karla potkalo, že jim jeho mistr posílá dva dopisy za sebou.

Hned časně z rána vydal se Soka do města k řídícímu učiteli. Z prvního dopisu dověděl se, že Karel vyhrál v loterii tři sta korun. Starý Soka si výskl radostí nad synovým štěstím a pravil: "Nu, ten kluk bude míti po celý život štěstí, když to již nyní takhle začíná."

Pavel Nikolaevič Miljukov, ruský učelec a státník, jenž zahájil ruskou revoluci a byl prvním ministrem zahraničních záležitostí osvobozeného Ruska. Vřelý přítel národa československého. Byl odstraněn z vlády převratu r. 1917, leč zůstal silou, se kterou dlužno počítati.

“Proč by neměl mít štěstí?” řekl řídící učitel, rozbaluje dopis druhý. “Karel je bystrá hlava, jak ho znám z pokračovací školy a měl by mít i jiné štěstí nežli pouze výhru z loterie, která mnoho neznamená.” — Když ale vyslechl Soka obsah druhého dopisu, zbledl jako stěna a nemohl ze sebe vypraviti slova. V dopise stálo: “Váš syn Karel zmizel z domova před třemi dny a není po něm stopy. Kuffík nechal doma, ale ten je zamčený.”

Soka nevěděl v prvním okamžiku, co má říci. Pak konečně zakoktal: “To on se stal jistě obětí vraždy. Někdo se dověděl, že má peníze a bylo to. Počíhal si na něj.” Řídící učitel to Sokovi vylouval a radil mu, že nejlépe by bylo, kdyby se jel na místo podívat, přesvědčil se o všem osobně a dal policii vše do rukou. Soka uznal, že to bude nejlepší a vrátil se rychle domů, aby oznámil matce co v dopisech stálo a poradil se s ní. Po cestě přemýšlel, jak smutnou novinu manželce oznámí, ale nebylo toho zapotřebí, neboť ta poznala, že se Karlovi něco stalo, sotva že vstoupil manžel do dveří. “Jen mluv, řekni, co se s ním pro boha stalo, já jsem připravena na všechno, jen mluv!”

Soka nechtěl říci, že Karel zmizel, řekl tedy, že po výhře tří set korun od mistra utekl a nechce k mistrovi zpět a proto míní, že bude nejlépe, podívá-li se za ním a přiměje ho k návratu. Soková oznámila hned, že tam pojede sama, ji že Karel spíše poslechne, ale otcí se konečně podařilo jí to vylouvit. Druhého dne odpoledne byl Soka na místě a dověděl se od mistra všechno, hlavně, že odešel Karel ve svátečních šatech a všední že nebyly nikde nalezeny. Při tom ukázal Sokovi Karlův kuffík, který se však dle lehkosti zdál býti prázdným. Nikdo nevěděl o klíčku a tu netrpělivý Soka chopil v koutě ležící sekeru a jedním rázem byl kuffík otevřen. Kuffík byl skutečně prázdný, ale byl v něm nějaký složený lístek, kterého se Soka ihned chopil. Na lístku stálo: Kdokoliv tento lístek první najde, prosím, oznamte mým rodičům, že jsem živ a zdrav a že jsem odcestoval do ciziny. Vrátil se opět, ale nevím kdy.

Tu přišel Soka k přesvědčení, že syn přece jenom odejel do té proklaté Ameriky bez jeho svolení. Vzpomněl si ihned na Hamburk, přes který většina vystěhovalců jezdila a dorozuměv se prostřednictvím tlumočnicka s mistrem, dal hned telegrafovat do Hamburku na četnictvo, aby tam jeho syna zadrželi a poslali zpět. Hned toho večera odjel Soka domů, rozružen Karlovým činem. Doma nastal soudný den, Soka vyčítal ženě, že jej zkazila svým mazlením, Soková zase muži, že ho od domácího krbu odpudil tím, že s ním špatně zacházel. Konečně přišli k náhledu, že výčitky a proklínání nepomohou, že musejí trpělivě čekat na zprávy.— “Ptáček ještě neulít,” řekl Soka, “a brzo bude v kleci a možná, že už tam jest.” —

“Ano, v kleci,” odpověděla manželka, “v kleci už je, jen že ta klec plave po vodě a nikdo k ní nemůže!”

Manželé Sokovi nebyli ještě hotovi se svojí hádkou, když jim posel přinesl telegram. “To je jistě odpověď z Hamburku,” zvolal otec. Byla to skutečně odpověď a zněla: Váš syn v Hamburku není a nebyl.

“Co nyní dělat?” ptal se bezradně Soka.

“Co můžeme dělat,” odpověděla Soková. “Nechat ho jet. Víš, jak byl celý zoufalý, že jsme ho nechtěli nechat jet napoprvé. On by provedl poději svoji, kdybys mu zabránil nyní. Ostatně nebude s ním tak zle, jak se domýšlíš, možná, že mu zkušenosti poslouží k dobrému a na konec nás to bude ještě těšit, že si vynašel dobrou cestu k budoucnosti sám. Nepodívej-li tam, přijede aspoň zpět s dobrými zkušenostmi.”

Otec Karlův byl ale zcela jiného mínění. “Ne, ne, tomu já nedovolím. Raději bych mu na pohřeb šel, nežli ho vidět odjíždět proti naší vůli

do Ameriky. Hned půjdu zpět na poštu a budu telegrafovati znovu. Nebyl-li v Hamburku, tedy jel přes Brémy a na moji žádost zadrží jej policie tam. A kdyby mne to mělo celý majetek stát, nedovolím, aby kluk prosadil svou umíněnou palicí co mu čert napískal."

Řečeno, učiněno. Za několik hodil letěl do Brém telegram se žádostí, na policii, aby Karla zadržela a poslala zpět.

IV.—Velký přítel z Ameriky.

Karel zatím trávil dlouhé dny v Brémách docházením na nádraží a nošením zavazadel pro šťastnější vystěhovalce, nežli byl on sám. Passažeri pro loď, která měla odjeti za dva dny, se zase začali sjížděti a Karel vyhlížel, budou-li opětně mezi nimi krajané. Město začalo opětně oživovati cizinci.

Den před odjezdem lodi stál Karel na nádraží a když přijel od jihu vlak, vyhlížel mezi cestujícími ty, kteří měli odznak agentury, pro kterou on pracoval. Ale nebylo tu takových s výjimkou jednoho slušně oděného muže s prokvétajícími vlasy, který odmítal cizí řeči, ze které Karel nerozuměl ani slova, každého posluhu, který se k němu přitočil, aby se ujal jeho dvou zavazadel. Karel měl příležitost vyslechnouti dva nosiče, kteří byli cestujícím odmítnuti a odcházejíce si pravili: "To je Amerikán. Ten je chytrý, z toho nic nekouká!"

Karlovi to bylo divné, neboť ten Amerikán mu připadal mnohem spíše jako Čech. "Zeptání se nic nestojí," pomyslil si Karel a pustil se za cestujícím. Když jej dohonil, pravil česky: "Dovolil byste mi, pane, bych se ujal vašich zavazadel? Jste Čech, že ano?"

Neznámý postavil zavazadla na zemi, obrátil se ke Karlovi a změřiv jej, pravil vlídným hlasem: "Ano, jsem Čech, synu vlasti! A co ty tady děláš?"

"Nosím cestujícím zavazadla do hotelu. Je to moje zaměstnání."

"Nu, tak si je vezmi všechny. Já jsem se s nimi natahal již dost, z Ameriky do Čech a nyní zase zpět."

Karel se chopil zavazadel a jelikož byl neznámý americký krajan velmi přátelský a zajímal se o Karlovy osudy, dověděl se od Karla všechno dříve nežli došli do hotelu. Když slyšel neznámý, jaké úmysly Karel má, že si přeje dostati se do Ameriky, aby se tam mohl oddati rolničení, ale jak byl po celou dobu pronásledován neštěstím, potřásal jen hlavou a na konec pravil: "Jen nezoufej, hochu, na konec se může ještě vše obrátiti k dobru." Když donesl Karel zavazadla v hotelu do jeho pokoje, dal mu cestující půl dolaru zpropitného a řekl mu, až bude míti pokdy, by jej přišel do jeho světnice navštívit.

Karel pravil, že nebude moci přijíti dříve nežli po příjezdu posledního vlaku, to jest po páté hodině odpolední.

Krajanem, který svojí vlídností a přátelskostí Karla tak potěšil, byl nebrasský farmář Zelman. Zelmanovi zemřela před krátkou dobou manželka a on, aby částečně rozptýlil svůj stesk a aby se ještě jednou setkal se svými příbuznými ve staré vlasti, vykonal návštěvu bratrovi v Čechách. Jediné dítě, které farmář měl, dal do opatrování jedné sousedce a farmu na delší dobu pronajal. Měl v úmyslu zdržeti se v Čechách déle ale shledal, že pro něho, zvyklému americkému životu Evropa není a vracel se nyní do své zámožské nové vlasti. Když osaměl ve svém pokoji, přemítal o osudu mladíka, který mu byl nesl zavazadla a bylo mu ho líto. Myslel si, že by ho bylo škoda, když má takovou chuť jeti do Ameriky a vydělávati si tam živobytí rolničením, kdyby měli pro něho přijíti četníci a odvléci jej nazpět.

Navečer, sotva že byl se svojí prací hotov, přišel Karel do Američanova pokoje. Pan Zelman si od něho nechal vše znovu vyprávěti a poznal, že hoch mluví pravdu. Karel pravil, že má v úmyslu napřed jeti do Chicaga, naučiti se tam řeči a něco si zahospodařiti a pak se pustiti na venkov a hledati si někde kus půdy. "V Chicagu toho mnoho nezašetříš," zasmál se pan Zelman, "ale budeš-li pilným, řeči se můžeš naučit a to má také svoji cenu. A mnoho-li jsi povídal, že ti ještě schází, abys mohl jeti?" zeptal se pojednou.

"Cestu mám již zaplacenou, ale nyní mi ještě schází asi dvacet korun, abych se měl čím vykázat."

Američan sáhl do kapsy a vyndal zlatý pětidolar. Podáváje peníz užaslému Karlovi, pravil: "Zde máš víc nežli co potřebuješ a chceš-li, můžeš jeti hned tou lodí, kterou pojedou zítra já."

Karel nevěděl, jak má svému dobrodinci poděkovati a zprvu se zdráhal peníz přijati, fka, že neví, kdy bude moci částku tu oplatiti.

"Já přec od tebe vrácení peněz nežádám," řekl farmář. "Ale vidím, že ti bude touto částkou, která v Americe mnoho neznamená, pomozeno k uskutečnění tvého plánu a proto to milerád činím. A teď ber, honem a ber vždycky, když ti někdo něco dává, neboť v Americe není zvykem někoho příliš pobízet k přijmutí daru."

Karel se již nezdráhal, ale nevěda radostí co činiti, chtěl svému dobrodinci ruce zulíbat, ale málem by byl za svůj pokus dostal přátelský pohlavek, neboť panu Zelmanovi se něco podobného protivilo. Řekl to Karlovi a ponaučil ho, jak se musí v Americe chovati, jednati s každým přímo, bez zbytečné pokory nebo podlézavosti, se sebevědomím, že člověk roven ostatním lidem, ale za to vždy poctivě, bez falše a úskoku. Karel přijal lekci milerád a pak řekl: "Děkuji vám tedy, pane Zelmane a budu-li mít někdy příležitost vám toto dobrodiní splatiti, budu šťasten," a stiskl farmářovu tvrdou pravici ve svých obou rukách, jako kdyby chtěl do vřelého stisku vložit všechny city nesmírné radosti a vděčnosti, které jeho nitrem bouřily.

Nyní tedy bylo po starosti. Karel šel ihned do úřadovny agentovi oznámiti, že zanechává svého zaměstnání a že odjede druhého dne lodí do Baltimore a pak dále do Chicaga.

Jak šťasten byl Karel, když vsedal konečně na velký parník, v Brémském přístavu zakotvený! Na lodi mimo pana Zelmana bylo ještě několik krajanů, kteří se seskupili na palubě, když loď odrážela a zapěli sobě české písně. Tak se dočkal Karel toho štěstí dříve než se nadál . . . ale ještě neměl všechny svoje nesnáze za sebou. Loď vyjela z přístavu, ale jela velmi pomalu a konečně se zdálo, že se zastavila docela. Před přídou rozkládala se hustá mlha a ta zahalila konečně celou loď. K velkému překvapení cestujících, když nadešlo ráno druhého dne, stála loď stále ještě při břehu. Karel byl mezi těmi, kdož hned za časného rána vyběhli na palubu. Pojednou sebou trhl. K parníku blížila se rychlá motorová lodice s úřední vlajkou a na lodici zřel Karel několik mužů, z nichž někteří byli v uniformách podobných šatu policistů. Karel, přesvědčen, že jedou pro něho, přemýšlel, kam by se schoval. Ale věděl, že by jej lodníci snadno našli. Napadlo mu tedy, že bude snad nejlépe, jakmile pozná, že jdou pro něho, skočí-li do moře a raději utone, nežli se nechati vléci nazpět.

Se srdcem bušícím úzkostí pozoroval, jak loďka přirazila k boku parníku, jak byl s lodí spuštěn provazový žebřík a jak uniformovaní strážci vylézali na parník.

V rodině Sokově ve starém kraji prožívali dny netrpělivostí, úzkostí a mrzutostí. Otec Karlův očekával, kdy přijde z Brém odpověď, že byl Karel chycen a je veden postrkem zpět, matka sice si přála, aby syn zatčení unikl, ale při tom trnula obavami, aby na cestě nepřišel o život, neboť slýchávala, co lidí ročně utone na cestě přes moře.

Přicházeli sousedé Sokovi na návštěvu, jednak ze zvědavosti, zdali přišly o Karlovi nějaké zprávy a mnozí přinášeli útěšná slova, vyprávějíce, co lidé jezdí do Ameriky a někteří že dělají mnoho cest přes moře, aniž by se jim co stalo. Konečně jednoho dne přinesl poslíček telegram, který si Soka ihned běžel dáti přeložiti. Zaklel sobě od plic, když vyslechl znění telegramu: "Vašemu přání nebylo lze vyhověti, jelikož přišlo po odjezdu loď, na které jel Karel Soka do Ameriky." Nyní zbývala obava, hlavně matce, dostal-li se hoch šťastně za moře, ale i ta byla rozptýlena, když za několik dní přišel dopis od agenta z Brém, psaný česky, ve kterém bylo oznámeno, že loď, po které jel Karel do Ameriky dle došlého telegramu přistála šťastně a bez nehody v Baltimore, čímž bylo řečeno, že i Karel šťastně se na pevninu dostal.

Ve čtrnácti dnech došel i dopis od Karla, ve kterém tento žádal za odpuštění, kterého se mu ovšem od rodičů dostalo. Ale nemohli mu to psáti, neboť Karel poslal dopis z přístavu Baltimore hned jak loď přistála a nemohl ještě udati svoji budoucí adresu, nevěda, kde se uchytlí . .

Karel prožil na lodi, nežli tato konečně vyjela na širé moře, kruté chvílky, když viděl na loď vystupovati přístavní strážníky, kteří však přicházeli za nějakou zcela jinou záležitostí nežli se Karel obával. Tisícitunový kamen spadl mladému vystěhovalci s prsou, když viděl, že úředníci promluvivše s lodními důstojníky a odevzdavše jim nějaké dopisy, vrátili se na svoji motorovou loď.

Cesta uplynula Karlovi v krajanské společnosti vesele. První starostí jeho, sotva že přistál na americkém břehu, bylo dáti o sobě věděti rodičům a prositi za odpuštění.

Karlovi rodiče byli přímo ohromeni tři neděle po obdržení prvního dopisu od Karla, když přišel nový dopis z Ameriky, opětně od syna a v něm poukázka na padesát korun. Karel jim psal, že jest to jeho první výplata za jeden týden, tedy že jim ji posílá, aby dokázal, že jest zdrav, spokojen a že se mu dobře vede. Soka nemohl nikterak chápati, že by jeho syn vydělával takovou sumu peněz za jediný týden, a nepřestával nad tím kroutiti hlavou. Matka se ovšem nesmírně radovala a mimo ni radoval se i Karlův bratr, Josef. Předvídal, jak vydatným zdrojem podpory mu bude bratr v Americe až on bude vojančit a věděl, že mu pomoc, poskytnutá bratrovi několika korunami, ponese veliké úroky. Nač nyní šetřit na vojnu, když má bratra v Americe, který vydělá ošatku korun každý týden a je ochoten posílati? Otec řekl Josefovi, aby si všechny peníze, které za poslední rok před vojnou v tesařině vydělá, schovával a to že mu musí vystačiti na podporu na vojně po celá tři léta. Josef šetřil skutečně, ale jen na tom, co měl dáti na sebe a ne co do sebe. Nekupoval si poslední rok vůbec žádných šatů, věda, že na vojně dostane dobré soukenné. Ale peněz neměl pořád žádných, neboť si mimo šatstva nedovedl ničeho odepřítí. Josef to dotáhl tak daleko, že poslední den před narukováním ztratil se sebe kus kalhot. "I ty, hadráři, takhle přece nemůžeš narukovat!" vybuchl naň otec, nevěda, má-li se smát nebo zlobit.

Ale štěstí Josefovi přálo. Přes noc zatáhli psi onen kus nohavice do vesnice a to zrovna před obydlí Sokových. Josef si věděl ihned rady. Připevnil ztracený a nalezený kus kalhot hřebíky k celku a s tím narukoval. Kalhoty skutečně vydržely pohromadě dokud nedostal komisi šaty. Hned

první týden svého vojančení poslal Josef bratrovi v Americe dopis se žádostí o podporu.

V.—Na novém světě.

Karel rozloučil se se svým dobrodincem, farmářem Zelmanem v Chicagu. Zelman dal mladému muži adresu svoji a řekl mu, že se bude těšiti na zprávy, jak se mu vede. Karel slíbil, že dá často o sobě věděti, ale když za několik týdnů chtěl psáti, nemohl najíti adresu nikde a na jméno městečka, nedaleko něhož měl Zelman svoji farmu, si nikterak nemohl vzpomenouti. Rmoutilo jej to velice, neboť nemohl vrátiti částku, která mu přišla jako spása v nejvyšší čas a mrzelo jej, že bude panem Zelmanem považován za nevděčníka. Ale pan Zelman byl pro něho na dobro ztracen.

Karel dostal v Chicagu práci hned druhého dne po svém příjezdu a to u jisté zasílatelské společnosti za plat jedenácti dolarů týdně. V místě tom pobýval delší dobu, tak že mu jeho úspory utěšeně zkvétaly. Pracoval na severozápadní straně a vše co mohl zaspořiti, ukládal si na banku na Milwaukee ave. Jednoho dne při příchodu do práce byl překvapen smutnou zprávou, že jest závod v úpadku a bude zavřen. Tak přišel náhle o místo. Dal se do hledání jiného místa, ale prochodil celé dny a nemohl práci nikde nalézt. Při řemesle, kterému se učil ve staré vlasti jej nemohli nikde potřebovati, neboť toho mnoho neuměl a tím méně se mohl uplatniti zde, kde se všechno dělalo jinak a s jinými nástroji.

Karel šetřil úzkostlivě každý cent, aby vystačil nežli najde jiné místo, aby nemusel sahati na svůj kapitál. Jeho bytná věděla, že má peníze na bance a proto mu čekala, ale ku konci již jej začala upomínati a ztrácela trpělivost. Karel se musel konečně jednoho dne odhodlati jíti si na banku a sáhnouti do svých úspor. Když měl posledních 25 centů v kapse, a byl již za tři týdny dlužen za byt a stravu, vydal se na banku. Před bankou očekával jej podivný výjev. Dvěře banky byly obleženy davem lidí, kteří byli udržováni zpět policisty. Lid byl rozzuřen a byl by banku snad zničil, kdyby nebylo bývalo policistů. Lidé banku obléhající byli většinou polské národnosti. Někteří volali: "Vyhodte ten pelech do povětří dynamitem!" jiní křičeli: "Oběste bankéře Stenslanda!" a vřava byla hrozná.

Karel přimísil se do davu a za malou chvíli se k svému ohromení dověděl, že bankéř a pokladník banky Stensland zmizel a s ním zároveň úspory vkladatelů, tak že tito nedostanou ze svých úspor ani centu. — Karel byl zdrcen. Tato rána přišla právě, když byl bez práce. Viděl, že by to nebylo nic platno zde bankéři zlořečiti a po případě si nechati od policistů natlouci hlavu. Na zpáteční cestě přemýšlel, co si nyní počne bez přátel a obával se též, že ho jeho bytná vyžene, až se doví, že nemá ničeho a je bez zaměstnání i bez úspor. Nyní litoval, že si nedal peníze za spolehlivé české banky a dal si německým spoluzaměstnancem poraditi, aby si ukládal peníze u Stenslanda.

Královna Helena, manželka italského krále, dcera černohorského krále Nikoly, vykonávala po dobu války úkoly milosrdné sestry Červeného Kříže a získala si svojí laskavostí lásku italského lidu, jmenovitě vojáků.

Nežli došel domů, čtla již jeho bytná o bankovní katastrofě v novinách. Již po třetí neděle nedostala od Soky jediného centu. Když jí neplatil, dokud měl peníze v banku, co bude nyní, když ničeho nemá. Nezbuďte, nežli se ho zbavit, než bude dluh několikanásobný. Tři neděle "boardu" se snáze oželi nežli deset nebo více.

Když Karel, celý bledý a zaražen přišel domů, přivítala jej vyzváním, buď aby jí zaplatil co je dlužen, nebo aby se "vypakoval" z domu.

"Myslíte to vážně?" zvolal Karel. "To není možná. Já jsem vám vždy správně platil a budu platiti zase, jen jak najdu zaměstnání. Měla byste to svědomí, mne vyhoditi na ulici, nyní, když jsem o všechno přišel, kdy ale mám ještě dvě zdravé a pracovitě ruce, jimiž vše v brzku nahradím?"

"S vašich pracovitých rukou si nemohu mých dvanáct dolarů seškrabat," zvolala žena, ukazujíc na dvéře. Karel marně prosil, marně sliboval, že jí ještě jeden dolar týdně přidá, nechá-li jej v bytě, ale žena byla neúprosná. "Jen si seberte svých pět švestek a už ať jste za dveřmi!" křičela pronikavě. Karel jí tedy požádal, aby mu u sebe aspoň nechala jeho šatstvo, dokud se to s ním jinak neobráti. Na to odpovíděla žena jizlivě: "I nechám, nechám, jak dlouho budete chtít, jestli je do té doby, než si pro ně přijdete, neroznesou myši, najdete je složený v uličce na smetišti."

Karel již více nemluvil. Vzal si svoje věci do kuffíku a se zoufalstvím v srdci odcházal na ulici. Na rohu se zastavil a rozhlížeje se, přemýšlel, kam by se měl obrátiti s dvaceti centy v kapse. Nezbylo pro něho nic jiného nežli okolí Madison a Canal ulic, útočiště celé armády zbědovaných existencí, pobudů, ničemů i přemnohých lidí, kteří bez vlastní viny klesli na dno společnosti lidské. Ale tam v tom okolí desákových hotelů a hostinců, kde za pětník možno se sklenicí piva obdržeti i zákusek, lze aspoň den nebo dva s necelým čtvrtáčkem v kapse vydržeti.

Došel do jednoho takového hotelu, zaplatil si za nocleh a dal si uschovati svůj kuffík, načež šel ihned na nedalekou tržební ulici Randolph, kde se nabízel majitelům skladů a groceristům k výpomoci. Pomáhal snášet i nakládati na vozy nakoupené bedničky a tak vydělal zde pět nebo deset centů, jinde opět jej vzal grocerista do hostince, kde dostal ke sklenici piva i najísti. Pak ale, když v té špíně a bídě začaly na něm jeho dobré šaty scházeti, rozmýšleli se i groceráci více nežli jej vzali k výpomoci. Tento bídný život, při kterém musel spáti, jísti a žíti vedle spustlíků, od kterých by se byl dříve s hnusem odvrátil, trval několik neděl, když Karel jednoho dne v kterémsi restaurantu spatřil oznámení, že se přijme okamžitě umývač nádobí. Zašel dovnitř a požádal o místo. Zprvu se majitel rozpakoval, má-li tak spustlé chlapisko vzít do svého závodu, ale z řeči Karlovy seznal, že tento byl v místa ta čirým neštěstím a nikoliv svojí vinou dohnán a přijal jej. Karel dostal za svoji dosti těžkou práci, trvající od noci do noci sedm dní v týdnu, pět dolarů týdně ku stravě. Po dvou týdnech uvkl tomuto zaměstnání a rozhodl se opětně psáti rodičům a bratrovi, kterým od té doby, co ztratil práci, o sobě nedal věděti. Když dostal drnou výplatu, rozhodl se, že zajde k své bývalé bytné a zaplatí jí část toho, co jí dluhoval. Přišel do české čtvrti a tu si koupil české noviny, které již po mnoho týdnů neměl v ruce. Prohlížel si je stoje na rohu a hned vyhledal část, ve které byly oznámeny nedodátné dopisy. V seznamu našel skutečně dva dopisy, které byly zaslány jemu a nerozmýšleje se, spěchal na poštu. První dopis, který otevřel, byl od bratra, který žádal nějakou částku peněz, uváděje, že je mu velmi zle vede. Druhý dopis byl od matky a obsahoval zprávu, po které Karel zbledl, začal se chvítati na celém těle a pak se dal do pláče. Matka mu

oznamovala, že jeho otec po kratší nemoci zemřel a že ona jest nyní úplně sama na všechno. Karel se teprve po několika hodinách bloudění městem upokojil myšlenkou, že si bude moci matka prozatím na práci zjednat i za čas že se bratr vrátí z vojny a povede hospodářství. Když se poněkud uklidnil, vrátil se Karel na poštu a z oněch deseti dolarů, které chtěl dáti své bývalé bytné, poslal pět dolarů matce a pět bratrovi. Paní bytná bude museti ještě čtrnáct dní počkati a ostatně řekla mu, že jsou spolu vyrovnáni, když jej ze svého domu vyhazovala. Ale když přišel domů, našel další dopis a to od bývalé bytné, která se dověděla, že má stálou práci a oznamovala mu, nezaplatí-li jí do tří dnů dluhující částku, že na něj pošle policajta. Karel ve svých nevýslovných úzkostech a v obavě, aby i toto místo neztratil, svěřil se svému zaměstnavateli, který byl hrnatý muž, úsečně řečí a skoro hrubého jednání, ve kterém ale Karel objevoval časem ukázkou dosti dobré povahy. Když Karla vyslechl, dal se do hlasitého smíchu a vyžádal si adresu jeho bývalé bytné. "Tak, a nyní se o to více nestarejte, já si vezmu tu paničku na starost a povím jí něco o policajtech."

Karel se nikdy nedověděl, co se mezi restaurátérem a paní bordynkáskou odehrálo, jen tolik věděl, že od ní více žádné upomínky, ani žádné výhrůžky nedostal.

Restauratér si nyní Karla bedlivěji všímal a poznal, že mu může světit lepší práci. V brzku byl Karel povýšen za výpomocného kuchaře a dostal dvojnásobný plat. Když se novému řemeslu poněkud přiučil, byl mu plat ještě zvýšen, neboť po kuchařích byla velká poptávka. Karel mohl znovu schráněti peníze a tentokráte ukládal si je na osvědčenou banku českou. Ale příliš dlouho při novém zaměstnání nevydržel, neboť toto nesloužilo jeho zdraví. Stálý pobyt v páře a horku přiváděl hochovi vyrostlému na čerstvém vzduchu v přírodě časté bolení hlavy a jiné nepříjemnosti a Karel pozoroval mimo to, jak mu jeho hustých kaštanových vlasů rychle ubývá. Karel, který byl na svoje vlasy, které mu tak pěkně slušely, hrdým, viděl, že bude plešatcem, vytrvá-li při zaměstnání několik let.

Jednoho dne se konečně rozhodl, že kuchaření zanechá a ohlédne se po něčem jiném. Nejsa v nejlepším zdraví, umínil si, že si as týden odpočine. Při tom však již se ohlížel po nějakém novém zaměstnání. Jednoho dne, když procházel ulicemi vnitřního města, dověděl se, že v deset hodin přijede na nádraží Northwestern president Roosevelt a rozhodl se, že se půjde na presidenta podívat. Do deseti hodin nezbývalo mnoho času, vydal se tedy hned k nádraží. Ale na cestě kupily se již zástupy lidu a dále se nemohl dostat nežli k mostu přes kanál. Policisté udržovali jízdní cestu volnou a chodníky byly natlačeny lidem. Policisté dovolili lidem přejíti s jedné strany ulice na druhou, ale nikoliv zůstat v prostore mezi chodníky. Karel se dostal do první řady čekajících na kraji chodníku, když tu viděl s druhé strany ulice přicházeti as čtrnáctileté, úplně bíle oděné děvčátko. Bylo bez klobouku a kde kdo díval se za ním pro jeho krásné, husté, bleděplavé, po zádech rozpuštěné vlasy. Takové vlasy, jako děvčátko mělo, nelze spatřiti často. Karel tak jako všichni jiní lidé, díval se na dívku upřeně a podivil se, když tato ubírala se s úsměvem přímo k němu, jako by jej chtěla osloviti. A skutečně, hezoučká dívka, na kterou sobě lidé ukazovali, došla k němu, vzala jej za ruku a řekla mu česky: "Pojďte se mnou, pane Soko, na druhé straně támhle je tatínek a rád by s vámi promluvil."

Za půl minuty byl Karel tváří v tvář panu Zelmanovi, který jej srdečně vítal.

VI.—Konečně do přírody—k štěstí.

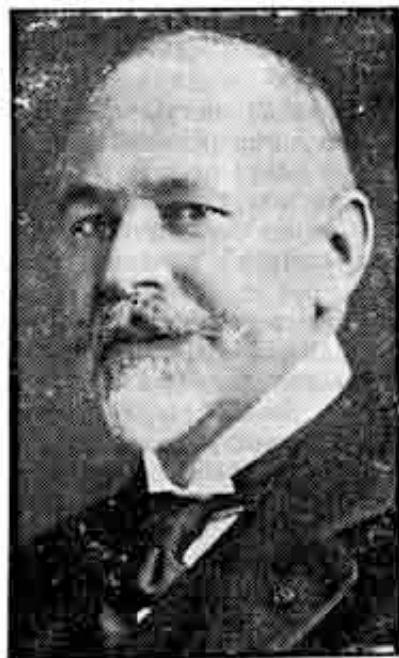
Když se pan Zelman vrátil z návštěvy staré vlasti, bylo mu proti mysli tak brzo se již odebrati na odpočinek a při nejbližší příležitosti se zase ujal hospodářství, ve kterém mu již začala i dceruška Stáza býti nápomocna. Staří manželé Uhlířovi, sousedé Zelmanovi, kteří měli Stázinku u sebe, nechtěli se s ní rozloučiti a přemlouvali otce jejího, aby ji ještě u nich nechal asi dva roky, na kterou dobu již bude schopna vésti mu samostatně hospodářství, ale když i dívka samotna byla rozhodnuta jíti s otcem a vésti mu domácnost, nechali ji jíti a paní Uhlířová se nabídl, že jí bude docházeti v domácnosti vypomáhati, a co ještě z domácích pracích neumí, že jí doučí. Zelman nakoupil sobě v okolí koně a dobytek, ale scházelo mu ještě mnohé hospodářské nářadí a proto se rozhodl, že si je dojede koupiti do Chicaga a při té příležitosti že vezme s sebou Stázu, které to již dávno sliboval a která ještě velkoměsta neviděla.

Když byli v Chicagu vše potřebné nakoupili, vydali se na prohlídku města. Uslyševše, že přijede president, nemeškali ovšem pokusiti se jej také spatřiti a slávu mu provolati a již časně z rána byli na místě, kudy měl z jednoho nádraží na druhé jeti. Když se začali lidé scházeti, zajistili si místo na kraji chodníku. Pan Zelman po celou dobu svého pobytu v Chicagu vzpomínal na hochu, kterého přivezl do Ameriky, ale nemohl

se ho v českých čtvrtích dopátrati a neměl již mnoho naděje, že jej v tom babylonu mezi tolika tisíci různých tváří najde. Nicméně ale pozoroval davy kolem sebe, až najednou spatřil na druhé straně ulice známou tvář. Jakmile byl si jist, že mladíkem oním jest Soka, poslal za ním smělou a ráznou Stázu, aby jej přivedla k němu.

Soka byl nesmírně dojat a vysvětlil hned panu Zelmanovi, proč o sobě nedával věděti.

Presidenta promeškali. Měli toho tolik k vyprávění, že se vzpamatovali teprve, když kolem nich uháněl automobil a lidé volali "hurej" a plácali do rukou. Když Zelmanovi a Soka zdvihli hlavy, spatřili již jen řadu policistů na koních, ujíždějících za automobilem, nad kterým bylo viděti cylindr v něčí ruce. Cylindr a rukavice bylo všechno, co z presidenta viděli, ale nelitovali toho a blahořečili Rooseveltovi, že je svedl dohromady.

Dr. Milenko Veselý, srbský ministr, meškal ve Spojených Státech jako vůdce srbské mládeže a člen mezispolečenského výboru spolu s generálem Rašičem a prof. Simon Lozaničem. V Chicagu dostalo se jim slavného uvítání dne 27. ledna 1918.

Když pan Zelman řekl Karlovi: "Tohle je moje dcera Stáza," odpověděl Karel dvorně: "Té jste měli říkati Dála. Krásnější dálinky není skutečně na světě, nežli vaše dceruška, pane Zelmane." Děvče při těch slovech sklopilo uzardělou tvářinku. Karel vytáhl peněženku a podával panu Zelmanovi pět dolarů, kterými mu tento umožnil cestu do Ameriky, ale farmář peněz nepřijal. Tu je nabízel Karel Stáze, aby si za ně koupila pěkný klobouk. Ale Stáza též peněz nepřijala. Řekla, že se na farmě klobouk nenosí a

s takovou hřívou, jakou ona má, že ani v městě klobouku nepotřebuje. Na to se vyptával pan Zelman Karla na jeho osudy a když za živého horu promeškali presidenta, řekl Karel, že by ještě mohli průvodu nadběhnouti, aby Roosevelta viděli. Pan Zelman to chtěl mladým lidem přát, ale Stáza pravila, že nedbá, že není president nic jiného nežli také člověk a lidí že již viděla dnes dost. Šli tedy směrem, kde byly liduprázdnější ulice a Karel vyprávěl cestou, že nyní, po mnohých trampotách má konečně jisté a stálé zaměstnání, to však že nesevčí jeho zdraví a že by nejraději na venek, oddati se farmářské práci. Neleká se žádné práce v poli, proto že v ní byl vychován a byl by šťasten, kdyby byl opětně ve volné přírodě. —

Dříve nežli mohl pan Zelman odpovědět, přitáhla si ho jeho dceruška k sobě a řekla mu potichu: "Tati, což kdybychom ho vzali k nám?" Pan Zelman odpověděl: "Právě jsem také na to myslel, ale obávám se, že by se mu přece jen tak nechtělo z takového krásného velkého města do polí a lesů, kde není zábavy nežli té dřiny." Karel měl již velkého a krásného města až po krk a proto snadno vymluvil panu Zelmanovi jeho domněnku. "Nu, jestli chceš, vezmu tě s sebou k nám na farmu," řekl pan Zelman. Karel by byl pana Zelmana zulíbal, zvláště když se podíval stranou na Stázku a viděl, že ona z toho má také radost.

Zelman chtěl vzít Karla hned následujícího dne, když odjížděl s sebou, ale Karel pravil, že si chce uvést všechno před odjezdem do pořádku a také se obléci, jak se na farmu patří, ale že za týden přijede za nimi. Stáza, jak to slyšela, začala mu hned tykat, řkouc, že na farmě jest to tak zvykem. Vyprávěla rozveselenému Karlovi, co jest u nich na farmě ptactva, které krásně zpívá, v zimě že se chodí na lov na zvěř, které jest hojnost a v letě že je znamenité rybaření v potoku, který teče přímo jejich farmou. Karel viděl, že tam vedle práce najde pro sebe i nejkrásnější zábavy dost a když vyprovázal druhého dne Zelmana a jeho dcerušku na nádraží, oznámil, že přijede za pět dní. Pan Zelman mu řekl, který vlak musí vzít a na které stanici vystoupiti a pak se s přátelským "Na shledanou" rozloučili.

Karel se pak rychle připravoval k odjezdu a k změně celé své životní dráhy. Opouštěl rád město, kde neměl nikoho, kdo by mu byl pomohl v těžkých dobách a kde tolik zlých dnů a nocí zažil. Byl nyní devatenáct let stár a cítil potřebu vynajíti si směr života, ve kterém by si mohl zajistiti budoucnost.

Cesta ubíhala mu rychle a srdce mu zabušilo radostí a rozechvěním, když přišel konduktor a oznamoval mu, že příští stanice je místem, na které zní jeho lístek. Právě se rozednívalo. Karel neočekával, že v tak časnou hodinu bude někdo na nádraží a by připraven jíti pěšky na Zelmanovu farmu. Ale když vystoupil z vlaku, poznal, že ani tu není nikoho, koho by se optal, kde Zelmanova farma jest. Vlak rozejel se hned na další cestu a Karel zůstal v polích úplně samotěn. Stanice tu žádné nebylo, pouze jakési zhruba vystavené přístřeší pro případ deště. A nikde kolem dočkola ani živé duše, mimo ptactvo jásavě zpívající v korunách stromů podél cest, které se z tohoto místa rozbíhaly na několik stran.

Karel pohlédl k východu, kde právě chystalo se vystoupiti ze svého lože zlaté slunce, jehož paprsky již polévaly celou půlku oblohy ohnivou září. K východu vedla cesta vroubená stromovím. Na vrcholku cesty, tam kde se ztrácela na obzoru, vystoupil pojednou proužek jako tekutého zlata a první paprsky slunce ozlatily vrchol stromů a sestupovaly stále níže jak zlatý proužek na vrcholku cesty rostl a proměňoval se ve žhavou

kouli. Poprvé po dlouhých letech viděl opětně Karel nádherný východ slunce ve volné, božské přírodě.

Prsa jeho dmula se štěstím a obdivem, když se v něm pojednou dech zatajil. Na vrcholku cesty, právě v zlaté desce vycházejícího slunce objevil se nějaký předmět, který rychle rostl. Chvilku vypadalo to jako ohnivý kočár, který sjížděl po silnici s vršku ohromnou rychlostí. Karel poznal, že jest to skutečně kočár se dvěma koni a brzy viděl, že koně jako diví uhánějí rychlostí, která svědčila, že jsou splašení a že je vozka nemůže udržeti — neshodili-li jej již. Ne, ten, kdo koně řídil, byl ještě v kočáře, ale nebyl to vozka. Karel spatřil, že nad hlavou světle oděné postavy vlají dlouhé bleděžluté vlasy, které v paprscích vycházejícího slunce šlehalo jako živé plameny.

Karel poznal k svému zděšení v dívce na kozlíku sedící a opatřené držící Stázu, dceru svého dobrodince, pana Zelmanu. Okamžitě pustil kuffík a rychle přemýšlel, jak koně zaraziti. Bleskem mu prolétla hlavou myšlenka, že nejlépe by bylo, vylézt na strom, ulomiti větev, shoditi ji na cestu a až by se u ně koně zastavili, skočiti jim na uzdu a zkrotiti je. Ihned se soukal na strom, ale sotva že byl v půli pně, byl již kočár u něho a koně se zastavily rázem až se jim po kopyty prach zvedl. A z kočárku volala Stáza veselým hlasem: "Neschovávej se na strom, já jsem tě viděla hned z dálky tady stát a proto jsem trochu pobídla koně!"

Karel, poněkud zahanben, ale pln radosti, skočil se stromu a pozdravil dívku. "Tedy si sedni," řekla mu tato. "Pojedeme hned domů. Byla bych přišla v čas, ale koně byli na pastvišti a nemohla jsem je chytiti. Zde je máš," pravila, podávajíc mu opatřené. "Nyní s nimi budeš jezdit ty. Jsou to dobří koně, ničeho se nebojí, jenom automobilu." Karel pohlížel na dívku v úžasu. "Ty jsi tak brzo vstávala a sama chytala koně?" ptal se. "Ovšem, že ano," odvětila dívka. "Tatínek říkal včera, že pojedě sám, ale byl včera pozdě do noci vzhůru a myslím, že také vypil nějakou skleničku přes míru a tak jsem ráno vstala sama, aniž by toho byl pozoroval a ujela jsem mu. Jed' jenom rychle, abychom jej ještě zastihli nežli vstane. To bude překvapení!"

VII.—Láska a čtveráctví.

Karel se brzy vpravil do farmářské práce. Pan Zelman s ním byl velice spokojen. Zvláště mu byl povděčen za to, že naučil Stázu mnohému pokud se kuchyňského umění týče a pak ji odnaučil zatápěti petrolejem. Sám mnohokrát varoval Stázu před rozdělováním ohně pomocí petroleje, ale vše bylo marné. Karla Stáza poslechla a přestala se držeti zlozvyku, který jest na farmách tak rozšířen a který již stál tolik lidských životů.

Zásluhy Karlovy o rozkvět Zelmanovy domácnosti uznávány byly i sousedkou, starou paní Uhlířovou, která od té doby, co byl Karel na farmě, nemusila choditi Stáze vypomáhati a přicházela jen občas na návštěvu. Tyto návštěvy staly se velmi častými, když staré ženě zemřel manžel. Ve vřkolu na mnoho mil nebylo krajana mimo Zelmanovi a proto byla u nich babička Uhlířova jako doma.

Vesele ubíhal čas Karlovi při jeho novém zaměstnání. Časem litoval mladý muž, že se nechytil venkovní práce na farmě dřívě, ale pak si vzpomněl, že by se snad nebyl nikdy setkal se Zelmanovými a byl rád, že to dopadlo tak. Do zábav téměř nikdy nechodil. Nepotřeboval toho. Měl příležitost k rybaření, k honbě a celý volný čas trávil ve společnosti švarné a čtveračivé Stázy, která byla při své veselé povaze rozumnou a pracovitou a přiučovala opětně Karla věcem v hospodářství, ve kterých on

se nevyznal. Jen jednu práci nechtěla Karlovi přenechat ani jí jej za- učiti a to bylo dojení krav. Říkala, že on má práce dost v poli a ona že je tomu zvyklou od maličkosti, že tedy bude dělati to nadále.

Zelman platil Karlovi velmi slušný plat, neboť tak vydatnou pomoc ještě nikdy neměl a Karel byl považován za člena rodiny spíše nežli za čeledína. —

Tak uběhla téměř tři léta. Stáza vospěla v sličnou dívku, ale byla již ke Karlovi zdrženlivější, ačkoliv nikterak méně přívětivou, Karel zase v ní vždycky viděl dceru svého zaměstnavatele a ačkoliv ji měl velmi rád, nedovolil si nikdy důvěrností. Babička Uhlířová jak to již u starých lidí bývá, starala se o oba a viděla v nich v budoucnosti pěkný manželský párek. Jednou, když byli všichni pohromadě, řekla: "Poslechněte, Zel- mane, nemyslíte, že z těch dvou našich mladých lidí bude hezký párek? Jak by jim to slušelo. Karel je tmavovlasý, Stáza zlatovlasá a postavy skoro stejně — víte co, kupte jim pěkný kočár a ať jedou na oddavky."

V Karlovi to hrklo a nevěděl, co říci. Báł se jen, do jakých rozpaků přivede taková řeč Stázu. Stáza zpivoňkověla v obličejí. Otec pravil: "Co pak o to, já bych jim třeba koupil i automobil, ale oni o sebe nestojí jenom když se nevidí pět minut. Kam jde on, tam jde ona, kam jde ona, tam táhne on, jako kukačka za žežulkou. Vid', Stázo?" Stáza znala svého otce, když se dá do vtípkování, že nepřestane se škádlením dokud mu ona nedá nějakou říznou odpověď, ale tentokráte nevěděla co odpověděti a nemohla ze sebe dostatí slova. Konečně vyhrkla: "A pořád nám vyčítá- te, kam chodíme a my zatím pořáde jen doma." S těmi slovy, nevědouc rozpaky kam hlavu obrátiti, vyšla ze dveří.

Karel nemeškal a následoval ji, ale měl více duchapřítomnosti.

"Řekni jim, Stázko, že nebudeme už víckrát chodit jeden za druhým", volal za ní. Stázka se zarazila u dveří. "Řekni jim", dodával Karel, "že bu- deme chodit vedle sebe. A že půjdeme hned teď a to rovnou do městečka, kde je pout' a oni musejí zůstat doma. Ano, pojedeme. Zapřáhneme si vran- íky do kočáru a budou-li oni chtěti jeti za námi, mohou si zapřáhnouti starého kulhavého Dyka do trakaře a mohou jeti na funus, zatím co my budeme tancovat."

Stáza, slyšíc ta slova, utekla ven a Karel za ní. Dohonil ji u dveří stáje a pravil: "Nezlob se, Stázinko, když oni tě rozzlobili, já tě usmírím. Na, vezmi si tohle." S těmi slovy vytáhl z kapsy krabičku a otevřev ji, ukázal dívce pěkný zlatý náramek.

Stáza otevřela oči dokořán a spráskla ruce.

"To máš za ty šaty, které jsi mně dala ušít," dodával Karel.

Stáza tušila, že jí má Karel rád jinak nežli kamarádku a zaměstna- vatelovu dceru a čekala již po mnoho měsíců, až se nějak vyjádří. Ale Karel sobě uvědomoval, že je pouze čeledínem a nikterak si nemohl srov- nati v mysli, že by si mohl dělati naději na Stázinu ruku. Věděl, že jest Stáza laskavá a přívětivá ke každému a proto si myslił, že je i přátelská a kamarádská k němu, který tak dlouho na jejich farmě pracoval.

Když se přiblížily Karlovy dvaadvacáté narozeniny, měla Stáza star- rost, čím by jej obdarovala, aby mu dala svoji přízeň na jevo. Věděla, že si Karel na zbytečnosti nepotrpí a proto mu dala dělati u krejčího v mě- stečku, který měl Karlovu míru, nové pěkné šaty. Karel byl nesmírně překvapen, když mu Stáza šaty jako svůj dar podala, ale nevysvětloval si to opětne jinak nežli jejím dobrým srdcem. Proto se staral hlavně o to, aby se Stázce co nejlépe odměnil a konečně koupil v městě, když tam jednou s částí úrody jel, pěkný náramek a chystal se jej odevzdati Stáze až pojedou někdy spolu k tanci.

Ta chvíle nadešla teď. Odevzdal jí náramek s doporučením, aby si jej vzala navečer, až pojedou na slavnost do městečka. Stázka by mu byla za ten dárek ráda padla kolem krku, ale myslila, že je to jeho povinnost učinit první krok v tom směru. Proto pouze řekla: "Jak se ti za to odměním, Karle?" Nyní čekala svatosvatě, má-li jí Karel rád, že to z něho vyhrkne.

"Odměnit?" řekl Karel, "víš co, nauč mne za to dojit."

Stázce sklesly ruce. "Nu, když tak o to stojíš," řekla s povzdechem, "naučím tě to. Právě jsem chtěla začít, ale musíme napřed pro nádobu."

Stázin otec, jakmile mladí vyšli, pln čtveráctví vyplížil se za nimi a stojí pod podloubím, vyslechl celý jejich rozhovor. Když se spolu vydali hledat nádobu, vystoupil ze svého úkrytu a volal:

"Viděl jsem vás, viděl! Aha, jak se oba červenáte! Takhle před námi dělat svatoušky a zatím se tady ve vratech mlaskáte až vrabčata z hnízd vypadávají."

"Ale jděte, pořád nás zlobte!" pravila Stázka. "Nemáte nic jiného na práci nežli nás špehovat. Karel toho nemá zapotřebí, je jako cihla ajskrýmu a já teprve ne. Karel chce, abych jej naučila dojit, tak mu to udělám k vůli!"

"Ano, ano, dojiti! Jenom mi nechoďte moc daleko od krav, ať na vás vidím, jak vám to jde ve dvou!" volal otec, a obrátiv se, vešel zadními dveřmi do stáje, přemýšleje, jaké čtveráctví by mladým vyvedl. Za chvíli zasedla Stázka na stoličku ke krávě a začala Karlovi ukazovat, jak se drží jícnu, nevědouc, že se s druhé strany blíží zrádná ruka rozjařeného tatíka, který právě, když začala dívka dojiti, obrátil jí ruku tak, že tenký, ale prudký pramének mléka místo do nádoby letěl do výše přímo Karlovi do obličeje. Karel, skloněný nad Stázkou, pocítil pojednou, jak se mu proud horkých krůpějí valí po obličeji a zároveň zaslechl veselý hlas farmářův: "Nu, ta ti dala za to, žes jí pozval na pouť! — Neodměníš se jí za to?"

Jan Z. Uhlíř, český chicažský municipální soudce, dříve městský radní, zemřel dne 13. dubna 1918, zanechav za sebou památku jednoho z nejlepších a nejčistších politických pracovníků.

Stázka ale nečekala, ale utíkala na dvůr a Karel, stíraje si mléko s obličeje, za ní. Dohonil ji právě u velké kádě na napájení koňů. Zelman stojí ve vratech a chytaje se za boky, volal za ním: "Jen tam s ní, do kádě s ní!" A Karel bez dlouhého rozmýšlení chytil Stázku a rovnou ji posadil do kádě plné vody.

Chtěl ji tam chvíli přidržeti, ale nežli se k tomu dostal, nabrala dívka oběma dlaněma vody a vychrstla mu ji do tváře a pak na něho plnýma rukama chrlila proud vody, že byl ve chvílce neméně mokřý než ona. A pak, zatím co na zápraží babička Uhlířova se smála stejně jako pan Zelman ve dveřích stáje, utíkali mladí lidé, mokří jako vodní myši, každý svým směrem, Karel k maštali a Stázka ku své komůrce.

Otec ale zastoupil Stázce cestu a pravil: "Nic domů, na pouť běžte, rovnou cestou na pouť a vezměte se hezky za ruce a můžete jít hned."

“Nu však já mu tohle dneska na té pouti oplatím,” řekla Stázka a proklouzla pod otcovými pažemi.

“To bych rád viděl, jak vy se jeden na druhém vymstíte,” řekl otec ve smíchu.—

VIII. — Slad'oučká pomsta. . .

Babička Uhlířova odešla domů dříve nežli se vydali mladí po obstarání vsí práce v hospodářství v bogách na pouť. Karel zapřáhl do kočárku pár mladých koní a Stáza vyskočila jako veverka na kozlík. Když vyjžděli z vrat statku, mávala Stáza otcí rukou na rozloučenou a volala na něho: “Vy si teď zapřáhněte Dyka do trakaře a jeďte někam chytat světélka!” “To bych musel najít cestu, kterou vy jedete!” odpověděl věčně veselý tatík. “A ty, Karle, přivez mě Stázku domů celou, ať se tam ten mladý blázen neroztancuje na kousky.”

Za veselého hovoru a smíchu ujeli kousek cesty a byli na rovné silnici, když pojednou Karel pravil: “Poslouchej. Stázko, já jsem si umínil, že se ti za tu lekci v dojení dnes pomstím a taky to udělám.” Při těch slovech zavěsil oprati na sedadlo a Stáza očekávala s rozpačitým úsměvem, co se asi stane, když ji Karel mocnými pažema objal, přitiskl na svá prsa a nadzdvihnuv její poněkud se vzpouzející hlavičku, vtiskl jí na rty horoucí polibek. Stáza se již nebránila.

Ale ještě se jejich rty od sebe neodloučily, když se ze zadu ozvala trubka rychle se blížícího automobilu. Koně se lekli a zděšeně odskočili z cesty přes příkop podél silnice vyhloubený. Kočárek se překotil a mladí lidé octlí se na dně příkopu. Koně se zarazili ihned jakmile se kočárek překlopil a tento visel nyní nad příkopem, na jehož dně přemýšleli Karel a Stáza co se to s nimi stalo.

Ale nežli se vyhrabali z příkopu, zaslechli nad sebou smích a když se obrátili, spatřili babičku Uhlířovu, chvátající k místu co její staré nohy stačily. Když viděla, že se jim nic nestalo, volala na ně: “Ale, děti, co pak to tu děláte v příkopě a bogy visí vám nad hlavou. Tohle jest mi pěkné vyražení!”

Stáza se zastyděla a zamrzelo jí, že to babička řekne otcí a pak že zase nebude škádlení konec — a v tom se také nemýlila. Zatím co Stáza hrozila za automobilem, který jim takovou nehodu připravil, postavil Karel kočárek na kola, dovedl koně zpět na silnici a za chvíli seděli již zase vedle sebe. Babička zavolala jim ještě na rozloučenou, aby je pánbůh opatroval a koníci dali se do cvalu. Karel čekal co řekne Stázka. Tato po chvílce, když si Karel nehleděl ničeho jiného nežli koní, řekla:

“A podruhé si něco takového zapovídám, neohlédneš-li se napřed, nejeď-li za námi automobil, rozumíš?”

Karel rozuměl a netřeba podotýkatí, že se okamžitě ohlédl, je-li silnice za nimi volná a pak, ovinuv levicí kolem dívčina pasu, přivinul si Stázku k sobě a pohnutým hlasem řekl: “Stázinko drahá, jak tě mám rád!” —

A co po měsíce, ba možno říci od jejího prvního shledání, když jako prostovlasá dívčina přiběhla za ním přes chičažskou ulici před zraky davů, v srdci jejich bylo uzavřeno a marně si dobývalo cestu ven, to sobě všechno pověděli na té cestě k městečku.

Toho večera hostila taneční zábava v městečku O. párek nejšťastnějších lidí pod nebem. Stáza byla na svého milence tak hrdá, že s jinými chlapečci nechtěla ani tancovat a to činilo Karla ještě šťastnějším. — Když v přestávce mezi tancem vyšli ven, ochladiti svoje rozpálené líce, vycházel právě srpek měsíce nad nedalekým vrškem a v jeho matné záři,

stojíce pod mladým jilmem, přísahali sobě věčnou lásku a věrnost až do hrobu a slíbili si, že ještě rok počkají a pak že se vezmou.

Noc ubíhala tak rychle, že ani nepozorovali, že se blíží den a že se taneční sál kvapem prázdní. "Ani jsem se celou noc nepodíval, co dělají koně," řekl pojednou Karel. "Nu, počkej ještě chvílku, připravíme se a půjdeme domů, abychom nezůstali poslední," řekla Stáza. Za chvílku připravovali se skutečně k odchodu, když se z venčí ozval bujný smích několika mladíků, kteří volali do sálu: "Pojďte se podívat na to spřežení. No, něco takového jste jaktěživi neviděli." Mladí lidé, kteří ještě v sálu zbývali, vybíhali ven a každý se dal do řehotu, sotva zápraží přešel. — Stáza s Karlem vyběhli poslední a přímo skoprněli, když na místě, kde uvázali svoje koně, viděli jednoho starého koně zapřaženého v jejich bogách, ozdobeného několika košťaty a fábory ze starých hadrů. Dvě nohy měl kůň obvázány bílými obvazy, ale nedbaje smíchu, který vyvolával, pochutnával sobě na ovsu, kterého měl k hubě přivázáno více než míru.

"Jemine, kde jsou naše koně!" zvolali Karel i Stáza. "Ale vždyť jsou to naše bogy!" Brzo poznali, že nejenom kočárek, ale i kůň jest jejich, že je to starý, chromý a slepý Dyk, kterého Zelman dochovával k smrti, za to, že mu po patnácti letech věrně sloužil a pomáhal k rozkvětu farmy.

Mladí lidé si ihned vypočítali, kdo jim ten žert vyvedl. Stázin otec dověděl se hned večer o tom, jak si mladí lidé spolu poseděli v příkopu a hned přemýšlel o tom, jak by události dne nějakou novou taškařicí korunoval. Brzo měl plán připraven. Vzal ze stáje starého Dyka a polo dovedl, polo dotáhl jej do městečka. Tři hodiny to trvalo, než se čtyřnohý pensista dobelhal do městečka, ale starému farmáři to nevadilo. Vyhledal svoje koně, vypřáhl je, Dyka ozdobil kde jakým hadrem a koštětem, které na cestě našel, zapřáhl jej do bogů, dal mu hojnost obroku a vsednuv na jednoho z vraníků a drže druhého za uzdu odpeláčil domů, těše se na návrat mladých a na to, jak je uvítá. Osm mil urazil nyní za méně nežli hodinu. —

Když si Karel a Stáza za veselí přítomné mládeže obhlédli svoje nové spřežení, řekla Stázka: "To jistě řekla Uhlířová tatínkovi co se nám na cestě přihodilo a on měl, dobráček, strach, aby nám bujně koně nevyvedli něco na zpáteční cestě."

"Inu, kam nemůže čert," povzdychl sobě Karel, "tam pošle pomocníka." —

"Nu, nic si z toho nedělej," řekla Stáza. "My jsme zažili zábavy a smíchu dosti, tedy je přejme také starým. Je to lépe nežli aby byli mrzuti. Mrzouti znepríjemňují život sobě i jiným a veselí mají fabriku na štěstí."

Bylo osm hodin, když Karel a Stázka, vedouce slepého a chromého koně, zapřaženého do prázdných bogů, za uzdu, přivlekli se k vratům farmy. Babička Uhlířova byla na stráži u vrat a zavolala hned otce Zelmána, který volal hned ode dveří: "Ah, tak už vezete bludičky, které jste nachytali na pouti? No, máte jich plný vůz, tak že je šemík nemůže utáhnouti a musíte mu pomáhati!"

Mladým nezbylo nežli nechat staré se vysmáti do sytosti a smích trval celých čtrnáct dní. Hned téhož dne poznali staří, že se již mladí zcela jinak chovají k sobě nežli před tím, neboť Karel neudržel se do večera, aby nechytil Stázku do náručí a nepřitiskl ji k sobě. To ovšem zavdalo příčinu k novým žertům, které však byly dobře míněny, neboť nesmírnou blaženost mladých milenců sdílel s nimi i otec, který byl šťasten, že dostane dcera dobrého muže, který ji bude na rukou chovati a který se dovede také o hospodářství vzorně starati i stará babička, která se vyhřívala na výsluní štěstí mladých lidí.

Karel zpravil o svém štěstí i svoji matku v Čechách, která plná radostí synu k jeho štěstí blahopřála.

Nebylo vřelejší a čistší lásky nežli jakou k sobě pláli Karel a Stáza, Karlovi, jakmile neviděl Stázku po několik hodin, zdály se minuty celými týdny a Stázce rovněž tak. Častěji nežli kdy jindy docházela nyní na pole donésti pracovníkům vody a někdy, zvláště k vůli otci také trochu silnějšího nápoje nežli vody nebo podmásli. Starý Zelman si rád dopřál skleničky vína nebo piva, ačkoliv málokdy přes míru. Viděl, že se splnila co si přál, nic na světě mu nechybělo, ani zdraví, ani peníze a proto si rád dodával veselosti sklínkou.

Karel prožíval dny plné blaženosti. Ráno, jakmile vstal, spěchal do kuchyně, aby spatřil svoji milenku, která mu připadala den ode dne půvabnější a po práci, jmenovitě za letních a vlahých podzimních večerů, sedávali spolu pod podloubím, dívajíce se do usínajícího kraje. Stázka svým čistým hlasem propěvovala české písně a Karel jí někdy pomáhal. Když se přiblížil čas ku spaní, přitiskla se Stázka ku Karlovi, vtiskla mu na rty polibek a mrsknuvši sebou, zmizela ve své světnici. Obyčejně ji na cestě zadržel otec a ptal se, kdo že to u podloubí zapráskal bičem, nebo zdali tam někdo někomu vlepil facku, že tam slyšel tak silné plesnutí. Stáza měla vždy odpověď pohotově. "Ale, co vám to napadá! To se tak vymrštila roleta nahoru, jak jsem zavřela dvře!"

Jednoho večera, když dala Karlovi dobrou noc a chtěla utéci, chytil ji Karel do náručí a zpíval jí na rozloučenou:

O, má zlatá, boubelatá,
já tě nepustím,
tvé chování, počínání
láskou odměním.
Jinak se ti nemohu odměniti,
za ženu si tě musím vzíti,
o, má milá, roztomilá, já tě už nepustím.

Za to ovšem dostal od milenky ještě jednu pusu, sladkou jako plást medu a hlučnou, že ve světnici pantáta poposkočil na houpáku a řekl si: "Teď spadla babylonská věž!"

Tak plynul čas v samém štěstí a oba mladí lidé počítali již měsíce, pak týdny, kdy budou svoji. Zelman přenechával nyní starost o hospodářství téměř úplně Karlovi a říkal: "Jen se do toho vprav, bude to všechno tvoje, ať v tom umíš chodit." A vida, že v tom Karel skutečně chodit umí, oddával se úplně bezstarostnosti a rád si přihnul — někdy až přes míru.

Jednoho dne měl starý Zelman nějaké řízení v městečku a Stázka, která tam chtěla nakoupiti nějaké nádoby pro kuchyni, tam jela s ním. Když odjížděli ze dvora, loučil se s ní Karel, jakoby se byla vydávala na kdo ví, jak dalekou cestu. Stáza se ještě ohlédla a mávajíce Karlovi rukou, volala good bye, ale slyšeti ji již nebylo. Karel stál ještě chvíli ve vratech, dokud mu se zraků nezmizely její bledězlaté vlasy, kterými větřík pohrával a pak sobě povzdychnul: "Tak tedy ještě sedmatřicet dní!" a šel pln blaženosti po své práci.

Když přijel Zelman s dcerou do městečka, přivíval koně na obvyklém místě a rozešli se. Stáza šla do obchodů a Zelman k notáři. Farmář byl se svojí záležitostí brzy hotov a pak zašel do hostince a usadil se pohodlně s několika známými k stolu, na který hostinský přinášel dosti často "občerstvení".

Zatím nějaký neopatrný jezdec s těžkým nákladem zachytil na ulici o bogy Zelmanovy tak, že u nich vyvrátil jedno kolo. Když se Stázka vrátila z nákupu, viděla co se stalo a šla to oznámiti otci. Věděla dobře,

kde ho najít, ale našla jej v povážlivém stavu. Zelman byl již tak občerstvený, že stěží jazykem motal a ani nechápal, co mu dcera pravila. Ale farmář, se kterým seděl u stolu, rozuměl tomu dobře. Byl to jeden z těch, kteří si kdysi dělávali naději na Stázku a měl i nyní, když byla již zasnoubena, rád její společnosti. Ačkoliv byl též již podnapilý, přece pochopil, co se stalo a řekl Zelmanovi: "To nic nevádí, když máte bogy rozbité. Nechte tady koně i vůz u kováře, on vám to do zítřka spraví a koním podkovy přehlédne. Já mám venku automobil, dovezu vás domů a zítra vás sem zase přivezu, abyste si vůz a koně vzal."

Stáze nebyla tato nabídka nevhod, neboť nevěděla, jak se dostanou domů, ale měla jisté obavy, neboť viděla, že oba pili více nežli unesli a měla strach, aby podnapilý farmář nezavinil s automobilem nějaké neštěstí. Na sebe při tom nemyslela tak jako na Karla. Konečně svolila a a dávše koně a vůz ke kováři, vsedli do automobilu. Otec, kterého se v hostinci již zmocňovala ospalost, se rozjařil jízdou a výskal sobě a propěvoval po cestě, objímaje svoji dceru, která si již přála, aby byla ta cesta za zády. Večer skláněl se na krajinu. Řídič stroje neviděl příliš dobře na cestu, neboť i v jeho mozku byl soumrak a pojednou, když dojeli k místu, kde se cesta rozdvjovala, zajel do vyvýšeniny půdy, až on sám a jeho cestující téměř slétli se sedadel. Laciný stroj se zastavil a farmář seskočil, aby zatočil klikou a stroj znovu spustil. Zelmana náraz ještě více rozjařil. Zatím co se soused marně namáhal spustiti jankovitý stroj, dal se starý farmář do prozpěvování nějaké písničky, kterou byl dnes poprvé v salonu z fonografu slyšel a která se mu nesmírně zalíbila. Prozpěvoval ji ovšem hodně falešně a hlasem, který nebyl k jeho obyčejnému hlasu pranic podobný. Nápoje, kterých byl v městečku požil teprve nyní jak se patří účinkovaly. Konečně sehnul se k Stáze a políbil ji, až to mlasklo, řekl: "Ale ty mne nemáš tak ráda jako Karla. S tím ty se umíš líbat, vid'?" Stáza, kterou pivem páchnoucí pusy, třebaš od otce, nijak nelákaly, se mu vyvinula a řekla: "Oba vás mám ráda!"

Mladý farmář byl zatím uvedl stroj v chod a vyskočil na svoje místo ko kolu. Nežli však spustil automobil, naklonil se přes opěradlo svého sedadla a řekl: "Ta pusa musela být fajn! Dej mi také jednu, Stázko!"— Stázka uhnula hlavu a žertem pleskla farmáře po tváři, a obávajíc se, aby farmář nebral políček vážně, dala se do hlasitého, ale trochu nuceného smíchu. Napilý farmář, aby zastřel svoje zklamání, dělal, jako by jej byla skutečně políbila, olizoval se s huhňavými zvuky, podobnými slově "ňam, ňam" a pak řekl: "Holka, ty to umíš, jako Putifarova žena." Na to spustil stroj a automobil, který byl již nedaleko Zelmanovy farmy, vyrazil ku předu za veselého smíchu obou mužů. Stázka si oddechla a doufala, že v několika minutách budou doma a že po nepříjemné cestě nalezne odměny v Karlově náručí.

IX.—Do propasti zklamání.

Karel čekal do soumraku na návrat farmáře a Stázky a když nepřijížděli, byl jat obavami, že se jím něco stalo. Osedlal si tedy koně a jel jim naproti. Do městečka vedly cesty dvě, které se as tři míle od farmy spojovaly v místě, které bylo plné zeleně a svěžích křovin. Karel jel po cestě, kterou obyčejně s vozem jezdil, aby Zelmana neminul. Když přijížděl k místu, kde se cesty spojovaly, viděl v podvečerním šeru daleko před sebou na silnici nějaký rychle pohybující se předmět a brzy poznal, že je to automobil. Smích a hulákání ozývaly se z automobilu již z daleka. Karel uhnul koně s cesty, ale v tom automobil as na vzdálenost dvou set střeovic od něho náhle zastavil. Karlovi se zdálo, že zaslechl v automobilu

Stázin hlas. Bylo mu to divno, jak by se Stáza octla v automobilu a pomalu vedl koně křovinami k místu, kde stroj zastavil. Pojednou se Karel zarazil. Ano, to byl skutečně Stázin smích. Ale jaké divné hlasy se ozývaly z automobilu mimo to? Nějaký ochraptělý, neznámý hlas prozpěvoval písničku, kterou on jakživ neslyšel a tentýž hlas pak pravil: "Ty mne nemáš tak ráda, jako Karla. S tím ty se umíš líbat, vid'?" Bylo slyšeti mlasknutí hubičky a pak Stázin hlas: "Mám vás oba ráda."

Karel ztrnul. S tlukoucím srdcem naslouchal dál a tu skrze křoviny k němu dolehl jiný mužský hlas, který znal. Byl to hlas jednoho farmáře ze sousedství, který svého času Stázce nadcházal. Hlas ten pravil: "Ta pusa musela být fajn. Dej mi také jednu, Stázko." Následoval zvuk jako slabé plesknutí a pak opětně hlas sousedního farmáře, který si liboval: "Holka, ty to umíš, jako Putifarova žena." V tom okamžiku zaštkal stroj automobilu a nežli se Karel vzpamatoval, proletěl automobil po cestě mimo něho, aniž by si ho byl kdokoliv v šeru mezi křovinami všiml.

Když se Zelmanovi vrátili na svoji farmu, nebylo Karla nikde viděti. Stázka jej hledala po stavení a v okolí, ale marně. Při tom pozorovala, že jeden z koní ve stáji chybí a hned si myslela, že si Karel vyjel. Jakási podivná tesknost vkrádala se jí do srdce. Vzpomněla si, že na cestě k domovu z městečka zahlédla v šeru na silnici nějakého jezdce, který však, zmizel když k němu přijeli blíže, tak že se domnívala, že to byl jenom nějaký večerní stín, který ji klamal.—

Toho večera poprvé od nezapomenutelné cesty k taneční zábavě šla Stázka spát, aniž by se byla na rozloučenou s Karlem políbila, aniž by byla vyslechla jeho sladké "dobrou noc!" Dlouho nemohla usnout. Ráno, když vstala, šla za svojí prací do kuchyně, ale marně očekávala, kdy se otevrou dvěře a jimi vejde Karel s přáním dobrého jitra a s obejmutím. Konečně když již měla snídani hotovou, se rozhodla, že půjde Karla vzbudit. Marně bouchala na jeho dvěře a když konečně vešla do jeho světnice, viděla nerozdělané lože a po Karlovi ani památky. Běžela se podívat do stáje, ale kůň, který byl včera večer pryč, stál na svém místě.

Vyděšena vyběhla na dvůr a volala na otce. Otec stál mezi vrátky a díval se k potoku, kde se v trávě něco červenalo. Když uslyšel od dcery, že se Karel někam zmizel, rozběhl se k potoku a nežli došla Stáza, celá se chvějíc, k vrátkům, vracel se, nesa v ruce Karlovy šaty, tytéž šaty, které mu před rokem Stáza darovala a které byly dosud jako nové, poněvadž je byl nosil pouze ve svátek.

"On se utopil!" vzkřikla Stáza a lomíc rukama, utíkala k potoku.

Plukovník Milan Přebíčovský, jeden z předčasných hrdinů, jež dal světu v této válce malý arbský národ. Přebíčovský bojoval v Srbsku jako lev proti Rakům, Maďarům a Němcům a prošel s sebou strašlivý ústup Albanů. V dalších letech války organizoval ve Spojených Státech pluky jihoslovanckých dobrovolníků a na 10.000 těchto bojovníků poslal do evičebních táborů.

Otec ji zadržel a hlavou projela mu matná vzpomínka na to, co dělal včera v automobilu. "Snad nás pozoroval a utvořil si nějakou mylnou domněnku. Snad ji viděl v automobilu s tím našim sousedem a měl za to, že se líbí Stáza s ním. Oh, já jsem toho všeho vinen svou bujností!"

"Já to nesnesu!" volala Stáza, vzpomínající na jejich vzájemnou přísahu a rvala se otci z rukou, chtějíc skočiti do potoka. Otec ji konečně částečně uchlácholil, řka, že snad není ještě vše ztraceno, že nemyslí, že by se byl Karel utopil, že je snad jen chtěl tak vytrstet a odněkud se na ně třebaš dívá, aby viděl, zdali jej má skutečně ráda. Prohledali celé okolí farmy a pobřeží potoka na míli daleko, ale po Karlovi nebylo ani památky. Stázka se částečně vzpamatovala, když jí babička Uhlířová přišla oznámit, že byla v Karlově světnici a shledala, že jsou všechny Karlovy věci i s kuffíkem pryč. Proč by si to bral, kdyby se chtěl utopit?

Odpoledne jel starý Zelman s dcerou do městečka pátrati po nějaké stopě po Karlovi, ale nemohli se ničeho dopátrati. Konečně našli jednoho člověka, který pravil, že za časných hodin ranních viděl nějakého mladého muže obcházetí dvéře banky. Sotva že byla banka otevřena, vstoupil dovnitř a za chvíli vyšel opětně a spěchal k nádraží, kde skočil do vlaku, právě k západu odjíždějícího. Šli se přesvědčiti na banku a dověděli se, že si skutečně Karel Soka tam vyzdvihnul svoje úspory.

Nyní viděli Zelmanovi, že se Karel neutopil, ale že odejel někam na západ. Otec prosil svoji dceru za odpuštění a slibil jí, že se postará o to, aby Karla vynašel a vysvětlil mu celý omyl. Dal tedy ihned oznámení do časopisů čtených na západě farmáři, aby se Karel Soka přihlásil na bance o svůj měsíční plat, který si opomněl u zaměstnavatele vyzvednout.

Ale plynul týden za týdnem a měsíc za měsícem a Karel se nepřihlašoval, aby dal Zelmanovým příležitost mu vše vysvětliti. Stáza věšela hlavu den ode dne níže, stávala se zasmušilejší a spadávala se vůčihledě.

*

Toho večera, když byl spatřil, či spíše zaslechl Karel onen výjev v automobilu na silnici, projížděl krajinou bezcílně po mnoho hodin, chytaje se za prsa, ve kterých mu bouřilo strašlivé zklamání a hněv a za hlavu, ve které mu bušily tepny hrozným rozčilením. Když se v chladném nočním vzduchu poněkud uklidnil, rozhodl se na určitém plánu. Pozdě v noci, skoro již k ránu, když již na farmě dávno shaslo světélko v světnici nevěrné Stázy, přivedl koně zpět do stáje, šel do svého kumbálku, vzal si všechny svoje věci, oblek, který dostal od Stázy před rokem, rozhodil u potoka a vydal se pak pěšky na cestu k městečku.

Po cestě si vzpomněl, že má ještě k dostání za měsíc mzdu, ale pomyslí si, ať si za to ta hříšnice koupí nějaký šperk, aby se ještě více mohla líbiti mužským a aby ji ještě více líbali. Karel dorazil do městečka se svítáním, vyčkal otevření banky a pak hned odjížděl na daleký západ, nevěda kam. Vzpomněl si, že četl o jedné nové české osadě, která se právě zakládala v jednom z nejzápadnějších států a rozhodl se, že si tam zakoupí něco pro sebe, bude pracovati na svém vlastním třebaš do úmoru, jen aby zapomněl na zklamání, kterého se dožil.

Když dojel k pacifickému břehu a vyhledal onu osadu, byl spokojen její polohou, neboť byla v romantické krajině, kde po těžké práci bude se moci oddávat svému zamilovanému rybaření a lovu na zvěř, které tu bylo dosti. Koupil si pozemek na splátky a začal hospodařiti, ale tu teprve poznal trpké začátky pionýrů západu. Pracoval jako mula, spořil, odepíral si vše, ale byl na všechno sám, při vši své pílí a statečnosti měl jenom smůlu a nehoda za nehodu jej stíhala. Peníze se brzo rozprchly, ale úroda nepřišla žádná. Nezůstalo mu ani na živobyti. Často sobě vzpomněl

na časy, které měl u Zelmanů, ale hned vždy myšlenky ty zapudila vzpomínka na onen okamžik, kdy slyšel a téměř viděl, jak se dívka, kterou on tak horoucně miloval, líbá s jinými muži a to hned se dvěma najednou. Tyto vzpomínky jej vždy povzbudily k vytrvání a snesení trpkých chvil. Částečně posloužila mu též k zapomenutí jeho stará oblíbená zábava, hon a rybaření.

Kdykoliv nebylo na farmě ničeho na práci, vydával se na lov a někdy spolu s jinými farmáři jezdil až k velké řece, vzdálené čtrnáct mil, kde byly ryb pravé spousty.

Jednoho časného rána vydal se k řece se dvěma sousedy. Vzali s sebou velké sítě, do kterých vždy chytli hojnost krásných ryb. Ale tentokrát byla řeka rozvodněna a žádnému z farmářů nechtělo se vydati se na dravý proud v loďce, kterou sobě od člověka při řece bydličího vypůjčili, ale sítě musely býti pomocí loďky roztaženy, neměla-li býti cesta konána nadarmo. Konečně řekl Karel, že půjde sítě rozestříti. Byl dobrým plavcem a uměl s loďkou zacházeti a proto se nebál. Práce Karlova byla velmi obtížná, neboť bylo nesmírně těžko udržeti loďku na rychlém proudu, plném zrádných vírů a při tom roztahovati sítě. Druzí dva farmáři drželi jednu stranu sítě na břehu a Karel snažil se odvléci druhou stranu co možno nejdále od břehu. A skutečně se mu to podařilo. Ryby vymrskující se před sítí nad zkalenou vodou nasvědčovaly, že byla síť dobře umístěna a že bude lov bohatý.

Již se chystal Karel vrátiti s loďkou zpět ku břehu, když tu právě vedle jeho loďky se utvořil veliký vír s hlubokou nálevkovitou dutinou, který strhnul loďku Karlovu k sobě nezadržitelnou silou. Loďka se naklonila do dutiny víru. Karel skočil k opačné straně loďky, chtěje se zachytiti sítě, ale jeho ruka minula okraj sítě a udeřila do vody, neboť v tu chvíli již neměl Karel dno loďky pod svýma nohama. Loďka zatočila se ve víru jako kousek dřívka a v okamžiku s výkřikem, který pronikl i nad hučení vln, zmizel i Karel. Jeho ruce se ještě jednou objevily nad vlnami trochu dále po proudu a bylo viděti, že tonoucí pracuje zoufale, aby se probil zrádnými víry na povrch vody, ale nová nálevka, ženoucí se k tomu místu, uchvátila tělo, ruce se prudce zatočily a zmizely nadobro.

Dva farmáři, stojící na břehu, pustili sítě z rukou a s očima zděšením vyvalenýma a s potem úzkostí na skráních, sledovali dravý proud, na kterém se trochu dále objevila překocená loďka, unášená tak rychle v dále, že jim brzo zmizela se zraků.

X.—Zničené srdce.

Léta uplynula od onoho nešťastného večera, kdy Karel zmizel ze Zelmanovy farmy. Stáza byla ještě svobodná, ačkoliv by se byla mohla provdat každý týden jednou, co se hlásilo ženichů, mezi nimi nejlepší mladí lidé z celého kraje. Ale Stáza byla pamětlivá své přísahy, nemohla Karla zapomenouti a každého nápadníka odbývala zkrátka. Prohlašovala znovu a znovu, že se nikdy vdávati nebude a konečně přestali se uchazeči o její ruku hlásiti. Nejenom to, lid začal se umíněné dívčině posmívati a nazývati ji žlutovlasou poustevnicí. Stáza o tom ovšem nevěděla a kdyby jí to byl někdo řekl, nebyla by tomu věnovala žádné pozornosti. Bylo jí docela lhostejno, co si lid o ní myslí nebo povídá, její myšlenky byly zcela jinde. —

Zvláštní život zavládl na farmě Zelmanové! Stáza, krásná doposud, ale bledá a nemluvná, chodila po své práci jako duch. Její otec byl jako zakřiknut, sledoval ji ustrašeným pohledem, ale ani si netroufal ji těšiti, věda, že celá vina spočívá na něm. Mnohdy po celé dny nebylo mezi nimi

promluveno slova s výjimkou toho co se týkalo práce. Zelman neviděl kolem sebe nikde paprsku útěchy nebo naděje, že se postavení jejich změní v jasnější, snesitelnější. I sklenička, které dříve tak rád holdoval, jej přestala těšiti, neboť mu vždy připomínala, že byla nepřímou vinnicí na jejich neštěstí. Teprve když někdy odpor ten přemohl a oddal se pití, strhávaly jej okamžiky zapomenutí dál a dál do své náruče a Zelman pak pil do nemoty. Ale probuzení pak bývalo strašné, neboť jediný přísný, vyčítavý, němý pohled Stázin připomínal mu, jak bídné, nemůžné jest, oddávati se znovu slabosti, která rozvrátila celé jejich štěstí.

Zelman učinil ještě několik pokusů pomoci novin dověděti se o Karlovi, dával oznámky do listů českých i anglických ba i německých, domnívaje se, že snad Karel, zanevřev na krajany, uchýlil se mezi Němce, ale odkud nepřišlo nejmenší zprávičky, která by vedla na stopu Karlovi. Stáza zatím odumírala pro svět i pro budoucnost a na tváři její, která dříve každého okouzlovala, začaly se objevovati známky předčasného stárnutí a lidé, kteří jí vidali, začali o ní mluvit jako o staré panně, ačkoliv byla teprve ve věku, kdy jiné ženy, jmenovitě vdané, stojí teprve na prahu věku, ve kterém jejich vlnadnost a svěžest nejvíce okouzlují.

Hlka Jurková, dramatická umělkyně, jež hraje přední role u velkých divadelních společností v největších městech Spojených Států a triumfovala minulé sezony v Chicagu v kuse "The Naughty Wife", jest dcerou zesnulého českoamerického národního pracovníka, dopisovatele Svornosti, Ant. Jurky, ženou chválu Čechům.

Jedinou svoji zábavu nalézala Stáza v četbě. Zelman odbíral několikrát české i anglické časopisy a Stáza vyhledávala ráda články, které svým smyslem nepřesahovaly její pochopení, neboť její vzdělání mělo za základ několikaletou návštěvu vesnické školy a nestačovalo na otázky hlubšího rázu. Její zraky byly však vždy jaksi magnetickou silou přitahovány k jedné části jednoho nedělního časopisu, který měl název "Bečlácký koutek". Bečlácků bývá v české Americe přezdíváno starým mládencům dle anglického slova bachelor, které se běžně vyslovuje "bečlr".—

V této rubrice čítala Stáza osudy mužů, kteří jako ona byli rozhodnuti trávit svůj život v odloučenosti od manželských a rodinných radostí a kteří se tu často prostodušně přiznávali k příčinám které je do bečláckého stavu vehnaly. Často bývalo to zklamání, když již ten neb onen byl na prahu skutečného svobodného života, když srdce Stázino vždy cítilo jakousi vřelou sympatií pro tyto staré mladíky, které si představovala v nevypraných a špatně záplatovaných šatech, obrostlé houštím nepřestovaných vousů a obklíčené barikádami neumytého nádobí v nezameteném a rozházeném drňá-

ku.—Tak si v duchu také představovala Karla—je-li ještě na živu, myslala si.—Snad také vedla ji k pozornému čtení jiskřička naděje, že se z těch řádek někdy něčeho o svém bývalém snoubenci dozví.—

Jednoho dne skutečně dočtla se v "bečlácké" rubrice v dopisu kteréhos krajana o jistém mladém muži, který byl od maličkosti pronásledován neštěstím, až konečně neustálými nehodami dohnán na pokraj zkázy. "Málo-

kdy", psal onen přispívatel do "bečláckého" koutku, naskytne se případ, by byl někdo tak pronásledován krutým osudem, jako mladý krajan, který by byl málem přišel o život—již po několikrát—v naší osadě. Již mládí tohoto krajana, jehož jméno nechci tuto udávati, poněvadž nevím zda by s tím byl spokojen, bylo neutěšené, neboť měl otce zbytečně přísného, který nevěděl, že je možno vychovati děti také jinak nežli rákoskou a tvrdým slovem. Ačkoliv měl hoch velkou chuť k rolnictví anebo myslivectví, dal jej otec na řemeslo a to na ševcovinu, a když tam nemohl vydržeti, pracoval hoch při těžké práci a nepatrném platu pod holí poklasného na panském dvoře."

Ve Stáze zatajil se dech, když dočtla v tato místa. Zrak se jí zakalil, ruce se jí třásky a ona sotva mohla čísti další řádky dopisu. "Později byl dán do učení na truhlářství do Němec, ale tam zase musel mnoho zkoušeti od německých tovaryšů, kteří jej pronásledovali a týrali pro jeho národnost. Konečně přece se na něho usmálo štěstí, neboť vyhrál v loterii dosti velký obnos peněz, že se mohl vydati do Ameriky, kam jej táhla touha, ale ještě na cestě byla by jej nepřízeň osudu, která jej stále provázela, zadržela a byl by musel zpět do Čech, kdyby nebylo bývalo náhodného setkání s jistým bohatým americkým farmářem, který mu umožnil odjezd. Mladý krajan odebral se do Chicaga a začal hned pracovati, ale když již měl zašetřeno několik set dolarů, udělala banka úpadek, z bytu byl necitelnou bytnou vyhozen a zůstal na ulici bez centu a bez přítele, bez práce v době, kdy nebylo možno zaměstnání nalézt. Živil se bídě různými pracemi snášením nákladů na vozy, umýváním nádobí atd., až konečně se opět setkal s farmářem, který mu pomohl do Ameriky. Farmář vzal jej na svou farmu a tu konečně zdálo se, že jest konec ranám osudu, které jej pronásledovaly, neboť po několika letech zasnoubil se mladý muž s farmářovou krásnou dcerou, kterou vše miloval. Již za měsíc měla se konati svatba, když mladý muž shledal, že dívka, kterou on miloval nade všechno jiné, mu není věrná a za jeho zády se líbá s jinými."

Stáza dočtla list až v tato místa, tu se jí ale pojednou zatočila hlava, u srdce jí to sevřelo jako železnými kleštěmi a dívka s listem v křečovitě sevřené pravici svezla se se židle k zemi.

Starý Zelman právě vešel do kuchyně si umýti ruce v teplé vodě, když zaslechl z vedlejší světnice dušenou ránu, jakoby lidské tělo padlo k zemi. Otevřel dvěře a s výkřikem vrhl se k dceři. Zdvihl ji něžně, posadil do lenošky a omýval jí skráně studenou vodou až otevřela oči. Pak si teprve všiml, že v křečovitě sevřených prstech svírá nějaký časopis.

"Tatínku," koktala Stáza, když se poněkud vzpamatovala. "Tatínku, tady je zpráva o Karlovi!"

"O Karlovi!" vykřikl starý Zelman a chopil se listu.

"Čti odtud dále," ukázala dcera, "já již nemohu, ale budu poslouchat." —

Otec chopil se listu, nasadil brejle a četl od místa, na které mu dcera ukázala. "Mladý muž, který se stal mým nejlepším přítelem v době, kdy na celý svět zanevřel, se mi svěřil," psal dopisovatel, "že ze všech ran, které jej v životě postihly, byla tato nejkrutější. Nemohl děle zůstat na místě. Odjel sem na nejdalší americký západ a zde si zakoupil kus pozemku, snaže se při práci zapomenouti. Ale vedlo se mu po dlouhou dobu bídě. Jednou by byl málem přišel o život, když při rybaření převrhl dravý proud rozvodněné řeky jeho loďku a strhl jej do hlubiny. Teprve čtvrt míle dále vynesly jej vlny opět na povrch a tu se tonoucí zachytil posledním zbytkem sil mohutného kmenu, který povodeň kdesi v horách vyvrátila a byl několik mil níže i s kmenem vyhozen proudem na břeh a

v bezvědomí nalezen obyvateli poříčí. Odstonal svoji zkušenost několik týdnů. Později se mu začalo trochu lépe dariti a jeho farmička prospívala. Tu se mu začaly také hlásiti rozličné partie a každý mu radil, aby se oženil. Byl by mohl dostati dobrou ženu z některé z nejlepších rodin v okolí, ale on se na vždycky připojil k naší velké armádě bečláků a všechno přemlouvání bylo marné. Nikomu neřekl proč, nežli mně, svému nejlepšímu příteli, kterému jedinému se se vším svěřil. Řekl mi, že měl jen jednu lásku na světě, té že přísahal věrnost a třebaš ona by ho byla bídně zradila, že on zůstane své přísaze do smrti věren."

Zelman, když dočetl až v tato místa, zajíknul se v hlase a musel sobě otřítí zasazené brejle a Stázka s rukou přitisknutou na vyhublých nádrech, dusila divoký a bolestný tlukot svého srdce. Trvalo to chvíli, nežli mohl otec pokračovati v četbě. "Neštěstím, která mého přítele stíhala, nebylo však žádného konce. Jednoho podvečera ubíral jsem se ze sousedního městečka k svému domku, když v divočině, kam chodíval můj přítel často na honbu, jsem spatřil nějaký předmět ležeti vedle starého stromu. Přistoupil jsem blíže a našel jsem tam v hrozné kaluži krve svého přítele. Puška jeho ležela vedle něho. Rychle jsem ohledal jeho tělo, hledaje ránu, kam se střelil nebo byl střelen. Brzo jsem shledal, že se postřelil do ruky. Náboj mu prolétl dlaní a roztříštil mu některé kosti. Jak jsem se později dověděl, zachytil přítel puškou o větvíčku stromu a tak se zranil. Neupadl do bezvědomí hned, ale seděl na pařezu a přemýšlel, co si nyní počne se zmrzačenou rukou. Konečně vysílen upadl k zemi, šátek, kterým si byl ránu jen tak spěšně ovázal, se uvolnil a krev mu ubíhala proudem. Kdybych byl přišel o čtvrt hodiny později, byl bych již našel jenom jeho mrtvolu. Přinesl jsem ihned do klobouku čisté vody a vymýval jsem jeho ránu, omyl jsem mu obličej a vpravil trochu vody do jeho úst. Probral se k vědomí a tázal se, kde je. Řekl jsem mu: Jsi na prerii, ale za dvě hodiny budeš v městě u lékaře. Doběhnu pro povoz a odvezu tě tam. Usmál se slabě a pravil: "Příteli, nečiň toho, nech mne zde. Oh, jak mi bylo sladce a krásně jako v nebi. Byl jsem opětně v její náručí a cítil její rty. Její srdce tlouklo na mém srdci a díval jsem se do jejích očí. Ó, nech mne příteli, ať se k ní vrátím."

Starý Zelman opětně ustal v četbě. Světnicí, kterou ozýval se do té chvíle jeho třesoucí se hlas, ozýval se nyní tichý vzlykot dvou hrdel.

Konečně se Stáza vzchopila a pravila: "Musíme to dočísti, tati, ať se dovíme, kde nyní Karel je." Ale otec již čísti nemohl, mžitky dělaly se mu před očima sotva na noviny pohlédl a proto se přemohla dívka a čtla dále: "Když jsem se za půl hodiny vrátil k místu, kde jsem přítele po obvázání rány zanechal, našel jsem sice kaluž krve, ale přítel byl pryč. Teprve po dlouhou dobu našel jsem jej opodál v houštině, kam se odplížil, chtěje zemřítí. Byl opětně v bezvědomí, dále nemohl. Když jsem jej nakládal na vůz, prosil mne zase, abych ho nechal, že není smrt daleko tak zlá, jako si lidé myslí, že již cítil její dech a její ruku a byl připraven jíti s ní. Co že si na světě počne bez ruky a tak dále. Dovezl jsem jej k lékaři a ten nad ním kroutil hlavou, neboť nevěděl, zdali bude moci zabrániti otravě krve. Řekl, podaří-li se mu spraviti kosti a zabrániti otravě, že bude za půl roku ruka opětně v pořádku. "Za půl roku!" zvolal můj přítel. "Vždyť se do té doby nebudu moci ani obléci, ani si posloužiti. Kdo pak se o mne bude starati?" Těšil jsem ho, že mu pomohu na tak dlouho, nežli bude moci rukou zase vládnouti a doktor se dal hned do práce. Operace se zdařila, odvezl jsem přítele zpět do jeho domova a docházel k němu denně pomoci mu. Z ostatních sousedů nezavadil o jeho domov ani jediný, ačkoliv věděli, jak pomoci potřebuje. Lidé, kteří jej před časem chtěli

ožení a kteří byli zklamáni jeho odmítnutím, roztrousili o něm rozličné pověsti, které ze zarytého samotáře a nespolečenského mladého muže udělali člověka téměř opovrhovaného. Vyprávěly se rozličné pověsti proč se nechce nebo nemůže ženiti; přítel se nikdy toho nevšímal a nepokoušel se pověsti ty vyvrátiti a tak mu zůstal název podivína a poustevníka.

Chodil jsem k příteli denně, až mi sám řekl, že si již bude moci posloužiti sám. Musel jsem někam odejeti a vrátil jsem se za tři dny. Našel jsem přítele umírajícího hladem a bolestí, neboť rána se mu znovu jítřila a on si nemohl ničeho připravit, ba téměř ani sebou hnouti. Pak se ale rána podebrala, vyhnisala a příteli se začalo rychle dařiti lépe. Trvalo to však skutečně půl roku, nežli mohl opětne rukou nějakou práci vykonávat. Když se uzdravil, rozhodl se vzdáliti se z nehostinného kraje, kde jej neštěstí nepřestávalo pronásledovati a když se našel kupec na jeho farmu, prodal jí a odjel zpět na východ, snad do Nebrasky, kde si zamýšlel zabratí domovinu. To již bude tři čtvrti léta a od té doby jsem od něho nedostal zprávu. Jistě že nechce o sobě dáti věděti, dokud si náležitě nepomůže na nohy. Nebyl někdy na dopisování. Několikráte, pokud vím, chtěl psáti své bývalé milence, aby jí připomněl, že zničila jeho život, ale vždy si to zase rozmyslel. Snad mi, milý příteli, nebudeš míti za zlé, že jsem se o tvém osudu rozepsal, dostane-li se ti toto do rukou, ale neudal jsem tvoje jméno a vím, že ty jsi se nikomu jinému nesvěřil a proto že můžeš klidně žiti ve svém novém okolí, aniž by někdo do tvé minulosti sahal. Jedině bych si přál, aby se tyto řádky dostaly před zrak té, která zničila tvůj mladý a nadějný život svojí falší, té zmije, která nedovedla oceniti tvoje čisté, šlechetné a jako skála věrné srdce a z bídného rozmaru je rozšlapala svojí nohou. Má-li nějaké svědomí, nechť do smrti se zmitá pod tíhou své neodpuštělné viny, pod tíhou vědomí, že učinila více nežli vrah, který zabijí pouze tělo a nevydává svoji oběť dlouhým létům neskonalých strašlivých muk."

Stáza poslední řádky již nedočetla. Ty si později přečetl Zelman sám, když odnesl Stázu, postiženou děsným hysterickým záchvatem, křičící divoce a zmitající se na lože a poslal pro lékaře. Po několik dní se zdálo, že dívka sešilela. Konečně se ale probrala z děsné rány a první její slova k otci, který neopouštěl její lože, když nabyla jasného vědomí byla: "Musíme psáti onomu krajanovi!"

"Již jsem mu psal," řekl otec, potlačuje svůj vzlykot radosti nad tím, že se Stázka vracela k sobě. "Napsal je mu, jak se všechno má, aby zas tak veřejně odvolal kletbu, kterou na tvou nevinnou hlavu vrhnul, jako ji veřejně psal a aby nám byl nápomocen Karla najíti."

"Děkuji ti, tatínku," řekla dívka, zavřela oči a poprvé za mnoho dní upadla v klidný spánek.

Ale Karla se nedopátrali. Jakoby se byla znovu nad ním voda zavřela.

DOSLOV.

Bylo to roku 1914, v letních měsících, kdy české obyvatelstvo největšího města ve státu Nebrasce, v Omaze připravovalo se k velkému sokolskému sletu. Mezi návštěvníky, kteří se z dalekého západu k velké slavnosti sjeli, byl i Karel Soka.

Přijel z Wyomingu, kde si byl po svém odjezdu od pacifického pobřeží zabral domovinu v krajině, jakou miloval. I ve svém novém domově zůstal věren životu samotářskému, ale zde mu toho nikdo nezazlíval. — Sousedé byli od sebe na míle vzdáleni a o toho, který se mezi ně nedostavoval, se nestarali. Začátky jeho byly opětne krušné, ale byl tomu již zvyklý a tak se svojí vytrvalostí probjoval k blahobytu. Mohl si již na

svoji farmu zjednati pomoc a ve výše uvedeném roce rozhodl se jeti do Čech navštívit matku a bratra. Na cestě zastavil se v Omaze a měl v úmyslu podívat se i do městečka O., aby se přesvědčil, co se stalo se Stázou. Byl si jist, že jest již dávno vdána a matkou rodiny, jestli ji totiž její záletnická, lehkomyšlná povaha nepřivedla do neštěstí, které by sňatek zabraňovalo.

Přípravy k slavnostem byly již téměř ukončeny, sokolové a hosté se již sjížděli. Ulice českých čtvrtí omažských, jmenovitě Třináctá ulice hemžily se nezvyklým ruchem. Karel Soka zamyšleně procházel ulicemi, až se zastavil u velkého sochařského závodu, kde bylo na dvoře obecnstvu přístupném vystaveno množství soch a pomníků. Pohledl tam a trhnul sebou prudce. Nemohl uvěřiti svému zraku. Ve společnosti dvou jiných krajanů, s nimiž rozmlouval, stál tam bělovlasý, nahrbený muž, ve kterém poznal Zelmanu, nesmírně změněného, ze statného farmáře ve stařečka proměněného. Ale nebylo pochyby, byl to muž, který měl se svého času státi jeho tchánem. Bez romýšlení vešel Karel do nádvoří a předstoupil před stařečka. Tento se zadíval v tvář mladého muže a přetřel si dlaní čelo, jakoby se probouzel ze sna.

I Karel byl značně změněn, sestárlý, s vlasy nad skráněmi prošedivělými a se stopami přestálých útrap navždy vrytými v rysy tváře. Byl to již jen stín bývalého Karla, který býval na Zelmanově farmě.

Zelman Karla ovšem poznal a přijal jeho ruku. Stiskl mu ji vřele, ale slova nepromluvil. Ústy jeho to šhubalo, jako by se pokoušel promluvit a nemohl nebo jakoby potlačoval pláč.

Ale když se Karel zeptal: "Co pak dělá vaše Stáza?" vyhrkl z očí starcových proud slz.

Konečně přemohl starý muž svoje pohnutí a vypravil ze sebe:

"Ó, že jste nepřišel o čtrnáct dní dříve!"

"Proč pak?" zeptal se Karel celý udiven.

"Nyní jest již pozdě se ptáti na Stázu. Té se již vede lépe. Přišel jsem ji vybrati nějaký pomník na její hrob. Již přes týden odpočívá tam na našem hřbitově a nic ji již netrápí." — Karel byl ohromen a nevěděl, co má říci. Konečně vykoktal: "Ale přece . . ."

Starý Zelman chopil jej za ruku a pravil: "Poslechněte, Karle, nikdy na světě nemilovala dívka svého milence větší a čistší láskou nežli ona vás a nikdy mu nebyla věrnější. Já sám jsem byl vinen tím osudným omylem, který vás vyhnal od nás a připravil peklo na zemi vám i nám. Stáza se téměř utrápila k smrti, ale zahynula konečně neštěstím."

Nyní se dal i Karel do pláče a zvolal: "Kéž bych mohl vedle ní v zemi odpočívati! A jak přišla o život?" zeptal se chvějícím se hlasem.

Cestou k hotelu dověděl se Karel, že před čtrnácti dny podpalovala Stáza oheň v kamnech a použila k tomu petroleje—kterémuž zlovyku ji byl on před lety odnaučil, ke kterému se však v poslední době vrátila. — Hořlavina explodovala jí v ruce, zapálila na ní šaty a dívka utrpěla takových popálenin, že jim po několika dnech trápení podlehla. Poslední jméno, které vyslovila, bylo jméno Karlovo.

Oba muži obviňovali každý sám sebe, že celé to neštěstí, které vyvršilo tragickou smrtí nešťastné Stázy, zavinili. Karel svojí přeháleností, Zelman svojí rozpustilostí v podnapilém stavu. Ale jeden nevyčítal druhému ničeho. Museli za svoje viny vypít kalich hořkosti až na dno a neštěstí je nyní spojovalo.

Spolu vydali se k domovu Zelmanovu, vlastně k hromadě popela, která z domova zůstávala. Karel chtěl na památku si aspoň zachovati podoběnku Stázinu, ale po Stázce nezbylo ničeho nežli zoufalství a bolest

v srdci jeho a starého farmáře. Došli k jejímu hrobu na venkovském hřbitůvku nedaleko hrobu staré babičky Uhlířovy.

"Na cestě z Omahy jste mi řekli," pravil Karel, když si oba ulevili hojnými slzami nad rovem nešťastné dívky, "že mi ještě dlužíte za poslední měsíc, co jsem u vás pracoval. Dejte za ten obnos na pomník, který jste objednal, vyrýti zlatými písmeny nápis: "V nehynoucí vzpomínku od Karla." —

Když se vrátili do Zelmanova nového domova, nechtěl starý farmář Karla od sebe pustiti, ale tomuto bylo nesmírně smutno na místě, které mu tak bolné vzpomínky přivádělo a rozloučiv se s Zelmanem přátelsky, odejel do Chicaga, chystaje se odtamtud jeti dále, do staré vlasti.

Ale když přijel do Chicaga, viděl na ulicích neobyčejný ruch, novinářští hoši vyvolávali zvláštní vydání novin, oznamující, že byla vyhlášena válka. Tato skutečně v několika dnech strhla do svého krvavého víru téměř celou Evropu a Karel rozhodl se zůstatí v Chicagu a naléztí si lehčí práci, aby vyčkal konce války, by sobě mohl dojeti pro milovanou matičku, chtěje aspoň této připraviti slunné a šťastné poslední dny jejího života. —

Na hřbitůvku nedaleko městečka O. týčí se v prostých liniích úhledný pomník, na kterém mimo obyčejný nápis v paprscích slunce leskne se zlatý nápis, hlásající, že kdesi ve světě žije a bije jedno srdce, které je do svého skonání věrno onomu zlatému a v neochvějně věrnosti zahynuvšímu srdci, které tluče hluboko v zemi pod pomníkem.

Podmořská jirina.

(Motiv z Maeterlincka.)

Na mořském dnu vzplál divný květ,
jak vykouzlit jen může sen,
jak zkvětá, jenom měkkýši
a korály jest obklopen.

Nad mořem slunce v blankytu
a na lodích zní zpěv a smích,
však širý kraj zde pod mořem
tak podivně a vážně tich.

Nad hladí víří žití ruch
a racků chechtot, orlů skřek,
zde v hlubinách však utajen
i klidu jas i bouře vztek.

Nahoře něžný váněk jest
ve stálém s bouří střídání,
co dole vlny bez hnutí
a jediného zavláni.

Nahoře jas se střídá s tmou,
polosvit s jasnem, s nocí den,
co kraj, kde vzkvétá jirina,
ve stálý šer jest zahalen.

A jirina v tom šeru tkví
jak v tajemný sen zakleta,
k ní ve hloub cos, jak v snu jest sen,
jen ze života dolétá.

V tom zvláštní ruch a zvláštní chvat
tou mořskou hloubi zachvěje,
jak touha, kterou vzepjat děs,
a jako mrazná naděje.

Stín temnější než těžká noc
zahalil rázem jirinu.
Loď neznámá to, jež svůj stín
sem hází v moře hlubinu.

Kdo může říci, zkad připlula,
kdo může říci, kde přistane,
kdo zná směr větru, který kdys
do jejich plachet zavane?....

A jirina sní teskně dál
svůj sen, jež větry neruší,
sen rovný tmě, jež v půlnoci
zoufalým klesla do duší.

Nahoře vánky, bouře jsou,
a s nocí se tam střídá den,
co truchlé kraje podmořské
pološer matný halí jen.

A jirina sní teskně dál,
nepozná slunce, kouzla hvězd.
Ach, jirino, tam v hloubi vod,
stařena tvoje jméno jest!

Jos. Bezděka.

NA BŘEZÍCH SUPERIORU.

Povídka ze severo-západního Wisconsinu.

Pro kalendář Amerikán napsal Vác. Lenocho.

I.—Host na "Samotě".

VÁCLAV LENOCH.
autor.

Bylo to jednoho rána v letech sedmdesátých v minulém století. Nad nejsevernější částí státu Wisconsin, tam, kde šumí vlny jezera Superior, zalesklo se slunce nad obzorem, postupujíc zvolna k výši modré oblohy. Brzo však od západu počala se obloha potahovati hustými tmavomodrými mraky, tak že jimi slunce pouze občas vysílalo své zářivé paprsky na malý záliv Chagnougou, vroubený nevysokými, skalnatými břehy, po jichž výších se táhly tmavé a hluboké lesy do dálky k jihu a západu.

Na nejvyšší části břehu nad zálivem stál té doby uprostřed pěkně upravené zelinové zahrady domek a za zahradou rozkládalo se pole v rozměrech asi deseti akrů a na něm dozrávaly různé polní plodiny. Celá malá farmička

byla s jižní strany vroubena hustými háji, tak že s té strany na domek viděti nebylo. Stavení bylo z větší vzdálenosti viděno pouze se strany jezera, k němuž od něho vedla úzká, příkrá pěšina oklikou dolů ku břehu, kde uvázán byl rybářský člun, částečně zabořený v písku a na zádi své vlnkami jezera omývaný. V malé osadě Odanah, asi dvě míle vzdálené, bylo ono místo známo pode jménem "Na samotě".

Z oken takto zvané chaloupky byl volný pohled na vlnící se jezero, jež v té chvíli bylo prudkým větrem rozčeřeno tak, že vlny ostře dorážely ku břehu, zmítajíce rybářským člunem, pevně přivázaným silným řetězem k velkému balvanu, na břehu v písku ležícímu.

Podzim, jako každého roku, okrášlil háje a lesy živými barvami, jež na listoví stromů i jiných rostlin přivodil lehounký, časný mrazík, který v oné severní krajině již v měsíci září není žádnou vzácností.

Slunko marně se snažilo rozehnatí svými paprsky mraky. Tyto houstly až slunce úplně zastřely. V brzku na to se přihnal od jezera prudký vítr a s ním zároveň se snesl na okolí drobný déšť, před nímž drůbež pobíhající za obydlím "Na samotě", se schovávala do malého kurníku vedle nevelkého chlěva, v němž bučely dvě dojnice a řehtal bujný vraník.

Malá farma "Na samotě" náležela Petru Havlíkovi, jenž před devíti lety se přistěhoval do malé osady Odanah, v jejímž okolí již několik Čechů vlastnilo farmy v prvních počátcích rozkvětu se nalézající. Ve jmenované vísce, kromě několika Němců a Švédů, bydlely as čtyry české rodiny, z nichž jedna vedla krámků grocerní, zároveň s nevelkým hostincem. Majitel, krajan Štochl, muse! sám si té doby dovážeti potřebné zboží i s pivem a lihovinami z městečka Ashland, as deset mil od Odanah vzdáleného.

Majitel samoty starý Petr, jak jej v okolí lid nazýval, byl pravý samotář a málo se s lidmi stýkal a nebýti jeho sličné dcery Sylvie, která docházela pro všechny životní potřeby do jmenované osady, nebylo by vůbec ani bývalo o něm slyšet. Ti však, kdo měli příležitost s mužem oním se sejtí, chválili jeho přímé a důstojné jednání a účinnost, k níž byl vždy ochoten, ovšem že nejvíce ku svým krajanům. Vyjma ryzí češtinou, mluvil obstojně anglicky a i v němčině se dobře vyznal. Byl-li podivínem a samotářem, tu měl k tomu ovšem právo, jelikož byl úplně neodvislým a peněžní pomoci od nikoho nepotřeboval. Občas jen si zašel k některému českému farmáři v okolí, aby se rozhovorem s krajany pobavil, avšak nikdo se od něho nedověděl, ze kterého českého kraje pochází, jak dlouho v Americe bydlí a odkud se do své samoty, kterou si sám před lety na skalním ústraní u jezera zbudoval, přistěhoval. Během let sousedé jeho zvláštnímu jednání zvykli a nikdy jej otázkami neobtěžovali. Jak již řečeno, do vesnice Odanah za celých patnáct roků nezašel a Sylvie, již co devítileté děvčátko, musela pro životní potřeby docházeti a vůbec vše pro domácnost vyřizovati, donášejíc dopisy těm, od nichž otec chtěl něco koupit. Platil vše hotovými a tu ovšem nebylo divu, že se těšil vážnosti u obchodníků v okolí. Malá Sylvinka se vyvíjela v krásnou dívku, štíhlé vysoké postavy, s tmavým vlasem na ušlechtilé hlavince, a z její zdravé a sličné tvářinky hleděla do světa temnomodrá očka plná něhy, ale zároveň i energie a odhodlanosti. O minulosti otce i dcery nevěděli lidé ničeho, přes to, že tak dlouho oba bydleli v poblíží osady. Havlík nikdy ku nějaké práci na farmičce i v domku pomocníka si nezjednal; oba si vše upravili bez cizí pomoci. Sylvie byla dobrou kuchařkou a zároveň i hospodyní. V prázdných chvílích jí bylo nejmilejší zábavou lovení ryb u zálivu, v čemž jí otec pomáhal. Zábav, jichž v odlehlém tom zákoutí u břehu jezera Superior se málo pořádalo, se jen zřídka účastnila a i tu, vyjma zatančení s mladými farmáři, se s těmito málo stýkala. Dovolil-li si některý mladík nabídnouti jí doprovod domů, každého odmítla slovy, že sama cestu domů najde. S okolními dívkami nepěstovala též žádné známosti a přátelství a proto jí též rády neměly, vysmívajice se jí, jak ta "princezna se Samoty" jest pyšnou a domýšlivou. Sylvie posměchů oněch nedbala, vědouc, proč se ženám a dívkám vyhýbá, aby jí totiž otázkami "odkud je a kde se narodila a proč otec je tak uzavřený, že nechce ani říci, kde byl, než se do onoho okolí přistěhoval", neobtěžovaly. Ovšem, že zvědavost sousedů z okolí neutuchla: kdo vlastně ten starý Petr jest a kde bere peníze na živobytí, na které výtěžek malé farmičky zajisté nestačil? Většina si však záležitosti té nevšimla a zavítala-li Sylvie do jejich středu, tu jí přijali vlídně a přátelsky.

Dívka sama by ostatně nebyla mohla dáti nějakého vysvětlení, jelikož neznala minulost otce svého a on se jí s ničím nesvěřil. O smrti své matky ničeho nevěděla, jsouc teprve rok stará, když matka prý zemřela a o tom kde, v kterém městě, neb vísce spatřila světlo světa, jí otec též nic neřekl a jejím otázkám se vždy úzkostlivě vyhýbal nejasnou odpovědí. To bylo též příčinou, proč Sylvie byla tak zamklou. Ač otce svého

vroucně milovala, přece časem s jakousi nedůvěrou naň pohlížela a zároveň i s útrpností, počítajíc, že něco zvláštního jejího otce tíží, když se vlastní dceři nechce s ničím svěřiti.

Zmíněného jitra seděl Havlík u okna své útulné světnice, vybavené staromodním dubovým nábytkem a hleděl na šerící se jezero, na jehož vlnách v dáli bylo viděti velký plachetník, jenž plul s nákladem stavebního dříví a železničních prazců do města Ashland, aby odtamtud náklad byl po dráze Wisconsin Central dopravován do vnitrozemních měst. Havlík byl toho dne sám doma, neboť dcera jeho již časně z rána odešla k jedné známé české rodině, bydlící na druhém břehu zálivu, širokého asi dvě míle. Šla kolem vody po břehu hustým lesem, nedbajíc nepříjemného počasí, jsouc zahalena v těžký plášť. Havlík proti tomu namítal, avšak Sylvie si nedala vymluviti, že starou a nemocnou matku Brožovou musí navštívit a posloužiti jí tak, jako cna sama učinila, když tatínek stonal.

"Nu — jdeš-li k Brožům," řekl otec, "jest to v pořádku, neb Karlova matka ošetření potřebuje. Ale, venku je škaredé počasí."

"Toho se nebojím," usmála se dívka. "Jsem za devět let pobytu v této samotě dosti otužilou, abych se trochu namoknutí nebála a pak mám silný plášť a teplý šat na sobě. Do bot," při tom zvedla pravou nožku, vězící v tlusté botě, do výše, "mi voda nepoteče a tu se nachlazení báti nemusím."

"O to se ani tak nejedná," namítnul otec, "jako že se v této době do našich lesů hrnou dřevorubci z velkých měst a mnohý z nich jest lotrem, před nímž hezké děvče není jisté — nu — a ty jsi nejhezčí holka v celém okolí." —

"Nu — takový chlap by u mně pochodil!" zasmála se statná dívčice a z modrých očí jí zaplála ráznost. "Nač mám "rajíl" — a vy víte, tatínku, že na co si zamírím, také mé ráně neujde. Ostatně, jdu-li lesem, tu na sto "jártů" poznám, hrozí-li mi nějaké nebezpečí, poněvadž mám dobrý zrak, sluch i — čich. Proto nemějte o mne strachu tatínku — do večera jsem zase doma."

Po té vtiskla polibek na čelo zasmušilého otce a chopíc se u stěny stojící pušky, vyšla ze dveří, a za chvíli zmizela ve stínu blízkého lesa.

"Má tvrdou hlavičku," řekl si Havlík, "ale po mně ne!"

Na to se opět hluboce zamyslel a myšlenky jeho zalétaly v dálnou minulost, kdy býval šťastnějším než nyní. Petr, ač teprve něco přes padesát roků stár, činil dojem předčasně sestárlého muže. Vlas jeho byl bílý a zvláštní záduchovitost spočívala v jeho ustaraném obličejí, z něhož hleděly nejisté oči kolem sebe a oslovil-li jej někdo neočekávaně, tu sebou vždy ulekán trhnul. Bílý plnovous, jenž lemoval tvář od ucha k uchu jako páska, dodával mu vzhled sedmdesátníka. Drže sádrouvou dýmku v sevřených rtech, zvolna pokuřoval. Bílými řasami věnčené oči jeho, ziráy ven, dolů, k čtyřicet střeoviců hlubokému úvalu, v němž vlny jezera čím dále tím více bouřily, aby opět zaletěl k dálnému obzoru, jenž pomalu se svými obrysy zanikal v mlze a dešti.

"Již přes devět roků tu sedím na své samotě jako poustevník," zamumlal pro sebe, "a dosud žádný z mých bývalých přátel se nedověděl, kde bydlím. To ubohé dítě Sylvie musí se mnou trpět. Nebýti mého přeháhleného činu, mohla by bydlet ve městě a užívat radostí mládí svého. Dočkám-li se toho jednou, abych se opět vrátil mezi své krajany do St. Louisu?" Tak dumal samotář, když pojednou ozval se venku lidský hlas.

"Tam bydlí starý Petr!" zazněl pojednou venku jasný hlas chlapce, jenž po příkrém svahu k domku se blížil. Za ním stoupala postava zavalitého muže, zahaleného v plášť a s velkým širákem na hlavě.

Polekán vyskočil Havlík se stolice a hledě vyjeveným zrakem k přicházejícím, třásl se na celém těle.

"Koho mi sem dnes a při tak ošklivém počasí — čert nese?" jekal, ustupuje od okna. "Bude to nějaká nevíтанá návštěva. Zavru dvěře a nikoho sem nepustím!"

Vběhnuv do malé chodby, do dvorka vedoucí, potichu závorou uzavřel dvěře.

Za nedlouho se ozvaly kroky před vchodem a dunivé zaklepaní otrásl o dveřmi. —

"Sej — Mr. Havlík!" volal hlas chlapce, jenž nemohl se dovnitř dostat. "Otevřte dvěře — nějaký pán vás chce vidět."

V domku se nikdo neozval.

"To asi nebude doma!" obrátil se patnáctiletý hoch k muži, jenž tu stál s potměšilým úsměškem ve vyzáblém obličej, hledě ku dveřím.

"Někdo jest doma!" zněla odpověď tohoto. "Já zahlédl jsem jakýsi sestáří obličej u zamženého okna, ale jen jako stín se mihnul. Počkej — já zaklepám!" Na to v zápětí se ozvalo prudké bušení na dvěře.

"Otevři, starý filuto!" křičel neznámý muž, směje se zlomyslně. "Vím, že jsi doma a nebude-li to hned, vyrazím ti dvěře, jako že mi říkali v Kalifornii "skank"—hehehe! Nu—bude to?"

"Ten lotr — Wolf je zde!" šeptal Havlík třesoucími se rty. "On mne vyčenichal a nyní — je všemu konec! Co si počnu? Ó ubohá Sylvie! . . . Otevru mu!"

Po té, třesa se rozčilením, odstrčil závoru u dveří, načež otevřev tyto, vystoupil na práh a vzpřímiv se, vzkřikl zlostně: "Kdo je to a — co tu chce!" —

"Hahaha!" rozesmál se přichozí, hledě na Havlíka potměšile a sviraje víčka šedých očí, v nichž se zračila drzá povaha a lstivost. "To se ti, Petře, povedlo, že neznáš ani svého bývalého kamaráda a prospektora. — Abych ale nezapomněl! Tu máš, kloučku, dolar a teď utíkej domů, abys se na cestě neutopil." Na to vytáhnuv z kapsy stříbrný peníz, vtisknul jej chlapci do ruky, načež tento, ani nepoděkovav, vyběhl ven, spěchaje příkrou stezkou k jezeru a v brzku zmizel za úskalím.

"Byl to můj poslední dolar," začal cizinec, "a dal jsem jej klukovi, by nás v rozpravě nevytrhoval. Bloudil jsem dlouho světem, než jsem našel přítele, u něhož budu moci strávit podzim svého života. Jsem chud'as a nemám ničeho, pouze tyto hadry," při tom odhodil odřené pláště, jenž zakrýval sešlý a potrhaný oblek. "Nu — u tebe se budu mít dobře — vždyť těch dvacet tisíc—hehehe—jsi neutratil v této samotě. Na mou duši, Petře, ale já bych tě nepoznal na ulici, jak jsi sestárnul. Hotový dědek!" —

"Děkoval bych osudu, kdybys mne nebyl vůbec poznal!" vyrazil Havlík trhaně ze sebe.

"Nu — vidíš!" smál se nezvaný host jizlivě. "Osud tomu chtěl, abych tě po dvanácti letech opět našel. Dvanáct let — baj džordž — to je dlouhá doba i pro dobré přátele, vid', Petře!"

"A proč mne hledáš — vždyť jsi obdržel svůj díl?" sténal Havlík, stíraje si pot s čela.

"Nu — ten jsem shrábnul, ale to víš, že se mne mamon dlouho nedrží, poněvadž miluji nesmírně drinky a pak ženské — hehehe" chechtal se surový návštěvník. "Když mi monety došly, byl jsem nucen hledat tebe a věř mi, že celé Spojené Státy jsem prolezl, než se mi podařilo svého bývalého spolu-"golddigra" najít. Bylo to od tebe špatné jednání, že jsi tak náhle z Calaveras ufouknul a přešnul v neznámé kraje, aniž bys se se

mnou rozloučil. Zbývalo mi jen as tři sta dolarů, když jsem se rozhodl za tebou jít a plných dvanáct roků tě po světě hledám. Byl jsem v Čechách, zdali jsi neodpálil do vlasti, ale ve vesnici, v níž jsi na svět vyskočil, mi bylo řečeno, že tam žádný Petr Havlík nebydlí, nýbrž kdesi v Americe. Konečně tě vidím a jak mi v Odanah salonník řekl, žiješ prý jen pro sebe a jako nějaký král. Nebýti jeho, nebyl bych na mou duši, našel tebe, starého podivína a samotáře, Petra Havlíka. Já se musel tlouci světem jako cikán, kdežto ty žiješ spokojeně v blahobytu."

Havlík pomalu nabýval dřívější ráznosti při posměšných slovech nadálého hosta a vzpřimiv se odpověděl: "Já proto z Calaveras odešel s dítětem, abys ty s ním něco neprovedl, neb znám tě, co dovedeš. O tom však mluvit nechci. Přišel jsi ke mně a jak vidím nenalézáš se v dobrém postavení. Nezazlívám ti, že jsi se ve své nouzi na mne obrátil a na darmo jsi nepřišel. Mám zde malý domek a bydlím v něm se svou Sylvii, která by v domě mimo mne nikoho nestrpěla. Musíš tedy od tvého usazení u nás upustiti a já jsem ochoten vyplatiti tobě pět set dolarů, pakli odtud odejdeš. Považuj mne za mrtvého a nestarej se o mne více."

"U čerta, Petře, to bych ani nevěřil, že dovedeš takto mluvit," posmíval se pobuda. "Pět stovek mi chceš dát? Což myslíš, že jsem nějaký hlupák? Pro leckterého lumpa by byla tvoje nabídka dobrá, ale ne pro toho, který chce žít tak bezstarostně jako ty. Co je pět set dolarů — bajdžizes — u mně? Jsem padesát roků stár a tu si zasloužím nějaký teplý koutek, nu — a u tebe jsem jej našel, zde se mi opatření dostane. Tolik, mnoho-li my oba, tabák a kořalku v to počítaje, potřebujeme, máš, a o nějakou zábavu v hause, se já postarám. V letě si sedneme do zahrádky, já něco na kytaru zabrňkám — víš jako před patnácti roky, kdy jsme v Kalifornii čuchali po zlatě — a budeme veselí."

Havlík zmocnil se nesmírný vztek při těchto drze pronešených slovech pobudy, ale při pohledu na šklebící se tvář jeho poznal samotář hned, že násilím u něho ničeho nepcřídí a proto potlačiv v sobě bolest a zlost, odvětil třesoucím se hlasem: "Frankie — já vím, že to povídáš jen za tím účelem, abych tvému nátlaku povolil a učinil, co si přeješ. Tvoje vypravování jsi si mohl uspořit, vždyť i bez něho vím, že jsme byli kdysi dobrými přáteli. Učiním pro tebe co mi možného bude a dám ti tisíc dolarů, když se nadobro vzdálíš a opustíš můj dům. U mne bydlet nemůžeš. Není zde místa pro třetího, nýbrž jen pro mne a Sylvii, která by tě odsud vyhnala. A pak, co by si o mne lidé v okolí mysleli, že starý samotář, který žije jen pro sebe, přijal cizího muže do svého osamělého bytu a — —"

"Hahaha!" přerušil Wólf další řeč poděšeného krajana surovým smíchem. "Hrome! Na tu holku jsem ani nevzpomněl. Ta musela vyrůst v hezkou pannu. Počkej—tři roky byla stará — a patnáct uplynulo od našeho rozejití, vlastně tvého upláchnutí a tudíž musí nyní býti osmnáct roků stará. Avšak z toho si nic nedělej. Hezké holky mám rád a kdo ví, co se na tvé samotě zde neplete — checheche! Sousedé mi o tobě v hostinci ve vsi řekli, že si žiješ jako baron a jak hezkou dcerku máš. Propil jsem tam s nimi až na onen dolar peníze do centu a to jen ze samé radosti, že jsem tě našel. Řekl jsem jim, že jsi mým bratrancem, který mi psal, abych se u něho usadil na zbytek svého života."

"Ty mne jen tak strašíš, Frankie," vpadl mu Havlík poděšen do řeči. "Tuto lotrovínu jsi přece neprovedl — ty rozedraný tuláku! Co si o mne budou v okolí myslet, že mám tak sešlého bratrance?"

"No — no, milostpane!" smál se otrhaný pobuda. "Už se tak stalo, vícekrát, že žebrák měl zámožného příbuzného. Já těm hlupákům jen na-

Havlík se postavil tulákovi v cestu, chráně před ním dvěma svými obydlí.

mluvil, že jsem zámožný občan, ale že chci vědět, jak ty chudáka uvítáš. Ostatně, už tady stojíme mezi dveřmi bezmála půl hodiny a mně je zima. Máš doma whisky, abych se zahřál?"

Po té chtěl vstoupiti dovnitř, avšak Havlík se mu postavil v cestu.

"Ani nohou nevkročíš přes můj práh, chlape!" zahrozil tulákovi. — "Nikdy — nikdy! Já ti chci pomoci, avšak ke mně nesmíš — ne — a ne! Nerozmýšlej se dlouho, neb kdyby se Sylvie vrátila, pak by to bylo neštěstí." —

"Nesmysl, Petře!" zvolal Wolf hrozivě. "Odkud by přišlo neštěstí? Já a holka se v brzku spřátelíme a nestane-li se tak, pak to nebude mojí vinou. A teď mne tam vpust', vždyť už jsem celý promoklý!"

"Stůj!" zvolal Havlík zatarasiv dveře domku svým tělem. "Do mého bytu nevkročíš!"

"A přece se tak stane, Petře! Či chceš, abych šel zpět do salonu a tam se napil do bezvědomí? Ty víš, že člověk v kořalové ráži lecos prohodí — nu a lid je zvědavý — rozumíš?"

"Jdi, Frankie — jdi!" sténal poděšený muž, chvěje se po celém těle. "Já ti dám vše — jen odtud jdi!"

"Odtud nepůjdu!" vpadl mu dotěravce ostře do řeči. "Kde se člověku líbí, tam má zůstat a my jsme dlouholetí známi, než abychom se hned rozešli. Tak a nyní jdi s cesty!"

"Chceš mne dohnat k zoufalému činu?" otázal se Havlík, zastoupiv mu vchod do dveří. "Nemáš žádného smilování?"

"Mým odchodem by se holce mnoho neposloužilo a proto nech všeho zbytečného klábosení, Petře. Za nedlouho se s děvčetem seznámíme a věř, že to nebude dlouho trvat a budeme se Sylvinou nejlepšími přáteli. Já umím mluvit a až mi koupíš nový oblek, pak se jistě zalíbím té holce. A teď ustup, ať mohu do světnice — je mi zima. Pusť! Ne-li . . . podívej se na tohle!" Po těch slovech vytáhnul ze zadní kapsy kalhot dlouhý nůž a toče jím, ukázal překvapenému Havlíkovi jednu stranu rukojeti, na níž bylo zřítí vyryté jakési písmeny.

Havlík, sotva spatřil nůž s oním znamením, klesnul v kolenou, tak že se musel chytit závory dveří, aby nepadnul k zemi. V očích jeho se střídalo zděšení s nesmírným vztekem, aby po chvíli ustoupilo úplnému strnutí. —

Tak uplynula as minuta.

“Na několik dní budeš mým hostem,” vyřinulo se mu sotva slyšitelně z úst. “Musíš mi ale přislíbit —”

“Všechno — co budeš si přát,” vpadl mu Wolf do řeči, zastrčiv nůž opět do kapsy. “Nyní mluvíš aspoň rozumně. Ze dnů se stanou týdny, z týdnů měsíce a z měsíců leta a věru že toho litovat nebudeš.”

Poděšený Havlík se zoufale zahleděl na rozbouřené jezero, nad nímž kroužili rackové, jimž ubohý muž v té chvíli záviděl jejich volný let, k němuž on se nemohl vznésti, aby mohl nebezpečnému tulákovi uletět. Na to kývnou rukou, vešel do slušné a čistě zařízené světnice a Wolf za ním.

“Baygoly, Petře!” liboval si příchozí. “Ty to zde máš jako v ráji. — Není přes teplý a pohodlný byt, když venku prší a zima člověku vniká do kostí.”

Na to usednuv do židle, rozhlížel se po jizbě a spokojeně si vzdychnul. “Jak pak, Petříku—trochu teplé whisky by neškodilo?”

“Udělám ti ji!” řekl krátce Havlík, načež odešel do malé kuchyně, odkudž se v brzku vrátil s horkou vodou v hrnečku, s čerstvým medem na talíři a objemnou láhví s kořalkou.

“Posluž si!” pozval Wolfa, načež vyšel opět ven a usednuv v druhé světnici k oknu, dal se do tichého pláče.

II.—U nemocné přítelkyně.

Plnou hodinu kráčela sličná Sylvie šumícími lesy a přes pole okolních farem, než obešla zatačku zálivu jezera, kde na druhém břehu proti jejímu domovu se nalézalo nevelké, farmářské stavení se stájí a stodolou v zadu. Majetek tento, měřící as čtyřicet akrů, vlastnil mladý krajan Karel Brož, k jehož nemocné matce dívka docházela, aby jí posloužila v nemoci. Zнала se s matkou Brožovou již několik let a již co malá holčička přilnula k ní, poněvadž stará farmářka ji jednoho dne uchránila před smrtí, když na ni útočil rozzuřený býk. Statná tehdy žena vhodila zvířeti velký šat na rohy, v němž se toto zamotalo a přestalo útočit. Stará Brožová poznavši ušlechtilou mysl a dobré srdce dívenky, přilnula k ní láskou matky a Sylvie jí lásku tu splácela.

Když Sylvie vyšla z temného háje na pole farmy u samého jezera se nalézající, shodila se sebe těžký plášť, aby jí bylo volněji. Se strany, dosti prudký vítr se o ni opíral, tlačel šat k štíhlému jako modelovanému jejímu tílku až vábně s celou postavou splýval. Měla hrdé držení těla a lehký krok, jímž se polem ubírala a nevýslovná něha spočívala v krásné její tváři, když hleděla do dálky k domku, v němž její dobrá přítelkyně bydlela. —

Za nedlouho došla malé zahrádky před obydlím, v níž dozrávaly různé plodiny a jablka na stromech será tam se červenala.

Sylvie otevřela branku a vstoupila do zahrádky. Když došla okna nízkého domku, zastavila se a nahlédnuvši dovnitř, zvolala: “Tak už jsem tady, matičko — hned budu u vás.”

Otevřevši dveře, vešla úzkou chodbou dovnitř, načež vstupujíc do světnice, pravila: “Ano—matičko, tady jsem, abych vás obsloužila. Jest tam venku dnes nehezky a dle všeho nastane ještě větší dešť. No—poprvé to není, co jsem na kůži zmokla, avšak já to snadno vydržím.”

“Dítě!” zvolala stará žena, sedící v obyčejné houpací židli. “V tako-

vém nečase a ona se vydá až k nám sem. Co tě to napadlo, děťátko?" Při tom chtěla Brožová povstat se sedadla, avšak Sylvie přiskočivši k ní, zabránila jí v tom, položivši jí obě ruce na ramena.

"Jen zůstaňte, matinko sedět!" pravila s něžným úsměvem na růžových rtech. "Jest to ovšem dobré znamení, že se z těžkého rheumatismu pozdravujete, ale odpočinek je hlavní věcí při podobné chorobě. Nic na světě bych si nepřála více, než abyste již v brzku zase běhala, což jest die všeho k očekávání."

"Ano — je mi lépe," odpovídala žena, objímajíc dívku. "Avšak uzdravím-li se úplně — těžko říci. A je to jen moje vina. Můj dobrý muž, jenž už odpočívá v zemi, mne často varoval, když jsem v zimě vycházela ven lehounce jen oblečena. Nejdříve mne to chytlo mezi lopatkami, pak do nohou se mi to vrazilo a nebýti doktora z Ashland a tvého ošetření, nechodila bych více."

Mezi tím Sylvie, pohladivši ženu po tváři, přistrčila nízkou stolicí k houpáku nemocné krajaneky, usedla k ní a vzala vyhublou její ruku do své. —

"Škoda, že můj muž zemřel, neb ten mne s láskou v začátcích mé nemoci ošetřoval!" vzdychala stařena.

"Ano, byl to hodný muž," přisvědčila dívka, tisknouc nemocné ruku. "Zemřel, ale opuštěna nejste, matinko, vždyť jsem tady já. Po zlých dnech přicházejí lepší a naše přátelství jest již staré, než aby zaniklo a my, jedna na druhou, zapomněly. Přinesla jsem vám nové mazání," při tom vytáhla z kapsy pláště objemnou láhvičku, "a to prý je náramně dobré pro rheumatism. Řeknu Karlovi, jak se má ona mast upotřebit. Jest doma?"

"Není — jel do Odanah s obilím a aby též něco pro domácnost nakoupil!" odvětila Brožová. "Chudák, nemohl tatínkovi ani oči zatlačit, nalézaje se v dalekém Chicagu. Teprve za dva dny po pohřbu přijel a byl celý zoufalý nad úmrtím dobrého otce. Od té doby co je doma, pracuje na poli a loví v jezeře ryby, jež vozí až do Ashland, odkudž tamní obchodník rybami je posílá do Milwaukee. Karel se s plachetovkou na jezeře vyzná lépe, než některý starý rybář."

"To já vím," Sylvie na to, "vždyť mne přes Little Bay odtud domů na loďce dvakrát vezl. Za půl hodiny jsme byli u naší Samoty při pěkném počasí, avšak dnes to lehkou nepůjde. Jezero, jako naschvál se rozbouřilo. Ale já se jeho pěnivých vln nebojím, vždyť jsem se s naší loďkou dost po něm nabrousila i když hučelo jako cyklon. Cesta lesem je velmi dlouhá a pak v tom dešti se to špatně chodí."

"Neměj starosti, Sylvinko," řekla stará žena, hledíc na návštěvnicki přívětivě. "Karel se "lejku" nebojí a ví, jak má v bouři loďku řídit. — Ostatně k večeru se vždy vítr trochu utiší a pak tě můj syn domů doveze." — —

"Nu — budem vidět," odvětila dívka, hledíc oknem na vlny, jež se čím dále tím více zvedaly. "Avšak do večera bych nemohla čekat, neb v noci jít lesem jest trochu namáhavé a někdy i nebezpečné v husté tmě, jakou můžeme dozajista očekávat. A kdo ví, kdy se váš syn vrátí?"

"Karel musí též v Odanah dát okovat oba koníky," vyprávěla Brožová, "neb až nastane náledí na cestách, mohl by si některý zlámat nohu. Čekám jej tak kolem druhé hodiny odpoledne a když by nemohl přes jezero následkem bouře, tu bys domů lesem nešla sama — Karel by tě doprovodil až k samotným dveřím vaší chalupy."

"To nechci!" rozhodně řekla dívka. "Ne, matičko Brožová, já se nikoho nebojím i kdyby byla tma jako v pytli. Váš syn přijde domů utr-

mácen a měl by se se mnou mlátiti zase přes hodinu lesem? To ne — půjdu raději sama, až vám tu něco uvařím a ukidím."

"Děkuji ti, holčičko!" pronášela chorá matka se slzami v očích. "Ty máš srdíčko ze zlata. Až se jednou vdáš, bude mítí tvůj muž doma pravý poklad nejlepších vlastností, jaké má každá řádná žena a matka. Bude s tebou šťasten!"

"Já se nechci vdávat," odpověděla Sylvie krátce. "Až mi jednou tatínek odejde, tak půjdu do kláštera."

"Jen tak ne, dceruško!" namítala stará krajanka, které nebožtík manžel vštěpoval do srdce zásady svobodomyšlnosti. "Tak hezké děvče, pracovité a hospodářské patří do manželství a ne do kláštera, v němž si mnohá zoufá, že se oddala tak neplodnému a suchopárnému životu, jaký v podobných ústavech vládne. Ty miluješ přírodu a volný život na venkově, čehož v klášteře neznají, milé děvčátko. Neměj však starosti. Karel přijede a odpoledne s tebou půjde domů. Ted' ale, Sylvinko, buď tak dobrá a přines' mi z kuchyně kávu s mlékem, cukr a pak chleba s máslem. Mám hlad a ty dozajista též."

"A je káva hotova?" táže se dívka.

"Ano — Karel, než odešel, ji uvařil," odpověděla matka. "Pak mne usadil zde v houpáku a já si po snídání zdřímala, až ty jsi mne probudila. Ted' máme už bezmála jedenáct hodin a já bych jedla."

"Tož vám usmažím nějaké vajíčko!" navrhovala dívka. "Chcete?"

"Ano — a pak uvař drobet bramborové polévky s houbami — já i Karel to rádi jíme."

"A já též!" přesvědčila Sylvie, načež se otočila a odešla do kuchyně k pokojíku přiléhající.

"To by bylo něco pro mého Karla," šeptala žena pro sebe po odchodu sličné dívky. "Děvče je pravý klenot a její otec není chudým, jak jsem se dověděla. Ostatně ani bych o peníze pro Karla nestála, jako o tu dobrou a roztomilou holku."

Na to se zamyslela a oddala se nadějším, jak by osudu děkovala za to, kdyby její syn se stal manželem tak hodné dívky, jakou je Sylvie Havlíková! — —

Po nějaké chvíli vstoupila tato do světnice, nesouc v jedné ruce džbán s hotovou kávou a v druhé talíř s čerstvými, smaženými vejci. Postrčivši u okna stojící stůl k místu kde nemocná seděla, položila naň vše, co bylo k jídlu připraveno, na čemž si pak obě pochutnávaly, o ledacems hovoříce.

Venku začal vzduch houstnouti a prudký, ostrý vítr se opíral o obydlenné stavení, v němž se obě ženy samotné nalézaly. Po odbytém jídle Sylvie přisedla opět ku své staré přítelkyni, aby se jí s něčím svěřila, co již dávno tížilo její mysl i srdce.

"Není to třeba pěkné, mluvit o vlastním otci," začala dívka po delší přestávce v rozhovoru, "avšak jedná-li se o dobro nějaké, tu v tom nevidím nic špatného. Já bych se vás ráda na něco, týkajícího se mého otce otázala. On jest tak rozrušen, že s ním mnohdy není žádná řeč a celé dny sedí sám v sebe uzavřen a jen málo kdy se mnou veseleji hovoří. Vy a nebožtík pan Brož, byli jste prvními, jež jsme tady poznali a já nezapomněla, že co malé děvčátko jsem u vás bydlela, když otec stavěl náš domek na Samotě. Vy třeba víte více o mém otci, než já, která v mladých letech dětských se málo o to starala a nalézala jen uspokojení v honbě našimi lesy za motýly, anebo při lovení ryb v jezeře. Co je příčinou jeho stále zádumčivosti a zamklosti po dlouhá již leta trvajících? Vy musíte něco vědět."

"Nic nevím, Sylvinko," odvětila stará žena, "aspoň tolik ne, jako jiní lidé. Zamklý a nesdílňý byl vždy a když jsem k vám zacházela, abych tebe, maličkou holčinku opatrovala a mnohé práce v domě vykonala, tu málo se mnou mluvil. Vždy byl tak nesmělý a bojácný a promluvila-li jsem naň náhle, tu se vždy lekl, jakoby byl stoupnul na jedovatého plaza. Mně i muži mému to bylo velice divné, ale když tvůj otec k nám někdy zašel, tu rozmlouval s námi volněji a srdečněji."

"A nedozvěděli jste se o ničem, co by vás bylo překvapilo? Já se netáži ze zvědavosti, nýbrž jen proto, abych zvěděla, čím by se dala jeho mysl vyjasnit, aby nebyl stále tak zdumčivým."

"Ne, děvčátko. To jediné, co mi u něho divné připadalo — ale nestojí to ani za řeč—"

"Ale, matinko — jen mi to řekněte — všechno mi řekněte. Často nejmenší a nepatrná věc přivádí člověka na pravou stopu."

"Nu — tedy ti, Sylvinko, řeknu, co vím, ač na tom as mnoho nezáleží. Bylo to jednou v letě, as za rok po vašem příjezdu, když jsme s mým mužem jeli přes "lejk" k vám. Zdali mne tvůj otec čekal, nemohu říci, avšak dle všeho asi ne, nebůť když jsem šla mimo otevřené okno přední světnice a nahlédla dovnitř, stál u stolu s hlavou sklopenou a jako by na něco hleděl. Myslela jsem, že něco čte a abych jej nevyrušovala, vstoupím tiše do vnitř, avšak prkno podlahy zavrзло podě mnou a v okamžiku se otec otočil jako blesk, hledě na mne vyděšeně."

Oblíček měl bledý jako plátno a na celém těle se třásl. Myslela jsem v té chvíli, že náhle onemocněl i táži se jej: "Není vám dobře?" a podávám mu ruku, aby neklesnul k zemi. Avšak zdálo se, jako by můj hlas bleskem naň působil. Krev se mu viila do tváře a ruce sevřel v pěsti, tak že jsem se až polekala. Byla jsem s ním sama v chalupě, neb můj muž se po jízdě přes vodu vrátil domů, že na večer pro mne přijede. "Co tu chcete, ženská?" vzkřiknul divoce. "To není hezké, že mne špehujete! Proč jste nezakleपालa, jak se sluší a patří?" V té chvíli uražena jsem chtěla odejít, avšak vzpomínka na tebe malé děvčátko, mne zdržela a pak on, poznav, že mne urazil, hned změnil ton řeči. Položiv mi ruku na rameno, prosil mne, abych mu odpustila a že to naň časem přijde, jako zlý sen od té doby, co svoji drahou ženu ztratil. Když spatřil, že hledím na stůl, tu rychle položil ruku na malý obrázek, jenž představoval jakéhosi mladého muže, velmi hezkého. Podobizna ta byla již hodně otřelá, což svědčilo, že musela býti před mnoha lety zhotovena. Vedle ní ležel balíček dopisů, avšak já si všeho mnoho nevšimla, poněvadž mně do toho nic nebylo.

Sylvie, která pozorně vypravování přítelkyně naslouchala, zavrtěla hlavinkou, jakoby vše nemohla chápati.

"A viděla jste později něco podobného?" tázala se dychtivě.

"Ne, nikdy více, poněvadž jsem jej nechtěla obtěžovat!" odpověděla Brožová. "Nikomu jsem nic neřekla vyjma svému muži a ten mi radši, abych se nestarala o záležitosti, po nichž mi nic není a mlčela, což jsem učinila až do dnešní chvíle. Možná, že to byl obrázek některého příbuzného, s nímž se otec tvůj v nepřízni rozešel."

"Nemáme žádných příbuzných -- nevím o žádném a svého otce se ptát nemohu," řekla dívka smutně. "Mne to beztoho neustále trápi, když vidím, jak zármutkem jakýmsi stížen velice trpí a celý dny prosedí samotný na břehu a upírá nejistý zrak k vlnám jezera."

"Možná, že se změní, až najdeš řádného muže a—"

Sylvie jen zahořela v spanilé tváři. "Vždyť jsem vám již, matinko, řekla, že žádného muže nechci," odvětila zamračeně. "Otec též nechce, abych se vdala a já o muže nestojím. Minulého týdne byl u nás jakýsi

mladý obchodník z Ashland a já v druhé světnici slyšela, jak žádá otce o moji ruku, avšak tento jej krátce odbyl a trvalo to několik dnů, než zase na mne promluvil. Pak mi řekl dokud on bude žít, že svolení k mému sňatku nedá, což je mi konečně jedno, vždyť já po něm též netoužím. Kdyby i byl otec hned onomu obchodníkovi povolil, byla bych nabízený sňatek odmítla já. Nechci vůbec, aby mi některý muž poroučel a kdyby otec zemřel, tu kdybych nešla do kláštera, věnovala bych se nějaké jiné práci a na živobytí si vydělávala."

Vždyť tvůj tatínek musí nějaké jmění mít!" řekla Brožová zvědavě.

"Nevím — má-li nějaké peníze a také se o to nestarám. Ne, matinko, vdávat se nebudu, vždyť vidím, jak vy se od smrti vašeho manžela trápíte. Kdybyste byla svobodnou, žila byste bezstarostně."

"A přece nemohu na dobu, již jsem se svým mužem, třeba že někdy v nouzi a strádání prožila — zapomenouti," odpovídala stará žena, utírajíc si oči. "Myslím stále na něho a pak mám radost z mého hodného syna, bez něhož bych se cítila opuštěnou a nešťastnou. Cílem každé zdravé a hodné dívky má býti šťastné manželství; vždyť je to úkolem rozumné ženy."

...do světnice vstoupil, oděn v hrubý rybářský šat. Karel Brož.

Sylvie při této poslední poznámce se zamyslela a tu se jí zdálo, že matka Brožová má částečně pravdu, neb jak by to na světě vypadalo, kdyby nebylo manželství. Již chtěla začít rozmluvu o něčem jiném, když v tom se mihnul kolem oken jakýsi stín a hned na to se otevřely venku dvěře chodby. —

"To jest Karel!" zvolala Brožová. "Vrátil se dříve, než jsem očekávala. Jsem ale ráda, alespoň se dostaneš domů ještě za světla."

"Tu se dojistá dovím, budu-li rauset jít pěšky, anebo pojedeme-li po jezeře!" řekla Sylvie, tulíc se k statné ženě.

Dvěře světnice se otevřely a jimi vstoupil oděn v hrubý rybářský šat mladý Karel Brož. Mokrý plášť svlékal si hned v chodbě. Přes to, že oblek byl odřený a sem tam záplatován, nebyl na ujmu hezkému a příjemnému vzhledu vyrostlého mladíka s ušlechtilým obličejem, v němž

zářilo v bujarosti mládí dvě jiskrných očí. Každý pohyb jeho prozrazoval sílu a svižnost pravého venkovana, lovce a rybáře.

S důvěrným pozdravem přistoupil k sličné návštěvnici a když tato mu podala ruku, tu zahořel ve zdravé, hezké tváři a veliká radost mu hleděla z jasnomodrých očí.

“Že na moji matinku vždy tak ráda vzpomínáš,” řekl upřímně, “mne těší nesmírně, avšak milejší by mi bylo, kdybys si byla vyvolila k návštěvě lepší den, než jaký dnes se na nás přivalil. Jedná se o to, aby se ti na cestě sem nebylo něco nemilého přihodilo.”

“Snad nemyslíš, že se za dne bojím jít sama lesem?” zasmála se Sylvie a bělounké, jakoby alabastrové zoubky se zaleskly mezi růžovým jejímí rty. “Na jezeře to bouří a dle všeho tedy budu nucena jít opět lesem, ale za hodinu jsem doma.”

“Můj rybářský člun předržel již větší bouře,” odvětil Karel, “a pak na druhé straně u vás, znám výběžek, na nějž i při vysokém vlnobití možno s loďky vyskočit. Ale ten déšť, Sylvinko — ten déšť! Před večerem se to s oblak bude lít jako z konve a co nedokáže déšť, dodělají vlny.”

“Nu — tedy po loďce nepojedem,” řekla dívka, berouc na sebe plášť. “Přijdu-li domů o něco později, netuže mi škodit a tatínek mne nevyplísni.” —

“Vezmi si nepromokavý kabát po mém muži, abys se deště uchránila,” napomínala Sylvii stará matka.

“Půjdu s tebou, Sylvie!” ujal se Karel rychle slova. “Samotnou tě lesem nepustím. Budou se již brzo v okolí kácet stromy a to víš, že sem přichází v době této rozličná sebranka z velkých měst do dřevorubeckých kempů a té není co věřit.”

“Já se, Karle, nebojím!” smála se opět Sylvie. “Kdo by zde byl u tvé matky po našem odchodu? Cestu k vám jsem vykonala stokrát, tak že domů trefím se zavřenýma očima a zmoknutí se nelekám.”

“Povídej co chceš, Sylvinko!” namítal Karel odhodlaně a v očích mu zaplálo, “avšak sama domů nepůjdeš a kdybych se měl za tebou jako pes plazit—”

“Cos' podobného neučiníš!” rozhodně řekla dívka. “Mám k tomu své příčiny. Kdo mne doprovázel lesy, když jsi dlel v Chicagu? Mnohdy panovalo horší počasí než dnes a často jsem pozdě odcházela od tvé matinky a nikdo se o mne nebál.”

“Námítky tvoje jsou správné,” odpověděl mladý muž, hledě do okna, aby dívka nepostřehla, jak se mu krev až ku spánkům žene. “a já nechci, aby tvoje jméno bylo někým v posměch bráno, že jsem tě lesem doprovázel. Nikdo mi však nezabrání, abych tě z povzdálí nehlídal a přísahám ti, že se nevrátím dříve domů, dokud tě až ku dveřím tvého otce nedoprovodím. Je to k vůli jistotě, aby se ti nic na cestě nepřihodilo. Dnes ráno se mne v Odanah tázal jakýsi odrba, kde tvůj otec bydlí, ale já ho odbyl krátce, aby si hledal cestu sám.”

“Nemám z podobných lidí žádného strachu,” odvětila Sylvie s úsměškem. “Mám pušku a kdyby ta nestačila, pak mám lehké nohy a mne tak brzo žádný nechytí. Ty ale zůstaneš u matky — já tomu chci!” dodala, dupnouc vesele o podlahu.

“Dítě, udělej to Karlovi k vůli a nech se jím doprovázeti,” vmísila se Brožová do řeči. “Vždyť si to od nás zasloužíš, abychom se nelekali noci ani bouře. Já tu sama vydržím, než se Karel vrátí.”

Sylvie byla připravena k odchodu, avšak na prosbu staré ženy se na chvíli zamyslela. Oči mladého muže spočívaly na sličné tvářince dívky, když tu stála se sklopenými zraky tak krásná, že by jí byl v tom oka-

mžiku do náruče sevřel, jak horoucí žár lásky mu vzplál v srdci. Konečně Sylvie pozvedla hlavu a pohlédnouc na Karla, pravila: "Nechci, abys mne lesem provázel. Pakli si ale troufáš vyjet na jezero, pak mne můžeš ve své loďce k nám domů dopravit."

V očích hezkého mladíka zasvitla náhlá radost.

"Tak se nebojíš příboje, ani vln?" zvolal vesele. "Pojedem v člunu a za půl hodiny vyskočíš na výběžek břehu, pod vaší Samotou. Návrat po zbouřeném jezeře je pro mne hračkou, jen když ty budeš v bezpečí."

"Dobře!" přisvědčila Sylvie s úsměvem, berouc do ruky pušku. — "Vím, že neslibuješ, co bys nemohl splnit. Co se týče vln, ty mne nepostraší, vždyť se s nimi znám."

"Nesmím tedy otálet!" poznamenal Karel. "Čím dříve vyrazíme, tím lépe pro nás oba. "Gudbaj", mami! Za dvě hodiny jsem zpět živ a zdrav!" Po té vyšel ven, kde oblékl na se nepromokavý kabát a v braku sešel dolů k jezeru, by loďku, přivázanou k silnému pařezu, připravil k odjezdu. —

Na to Sylvie rozloučila se se starou Brožovou polibkem a vyjde ven, spěchala za Karlem, který na ni u břehu čekal.

III.—V jezerní bouři.

Obloha byla hustě potažena mraky, z nichž se lil studený déšť. Večerní stíny se již počaly zvedat na východní straně jezera, když oba mladí lidé usedli do loďky, houpající se na vlnách valících se v značné výši ku břehu. Karel usednuv u kormidla, uchopil provaz plachty, ku nevysokému stožáru přivázané; natáhl tuto dříve šíře a již se loďka houpala na syčících vlnách a vyjížděla zvolna od břehu. Pojednou se přihnal prudký náraz větru, který položiv loďku na bok, avšak Karel smýknuv plachtou v opačnou stranu, přivedl plavidlo do rovné míry.

"Jest to přece horší, než jsem očekávala," přerušila dívka po krátké jízdě mlčení a zrak její zvědavě spočíval na mladém plavčíkovi jenž ostře hleděl přes špic loďky ku předu.

"To by se musela přihnat větší bouře, aby se nám stala nebezpečnou," odpovídal mladík, opíraje se o kormidlo, aniž by změnil směr svého zraku. —

"Ale ten příboj na druhé straně?"

"Jen se neboj, já tě bezpečně dopravím na břeh. Přál bych si jen, kdyby se vše obrátilo v hořící jezero!"

Zvláštní výraz spočíval v té chvíli v hiase mladého muže, což Sylvie překvapilo, ba i úzkostí naplňovalo. Chvilí mlčeli oba, což se zdálo dříve v té bouři velmi trapné a proto po krátkém přemýšlení sama začala:

"Jezdili jsme tudy často, i tehdy, když jsem byla malé děvče, avšak v takovéhle bouři, jako je dnešní, doposud nikdy. Vidím, jak se namáháš, abys udržel rovný směr. Bylo by lépe bývalo, kdybychom byli jízdou přes jezero zanechali."

"Ne, Sylvie — lepší by to nebylo!" vyrazil Karel ze sebe. "Nyní ti mohu aspoň posloužit. Můj doprovod na cestě krajem jsi odmítla, tak jako by to byla nějaká hanba pro tebe, nechat se vidět s obyčejným rybářem a nyní se ti zase moje plavba nelíbí. Víš, že bych pro tebe udělal všechno a kdyby třeba i zhoubný cyklon nad jezerem řádl, nerozmýšlel bych se ani okamžik domů tě odvéztí."

"Ty nepomýšlíš na zármutek tvé matky, kdybys se z vyjíždky nevrátil. Ubohá, nemocná by osířela v pádu, že bychom našli smrt ve vlnách jezera."

Karel hned neodpověděl, neb dvě rychle za sebou následující vlny

hrozily malou loďku potopiti a tu musel dáti velký pozor. Záhy však nebezpečí pominulo, když vlny se vzdálily.

"Polož si rámě kolem mého boku a budeš sedět jistěji," řekl Karel po chvíli a hlas se mu třásl rozčilením.

"Sedím dost dobře," odpověděla dívka jednoduše. "Nechci ti překažet v tvém řízení plachty i kormidla."

"Sylvie," pravil Karel po krátké přestávce. "Pakli něco provedu, pak to není mojí vinou — neb já jinak nemohu. Moji matce přeji to nejlepší, ale i bez nás by nebyla opuštěna, vždyť má být od čeho živa a pak na světě se najdou dobří lidé—"

"Karle," vskočila mu dívka úzkostlivě do řeči. "Nemluv tak nesmyslně, když se nalézáme nad hloubkou jezera. Myslíš, že bys mně tím posloužil, kdybych ve tvé společnosti přišla v zkázu? Mám otce, jehož miluji a pak tvoji matinku, které by nezbývalo, než též zemřít. Co se ti, Karle, stalo — že takto ke mně mluvíš?"

"Jako se ti protivilo se mnou jíti lesem, aby mne nikdo s tebou neviděl, tak tě i trápí myšlenka, že by nás našli oba mrtvé na břehu v pevném objetí a pochovali do jednoho hrobu. Poslyš, děvče, jak vítr hučí a vlny po nás svými drápy sahají. Avšak tomu se jen smějí. Myslím na svoji matku — ale více na tebe a tu se mi zdá, že bych ti udělal radost, kdybych skočil do jezera."

"Blázníš?" zhržila se dívka, odsedajíc od mladého muže.

"Neboj se, Sylvie — nestane se ti nic! Mluvím-li trochu podivně, pak jest tím vinno jezero. Avšak musím ti něco říci Ano — zbavím se tíhy a bude mi volněji v duši i u srdce. Ty ve mně vidíš jen syna své staré přítelkyně — vím to, avšak já, při setkání s tebou bych se zbláznil a raději nechť oba odpočíváme na dně jezera, než abys se stala ženou jiného muže."

Mlčky naslouchala dívka ohnivým slovům mladíka a když dokončil, tu chvíli otálela, než mu vážně odpověděla.

"Tedy jen k vůli tomu jsi mne chtěl doprovázet, abys mohl mluvit podobné nesmysle? Nu — to je poslední co s tebou jedu. Kdybych se i chtěla vdáti, co by tobě na tom záleželo, koho bych si vyvolila? A zejména zde poslouchat tvoje bláznivé povídání, kde se ti vyhnouti nemohu! — Chtěl bys snad na mne svojí rukou sáhnouti? Já něco tušila, že ti jízda jezerem hlavu poplete a bála jsem se i tvého průvodu krajem, kde bys nebyl měl práci s plachtou i kormidlem a—"

"Opakuji ti, Sylvie!" odvětil mladík. "Dlouho jsem to ve svém srdci tajil a možná, že bys nebyla nic o mé lásce k tobě zvěděla, nebýt té dnešní bouře. Ty víš ale, že bych pro tebe chětoval svůj život každé chvíle, neb v mém srdci plá oheň, jež nemohu žádnou myšlenkou udusiti. — Nyni jest po všem—"

"Ty mně dnes ruky nepodáš," odvětila dívka v hrozném rozčilení, "neb podobným způsobem se chovati k bezbranné dívce není důstojno tak řádného mladíka, za něhož jsem tě vždy považovala. Trpí-li tvoje dobrá matka, tedy je to tvojí vinou, že myslíš více na mne, než na ni. Dala jsem ti někdy příčinu k tomu, abys ke mně takto mluvil a obapolnou smrtí mne strašil? Je to—"

V tom se Sylvie zarazila.

Krátkým a rychlým pohybem obrátil Karel kormidlo, tak že loďka vyskočila na hrnouce se proti ní vlnu a v následujícím okamžiku by se byla ponořila do hloubky.

Tomu však dívka předešla, uchopivši volné kormidlo, jež by bylo málem vypadlo z ruky Karla, který, jak se zdálo, ztratil v té chvíli svoji

mysl. Krátký boj se syčícími hřebeny vln a loďka rychle ujížděla správným směrem.

Mladý muž sedě se sklopenou hlavou mlčel a jakoby nedbal, dojedou-li kýženého břehu.

"Již jsi se uklidnil?" otázala se Sylvie zamlklého mladíka po delší trapné chvíli. "Uvážil jsi, kde bychom nyní byli, nebýt mé duchapřítomnosti? Proč jsi pouštěl kormidlo z ruky? Nepomýšlíš na to, že by tvoje matka brzo za tebou šla, kdybych já nebyla předešla tvému šílenému jednání?"

"Leželi bychom oba dole a mě by bylo volněji!" koktal Karel zdrcen.

"Byla by to draze zaplacená volnost," řekla dívka chladně. "Domníváš-li se, že mne podobnou hrozbou zastrašíš, tu jsi na omyslu. Domníváš-li se, že mne máš ve své moci a že se snad budu strachem třást, tu jsi se velmi přepočítal. Můj dosavadní život nebyl snad tak utěšeným a krásným, bych z něho odejítí nechtěla. Zde máš kormidlo a čiň co chceš!"

Po té pustila toto z ruky a málo scházelo, že by se byl člun převrátil, nebýt Karla, který se rázem vzpamatoval a vzpřímiv se, v pravý čas chytil kormidlo do ruky.

"Já ti přislíbil, že tě domů dovezu a své slovo dodržím!" začal mladík skřípaje zuby. "Doznávám, že jsem bláznil. Přišlo to na mne jako náhlá vichřice, tak že jsem pozbyl smyslů. Děkuji ti, že jsi mne přivedla k rozumu. Již to přešlo, Sylvinko. Nemysli na moje přenáhlení a odpusť mi. Nechť mi jazyk zdřevění, promluví-li k tobě o lásce. Avšak, kdyby matka moji více nenavštěvovala, tu bys jí způsobila velkou bolest. Zapomeň na vše k vůli mé matce a já budu jiným; o tom se přesvědčíš! Na dnešní podvečer nezapomenu, jak jsem se choval k té, k níž vzhlížím jako k bohyni!"

Člun se točil se víru prudkých vln, avšak ruka Karlova jim dovedla čeliti. Za nedlouho se loďka otočila do malého, skainatého zálivu, na jehož vrchoh se nalézal domek Havlíka na "Samotě".

"Už budem brzo doma," řekla Sylvie, trouc si ručky, jednu o druhou. "Mám prsty jako přemrzlé a dovolíš-li, tedy si ruku položím kol tvého pasu. Či nesmím?"

"To mi nevadí, čiň jak za dobré uznáš, aby ti bylo tepleji!" odpověděl Karel chladně, maje zrak upřený na vršky skainatého břehu, na němž se stromky pod větrem ohýbaly.

Sylvie otálela. Před půl hodinou by byl Karel radostí zajásal a nyní jakoby nedbal. Za okamžik však položila ruku kolem pasu mladého muže, načež oba se zamyslili.

"Před vaším pobřežím nemohu zastavit," řekl po chvíli Karel, "neb tam jest příboj silný pro mou loďku. Zakotvím se strany u samého výběžku skály a ty můžeš pak bez obavy na břeh vyskočit. Pro tvé svižné nožky jest to hračkou. A nyní pozor!"

Po tomto připomenutí se Sylvie rychle zvedla a jediným skokem se ocitla na výběžku, urovnávajíc na sobě šat a sundávajíc se sebe vypůjčený kabát z gumy, ježž pak hodila se břehu do houpající se loďky.

"Děkuji, Karle, a pozdravuj svoji matinku — a že jsem se za tvého přispění dostala šťastně domů."

"Ano — nebýt tebe, byl bych mým pošetilým jednáním zničil dva mladé životy a matce způsobil hrozný zármutek, jakož i tvému otci. — Odpusť mi, Sylvie — odpusť!"

"Ze srdce, Karle, a přeji ti šťastný návrat k mamince!" odpovídala krásná dívka, mávajíc rukou na rozloučenou. "Přijdu brzo zase k vám, abych potěšila svoji dobrou přítelkyni. Na shledanou!"

"Na shledanou, Sylvinko, a pozdravuj od nás tvého tatínka!" volal hezký muž, hledě vroucně na tu, která mu byla vším na světě. Na to stočil loďku zvolna od břehu a v brzku ji vlny odnesly za nejbližší úskalí.

Zamyšlena hleděla Sylvie za ním a divné, neznámé jakési pocity se jí vtíraly do duše. Tak hezký a hodný mladík a chtěl by zemřít? A k vůli čemu? K vůli lásce k ní?

"Nevím, co se to se mnou děje!" řekla pro sebe, ubírajíc se vzhůru po skalnatém břehu k domácímú kržbu.

"Otcí neřeknu ničeho, až— nu— až—" Poslední slova dozněla již u samých dveří domku.

IV.—Noc děsů a úzkostí.

Okna, u nichž otec dívky každého večera sedával, byla osvětlena, avšak dnes nebylo u nich nikoho vidět. Aniž by si toho Sylvie všimla, vstoupila do předsínky, kde svlékala se sebe těžký kabát a již chtěla vejít do světnice, když v tom se ozval uvnitř cizí, drsný hlas mužský. Na to slyšela, jak otec odpovídá: "To bude asi Sylvie!"

Surový smích byl odpovědí na Petrovu poznámku.

"Taková žába nemá tak dlouho do noci lesem bloudit!"

"Sylvie není žádnou žábou — nýbrž rozumnou dívkou, která ví, co dělá," zněla ostrá odpověď Havlíka.

"Takhle to dál nesmí jít!" odpovídal cizí hlas. "Její povinností jest sedět večer doma a starat se o otce."

Třebas, že Sylvii neočekávaná návštěva polekala, přece drze pronesená slova cizince jí v té chvíli naplnila odporem a zároveň vzdorem, tak že rychle otevřevši dvěře, vstoupila vzpřímena dovnitř, hledíc zamračeně na vysokého a jak poznala, v oděv jejího otce oblečeného cizince. Tento seděl proti jejímu otci, upíraje na vstupující dívku svůj ostrý, ale zároveň listivý zrak. Na stole, u něhož oba muži seděli, stála láhev s whiskou a dvě skleničky u ní.

Wolf, jenž měl na sobě oblek Havlíkův, překvapen hleděl na spanilě děvče vysoké, svižné postavy, tak že zapomněl i na pozdrav.

"Jaká to kráska!" projelo mu hlavou a starý dobrodruh takřka polhcoval svými zraky zjev Sylvie.

Aniž by si cizince všimla, podala tato ruku otci, při čemž naň hleděla a ostrému zraku jejímu neušlo, že k obvyklé zádumčivosti a rozrušení jeho družily se jakési úzkostlivé rozpaky a celý jeho zjev prozrazoval velké vysílení.

"Byla jsem u matky Brožové!" řekla pozorujíc stále otce svého. — "Nebýti té bouře, byla bych dříve přijela."

"Šla jsi lesem a poľními cestami?" otázal se Havlík.

"Ne, tatínku," odpověděla dívka, aniž by si cizince všimla. "Karel mne převezl přes jezero."

"A v takovém nečase a bouři? Karel si bude s vlnami tak dlouho hrát, až jednoho dne jezero jej i tebe pohltí."

Do tváři Sylvie vlétla v té chvíli náhlá červeň. Znovu se před zrakem jejím objevila prožitá chvíle na jezeře a aby žádný z obou mužů nezpozoroval změnu v jejím obličejí, odvrátila hlavu od světla lampy, hledíc do tmy. —

"Povětrnost venku jest zlá," řekla po chvíli, "ale mladý Brož dovede i v takové nebezpečí na vlnách čelit!"

"Tak to je, Sylvie!" začal Wolf, příkyvuje rozčuchanou hlavou. "Bajgally, Petře, kdo by to byl předvídal, když jsi ji jako malé bejby v náruči

nosil, že se z ní stane taková fešná holka." Při tom přimhouřiv oči, upíral vilný zrak na spanilé děvče a chechtaje se při tom syčivě.

Havlík spatřiv výraz ten v očích nevídaného dotěravce, zbledl, kdežto Sylvie s opovržením měřila si Wolfa od paty až k hlavě.

Však tento, spoléhaje na vynucenou přízeň Petrovu, nedal jí času ani k odpovědi a pravil: "Již patnáct roků co jsem vás neviděl, po čertech dlouhá doba a tu není divu, že Sylvie nezná příbuzného své matky. Již patnáct roků tomu, avšak mně se zdá, jakoby to včera bylo, když—nu—pršelo jen se lilo a noc tak černá, že z ní mohl planky řezat—"

"Ano, Sylvie," vskočil mu Havlík třesoucím se hlasem do řeči. "On jest naším příbuzným — jediným, kterého máme — a tu jsem rozhodnul, že jej — u sebe podržím."

Sylvie pohlédla na svého otce a celé jednání jeho jí přicházelo číná dále tím nepochopitelnějším.

"Nevěděla jsem—" pronášela trhaně.

"Já sám ničeho o něm nevěděl," doložil Havlík, "domnívaje se, že je již dávno mrtev—"

"Kdežto já byl jako srnec!" vskočil mu Wolf s jízlivým smíchem do řeči. "Ale nechť mne, holka, čert vezme, když takového přivítání se mi od tebe dostává — od mé néteře. Viset chci, když otec tvůj z kalifornského písku nevyhrabal dost peněz, aby mne, bývalého přítele, u sebe nemohl až do mé smrti podržet."

"Z-čeho že tatínek vyhrabal peníze?" táže se dívka v nejvyšší míře překvapena, že se jí otec o tom ani slovem nezmínil. "A kde je má?"

"To já nevím!" Wolf na to. "Ale podej mi, holka, ruku a jako strýčkoví dej též hubič—"

"Dejte mi pokoj!" odbyla jej Sylvie, vztáhnuvši obě ruce za záda. "Jest tomu tak, otče?" obrátila se k tomuto.

"Ano!" odpověděl poběhlík na místo Havlíka, řehtaje se při tom zlomyslně. "Pak-li ti táta dosud nesdělil, jak uspořených dolarů nabyl, tu ti to řeknu já, neb před tebou něco tajit není správné. Ano — mnoho unci zlata tatík v Kalifornii z písku vyhrabal a já mu v tom v potu tváří a do krve pomáhal. Není tomu tak, Petře?" obrátil se na tohoto, jenž seděl se svěřenou k prsoum hlavou. "Ano, Sylvinko, my nejsme jen příbuznými, nýbrž i přáteli a tu bys neměla na mne hledět tak s vysoka."

"Sylvie — ten člověk mluví pravdu," začal Havlík s viditelným namáháním. "Podej mu ruku a buď k němu laskavou, jak si toho zaslouží." Poslední slova mu mdle vycházela z úst, jakoby mu na jazyku zmírala.

Sylvie na Wolfa zpytavě hleděla. Jeho protivný úsměv v ní vzbuzoval hnus a odpor.

"Což jsem nějaké děcko?" otázala se zamračeně a brvy se jí nad zasmušenými očky stáhly v hněvu. "Dítě, které chcete poučovat, jak se má k lidem chovat? Nabízí-li vám můj otec místo ve svém domově, jsem spokojena, avšak mne zase nedonutí k ničemu, co se mi přičí a hnusí!" Po té se otočila k odchodu, avšak Havlík ji zadržel.

"Sylvinko — ty jsi měla špatnou plavbu po jezeře!" pravil. "Vím, že máš hlad a žízeň, pojď a sedni si ke stolu, máš na talíři pečené kuře.— Zůstaň zde mezi námi."

"Ne, tatínku!" odpověděla dívka krátce. "Vitr, déšť a bouře mi neškodily a pak jsem jedla u Brožů. Co potřebuji je, klid a ne—jídlo!"

Po té se otočila a vyšla ven a když se za ní dvěře zavřely, tu oba muži mlčeli, až když se nad nimi ozvaly lehounké kroky Sylvie v podkrovní, malé světničce domku.

"To je čertova holka!" začal Wolf, zapaluje si dýmku, která mu

v rozhovoru s dívkou vyhasla. "Máš asi těžkou práci od té doby, co ti přerostla přes hlavu — hehehe! Nejlépe by bylo ji spráhnout s někým, kdo by jí dovedl vyhnat z hlavičky nepoddajnost. Ovšem, že by to nesměl být nějaký mladík, nýbrž muž v mém stáří a takový by z ní udělal povolnější paničku!" —

Havlík při posledních těchto slovech rázem vyskočil se židle. V očích jeho vzplál náhlý vztek a ruce se mu sevřely v pěsti, jako by někoho zardousiti chtěl.

"Frankie!" začal sotva slyšitelně. "Přišel jsi ke mně špinavý a v hadrech jako žebrák a já tě přijal, ošatil a též ti budu týdně dávat několik dolarů na útratu a co jsem ti slíbil, vyplním. Avšak straň se překročit meze slušnosti, anebo poznáš, že mně i na tvém životě tak málo záleží, jako na této gypsovcé," při tom v hrozném vzteku rozdrtil bílou dýmku, z níž kouřil, odhodiv ji pak stranou.

Wolf, maje podepřeny oba lokte rukou o stůl a v pěstech šklebící se obličej ponořený, chechtal se jen zlomyslně, hledě na třesoucího se Havlíka. "Ano!" přisvědčil ledabyle. "Našel jsem u tebe útulek a vážím si ho. My dva budeme vždy přáteli a co se holky týče, s tou budu též hotov. Nezapomeň, co mi dluhuješ a pakli bys obrátil—nu—pak víš, že mně je vlastní život milejší nežli—tvůj. Tak — a nyní mi podej ruku!"

Havlík se v té chvíli otřásl hučnou a strachem, když mu zlomyslný světoběžník tisknul ruku.

Po té Wolf naplnil opět sklenky silnou kořalkou a Havlík jako v zoufalství, aby zažehnal krutou přítomnost, vyprazdňoval jednu sklenku za druhou, upíraje ponurý svůj zrak na nenáviděného muže, jakoby jej rozdrtití chtěl.

Půlnoc již dávno minula, když na mol zpití muži vstali od stolu a spola bezvědomý Havlík dovedl Wolfa do malé komory, přiléhající k domku, vykázav mu místo na dřevěné, hrubou slamou vycpané posteli, na níž pobuďa ulehnuv, hned usnul.

Starý majitel domku, potáčeje se sem tam, s těží došel do své ložnice.

Asi za půl hodiny na to mihlo se cosi bílého na schodech, vedoucích do podkroví. Sylvie, se svíčkou v ruce, stanula nad místem, kde na zemi, vedle své postele, s hlavou opřenou o stranici ležel starý Havlík. — Dívka, již byl přivolal těžký chrapot z otcovy ložnice se ozývající, ztrnula zděšením. Svíčka div jí nevypadla z ruky. Nohy pod ní klesaly. Nepamatovala se, že by se byl její otec někdy opil — a tu pojednou nacházela jej v takovémto stavu. Uhodla ihned, že celou vinu nese cizinec, jenž jako zmije se vplížil do jejich domova. Avšak ona jej dovede zkrotit, jen až se naskytne k tomu příležitost. Dlouho naslouchala těžkému chrapotu spícího, z jehož úst páchl lih a v jeho tváři bylo znáti následky nevítané návštěvy toho, jenž se vydával za jejího strýce. Prsa Havlíkova se zvedala a klesala, jako by se dusil, kdežto rukama v pěstě sevřenýma občas zamával a zahrozil, jako by se byl s někým utkal v zoufalém boji.

Pojednou se začaly rty spícího pohybovati. Sylvie, držíc svíčku v ruce, nahnula se k němu a naslouchala tichému šepotu otce.

"Wolfe — bídáku!" vyznělo konečně z úst dřímajícího a skřipot zubů naznačoval veliký vztek, jenž řádil v prsou a myslí bezvědomého Havlíka. "Já tak učinil v sebeobraně—kdežto ty jsi vraždil chladnokrevně—ty—ty—ach, ubohá má Sylvie!"

Sylvie do nejvyšší míry polekána naslouchala, zdali více jí poví ústa ubohého otce, avšak tento, zachroptěv, usnul v tvrdém spánku. Na to dívka opustila ložnici a bleďa v tváři i v duši zdrcena, odešla zvolna nahoru do své útulné světničky. Hrozné podezření se jí zmocnilo, podezření,

Svíčka div Sylvii nevypadla z ruky.

keré ji dohánělo v zoufalství. Vrhla se na lůžko, ale marně hledala úlevu ve spánku. Byla to pro ni děsná noc. Poznala v té chvíli, že otec její se nalézá ve spárech bídného lotra, s nímž se něčeho trestuhodného dopustil; neboť že by z pouhé lásky příbuzenské se byl podrobil vlivu Wolfovu, tomu věřit nechtěla. Nemohla však úplně pochopiti slov, jež otec ve spaní ze sebe vyrážel, ale—nějaký hrozný podklad musely mít, jinak by se byl jindy tak střídmý muž, do bezvědomí nebyl opil.

“Ach — kdyby Karel — ale ne — nesvěřím se mu,” šeptala pro sebe. “Jak hodný to hoch—a já—”

Zabořivši tvářinku do měkké podušky, dala se do usedavého pláče, až konečně utišivši se, zvolna usínala.

V.—Zasnoubení na vlnách.

Ve víscé Odanah dočasný Čechoněmec Wolf se stal brzy známou osobou. Nikdo se tomu nedivil, že Havlík si vzal k sobě svého příbuzného, který v každém ohledu se od něho lišil; vždyť tento mu zajisté dlouhou chvíli svým chováním zaháněl.

V hostinci u Štochla byl v brzku jako doma, neb bezmála každodenně tam zacházel a večerním hostům vyprávěl, co vše zažil na dalekém západě a jak se hrabal ve zlatě, jež s Havlíkem tam dobývali. Tvářil se při tom, jako by bez jeho pomoci nebyl starý samotář dosáhnul tak bezstarostného života, jaký nyní vede.

Havlik od té doby, co drzý Wolf zavítal do jeho obydlí, se stával denně zádušnějším a jen občas některý soused jej spatřil z daleka, jak zvolna se plíží krajem a při tom těžko oddychuje. Jinak každý lítoval ubohého muže, který svým jednáním stál vysoko nad zahálčivým pobudou, jenž se často opíjel a dělal povyk. Avšak ještě těžším bylo postavení Sylvie, neb i ona musela trpěti nespokojeností svého otce, který málo kdy na ni promluvil, tak že k vůli duševnímu zotavení častěji docházela k Brožům, kde ji stará matka těšila, že Havlíkova mysl snad se brzy vyjasní a pro oba nastane doba utěšenější. Po poledni ji Karel pokaždé v loďce dovážel domů, pozoruje zasmušilou tvářinku krásné dívky se soucitem a láskou. Od onoho večera, kdy v bouři jeli společně přes záliv, byla Sylvie zcela jinou, k mladému muži mnohem laskavější a vlnivější.

Jednoho dne as po čtvrté hodině odpolední seděli zase vedle sebe v loďce a již hezký kus po vlnách přešli, aniž by slovem mlčení přerušeno bylo. Sylvie hleděla zasmušile do dálky, kdežto Karel, řídě kormidlo, pozoroval jezerní ptactvo, jež vysoko se nad jezerem vznášelo.

Srdce mu hořelo touhou promluvití jednou důkladně s milovanou dívkou, avšak jakmile na Sylvii pohlédl, vždy jej odvaha opustila. Konečně se rozhodnul, že musí nabýti jistoty, zdali dcera zámožného samotáře o něho stojí anebo ne.

"Sylvie!" pronesl pojednou rychle, upíraje zrak na špici loďky, jako by se obával opětného odmítnutí, jehož se mu při dřívější jízdě jezerem dostalo. —

Sylvie, vyrušena z myšlenek nenadálým oslovením mladého muže, hleděla na tohoto. V jeho hezkém obličejí se zračila zdrženlivost a nesmělost a v té chvíli jí vnikla do srdce jakási neznámá předtucha, již nedovedla pochopiti.

Karel nečekal na odpověď, nýbrž v jakémsi zvláštním spěchu začal: "Odpusť mi, zdali tě z myšlenek tvých vyrušuji, však prosil bych tě, abys mi pověděla, nač se tě tázati chci. Neboj se, že tě snad chci obtěžovati něčím, co by se ti nelíbilo."

"Mluv tedy," odpověděla dívka, hledíc stranou do čeřících se vln, aby mladík nepoznal, jak se v tváři své rdí. "Mluv jen — neb na to, co jsi mi tehdy povídal, jsem zapomněla."

"Na všechno?" otázal se Karel úzkostlivě.

"Na všechno!" přisvědčila dívka se sklopenými zraky.

Karel v té chvíli z hluboka oddechl, neb odpověď Sylvie jej bolestně zasáhla až do samého srdce. Na okamžik otálel, má-li v rozhovoru pokračovati, až konečně, nabyv odvahy, pravil: "Musím své duši odlehčit, neb mne to trápí dnem i nocí, že jsi se od našeho posledního setkání tak velice změnila. Říkáš, že jsi na vše zapomněla, avšak já se obávám, že dosud něco tíží tvoji mysl od doby, kdy jsem tě svojí smělostí polekal."

"Nerozčiluj se, Karle," řekla Sylvie přívětivě a pochmurné stíny jí s čilka zmizely. "Člověk časem není pánem svého jednání a čeho se ve zlé chvíli dopustil, nemáme jej v dobré, za to odsuzovati!"

"Máš pravdu, Sylvie, ty jsi lepší a rozumnější mne," doznal Karel trpce. "Já již několikrát jsem tě chtěl otázkou nějakou obtěžovati, ač jsem si vždy připomenul, že nejsem tebe hoden. Mne to trápilo, že jsem tě tehdy tak mou blouznivostí polekal, avšak odpusť mi, již více se tak

nestane, abych ti připomenul onu neblahou chvíli v jezerní bouři, kdy jsem jednal jako smyslů zbavený. Avšak o něco tě prosím. Víím, že se nad něčím rmoutíš a soužíš a tudíž si ze srdce přeji, abys se mi se vším svěřila. A bude-li to v mé moci, tu učiním vše pro tebe i kdybych měl na to svůj život obětovati!"

Chvíli Sylvie mlčela, až pak odvětila hlasem plným vroucího přátelství: "Proč mi nepovíš hned úplnou pravdu a zakrýváš ji jinými slovy? Ano, díkem jsem ti povinna za prokázanou mi tehdy pomoc a též jsem nechtěla, abys uražen se vrátil k své dobré matičce. Já nejsem lepší než ty a věru, že neznám a vůbec nemám žádného muže, ku kterému bych s takovou důvěrou pohlížela, jako k tobě. Avšak nemohu se stát tvou ženou, poněvadž vůbec nechci a nemohu se vdát. S tímto vysvětlením se spokoj! Avšak doznávám otevřeně, že budu-li cizí rady potřebovat, že přijdu k tobě — mému nejlepšímu příteli! Ano, Karle — tak velká jest má důvěra k tobě a na důkaz toho — přijmi vroucí polibek od své nevěrnější přítelkyně na světě!"

Po té podavši mu ruku, vtiskla překvapenému Karlovi polibek na levou stranu čela.

Mladý muž se při tom smutně usmál a zahleděv se stranou na Sylvii, pronášel zasmušile: "Zní to utěšitelně, avšak zároveň cítím v srdci bolest, jako by doň nůž vjel. "Nechci tě více obtěžovati, avšak když ty tvrdíš, že se za nikoho nevdáš, tu musím ti sdělit, že se mluví v Odanah o tobě a různé pověsti se roztrušují."

"O mně?" zvolala dívka, vyskočivši se sedadla, při čemž vytrhla svoji ruku z Karlovy, hledíc naň uděšeně.

"Ano, Sylvie, různé řeči se o tobě pronášejí," pokračoval mladík. — "Ovšem, jak já tě znám, bez tvé viny. Až ti to řeknu, pak budeš vědět co dělat. Povídá se, že je to hrozné, když tak mladá a krásná dívka, jakou jest Sylvie Havlíková si k vůli penězům chce vzít člověka, který je tři-kráte tak starý jako ona a který od hlavy až k patě za nic nestojí a mně se býti něčím více, než jiní lidé. A jedině proto, že je bohatým, jak se on všude chlubí."

"Ty myslíš toho lotra Wolfa?" vykřikla Sylvie velice rozrušena.

"Ano, Sylvie — jeho! Chlubil se všade, že ty a tvůj otec bez něho žítí nemůžete a že se často stává, že padesátiletý muž si běře osmnáctiletou holku. On prý je tím mužem, který přivedl život do vaší Samoty, ale též dovede zlomit nepoddajnost toho, který mu bude chtít vzdorovat. Dle všeho mluví tak jenom z opilství."

"Tatínek mu asi dává na útratu, vždyť je to učiněný pobuda a žebrák," odpovídala velice ve svém nitru pobouřená Sylvie. "Avšak mohu na pravdivost tvých slov spolehnout?"

"Tak jistě, jako že nyní držím v ruce kormidlo."

"A proč jsi mi to neřekl dříve?"

"Poněvadž jsem se obával, že bys se na mne hněvala. Já nevěděš, zdali s tím ty i tvůj otec nesouhlasíte?"

"A cos podobného jsi považoval za možné—Karle?"

"Nu—já nevěděš!" odpověděl tento vyhýbavě. "K vůli tobě jsem si nepřál, aby to byl onen drzý ochlasta, třeba měl miliony. Já ho znám! Zdali on mne — nevím, avšak já o jeho známost vůbec nestojím. Byl též v Chicagu, toulaje se po hostincích v okolí Halsted a Canal ulic a všude byl znám jako nebezpečný chlap, jemuž se každý řádný člověk vyhnul na celý blok. Kde běře nyní peníze—nevím, ale utrácí hodně."

"I o tom jsi přede mnou mlčel?"

"Ano!" odvětil Karel. "Měl-li se Wolf státi tvým mužem, tu by to ode mne bylo bývalo bídné jednání, i tebe tím snižovat. Mně by to nepomohlo a tobě škodilo, neb já tě, Sylvie—"

Tu se mladík zarazil, svíraje pevně kormidlo loďky ve své ruce.

Sylvie se naň zahleděla a v jejích očkách cosi hořelo plným plamenem. "Jen mi řekni vše, Karle — neb ty mne máš přece tolik v lásce, že bys mi nepřál nic zlého. Musíš mi ale býti nápomocen co tvé síly stačí, abych z bídné pomluvy byla očištěna."

"Řekni, co si přeješ, Sylvinko a já učiním vše, co bude v mé moci, tak jako že ty jediná jsi mým—"

"Dobře Karle!" přerušila jej dívka. "Uslyšíš-li, že někdo moje jméno plete s Wolfovým, tu mu vše vysvětlí. Řekni každému, že bych raději skočila tam s té skály do příboje, než abych se stala ženou muže, který se mi do duše hnusí. A kde běře peníze? Dle všeho od mého otce, avšak přece, abych otce nepřivedla do nepříjemností, musím mlčet. Něco zlého tíží svědomí ubohého muže a mně je vždy do pláče, jakmile naň pohlédnu." —

"Já se o to pokusím, abych lidem hloupé pověsti vymluvil, avšak zdali mi uvěří, nevím. Oni se domnívají, že lpiš na bohatství a o obyčejného farmáře nic nedáš."

"Lživé pomluvy!" odvětila Sylvie, hledíc s loďky ku blízkému břehu. Pojednou se polekána obrátila ke Karlovi. Na vysoké skalce spatřila postavu otce a nenáviděného Wolfa.

"Nestav pod samotou!" zvolala rozčilená pohledem na nevitaneho vetřelce a dotěravce. "Dále za nejbližší roh úskalí, tak aby mne ten chlap nahoře neviděl, až vyskočím z loďky."

Krátký obrat a člun ujížděl za výběžek skály, kde zmizel z dohledu obou mužů nahoře stojících.

V duši mladé dívky dozrávalo v té chvíli rozhodnutí a čím déle se jí čílkem toto míhalo, tím více rudla ve sličné tvárince.

"Nesmyslné povídačky o mém sňatku se starým světoběžníkem musí přestat," řekla po nějaké chvíli, "a tu máme po ruce jen jediný prostředek, jak by se vše rázem zastavilo. Nevěří-li lid tvému tvrzení, tedy jim řekni, že vše dobře víš. Řekni jim, že Sylvie ze Samoty nezná pýchy vůbec, avšak má svoji vlastní rozvahu. Ona si nikoho nevezme vyjma toho, jehož miluje, nechť by to byl milionář, anebo obyčejný rybář a farmář. Kdyby tomu však nechtěli věřit, tu jim řekni, že si Sylvie již jednoho vyvolila."

Po těchto slovech z hluboka oddechla, jakoby se v mysli a srdci nějaké tíhy zbavila, načež dále rychle mluvila: "Řekni jim též jméno onoho rybáře a farmáře — ano a řekni jim, že on jest ten — nejlepší, nejhodnější a nejhezčí hoch daleko široko a že se jmenuje — dej pozor na kormidlo — Karel Brož — ano, Karel — ale pro pána, dej pozor na loďku, plachta ti vyjela z ruky!"

K smrti bledý, seděl mladík u kormidla. Zdálo se mu vše býti snem a že snad má sioužiti k tomu, aby pro nějaký čas zastavil pověsti o sňatku Sylvie s Wolfem, tímto jejím sdělením.

"Sylvie!" koktal. "I to chci učiniti, ač mi to bude za těžko, neb oni mu věřiti nebudou. — Ne — nebudou! Sylvie — netrestej mne tak za můj tehdejší přestupek, když jsem ti chtěl lásku vyznat onoho večera."

"Ano — tys to zasloužil," přisvědčila dívka a do očí jí vstoupily slzy, zatím co sladký úsměv se jí vinul kolem růžových rtíků. "Ano — chci se státi tvojí ženou, Karle, vždyť vím, jak věrné srdce chová hrud' tvoje. — I když jsem ti tehdy všechnu naději vzala, zůstal jsi mým přítelem. Aby

ale celé okolí o mé lásce k tobě se dovědělo, přijď zítra k nám a požádej otce o moji ruku a toho člověka bych ráda viděla, který by mi v tom bránil chtěl. Já nehledím na mamon, jen hodného muže chci a tím jsi ty. — Nechť tatínek tomu chlapovi dá všechno co má, já půjdu s tebou a třeba bychom chudými byli, dovedeme pracovat. Jako tvoje matka mne opatrovala, hledíc mi matku nahraditi, tak i já tobě budu věrnou a milující ženou až do svého posledního vzdechu.”

“Sylvie — má Sylvinko!” zvolal Karel, hoře štěstím a láskou. “Nikdy bych to jinému nevěřil, kdyby tvrdil, že mne miluješ, ale když ty mi sama své srdéčko podáváš — tu — věř — anděli — že takové štěstí ani pochopit nedovedu.”

“Jest tomu tak, Karle, avšak upokoj se! Ano — v této loďce jsme se zasnoubili jako rozumní lidé a ne jako motýlové, lítající nad květinami, aby ukázali svá pestrá křídélka. Naše láska je pevnější než tisíc přísah a vydrží stále v plné věrlosti—až do skonání.”

Po té objala vroucně svého snoubence, který takřka omámen náhlým štěstím, tiskl štíhlé a pružné tlítko krásné dívky ve svém náručí, zapomenuv docela na kormidlo, až loďka vběhla na písčitý břeh pod skalou.

Sylvie vstala.

“Na brzkou shledanou, Karle!” pronášela něžně. “Přijď k nám zítra a bude vše dobře.”

“Moje zlato—moje srdéčko!” vzlykal Karel, objímaje spanilou dívku. “Ach—mé nejrůčnější přání se vyplnilo a—ty budeš mou—mou.”

“Ano, Karle!” přisvědčila Sylvie, opětuje jeho polibky. “Nyní ale hled', ať se dostaneš domů a řekni matince, že budu její dcerou, která o ní chce pečovat věrně.”

Opět několik vroucích polibků. načež Karel, rozplývaje se štěstím, vskočil do loďky a odraziv tuto od břehu, volal: “Nechci odpočívát na dně jezera—nýbrž v tvém sladkém náručí, drahá Sylvinko!”

Mávaje kloboukem za nedlouho zmizel za nejbližším výběžkem skály. Dívka, vyběhnuvši po příkré, klikovité stezce na skálu, zůstala státi, hledíc za mladým mužem, k němuž nyní plála láskou nejrůčnější. Teprve, když jen slabý stín loďky bylo na vlnách viděti, obrátila se Sylvie a kráčela k domku, v němž bylo v té chvíli prázdno, poněvadž otec její a nevítaný host se nalézali na jedné ze skal u jezera, pozorující ujiždějící loďku k druhému břehu zálivu.

VI.—V duševním utrpení.

Půl hodiny před tím, než se mladí lidé objevili s loďkou na jezeře, vyšel si starý majitel “Samoty” na vysoký břeh a usednuv na obvyklé místo, hleděl zasmušile do dálky. Havičk od té doby, kdy Wolf k němu přišel, velice sestárnul, tak že by jej jeho známí z bývalých dob ani nepoznali. Obličej byl samá vráska a vyhublý až na kost a z něho tékavě očí s jakýmsi zoufalstvím a únavou pohlížely na celé okolí.

Za nějakou chvíli se k němu připlížil Wolf, aby jej vyrušoval ze zadumání hrubými poznámkami o lidech z Odanah a nejvíce o ženách.

“Ta vesnice nestojí za nic!” pravil se zlomyslným úšklebkem. “Žádná zábava tam není a kdyby nebylo občas nějakého toho nacáknutí, dlouho bych to zde nevydržel. Ty mlčíš stále jako pařez a tvoje dcera—ouha—schovanka, na mne ani nepohlédne a musí-li, tu by mne očima probodla, jak se jí líbím — chichichi!”

“Nemůžeš se jí divit,” odpověděl Petr zamračeně. “Tvému chování a sprostým způsobem není zvyklou a pak nejsi žádným Adonisem, abys se jí zamlouval.”

"Však já ji naučím moresům!" zaskřípal Wolf zuby, upíraje ostrý svůj zrak na obrysy malé loďky, v dále se objevivší. "Hirome — tam ji ten kluk zase veze. Podívej se, jak se s ním bez tvého vědomí schází. — Pěkná to holka, která s takovým klackem bloudí lesy a brouzdí s ním v loďce jezerem. Mohlo by se jí něco přihodit, checheche — z čehož bys se radovat nemusel. Tvoji povinností jest, cos podobného netrpět."

"Sylvie je řádné děvče a ví, jak se chovat," odvětil Havlík, "abych jí však něco zapovídat chtěl, k tomu mi schází chuť—i odvaha."

"Nu—tak jí to řeknu já!" opáčil prohnaný podvodník. "S tím klukem se nesmí scházet. To pravím já a stojím-li na svém, tu vim, proč tak činím. Já tu zábu napravím a nepůjde-li to, pak mi pomůžeš ty! Já toho mám nyní dost, aby se ke mně chovala, jako k nějakému pacholkovi. — Ani mně nepozdraví a u stolu se mnou při jídle ještě neseděla. Ne—Petře, tak se nejedná s příbuzným jejího otce—hahaha! vlastního otce—number two—checheche! Ty mi pomůžeš ji zkrotit!"

"Já bych ti měl pomoci?" otázal se Havlík zblednuv v tváři. "Poslouchej, Frankie — se mnou zacházej jak chceš. Stejně to dlouho nevydržím, avšak Sylvii nech na pokoji."

"Nu dobře, nebudeš-li držet se mnou — tedy holce napravím hlavu já sám — na to můžeš vzít jed!"

"Dáble!" vykřiknul Petr, vyskočiv do výše. "Ty chceš—?"

"To bys měl již dávno z mých řečí vyčíst, že bude Sylva mojí ženou. Ona se dosti najezdila s oním mladým hlupákem a ode dneška budu s ní jezdit já!" cenil se Wolf škodolibě.

"To se nikdy nestane!" řekl rozhodně starý muž, stíraje si pot úzkosti s čela. —

"A přece se tak stane a ještě dnes musí býti mezi námi jasno, anebo já půjdu pryč. Co by můj odchod pro tebe znamenal, netřeba ti připamatovat — ty to víš dobře. Nedbáš-li o sebe, tu je to s holkou něco jiného. Jen jí sdělit, že—nu—mám dokončit?"

Havlík klesnul na kámen zpět a obličej se mu zkrivil v hrozně bolestí. "Čiň, jak se ti líbí!" odpovídal po chvíli, "ale raději bych Sylvii viděl v rakvi, než aby se stala tvojí ženou!"

"Jest to tvé poslední slovo?"

"Ano—mé poslední!"

"Nebude to mojí vinou," pokrčil drzý pobuda rameny, "až se to na vás přivalí. Nyní jdu do salonu k Štochlovi a věř, že tam budou všichni omráčeni, až jim sdělím, proč nechci u tebe více bydlet."

Po těchto slovech, zlomyslně pronešených, odcházel zvolna dolů po příkré stezce, vedoucí k polní cestě do Odanah.

Havlík, pohlédnuv na jezero, spatřil loďku, v níž vzpřimena stála ta, která byla jeho jedinou radostí na světě. Divoký žár mu v té chvíli bouřil v prsou; boj o udržení vlastní existence a onu, již láskou pravého otce miloval. Starý muž se po krátkém otálení vzpřimil a postoupiv ku předu, volal: "Vrať se, Frankie — zůstaň a promysli vše znova."

"S tím jsem již hotov!" odpovídal tento. "Buďto se dnes dohodnem, anebo se neštěstí dostaví."

Za několik okamžiků octnul se Petr u něho. "Poslouchej!" šeptal, uchopiv jej za rameno a třesa se velice. "Zbláznil jsi se? Což nejsi s tím spokojen, že mne zvolna zabíjíš — chceš ještě ono nevinné děvče zničit?"

"Tím nejsem vinen já — a vše by šlo dobře, kdyby tvé tvrdé palice nebylo!" —

"Dopřej mi času!" sténal ubohý muž zoufale. "Já s ní promluvim."

"Žádný odklad!" odsekl surovec. "Dnes, anebo nikdy!"

"Avšak nebude-li Sylvie chtít?"

"Tak mám po ruce prostředek ji paličku srovnat," odpovídal Wolf s d'ábelským chechtotem. "Jen několik slov a—zajisté hned zkrotne—uvidíš!" —

"Ona nesmí nic vědět," zašeptal Havlík na smrt bledý. "Ne—to by bylo strašné—nemluv o tom. Já sám jí chci prositi, aby k vůli sobě samé—" Po té hrozně zatřásl, lapaje úzkostí po vzduchu.

"Více od tebe nežádám!" Wolf na to, šklebě se listivě. "Víš, v jaké smůle se brodíš a proto se přičiň, abych došel svého cíle. Půjdu se k Štochlovi posilnit—dej mi pětku!" dodá.

"Tu máš a—dole mlč!" řekl Petr, vytáhnuv z kapsy u vesty několik dolarů, jež starý zhýralec mu z ruky vytrhl, načež otočiv se, kráčel dolů, volaje se smíchem: "Na shledanou!" a na to v brzku zmizel za nejbližším výběžkem úskalí.

Po jeho odchodu Havlík usedl s hořký pláč mu zdvihal prsa.

Sylvie po rozloučení se svým sroubencem vešla do domku plná radosti, prozpěvujíc si v lahodném sopránu známou českou píseň, již se od Brožové naučila: "Vystavím si skrovnou chaloupku—!"

Sličná dcera Havlíka znala mnoho českých písní, které jí v mysli vštěpovala stará její přítelkyně, kdežto správné češtině, psaní a čtení jí naučil otec její, jakož i s historií našeho národa jí obeznámil.

"Co tomu as tatínek řekne, až se zítra Karel dostaví a požádá je o moji ruku?" povídala si, jsouc plna radosti, že se stane mladou Brožovou. "Jen kdyby toho starého tuláka nebylo, který mne svými jízlivými pohledy pronásleduje. Já jeho ženou—brrr! až po mně mráz jde! Avšak musím něco pro tatínka přichystat, aby se posilnil, vždyť chudák stále slábne a tím jest dle všeho vinen onen chlap, v jehož spárech se nalézá. Avšak já ho zkrotím a—musí pryč!"

Na to otočivši se, vešla do malé kuchyně, aby pro otce a onoho nežádoucího stravníka něco k večeri připravila.

As za hodinu se ozvaly venku kroky, klapnutí kliky a Havlík celý shrben, vešel dovnitř.

"Měli jste s Karlem dobrou plavbu jezerem?" tázal se, klada klobouk na okno. "Co dělá teta Brožová? Je jí lépe?"

"Ano, už chodí!" odvětila dívka, stavíc na stůl mísu s polévkou. "A jest tak veselá a povídala mi, že by s tebou náramně ráda mluvila. Však co jest s tebou, tatínku, že jsi tak bledý? Rozzlobil tě zas ten dotěravec? A kde je?"

"Odešel do Odanah a to víš do hospody k Štochlovi," pronášel otec zádumčivě, usedaje k stolu. "Ani mi jíst není milé od té doby, co k nám Frankie přišel. Po jídle si chci s tebou promluvití — víš — o něčem velmi důležitém."

"Vím již o čem, tatínku," odvětila dívka. "Týká se to Wolfa, který je právě tak nebezpečný lidem, jako préríjní vlk dobytku."

"Ano, ale až pak si o tom promluvíme," řekl Havlík, bera sobě na talíř trochu chutné polévky z mléka.

Po odbytém jídle si Sylvie sedla k sestárlému muži a dlouhý, bolestnými vzdechy přerývaný rozhovor se mezi oběma rozvinul.

Když Havlík své sdělení dokončil, vstala Sylvie, bleďa jako stěna a pohladiвши otce po tváři, odpověděla: "Já se tě, tatínku, netáži, co tě přivedlo do spárů onoho bídáka, avšak ohrožuje-li tě, tu jest mojí povinností tebe chránit, aby tě onen vlk nezničil. Řekni mu, že z lásky k tobě všechno učiním, avšak aby mně popřál času, než se moje mysl uklidní. Nejdříve se musím poradit s Karlem a ten mi poví, jak by se vše ku naší

spokojenosti upravití dalo. Ted' jdu nahoru, abych si trochu odpočinula."

Nahoře ve svém útulném pokojíčku, seděla neočekávanou zprávou otce zdrcená dívka, tisknouc tvář do obou rukou a hluboké vzdechy jeden za druhým se jí draly z prsou. Pád s výše sladkých nadějí do propasti hrozné přítomnosti byl tak náhlý, že Sylvie na celém těle se třásla. Kdyby jen několik hodin před tím byla věděla co strašného jí čeká, tu by slova štěstí a lásky na vlnkách jezera pronešená, byla v sobě utlumila. Na darmo se snažila z mysli vzpomínku na démonického hosta odstraniti — nepodařilo se jí to a ohyzná tvář jeho jí stále lekala.

"Já to nepřežiji!" šeptala pro sebe. "K vůli otci musím se přání onoho lotra podrobiti a—to je hrozné. Tatínek by sešilel a pak si život vzal."

Usednuvši k oknu, hleděla na modravé jezero. Ó—proč tehdy s Karlem nenašla smrt ve vlnách; aspoň by s tímto v jednom hrobě odpočívala. Bezmála celou noc probděla, než k ránu v tvrdý spánek upadla.

Před podávanou jí rukou zmocnila se jí ošklivost.

Následujícího rána Wolf, který napilý pozdě v noci domů přišel, se činil co nejvíce, aby si Sylvii naklonil. Havlík mu vše řekl a on byl spokojen, svoluje rád k tomu, aby dívka byl dán čas na rozmyšlenou.

Setkav se s ní na dvorku, podával jí ruku. Zrak jeho zpytavě spočíval na zbledlém obličejí krásné Sylvie, z něhož ustrašeně hledělo dvě oči do prázdna a rty se stahovaly v tajeně bolesti. Co se v jejím nitru dalo— třeba ne snad k jeho prospěchu—bylo mu důkazem, že Havlík držel slovo a dívka že o všem ví. Před podávanou jí rukou nenáviděného muže se jí zmocnila ošklivost a ona pohlédla k otci, jakoby chtěla vědět, co má činit. V očích jeho však se zračila prosba, aby vyhověla přání Wolfa, načež třesouc se podala ručku svoji nenáviděnému muži, jenž se měl státí jejím manželem. —

Hrozný okamžik! Avšak Wolf stěží udržoval na uzdě svoji radost nad tím, že konečně přece odpor tvrdošíjně dívky zlomil.

As k desáté hodině odešel Wolf z domu se slovy, že jde do Ashland, kde si chce oblek ku svatbě poříditi. Též Sylvie, rozloučivši se s otcem, ubí-

rala se do nedaleké víscky, aby nakoupila různé potřeby do kuchyně. — Kráčejíc stezkou, na níž se večera s Karlem rozešla, v brzku dospěla lesa, kde usednuvši pod stromem a složivši hlavinku do rukou, ponořila se v bolestné myšlenky. Podzimní vítr šuměl větvemi stromů a k tomu v temném hučení přizvukovaly vlny jezera.

“Ubohé děvče!” sténal Havlík po rozloučení se Sylvii, když tato s bleďým obličejem z domu odcházela. “Ona něco provede v zoufalství a tím bych byl vinen pouze já a pak ten ktr — Wolf. Můj bože—já to zde sám nevydržím—musím za ní, aby si nezoufala!”

Hrozná obava a starost o dobrou dívku mu pokoje nedala a proto oblěknuv se, ubíral se opatrně za Syvíí, ohlížeje se kolem, brzo-li ji spatří.

Za nedlouho ji našel, jak schoulena sedí pod jedním stromem. Poznán v okamžiku, že hrozně as trpí a již chtěl spěchat k ní, když opět se zarazil. V prsou mu zachvěla hrozná bolest, tak že zasténal. Konečně se trochu uklidnil, poznávaje, že Sylvie hledá ve své bolesti úlevy v samotě. V Odanah se jí možná v hrozném bolu uleví, až přijde zase s lidmi do styku. —

Nechtě, aby snad praskot suchých, v trávě se nalézajících větví, jej prozradil, ulehnuv zticha do trávy. Za krátko na to se ozvaly rychlé kroky od jezera a veselý smích zavzněl vzduchem. Havlík překvapen poznal mladého Brože ve svátečním obleku, který, spatřiv svoji milovanou snoubenku pod stromem, zajásal a skokem se ocitl u ní. Avšak, jako bleskem raněný hleděl na dívku, která zaslechnuvši známý jí hlas, chtěla vstáti, aby v zápětí opět klesla k zemi.

“Karle!” zvolala a v jejím hlasu se jevila veliká bolest. “Pojď, Karle, sedni si ke mně. Přišla jsem ti naproti—avšak buď mužem, Karle—neb věrnost, kterou jsem se ti zasnoubila, bude v mém srdci stále i kdybych s tebou měla odpočívati na dně jezera.”

Tu se rozjasnil obličej mladíka radostí a on usednuv vedle své milenky, ovinul rámeč kolem ní, což i ona učinila, libajíc jej vroucně, ale nemohouc pro bolestný pláč ani slova promluvíti. Karel v té chvíli poznal, že nadějí jeho staví se překážky v cestu, jichž se dívka, jak dle jejího jednání soudit, strachovala. Dlouho domlouval plačící dívce, aby se uklidnila, prosil, aby neztrácela naděje v lepší budoucnost, vždyť on ji neopustí a chce pro dobro obou podstoupiti boj s nepříznivým osudem.

Za chvíli se dívka uklidnila a sfírajíc si hojné sly s modrých oček, z nichž však zářila jakási odhodlanost — Karla pevně za obě ruce chopila. “Ne — smrt nás nerozdvojí,” povídala s nenadálým klidem; “smýšlíš-li tak dnes jako tehdy, kdy nás bouře hnala vlnami, tu zůstaneme spolu na věky!” —

Karel upíral zrak svůj na Sylvii, jakoby smysl její řeči nemohl pochopiti. —

“Ty tomu nevěříš, Karle?” otázala se dívka se smutným úsměvem.

“Ne — Sylvie!” odvětil tento, vzdychaje z hluboka. “Nedopřeješ-li mi osud, abych mohl s tebou v štěstí a lásce žiti, pak chci s tebou zemřiti, jako že v lásku tvoji věřím. Avšak tvá krásná očka, tvé růžové rty by měly v smrti zkameněti? Ne — Sylvinko — já půjdu do vln sám.”

“Moje ruce se však ovinou kol tebe, Karle a rty mé se vtisknou na tvé a tu pro nás oba nebude smrt tak strašnou, jako pro jednoho jen. — Ne dnes, ani zítra se tak nestane. Dříve musím mluvit s otcem, zdali by se nenalezlo východisko, abychom se ze spárů onoho chlapa—”

“Myslíš tím Wolfa — toho lotra?” vpadl jí Karel roztrpčen do řeči a zvednuv pěst, zahrozil v tu stranu, kde se obydli Havlíka nalézalo.

“Ano — Wolf — ten za vším tím vězí!” odvětila dívka. “Co je toho příčinou, nemohu pochopit. Jenom to vím, že mu otec ve všem povolí. — Jako mladíci se spolu již stýkali a z oněch dob as pochází to, co mého otce děsí. Možná, že událost ona jest tak hroznou, že bys se za mne hanbiti musel, kdybys se stala tvojí ženou.”

“A kdyby otce tvého tížily celé hory hříchů, tu bych od tebe neupustil!” zvolal Karel vášnivě. “Ty jsi se mi zaslíbila a pakli něco špatného lpí na minulosti a majetku tvého otce, tu zapomeň na vše, neb já chci pro tebe i pro něho pracovat.”

“Ty jsi tak hodný a řádný hoch,” přerušila jej Sylvie, “a proto jsi mi k srdci přirostl, že se od tebe neodtrhnu nikdy; avšak cos podobného by moje duše nesnesla, aby hanba měla lpěti na mém jméně. Ale něco hroznějšího ti chci sdělit. Wolf chce, abych si jej vzala a můj otec byl jím donucen včera ku — svolení. Já, abych jej pro chvíli zachránila, svolila jsem. Pakli se ho zbavím smrtí, shtne po otci vše onen bídník, jenž vidí, že s otcem to dlouho trvat nebude. Jenom čas jsem si k rozmyšlení vyžádala — na jak dlouho, nevím sama. Možná, že se naskytne záchrana pro nás oba a pak-li ne — tu půjdu Karle!” — a pochmurné rozhodnutí jí zřelo z bledé tvářinky. “Vše, co mám, odkáži tobě a tvé matince — anebo chceš jíti na loď se mnou? To by pak byla naše svatební noc—”

“Což není jiné cesty k vybědnutí z tak hrozného postavení?” otázal se mladý muž a hlas se mu trásl hořem a zoufalstvím.

“Nevzdávám se docela naděje,” odvětila Sylvie, “avšak kdyby nebylo jiného východu, šla bych sama, neb kdo by se pak i tvoji matinku staral, kdybys i ty se mnou ve vlnách smrt našel?”

“Aby mne matka viděla, jak zvolna umírám?” zvolal Karel zoufale. “Ne, Sylvie, bude lépe pro ni, když půjdu s tebou. Až odejdeme, tu uzná, že bylo nejlépe pro nás hledat pokoj na dně jezera. Kam ty půjdeš—tam půjdu já. Vyvol si chvíli — některý den, kdy vítr hučí a příboj se v bouři zvedá a já pro tebe přijdu na naší cestu svatební. Nemá-li osud s námi slitování, pak jeho dalšímu pronásledování unikneme společnou smrtí!”

Po té obejmul třesoucí se Sylvii a tiskna ji k prsoum, líbal její bledé a zaslzené tvářinky a ve vřelém tom objetí zapomněli oba na celý svět kolkolem. —

Neviděli, jak několik kroků od nich — z hustých křovin vyhlíží bledý obličej, z něhož pod bílými řasami začervenalé oči se na ně upíraly, aby pak zmizely v stínu větví a hloží.

Hluboké ticho zavládlo kolkolem a jen mezi stromy cosi šustělo, jakoby se někdo plížil lesem, načež i to zaniklo v dálce.

Oba milující, držíce se v objetí, v tichém štkání lnuli k sobě a občas bolestné vzdechy se jim vydíraly z třesoucích se rtů.

VII.—Přiznání.

Následujícího dne, když mladý Brož byl poklizením koní zaměstnán, vstoupil k jeho velkému překvapení do dvorka Petr Havlík, zahalen v těžké kožich z bývolí kůže, neb toho jitra panovala nad krajem i jezerem Superior citelná, ostrá zima.

Starý muž vzdor tuhému mrazu se nečervenal zimou v ustaraném obličejí, nýbrž byl neobyčejně bledý. Karel odhodiv vidle, vyběhl mu hned vstříc, vítaje jej srdečně.

“Co pak vás, tatínku, přivádí dnes v té zimě k nám?” táže se s úsměvem, tiskna otci své snoubenky ruku. “Již tomu bezmála půl roku, co jste u nás nebyl. To bude mít matinka radost, že jste nás po delší době opět

navštívil. Tak pojd'te do světnice — zde je chladno, kdežto u kamen se zahřejete!" —

"Mně zima není, Karle!" Havlík na to. "Přišel jsem k tobě, abychom si o něčem důležitém spolu promluvili. Tvé mamince se s tím svěřit nechci a proto pojd' se mnou do maštale, tam je dosti pro nás teplo."

"Nechcete, abych vám přinesl trochu teplé kávy s rumem pro zahřátí?" otázal se mladý muž.

"Ne, hochu — až si vše povíme! Týká se to Sylvinky a tebe a chceš-li moji dcerušku zachránit, tedy pojd'!"

Velice překvapen, odváděl Karel starce do konírny, kde dva hnědouši si na seně pochutnávali. Usadiv Havlíka na lavici a sám sednuv na bednu, ovšem naplněnou, zahleděl se tázavě na Havlíka, očekávaje něco nepřijemného. —

"Tak povídejte, tatínku — a co jste nám přinesl nového?" táže se Karel. "Včera jsem mluvil se Sylvii."

"Vím o tom—" začal Havlík klidně, pozoruje obličej mladého muže. "To však nechme stranou; já mám něco jiného na srdci:

Je tomu as dvacet roků, kdy jsem z vlasti, tam z chrudímského kraje odejel přes oceán na plachetníku do Ameriky, do Nového Yorku, kde tehdy málo Čechů bylo. Bylo to právě před válkou roku osmnáctset a šedesát a všude panoval nepokoj a válečná nálada. Jelikož jsem si v Čechách již odbyl vojenskou službu, nechtělo se mi přidatí se ku zdejšímu vojsku a—pak neznalý zdejší řeči, nevěděl jsem vůbec, kam se mám obrátit. — Jednoho dnes jsem se na Broadway sešel s jedním mladším Čechoněmcem a když jsme se domluvili v němčině, již jsem se na vojně naučil, tu mi řekl, že ovládá též dobře českou řeč a pak jsme spolu jinak nerozprávěli, než v mé mateřštině. Řekl jsem mu, že nevím, co v této cizí zemi začít a tu mi poradil, abych se s ním vydal na západ a to až do Kalifornie, kde prý jest mnoho zlata. On prý jest již v Americe tři roky a dobře se zde vyzná. Já se mu svěřil, že mám asi dvě stě dolarů a tu hned mi řekl, že se za ně lehko do onoho státu dostaneme, a pak se budeme hrabat v zlatém písku a stanou se z nás milionáři. Já ovšem hned přisvědčil ke všemu co mi Wolf — neb on jest tím Čechoněmcem — vychvaloval a v krátkosti po našem seznámení jsme oba odjeli do tehdejšího, rostoucího Chicaga, odkudž jsme se chtěli pak vydati k Tichému oceánu, na jehož březích se rozprostírá zlatonosná Kalifornie. V tehdejší "městě zahrad" se mi líbilo již k vůli tomu, že tam bydlelo několik českých rodin v okolí Canal ulice, avšak Wolf mne z usazení se tam zrazoval, že v nynějším období války by tam pro nás žádná práce nebyla.

"Ale jak se dostat do Kalifornie," táží se, "když tam žádná dráha nevede?" —

"Pojedeme odtud do Saint Louisu," Wolf na to, "a pak se vydáme s tak zvaný "overland-trip" na dalekou cestu přes prerie, hory a doły, až dorazíme na místo. Trvá to při nejmenším tři měsíce, než tam dorazíme, za to ale zažijeme na cestě různých dobrodružství, na něž do smrti budeme vzpomínati. Já mám ještě stovku a ty o padesátku více. Koupíme si pušky a pevný oblek, tak abychom si mohli po zvěři vystřelit a ochutnatí té divočiny."

Uposlechl jsem, jak mi radil a za dva týdny po rozmluvě jsme táhli v průvodu mnoha zlatokopů a prospektorů ku vzdálené Kalifornii s vozy, v nichž byly zapřaženy muly. Na cestě tak setkal jsem se k svému velkému překvapení s jedním krajanem, který též s výpravou jel těžit zlato. Jmenoval se Václav Košíř."

“Košíř?” přerušil vyprávěcího Karel. “V Chicagu na severní straně bydlí již starší muž jménem Václav Košíř a ten mi vyprávěl, že byl též v Kalifornii.”

“A jak vypadá?” táže se Havlík s napjetím.

“Jest to muž vysoké postavy s malou jízvou na čele!” odpověděl Karel. —

“To je on — oh — to byl můj nejlepší přítel — avšak nyní musím ve vypravování pokračovati. Konečně jsme po hrozně namáhavém cestování nekonečnými krajinami dostali se až do hornatého okolí Calaveras, kde se nalézal tábor zlatokopů. Na ty nebezpečné doby nikdy nezapomenou, kdy člověk držel v jedné ruce rýč, anebo lopatu a v druhé pistoli, anebo pušku. Nebezpečná sebranka se tam toho času zdržovala a nikomu nebylo co věřit. Košíř, Wolf a pak jistý Osborn se mnou hluboko v horách pracovali a tento poslední měl i svoji ženu u sebe, která v malé chýšce pro nás vařila to, co bylo k jídlu v těch pustinách k dostání. Nejvíce ovšem divočina byla naší potravou.

Jednoho dne k nám zabloudili kočující prodavači líhovin a vyměnivše s námi několik galonů kořalky za zlatý písek, odejeli zase. A to se mně i Osbornovi stalo osudným. Již před tím jsem pozoroval, že Wolf po delší dobu štvě Osborna, který byl dříve ke mně přívětivým, proti mně, avšak já si toho mnoho nevšímá. Plně dva roky jsem pilně těžil zlatý kov s Košířem a šetřili jsme, kdežto Wolf vytěžené zlato donášel do Calaveras a tam vše propil. Já ho napomínal, avšak on mne vždy hrubě odbyl. Měl na mne vztek, že se s ním o výtěžek nechci dělit. I Osborn měl hezkých pár tisíc ušetřeno. Jednoho dne se vyjádřil, že se nebude dlouho mořit v táboře, v němž jeden z chlapů prý mu lásku ženy jeho odloudil.

V brzku na to mladá dosud žena dala život malému děvčátku, jež ten bidák Wolf přirovnával ke mně, říká, jak jest mi podobno. Ano — trochu bylo až na barvu vlasů a očí. Za nedlouho po narození dívčinky, matka této zemřela a tu mi Osborn veřejně vyčítal, že já jsem smrti její vinen, vyhrožuje mi v opilosti pomstou. Já jej napomínal, aby přede mnou nepronášel takové hanlivé řeči o své dobré ženě a mne nepodezřívá. — Byl-li střízliv, tu mne odprosil, kdežto opět nalézaje se pod vlivem alkoholu mi smrti vyhrožoval. Jinak mi zase důvěřoval, svěřiv mi všechny listiny, týkající se podílu našeho zlatodolu, ba i peníze mi odváděl, tak že měl uspořeno na sedm tisíc. O ty se as jednalo lotru Wolfovi a když jednoho dne se Osborn zase opil, tu mu řekl, že já jsem ten, jenž svedl jeho ženu. Rozlíčený vztekem a žárlivostí udeřil na mne Osborn slovy, že jsem tím nejbídnějším padouchem jakého kdy svět viděl. Já chtěl, aby urážku odvolal, avšak on se jako šílenec rozchechtal a vytáhnuv pistol, střílel po mně, zraniv mne v rameně. Co se pak dělo, nevím, neb já jako smyslů zbavený jsem se na něho vrhnul s nožem v ruce ani nevím, zdali jsem jej bodnul, an v té chvíli jsem obdržel do hlavy ránu, která mne srazila k zemi. Když jsem po chvíli k sobě přišel, ležela mrtvola nedaleko mne a v její prsou trčel můj dlouhý nůž.

U zavražděného klečel Wolf a řval: “Ty jsi vrahem Osborna—ty!” Nikdo nebyl vyjma Wolfa našemu zápasu přítomen, neboť Košíř se nalézal v nedalekém zlatodole našem a jak se zdá, o ničem nevěděl.

“Udám tě!” řekl Wolf, hledě na mne škaředě. “Jakmile se to v táboře dozví, máš lynč jistý, avšak dám ti příležitost se vykoupit.”

“Já jednal v sebeobraně!” namítnul jsem, do duše zdrcený.

“Tomu oni neuvěří a dají ti provaz!” chechtal se lotr. “Nu chceš vyklopit tři tisíce, anebo—”

“Dám ti je!” odvětil jsem polekán, načež sáhnuv do svého vaku, jež

jsem s sebou stále nosil a vytáhnuv tři tisícovky, podal jsem mu je. — Mrtvolu zavražděného Osborna jsme pak odviekli do hustého křoví a vykopavše jámu, v ní pochovali. V kempu se nikdo neptal, kde muž onen je, neb všichni se domnívali, že odešel do Calaveras, kde holduje pití. Ještě téhož večera jsem malou tříletou dcerušku zavražděného vzal s sebou a odešel do jmenovaného města, aniž bych v kempu byl někomu něco řekl. Mé i Osbornovy peníze jsem měl, chtěl jsem jich použití jen k vychování ubohého sirotka. Z Calaveras jsem prchnul do San Franciska a odtud po lodi jel pak kolem celé pevniny až do Baltimore, odkudž po krátkém pobytu dvou měsíců jsem odejel sem do nejsevernější části státu Wisconsin a zbudoval si u Odanah svoji Samotu, v níž byla Sylvie vychována. — Nejsem vinen smrti jejího otce, vždyť jsem jednal jen v sebeobraně, avšak trpím tím nesmírně — dnem i nocí."

"Já vám věřím, tatínku a až vše sdělím Sylvii, která sice není dcerou vaší, ale miluje vás jako vlastního otce, tu vám z toho srdce ráda odpustí," řekl Karel, hladě starého muže po vlasech.

"Ano—odpustila by mi, avšak já se k ní více nevrátím, neb nemohl bych patřit do té její upřímné tvářinky, aby mne neschválila zoufalost při vzpomínce, že jsem přece jen vrahem její skutečného otce!" pronášel Havlík v přerývaném pláči.

"Nepůjdete nikam, tatínku a několik dní bude u nás, než já vše na Samotě do pořádku dám. Ten lotr neví, kam jste odešel?"

"Ne, řekl jsem mu, že odjíždím do Milwaukee, abych koupil pro Sylvii nějaké šperky ku její svatbě s ním. Bidák se vesele řehtal a pravil, abych mu tam koupil též snubní prsten."

"Dobře jste učinil, otče, a co se týče mne, tu můžete býti ujištěn, že věřím úplně ve vaší nevinu a kdo by o tom chtěl pochybovat, toho bych rozdrtil jako plže. A nyní pojďme k mamince! Ta bude mít radost, až ji oznámím, že několik dní se u nás zdržíte."

Na to oba vešli do bytu Brožových, kde stará žena upřímně vítala dávného přítele a velkou radost z toho měla, když jí Karel sdělil, že otec Havlík bude po několik dnů jejich hostem, než se dá jakási záležitost do pořádku.

Toho večera spal Petr pokojně, kdežto Karel rychle vesloval přes jezero k Samotě, aby o všem zpravil Sylvii, která na otce čekala.

VIII.—Osvoboditel.

Sylvie, sedíc u okna dolejší světnice malého domku, velice se polekala, když na místě očekávaného otce se venku objevil Karel a v zápětí dovnitř vstoupil.

"Kde je tatínek?" otázala se s úzkostí.

"U nás a u maminky, drahoušku!" odvětil mladý muž, usmívaje se a líbaje ji v pobledlé tváře. "Nepřijde až někdy pozitíří, ale já tě budu hlídat — neboj se! Ale kde je ten ošklivý tulák a běhoun?"

"Řekl mi, že jede do Ashland koupit nějaký sváteční oblek k svatbě."

"Ten lotr!" zahrozil Karel.

"Ano, ku svatbě a teprve zítra že se vrátí. Ó, jak je mi protivným!"

"Věřím ti, dušičko — avšak doufej, že se vše k dobrému obrátí. — Dnes v noci se mi zdálo, že nad vaší Samotou sahala ruka spravedlnosti po Wolfovi. Zítra ráno se mnou pojeděš k matce, až vše zde pod zámkem uzavřeme a tam si s tatínkem promluvíš. Tobě chci ale vše říci, co mi on sdělil a až vše uvážíš, pak dojistu ubohému stařečkovi odpustíš."

Na to usednuv k Sylvii, vyprávěl jí onu událost v Kalifornii i o utrpe-

ní, jaké musel její pěstoun přestáti za dobu patnácti roků, kdy nezaviněně trpěl pod tíhou svědomí, které jej mučilo ve dne v noci.

"Můj dobrý tatínek!" zalkala klesnouc v náruč svého snoubence. — "Věřím mu z té duše, že pravého otce mého zabil v sebeobraně a tudíž jakmile se s ním zítra u vás sejdu, obejmú jej s láskou pravé dcery a odpustím mu."

Dlouho do noci seděli mladí lidé u okna, hledíce na stříbrojasnou tvář měsíce, který se na ně s modrého blankytu usmíval.

Následujícího jitra jasné, bezmračné nebe slibovalo krásný, teplý den. Karel vyšel z ložnice Havlíkovy, kde noc takřka bez spánku prodel, do dvorku, aby přinesl dříví do kuchyně, v níž bylo dosud ticho. Za nedlouho se však ozvaly lehounké kroky na schodech a Sylvie, seběhnuvši dolů, hleděla dveřmi na Karla, který se již s topivem v náručí vracel.

"To je moje práce, Karlíku!" usmívala se dívka, rdíc se v sličné tváři. "Dobré jitro a — jak jsi se u nás vyspal?"

"Ne jako doma, poněvadž jsem se obával návratu onoho světového lotra, který vám způsobil tolik nepříjemností a je vůbec nebezpečným chlapem," povídal mladý muž, vstupuje do kuchyně, kde u kamen přinesené dříví složil. "A jak jsi se ty vyhajala?"

"Právě as jako ty," odvětila Sylvie, kladouc do kamen polínka, jež pak podpálila. "Měla jsem před Wolfem strach, neb ten by mohl v opilosti lecos zlého provést."

"Byl jsem tu já a se mnou by byl musel počítat," řekl Karel na to, hledě oknem na stezku, vedoucí k jezeru. Právě se chtěl obrátit k Sylvii s další otázkou, když pojednou spatřil muže jakéhosi, jak přichází k domu. "Tamhle jde nějaký cizinec," pravil k dívce, která jedním skokem se octla u okna. "Je to starší již muž a slušné oděn."

"Kdo to asi bude?" třásla se Sylvie v úzkosti, že opět něco hrozného na ni čeká.

Cizinec došed dveří zaklepal a když mu Karel otevřel, tu oba překvapením vykřikli.

"Ach, pan Košíř!" vítal mladík příchozího.

"Tak jsem tě přece našel!" radoval se příchozí, hledě zároveň na sličnou dívku. "Je to tvoje ženuška, Karle?"

"Dosud není — ale pojd'te dál, příteli!" zval tento, ujav nového hosta pod paží, uváděje jej do světnice ku stolu. Tak si sedněte! Tohle, Sylvinko, jest pan Václav Košíř z Chicaga, můj přítel," obrátil se k dívce, "a zde, pane Košíř, jest dcera pana Petra Havlíka."

"Havlíka?" skočil mu příchozí udiven do řeči. "Petr Havlík, jenž byl též zlatokopem v Kalifornii?"

"Ano, příteli!" odvětil Karel, pln napjetí. "Což vy jej znáte?"

"Vždyť jsme vlastnili spolu zlatodol u Calaveras — ale kde jest? — Žije ještě?"

"Ano — ale dnes právě se nalézá u mé matky na druhé straně Little Bay," odvětil mladý Brož. "Počkáte-li, zajedu proň s loďkou a za hodinu tu bude. Zatím vás Sylvie zde pohostí. Ale jak jste vůbec našel toho místa, pane Košíři?"

"Tvoji adresu jsi mi dal za svého pobytu v Chicagu," vyprávěl Košíř. "Já vždycky toužil a moje žena též po zdravém venkovu a poněvadž jsi mi vyprávěl, jak krásný kraj je v okolí městečka Ashland a zejména v létě, tu jsem se rozhodl, že se sem podívám a zakoupím malou farmičku, na níž bychom s mojí Verunkou bydleli, vzdálení hluku velkoměsta. Já před lety v Kalifornii nahrabal as deset tisíc dolarů a s nimi po jedné události, jaká se tehdy v našem táboru udála, odejel do Chicaga, kde jsem si zařídil-ob-

chod se železářským zbožím a dobře pochodil. Nyní máme se ženou dost, abychom si odpočinuli. Často jsem vzpomínal na svého přítele Havlíka a pak na jednoho lotra, jménem—”

“Wolf?” doložila Sylvie se smutným výrazem v tváři.

“Ano— Wolf — ale jak vy znáte jeho jméno?” překvapen otázel se starý muž.

“On k nám asi před třemi týdny přišel,” vyprávěla dívka, “a souží velice mého tatínka.”

“Já už asi vím proč!” Košíř na to. “Jest to bídný chlap, který je všeho schopen. Ale teď, Broží, dojed'te pro Petra a já se mu s něčím svěřím, co jej potěší.”

“Již jdu!” řekl Karel a tvář se mu vyjasnila. “Sylvinko, mně se zdá, že se můj sen vyplní a Wolfa zasáhne ruka spravedlnosti!” Po té podav dívce ruku, zahleděl se s útechou do její tvářinky, v které bylo znáti vzrůstající se klid a radost. Když i rukou vítaného hosta potřásl, vyběhl ven a za nedlouho jej Sylvie s Košířem spatřili, jak v loďce ujíždí po hladině jezera, zalité sluncem. Když zmizel za jednou oklikou břehu, tu se obrátila dívka k příteli svého pěstouna a pravila: “Musím pro vás něco k jídlu upravit. Ale jak jste sem trefil, pane Košíř?”

“V Odanah mi řekl saloník, když jsem se ho tázal, kde Brožovi bydlí, že Karel as doma nebude, nýbrž u svého přítele na Samotě. Nesdělil mi ani jméno mého dávného soudruha, jako by něco tajil. Poslal se mnou chlapce, který mne sem dovedl, ale nikdy bych nevěřil, že zde Petra nalznu.” —

“Bydlíme zde již patnáct let a dobře se nám vede, až na to, že otec vnitřní jakousi mukou trpí,” vyprávěla Sylvie. “Avšak odpusťte, musím do kuchyně, abych něco k lunči připravila, než se Karel vrátí.”

Po odchodu Sylvie hleděl Košíř dlouho na dvěře, za nimiž tato zmizela a pravil si: “Jak krásné to děvče! To je pravý venkovský skvost — všechno tak milé u ní a přirozené. Karel s ní bude šťasten — vždyť jest to beztoho jeho milenka. Ale dcera Havlíkova to není — celá nebožka Osbornová—její matka.” Po té nakloniv se k oknu, hleděl dolů na jezero v záři teplého podzimního slunce se třpytící.

Kolem jedenácté hodiny se objevil na vlnách člun, v němž dva muži seděli a jak starý muž poznal, byli to Havlík a mladý Brož. Zvednuv se, vyšel přede dvěře do malé zahrádky, čekaje na svého přítele, jenž vzdor svému stáří rychle spěchal po příkré stezce ku svému domku, až se octnul Košířovi tváři v tvář.

“Václave!” zvolal Havlík objímaje radostně nenadálého hosta. “Ach, ty ani nevíš, jak jsi mne potěšil svojí návštěvou!”

“Petře,” odpovídal Košíř, “nebýt tuhle Karla Brože, nebyl bych ani věděl, že dosud žiješ. Ale jak jsi se, hochu, změnil — věř, že bych tě ani nepoznal, kdybychom se v Chicagu potkali.”

“Ale já tebe ano!” řekl Havlík. “Vyjma, že jsi trochu sestárnul, vypadáš tak zdravě, jako tehdy před lety v kempu, kdy jsme společně ten prokletý kov — zlato digovali. Ano—prokletý, poněvadž mi přinesl hrozné útrapy a bolesti duševní!”

“Vím to — a tím vším jest vinen ten ničema Wolf, který tě mezi druhými zlatokopy očerňoval a nejvíce ti uškodil u Osborna, vrhaje na tě ošklivé podezření, že držíš s jeho ženou,” odpovídal starý Chicažan.

“A před nedávnem se připlížil za mnou jako jedovatý plaz, vyhrožuje mi, pakli jej u sebe nenechám a nedám mu Sylvii za ženu, že oznámí úřadům, jak jsem zavraždil Osborna v kempu u Calaveras,” vyrážel ze sebe bolem a úzkostí zdrcený muž.

“Tak?” zvolal Košíř. “Já vím, kdo je vrahem otce tvé schovanky — avšak pojd' me dovnitř, tam ti vše povím.”

“Ty znáš vraha — jenž—” Dále nemohl starý muž mluvit a zapotáce se, klesnul vedle stojícímu Karlovi do náruče.

“Můj bože, snad jej ranila mrtvice!” vzkřikl mladý muž, sahaje na tvář bezvědomého muže.

“Jen ho vezmi pod jedno rameno a já pod druhé a zavedeme jej do světnice,” pobídl Košíř, podpíraje svého přítele. “Nic mu není, trochu studené vody ho přivede opět k životu.”

U dveří jim přiběhla vstříc Sylvie a spatřivši svého pěstouna na smrt bledeho a klesajícího, dala se do usedavého pláče, objímajíc jej zároveň. “Můj tatínku — můj drahý — otče!” sténala bolestně, berouc hlavu jeho do svých rukou.

Havlík tímto dotknutím přišel k sobě a otevřev oči, v nichž zaplálo cosi nadějného, vzpřímil se a zvolal: “Děvče, zdá se mi, že přišlo konečně vysvobození z mého hrozného stavu!”

Když usadili majitele Samoty do dřevěného houpáku, tu přisednuv k němu přítel jeho, začal: “Nyní ti chci, milý Petře, vše sdělití, jak se věc se zavražděním Osborna má. Když tehdy mezi vámi oběma, kdysi dobrými přáteli, následkem bídné pomluvy lotra Wolfa, ona srážka neda-leko našeho zlatodolu se udála, klečel jsem já v hustém křoví a rýpal se v hlíně, v níž se cosi jako zlatý písek blýskalo. V tom zaslechnu křik a hádku a když jsem vyhlédl z křovin, spatřím, jak na tebe Osborn útočí s pistolí v ruce. Hned v zápětí se ozvala rána a tys si sáhnul na rameno, kam ti as dle všeho kule vjela. Na to jsi se znovu vrhnul na Osborna s nožem v ruce, avšak Wolf, vedle stojící, tě předešel, vrazil Amerikánovi nůž svůj do srdce, tak že tento zachroptěv, klesnul k zemi a za minutu skončil. Tys ani nevěděl, co děláš, tak že ti onen lotr lehko vyrval nůž z ruky a vytáhnuv svůj z prsou mrtvoly Osborna, vrazil tvůj do srdce ubohého muže. Pak tebe ranou pěstí omráčil. Když jsi přišel k sobě, tu tě nazval vrahem otce Sylvie. Svůj nůž odhodil právě do onoho houští, kde já se nalézal. Já uchopiv zkrvácený nástroj, jímž hnusná vražda provedena byla, odplížil jsem se s místa, jelikož jsem se obával pomsty bídného Wolfa. Čekal jsem as hodinu v zlatodolu, ale když jsem přišel na místo vraždy, tu nikoho tam nebylo, ani mrtvého Osborna jsem nespatriil. Vrátil se do kempu, dověděl jsem se, že Osborn, jeho dceruška, ty i Wolf jste odešli pryč. Jen k vůli tobě, Petře, jsem mlčel, neb kdyby se chlapi v kempu byli dověděli něco o zavraždění prospektora Osborna, byli by tebe pronásledovali a lynči bys nebyl ušel. Wolf měl tvůj nůž v rukou, jako důkaz, že tys vrahem oblíbeného Yankee-a. Až se onen lotr sem k vám vrátí, tu jej přivítám a dokáži mu, kdo zákeřně zavraždil našeho soudruha z kempu.

“A čím mu to dokážeš?” táže se Havlík slabým hlasem.

“Tímhle!” odvětil Košíř, vytáhnuv ze zadní kapsy velký, zavírací nůž, zarezavělý a jako by na něm ještě po letech krev lpěla. “Než jsem se vydal na cestu sem, tu mi napadlo, abych nůž vzal k sobě, poněvadž mi stále cosi v mém nitru povídalo, že jej budu potřebovati. A vídíš, já se ve své předtuše nemýlil. Ale kdy se as ten bidák vrátí domů?”

“Tak někdy k večeru!” odvětila Sylvie, v jejíž očkách zářila naděje a nevýslovná radost. Objímajíc svého pěstouna, doložila, libajíc jej v tvář: “Tvé srdce znám, že by cos podobného nemohlo přijmouti do svého nitra. Ty dobrý otče můj a někoho zavraždit? Ó, tatínku, jak se cítím šťastnou při vzpomínce, že se ti opět mysl vyjasní a ty vesele do světa hledět budeš.” —

“Mně jest tak volno — dceruško, smím-li tě tak nadále nazývat.”

“Ano, tvoje, poněvadž jsi mne vychoval s pravou otcovskou péčí,” odpovídala Sylvie, “avšak co bych si přála, kdybys mi aspoň trochu popsal podobu mého pravého otce.”

Po těchto slovech se Havlík vyvinul z náručí své schovanky a přistoupiv ku zamčené skříni v rohu světnice, otevřel příklop a vytáhnul z ní malý balíček, podal jej Sylvii.

“V něm jest jeho podobizna, dceruško,” řekl přerývaně, ale dál nemohl, jak mu vzlykot svíral hrdlo.

Sylvie vytáhnuvši z obalu malou podobenku, zahleděla se do této a plačíc, zvolna pronášela: “Je to můj pravý tatínek — a jak upřímný oblíbenec má. Můj ubohý, nešťastný oče!” Po té usedla a líbajíc obrázek, vsunula si jej za šňadra. “A moje matka?” obrátila se ku svému pěstounu.

“Ta spí věčný sen na malém hřbitůvku v Calaveras,” odvětil Havlík, stíraje si s očí horké slzy. “Zemřela za měsíc po tvém narození a nevím, budeš-li mi věřit, ale já tě opatroval jako svoje vlastní dítě po celou dobu až do dnešního dne.”

“Pak mému otci budu věnovati jen vzpomínku a matince též, avšak tobě, drahý tatínku, vděčně oplatím vše, co jsi pro mne vykonal.” Po té ovinula měkké rámě kol krku pěstouna, líbajíc jej v tvář.

“Šťastní budete!” řekl po chvíli Košíř, zvedaje se od okna. “Pokoj po dlouhých letech zavládne v tvé mysli, Petře, a až tyto dva,” při tom ukázal na Sylvii a Karla, “uvede manželství ve společný krok životem, pak se ti, příteli, ani se světa nebude chtít. Nyní, ale — věřte mi, bych něco k posílnění potřeboval.”

“Hned to bude, strýčku!” zajásala Sylvie, rdíc se radostí v růžovém líčku a mávajíc vesele ručkou, odběhla do kuchyně.

Při dobrém obědě si snad poprvé na Samotě Petr Havlík pochutnával od té doby, kdy pronásledován pochmurnými myšlenkami, považoval se za vraha otce své hodné schovanky.

“Sylvinko,” žertoval Karel. “Zdáli pak co pravá Američanka si vezmeš Čecha za muže?”

“Nejsem pouze Američankou — třeba že moji rodiče jimi byli — nýbrž i Češkou. V mých žilách proudí krev Yankeů, ale mysl a srdce jsou české, tak jak je tatínek přizpůsobil a já jsem šťastnou, že se stanu manželkou statného hochy, jehož matka mi vštěpovala lásku k vlasti české.”

“To je dítě!” jásal Košíř. “Karle, ty ani nevíš, jaký klenot budeš nazývat svým.”

“Vím to, strýčku, a proto jsem nejšťastnějším člověkem pod sluncem.” Na to obejmuv svoji snoubenku, líbal její sličnou a růžovou tvářinku až do uzardění.

“Bud' šťastnými!” přál oběma Havlík. “A až—” však v tom zmlknul. — —

“No—což, bando, nemůžete člověku otevřít dvěře?” ozval se v té chvíli na dvorku chraptivý hlas a hned na to ozvaly se těžké kroky na chodbě. —

“Wolf!” vzkřiknul Košíř, vyskočiv se židle, kdežto Havlík leknutím nemohl s místa. Za to ale Karel přiskočiv k dveřím, prudce je otevřel a zvolal: “Jen dál, chlape—již se stmívá a my tu na tebe čekáme celý den.”

Zaražen zůstal příchozí v chodbě státi, až teprve po chvíli opět zařval: “Co tu chceš, kluku? Táhni, nebo tě vyhodím! U Petra nemáš co dělat a holku nedostaneš, jako že mi v kempu “skank” přezdívali!” Po té vrazil dovnitř, rozhlížeje se po světnici. Při spatření Košíře se náhle zarazil a koktal: “Kde—kde jsi se tu vzal, Džimi?”

“Abych tě chňapnul a odevzdal katovi, jehož provaz si zasloužíš, ty, bidáku!” odpověděl mu Košíř rázně, vzpřimiv svoji statnou postavu.

“A co na mně víš?” otázal se Wolf, třesa se, neboť v okamžiku vystřízlivěl z opilosti.

“Že jsi ty zavraždil Osborna, kteréhož hnusného činu jsem byl svědkem já. Či je to nůž?”

Wolf, obklopen jako stvaný vlk rozhodnul se skočit se strmé skály do jezera —
však špatně si vypočetl svůj skok.

Na to obrátil se host k mladému muži: “Chytni ho, Karle. Svážem ho a dovezem do Ashland, odkudž bude poslán do Kalifornie. Já jako svědek s ním, aby očištěn byl poctivý a řádný muž, jakým jest Petr Havlík.”

Již při prvních slovech Košířem pronešených, obrátil se rychle Wolf a vyskočiv ze dveří, pádil k lesům, avšak v běhu rychlejší Karel, jenž byl chopil za dveřmi postavenou pušku nežli vyběhl za prchajícím, mu zastoupil cestu, tak že zlosyn byl nucen prchatí zpět k jezeru, s jehož

skalnatého břehu se táhla jediná příkrá stezka od Samoty, po níž bylo možno sejít dolů. Avšak už stál na ní Košíř a o něco dále Havlík s důkladným kyjem v ruce.

"Zlořečenci!" křičel prchající. "Mne tak snadno nedostanete—však já se dolů dostanu!"

Ale nebylo to tak snadné, jak se domníval. Když pronásledovaný zlo-syn dospěl vysokého skalnatého břehu jezera, tu nevěděl v kterou stranu se obrátiti. Z jedné strany hnal se k němu Karel s puškou v ruce, na druhé straně blížili se vysoký a silný Košíř a starý Havlík ozbrojený obuškem. Wolf obklopen jako štvaný vlk, rozhodnul se se strmé skály, as čtyřicet stop vysoké, skočiti do vody v naději, že jako dobrý plavec unikne pronásledovatelům. Špatně však vypočetl si svůj skok. Skalka povolila pod jeho nohami a bývalý zlatokop, zločinec a vrah se s děsným výkřikem sřítíl do prohlubně, ve které se zmítaly vlny. Nežli dopadl do vody, narazil hlavou a skalní výběžek, načež zmizel v jezeře, pohlcen prudkým příbojem.

Když pronásledovatelé doběhli břehu, nebylo uprchlíka nikde viděti.

"Dostal, co mu patřilo!" pravil Košíř, jenž se první vzpamatoval. "Věru, že si chlap ani tak lehké smrti nezasloužil. Spravedlnosti učiněno zadost a ty, Petříku, jsi dosáhl kýženého klidu, že nikdo nemůže ti vyčítat nějaký špatný skutek. Jsi očistěn a pravý vrah došel své odplaty."

"A já se dočkal toho šťastného okamžiku, že svému osvoboditeli mohu stisknouti ruku," odpovídal Havlík v radostném pláči.

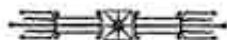
"Toho nebude zapotřebí, ale co mi můžeš učinit jest to, najít mně nějakou nevelkou farmičku ve blízkosti Samoty, abychom my staří kamarádi se mohli denně scházet — těšit jeden druhého a radovat se ze života, dokud si pro nás ta zubatá nepřijde."

* * *

K svatbě Sylvie s Karlem Brožem, kterou bohatě vypravil šťastný Havlík, jenž nyní vesele do světa hleděl, sešli se bezmála všichni obyvatelé malé osady Odanah a veselá nálada panovala mezi nimi po celé dva dny, než se vše odbylo.

Karel prodal svůj majetek krajanu Košířovi a s matkou se odstěhoval na Samotu, zvětšiv před tím domek o několik světnic, tak aby bylo pro všechny místa dostatek.

Krásné, blahé doby nastaly šťastným lidem a když po roce se nad Samotou vznesl čáp a upustil do náruče šťastného manžela hezkého klučíka, tu dosáhla radost všech nejvyššího stupně a dědeček Havlík a babička Brožová se cítili zároveň s mladou maminkou jako v nebi a s nimi manželé Košířovi, kteří k nim denně docházeli.

KUKAČKA.

Zakukej, kukačko,
zakukej z jara,
hodně let nakukej,
ať jsem tak stará!

Zakukej, zakukej
na dlouhé časy,
ráda bych měla kdys
stříbrné vlasy.

Jako má babička
v zimě i v létě,
pořád jí hlavěnka
do běla kvete.

Pro radost vnoučatům,
pro jejich štěstí —
Kéž mne tak nechá též
Pán Bůh kdys kvéstí!

Vilma Sokolová.

Dostál pomstě.

Povídka z amerického vojenského života.

Z literární pozůstalosti M. Maška.

Byl to zvláštní nováček ten Bill Davis, který ještě s deseti jinými narukoval z východu k naší škadroně ve stanici Huachuca v jihovýchodním cípu Arizony na jaře roku 1885. Pravím zvláštní, proto že nejenom urostlou a kostnatou postavou lišil se ode všech ostatních, ale také celé jeho jednání nasvědčovalo, že jest něčím jiným než čím obyčejně rekruti bývají. Nápadná byla každému jeho málonlůvnost, ale když promluvil, bylo v řeči jeho mnoho neznámých a zvláštních výrazů, jež teprve se nám vysvětlily, když jsme od prvního našeho seržanta zvěděli, že Davis poslán byl k nám z východního kentuckého okresu Breathitt. V okrese tom horalé mají své zvláštní nářečí, jehož se houževnatě drží, k čemuž také přispívá, že žádní noví osadníci odjinud se tam neusazují, a to z mnohých příčin, z nichž hlavní je hornatost kraje, jenž sotva vyživuje staré obyvatelstvo, a pak také předpojatost domácího obyvatelstva k cizincům a přichozím vůbec. Obyvatelé krajů těch jsou postavy vysoké, hranaté a jich představitelem byl dobře náš nováček Davis, pravý to hromotluk.— Každému, kdo ho viděl, jak kráčí kolísavým krokem, bylo divné, že odvodní důstojník přijmul takového kolohnáta k jízdě, k níž po většině se přijímají mladí mužové menší a slabší postavy, za to však dobře vyvinutých prsou. Však v brzku mělo nám to býti vysvětleno. Davis s ostatními nováčky nastoupil, aby od začátku prodělal cvičení v jízdě. Cvičitel poddůstojník, pohlédnuv na klacka Davise, v duchu si pomyslel, že ten mu dá asi nejvíce práce, aby ho aspoň trochu jako jezdce vycepoval, než svěřené mu nováčky předvede kapitánovi jako jezdce schopné cvičiti s celou četou. Davis při výkladu cvičitele seržanta hrubě ani neposlouchal, ale ku podivu, když mu veleno, aby dle předpisu na neosedlaného koně se vyhouplnul, udělal to tak obratně, že by se byl za to žádný krasojezdec styděti nemusel.

Seržant a druzí rekruti udiveně naň hleděti, ale Davis jenom se usmál a prohodil:

“Teď se mi teprv trochu zdá, jako bych byl doma v Kentucky. Jenže tam jsem mívával pod sebou ušlechtilější zvíře nežli je tento missourýský farmářský neohrabaný kostroun.”

Nejen u rekrutů, ale i u starších vojáků získal si Davis svoji zručností v jízdě respekt a i sami důstojníci se zálibou na tohoto kentuckého čahouna pohlíželi, jak pěkně v sedle nebo bez sedla na koni se držel. Bylo vidět, že v jízdě i na těch nejohavnivějších koních cvičil se již od malička.

Davis, když přestal býti nováčkem, stával se i k soudruhům sdílnějším a mnohé veselé historky na večer dával k lepšímu ze svého života. Vojáci poznali, že výtečný jezdec tento pocházel z chudé rodiny, ale aby byl pověděl, co ho přimělo, že si vyvolil krušný život jezdecký na jihozápadu, to marně očekávali — Davis často uprostřed veselého vyprávění náhle se odmlčel, a pak již po několik dnů ze zamlklosti a nevrlosti nevyšel. —

Bylo to právě v době, kdy hrozný náčelník Čirikao Apačů, Geronimo, byl na válečné stezce v pohraničním státu mexickém Sonora a my před

nedávnm vrátili se do stanice z delší honby za ním. Generál Miles, který po generálu Crookovi velení oddílu vojska proti Indianům převzal, vida bezúčelnost stíhání rebelů v neschůdném pohoří Sierra Madre, rozestavil vojsko po jednotlivých četách na příhodná místa, jež mezi sebou udržovala spojení kurýry. Naše četa poslána byla do stanice a odtud každý den vyjel jezdec s poštou a depešemi vojenskými do tábora nejbližší čety, jenž ležel na druhé straně pohoří Huachuca. Cesta tam trvala celé půl dne a druhý den se jezdec vracel, potkáváje cestou jiného.

Cesta vedla mimo renč Stephensových, jak se tam všeobecně říkalo. Byli to dva mladí Kentučané, jak sami pravili, vzezření nepřilíš důvěru vzbuzujícího. Jel jsem mimo jejich renč dvakráte a pokaždé jsem byl rád, když jsem ji měl za sebou. Vždy se mi zdálo, jako bych měl každým okamžikem pocítiti ránu z brokovnice, bez níž ani jeden ani druhý obyvatel nikdy před renč nevyšel. Mímoděk mně tehdy napadlo, že asi nemají dobré svědomí, když se tak bojí. A jak později se ukázalo, neklamal jsem se. —

Nejednou byla o zmíněné renči mezi vojáky řeč, ale konečně uznáno, že jejich ostražitě jednání jest v těchto krajích ospravedlnitelné, neb na pomezí zdízovala se všelijaká čeládka, jmenovitě mexická, kterým doma hrozila za jejich zločiny ne-li smrt, tedy jistě dlouholetý pobyt v káznici. A tak se s nedůvěřivými obyvateli Stephensových renče pomalu každý usmířil. —

Ušlo tehdy mé pozornosti, když prvně o renči Stephensových mluveno, že vojín Davis sebou trhnul a napnutě poslouchal a neustával se vyptávati, jak který z těch Stephensů vyhlíží. Vojáci sice viděli oba dva, ale žádnému z nich nepodařilo se důkladněji si je prohlédnouti, neboť vždy teprve vyšli, když už voják měl renč jejich za zády, nebo někde za křovím skryti vojáka pozorovali. Ostatně takoví zálesáci podobají se zevnějškem svým sobě jako vejce vejci, otrhaní, ušpinění, v obličejí zarostlí, od slunce osmahlí, tak že až na výšku postavy hodil by dosti dobře popis jednoho na druhého. Jenom tolik ještě dlužno podotknouti, že nikdy na žádné Stephensy nepřišla žádná pošta do naší stanice a oni také ještě ani jednou do stanice pro nějaké potřeby nepřijeli, jako to tak často blízcí i vzdálenější okolní osadníci dělali. Podle všeho žili život samotářský, dohlížejíce střídavě na malé stádečko dobytka, jež se na úpatí blízkých kopců popásalo.

Jednoho dne vyslán byl s poštou do tábora za horami Davis. Kdo by si ho byl ráno před odjezdem doře povšimnul, byl by viděl, jak jest proti obyčejí svému rozčilen a a roztržit. Byl by viděl, jak pozorně zbraň svoji prohlíží, jako by se nějakého přepadení obával.

"Ty děláš zrovna, jako bys měl cestou několik nepřátelských Apačů potkati," dobíral si Davise jezdec Chapman, jenž, mimochodem řečeno, byl jaksi kritikem celé čety. "Ale máš dobře, mohl by se ti, jako mně před měsícem, připlésti do cesty huňáč, a skalp jeho přinesl by ti v Tombstonu dobrých deset pesů, což myslím, že není zrovna k zahození. Já bych si za ně aspoň na dva dny jednotvárnou službu vojenskou přijemnil." —

Ale mladý voják nezdál se slovům kamarádovým věnovati pozornost. Zamyšlen osedlal koně, zajel k úřadovně adjutantové a přijal dopisy a depeše, ze stanice odejel. Ale ta změna s ním, když se vrátil! To byl zcela jiný Davis. Bylo na něm viděti, že v nitru svém bojuje boj, že mu něco leží na srdci, s čím se však žádnému svěřiti nemůže. Stával se zapomětlivým, při cvičení nepozorným, tak že nejednou pohrozeno mu bylo trestem. Zdálo se, že Davisova mysl upnuta jest ku všemu jinému jenom

ne k věcem, které s povinnostmi vojenskými souvisely. Někteří staří vojáci říkali, že se mu zastesklo po domově, jiní zase se takové domněnce smáli, ale v tom se shodovali všichni, že se mu stav vojenský náhle znechutil a on že dlouho při něm nezůstane.

Ale jaké překvapení nás všechny očekávalo, že právě ráno toho dne, kdy ohlášen byl dávno a toužebně očekávaný příjezd do stanice vojenského výplatčího, Davise při ranním čtení jmen nebylo. První seržant i velitel čety tázali se vojinů, zdali by kdo o něm věděl, pouze však jeden muž, jenž tu noc stál na stráži u stájí, udal, že se mu zdálo, jako by kolem stájí na opáčné straně, kde on právě kráčel, mihla se mu v přítmí vysoká postava muže, jenž potom zaměřil přímo ku zahradě, kolem níž vedla cesta přes hory ku renčí Stephensových.

Tenkráté upustil kapitán od ustáleného zvyku poslati za uprchlíkem jízdní patrolu, neboť nedalo se nikomu ve hlavě srovnat, že by někdo mohl utéci, aniž by čekal těch několik hodin, kdy by byl měl svůj dvouměsíční šold v kapse. A skutečně ani tenkráté se kapitán nemýlil — Davis utekl, aby se ještě téhož dne k večeru vrátil, vyhnuv se cestou jezdcí, který se z tábora na druhé straně hor do stanice vracel. Nešel však přímo do svých kasáren, nýbrž zašel k domku kapitána, do něhož vešel, ale v pěti minutách již kapitánem provázen z domku vyšel a ku strážnici zaměřil.

Přes rozčilení, jaké výplata v západních stanicích v jednotvárném životu vojáků vyvolávala, přece jen každý hořel dychtivostí zvědět, co se s Davisem stalo. Ten, byv dotazován, smutně pohodil hlavou a poznamenal: "Brzy uslyšíte!"

A netrvalo to dlouho vyběhnul z adjutantury klerk celý vyjevený a sděloval, že adjutant z nařízení velitele stanice, který s kapitánem krátce před tím hovořil, dal telegrafovatí příručímú šerifa do Tombstonu, aby si přijel do Fort Huachuca pro vězně. V krátce na to vrátil se z tábora jezdec, který den před tím poštu vezl, ale ten nemohl ničeho určitého říci, pouze to sdělil, že mu bylo nápadné, že na renčí Stephensových nikoho nespatrił, což jindy se nestávalo. Měl prý sto chutí podívati se do jejich chatrče, ale pak si vzpomněl na nepřátelské jich vzezření a upustil od toho. —

Druhý den přijel z Tombstonu sám šerif a Davise odvezl. Ale pouta mu na naši žádost nedal a slíbil, že co bude moci, vše pro něj udělá, jako by už předem býval jist, že vojin ze všeho šťastně vyvázne. Jinak se tato laskavost u arizonského šerifa vysvětliti nedala.

Teprve následující poštovní posel přinesl něco určitějšího. Na renčí Stephensových natrefil dva muže, kteří mu řekli, že jsou koroner a policejní náčelník z Tombstonu a že přišli obhlédnouti mrtvoly obou bratří Stephensů, z nichž jeden nalezen zastřelen jen malý kousek od stavení, druhý pak v houšti trochu dále ve směru ku stanici. Nalezli druhou mrtvolu snadno, neboť tato skoro 48 hodin parnému slunci vystavená, vydávala už zápach, který úravce čtyřnohé i pernaté ze vzdálí svolával.

Inkvest tento byl pouze "pro formu" a úředníci zastali hned také úkol hrobaře, vykopavše pro mrtvoly mělké hroby, kde se jim to dalo ve skalnaté půdě nejsnadněji udělat. Renč pod horami zůstala neobydlenou a věru, že nebylo z nás nikoho, jež cesta mimo ni napotom vedla, aby nebyli při vzpomínce na tragedii zde odehranou pojat, když ne hrůzou ale spou pocitem nevolnosti.

Uplynul dobře měsíc, než byl případ Davisův vyvolán k projednávání před obvodním soudem okresu Cochise. Veliteli stanice bylo o tom zpředu uvědoměno a zároveň dáno mu na vůli, chce-li poslati aspoň dva svědky, kteří by o charakteru obžalovaného vypovídali.

Náhodou se stalo, že jsem byl jedním z dvou poslaných svědků, a mohu říci, že jsem tomu byl rád a to ze dvou příčin.

Předně, dovím se jistě něco z minulosti tajemného soudruha, neboť o tom, že truchlohra na renči za horami měla svůj počátek v rodném jeho kraji, jsem byl pevně přesvědčen. Za druhé, uvidím prvně hornické město Tombstone, které ještě před nemnohými léty bylo eldoradem na jihozápadu pro zlatokopy a dobrodruhy. Teď už z bývalé jeho slávy a zároveň prostopátnosti a bezuzdnosti zachovaly se jenom nepatrné zbytky, a město kdysi bohaté, bylo teď z dobrých dvou třetin obyvatelstvem opuštěné, domky z vepřovic stavěné větrem a deštěm napolo byly rozbořeny, pouze pevnějších staveb ze dřeva stavěných dosud bylo používáno. Maně mi tehdy napadlo, že věru nemohli si zakladatelé hornického kempu vymyslet případnější jméno, nežli Tombstone—náhrobek.

II.

Došlo k soudu, před nímž nám bylo šerifem dovoleno promluvit s obžalovaným Davisem. Ale jak jsme se podivili! Mysleli jsme, že natrefíme ho sklíčeného na mysli, a on zatím byl veselý, hovorný, jakoby nevěděl, co na něho v nejbližší chvíli čeká.

Soudní síň byla malá a posluchačů v ní byl by snadno na prstech dvou ruk spočítal — obyvatelstvo tamní bylo na podobné soudy uvyklé, tak že je už nevábili. Přečtena obžaloba a svědkové vypověděli vše, co o případu věděli — a mnoho toho věru nebylo — a i my svědectví složili, načež vyzván obžalovaný, aby vypověděl, co mu vtisklo vražednou zbraň do ruky. Davis totiž už dříve doznał, že oba bratry Stephense zastřelil, ale prohlásil, že udělal tak v sebeobraně.

Davis, když naň přišla řada, sklopil oči, jako by se rozmýšlel, pak ale náhle zdvihnul hlavu a v celé výši se vypnul, jal se vypovídati.

Ctihodný soudce a páni porotci! Abyste mohli posouditi správně dosah zločinu mně za vinu přisuzovaného, je nutno, abych vypověděl vámi v stručnosti běh svého života dříve, než vstoupil jsem v armádu Strýce Sama. Narodil jsem se před 23 roky v kentuckém okresu Breathitt z rodičů chudých a také moje mládí bylo die toho. Pracovati jsem musel od útlého mládí na neúrodných horských našich políčkách, zatím co otec sháněl dole ve kraji živobytí, nicméně mohu říci, že jsem byl s osudem svým spokojen. Lepšího ničeho jsem nepoznal a cítil jsem se v horském vzduchu šťastným. Otec přivedl jednou ze svých cest hříbátko ušlechtilého plemene, jak se později přesvědčil a u něho prodlel jsem také každou prázdnou chvíli a sotva že trochu povyroستlo, projížděl jsem se na něm, pokud jen to v těch našich neschůdných horách šlo. Co škola je, to nevím, začátkům čtení a psaní učili mne střídavě rodiče za dlouhých večerů zimních. Za to ale nebylo snad v celých horách chlapce mého věku, který by byl lépe uměl na koni jezdit, líčiti na zvěř nebo střílet škodnou, za jejíž skalpy otec slušnou sumu do roka z okresního města přinášel.

Tak jsem pomalu dospíval v urostlého, zdravého jinocha, kterého na světě nic netížilo než jen přání, aby mohl nějakým způsobem rodičům svým ve stáří jejich ulehčiti. Ale tu mi poslal osud do cesty dívku, která celý můj život do jiných kolejí uvedla. Byla to dceruška starého přítele otcova, jenž ale daleko od nás v horách byl usazen. Chtěje dceru svojí, Angelu, dáti do služby někam do města u nás na cestě k dráze, den cesty od nás vzdálené, na nocleh se zastavil. Nevím sám, jak to přišlo, že se mi Angela rázem zalíbila. Byla postavy svižné a urostlé, jak se na pravou horačku slušelo, oči jiskrných a vlasů havraních, ale to nejhezčí bylo u ní, že kolem malých jejích rtíků neustále šelmovský úsměv pohrával.

Ale také já nebyl Angele protivným, neboť hnedle jsme se spřátelili a u večer, když staří v chatě spolu hovořili, vyšli jsme do měsíční noci a tam na skalisku sedíce svoje životní strasti a slasti jsme si vypověděli. A to nás sblížilo ještě pevněji, a než ráno Angela s otcem na další cestu se ubírala, byli jsme navzájem jisti, že se loučíme ne jako známí, nýbrž jako milenci, ač slovo láska jednomu ani druhému dosud bylo z úst nevyšlo. To vřelé ruky stisknutí a ten pohled očí dosvědčovaly více nežli ústa mohla vypověděti, co v srdcích našich klíčí.

Druhý den doprovodil jsem otce s dcerou kus cesty a s poměrně lehkým srdcem vracel jsem se do své otcovské chatrče prose v duchu osud, aby ochránil to mně nejmilejší, co jsem na celém světě po rodičích měl a přivedl mi ji zpět takovou jako jest nyní. Za několik dní stavěl se otec Angelin na zpáteční cestě k domovu zase u nás a sdělil, že našel pro dceru v okresním městě Jackson místo služebné u hodné rodiny.

A zvláštní jest, že se mi z počátku po milé dívce tuze nestýskalo, a jak by také bylo mohlo, vždyť jsme se znali navzájem sotva několik hodin, ale později jakési neblahé tušení neustále ve mně se ozývalo. Zdálo se mi, že mladé nevyznané dosud naší lásce hrozi nebezpečí, že Angela potřebuje mé pomoci a všelijaké chmurné představy pronásledovaly mne ve dne v noci. Nejednou mně napadlo, abych bez vědomí rodičů rozběhnul se do Jacksonu a Angelu vyhledal, ale hned zase jsem tu myšlenku zavrhnul. A tu není divu, že tento stav duševní měl vliv na moje vzezření a milující oči staré matky brzy postřehly, že všechno se mnou není v pořádku. —

Sdělil jsem jí vše, beze všech vytáček a zároveň podotknul, jestli by ničeho proti tomu nenamítala, když bych se odešel podívat za Angelou do Jacksonu. Otec v tom čase dlel mimo domov, což bylo mému plánu poněkud na závalu, neb sotva mohl jsem doufat, že by matka svolila zůstat sama v odlehlé horské chatrči. A snad jiná matka by byla bránila, ale moje, ta otužilá horačka, pouze několik okamžiků se rozmýšlela, než svolila. Celý rozradostněn zaopatřil jsem vše pro domácnost na několik dní a potom provázen přáním matky zduhu mé cesty a brzkého návratu rozveselen vydal jsem se prvně ve svém životě do světa, o kterém jsem věděl jen z doslechu.

Věděl jsem, v kterém směru malá železniční stanice leží a hnedle jsem tam za ranního chladu, maje cestu stále s kopce, dorazil a odtud odjel jsem vlakem do Jackson. Byla to moje první jízda po vlaku a za jiných okolností byla by mne zajímala, ale tentokráte jsem byl celý zabrán myšlenkami na Angelu.

Do Jacksonu jsem šťastně dojel, ale horší bylo, že jsem nevěděl, kde mám nyní Angelu hledat. Jedině, co jsem věděl bylo, že slouží u obchodníka jménem Majer. Angela byla v psaní právě tak slabá jako já, ne-li ještě slabší, tudíž mi ani nepsala, a kdyby i byla si dala psaní napsat, kdo ví, jestli by byl dopis došel, neboť k nám do hor pravidelné poštovní cesty nebylo. Kde sloužila, vzkázala po jednom horalu, blízkém našem sousedu, kterého náhodou při nákupu ve městě potkala. Co teď? Stál jsem na náměstí, jež mne svou rozsáhlostí téměř ohromovalo, hlava mi šla nad tím vším ruchem a životem kolem, a nebyťi toho, proč jsem do Jacksonu přijel, byl bych se hned vrátil do milých svých hor. Nevěděl jsem si rady.

Tu šel proti mně šedivý, vytáhlé postavy pán, s dlouhými šedými kníry a dobrácky na mne pohleděl, jako by mi chtěl dodatí odvahy.

Přistoupil jsem k němu a optal se ho, zdali by mně pověděl, kudv bych se dostal k domu obchodníka Majera. Usmál se a vytáhnuv jakousi kníž-

ku, nahlédl do ní a napsav na lístek adresu, pověděl mi, kudy mám jít, a kdybych snad přece netrefil, bych požádal jen policistu, který mi cestu naznačí. —

Abych dlouho trpělivost páně soudcovu nenapínal, musím své líčení zkrátiti. Řeknu krátce, Angelu jsem našel, ale to nebyla ta, s kterou jsem se v horském kraji našem jenom před málo měsíci rozloučil. Ty tam byly její jiskrné oči, celá její postava jevila na sobě jakousi sklíčenost. Byla bledá, ale při spatření mně zbledla jako tamta stěna, a kdybych ji nebyl zachytil, byla by klesla. Ach, jak mně bylo tu chvíli, nemohu slovy vyjádřit. Ještě dnes se na to ani pomysliti neodvažuji. Trvalo to chvíli, než se Angela tak dalece opanovala, že mohla mi sdělit, jak upadla v osidla nesvědomitého lotra. Byl to jeden z těch, jež se mi podařilo poslati na věčná loviště.

Vyrazil jsem z domu jako šílený hoře jen touhou, abych mohl svůdce mé nevěsty skoliti. Ale neznal jsem hrubě ani jeho jméno, na tož jeho osobnost, a tak bez cíle bloudě došel jsem zase k domu, kde Angela sloužila, nevěda, mám-li vejíti. Co se tak rozmýšlím, přijde mladík dosti slušně oděný, ale vzhledu nepřijemného a zastaviv se u mně, jizlivě mne osloví: "Bratříček sličné hvězdy z hor? Nu to jsem rád, že vás poznávám, budeme brzy příbuzní—" Vidá však, jak se mi v očích zajiskřilo, ihned spustil jinou—"Odpusťte, tohle vyhlíží, jako byste byl její ženich, ale to vám hned řeknu, že horská ta květina patří mně, a každý, kdo by si chtěl na ni dělati nároky, musí počítati napřed s Frankem Stephensem!" —

"A to také bude, lotře ničemný!" vzkřiknul jsem, tasil pistol, zafřeskla rána a chvastoun, zasažen se strany do obličejce, skácel se k zemi.

Seběhli se lidé, přiběhli strážníci a než jsem se vzpamatoval, octnul jsem se na policejní stanici. Ale zdálo se mi, když jsem ten kupící se kolem mne lid viděl, že jsem zahlédl ubledlou tvář Angely, a jak hleděla se davem ke mně protlačiti. Když jsem se poněkud uklidnil a vše rozvážil, otřásl jsem se hrůzou a zároveň žalem, jak to bude působiti na moji starou, churavou matku, až se dozví, že syn její na místě, aby jí byl ve stáří podporou, stal se vrahem, který po případě čin svůj na šibenici odpyká.

Než věci stály pro mne příznivěji, než jsem se domníval. Franka Stephense jsem pouze na dosmrť poznamenal, což mne mimochodem těšilo a potom také soudcové v Kentucky nebéfou trochu prolité krve na velkou váhu. A tak se stalo, že když jsem přišel druhý den k soudu, obžalován ani ne z pokusu vraždy, nýbrž jen z nepořádného chování, a soudce vše do podrobnosti vyličil, tento poslal policistu podívati se na poraněného a také vypátrat poněkud jeho dosavadní život a líčení na chvíli odročeno.

S tlukoucím srdcem očekával jsem návrat policisty. Přišel a oznamoval soudci, že muž ten jest postřelen jen lehce a co se tkne jeho pověsti, že jest nanejvýš špatná — je už dvakráte trestaným koněberkou z Arkansasu, který pro třetí podobný zločin z toho státu utekl.

Hle, jak se karta obrátila! Já byl hned propuštěn a zatknutí Franka nařízeno.

Vrátil jsem se k Angele, která s patrnou radostí mne uvítala. Řekl jsem jí, aby si složila své věci, že vezmu ji s sebou k nám do hor, aby tam u mé matky potřebného útulku pro svůj stav nalezla. Dělal vše jako stroj, v ničem mně neodporovala. A tak jsme přijeli k matce.

Angelu si matka brzy oblíbila na její poklesek pranic se neohlížejíc. Já však, kdykoliv jsem se na nevěstu svoji podíval, vždy po pomstě jsem vzplanul. — Přišla konečně osudná chvíle, Angela stala se matkou, aby ale rána byla dovršena, novorozené žilo jen několik dní a v několika

dnech matka je následovala. Zůstal jsem zase se starou matkou, její dny však byly už sečteny a než první sníh na horách se objevil, uložil jsem ji na stráni vedle milované Angely a krátce potom otec, nachladiv se, podlehnul zápalu plic.

Ztrativ v rodných horách vše, co mi bylo ve světě nejdražším, rozhodnul jsem se zajíti někam hodně daleko a tam hleděti zapomenouti. Na hrobech svých milých jsem se s horami rozloučil a Angele slíbil, že setkám-li se někdy s jejím svůdcem, že pak budu jistě lepším stfělcem, než jsem byl v Jacksonu.

Odebral jsem se do Louisville, kde chodě městem, uzřel jsem na ulici vojina, který se mne, když jsem se díval na výjevy ze života vojenského na dveřích místnosti vymalované, zevrubně prohlížel.

"Chtěl byste odtud někam hodně daleko, mladý příteli?" pravil ke mně. —

"Ba právě, že ano!" bezpečně jsem odvětil, neb skutečně měl jsem v úmyslu někam hodně daleko mezi neznámé mi lidi se uchýliti.

"Tak jen vejděte tuto do úřadovny," ochotně pobízel voják, "jste na pohled těla statného a jako Kentučan jste zajisté dobrým jezdcem. U naší jízdy scházejí nováčkové, jistě v některé západní stanici budete vítán!" —

Ani nevím, jak se to stalo, vešel jsem, byl jsem přijat a po krátkém pobytu v Jefferson Barracks u St. Louisu poslán ještě s jinými do Fort Huachuca, Arizona.

A teď už budu se svojí historií brzy hotov. Jakoby spravedlivá Nemesis kroky mé řídila, octnul jsem se, nemaje nejmenšího tušení, právě na blízku toho, který blaho mé životní ztroskotal. Pouhou náhodou uzřel jsem bratry Stephense, když jel jsem s poštou. Při tom bylo po mně jedním z nich stfeleno. Umínil jsem si, že jim to nedaruji a pěšky odebral jsem se, nikomu nic neřeknuv, k jejich renči. Neměl jsem v úmyslu sáhnouti jim na život, pouze chtěl jsem vyzvatí je, aby hleděli odtud se ztratiti, neboť blížká jich přítomnost by mně život vojenský v nynější stanici dělala nesnesitelným. Znaje jejich náklonnost ku kradení koní i hovězího dobytka, podotknul jsem zároveň, že by provádění něčeho takového v tomto kraji jim brzo krk zakroutilo. Vyřídív, co jsem měl na srdci, vyšel jsem z renče a nastoupil cestu zpáteční, když mladý Stephens, právě svůdce mé Angely za mnou vyšel a posměšně zvolal:

"A což, vojáku, co pak děláš ta tvoje bledá horačka, vzal jsi si ji sebou na vojnu? Budu hledět přijít se na ni podívat a starou známost obnovit." —

Dovolil si tuto drzost jenom asi pro to, že myslel, že nejsem ozbrojen, ale po čertech se zmýlil. Když jal se urážlivě mluvit o mé nevěstě, nevěda ani co vztekem a lítostí dělám, tasil jsem pistol a dobře mířenou ranou bídніка skolil. Sotva se tak stalo, vyběhl z chaty starší Stephens s brokovnicí, ale udělal sotva několik kroků, když zahoukla druhá rána a druhý lotr válel se v krvi.

Zůstal jsem na okamžik jako ohromen, ale pak vzpomenuv si na svojí nešťastnou nevěstu, byl jsem téměř rád a prohodil jsem; "Tak, drahá Angelo, teď jsi pomstěna a mně se také ulehčilo."

Cestou domů do stanice jsem vše dobře uvážil a uznal, že bude nejlépe, když veliteli stanice oznámím, co jsem právě provedl. Stalo se a ten už to zařídil, že jsem byl zatčen a sem do vězení dopraven. To jest můj příběh životní, a i kdybych za svůj čin měl těžce odpykati, budu spokojen, neb vyplnil jsem slib své milence daný a sám sobě tím klid mysli připravil."

Domluvil. V soudní síni trvalo ničím nerušené ticho, každý zdál se býti líčením právě vyslechnutým hluboce dojat.

Soudce první probral se ze zamyšlení a obrátiv se k porotcům, dal jim instrukce, z nichž předem dalo se soudit, že náš soudruh vyvázne ze soudu beztrestně. A skutečně! Porota radila se jenom krátkou dobu, když se vrátila a "foreman" odevzdal soudci nález. Porota vynesla rozsudek osvobozující!

Nezdálo se, že by to bylo Davise nějak zvláště překvapilo, ale přece jen bylo na jeho tváři znáti radostné vzrušení, když soudci a porotcům jednomu po druhém děkoval a ruku tisknul.

A ještě jedno radostné překvapení našeho soudruha očekávalo.

V soudní síni přítomen byl dosti chatrně oblečený muž, kterého si hrubě ani žádný nevšímal, jenž však se zájmem soudní líčení sledoval. A teď když bylo po soudu postoupil k osvobozenému a na rameno mu poklepal, pravil:

"Výborně jste se držel, mladý muži a odměna vás za váš čin nemine. Já jsem John Igo, předseda sdružení dobytčářů okresu Cochise a jako takový vyplatím vám odměnu po \$500 za každého zastřeleného Stephense, neboť členové sdružení se přesvědčili, že oba bratři byli sprostými zloději dobytka, kterých by byl osud ten během času přece jen neminul. Zajděte se mnou na banku, tam vám budou peníze hned vyplaceny, ale jestli bych vám mohl poradit, nechte je tam na svůj účet ležeti."

A sotva John Igo domluvil, přistoupil i soudce k Davisovi, a usmívaje se, pravil: "A také já vás chci něčím obdarovati. Dle zákona tohoto úzení jste oprávněn dědit po zastřelených zločincích, pakli tito žádných příbuzných nemají. Ale ať mají nebo ne, můžete renč po nich aspoň prozatím po zaplacení malého poplatku zabrat."

"A já mu k tomu daruji jménem našeho sdružení všecken ten dobytek, co zločinní bratři nakradli."

Nebylo jistě šťastnějšího člověka toho dne v celé Arizoně, než byl náš soudruh, když jsme si ho ze soudní síně odváděli. Nebyl s to pohnutím ani promluvit. A což ta jeho radost, když uviděl, že jsme pro něho přivedli jeho koně! Vesele se nám to jelo z Tombstonu domů, jeden vypravoval přes druhého a než jsme se nadáli, už nás zdravily bílé domky vojenské stanice.

Davisovi bylo ze všech stran blahopřáno; nejen soudruzi jeho měli radost, že to tak dobře dopadlo, ale i důstojníky těšilo, že pověst jejich stanice byla očištěna z nařknutí, že chovala v sobě úkladného vraha. — Davisovi nastaly nyní dobré časy. Ale jen na krátko, doba jeho lhůty služebné vypršela a on rozloučiv se s námi zajel do Tombstonu a tam zabral na úradě opuštěnou renč a nakoupiv vše potřebné, na ni se odstěhoval. —

Navštívil jsem ho za několik neděl, ale sotva bych byl renč bratrů Stephensů poznal, tak byla změněna. Renč Davisova stala se nám milým místem dostaveníčka, kdykoli jsme měli příležitost tam se zastavit. — Billovi se z počátku na osamělé renč stýskalo, ale tomu odpomohla dcera sousedního rančera, která si švarného Kentučana oblíbila. Teď jest Bill Davis jedním z nejznámějších dobytčářů v jihovýchodní Arizoně, ale přece jen mnohdy řekne, že by ho byl život v horách kentuckých no boku Angely lépe těšil.

Mexická Amazonka.

(*Příhoda českého dobrovolníka z mexické revoluce.*)

Z písemní pozůstalosti J. S. Zemana-Vatry.

Seděli jsme v útulné německé vinárně, zařízené po způsobu mnichovských krčem. Venku projížděl ulicemi studený západní vítr, ženoucí se od Tichého oceanu po zálivu Zlaté Brány směrem severovýchodním a čím více skučel a třásl okenními tabulemi, tím příjemněji sedělo se to v teplé místnosti kolem velikých a za stoly sloužících sudů, na jejichž ploše lákavě perlil se před námi tenně rudý mok žírné Kalifornie.

Víno krčmářovo bylo v pravdě znamenité a nemálo působilo na náš humor. Byli jsme tři, všicki Češi a bavili jsme se vesele a nenuceně. Kromě nás sedělo v místnosti ještě několik hostů, ale ti si českého našeho rozhovoru nevšímali, až na jediného muže, který osaměle seděl u jednoho ze sousedních sudů a upřeně na nás chvílemi hleděl.

Byl to vysoký, svalnatý čtyřicátník, do temna osmáhlé tváře, s mohutným černým knírem a činil dojem Jihana celým svým vzezřením, jakož i oblekem, nevalně už zachovalým.

Oba moji přátelé nevěnovali cizinci nejmenší pozornosti, ale za to mně neušlo, když se neznámý muž pouсмál při vyprávění jisté anekdoty, jíž nás přítel P . . . častoval. Od toho okamžiku nespustil jsem jej již s očí a jakési tušení stále mi říkalo, že cizinec rozhovoru našemu rozumí. Z počátku domníval jsem se sám, že naslouchá našim slovům jen z jakési zvědavosti, slyše cizí a na březích Tichého moře dosti neobvyklou řeč, ale nebylo tomu tak, jak jsme se sami za krátko přesvědčili.

Když jsem se svým přátelům zmínil se svým tušením o objevu nového krajana, dali se oba do smíchu při spatření cizince a přítel P . . . zúmyslně hlasitě prohodil:

“Vsadím se s tebou o pět dolarů proti jednomu, rozuměl-li onen človíček jedinému našemu slovu; nesmíš zapomenout, že jsme ve Friscu (zkrácený název San Francisca) a ne v Chicagu, kde pomalu každý desátý člověk je Čech nebo alespoň česky mluví. Tady je každý nový krajan bílou vránou!”

“A přece i zde jsou takové bílé vrány,” ozval se v tom od místa, kde cizinec seděl, silný basový hlas a neznámý muž povstal a pokročil k našemu stolu se slovy: “Dobrý večer, pánové!”

To vše stalo se tak rychle a neočekávaně, že jsme přichozímu na jeho pozdrav opomenuli odvětit a přítel P . . . uveden byl dokonce v rozpaky, jak jsem pozoroval.

“Vy jste Čech?” otázal se zvolna, dosud nedůvěřivě pohlížeje v osmáhlou tvář neznámého krajana.

“S tělem a duší,” zněla odpověď. “Jak vidíte, byl byste svou sázku s tímto pánem (při tom mávl rukou směrem ke mně) prohrál. V Čechách jsem už sice patnáct let nebyl, ale mateřštinu svou jsem dosud nezapomněl, třeba, že to už trochu lámu.”

“Mluvte dobře česky,” pronesli jsme téměř jedněmi ústy a pozvali neznámého do svého středu. Neznámými jsme si však dlouho nezůstali a v několika minutách zvěděli jsme již jeho jméno a v krátkosti i jeho běh života.

Jmenoval se Petr Kupec a pocházel z Opočna, kde vychodil měšťanskou a řemeslnickou školu. Doma jej to však mnoho netěšilo a touha po světě byla u něho již jako chlapce silně vyvinuta. Když posléze odbyl vojenskou službu a v čase tom pochoval i svoji matku, která jediná dovedla ještě dobrodružnou jeho povahu poněkud udržovati na uzdě, odejel do Jižní Ameriky a několik týdnů po svém přistání v Rio de Janeiro byl již opět v plné zbroji, tentokrát ve službách brasílských povstalců. A od té doby oddal se životu válečnému úplně, účastniv se téměř všech důležitějších povstání na politicky sopečné a nejisté půdě Jižní Ameriky. — Bojoval v řadách povstalců po celá dlouhá léta nejen v Brasílii, ale i v Bolívii, Peru, Ecuadoru, Venezuele a jinde a nejednou ocitl se v nebezpečí života, několikrát byl postřelen, po dvakrát zajat a odsouzen k smrti, ale vždy podařilo se mu se zdravou kůží vyváznouti. Na důkaz, že mluví pravdu, rozhalil před námi prsa, odkryl rukávy a nohavice a všude zřel jsme na tom svalnatém a jako by z ocele vytesaném těle stopy a jizvy po sečných i střelných ranách. Prošel nejtěžšími šarvátkami, ale ostří zbraní a olovo pušek neškodilo mu, jakoby chráněn byl tajemnou jakousi mocí. —

Bojoval z vášně, jsa rozeným válečníkem, ale nikdy nestavěl se v řady vládní, nýbrž v šíky povstalecké, jsa toho přesvědčení, že každá vzpoura a revoluce je výsledkem nespravedlnosti vlád a proto též nikdy nepátral, proč v tom neb onom kraji nespokojenci se rotí a chápou se zbraní a vždy jen slepě šel, kam vedl jej hřis krve a přesvědčení.

Posledních pět let ztrávil v Mexiku, kde účastnil se také posledního velkého povstání, vedeného gen. Maderem ml. proti prezidentu Diazovi.

Rozumí se, že byli jsme nemálo dychtiví, dovědět se z úst dobrodružného krajanů nějaký příběh z bouřlivé doby mexické revoluce, která po dlouhou dobu budila poplach v celém světě a hrozila strhnouti do válečného víru i Spojené Státy.

Na otázku naši, odkud právě přichází, nový náš krajan se opovrživě ušklíbl a pravil: "Rovnou z kriminálu, pánové, z kriminálu, jaké snad jen španělská inkvisice znala."

"Byl jste tedy v boji zajat od vládního vojska?" otázal jsem se s účastí. —

"Ano," zněla odpověď, "jenže ne od vládního vojska Diazova, nýbrž od vojáků nynějšího presidenta Madera, v jehož řadách jsem dříve bojoval. Tak se mně Mexikáni odměnili, že jsem svůj život za jejich věc vydával v šanc."

Pohlédli jsme na sebe překvapeně.

"Nedívejte se tomu, pánové," pokračoval český Garibaldi, "neboť v Mexiku jest všelicos možného. V novinách psalo se o míru a skončení povstání, ale ve skutečnosti tomu tak není. Situace se změnila, to jest pravda, ale ta stará hrůzovláda a nespokojenost zuří tam dosud. Diaz ze země byl vyštván a Madero stal se presidentem, ale mnoho se tím nezměnilo, až na to, že ortely a persekuce lidu vyhlášované jsou v novém jménu. To je vše!"

"Nejsou tedy s Maderovou vládou v Mexiku spokojeni?" nadhodil jsem zvědavě.

"Ne a stokrát ne! Madero zklamal zemi v jejím očekávání, třebaž že dobu své vlády teprve na měsíce počítá. A kdo ví, bude-li jí kdy vůbec na léta počítati, jako starý Diaz, který sice byl tyranem, ale alespoň svým stoupencům neodměňoval se kriminály a šibenicemi, jako to nový prezident činí. Jen to tak napište do novin a můžete tam i právě moje jméno uvést, aby si naši krajané učinili alespoň trochu správný pojem

o Mexiku, jehož vděčnost jsem nejlépe sám na sobě pocítil. Později se k tomu vrátím, jakým způsobem ocitl jsem se za své služby, prokázané kdysi nové mexické vládě, v žaláři, ale dříve chci vám vyprávěti jistý příběh, který pro vás jako spisovatele nebude snad bez zajímavosti. — Nedovedu mluvit v uhlazených větách a povím vám to jen prostými slovy, jak se vše dle pravdy sběhlo a vy to již pro svoje čtenáře upravíte."

Při posledních slovech se český Garibaldi na mne pousmál a chopil se za napjatého našeho očekávání opět slova a bez všelikých předmluv, jal se vyprávěti:

"V době, kdy Spojené Státy stahovati počaly své vojsko k mexické hranici a kdy každým dnem očekávalo se, že strýček Sam vtrhne z Texasu na druhý břeh řeky Rio Grande, bojoval jsem v řadách generála Lopez, všeobecně zvaného "krvavý Lopez", blíže pomezí. Tenkrát bylo ještě vítězství Maderovo nad Diazem na vázkách a proč jsme se tak houževnatě drželi v blízkosti hranic, bude vám všem asi známo. Neměli jsme dostatečných zásob potravin, ba ani střeliva a z nitra země nebylo na vydatnou nějakou pomoc ani pomyslení a my odkázáni byli na to, co k nám naši přátelé a tajní spojenci ze Spojených Států propašovali. Rozumí se, že pašování to muselo se dít ve velkém měřítku, mělo-li se tisícům hladovících povstalců pomoci a také se tak dělo.

Strýček Sam choval se k nám dosti shovívavě a sympatie yankee-ů byly na naší straně. Náš generál měl sám na druhé straně pomezí hojnost přátel a tak jsme ani valně hladu nezakusili. Za to však byla u nás velká nouze o střelivo a to bylo ještě důležitější než samo jídlo, an jsme zhusta byli napadáni a zaskakováni vládními Diazovými sbory, jichž zásoby v každém ohledu byly lepší nežli naše.

Celkem však byli jsme v tom lépe, než jiné povstalecké sbory a nebyti surově téměř přísnosti našeho velitele, s jakou každý sebe menší přečin trestal, nebyli bychom si mohli na osud svůj příliš naříkat. Ale právě "krvavý Lopez" to byl, který nejednou řady naše více ztenčil, nežli leckterá šarvátká s vládním vojskem. K zajatým byl náš generál neúprosný a ortel smrti z jeho úst následoval téměř s předvedením zajatců před jeho stan. Neměl-li však slitování s nepřáteli, měl jej ještě méně s námi a dost malý poklesek stačil, aby se kulka vykoupala v krvi našince. V boji byl to však pravý hrdina, který pohrdal životem a nejednou podnikal s námi šílené přímo výpady proti přesilám vládním a běda těm, kteří neměli dosti zmužilosti, uposlechnouti jeho rozkazů; bez milosti bývali na nejbližším stromě oběšeni, ať už to byli důstojníci, nebo prostí mužové. —

Pro krutost své povahy a pravé jatky, jaké v řadách nepřátelských i svých pořádal, přezděno mu bylo kdysi "krvavý" a jméno to mu již zůstalo. U svého vojska nepožíval nejmenší oblíby a byl téměř nenáviděn, ale v povstaleckém táboře těšilo se jméno jeho tak slavnému zvuku, jako málokterého jiného vojevůdce.

Pokud nám bylo známo, nebyl "krvavý Lopez" příliš za dobře s vrchním velitelem Maderou ml. a většinu válečných svých plánů podnikal na vlastní pěst. Za mého pobytu na pomezí, navštívil Madero celkem po třikráte náš tábor a vždy tak tajemně se objevil, jako opět zmizel, dřív nežli vládní vojsko o jeho pobytu se dovědělo.

Za jeho poslední návštěvy v našem táboře, zaslechli naši soudruzi, kteří byli postaveni na stráž před hlavní stan, prudkou hádku mezi Maderou a Lopezem. Vrchní velitel lál a proklínal prý jako zběsilý, ale "krvavý Lopez" prý se jen chechtal a spor mezi oběma vojevůdci skončil rychlým odjezdem Maderovým, jenž se prý ještě při vsedání na koně hněvem

celý třásl. Za to prý náš generál vyšel ze stanu klidný a s úsměvnou lící pohlížel za Maderou, když mu posledně zmíněný na vojenský jeho pozdrav ani neodpověděl a dav koní svému ostruhy, se svojí družinou v temnu noci zmizel. A ještě téže noci vydal "krvavý Lopez" rozkaz k útoku na vládním vojskem hustě obsazenou celnici, což zajisté bylo asi v odporu s přáním Maderovým.

Náš generál byl vtělený satan, který nebál se ani samotného vrchního velitele a proto je mi až dosud nepochopitelným, že týž muž, který tisíckrátě nastavoval svá prsa nepřátelským kulkám, mohl se dopustiti později takové zbabělosti, že s větší částí svého vojska prchl před vládniemi na území Spoj. Států, za kterýžto skutek byl před nedávnem válečným povstaleckým soudem souzen a odsouzen.

To stalo se v době, kdy už jsem k řadám Lopezovým nepatřil a vlastní můj příběh týká se oné noci, kdy byli jsme ze spánku vyburcováni za účelem útoku na zmíněnou již celnici, nalézající se v nevelké vzdálenosti od pohraničního mexického města Juarez, které v té době bylo ještě v moci Diazových žoldněřů.

Noc byla klidná, ale tak studená, že nám zima až kosti pronikala. — Studeno, jaké se zde v Kalifornii za doby noční dostavuje, nazvati lze pravou malicherností, oproti těm skutečným zimám mexických nocí.

Šli jsme, vlastně jsme se plížili, plné tři hodiny vysokou travou a ostatným podrostem prerií, nežli jsme se dostali k necelých šest mil vzdálené celnici, na níž měl býti útok podniknut.

Měsíc jasně svítil a jeho světlo ozařovalo pustou a bezlidnou poušť, po níž se řady naše neslyšně kmitaly jako stíny obrovských hadů. Míli před celnicí rozložili jsme se táborem, zatím co naši špehové plazili se vysokou travou dále k nepřátelským posicím, aby vyšetřili nejvhodnější chvíli k útoku.

Netrvalo ani hodinu, když tichem nočním zavzněly k nám několikeré dunivé výstřely . . .

Nebylo nejmenší pochyby o tom, co se stalo. Měsíční světlo nás prozradilo a naši špehové spatřeni byli nepřátelskou stráží a bylo po nich vystřeleno. V jedné vteřině byli jsme všicki na nohou a v tom již bylo viděti "krvavého Lopeze" na jeho koni, jak šavli svou dává předním řadám znamení k započetí útoku. V témže okamžiku zavřískly již polnice a my hnali se jako šílení v před, nedbajíce překážek a nebezpečí.

Vládní vojsko, které bylo poplachem učiněným strážemi vzburcováno, nás již očekávalo a sotva jsme se ocitli na dostřel, začaly nám kolem hlav hvízdati kulky a konečně i z děl bylo proti nám vystřeleno. Nedbali jsme však té smrtosné hudby, jejím tonům uši naše již dávno uvykly a jako stádo ovcí za svým beranem, hnali jsme se za "krvavým Lopezem", který ostřím své šavle zuřivě mával ve vzduchu.

O udržení nějakého pořádku nebylo ani řeči a vše divoce hnało se jen v před, kde čekalo na nás buď vítězství nebo smrt . . .

Útok náš na posice vládní byl neobyčejně prudký, ba téměř zuřivý, ale přes to po méně než půlhodinné šarvátkce byli jsme nepřátelskou přesilou odrazeni a to se značnou ztrátou.

Ale generál náš nedbal a sotva řady naše uvedeny byly opět trochu do pořádku, dal poznovu znamení k útoku. Věděli jsme, znajíce dobře "krvavého Lopeze", že dříve nepopustí, dokud nebudeme do jednoho pobiti, nebo pokud celnice nepadne v naši moc a proto hnali jsme útokem proti ní ještě zuřivěji, než před tím. Ve skutečnosti nejednalo se o celnici samotnou tolik, jako spíše a zmocnění se potravy a zbraní, a to hlavné děl, jichž tehdy měli jsme ještě praskrovný počet.

Druhý náš útok se nám zdařil a vládní vojsko bylo z posice své s velkými ztrátami zahnáno, ale nestalo se tak jen zásluhou naší udatnosti, nýbrž v celé věci veledůležitou úlohu hrála jistá mladá dívka, tajná to přívrženkyně povstalců, jež stala se zlým démonem celé vládní posádky na opevněné celnici, jejíž silné zdi byly by jistě na dlouho vzdorovaly našemu útoku, nebýti dívčiny lsti, pomocí již vydala nám celnici v ruce.

Tato dívka byla dcerou představeného celnice, která svojí polohou byla znamenitým strategickým bodem k válečným operacím a proto byla vládním vojskem proměněna v jakousi pevnost, pro případ, že bychom na ni podnikli útok.

V okamžiku, kdy nejuživější boj sváděn byl na východní straně celnice, pokusilo se neohrožené děvče vyhoditi do povětří zásobu prachu, chovaného v celnici a pokus provázen byl plným úspěchem. Nejen že uvolnila nám tak cestu za silné zdi opevnění, ale ušetřila nám i velkou část střeliva, neboť při strašlivém výbuchu celnice vzala za své téměř třetina jejích obhájců, jak později bylo zjištěno a druzí uvedeni byli v takový zmatek, že před námi ustoupili, zanechavše v dvoře celnice děla i potravní vozy. —

Tak bylo zásluhou mladé seňority vítězství naše rozhodnuto. Ale špatně odplatil se "krvavý Lopez" hrdinné dívce, která v prospěch své vlasti vydala v nebezpečí život svůj a život vlastního otce, jenž byl věrným přívržencem Diazovým.

Zvláštní náhodou stalo se, že ani zmužilá dívka, ani její otec při výbuchu nepřišli o život a oba upadli v naše zajetí. Když po skončení boje mladá seňorita předvedena byla před Lopeze a s nadšením planoucími zraky mu vysvětlila, jakým způsobem vítězství naše bylo uskutečněno a nedůvěřivý generál sám se na to přesvědčil o pravdivosti jejího líčení dosud nepochopitelného nám výbuchu, viděl jsem poprvé, že i ten starý necita schopen jest lepších pocitů. Předě všemi obnažil před dívkou hlavu a dvorně jí připnul na prsa vyznamenání za hrdinství a neskrble pochvalami, doporučil nám seňoritu za vzor lásky k vlasti, trpící pod jhem tyranické vlády "samozvaného presidenta", jak byl Diaz od posledních, násilně provedených presidentských voleb v Mexiku nazýván.

Když však vyznamenaná seňorita Lopeze prosila, aby ušetřil životu jejího otce, který společně s ní upadl do našeho zajetí, zamračil se jen a dal stručný rozkaz k převedení zajatce.

"Kdo jsi?" zeptal se jej stručně a když mu bývalý představený celnice zmužile odvětil, že je přívržencem vlády a Diaze, obrátil se generál chladně k vojákům, kteří zajatce předvedli a řekl:

"Zastřelte jej!"

Marně prosila seňorita za život svého otce. "Krvavý Lopez" neměl s ním slitování, přes to, že zajatec byl dosti vážně poraněn a život jeho byl na vahách. Podporován vojíny, kteří jej odvedli ku zdi celnice, otec seňority šel neohroženě vstříc své smrti a odmítl, když mu důstojník, pod jehož velením okamžitý ortel měl být vykonán, zavázati chtěl oči.

Ještě jednou pokusila se seňorita uprositi Lopeze, ale bez výsledku. Pokrčil jen rameny a řekl:

"Otec váš přiznává se otevřeně k straně našich nepřátel. Dosud am jednoho jsem z nich neušetřil a tudíž ani s otcem vašim výjimky činiti nemohu." —

"Chtěl byste, aby otec můj pokrytecky prohlašoval se za revolucionáře, když jeho smýšlení je opačné?"

Lopez opět trhnul rameny: "To jediné mohlo jej zachrániti před smrtí." —

“Pak jste, generále, tím největším zbabělcem, s jakým jsem se kdy sešla,” odvětila opovržlivě seňorita a odvrátivši se od Lopeze, z jehož očí vyšlehly dva hrozné blesky, popošla k popravišti.

Šla se rozloučit s otcem. Ale nenařkala, nýbrž s hrdě povznesenou hlavou přikročila ku spoutanému zajatci a políbivši jej na čelo, zvolala: “Jsi hrdina, otče, a já tě pomstím!”

Hlas její zněl výhrůžně a dosti hlasitě, aby jej Lopez zaslechnul. Nepohnul však ani brvou a klidně hleděl na odsouzence a jeho dceru, která na znamení důstojníkovy ode zdi odstoupila, aniž by odvrátila oči od hrůzného výjevu, který v několika okamžicích na to následoval.

Zajatec, který sotva asi tušil, že dcera jeho to byla, jež prachárnu celnice vyhodila do povětří, povznesl hrdě své oči k zejcím naň otvorům pušek, z nichž potom zadunělo několik ran. Mrtev klesl odsouzenec k zemi, bez jediného hlesnutí . . .

Leč ani nyní seňorita nedala na sobě znáti nějakého vzrušení a zdánlivě klidně následovala vojáky, kteří mrtvolu jejího otce odnášeli k opodál vykopanému hrobu, do něhož s týmže příšerným klidem vhodila za otcem několik hrstí hlíny. Krásné její oči byly při tom úplně suché, ale v záru jejich svítilo cosi tygřího; taktéž ze rtů jejich nevyšlo jediného slůvka a jen podivně přitrpklý úsměv hrál kolem nich, ale my věděli dobře a Lopez také, že tytéž dívčí rty před chvílí neslyšně vyřkly ortel smrti nad soudcem zastřeleného otce.

Takové jsou ty Mexičanky, uzavřené a polozáhadné a člověk rozumu jim nejednou teprve tehdy, když už dýka stopí se v jeho srdce! . . . Hrdou a divokou krev španělskou není s to přemoci v nich, ani jejich pohlaví a dovede-li se Mexičán krutě mstít, dovede to mexická žena ještě lépe a krutěji.

Lopez byl dle náhledu našeho ztracen!

Dívce, která odváží se vyhození prachárny do povětří, není věci příliš nesnadnou, ukončiti dýkou život svého nepřítele, byť by to byl i generál sebe zvučnějšího jména. “Krvavý Lopez” měl sice plnou moc nad životem seňority, již po případě mohl poslati na onen svět za jejím otcem, ale že tak neučiní, věděli jsme všicki, znajíce dobře, jak zakládá si na válečné své slávě a rekovnosti. Mohl-li ze strachu před osmnáctiletou dívkou, dopustiti se podobného zbabělství, nechtěl-li se oloupiti a svoji pověst a úctu svých vojinů? Zajisté že nemohl a proto seňorita beze všech obtíží vzdáliti se mohla z našeho tábora po pohřbu svého otce, aniž byl jí vlásek na hlavě zkřiven.

Vše, čeho si za prokázané nám služby vyžádala, byl kůň a bambitka. Oběho se jí dostalo a když vsedla do sedla, viděli jsme, jak se pustila směrem k pomezí Spoj. Států. Také Lopez dlouho hleděl za mizící Amazonku, jejíž slíčnost a stepilost postavy i jej samotného okouzlovala a neušlo nám, že byl jaksí zamyšlen. .

Porouchaná výbuchem celnice byla na rychlo opravena a my rozložili se v ní táborem, čekajíce na příchod nových posil, an již tenkrát bylo nám známo, že podniknout má býti v brzku společný útok na Juarez, v němž se dosud vládní posádka houževnatě držela.

V poměrné hojnosti a lině plynul nám život u staré celnice a nebýti občasných výpadů k Juarez a menších potyček s Diazovým vojskem, nebyli bychom pomalu ani věděli, že vedeme válku.

Útoku na Juarez jsem se ani nedočkal, jelikož společně s několika druhy přeběhl jsem ze zmocnivší se mne nudy do řad povstalců, válčících s Diazovci v nitru státu Chihuahuy, kde téměř každodenně sváděny byly tuhé šarvátky a boje a kde tehdy revoluční ruch byl nejživější.

Dříve však, než se tak stalo, zaslechl jsem ještě dvakrát o seňoritě, jejíž pomocí dobyli jsme kdysi starou celnici u Juarez.

Prvou zprávu o ní přinesl do našeho tábora kurýr, vyslaný k Lopezovi ze státu Sonory a zvěstující mu smrt jeho otce, který byl ve svém obydlí u města Hermosillo za noci úkladně zavražděn. Na mrtvole nalezena malá cedulka, na níž ženskou rukou bylo napsáno: "Oko za oko, zub za zub!"

Seňorita tedy pomstila smrt otcovu na otci 'krvavého Lopez' a jistě že pověstnému generálu tenkrát veselo u srdce nebylo, když mu kurýr přinesl truchlivou zvěst.

To však nebylo ještě všechno!

Několik dní před mým útekem z tábora Lopezova seňorita dala zprávu o sobě slyšeti a tentokrát jednalo se o samotného generála.

Vraceje se z vyzvědačské objíždky po okolí Juarez k našemu táboru, byl Lopez při jízdě lesní houštinou zákeřně ze zadu postřelen a chybělo jen velmi málo, že mu kulka neprojela srdcem. Přes to, že se účastníci Lopezovy výpravy pustili do pátrání po útočnicku, nepodařilo se jim poplácet, nebo alespoň zjistit původce atentátu.

Toliko jediný z družiny Lopezovy byl v stihání útočnicka poněkud šťastnějším a ten tvrdil, že to byla—žena. Prchala prý v šíleném letu na koni a když po ní střelil, tu se ohlédla a on v ní nade vši pochybnost poznal seňoritu.

"Krvavý Lopez" tenkrát ani slovem nemukl, ale od té doby stal se jaksi zamklým a k podřízeným svým ještě krutějším než před tím. Z poranění svého se v několika dnech vystonal, ale více se už prý nikdy na objíždku okolí nepouštěl.

Po svém úteku z Lopezova tábora zapomněl jsem poněkud na mstivou seňoritu a byl bych snad ji ztratil z mysli úplně, nebýti náhody, jež mně s ní opět po čase svědla.

Jak jsem se již dříve zmínil, odebral jsem se s několika druhy do vnitra Chihuahuy, kde prodělal jsem v řadách povstalců bitvu u Nogalis, Moctezumy a později i krutou pútku u hlavního města Chihuahuy. Po uzavření příměří a odstupu Diazově s presidentského stolce, přidal jsem se k straně oněch bývalých revolucionářů, kteří nespokojeni byli s podmínkami, za jakých Madero mladší složil zbraně. Pokládali jsme jej kdysi všicki za národního hrdinu a jako lvové jsme se bili pod jeho praporem, ale pozdější zkušenosti nás přesvědčily, že ani on nebyl ničím jiným než praobyčejným sobcem, ženoucím se za slávou a politickým vlivem. — Madero nás zklamal, ale my nemínili jen tak lacino složit zbraně. Zvláště v západní části Chihuahuy a východní části Sonory bylo jitření v lidu nemalé a když na presidentský stolec novousedlý Madero počal čety naše stíhati, dostoupilo rozčilení lidu v zmíněných krajinách takového stupně, že se zbraní chápali nejen muži, ale i ženy a sotva škole odrostlé děti.

Noviny o nás psaly jako o bandách lupičů, drancujících krajiny bez tak již na pokraj záhuby přivedeného Mexika, ale byli-li jsme my lupiči, byli jimi i kdysi francouzští komunisté, za doby republikánské hrůzovlády. —

Neupírám, že bylo mezi námi i dosti takových, kterým se válečné řemeslo stalo tak nezbytným jako chléb, ale celkem skládaly se řady naše z nejryzejších demokratů a obhájců skutečné lidovlády. Odpor náš netrval ovšem dlouho a Maderovi žoldáci ve jménu nového presidenta pronásledovali nás tak krutě, jako kdysi Diazovo vojsko stoupence Maderovy. Vystřídala se jen jména, ale vládní porobující system setrval a věřte

mi, pánové, že dnes vlastně ani nevím, proč jsme kdysi tak slepě vrhali se proti jincům Diazových pušek. Jednoho tyrana jsme se stolce presidentského sehnali a druhého naň posadili. Ale Maderovi jsme se pomstili přece. Zlomil náš odpor, ale jen dočasně, neboť k novému výbuchu v Mexiku může dojíti každé chvíle a snad se doba ta už blíží; právě včera četl jsem v novinách, že to už v Mexiku opět počíná vřítí, nu a tam od pouličních demonstrací ku skutečné revoluci nebývá nikdy daleko.

To sem však vlastně ani nepatří a proto vrátím se k jádru svého vypravování. Jak jsem se již zmínil, nejtužší odpor proti uzavřenému míru udržován byl v západní části Chihushuy a ve východní Sonoře. Hranici mezi oběma oněmi státy tvoří příkré a divoké horstvo zvané Sierra Madre, a tam právě měl s námi Madero práci největší.

Horale byli vesměs na naší straně a o dobrý úkryt nikdy nebylo nouze. A v pohoří Madre setkal jsem se ještě jedenkrát a naposledy s pomstychtivou seňoritou . . .

Bylo to na pochodu ze St. Miguel do Sahuariny. Vojsko Maderovo bylo nám v patách a my pospíchali, seč síly naše stačili do ochranných skal Sierry Madre. V jisté nepatrné vesnici, jejíž jméno jsem zapomněl, dohonila nás jakási prostovlasá divčína. Jela po celý den plným tryskem a sotva, že dojela do našeho tábora, padl pod ní kůň k zemi mrtev. Zavedli ji ke mně, neboť jsem byl velitelem ochranného sboru, který postupoval jako zadní stráž za jádrem našeho vojska a kdo popíše mé podivení, když jsem v statečném děvčeti, jež přišlo nám zvěstovati, že se vojsko Maderovo chystá nás u Sahuariny zaskočiti, poznal starou známou od Juarez. —

“To jste vy, seňorito?” vypravil jsem ze sebe v úžasu.

Pohlédla na mne nechápavě a teprve když jsem jí připomněl na onu krvavou noc u staré celnice, kývla hlavou. Při vyslovení jména Lopezova svrátila hrozivě sametové své obočí a téměř divoce zvolala:

“Při Madoně, ten bídák býval by mé pomstě neušel, nebýtí jeho odsouzení válečným povstaleckým soudem.”

“Myslím, že jste se mu pomstila již dostatečně,” nadhodil jsem, “a Madero za vás pomstu dokonal.”

Mávla rukou.

“Ne, to mi všechno nestačí a pokud celé přibuzenstvo Lopezovo nevyvraždím, nebude můj otec dostatečně pomstěn.”

To řekla téměř jediným dechem a mně v té chvíli se zdálo, že nestojí přede mnou v hýčkání vychované děvče, nýbrž skutečná Amazonka z pofíčí Orinoka. A nebyla-li jí dosud, stala se jí o několik hodin později, kdy svěřený mně sbor srazil se s předvojem Maderova vojska, na něž jsme si v předhoří počíhali, bychom kryli ústup hlavního našeho vojska.

Boj, který se v předhoří Sierry Madre mezi námi a vládními vojáky rozpoutal, byl skutečným zoufalým zápasem na život a na smrt. Neohrožená seňorita se ho rovněž účastnila a pokud se pamatuji, necítil jsem nikdy před tím v sobě tolik síly a nadšení, jako tehdy, při pohledu na stepilou postavu mexické Amazonky, která po mém boku přímo s tygří krvežíznivostí páčila smrtonosné olovo v řady nepřátel. Nadšení, které hledělo jí při tom z očí a celé tváře, dodávalo půvabnému zjevu jejímu zvláštní příšerné krásy a teprve v okamžiku tom poznal jsem, jak seňoritu šlíreně miluji. O svůj život jsem se nebál, ale život její umínil jsem si chrániti do poslední kapky krve a příležitost k tomu se mně též skutečně naskytla.

Palba s obou stran byla zuřivá a ztráty Maderovců jakož i naše těžké, ale střelba netrvala ani celou hodinu. Nepřátelské i naše olovo brzo vyplýtváno a poněvadž za každou cenu museli jsme vládní vojsko za-

držeti v postupu do hor, jak zněl vrchním velitelem zasláný mně rozkaz, poručil jsem svému mužstvu, vrhnouti se v před s bodáky.

Stalo se a v malé chvíli stáli jsme již muž proti muži a pravé jatky smrti teprve nastaly. Jak dlouho strašlivá ta řežba trvala, ani nevím. Jasně pamatuji se jen na to, jak pojednou uzřel jsem seňoritu, jež na chvíli unikla mi z dohledu, obklopena třemi Maderovci, kteří na ni zběsile doléhali pažbami svých ručnic. Bránila se jako pravý hrdina a hbitě odrážela dopadající na ni rány, ale že zápas její proti přesile dlouho nepotrvá, bylo zřejmo.

Vida seňoritu v tak vážném nebezpečí, vrhl jsem se k ní se zoufalým výkřikem a lebka prvního útočnicka zaduněla pod pažbou ručnice, již jsem vyruval z křečovitě sevřených prstů mrtvého jednoho vojína z nepřátelských řad. Také druhého útočnicka poslal jsem na onen svět, ale v tom, dříve, než jsem mohl pozvednouti paže k nové ráně, pocítil jsem mohutný úder do hlavy, před očima se mi zatmělo a upadl jsem v úplné bezvědomí.

Když jsem se z mrákot probral, viděl jsem, že se nalézám v jakémsi tmavém a vlhkém sklepení. Chtěl jsem povstat, ale ke své hrůze jsem zpozoroval, že jsem spoután na ruce i na nohou. Zima mnou trásla a na hlavě cítil jsem palčivou bolest, jež zbavovala mne téměř rozumu.

Chtěl jsem volat, ale zatím jen temné zachroptění ozvalo se mi z úst; jazyk můj byl jako schromlý a v té chvíli jsem si teprve uvědomil, že je to žízeň, nevýslovně mučivá žízeň, která mým ústům odpírá hlasu. Současně i žaludek počal se ozývat o své právo. Nechápal jsem, co se to se mnou děje, neboť paměť vracela se mi velmi pozvolna.

Teprve později vzpomněl jsem si na poslední výjev, kdy spatřil jsem seňoritu obklopenou vojáky, ale vše připadalo mně jako v mlhách a jasně nějaké představy nebyl jsem schopen.

Nevím, jak dlouho trval tento můj zbědovaný stav, neboť jsem poznovu upadl do mrákot, v nichž tělo mé zmitáno bylo horečkou. Zápasil jsem tenkrát mezi životem a smrtí, jak jsem se později dověděl. Byl jsem Maderovci po svém zranění zajat a jelikož zpozorovali u mne jiskřičku života, uvrhli mne spoutaného do sklepa kteréhož spustošeného stavení, abych jim neutekl, nežli se z hor vrátí.

Úmysl jejich, zaskočiti náš hlavní sbor, se jim však nezdařil a to zásluhou mých chrabrých hochů, s nimiž jsem je zdržel o celé tři hodiny v pochodu.

Možno si tudíž pomyslití vztek, jakým velitel Maderova vojska sopil, když viděl, že úmysl jeho se mu nezdařil. Pomsta jeho měla za to stihnouti krutě všechny zajaté našince a především ovšem mne, jakožto jejich vůdce.

To bylo mně později vyprávěno ve vojenské nemocnici v St. Miguel, kam jsem byl jako raněný válečný zajatec dopraven.

Když se Maderovci s nepořízenou vrátili z hor, v nichž jim naši unikli, poručil velitel, aby k němu byli předvedeni všichni zajatci. Bylo jich prý na třicet, zdraví a lehčeji ranění a všicki byli na místě popraveni.— Toliko se mnou, jako s velitelem odbojníků stala se výjimka an velitel Maderovců viděl, že se nalézám v prudké horečce, v kterémžto stavu mne ovšem odsouditi nechtěl, neboť mě! jsem zhynouti trestem hroznějším, při plném vědomí.

Byl jsem proto dopraven do lékařského ošetřování v St. Miguel a tam se mnou zacházeno s největší šetrností. To dělo se ovšem jen proto, abych se uzdravil a mohl býti souzen.

Situace má stala se mi zřejmou hned po mém propuštění z nemocnice, kde dnem i nocí byl jsem hlídán stráží. Spoután na ruce byl jsem

předveden k veliteli posádky v onom městě a jako zrádce Maderovy věci pro níž jsem dříve bojoval, odsouzen k potupné smrti oběšením na výstrahu všem zbužníkům. Tak zněl ortel! Mně však bylo to již lhostejným jakou smrtí zhyne a všechny mé vzpomínky ještě v poslední noci před popravou platily seňoritě, o níž jsem se ničeho nemohl dovědět.

Byla usmrcena, nebo se jí podařilo prchnouti?

To byly myšlenky, jichž jsem se zhostiti nemohl a jež stále se mi vracely. —

Vězení, do něhož jsem byl v St. Miguel před svojí popravou uvržen, bylo nejděsnější, jaké si lze pomyslet. Bylo to nízké a uzoučké sklepení podobné hrobce, oživené jenom krysami, které nedaly mi ani zdřímnout. Okna tu vůbec nebylo a potravu dostával jsem jen dvakrátě denně otvorem ve stropě, který se vždy na okamžik otevřel a zase zavřel. Svě strážce jsem nikdy nespapřil, neboť nemohl jsem snéstí plný proud slunečního světla, když při otevření otvoru do mé hrobky vnikl, an oči moje uvykly na stálou tmou.

A v této smrduté díře, kde spát jsem musel na holé zemi, bylo mně prodlítí plných 10 dnů. Jaký div, že jsem s toužebností čekal na den, kdy budu z té hrozné hrobky vyveden k popravišti, neboť horšího vězení ne měla snad ani kdysi inkvisice.

Když mi moji strážci posledního dne spouštěli dolů potravu, sestávající z vody a chleba, oznámili mi, že ráno před východem slunce budu na dvoře věznice oběšen, abych se připravil tedy k smrti.

Div že jsem při té zprávě nezajásal, jakou jsem měl radost, že vyvážnu z kleté své hladomorny, kde měl jsem se dost co bránit, abych za živa nebyl krysami ukousán.

Té noci jsem ani oka nezahmouřil, neboť na spaní měl jsem dost času až po popravě, kdy jsem se už nikdy neměl probudit. Byl jsem do konce vesel a pohvizdoval jsem si bezstarostně, jako by se ani o nic nejednalo. A nevíte se tomu! Člověk, jenž si uvykl na stakráte hledět smrti do očí, nepocituje před ní nikdy toho strachu jako jiní, zvláště když mu přináší vykoupení z muk. Jediné, co mně činilo ještě starosti v posledních mých chvílích, byl osud seňority, kdežto osud můj vlastně byl mi již zcela lhostejný.

Nevím už, jak dlouho jsem se obíral vzpomínkami na seňoritu, an pojem času ztrácel jsem v živém svém hrobě úplně, když se mi zdálo, že nad mým vězením vzmáhá se jakýsi šramot.

Zbystřil jsem sluch . . .

Nemýlil jsem se, neboť v téže chvíli zaduněly nad mojí hlavou několiké těžké kroky a otvor ve stropě se otevřel. Pohlédl jsem vzhůru a tu spatřil jsem oblohu prozářenou svitem millionů hvězd. Současně spuštěn byl do mého vězení provazový žebřík a poručeno mi, vyjít z vězení ven.

Nemyslel jsem jinak, než že již pro mne přicházejí, abych byl popraven a domnění to se jen sesílilo, když na dvoře, kde jsem se při východu z podzemní své kasematy ocitnul, spatřil jsem trčeti do výše velikou šibenici. Jediné, co mi bylo divno, byla ta okolnost, že nikde nebylo kněze, který je v Mexiku při popravách právě tak nepostrádatelnou osobností jako kat. Mimo dva vojáky, kteří u mého vězení stáli na stráž a vysokého jakéhos důstojníka, jehož prsa ozdobena byla četnými řády, nebylo tu nikoho viděti.

Když jsem pozorněji pohlédl v tvář důstojníkovu, nevěřil jsem ani svému zraku, neboť i v jeho uniformě a pod mohutným knírem, poznal jsem v něm — seňoritu! Její oči, ty divukrásné oči, jakým nebylo rovnou jí prozradily . . .

Uhádl jsem, co její přítomnost zde znamená a proto ani nejmenším pohnutím neprozradil jsem svůj údiv a choval se zcela tupě, jak se na odsouzence sluší.

Sotva jsem se ocitl nahoře, poručila seňorita změněným hlasem oběma vojínům, aby sestoupili do kasematy a přesvědčili se, je-li tam vše v pořádku. Uposlechli bezodkladně, ale sotva s lucernou ocitli se na žebříku, pokynula mi seňorita rukou a já pochopil, co míní.

Jediným skokem ocitl jsem se u otvoru do podsklepi a spustil těžký kamenný poklop.

Oba moji strážcové ocitli se tak v pasti.

Pochopili asi okamžitě, co to vše znamená a nejspíše že ze svých ručnic jali se na poplach střílet, an z kasematy ozvalo se několik temných ale jen málo slyšitelných ran. Neztrácejíce času, dali jsme se se seňoritou na útěk k hradbám pevnůstky a po připraveném již žebříku sestoupili do hradebního příkopu, kde v houšti čekal na nás seňority kůň.

Ocitl jsem se opět na svobodě . . .

Snad se vám bude, pánové, zdáti, že svůj příběh romanticky přibarvuji a útěk svůj z vězení že jsem si snad vymyslel, ale křivdili byste mi. Mluvím pravdu. Mexiko zůstalo do dnešních dob zemí nejdivočejšího romantismu, kde možným je všelicos, co by se na příklad ve Spojených Státech uskutečnit nemohlo, třebaž že obě veliké republiky úzce spolu sousedí. Zeměpisně jsou si blízké, ale v rázu svém zcela rozdílné. A je to také přirozené, neboť jedna z nich obývána je rasou střízlivou a obchodnickou, kdežto jižní strana řeky Grande je domovem nejdobrodružnějších povah, jaké jsem kdy seznal. Mexikáni jsou zvláštním národem! Španělská jejich krev smíšená s krví indiánskou dala povaze jejich podivný ráz. Hrdost, statečnost, horkokrevnost a lstivost španělská v nich zůstala, ale současně i lhostejnost a ospalost indiánská zmocnila se jejich krve. A jen tak možno si vysvětliti, proč se mně útěk z pevnůstky St. Miguel podařil. Strážci moji, jisti, že jim utéci nemohu, oddali se bezstarostné dřímotě a když se před nimi objevila v důstojnický kroj převedená seňorita, nepochybovali ve své rozespalosti ani okamžik o tom, že před nimi stojí skutečný důstojník, jehož rozkazů ovšem ochotně uposlechli. Na nějakou lest ani nepomyslili.

Ostatně seňorita připravila se k provedení svého plánu znamenitě.--- Posledních několik dnů věnovala prohlídce nepřiliš dobře opevněné pevnůstky, která kdysi bývala dominikánským klášterem a seznavši, na které straně jest nejnedbaleji hlídána, zosnovala plán k mému osvobození. Zapatřivši si stejnokroj vládního důstojníka, dostala se do pevnůstky beze všech obtíží hlavní branou a ostatní zabezpečení na útěk bylo již dílem malé chvíle. V místech, kde pod hradbami čekal její kůň, zavěsila provazový žebřík a na to vypátravši, kde jsem vězněn, odebrala se rovnou k strážci, s předstíraným rozkazem vrchního velitele posádky, abych byl k němu předveden.

Co dále následovalo, je vám už, pánové, známo. Zásluhou seňority, již zachránil jsem v předhoří Madre život a již po té podařilo se prchnouti, unikl jsem potupné popravě, ale hrdinná seňorita zaplatila odvahu svou přece životem.

Když jsme vsedli do sedla, upozorněny byly na nás dusotem koně strážce a jaly se po nás střílet. Jedna z kulí zasáhla nešťastnou náhodou seňoritu do levého boku a zranila ji tak těžce, že má zachránkyně ztratila vědomí. Vida, co se stalo, chtěl jsem se obrátiti nazpět a vrhnouti se ve vzteku, který mnou lomcoval, na naše stihatele. A nebyti onoho spanilého

ho, bezvládně v náruči mém ležícího těla raněné seňority, byl bych tak ještě učinil, abych ji pomstil.

V naději, že snad zranění seňority není životu jejímu nebezpečné, popohnal jsem koně ještě k většímu trysku a za hodinu byli jsme již v bezpečí. Složil jsem seňoritu na malém palouku u lesní bystriny a jal jsem se její obličej omývatí vodou. Procitla za chvíli, ale následkem velké ztráty krve byla tak slabá, že na moji otázku, jak se cítí, jen slabě pohnula rty:

"Umírám," řekla, "a je mně jen lito, že nepodařilo se mi dokonat moji pomstu nad Lopezem."

To byla poslední slova mexické Amazonky!

V několika minutách na to vydechla naposled a žhavé její oči na vždy vyhasly. Marně pokoušel jsem se přivést ji k životu, volaje ji nejsladšími jmény. A tak jsem se ani nedověděl, jakým způsobem dopátrala se, že jsem byl zajat a odvezen do St. Miguel. Nebýti seňority, dnes bych tu mezi vámi, pánové, neseděl . . ."

Český Garibaldi se odmlčel a vyprázdnil jedním douškem stojící před ním sklenici vína, pohroužil se v myšlénky.

"Podařilo se vám tedy z Mexika přes hranice prchnouti?" otázal jsem se ještě zajímavého krajana, dychtěl, dovědět se ještě něčeho dalšího o pohnutém jeho životě.

Přikývnul souhlasně hlavou, ale více nepromluvil. Teprve na rozchodu, když jsme se s ním loučili, ubírajíce se ke svým domovům, odvětil na moji otázku, míní-li se ještě někdy do Čech podívat, několika prostými, ale pro jeho dobrodružnou povahu charakteristickými slovy:

"Proč ne," řekl zvolna a zamyšleně. "Obírám se již dávno myšlénkou podívatí se do staré vlasti, ale dosud marně čekám na příležitost. Až se i tam něco strhne, budu mezi prvními, kdož se do Čech vrátí, ale prozatím zdá se pravděpodobným, že dříve ocitnu se opět v Mexiku. Mám dobré zprávy odtamtud a mohu vás ubezpečiti, že už to tam opět vře a já každou chvíli očekávám, že dojde k novému výbuchu!" . . .

SLADKÉ A HOŘKÉ CHVÍLE.

Sladké chvíle — lístky růže,
hořké chvíle — lístky blínu!
Co dát musí jen a může,
osud sype nám do klínu.
Ony první větřík svěží
rozžene v ráz hříčkou snadnou,
tyto těžce v srdci leží,
hluboce tam ke dnu padnou.

Ony první zapomenem,
tak jsme málo spravedliví;
těmto hrobku v srdci sklenem,
kde je věčná slza živí.
Hořké jsou, však sladké byly.
Naše moudrost v tom je celá,
jak v plášť jsme se v hořké skryly,
co druž sladkých — odletěla.

Svážit obě s myslí klidnou
se jen zřídka starcům zdaří,
tu však sladké chvíle vlídnou,
konejšivou vzplanou září.
Takto slunce po západu
po strání a pláni, v lese
v světla jasném vodopádu
růžová zář rozleje se,

Z chvílek sladkých tak se řine,
v kterých celé slunce plálo,
nechť celý den v mraku plyne,
nechť i slunce bylo málo.
Slabýlesk jich v posled stačí
vylatiti všechno v stínu:
Proto rychle — neb noc kvačf —
vyber lístky růží v blínu!

J. Vrchlický.

PRO SMUTNÉ CHVÍLE.

Opatrný dentista. . .

— Proč vždycky chceš, mužičku, aby byly dvěře do tvé předsíně otevřeny, když zpívám?

— Aby se pacienti nedomnívali, že ty zvuky přicházejí z mé operační komnaty.

Smůla smůlenci.

— Je to prokletý pech! Kdykoliv netrefím, je to vždycky zajíc a kdykoliv trefím, je to vždycky pes.

Běda Němcům!

Jistá stará Irčanka se chlubila svým sousedkám, že její syn Pat je na vojně a jde na nepřítele. Líbila jim: Pat umí dělat svoji povinnost. A teď jde a mně je těch Němců líto, když si vzpomenu, jak na ně Pat jde, s flintou na rameně a zpívá si, až se hory zelenají.

— Hle, jí je líto Němců! zvolal kdosi z posluchačů. To jste asi, matko ještě neslyšela o krutostech, jaké Němci páchají.

— A vy jste asi, člověčku, nikdy neslyšel Pata zpívat!

Může si to pošpendýrovat.

Na dobročinném bazáru: — Zač jest hubička?

— Pětadvacet dolarů.

— Dobrá! Zlíbejte mne za pět stovek.

Když už trochu zavání.

— Proč je tento sýr plný děr?

— Dobře že je. Ten potřebuje tolik ventilace co jen možno.

Důkaz důvěryhodnosti.

— Člověče, vy jste dal Mastilkovi grocerii na úvěr? Vždyť jsem vám přece řekl, abyste nedával nikomu na úvěr, dokud se nezeptáte u agence, jaký má kredit.

— Já jsem se zeptal agence, pane Kofínku, a bylo mi řečeno, že je dlužen v každé grocerii v městě a myslím jsem, že tomu, kdo má tolik kreditu jinde, můžeme také otevřít úvěr.

A pak bylo ticho.

— Betty, prosím tě, kde je zase můj klobouk? Což taky ke všem všudy v tomhle domě nemůže být nic na svém místě? To je hrozné, jaký je tu pořádek. Nic člověk nenajde kam to položil. Teď bych rád věděl, kde ten můj klobouk je?

— Hm, vidíš, muži, já taky, protože já včera večer přišel domů bez něho.

Mohlo by být ještě hůř.

— A při tom všem si může člověk myslet, jak je šťastný, že nemá čtyři hnáty jako kůň.

Válečný stav i v kuchyni.

Syn bohaté rodiny, odvedený k vojsku a sloužící jako prostý voják, trávil dovolenou doma. Právě se vracel v procházce se svojí matkou, když tato zahlédla v šeru kuchyně, že se tam kuchařka s někým baví.

Matka, spoléhajíc na energii a autoritu svého syna-vojáka, řekla mu: Henry. Anna má někoho v kuchyni. Ona ví dobře, že jsem jí zapověděla brát si nápadníky dovnitř. Viděla bych ráda, abys šel a řekl tomu muži, aby okamžitě opustil tento dům.

Henry odešel do kuchyně a nežli by deset nepochítal, byl zpět: Maminko, já toho člověka nemohu vyhodit z domu, oznamoval.

— A proč bys nemohl, to bych ráda věděla?

— On je to můj sergent!

Proti nastuzení.

— Ale drahoušku, přece jsem ti koupil takové kožešiny a ty ještě říkáš, že je ti na krček zima?

— Ano — musíš mi k nim koupiti ještě perlový náhrdelník.

Správně počítáno.

Učitelka: Má-li farmář 200 akrů oseto pšenicí a urodí se mu tolik jako loni, co za svoji úrodu získá?

Žáček: Nový automobil k tomu starému loňskému.

Jak tomu rozumět?

Učitelka zpozorovala, že jedna žačka má nohy vyložené daleko ze sedadla do uličky a při tom horlivě žvýká gum.

"Mary!" zvolala slečna rozhorleně: "Ten gum z huby a nohy dovnitř!"

Záhy začíná.

Učitelka: Která dívka ví odpověď na moji otázku, zdvihne ruku. Nu tak, Evičko, jak je to.

Šestiletá Evička: Já nevím.

Učitelka: Tak proč jsi se hlásila?

Evička: Já jsem si nemohla pomoci a musela jsem ukázat nový prstýnek, který jsem dostala k vánocům.

Ztratil kuráž.

Bylo to v době nežli byly zvýšeny platy venkovských listonošů a kdy mnoho z nich vystupovalo ze služby, poněvadž nemohli ve stále rostoucí drahotě vyjít. V té době hlásilo se o místa rozvážečů venkovské poštovní dodávky mnoho černochů, kterým se zdál být plat postačitelným.

Jeden černoch skládal právě zkoušku na tento úřad a úředník, chtěje zkoušet jeho bystrost a duchapřítomnost, položil mu otázku: Jaká je vzdálenost měsíce od země.

Načež černoch rychle a rozduřděně: "Sej, pane! Jestli mi chcete dát na tu rútu, tak toho radši nechám hned!"

Toble není obchodní oznámka.

Mopslík pana Vlasorostného, výrobce proslulé pomády spadl do škopíčku...

ve kterém pan Vlasorostný míchal svoji zázračnou masť, a hle jak vypadal druhý den!

Mrva v cizím oku.

— Prosim tě, jak to tu tašku s lunčem neseš! Jakobys nesla balík se špinavým prádlem!

Nic neobvyklého.

Vyšetřující úředník: Zločin byl spáchán zcela blízko místa kde jste byl, oběť zoufale řvala, a vy pravíte, že jste ničeho neobvyklého neslyšel?

Dolejší nájemník: Nikoliv, pane komisaři. V tu hodinu mívá hořejší paní vždycky svoje cvičení ve zpěvu, tak jsem nic neobyčejného neslyšel.

Prozíravost.

Paní Pádná poslala manželka k započítavatelí služebných, aby najal kuchařku místo té, která jim odešla ráno.

Pan manžel se vrátil spokojen sám s sebou a radostně oznamoval svojí choti: Najal jsem dvě kuchty.

— Proč dvě? Vždyť my potřebujeme jen jednu.

— Já vím — ale jedna přijde zítra a druhá od zítřka za týden.

Při hostině.

Dáma: "Pane doktore, myslíte, že je humr zdravý?"

Lékař: "Lituji slečno, že vám nemohu odpovědětí. Neléčil jsem ještě žádného."

Diplomat.

— Karle, budeš-li jíst tolik těch povídek, přehnu tě přes koleno a nasekám ti.

— Ale ty bys netloukla stonavého chlapečka, že ne, mami.

— To se ví, že ne.

— Tak já se jich najím tak že budu stonavý.

Píseň beze slov,

čili jak paní Majolenka pomohla nesmělému nápadníku před jeho vyvolenou.

To se dalo očekávat.

Na vesnici, Matěj k Tondovi: Slyšel jsi, že se ze Sýkorů Honzík stal doktor?

Tonda: Tomu se nic nedivím. On už jako malý kluk nosil brejle.

Příčina zármutku.

Frantík přiběhl domů v pláči. Starostlivá matka: Co se ti stalo, Frantíku?

— Ferda Nouzovských mne praštil pálkou.

— Ale, ale, vždyť to nemáš ani znát! Buď přece mužným a ukaž že nemusíš k vůli každé maličkosti plakat.

— Já nepláču k vůli tomu, ale že mi utekl do domu dříve nežli jsem ho mohl chytit.

Mezi žabkami.

— Hedvo, dal ti tvůj Eman už někdy hubičku?

— Hm... dal! Hodně hubiček... ale doposud jenom písemně.

Opatrnost.

Byl s ní v pokoji a vedle stála lampa. "Dva jsou rada, třetí zrada", řekl a shasl lampu.

Vše se dá vysvětlit.

— Proč je to, Emánku, že chodíš odpoledne vždycky tak pozdě ze školy?

— To není nic divného, mamínko. My máme ve škole takové velké hodiny.

— A co s tím máš hodiny dělati?

— No to trvá ručičkám tak dlouho, nežli to na velkých hodinách oběhnou. Kdybychom měli malé hodiny, jako má tatínek, tak bych byl doma mnohem dříve.

Problém rozluštěn.

Veselou vdovu zná každý. Což jak asi by vypadal "Veselý vdovec"?

Takhle?

Otcovské ponaučení.

— Tatínku, jak se to pozná, když je někdo namazaný?

— To je takhle, synku: Kdyby někdo místo tamhle těch dvou chlapů, kteří sedí na lavici, viděl čtyři, tak je namazaný.

— Ale tati, tam sedí jenom jeden!

To by bylo něco.

Temperenciářský řečník mluvil ohnivě o svém zamilovaném předmětu a hlasem povznešeným volal: My neustaneme ve své práci, dokud nebudeme moči vzíti každou láhev piva a každou láhev vína a každou láhev kořalky a hoditi je do jezera nebo do moře.

Jeden z posluchačů vzadu v sále dal se do pleskání a dupání a volal z plna hrdla: Výborně! Hurej! Sláva mu.

Řečník, jehož tvář se rozzářila, vyžádal si ticho a zvolal: Milý příteli, vidím, že jste přívrženec prohibice. Vy jste pravý a celý muž!

Ba ne, zvolal nadšenec. — Já jsem potápěč.

Vrozená skromnost.

Soudce: Človče, vy asi nevíte, že práce je ozdobou člověka?

Povaleč: Vaše ctihodnosti, já jsem od lakšiva nikdy nebyl žádným parádníkem.

Zaječí mazanost.

Jedna-dvě-tři-čtyři-pět, — a s touhle jednoduchou kamufláží mne pan Slepejšek nerozezná od svého Azora.

Člověk se musí zapřít.

— Je tenhle pan Ulízaný protiviv! Já vím, kdyby maminka nevěděla, že se chce ženit a že by si mohl jednu z nás vzít, že by s ním ani nemluvila.

Milovnice historie.

Jistá americká dáma prohlížela rodiště Shakespearovo, Stratford-on-Avon a byla vším nesmírně nadšena a zajímala se o každou maličkost, která upomínala na slavného barda. Ještě když stála na železniční stanici, chopila svoji přítelkyni chvějící se rukou za paži a pravila hlasitě, tak že ji všichni kolem stojící mohli slyšeti:

Jen si pomysli, že stojíme na téže platformě, se které nesmrtelný Shakespeare vstupoval do vlaku, kdykoliv jel do města!

Válka, neválka.

— Provádí váš manžel také úsporu denního světla?

— Oh ano! On zůstává tak často a tak dlouho v noci venku, že se zdá, že nechce vůbec užívatí žádného denního světla.

Pomoc vědě.

Jméno doktora Špilera zůstane zvěčněno v historii lékařské vědy neboť on nahradil chloroform při uspávání operovaných předčítáním svých básní se znamenitým účinkem.

Dobry prodavač.

— Ale ten oblek je mi příliš velký!
 — Ale kdepak, to je vinou zrcadla, které poněkud zvětšuje!

Rozumnější nežli matka.

— Džáníčku, pomodlil jsi se už svoji modlitbičku? Řekl jsi pámbíčkoví, co si přeješ?

— Ale mami, je-li pámbu vševědoucí, tak ví, co chci a přece není tak pitomý, abych mu to musel pořád a pořád opakovat.

Důkaz pokrokovosti.

Irčan se Škotem se hádali o to, která ze zemí, jež zvali svými vlastmi, je probudilejší a pokročilejší. Při tom nehleděli tak na pravdivost jako na váhu svých argumentů.

U nás, pravil Škot, sbourali jeden starý zámek a v základech našli množství drátů. To dokazuje, že ve Škotsku byly telegrafy a telefony už před mnoha sty lety.

Hm, řekl Irčan, u nás strhli starý zámek a nenašli pod ním žádné dráty a to dokazuje, že byla v Irsku známa bezdrátová telegrafie před mnoha sty lety.

Věrný ženich.

Tony byl domovníkem v jednom velkém domě a konal věrně svoji práci po mnoho let, když jednoho dne překvapil svého zaměstnavatele žádostí o dovolenou.

— My bychom se bez vás nemohli obejít. Ostatně dovolenou nepotřebujete. Beztoho byste jen utratil svoje peníze a vrátil byste se bez groše.

— To není to, řekl Tony. Já chci dovolenou. Já se v pozítří žením a byl bych rád při tom.

Počtář.

Ve spížírně bylo pět jablek nežli šla matka na návštěvu a když se vrátila, bylo tam jen jedno. Prohledala dům a pak si zavolala ze dvora Jaroslávka.

— Kam se poděla jablíčka ze spížírny Slávku? zeptala se přísně.

— Já jsem na jedno nesáhl, mami.

— Tak jak to přijde, když jich bylo ve spížírně pět, že jsem našla čtyři košťály ve tvém pokoji a jenom jedno jablko ve spížírně?

— To je to na které jsem nesáhl, mami.

Nepochopený.

Chytil ryby, to jest namáčel udici do vody po několik hodin aniž by voda vydala jediného znamení života, když se na břeh namátnul malý hoch.

— Neberou?

— Koukej, ať jsi dál! řekl rozmrzele.

— Neurážete se vášností odvětil hoch, vzdaluje se pomalu. Já jsem chtěl pouze připomenout, že můj tatínek má obchod s rybami támhle na druhém rohu a že dává šňůru čerstvých okounů za dolar. Good by!

Jaké štěstí!

Pan Rychlý se vrátil k večeři značně zpozděn.

“Byl jsem na cestě chycen pro rychlou jízdu”, vysvětloval. “Zítřa musím na stanici a dostanu na vybranou desítku nebo patnáct dní.”

Paní Rychlá zatleskala rukama radostně: “To je jako na zavolanou. Vezmi těch patnáct dní, John. Kuchařka nám právě odešla a já už se sama nějak protluču.”

Vrchol opuštěnosti.

Od tří dnů jsem neslyšel jiného lidského zvuku nežli kručení svého žaludku.

V soumrácném spánku.

— Ale Máry, nechte mne ještě spát. Uklidíte ložnici odpoledne!

Dobrá dušinka.

Malá Mařenka stála mezi dvěma a chvíli se dívala na maminku připravující se k vycházce. Pak nesměle začla:

— Mami, víš co já ti dám k svátku, až budeš mít svátek?

— Copak, dušičko?

— Já ti dám krásnou porcelánovou misku na jehlice do vlasů se zlatými kytíčkami kolem dokola.

— Ale drahoušku, já mám jednu zrovna takovou!

— Nemáš, maminko. Já jsem ji právě upustila na zem a ona se rozbila.

Ne docela.

Položila hlavu na jeho modrou uniformu, v místo, kde slyšela tlouci jeho mužné srdce a chvějícím se hlasem se zeptala: A je to pravda, že námořník má milenkou v každém přístavu?

A on, aby ji potěšil, pohladil ji po hebkých vlasech a odpověděl: Ale co ti to napadá! Vždyť je ještě celé množství přístavů, kde jsme ani nebyli.

Úplně zbytečno, pane Luzný.

— Hleď Justýno, to bude dnes legrace na karnevalu! Podív se, co jsem si koupil abych vypadal hodně ošklivě!

Pozdě.

— Oh ano, já jsem znal vaši manželku dobře dříve nežli jste se vzali.

— Aah, to jste byl ve velké výhodě! Kdybych já to byl mohl říci!

Kuchyňská diplomacie.

— Řekla jsi kuchařce, že je ten řízek spálený?

— Chraň bůh! To by mi sekla se vším a šla by. Ale řekla jsem jí, že je znamenitý, jenom že my jej máme rádi trochu nedopečený.

Ukázka pevné vůle.

Paní Důkladná: Vidíte, když jsem si brala mého muže, kouřil pět doutníků denně. Dnes o doutník ani nezavádí.

—Návštěvnicko: K tomu je zajisté zapotřebí pevné vůle.

Paní Důkladná: Tu já mám.

Útlouciny.

Pytlák: Za dva ruble přece není drahý. Sváteční střelec: Dobrá, koupím ho od vás, ale je živý, musíte ho hned zabít.

Pytlák: To je snadná věc.

Sváteční střelec: Počkejte, ne přede mnou. Nemohl bych se dívat jak někdo zabíjí zvíře.

Rychlý počtář.

Starý Perník, jenž vážil vodu z řeky a dovážel ji do vesnice položené hezky vysoko nad břehem byl osloven zvědavým cizincem:

— Jak dlouho už dovážíte vodu do vesnice?

— Hm, už asi deset let.

— A kolik kádí denně odvezete?

— Někdy deset, někdy až patnáct.

— Ah. Počkejte, já mám pro vás hádanku. Mnoho-li vody jste odvezl za tu celou dobu do vesnice.

Perník se na okamžik zamyslel a pak řekl: To je lehké vypočítat. A ukázav palcem na řeku: Všechnu, o kterou je tam teď méně.

Jen tak pro smích.

— Jaká to rána, Kateřino! Zrovna ve vaší vesnici vyhořelo dvacet statků...
Kateřina (jejíž ruce sklesly): Je-li možná, pane bože, je-li možná! To je neštěstí!

— I to je pěkné nadělení. Vždyť na tom není slova pravdy o té vaší vesnici a já jsem se chtěl jen zasmát!

Kompliment.

Štábní plukovník: Vaše zprávy musejí býti psány tak, aby jim i ten nejhlupejší člověk rozuměl.

Účetní sergent: Prosím, která část zprávy je vám nesrozumitelná, bych ji upravil?

Moudrému napověz.

Sentimentální jinoch: Víte, drahá Clarisso, že největším utužením náklonnosti jest odloučení srdcí od sebe?

— Oh, já nevím", vzdychla praktická děva. "Zkusil jste to někdy s presenty?"

Sebechvála.

Humorista k redaktorovi: A co se vtipů týče, ty já sypu z rukávu.

Redaktor: Ah tak! Já jsem jich několik četl a divil jsem se, odkud je berete. Že nejdou z hlavy, jsem poznal hned.

Stará medicína.

Doktor: Váš krk je v hodně špatném stavu. Zkusil jste již někdy gurglování slanou vodou?

Námořník: Oh ano. Já už jsem byl šestkrát torpédován.

U cíle.

— Teď budeme již hned vidět zvonici kostela. Jakmile spatříš věž, budeš vědět, že je naše jízda u konce.

— Karle, já už vidím věž!
— Vždyť jsem ti říkal, že je naše jízda u konce.

Tušení.

Rudolfek šel za školu místo do školy a ztrávil celý krásný den chytáním ryb.

Když se vracel, potkal svého kamaráda, který se ho ptal: dostal's něco?

Rudolfek, pohlédnuv plaše k svému domovu odpověděl rychle: Já ještě nebyl doma.

Malý geograf.

— Může mi někdo z vás, boši, říci jaký je rozdíl mezi jezerem a mořem?

— Já mohu! Jezero se polyká mnohem snadněji když do něho člověk padne, nežli moře.

Přesně dle rozkazů.

Redaktor jednoho časopisu dal nad svůj stůl a nad stůl každého zpravodaje a na jiných místech nalepiti nápisy se slovy: Přesnost! Přesnost! Tím chtěl svým městnancům naznačiti, že chce aby všechny zprávy byly na vlas přesné.

Jednou přišel jeden zpravodaj se zprávou o velké schůzi, a redaktor k svému úžasu četl ve zprávě slova:

„Tři tisíce, devět set a devětadevadesát očí upíralo se na řečníka.“

Vyskočil a zahřměl: Človče, co tohle má znamenat? Kolik tam bylo lidí?

— Sál pojme rovně dva tisíce a byl naťiskán, odvětil bez mrknutí zpravodaj.

— Tak jak jste mohl psát o třech tisících devítistech, devětadevadesáti očích?

— V posluchačstvu byl také jeden jednooký, vysvětlil zpravodaj a mrknul na nápis se slůvky: Přesnost, přesnost!

Půjčka za oplátku.

Bílý kněz právě oddal černošský párek a po ceremonii dodal: Bývá zvykem, po obřadu polibiti nevěstu ale v tomto případě od zvyku upustím.

Načež ženich rychle dodal: Bývá zvykem dát pastorovi pětku, ale v tomto případě od zvyku upustím.

To mu nebude vadit.

Isaak Horowitz, kterému se nechtělo na vojnu, zaslal odvodní komisi dopis, ve kterém vysvětloval, že je vegetarian. Nemohl by prý požadovati, aby se proň zvlášť vařilo, poněvadž ale masité stravy nejl, zemřel by brzy hladem.

Brzy na to obdržel Isaak odpověď: Komisi naší bylo oznámeno, že žádáte o sprostění na základě toho, že jste vegetarian a nemůžete jíst maso. Oznamujeme vám, že nebude nutno, abyste Němce jedl, jen když s nimi budete bojovat. Dostavte se k nastoupení 22. t. m.

Všechno má svou příčinu.

Stane-li se, že se dívka, která má krásné zuby, směje vašemu vtipu, nepovažujte to za důkaz, že je váš vtip dobrý.

Pozdrav pámbůh!

Hep...

hep... hep...

ěí!!!!

Vyléčen, ale ne docela.

Pan profesor: Děkuji, děkuji, nyní se mi vede mnohem lépe. Od té doby co jsem se podrobil léčení dra. Zázračného, zmizela únava a po roztržitosti ani stopy.

Lidstvo se lepší.

Bývali šlechtní lidé, kteří raději sami hladověli, jen aby mohli koupit krmivo pro svého koně. To ovšem bylo vzácností. Ale nyní je plno lidí, kteří si odeprou maso a jiné pochoutky aby měli na gasolin pro svůj automobil.

Jiná špic Kolumbova vejce.

Když člověk projede celou Amerikou od severu na jih, přestane se obdivovat Kolumbovi, že našel Ameriku a dívá se, jak by byl mohl do ní nevrazit, když jel na západ.

Viditelný pokrok.

— Nikdo nemůže dnes popřít pokrok lidstva. Dříve bývalo na lidi voláno: Život nebo peníze. Dnes, za moderní chirurgie je heslem: Život a peníze!

Reminiscence.

— Pamatujete na ty loňské vánice? To bylo sněhu, co?

— Jak pak bych nepamatoval! Vždyť jsme žili v předměstí deset mil od města a byli jsme po celý týden zasypaní a odříznuti od světa. Moje žena byla tenkrát nejšťastnější osobou na světě.

— Nejšťastnější? Jak to?

— Well, my jsme měli zrovna novou služku a když se nemohla dostat do města, musela u nás zůstat celý týden.

Gentleman.

— A když si ode mně nechcete nechat dát hubičku, tak byste mi měla vrátit čtvrták, který jsem zbytečně vyhodil za oholení.

S vysoká.

Sergent ze staré školy: Válka je zabíjácem na armádu. Podívejte se, co civilo musíme do armády přijímat.

Zrovna v takovou chvíli!

— Není to hrozné, jakou já mám smůlu? Zrovna na mne přijde takové vzteklé bolení zubů když se chci oběsit a dentisty není na pět mil do kola.

Válečná lekce.

— Tak ty si šetříš peníze, abys si mohl koupit aeroplán? Ty jsi hodný a podnikavý chlapec.

— Ano, já si chci koupit aeroplán, abych mohl letět nad Mastných dvůr a pustit Čálkovi na hlavu pár cihel.

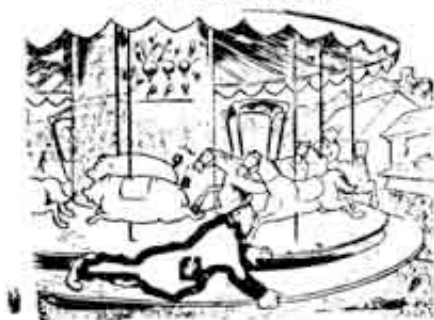
Vrchol slávy.

— Konečně se tedy splnil panu Flintíkovi jeho sen. On byl o sobě vždycky přesvědčen, že je velkým spisovatelem. Nu a dnes koluje to co on píše od jednoho konce pevniny k druhému.

— Hm, já jsem věděl dávno, jak je ctižádostivý ale o tom, že by v něm byl takový genius, jsem nevěděl. Co píše? Romány, novelly, nebo vědecké věci?

— Ne, píše puffy pro patentní medicínu.

Stárnem, slábnem!

Občan Nedopitný: Co se to se mnou dnes děje? Sotva jsem vypil šest skleniček a už se se mnou točí svět. Jindy jsem jich snesl třikrát tolik!

Vítaný host.

— Poslechni Karásku. Já chodím nerad někam, kde nejsem vítaným hostem. Ví tvoje paní o tom, že s tebou přijdu k večeři?

— Jestli o tom ví! Vždyť jsem se s ní o to, člověče, dnes ráno půl hodiny hádal.

Nespravedlivé zařizení.

— To není správně, zvolal otrhaný muž, jemuž lezly palce z bot.

— Co není správné?

— Aby si mohl každý vůl nebo každá kráva popřátí hovzí kůži na celé tělo, když se jí lidem nedostává na nohy.

To je rozumnější.

— Můžete mi říci něco o panu Zeleném?

— Ano. Já ho znám dobře.

— Je to spolehlivý člověk?

— Úplně.

— Dobře. Důvěřoval byste mu tak, abyste mu půjčil peníze?

— Co se toho týče, to nemohu říci. Já jsem mu nikdy žádných nepůjčil. Já jsem si pouze vypůjčoval od něho.

Bez ohledu.

Spisovatel: Je to pravda, že je pan Keřímek nemocen?

Nakladatelova žena: Lékaři právě odešli. Dávají mu ještě dvě hodiny života.

Spisovatel: Dvě hodiny! To právě postačí, abych mu přečetl moji novou povídku.

Důkaz demokratičnosti.

— Vy Američané jste hrdí lidé ale kdybyste se octl pojednou před skutečným králem, bude vaše kuráž pryč.

— Ne, kdybych měl k ruce eso!

To je podezřelé.

Když se napiše, že ženich dal nevěstě prsten s velkým diamantem spolu s mnohými jinými krásnými věcmi z broušeného skla.

Vzduch nemá trámy.

Jeden Newyorčan měl za chafera černocho a jednoho dne mu pravil: Same, ty jsi dobrý mechanik a měl bys se stát větroplavcem. Jak by se ti to létalo v mráčcích, měli vysoko nad zemí, odkud bys mohl pustit pár pum na Němce.

— Ho, jak by se mi to lítalo! Já nemám příliš naspěch s tím lítáním. Což kdybych byl mli vysoko a mašina se pojednou zastavila a bílý muž by mi řekl, abych vystoupil a zatočil klikou?

Ze samé hrdosti.

— Nemyslete si, že bych snad z něho byl měl strach! Ale za nic na světě bych nebyl dopustil, aby se mohlo říct, že nejsem v běhu lepší nežli kdokoliv jiný.

Lék na zapomětlivost.

Ctění paní, má-li váš manžel tutéž slabost jako tolik jiných mužů, že zapomíná v kapse dopisy, které mu dáte k vhození do poštovní schránky, zkuste na něm to co udělala jedna paní v Dorchesteru.

Ráno po návštěvě listonoše se zeptala své silnější polovice: Je tu nějaká pošta?

— Ne, jen nějaké oběžníky.

— Hm! A poslouchej, dal jsi na poštu ony dopisy, které jsem ti včera dala k odeslání?

— To se ví, že dal — skoro uraženě.

— Well — to je asi pravda. Byl mezi nimi jeden na tebe. Dala jsem ti jej s sebou, abych tě vyzkoušela.

V době nedělního klidu.

Ve středu.

V sobotu.

V neděli.

- Dobře jítro pane! Jak se račete?
— Cože? Vy mne poznáváte? Vždyť jste byl celý týden slepý!
— Ano, ale dnes je den nedělního klidu.

Z kuchařské vědy.

Mladá paní čte v novinách článek o nutnosti převařování pitné vody. Zavolá služku: Řekněte kuchařce, aby všchnu vodu vařila. Ať začne hned dnes.

- Ano, paní.
— A řekněte jí, aby dala pozor, aby ji nepřipálila.

Několikrát pra...

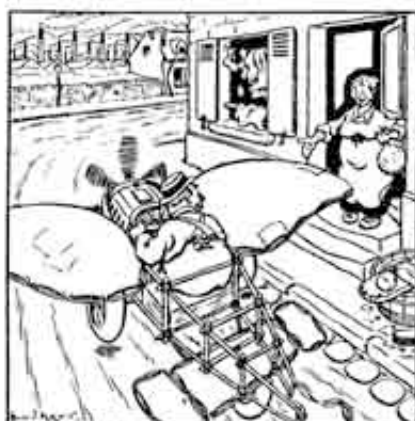
Občan: My zde máme v našem městě člověka hezky přes sto let starého. Však tadyhle jde jeho pravnuk. Pojď sem, Emile, není-li pravda, že jsi pravnuk dědečka Šmiků?

Hoch: Ano, já jsem... jeho pra... pra... pra... pravnuk.

Návštěvník: (stranou) Ten kluk umí prašit!

Občan: (důvěrně) On nelže, on jen koktá.

Jak to bude brzo dopadat!

— A nelítej mi nad tovární komíny. Je sotva půl týdne a tvůj avion už je uprášený a umazaný až hrůza. A potom abych já ti ho zase dávala do pořádku!

Zkuste to.

— Ženská, co to tady tropíte v kuchyni. Jak to děláte ten děsný rámus?

Kuchta: Well, jen to zkuste, rozbít čtyři talíře bez udělení rámusu.

Poslední útočiště.

— Madame prý zadala o rozvod. Je to pravda?

Moderní: Ah ano. Co jsem měla dělat. Můj muž nedovede býti žárliv, s automobilem jezdí opatrně jako sklenář — tak mi nezbyvá k zbavení se ho jiná cesta.

Jak snadno se při psaní zpráv udělá chyba!

O nesmírně rychlém vzrůstu rodiny by svědčila tato zpráva, kdyby byla pravdivou tak jak je psána:

Manželé R. S. Strdínkovi jsou šťastnými rodiči čtvrtého synáčka od minulého čtvrtka.

Nadějný obchodník.

— Mohl byste mi dát místo k děláni pochůzek, pane?

— Mně je líto, ale já jednoho hochka k děláni pochůzek mám.

— Ba ne, tamhle ho právě přešel vůz!

Možná že ne!

— Héle, to je krásný obrázek! To asi musí stát peněz.

— Nu, co byste tak myslela, matko, co na něj dostanu.

— Hm... možná že tolik jako já za tuhle svini.

Hlavatá otázka.

Krásná mladá dáma seděla v nádherném salonku jasnovidky a poslouchala jejího výkladu:

„Šťastná krasavice“, švitořila hadačka. „Vás očekává nejvyšší štěstí. Navštívíte cizí země, přijdete ku dvorům a budete se stýkati s králi a královnami. Zvítězíte nad mnohými soupeřkami a vezmete si za manžela muže dle přání vašeho srdce.“

„Ah!“ vzdychla šťastná krasavice.

„Bude velký, krásný, tmavé pleti a černých očí, aristokratického vzhledu.“

„A mladý?“ zeptala se dáma dychtivě.

„A mladý a velmi bohatý,“ odpověděla hadačka.

Krásná návštěvnice chytla ruce hadačky a pevně je stiskla.

„Děkuji vám,“ vzdychla. „Teď mi řekněte jen ještě jednu věc. Jak se zbavím muže, kterého mám?“

Nač kupovat čisticí?

Automobilista ujížděl vesnicí, když pojednou zastavil prudkým trhnutím. Přímou v cestě před ním stál muž mávající rukama a křičící „Stop!“

— Co to znamená?“ zvolal automobilista. Je to nějaká policejní léčka? Je-li tomu tak, pak vám není nic platna, protože já jsem nejel rychleji nežli patnáct mil v hodině.

— To je allright, pane! Já nejsem policajt. Ale moje žena byla pozvána na svatbu na zítřek a já jsem se vás chtěl zeptat, můžete-li mi tadyhle do flaštičky dát trochu gasolinu na vyčistění rukavic?

Byl by rád viděl, co se stane.

Reklamní agent jednoho divadla, kde byla dávána moderní hra založená na problému manželské věrnosti, byl upozorněn, že již po šest večerů za sebou přichází do divadla jeden návštěvník, dle všeho nějaký venkovan meškající v městě a že sedí vždy hodně v předu a sleduje nesmírně pozorně celou hru.

Agent tušil, že by mohl z tohoto zvláštního návštěvníka dostat látku k napsání zajímavé historky, pro časopisy, která by divadlu udělala reklamu a proto v přestávce přistoupil k tajemnému návštěvníkovi a zeptal se ho: Byl byste tak laskav a řekl mi co nalézáte na této hře zvláště zajímavého? Nebo snad máte mezi herci někoho známého, k vůli komu sem chodíte?

I ne, odpověděl host. Ale to je takhle: Pamatujete se na tu scénu v pokojíčku nad restaurantem, kde sedí mužský s ženskou a vstanou a odejdou levou stranou právě okamžik před tím nežli pravou stranou vejde muž té ženaké?

Ano, odpověděl agent, čekaje dychtivě na rozluštění.

Nu tak! Některý večer si manžel přispíší a přijde dřív než ti dva odejdou.

Noční intermezzo.

— To jsem ti měl právě podivný sen!

— Co se ti zdálo, Emáne?

— Zdálo se mi, že jsem viděl nějakého cizího muže, jak tě unesl a utíká s tebou pryč.

— A cos mu řekl?

— Zeptal jsem se ho, proč tak utíká, jako by ho někdo honil.

Dost pozdě.

— Tyhle kalhoty vám daruji. Můj nebožtík manžel je nosil až do své smrti.

— Nu, to už byl nejvyšší čas, že umřel.

Raněné srdíčko.

- Proč tolik naříkáš, hošíčku?
- Pepík nesl od pekaře rohlíky a padl do řeky.
- Ty máš dobré srdíčko, hochu. Ale snad Pepíka vytáhli, ne?
- On vyplaval ale rohlíky odplavaly.

Dobrá stránka války.

- Poslechni, Majku?!
- Tak co?
- Já jsem zrovna přemýšlel. Hleď, až se dostaneme z trenčí a zase domů, jak klidnou a tichoučkou se nám bude zdát naše stará kotlárna!

Za trest.

- Dostal jsi od své ženy pořádnou houbovou polévku, když jsi v úterý přišel tak pozdě domů? Ta si asi popovídala, co?
- Chyba lávky, hochu. Ty víš, co je to mít za ženu bývalou učitelku. Jednoduše mi uložila za trest, abych napsal na papír tisíckrát: "Podruhé budu doma v deset hodin večer," a bylo to.

Jaká je asi paní Mračná?

Pan Mračný zavolal si svého zete do své ložnice a zamknul za sebou dveře. S tvářou vážnou a poněkud přibledlou oslovil manželku své dcery:

- Henry, vy teď žijete v mém domově po dvě léta.
- Ano, pane tcháne.
- A za tu celou dobu jsem od vás nepřijal centu za board.
- Nepřijal, to je pravda.
- A kdykoliv jste měli nějakou šarvátku s Julčou, vždycky jsem stál na vaší straně.
- To nemohu popřít.
- A zaplatil jsem nejeden váš účet, že ano.
- Mnoho našich účtů ... ale otče, co...
- Počkejte. Mohu tedy očekávat, že pro mne něco uděláte, ne?
- Ale ovšem, že tatínku.
- Děkuji. Já chci, abyste řekl své tchýni, že ty dvě vstupenky do kabaretu, které našla dnes ráno v mém pokoji musely náhodou vypadnout z vaší kapsy a budem si kvít.

V Londýně za války.

— Prosím vás, doskočte k doktorovi Smithovi, aby k nám přišel hned. Naše holka spadla se schodů a zlámala si nohu, bejby má osypky a moji dva hoši byli přejetí automobilem.

— Je mi líto, pane, ale pan doktor byl včera za nájezdu aeroplánů vyhozen do povětří a bude zpátky asi za týden.

Tu máš!

Hostitelka: Já jsem slyšela, že jste hudebník, pane Struno, je to pravda?

Tázaný (jenž přímo umírá touhou aby se mohl se svým "uměním" ukázat): Oh, ... ano, milostivá paní! Já... hm, já se domnívám, že mám právo zváti se hudebníkem.

Hostitelka (radostně): Oh, to je znamenité. Moje dcera bude teď hrát na piano a vy budete tak laskav a obracet jí noty. Ano?

Andy má fišáry.

Kdysi se zeptali proslulého miliardáře Andrew Carnegie, kterou ze tří složek průmyslu považuje za nejdůležitější: práci, kapitál nebo mozek.

Mazaný Andy pouze zamrkal a s úsměvem odpověděl: Která je nejdůležitější noha u třínohé stoličky?

Dobročinnost.

Boženka dostala desák na ice-cream. — V Sunday-schoolu jej ukázala ostatním žačkám a reverend se jí zeptal: proč nedáš raději ten desák na missie?

— Já jsem o tom přemýšlela, řekla Boženka, ale rozhodla jsem se, že si koupím ice-cream a nechám lékárníka, aby dal desák na missii.

Prozíravá.

Manžilek: Kdykoliv se podívám na ten tvůj nový klobouk, musím se smát.

Ženuška: Ták? To je dobře. To já si ho nasadím až přijde účet.

Neporozuměl.

— A chutná vám takhle pivo bez společnosti?

— I dost, ale přineste mi k němu přece jenom dva cerbuláty se salátem.

Patent nad patenty.

— Rychle, rychle, ať vám mohu ukázat svůj nový, báječný, epochální vynález.

— Hle, semhle se dá přize, tadyhle se smáčkne pero, stroj se rozeběhne,

A nežli by napočítal dva — člověče, co je to s vámi?

Lehká pomoc.

Kasír na bance: Vy se musíte legitimovat, paní. Dokázat svoji osobnost.

Paní: Tady moje přítelkyně vám dokáže, kdo jsem.

Kasír: Ano, ale já ji neznám.

Paní: No, co na tom. Já vám ji představím.

Offensiva proti nepříteli.

— Já teď musím cvičit na piano pět až šest hodin denně.

— A proč? Má z tebe být virtuoska?

— Oh ne. Ale maminka ani tatínek nemohou cítit naše nové sousedy.

Není nad skromnost.

Ona: Muž kterého já si vezmu, musí být smělý, ale skromný přede mnou. Musí být krásný jako Apollo a silný i pilný jako Vulkán. Musí být moudrý ale ne do-myšlivý. Musí být obdivován všemi ženami ale musí se kofití pouze jedné — mně.

On: Jaká to šťastná náhoda, žež nás svedla dohromady!

— Hrom aby do vaší mašiny, jestli se to teď nedá rozparát.

Od rány i od slova.

Pan Hrnčíř jde po ulici a potká sousedova Toníka, na jehož šatech i na obličejí bylo znáti stopy nedávné prudké bitvy.

— To je mně té líto, Toníčku, že máš namodřené oko!

— Jen jděte domů a politujte si vašeho Jerryho. Ten má dvě.

Z komunálního života.

Jeden státní senátor z Jižní Dakoty podal onehdy příklad k výroku jednoho starého filosofa, jenž pravil: "Člověk je zrozen k vzájemné výpomoci. Ukázka ta zní:

V jednom západním městečku vstoupil cizinec do "bárbršapu": "Za jak dlouho mi můžete ostříhat hlavu?" zeptal se pucifousa, jenž, rozložen pohodlně v houpáku, četl desákovou novelu.

Holič zavolal kluka potloukajícího se před krámem a řekl mu: "Bill, utíkej do redakce "Severní Hvězdy," a zeptej se redaktora, aby mi poslal nůžky, je-li hotov s vydáním časopisu, že tady čeká kostým.

Změna vlády.

- Tak vy jste pánem ve svém vlastním domě, Pyskáčku?!
- Ale kde pak.
- Cože? Vždyť jste mi předešlý týden řekl, že máte dům.
- Ano, ale to jsme neměli kuchařku.

Sázka odvolána.

- Slečna Starších: Já se s vámi vsadím o sto dolarů, že se nikdy nevdám.
- Pan Feš: (ochoten přijati sázku): Zde je má ruka.
- Slečna (nadšeně): Skutečně? Oh, tak to já odvolávám svoji sázku.

Snadné umění.

- Mladý malíř: "... Vite paní Rázná, Rubens byl slovatný malíř — byl to genius! Tak ku příkladu jdním jediným tahem štětcem byl s to přeměnití amějíci se dětský obličej v obličej plačící!"
- Pí. Rázná: "Poslouchají, to já dovedu udělat taky — koštětem!"

Zbabělec.

Nevěsta (tíše s včítkou k ženichu, je muž se při podepisování oddávací listiny chvěje ruka): "Styď se, Jindřichu! A to říkáš, že jsi prodělal dvě války?"

Vzdělaná služka.

- Pí. professorová (při přijímání služby): "... Ještě vám musím říci, že jsme vegetariáni—"
- Služka: "A to nevdá. Ve věcech víry jsem velice tolerantní."

Zlomyšlnost.

- Pěvec: "Cítím, že ztrácím svůj hlas — mé celé umění jde k ďas!"
- Kritik: "Ubohý ďas!"

Čistota.

- Host: "Zde v polívce plave vlas; ten jistě patří vaší kuchaře."
- Hostinská: "Velice pochybuji. Ta je příliš čistotná. To bude spíše chlup ze psa, poněvadž asi váš talíř olizoval."

Jaké pak strachy!

- Honem, tatíku Humpolecký! Vaše tehýně padla do studně!
- Nu co na tom, ona umí plavat!

Každý svou přednost.

- Jen co je pravda, Ančo! Vinca Medvědů tančí elegantněji než já. Ale já se za to poctivěji potím!

Děsné.

- Slyšel jsi již, že dnes jeden policista odvedl jakési děvče přímo od oltáře?
- Je-li možno? A proč?
- Protože s ní byl oddán.

Nechat vymluvit!

- Hejsek (oslovuje na ulici neznámou dámu): "Dovolíte, slečno, bych vás doprovodil?"
- Dáma: "Mileráda, ale nevím, bude-li vám příjemno —"
- Hejsek (přerušuje ji): "Velice příjemno!"
- Dáma: "...seznámiti se s mým mužem!"

Nejdůležitější.

Pan Mazavka (upadnuv s plným džbánem piva v ruce): "Tak mi připadá, že jsem si zlomil nohu. Ještě štěstí, že jsem nevyliil pivo."

Dobročinnost.

- Sluha: "Mám vylít těch 25 láhví vína, jež se již nemůže pít?"
- Milostivá: "O nikoli, s tím můžeme způsobit radost chudým nemocným."

Omluvena.

- Domáci (k nájemníkovi, jež manželka právě obřastnila dvanáctým potomkem): "Pane Čáp, vy jste sice tichá partaj, ale při věcrejších křtinách bylo u vás velice bouřlivě."
- Pan Čáp: "Odpusťte, pane domáci — vždyť je to vždycky jen jednou za rok!"

Ze života lovců a sběratelů přírodnin.

Čtenářům tohoto kalendáře vypráví Vlasta Adela Vrázová.

VLASTA ADELA VRÁZOVÁ.

Ani letos nezapomněla na mne redakce kalendáře Amerikána! Již po druhé upomíná mne o můj článok, či jak já tomu říkám "o mé povídání". Dřím tu na Liščí řece v Algonquinu již dle jak pět týdnů a ještě nejsem hotova s prací v zahradě a domácnosti. Jsem od rána do večera v jednom "kole", ale při tom velmi šťastná, že nejen mé ruce, ale i má mysl "hrabou se v přírodě" a v tak čarokrásné zelení rostlinstva a při zpěvu tolika u nás hřadících ptáčat nemusím myslet, neb aspoň chvílemi nemyslím — na hrůzy války. Čítávali jsme časopisy až pozdě večer — velice nás rozrušovaly poslednější zprávy z bojiště a často po přečtení nebylo na spaní ani pomýšlení. Tak sedávala jsem s tatínkem u řeky a dívala se v tu ohromnou bůň nebeskou, vyhledávala ty největší z milionů hvězd, a přemítala, dala si od tatínka vyprávěti o nekonečnosti, ohromnosti, nevyzpytatelnosti vesmíru, abych tak aspoň zapomněla, že tou samou dobou, co aspoň myšlenkami unikali jsme tomuto světu, "letěli jsme k hvězdám" — tam na bojištích Evropy

i Asie tisíce duší lidských skutečně opouští nicotný tento svět — ulétají, ztrácí se v neznámo hrdinové povraždění německou guillotinou.

Jsem letošního roku ještě mnohem více rozrušena válkou nežli loni — neboť brzy nebude jediné rodiny z našich příbuzných a známých, aby neměli člena v táboře, na lodi, neb již na bojišti a tu vídáváme kanouti mnoho mateřských slz, zasmušilé, ustarané tváře otců a nevím, jak bych je potěšila, neumím těšiti. Vždyť kdybych byla hochem, šla bych sama s radostí, s nadšením do boje proti těm divochům Němcům a jejich spojencům. Bude mi za několik dní 18 let a pod míru nejsem, vzali by mne hned. Mluví-li o slzách mateřských a ustaraných tvářích otců, líčím jen co musí tak býti, kdo mohl by se jinak loučiti se svými drahými — když úzkost — vrátí-li se kdy a jak se vrátí vojín za svobodu světa, svírá srdce. Ale víte přece, víme všichni, že náš lid českoamerický s pýchou, se zadostiučněním posílá své syny, otce, bratry do boje v zápas za lidskost, práva národů, za nás, Ameriku, Francii, Belgii, za Srbsko — a co nejdůležitější — i za národ československý!!

Krom amerických Belgicánů, Francouzů a Srbů jistě nikdo nejde s větším nadšením do boje, jako "Naši hoši". Nač to vše zde připomínám? Abych vysvětlila čtenářům, proč jsem tak vzrušena — a jak je nesnadný můj úkol — napsati něco pro zábavu i pro poučení — ale nepsati ani o válce, ani o našem zápase za svobodu staré vlasti — o ničem, co mám stále na mysli a v srdci a tak, zrovna tak, vy všichni, milí přátelé čtenáři. Právě proto mám prý psati "o něčem jiném", nakazuje mi můj spolupracovník, tatínek, ba vyžaduje toho přísná redakce kalendáře. Tatínek vysvětluje: "Proč i v hrůzách a utrpení války v Paříži na příklad — a nezapomeňme — v Praze za velké drahoty a nedostatku potravin a osvětu, všechna místa zábavní, divadla, koncerty, movies atd., jsou stále plna obecnstva? Proto že lid chce, musí aspoň na chvíli zapomenuti na děsnou skutečnost, vzrušené nervy třeba uklidniti — proto piš opět jako minule — pro uklidnění — aby lidé přišli na jiné myšlenky — třeba i při tom usnuli — co lepšího máme, nežli spánek? Piš rozmarňé, žertovné, pro zasmání. Pišče jest všude dost!" Tomu přání nemohu tentokráte vyhověti — spíše tomu, napsat něco "pro usnutí", nevím nic žertovného a čemu já se směji, nad tím moji rodiče vždy káravě vrtí hlavou, naříkajíce "kdy už holka nabudeš rozumu?"

Jistě mnohý čtenář podiví se názvu mých črt. A proč právě zvolila jsem ti toto vyprávování? Stalo se takto: Seděli jsme po práci v poledne, chvíle do vítaného odpočinku, na schodech dědečkova bungalow, kde v létě my vnoučata prožíváme naše krásné prázdniny, jak již po léta činíme, dřív bývali jsme tu s naší drahou babičkou,

tehdy již velmi churavou. Ted' jsme sami, milovaná naše babička odešla nám navždy. Jsme ve stínu krásných košatých stromů a kolem nás záhony plné krásných květin, které většinou sama jsem vypěstovala. Některé vzácné, na příklad orchideje, přivezl tatínek z lesů minnesotských neb odjinud. Tu přilétl k velikým květům krásnější ještě a větší nežli ty květy motýl, žlutý otakárek — a třel se tu s kolibříčkem, kterému lesklo se hrdélko jako rubín! Tatínek se tesklivě rozpovídal o svých cestách, lovech, sbírání přírodnin v těch dalekých mně neznámých světech, o kráse hmyzu, ptactva, květin v tropech, pro něž lidé váží daleké a nebezpečné cesty. A nejen o sobě, ale o jiných přírodozpytcích a sběratelích přírodnin vyprávěl mi po mnohých večerech, až skoro zapomněli jsme na válku, na veškeru bídu, která nyní již po čtyři léta pronásleduje a moří svět. Tak ocitli jsme se v jiném, krásnějším světě. Znovu dala jsem se do čtení těch míst v tatínkových cestopisech, kde vypráví o kráse přírody horkých krajin, o její zvířeně, podivně, barvitě. Tak zvěděla jsem a záviděla jsem jim, o životě "sběratelů a lovců přírodnin". Zejména českých. Ti neváhali jít do krajin nezdravých, ba i mezi nebezpečné divochy, aby tam chytali — třeba jen brouky a motýle, sbírali překrásné květiny — orchideje, a to nejen pro musea — ale i pro všeliké soukromníky. V Evropě, hlavně v Anglii, Francii, Německu i v Rakousku, je, lépe řekneme, bývalo tisíce zámožných soukromníků, kteří věnovali část svého jmění na zakupování hmyzů, ptačích koží. Leckteří si vysílali vlastní sběratele (tak jeden z Rotschildů) do celého světa. Jejich sbírky měly velikou cenu. Byly a dosud jsou firmy, obchody přírodninami, které ročně prodávaly třeba až za stotisíce franků a to jen motýle a brouky! Také v Čechách mívali jsme mnoho "soukromníků sbírkářů", ba i spolky, které se zabývali studiem a sbíráním přírodnin. Já se na to ještě pamatuji, jak mnohý český studentík se nám pochlubil svou malou, neb třeba i velkou sbírkou hmyzu, sušených rostlin, neb i nerostů. Zde v Americe jest to vzácný zjev. Lidé se tomu spíše usmějí, než obdivují, uzří-li staršího člověka chytati motýle do sítě neb sbíratí "bugs". A děti hned po něm pokřikují "see that bugman"! Je toho vinou, že na školách málo se vyučuje přírodopisu. Ve staré vlasti i obecné školy mají malé přírodní kabinety, na High Schools mají větší, a učitelé, profesori, učí znáti své žáky ten veliký, třeba byl i drobný svět, v kterém žijeme. Jen ať si čtenář, který chodil v Čechách neb na Moravě do škol, připomene, jak tam dobře znali jména stromů, květin, ptáků, hmyzů atd. A je to tak krásné, zajímavé znáti přírodu, v které žijeme. Jak mnohemu se tu naučíme. Jak mnohý farmář nařká na ohromnou škodu, kterou mu ročně na obilí, na ovocných stromech, na zelenině, na bavlně, nadělá maličký, ale početností svou zhoubný hmyz. Ale málo kdo z nich ví, jak ten hmyz se plemení, jak ve svých přeměnách, z vajíčka do larvy, neb do pupy a dále v dospěleho broučka, neb motýlka (muru, píďalku) vypadá. — Štěstí ještě, že se naše vláda tak pečlivě o to stará a má mnoho odborníků, kteří zlo to studují do podrobná a lidu dávají cenné, dobré rady. Málo který z farmářů ví, který ze hmyz je tím užitečný, že škodlivý požírá, neb do něho nasazuje svá vajíčka a tím jej hubí. Pokud vím, je v České Americe jen jeden spolek sběratelů brouků a motýlů. Sídli v Novém Yorku a jmenuje se "Roháč" — jméno to největšího českého brouka — ale podivnou náhodou také jistěhoši z českých hrdinů staré historie (Roháč z Dubě!). Jednotlivců, kteří ze staré vlasti přinesli si sem svou náklonnost ku přírodě a sbírání přírodnin, je tu několik. Snad více než tuším, ale mnoho jich není. v celé České Americe ani tolik, co v některém menším městě českém. Není divu, přistěhovalci měli jiné starosti, jak v tom boji o život tu obstát, nežli aby — sbírali motýle neb brouky! Těšilo by mne, kdyby ti, o kterých my zde nevíme, se mně přihlásili. Já sama sbírám a mám malou, ale dosti pěknou sbírku hmyzu a sušených rostlin (herbář). V Chicagu jsou čtyři krajané (snad je jich více), kteří vlastní velké sbírky. Tak na příklad pan Kytlica, dovedný strojník a vynálezce, rodem z Hané, a pravý typ hanácké krve, po léta sbíral v okolí Chicaga motýle denní i noční, zná je všechny latinsky i česky pojmenovat, a jeho krásná, dokonale uspořádaná sbírka čítá tisíce exemplářů.

Větší ještě sbírku, a to nejen domácích brouků a motýlů vlastní pan Adolf Mareš. Obdivovali jsme se prvé — což teprve této! Užela jsem nejkrásnější druhy z celého světa, a mezi nimi — aniž by to býval pan Mareš dříve tušil, také brouky neb motýle, které ulovil na svých cestách světem můj tatínek! Sbíra ta má cenu mnoha tisíců dolarů — a pan Mareš jest pouze řemeslník, který prací svých pilných rukou živí se krejčovinou! Jak mohl nabýti takové velkolepé sbírky? Po více jak dvacet let sbíral nejvzácnější hmyz americký — a to v blízkém okolí velkoměsta Chicaga a zasílal jej na výměnu za "Exoty" (cizokrajny, nejvíce z krajin tropických hmyz). A tak svou ohromnou píli a vědomostí, v který čas a kde v lesích, na prázdných pobíli Chicaga uloviti dobré pupy motýle atd., po kouscích nashromáždil si i to

nejcennější, nejvzácnější. Čtenář jistě nemá představu, jaké ceny platí se za některé krásné neb vzácné brouky a motýly. Ten krásný otakárek, kterému v naší zahrádce jsem se obdivovala, pěkně napnutý nestojí více jak—20 centů. Ale za jednoho, jemu příbuzného, africkou ornithopteru, největší to denní motýl celého světa, nabízeli tatčikovi až 60 korun za kus! Tehda byl právě objeven, pak stál pouze dva, tři dolary. Prvý páreček nádherných motýlů, zvaných "Rajský ptakokřídlec" z krajů lidožravých Papuanců na Nové Guineji, prodán za jeden tisíc korun a sklesl pak v ceně až na padesát. Můj bratříček, který musí do všeho strkati zvědavý svůj nos, krčí jej opovržlivě "jak prý mohou lidé platit tak bláznivě za pouhé motýly, za to prý by si koupil automobil". A nabízí se, že by prodal tučet těch bělasků, co nám jejich housenky ožírají zelí a kapustu, za cent. Což o to, já bych dala za cent celou kopu bramborových mandelínek, a třeba zadarmo, kdyby je někdo za mně sbíral a našich bramborů! —

Inu, není brouk jako brouk, motýl jako motýl! Už v Praze a pak zde ve sbírce pana Mareše podivila jsem se obrovskému brouku, zvanému: Goliáš. Je to pravý goliáš mezi brouky, ale není největší — slonní brouk (*Megasoma elephas*) jest ještě větší a těžší, vypadá spíše jako veliký krab nežli brouk! Goliáše lovil můj otec v Západní Africe, ty "slonní brouky" v Jižní Americe. Oba patří do čeledě chroustů—jak se jim též říká babky—znáte je přece všichni, totiž ty naše chrousty co koncem května a v červnu bzučivě přilétají a obletují večer, v noci osvětlená okna. Ale jaký to rozdíl velikosti. Goliáš váží asi tolik, co tři sta, a "slonní brouk" jako pět set našich největších chroustů. S roztaženými nohama a křídly překryl by goliáš celou stránku tohoto kalendáře a tomu druhému obru mezi hmyzy by celá stránka ani nestačila. Kdyby tak v letu vrazil vám do oka, šli byste na operaci do nemocnice. — Položte si pak na ten samý papír, vedle něho ty malé broučky nosatec, co vyžírají hrách neb bavlnu a uvidíte, že není brouk jako brouk. V porovnání asi jako nejmenší myška v poměru k největšímu slonu. Tito velcí brouci byli také kdysi velmi drazí, až kolonisační Afriky Západní zlacínili na čtyři až deset dolarů, dle velikosti. Tatínek objevil nový druh Atlas, který oceněn na sto dolarů za kus. Ale ať si nikdo nemyslí, že tatínek z těchto svých úlovků zbohatl. Ulovil jen dva toho druhu a sbírky musil vždy posílati do muzeí, aby tak získal prostředků na své velmi nákladné cestě výzkumné. Českým muzeím vše, co si vybrali, i to nejvzácnější, vždy ochotně daroval a jest toho velmi mnoho. Rozepsala jsem se proto tolik o těchto velikých broucích, poněvadž chci právě použítí vyprávění tatínkovo o tom, "jak ulovil prvního brouka Goliáše, abych čtenářům kalendáře, přátelům zajímavého čtení, tak drobet vysvětlila, jaký byl a je "Život lovců a sběratelů přírodnin", když za kofistí se pustí do krajův, jak se říká proušnárodně "hodně divokých".

My v Americe také kdysi mívali jsme "Divoký Západ" a divoké Indiany—ale i když to strádání, ba i nebezpečí prvých našich pionýrů bývalo dosti veliké a jejich odhodlanost, statečnost obdivuhodné, podnebí bylo přece všude pro bělochy zdravé aneb aspoň snesitelné. Jak zcela jinak je tomu v krajinách kolem rovníku, v tropech, kde v nekonečných, často močálovitých pralesích řadí všeliké smrtenosné nemoci: zimnice, dysenterie, spavá či uspávací nemoc a jiné a jiné, jimž nejnásnežně běloch podléhá. Právě tam, kde oni velcí brouci jsou domovem, je velmi nezdruvo. — Jest to západní pobřeží horké Afriky rovníkové, patří Francouzům, Angličanům, Belgičanům a Portugalcům, část patříválo též Němcům. Krajinám těm přezdívalo se právem Hrob bělochů. Běloši zdržují se skoro všude jen na pobřeží a jsou kupci, úředníci, důstojníci a misionáři usedlí; jest jich v každé kolonii jenom několik set.— Bělošek je tam, co by na prstech spočítal — a málo která zdrží se tu více jak rok, dva — ženy misionářů vyjímaje. Bělochů, kteří by tu farmařili, tam vůbec není. Vojenské posádky jsou vesměs černošské a jen důstojníci jsou běloši a ti jezdí každý třetí rok, ne-li dvě, tak jako ti ostatní běloši na zotavenou do Evropy—neumřeli-li do té doby neb nenafidil-li lékaři, že po přestálé zimnici, která nechává na sebe dlouho čekati, musí hned "domů". Zle někdy řádily černé zimnice, žluté zimnice a jiné nemoci mezi kolonisty — tehdy se ještě nevědělo, že mouchy a jistý druh komárů přenáší a vočkuje nákazu z onemocnělých na zdravé. Bývalo-li zle bělochům, kteří na pobřeží žili v pohodlných domech, poblíž ozdravujícího větru mořského, majíce všeho dostatek i péče lékařské, jak nebezpečnější bylo podnebí pro odhodlaného cestovatele, lovce, sběratele, jenž pustil se do vnitrozemí, kde musil bydleti v chýších domorodců, odkázán jen na jejich stravu často, hlavně když — a to vždy se stalo — během mnohdy krátké doby onemocněl, nechutné, nezájivné. Ale pokud zdržoval se v chýších domorodců bývalo ještě poměrně dobře. Hůže, ba zle bývalo, jakmile se svými domorodými lovci (cestoval tu vesměs bez bělošských průvodců) obýval, cestoval v pustinách, tamo v temných a proto velmi nezdruvých pralesích, jinde na

žářem afrického slunce rozpálených polostepích, neb plavával se po řekách, kdež miliony much za dne střídalo se s biliony komárů v noci a vzduch prosycen byl otravnými výparý močálů. Často onemocněl na smrt v domorodé chýši neb i v pralese, ve společnosti divochů pouze, ba někdy i sám a sám! Bez léků, bez potravin, kromě co se dalo uloviti. "Za těch osm let cest Afrikou jistě nejméně rok proležel jsem nemocen — a neležel jsem, krom po dvakráte — na posteli," vyprávěl nám tatínek. "I v Jižní Americe byl jsem několikrátě těžce nemocen a též na Borneu a Nové Guineji." — Nejvíce trpěl zimnicemi a červenkou (dysentérií). Jsou ještě jiné, podivné nemoce v tropech jako ona, kde onemocnělý pomalu slábne, hlavou klátí, z nenadání usíná — až se dostaví smrt. Neb jsou tu hojně ošklivé kožní nemoce, též "červ" jeden tenounký a dlouhý jako nitka, jenž roste lidem pod kůží v mase, a těžko se dá odstraniti, blechy, kladoucí svá vajíčka zvířatům i lidem pod kůží, jejichž larvy (červíci) pak žijou z hnisajících ran. Také tetanus, typhus a jakýsi druh velmi nebezpečné chřipky často tam zle řádí. Nešťovice jsou více nebezpečné domorodcům než bělochům. Stalo se tatínkovi, že mu začala levá ruka nápadně vysychati, až kůže scvrkla a vypadala jako u starců, na štěstí to zase přešlo! Dosud neví, jako že to byla nemoc.

Zhoubné dědictví afrických nemocí objevilo se na tatínkovi nyní před dvěma lety. Ted', když již je nyní vyléčen, mohu to prozraditi — byl to následek stálé otravy arsenikem! Tehdy před třiceti roky neznala ještě věda lékařská předpisující místo chininu arsenik jako ochranný prostředek proti smrtelným zimnicím, onemocnění žluči, že v těle nastřádaný arsenik způsobí jednou kožní stvrdnutí, mozolům podobné, z nichž při poranění se a při neopatrné léčbě snadno vyvine se jistý druh rakoviny — a tatínek nejen arseniku hodně užíval, ale denně s ním se obíral, připravuje kožky ptáků a menších ssaveů pro sbírky musejní.

Jak vidno tedy, není život sběratelů přírodnin, těch, kteří odvažují se do krajů odlehlých v nezdravé podnebí, nikterak k závidění. Námahy cestovní, duševní osamotnělost, býti stále jen ve společnosti domorodců, bez styku výměn myšlenek s bělochy, špatná, většinou nedostatečná strava, zeslabují nejen tělo, ale i mysl a tří usnadňují onemocnění. To prý je to nejnebezpečnější pro cestovatele a nikoliv želmy, jedovatí hadi aneb nepřátelští divoši, říkává můj otec. A pak to radostné cestování. Cestování většinou pěšky, není-li to poblíž řeky, po které mohlo by se plaviti — což vždy bývá mnohem pohodlnější, anažší. Na lodčkách více se uveze zásob, nežli nésti mohou domorodci. A není toho málo, co musí s sebou vše bráti přírodopyspec, sběratel, který většinou potřebností nucen je si opatřiti v Evropě a a ostatní na pobřeží v kolonii, odkud vypravuje se na cestu do vnitrozemí. A na nic nesmí zapomenouti, vše musí míti v hojně zásobě, a určité věci dvojnásobně a tak v zavazadlech rozdělené, aby, kdyby něco se ztratilo, měl náhradu. Tu některý nosič, neb i se stalo, že jich bylo více, třeba i všichni, zahodí své břemeno a uteče aneb uteče i se zavazadly, loďka se převrátí, potopí a tak část neb i všechna zavazadla přijdou na zmar. Tím a podobným způsobem ztratil můj otec mnoho zboží, a co horšího, plod mnoho měsíční namáhavé práce, cenné, druhy i nenahraditelné sbírky. Jaká to rána, na mysli sklíčený, snad churavý, nemocný sběratel, aby vrátil se s úplným nezdarem na pobřeží, začal znovu—má-li k tomu prostředky.

Nyní ale počnu již s vyprávěním, jak tatínek ulovil, vlastně přinesl mu jej chlapec-otrok, prvního brouka Goliáše. Bylo to v nitrozemí anglické kolonie na západním pobřeží africkém v Gold Coast na hranicích kdysi mocné černošské říše Ašanti. Gold Coast, Zlaté Pobřeží, sluje země ta, poněvadž je tam dosti zlata. Domorodci jej přinášivali bělochům na pobřeží v menších částkách, na dolování moderním způsobem bělochy nebylo ani pomyšlení. Nejen že domorodci by k tomu nepřipustili, a Anglie měla již s nimi krvavé nákladné války, aby je chtěla k tomu donucovati—ale ani zlato nelákalo sem bělochy, když podnebí bylo tak neblaze pověstné. Tatínek sám znal některá místa na zlato dosti bohatá a nebyli by mu domorodci překáželi, kdyby byl chtěl sám zlato kopati, ale to nebyl účel jeho cesty.

V přítavním městě Akkra, kde žilo asi čtyřicet bělochů a několik tisíc černočů, najal si své prvního nosiče. Cestuje se tu všude do vnitrozemí pěšky — nebo v hamace, kterou na dlouhé tyči upevněnou, nesou buď dva, neb kde tomu cesta dovoluje i čtyři domorodci na hlavách. Asi každou hodinu se nosičové střídají, proto je cestování drahé, drahé na tamější poměry. Platilo se dobrým nosičům až — dva šilinky denně. Nosičům břemen pouze půl druhého šilinku. Náklad nesmí býti těžší šedesáti liber. Důstojnost bělošská vyžaduje, aby nechodil pěšky! Ani černocho poněkud jen zámožný nepůjde na návštěvu půl míle daleko pěšky. Potud na pobřeží, v nitrozemí jest jinak, tam se dávají nésti v hamace jen náčelníci. Tatínek, byl-li jen poněkud zdrav, cestoval pěšky. Od kmene ku kmenu, z jednoho území do druhého třeba nosiče

střídání, nežli by dále. Ba v určitých krajinách nemůže cestovatel najmouti nosiče jinak, leč od jedné černošské hlavní osady ke druhé, často jen na den cesty! A nežli podaří se mu získati nových nosičů, uplyne den, dva, třeba i týden. V době velikých dešťů, podobných průtrži mračen, třeba týdny trvajících — je teprve zle. Nikomu se nechce ven ze suché chyše a od plných hrnců. A marně byste nabízelí odměny, dvojnásobný plat. Čtenář asi řekne: "Což tu není koňů, mul, oslů, vozů?" Není! Pouze v uzoučké oblasti, v nejbližším okolí Akkry, na příklad, jezdilo se s kočárkem a koníky — a těch tu bylo málo. Nejen že tu není cest pro vozy, ale koně brzy zahynou nemocí, kterou přenáší zlopověstná moucha tsetse. Dnes ovšem v Akkra "panstvo" ať bělošské neb černošské vozí se v automobilech.

Nežli tatínek došel cíle své cesty, Akimu, vyměnil nosiče (měl jich více jak deset) pětikrát, dále do Okvavu dvakrát. Cesta dála se první den horkou, skoro bez stínu rovinou, málo obydlenou. Druhý den počalo pozvolné stoupání do zalesněných hor a přes hory a doly šlo to velkými lesy, pralesy po osm dnů. Z počátku byly osady, černošské vesnice, dosti husté, to jest asi každé dvě, čtyři hodiny jedna, později vzalo to celý den, z rána vyšlo se a večer přenocovalo se zase u domorodců. Až přišly krajiny pusté, na dny cesty neobydlené, kdy přenocovalo se v pralesě pod stříškami z listů palmového na rychle urobených, a často za velkého deště. Prá-li, sejmuli nosiči své šaty, stočili a dali si je pod kůži, kterou přikryta byla v dlouhé, úzké nůši zavazadla a potraviny a šli až na malý "opasek" nazí. To svlékání se neudělá práci žádnou, pozůstává celý jejich oblek z jednoho kusu modré neb pestré látky—asi tři, čtyři lokte dlouhé, který ovinován kolem těla od boků dolů. Tatínek, zcela promočený, teprve když došlo se denního cíle, převlékl se do druhého suchého obleku, usušil, mohl-li přes noc první, ale stávalo se, že mu doslovně šaty na těle bud' oschly — neb prohnivaly. Nyní však nechám tatíčka samotného vyprávěti.

Uprostřed pralesů, ve více Dviransa v pohoří Okvavuském ještě, ale na hranicích asantského Akimu, žil jsem několik téhodnův se svou tlupou lovců, a nimiž jsem šel později do velikých rovin Aframských střílet slony a búvolů. V Dviranse sbíralo pro mne několik osob, a ovšem že i děti, a cokoliv našly, když se z políček navracely, přinášely mi, žebronice za vše a rozličné, pro mne málo cenné věci, jako: cukr, švédské zápalky, jehly, nožičky neb i peníze, ovšem stříbrné, které provrtávaly a na krku nosily!

Nejvíce kořisti přinášival mi Sia. Ale nepřicházel sám, nýbrž bud' to s ním přicházela stará černoška, pravá ježibaba, nebo pán jeho, jemuž samému a nikoliv malému tomu sběrateli musel jsem odměnu vypláceti. Bylť Sia, či jak ho pán jeho nazýval Kofi, koupeným "Akva", tedy otrokem. Bylo mu, jak jsem soudil, asi devět let, snad byl i starší, vypadal však dosti zakrněle, zanedbaně na takovou zemi, kde byla hojnost jídla, a kde každý, kdo nebyl stížen nějakou nemocí, vypadal statný, "vypasený". —

Smutné příběhy jeho mladičkého života po částech tlumočil mi lovec můj David, černoš z Akvapimu, i vyprávím je tu, ovšem nikoliv prostými slovy tlumočnickovými, nýbrž s přibarvením své obrazotvornosti — věrně, pokud se týče samých událostí, leč s lícní okolků, zvyků, podrobností, mně odjinud a z jiných vlastních zkušeností dobře známých.

Válek, otrokův a lidských žertev chtivý lid asantský z rozkazu králova pod vedením Apukua vrhl se z pohoří asantského do rovin severozápadně od Brongu. Z rozkazu králova — aby tamější, pod různými menšími náčelníky žijící černošy potrestal prý za jakési, patrně jen smyšlené příkoří, spáchané domorodci na Asantcích, cestujících tudy do vnitrozemí za obchodem. Ale jako obyčejně, šlo tu jen o plenění a jímání mladého lidu v otroctví.

Na velkých těch rovinách, kde spořeji je rostlinstvo nežli v říši asantské, bydlí malí kmenové v chýších kulatých, slaměných — na rozdíl asantských přibytků i obydlí národů pobřežních, kde domečky jsou do čtverce stavěny, jejich stěny i podlahy hlinou oplácány a barvami a rozličnými okrasami zdobeny. Žijí z úrody svých políček i z lovu zvířete všeliké. Nechybí zde ani různých druhů antilop, na rovinách pasou se stáda búvolů, ba i sloni se tu vyskytují, a ovšem že i šelmy, jako lvi a levharti, nejsou tu vzácností.

Také já s loveckou svou družinou v krajích těch, poblíž vlasti Siovy, lovilal jsem později až i po kolik měsíců. Na poli pěstují tu domorodci jedlou kassávu, hliznatou to rostlinu, jež chutí svou připomíná skoro naše brambory, ač není-li dokonce chutnější, dále tykve a nějaké luštěniny. Na místě našich obilín, jako žita, pšenice, prosa, jsou tu pro ony kraje užitečné polní plodiny: čirok, durru (senegalské proso), jež se daří i v severní Africe. Nechybí tu ovšem ani rýže, třtina cukrová, podzemnice

(naše peanuty) a jiné plodiny. Podzemnice se tu připravuje a slouží ku přípravě velmi olejnatých polévek.

V jedné tamější vesnici, čítající jen několik desítek chýší, zrodil se Sia a rostl tu jako ony malé trpasličí antilopy. Pobíhaje vesele, ve smíchru a skotačení trávil celé dny a měsíce, až dozrávající na poli obiliny i jemu poskytly příležitost ku práci. Seděl pod stříškou na prostičkém ležení, jež se zvedalo nad polem, potahoval za dlouhé provazce, křížem přes pole natažené. Každým zatáhnutím uvedl do pohybu rozličné věci na provázcích pověšené, tak na příklad: prázdné lastury, jež jedna o druhou narážejíce, notně chřestily a rozmanité pruhy látek i kusy hadrů, jež se divě třepetaly, zaplašující takto hejna drobných ptáků i skřehotavé papoušky. Druhdy také musil malý hlídač odháněti některé zvláště neodbytné, přímo drzé opičky, házející po nich kamením. Za noci zase jeho rodiče, bdíce u ohňů, střežili tu polní úrodu, plod svého potu a práce, před živočichy, šťavnatých pamlsků chtivými, již za noci teprve se vydávají na polní pých.

Jednoho večera, kdy všechna polní úroda byla již sklizena, hrstka přešťastných lidí ve vesnici u ohňů za dunivých, jednotvárných zvuků špalkovitých bubnů slavíc oběhky, tančila a hodovala. Tu kdosi vykřikl "Asantifo!", to znamená "Ašanti jdou!" (Tak aby dnes volali všude obyvatelé zemí Němci dobývaných.) Hudebníci rázem umlkli, všichni hodující a křepčící jako by na chvíli byli zdřevěnili, ale hned potom dali se v šleňný běh, navzájem se porážejíce. Než, bylo pozdě!

Padlo několik ran, od humen kolem vesnice oťrásl vzduchem strašlivý ryk, jemuž z povzdálí jiné tlupy bojovníků odpovídaly, zástupy ohavně vstrojených, ve tvářích pitvorně hlínkou pomazaných Asantů vyrojily se z křoví — ve chvíli byla osada obklíčená nepřáteli, kteří se divě vrhali na překvapené účastníky oběhkové slavnosti. Jímali je, na zem poráželi a kdokoli, by jen zdánlivě, stavěl se na obranu, byl porubán. Hruzné, strašlivé byly to scény. (Kdysi na horním toku řeky Gambie byl jsem sám bezděčným svědkem takového vpádu divokých Mandingů do vesnice Soninků.)

Málo komu podařilo se uprchnouti. Kde před chvílí rozléhal se jasot a ničím nekalené projevy radosti ze života, tu nyní zavládl úděs a znělo bolné sténání. Leckde lkaly ženy nad mrtvolami mužů svých, úpějíce a ječíce zpěvavým, u divochů obvyklým nářkem. Nitra chýší do posledního stébka byla vydrancována. Veliké hranice vzplály jasnými plameny a několik set divých vítězů, předvoje to bezpochyby hlavního jádra asantského vojska, teď holdovalo na štědrých zásobách zajatců.

Malý oddíl otrokářů vrátil se pak z kořistí do Asantaka. Pokud táhli rovinou, byli zajatci i za dne na pochodu spoutáni. Vždy několik jich bylo přivázáno na dlouhý, z bývolí kůže zhotovený provazec, přední i zadní v řetězu tom kolem krku měli kožené obojky, v nichž se začínal a v nichž končil provazec. A běda každému, kdo klesal únavou! Byl bičován, až znova dal se v poklus. Kdo nemohl s místa, toho zabili a uřízli mu uši, jež jsouce nabodeny na kopí stráží, věstiny osud druhých, kteří by se nevzpružili k další namáhavé chůzi. A všichni téměř zajatci musili nésti na hlavách potraviny a všechnu ostatní uloupenou kořist. Teprve v horách a lesích, na území již asantském, bylo zajatcům aspoň ve dne uvolněno tím, že jim pouta sňata. Potom v jedné vesnici rozdělil náčelník oné tlupy některé zajatce mezi bojovníky své, kteří pocházeli odtud nebo z okolí. Zde navždy ztratil ubohý můj mladíček pomocník svou matku. Otce svého spatřoval Sia jen za nočního táboření, mladší sestřičku však ani on ani rodiče jeho neuzřeli. Snad zůstala ve vypleněné vesnici, nebyla-li upálena se staženými, jež tu zbyly, snad některý ukrutník ji probodl. Když po měsíci vtáhli "vítězové" do hlavního města říše asantské, Kumasi nazvaného, chtěl tomu neblahý osud zajatcův, že to bylo právě v době smutku královské rodiny. Králi Mensovi totiž, jenž vládl po Kofi Karikarim, Angličany pokořeném, zemřel synáček. Už pa několik dní byly za něj přinášeny oběti. V Apete Sini (v "místě supů"), v Ukra Vom (v "háji krve") byla zbrocena půda krví četných žertev lidských. Supi, psi, ano i domácí vepři pásli se tam na mrtvolách nebožáků, jichž duše měly putovati za duši zemřelého chlapce.

Část průvodu, v níž krácel Sia, zastavila se a seskupila opodál jednoho křídla královského středu — a tu spatřil nebohý hoch otce svého, vedeného v poutech dvěma pochopy, kteří jím hrubě smýkali. Neamírný žal pohnul mu srdcem, i vykřiknuv, chtěl se vrhnouti k otci. Leč surová ruka chopila jej za krk a vtáhla zase mezi lid, kdežto v téže době draví pochopové, dovílekše otce přenešťastného na popraviště, propíchli mu rty dlouhým, úzkým nožem, aby nemohl katanům svým hlasitě zlořečti. Kolik takových zločinů bylo spácháno za hrozného tolu dne a za dnů potomních, kolik ubožáků povražďeno nad princovým hrobem v Bantamě, královském to pohřebišti, přenešťastný malý otrok Sia nemohl nám vyprávěti, neboť když v líčení svém došel k okamžiku, v němž uzřel otce svého zbroceného krví, vrhl se na

zem, a tak žalostivě plakal, že dlouho jsem ho nemohl upokojiti. A tu jsem si tehdy předsevzal, že jakmile jen obdržím z Evropy peněžní zásilku za prodané sbírky své, vykoupím chudáka z otroctví a vezmu jej s sebou na pobřeží anglické pravomoci, kde již pouhým překročením hranic bude mu svoboda vrácena. Kéž by se to bylo splnilo! —

Pán jeho si jej cenil, jak jsem vyzvěděl pomocí Davidovou, na pět liber šterlinků, tedy na dvacet šest dolarů asi, a to byl obnos, jehož jsem prozatím nemohl postrádati. Potom vyprávěl nám Sia, že byl ještě po dvakráte prodán, až si jej koupil nynější jeho pán, asantský Akimec Adomata, na obchodní cestě z Kumasi.

Chtěli jsme na hochovi vyzvědět, jak s ním tento nový pán zachází, leč přivedli jsme jej do rozpaků. Báł se patrně, že kdyby si stěžoval, my bychom, chtějíc se ho zastati, jemu jenom přitížili. Ostatně jsem věděl, že nenakládají Asantci se svými otroky nikterak příliš krutě, ačkoliv Adumatově ženě, která se na mne durdila, kdykoliv jsem Siovi chtěl dáti nebo dal-li jsem mu něco potají, dobrého srdce jsem nepřikládal. Ale vychudlý a chorobný vzhled malého parobka patrně nasvědčoval, že se chudák živí pouhými kuchyňskými odpadky a ostatek snad jen banany napolo zplaněnými. Častokrát jsem jej nasýtil, když si přišel sám pro láhvičku nebo nádobku na brouky. —

Seděl jsem v chýši, kterou jsem si byl najal od černošské rodiny, a v potu tváří— bylo poledne—stahoval jsem ptáky ráno ulovené a zlobil se s papouškem. Ten, sběhnuv mi s ramene na stůl, do všeho se mi teď pletl a rozježen, zlostně kloval do ptáčích kožky holoubka sivého a jinými barvami krásně zdobeného peří, nebo do staženého jeho tílka, s nímž jsem právě pracoval.

Byl jsem v chýši sám (neboť v poledne někdo z černošů šel si na chvíli zdřímnouti nebo alespoň leže si odpočinouti), když tu ve dveřích se zatmělo — chýše neměla oken—a kdosi pozdravil.

Obrátil jsem se a hle! stál tu Sia, v ruce držel proutek, s něhož na tkanici, urobené z řapíků palmy, cosi velkého se klátilo.

Vyskočil jsem, na papouška i na ptáčích kožky na stole rázem jsem zapomněl, a třesa se rozčilením a mluvě páté přes deváté v otázkách anglických i v jazyku "otčí", vyprostil jsem z tkanice brouka na ní se kymácejícího a držel jsem v ruce—svého prvního goliáše.

Rozradostněn, že konečně mé toužebné přání se vyplnilo, sejmul jsem brouka, dal si ho na dlaň a hladil jeho sametově hebké krovky — a frnk — ulétl mi vysoko—daleko, až zmizel v lese. Stál jsem jako "Janek" u vyjevení. Černoši, které přivolal jsem, aby šli se podívatí na brouka, jakého že chci, aby mi sbírali, řehťali se na celé kole! V rozčilení zapomněl jsem, že ač zdánlivě těžkopádný goliáš za dne, za slunečna lítá jako zlatohlávek. Sia štědře odměněn, slíbil, že ví, jak a kde více jich nachytati. —

Pro druhého goliáše lezl jsem sám na strom, usmysle si, že vlastnoručně jej ulovím — a "pěkně" i s větví, na které brouk líně seděl, spadl jsem dolů. Goliáš ale si někam "vyletěl".

Později naučil jsem se, na které stromy přiletuje, šťávu ssaje, kůru ohlodává, že za deště neb časně z rána snadno se dá chytiti, sedí pak jako by skřehlý a vida pak nebezpečí, jen krovky nazvedne, aniž by pod nimi nalézající se křídla k letu rozepjal. A pak i na lep (pryž) jsme je chytali a já sám jich a jim příbuzné ulovil asi dvě stě kusů! Jsou vzácní i v pralesích a tu vždy jen v určitých oblastech. Velice jsem si líboval, že okolí, kde sbíral jsem po tři měsíce, bylo tak bohaté na hmyz i ptactvo a vzácné menší ssavce, na příklad veliké poletuchy a malé noční poloopice. Domorodci přinášeli mně mnohé vzácné druhy, které já sám jen jednotlivě jsem ulovil. Ukořistil jsem tam mnohoho vzácného motýla, ba objevil i nové druhy.

Vzácné, rychloleté a velmi plaché motýle čeledi Charexes zprvu ulovil jsem jen pořádku — když totiž dychtivě ssáli šťávu z kmenu se prýťtící, a když přístup a mávnutí síčkou po nich bylo ne-li snadné, aspoň možné. Ale běda, bylo-li tu podhouští! Co platna všechna moje ostražitost! Když jsem zpozoroval, že motýlové k témuž místu se vracejí — byť třeba za hodinu i později — nejen že jsem kolem stromů, jimi navštěvovaných osekál vše, co by mi překáželo, ale i do kůry stromu, na místech nejvhodnějších, učinil jsem nářezy. Pak hlinou zalepil jsem volné prostory na kmenech slabých s oné strany, kde zdar lovu byl nejistý, ne-li nemožný. A jiné ještě úklady jsem si vymýšlel. Tak na příklad středem stezky, kudy nejméně chodívali vesničané, kladl jsem listy pomazané medem i jinými od medu úplně odlišnými, silně zapáchajícími látkami, neb oloupané kusy třtiny cukrové, kvasící již, a včelíky plody nebo "đuše" lehkého dřeva, jež jsem dal dříve prosáknouti po delší dobu vínem palmovým.

Pak tatínek sestoupil s hor Akimských do rovin, kde malé lesy střídaly se s velikými prárijemi na lov velké zvěře. Tam se mu ztratil jeden z lovců. Ráno odešel jako obvykle na lov a když ani druhý den do večera se nevracel, rozeslal tatínek lovce, i sám šel s jedním na všechny strany hledati stopu zmizelého. Hledali marně po několika dnů. Snad nešťastníka uštknul had, nabodl na rohy býk búvol, roztrhal levhart neb lev, rozšlapal slon, ale ku podivu, nikde nebylo po něm stopy. Kdož ví, jakou smrtí zahynul! Později jiný z oněch akimských lovců, které s sebou tatínek měl, zahynul, probodnut byv ostrými rohy antilopy!

Na zpáteční cestě na pobřeží s bohatými sbírkami, ač bylo mu to s cesty a byl churav, vrátil se tatínek oklikou do Dviransi, aby úmysl svůj uskutečnil, osvobodil Sia z otroctví. Mínil totiž, že pánu otrůčka slíbí pušku a pět liber šterinků, půjde-li s ním a se Siou až do první osady misionářské poblíž pobřeží, kde mu pak odevzdá jak pušku i peníze! Tyto měl tam uloženy. Ale jinak se stalo! Za nepřítomnosti otcovy přivtěleno území okvavuské ke kolonii anglické. Odumata otrůčka svého na rychle prodal, aby o peníze nepřišel — tak totiž povídal.

Vypráví o tom tatínek takto: "Zle jsem mu vyčinil, proč nečekal na můj slíbený návrat, ale co to bylo platné. V Dviransi jsem si dva dny odpočinul, musel jsem, najímaje nosiče. I vyšel jsem si na lov hmyzu, znovu chodil jsem cestičkami, lesy a políčky domorodců. Před vchodem na cestě do vesnice zpozoroval jsem něco nového, co tu dříve nebývalo — stál tam nový fetiš — ochranný búžek vesnice, jenž zaháněti má zlé demony i nemoce. Čtyry do země zaražené nízké koflíky, na nich stříška z listí palmového a pod stříškou z hlíny uplácaný kužel, jen dle obrysů jako figura lidská. Jako by si tu děti hrály — jako když uplácají si sněhového panáka! Bylť bílý, vápnem natřený, jakousi žlutá a červení postříkaný. Na zemi před fetišem miska a olejem, palmovým vínem, s několika shnilými banány — oběť! Namluví lehkověrným divochům jejich čarodějové, že umí, mohou vtělit zlé duchy do rozbitého hrnce, do povřísla, všelijak podivně spletného, do kamene, dřeva, stromu, ve figurky, mohly směšně, titěrně podobu zvířat neb lidských těl nápodobíci. Chvilí díval jsem se na nového fetiš, usmál jsem se a šel dále. Kdybych byl tušil, co že tu pod fetišem zakopáno! — — —"

Polovinu cesty z hor na pobřeží musili mne nésti v hamace, tak seslábl jsem zmínici třasavkou. Zima s horkem střídala se mí, tu potil jsem se, tu třásl jsem se jakoby zimou. V Akkra jsem ležel po několik dnů a vzalo to delší dobu, nežli mohl jsem dále choditi, aniž bych se nepotácel. A pak dověděl jsem se smutných věcí. Že Sia byl zavražděn jako oběť a zakopán pod nového fetiš, nad kterým tehdy v Dviransi jsem se pozastavil a pousmál. Zabili jej, krví jeho postříkali cestu a fetiš — aby kouzlo bylo mocnější. I přivedli vrahy do Akkra černoští Hausa vojáci, Odematu, který mne obelhal, čaroděje, i toho, kdo nožem Siu podřezal a jiné ještě, tehdy na zločinu z pověrv. súčasťněně osoby. Kdosi z obyvatel Dviransi (ze msty osobní) udal to, vojáci černoští za noci vešli do vesnice a vinníky, ve spánku ještě, pochytili. Některé odsoudil soudce k smrti provazem, jiné do žaláře — neboť vražda stala se už po prohlášení Okvavu za území anglické a ve všech vesnicích náčelníkům ohlášeno: "zrušení otroctví, a trest smrti za obětování lidí". Bylť Angličané velmi přísní, aby odstrašili lid a zabránili pověrečným ukrutnostem. O kolik vražd z popudu pověry bylo pak méně, kdyby bylť ne všude se to prozradilo. Tři léta později po mém odjezdu z Afriky, zničena byla Angličany pověstná vesnice kmene Adangmu na hoře Krobo, kde mně bylo kdysi podáno víno palmové v "číši" z lebky lidské, dosti nové ještě, jedné z těch obětí, které tu každoročně několikrát zabíjeli čarodějové za zpěvu a při tanci dívek kněžek, které nežli provdány byly, musily po celý rok sloužiti — čarodějům i fetišům. —

Ubohý Sia, jak zabolelo mi srdce, jak vyčítal jsem si, ač nebylo čeho, proč za pušku a zboží, dřív již, nežli na lovy šel jsem, jsem ho nevykoupil." — — —

Tatínek vysvobodil z otroctví několik černochů a zachránil mladé děvče kmene Siriri v poříčí Gambie — je to jižně od francouzské kolonie Senegalu. Uprchla pro trýznění svému pánu, přeplavala řeku tvořící hranici dvou území. Jsouc skoro již na druhém břehu, chňapl po ní krokodil. Nebylť ještě dorostlý, jinak nebyla by se mu vyrvávala. Byla zle pokousána, ale tatínkovi se podařilo ji vyléčiti. Její pronásledovatele, v jich čele její pán, přišli si pro ni — ale tatínek, vědom si, že chýše, kde tábořil, nalézá se již na půdě anglické kolonie, ji nevydal a s puškou v ruce, hroze každému zastřelením, přiměl je k návratu s nepořízenou. Pro jistotu odstěhoval se tatínek z té krajiny blíž k anglické osadě Bathurst. Děvče se brzy vyhojilo a — provdalo! Ženich měl radost — dostal ženu zadarmo — jiní všichni nuceni bývali kupovati si své nevěsty od jejich rodičů. Byla vděčná a tatínka v jeho nemoci pečlivě ošetřovala. Černoch jeden, jehož tatínek nejen z otroctví, ne-li před smrtí aspoň od trýznění

osvobodil a pak vzal s sebou na Kanárské Ostrovy, špatně se mu odměnil. Uprchl a vzal si s sebou leccos, co mu nepatřilo!

Co mne také velmi zajímalo bylo, že tatínek v Jižní Americe ulovil jisté krásné veliké motýle teprve tehdy, když udělal si lešení na větví, dosti vysoko od země, na cestě pralesem vysekané. Lítali oni motýlové velmi vysoko. Po kterém mávl sítkou a nechytil jej — ten podruhé z daleka se již těm stromům vyhnul — ejhle, i motýlové mají rozum, jsou ostražití. Některé motýle vůbec chytit nemohl, neb chytit-li je, byli již odření. Často přála mu štěstěna, že našel jejich housenky neb pupy — a pak si je vypěstoval. Ale co práce a námahy. Nejen lov — ale více ještě příprava jejich. Často po únavě lovu dlouho do noci sedal u ohně, preparoval, sušil, balil hmyz, stáhoval ptáky, ssavce, tmelil, spojoval plechovky, do nich suché preparaty ukládal, aby uchránil je před plísňí zde na všem za dne se jevící — a to nejen v době dešťů. — Běda zapomněl-li na něco — mravenci neb jiný shmyz to zničili za jedinou noc.

Také mne zajímalo, jak vařil tatínek neb jeho společníci, když cestovali. Skoro vše se uvařilo v jednom velkém železném hrnci a když jej domorodci ukradli — tedy v plechovce od líhu neb petroleje, totiž v takové, v které kdysi petrolej býval, neboť tento artikl na svícení tatínek s sebou nebral a jen někdy míval svíce s sebou. Ono se řekne — uloví se něco a upeče neb uvaří. Ale jak — někdy i sole se nedostává, neřku-li všech těch ostatních přísad, které musí mít každá i ta nejskromnější kuchařka. — Vařilo se ve vodě a peklo se jen tak nad ohněm, nad kouřem a mnohdy nebylo co. Větší zvíře se mnohdy nedostávalo, vařila se tedy těla ptáčích, z kterých tatínek stáhl kožky pro sbírky a jedla se všelijaká havěť, jak již minule jsem o tom psala. Někdy trpělo se i hladem, když tatínek byl opuštěn, nemocen a i jindy. Plavilo se po velké řece, přebohaté na ryby, ryby až přes dvě stě liber těžké a nebylo co jísti. Byla doba dešťů, řeka rozvodněna, ryby nebraly, síť velkých nebylo, neb nebyly by nic platny, zvíř ku břehu se napít nepřicházela, byloť všude vody s dostatek, ptactvo sedalo vysoko na stromech daleko od břehu, břehy byly zaplaveny, nebylo na dostřel, kachny zdržovaly se na močárech kam ani loďkou, ani pěšky se nemohlo a zásoby na loďce dávno byly vyčerpány.

Nebo tatínek táhl přes hory a pralesy s tlupou velmi nespolehlivých, nebezpečných divochů Papuanců, bylo jich přes čtyřicet. Nesli tatínkovi zavazadla, ale nikdo těžší jak dvacet liber a ještě stále reptali. Potraviny, které měly vystačiti, a snadno, na týden, ba deset dnů, snědli za čtyry a pak ohrožovali tatínka, proč jim nedá jísti. A v pralesě, kudy divokou Novou Guineou tehdy cestoval, větší zvíře není, a ptáků nebylo tolik, aby se jich postřílelo potřebné množství pro ty žrouty. A kde vzítí patron? Tatínek měl dvě pušky a jeho dva lovci Malajci, které si najal na ostrově Amboině, kde roste strom muškátový, a pobřežní oddání mu dva domorodci měli po pušce. Ti nebyli by šli sami na lov do lesa za žádné sliby — tak, a velmi oprávněné, báli se domorodců, pověstných "řezačů hlav". Domorodci měli na štěstí jenom šípy, těmi nesnadno sestřelovatí ptáky s vysokých stromů. A pak i na to byli líní, raději jedli bobule jednoho lesního keře — na štěstí měl tatínek s sebou pro sebe asi třicet liber rýže, tu jim uvařil. Túže jim nechutnala, ale stačila na dva dny. Za to později trpěl velikým nedostatkem. O hladu a za stálého ohrožování dostihl prvního cíle své cesty — Hatamu, několik chýší, kde za havlněnou látku, sůl a tabák nakoupil si sladkých brambor. Na stezce, vedoucí k těmto chýším na stromě pověšeny byly lidské lebky. Lid tamější je divoký, nebezpečný, jeden z kmenů je lidožravý. Tatínek byl první běloch, který vnikl sem do Velikého Hatamu. Loni, dle zpráv anglických časopisů, zabit zde kdesi domorodci anglický výzkumec.

V oně strašlivé krajině chytal tatínek krásné motýle ornithoptery, sbíral roháče, malé sice, ale lesknoucí se jako zlato, jen že do modrozelená, lovil nádherné rajky, některé z nich jsou ozdobou Musea Království Českého v Praze. Není na nich viděti, co útrap a nebezpečí zakusil jejich sběratel. Rajky patří sice mezi vrány, skřehotají, kvákají jako vrány, ale jaká to nádhěra, jaké podivné ozdoby mají samečkové těchto překrásných ptáků—které žel—a dík nerozumné ženské modě—jsou na vyhynutí. Právem zovov je přírodopytci: "Rajskými ptáky".

Jest jich mnoho druhů, některé převzácné, jejich oblast omezena pouze na Novou Guineu a několik ostrůvků. Jistě každý z mých milých čtenářů, lépe řeknu čtenářek, zná ozdobná žlutá, dlouhá, velmi jemná péra na drahých ženských kloboučcích; pochází z jednoho a to nejčtetnějšího druhu rajek. Chybně nazývají též ona jemná péra, běloučká a velice jemňoučká z volavky stříbřité (Silver Heron) rajčí péra. V Americe stála tato prsní a poboční (nikoliv ocasní) péra z jediné rajky patnáct až dvacet dolarů. Jiná rajka má péra tmavě červená, jiná zase, mnohem vzácnější, modrá. Na štěstí zakazují již některé vlády, tak americká, ničení, zločinné hubení ptáků — pro ženskou parádu. Doufejmež, že stane se tak s kožešinami, jinak bude ně-

kteřá zvířena úplně vyhubena. Na ostrovech Antillských (West Indies) všude zakázáno vyvážeti ptací kůže, hlavně roztomilých hezoučkových kolibříčků a i u nás ve Spojených Státech, na příklad v Louisianě, na Floridě a v jiných státech, muselo přestatí to zhoubné vraznění tam hnízdících volavek a jiných ptáků, jichž peří bylo (a žel ještě jest) v módě. "Proč ty naše dámy nenosí na kloboucích umělé květiny?" naříká vždy tatínek. Aneb, musí-li to býti peří na těch "ošátkách", ať jest to z ptáků pěstěných (pštrosů na příklad) z kačerů, kachen atd. Fedruš z kohoutích per je také hezký, jinak by ho nebyli kdysi nosili pražští policajti. Ale marné poučování. Ženské spolky staraly se o nápravu všeho možného na světě — jen ne mody, šňerovaček a podpatků jako "chůdy". Až konečně vláda sama zakázala dovoz určitých per a kůže.

Smáli jsme se srdečně vypravování tatínkově o milém jeho příteli, jistém profesoru v Čechách. Napsal zajímavý článek o rajkách a zle v něm káral ženy, že pro jejich libůstky vyhubení budou ti nejkrásnější a nejvzácnější ptáci a horlil dále, aby té bláznivé módě samy učinily konec. Přišel pak jednou k tatínkovi a liboval si: "Dostal jsem za článek dvacet zlatých. Přišly mně ty peníze vhod, dal jsem je ženě, byly právě její narozeniny. A víte, co si za ně koupila? — Nová rajčí péra na klobouk!

Tatínek nikdy ptáky hromadně nestřílel, od lovců kůže ptací nekupoval pro obchod modní. Střílel neb stříletí dal jen to a tolik, co potřeboval pro sbírky, ať vědecké neb soukromníků a ovšem též pro potravu. Po řekách Jižní Ameriky, po velkých lagunách plavil se kde hnízdilo tisíce tisícův volavek, jejichž ozdobná jeřáboučká peříčka prodávána na váhu—libra až za pět set franků tehdy a pak dvojnásobně dražé. Ale neodstřílel jich ani tučet. Venezolanští míšenci, lovci z femelsa, postříleli jich denně sta a sta, nedbajíce, že pak mládátka v hnízdech hladem pozvolna umírala. Na libru těch titěrných pérek je třeba snad asi dvě stě ptáků. Jistě jich do roka v Jižní Americe postříleli celý milion. Není-liž to ohavné?

Ale teď k těm divokým Papuancům a krásným rajkám. Tatínek takto dále vyprávěl: "Ačkoliv jsem dárky neskrblil a za vše, co mi Hatamci po dlouhém se domlouvání přinášeli, vyměňoval jsem jim za cokoliv o mě požádali, nebyli ani spekojení, aniž zásobili mne dostatečným množstvím potravin. Vůbec jevíli vůči nám, ne-li ihned zjevné nepřátelství, přece jen odmítavost a velikou nedůvěru. Leccos se pak přihodilo, nehody, neštěstí v kmenu, co ihned připočítáváno bylo na vrub příchodu cizinců. Nejvíce se ale polekali, když jsem fotografoval. Jednou, když tančili na oslavu ulovené lebky, zabili kohosi, prohloupil jsem, že jsem je šel fotografovat. Bylo by to bezmála s námi (se mnou i svými třemi společníky, čtvrtý hlídal v chatě) špatně dopadlo. Nebylo tehdy, před dvaceti roky, ještě těch pohodlných a nenápadných kodaků s kterými snadno dá se fotografovat, aniž by to zvláštní pozornosti vyvolalo. Aparát (měl jsem s sebou stereoskopický a větší ještě jeden jednoduchý) byl veliký — a nebylo možná jinak obrazy zaostřit — nežli strčiti si hlavu pod cokoliv, obyčejně kabátu — to že "lesklé oko" (objektiv) na ně jsem obrátil, a sám se (hlavu) schoval — stačilo, aby se hned rozprchlí — pak i kopím a šipy mne ohrožovali! Byly to trudné doby! Byl jsem nemocen jak malarií, tak průjmem. Ale ta rozkoš — lovití tak vzácné, nádherné ptáky! Řekl-li jsem, že rajky patří mezi vrány, nebylo tím řečeno, že jsou tak hojné. Některé druhy obmezují se jen na určité krajiny, některé jsou hojnější, jiné druhy se vyskytují tak vzácně, že i domorodci málo kdy je uvidí. I je vždy samců nepoměrně méně nežli samic a pouze v době "svatební" narůstají samcům ona ozdobná péra. Ale sotva že krom jiných pro mně mnohem milejších druhů sestřílel jsem prvého samečka žlutoperného — už tu byl zákaz, že nesmím lovití. Velice se náčelník Koráno zlobil a kopím mi před tváří mávaje, cosi mi vyhrožoval. Kopí bylo z tvrdého dřeva a hrot jeho pozůstával z přostřené holení kosti ptáka kasnara, malého to tamějšího zástupce čeledi pštrosů. — Prostřednictvím mého lovce, domorodce z Arfaku, pak jsme se domluvili — že za každého ptáka, mnou neb mými lovci zastřeleného, musím zaplatit tolik zboží, co dostávají Hatamci od Arfaků, kteří jim sprostředkují výměnný obchod s pobřežím. Tedy za každého ptáka zboží v ceně až tří hollandských zlatých. Požadavku tomu rád jsem vyhověl, byl odůvodněný — byl jsem cizincem a žil na jejich území, ptáci patřili jim a nikoliv mně! Ale tím se mé zásoby zboží, za které kupoval jsem od nich sladké brambory a i jednoho vepřka, velice tenčily.

Bydlel jsem u náčelníka Koráno. Chýše byla neveliká, stála asi deset, dvanáct stop vysoko nad zemí, byla to stavba na kůlech, kolová stavba — jako v šerém pravěku bývalo. Hatamci žijí ještě jako lid v době kamenné. Jejich nástroje, pokud jakých mají, jsou dřevěné, kostěnné, neb kamenné. Ozdoby si vyrábí z lastur (škeblí), kamene a lesních semen. Sklenné korále, zrcádka, nože, tabák, sůl, modrá látka bavlněná byly jim nejvítanějším zbožím. Pod chýší bylo hnojiště, zápach tedy nema-

lý. Chýš špinavá, sotva stačila pro jednu divošskou rodinu — ale bydlely tam dvě. Přepažili jsme chýši uvnitř ve dvě, v menší části spal jsem já i moji čtyři druzi — na prostore, co bych skoro přeskočil. V noci horečka mne trápila, později i nespavost — a ještě později byli jsme tu sami, domorodci se rozprchli, proto bděli jsme a byli ve dne v noci na stráži proti zbožlivším se, nám vyhrožujícím divochům! A pak nezbylo než útěk ku pobřeží, divochy byli jsme pronásledováni — polovina, ne-li více, mých sbírek ztracena! Věru, nebyl to život slastný, onen sběratele a lovce na Nové Guineji! Ale spíš na všechno to strádání a nebezpečí zapomenu, nežli na nevyličitelné a tak blaživé chvíle, kdy poprvé uzřel jsem a pak ulovil — svou první rajku.” — — —

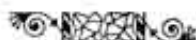
* * *

Mám ráda květiny, kdo by je neměl rád? V krásných skleněných chičažských velmi jsem obdivovala nádherné cizokrajné orchideje. Domnívala jsem se, že je, neb jejich semena, snadno lze v těch cizích krajinách nasbírat a proto mne vypravování tatínkovo o nich velice překvapilo. Možná-li, že by některé druhy stály sta a sta dolarů, že některé rostou jen v horách, jiné jen dole v údolích, neb na rovinách, ale vždy v nejhlubších pralesích a že většina orchidejí roste nikoliv v zemi, nýbrž tu nízkou, tu tak vysoko v korunách stromů, že je ani vidět není, leda když strom se skácí. Rostou na větvích neb na samém pni velikých, vysokých stromů. Kořeny svými obepínají větve neb kůru, ale nikoliv jako cizopásné rostliny, aby ubíraly stromu “mízu” šťávy — žijíť skoro jen “ze vzduchu” a z prachu ve vzduchu. A že sbírání orchidejí nebývá vždy a všude snadné a beze nebezpečí.

I vyprávěl mi o prvých českých lovcích (sběratelích) orchidejí, i o tom, jak tisíce těch rostlin, druhů ovšem obecnějších, posílal s přítelem panem Brázdou z Venezuely do Evropy. O tom všem, i o sbírání, vlastně lovení větších zvířat, vyprávěti budu až později, ponechám si to až do příštího ročníku, abych čtenáři tuze neunavila. Totiž budeme-li zdraví a živi!

Ale dříve, než ukončím, i abych tatínkově žádosti “piš, holka, něco po zasmání!” přece poněkud vyhověla — zařadím sem následující příběh, který v předminulém ročníku mi neotiskli. Tatínek jej skonfiskoval — že prý v Čechách otištěn v časopisech, pak i do Ameriky putoval — kde kdo prý to dávno četl. Ale já pochybuji, že by tomu tak bylo. Tatínek vyprávěl to v Praze a do týdne to bylo v několika novinách. Tak jako onen jeho příběh ze studentského života, když cestoval Francií a jsa ještě nezkušeným (green), neznaje potměšilost nápoje — napil se absintu jako limonady — a následky byly zlé. Oplatil to potměšilemu číšníkovi, který tatínka oklamal stejnou měrou, daroval mu viržinku. A zlé následky také nedaly dlouho na sebe čekat! — Vyprávěl to tehdy tatínek slavnému pražskému humoristovi I. Hermanovi, který nelenil s uveřejněním. Ale teď k onomu příběhu. Stalo se to takto: Vyptávali se tatínka, kde všude setkal se s krajanem. Řekl, že nikoliv mnohokrát, cestoval krajinami málo bělochv navštěvovanými — i tehdy naši lidé, kromě do Severní Ameriky a do Ruské říše málo kam se odvažovali. Později bylo jinak, teď se najdou Češi všude. “Prosím, vvorávejte nám,” naléhali zvědaví, “o některém nejzajímavějším vašem setkání se s krajanem.” Tatínek se pousmál a pravil: “Nejzajímavější setkání se dvou krajanů v cizině a za zvláště pozoruhodných okolností, nepříhodilo se mně, ale krajanu, jakémusi přistěhovalci, kdesi na Západě Spojených Států, s kterým jsem se seznámil na cestě přednáškové českou Amerikou. Jak mi to vyprávěl, povím. Jest to příběh, který výborně dotvrzuje naše rčení: “Slován všude bratry má”. Příběh jest zaručený, náš krajan se na to zadušoval i vypadal, mluvil, jako muž, který by nehal! Neřku-li mně! Tedy slyšte! — Do většího města, daleko na Západě přišel potulný zvěřinec a dělal dobré obchody. Hlavně mládež jen se hrnula, a nejvíc jí obklopena byla klec medvědí. Veliký, ale velice krotký medvěd byl nejceennějším číslkem zvěřince, neboť na povel dětí sedal, lehal, bruče prosil o sousto, ba nechal se dětmi (ovšem byl za mřížemi) škrabat na hlavě. Inu medvěd, jak se říká, nejvíc táhl. Jedné noci ale medvěd odešel do říše věčných lovů, našli ho tuhého, nataženého v kleci. Snad snědl cosi, co ani medvěď žaludek nemohl strávit. Krátce a stručně, bylo po medvědu. Z toho veliký nářek u majitele, který si od pánů kluků sliboval k tomu ještě velké návštěvy, nežli odtáboří jinam — zbývali k tomu ještě celé čtyry dny. Nařikal a nařikal, inu asi jak to v Prodané Nevěště jsme zde v Chicagu slyšovali od pana principála kumstů kumštorům — “Medvěd že by nevystoupil? Náš nejlepší kus, ne, ne, to nesmí být!” a i podobně, jako v Prodané Nevěště vyskytl se dobrý nápad — kdosi z tlupy kočujících jej udělal. Nač že nařikati, medvěd sice chcipl, ale kůže je tu. Stáhne se, upraví, někdo se jistě za dobrý plat najde, kdo bude dětem hráti medvěda. A našel se, onen krajan, který mi případ vyprávěl, muž silný, pěkně urostlý, ale neveliký. Hledal už dlouho práci jakoukoliv, prozatím z nouze vypomáhal ve zvěřinci za bídnou denní mzdu. Za pětku denně dal si říci, aby dělal medvěda.

A dělal, jen že málem zle by se mu to bylo vyplatilo. Kůže mu padla na tělo jako ušitá, jen naříkal, že se tuze potil. Dětem se medvěd líbil ještě více než dříve, byl pitvornější — častěji si sedal, lehal a stavěl se na zadní nohy, nežli dříve to dělal. Jen zřít všechno nechtěl. Manager zvířince si velice líboval, ale stalo se neštěstí — právě den před odjezdem zvířince z města. Medvědoва klec sousedila s lví, lvovi se něco stalo, jaksi se dopálil, a kdož ví na co, vrhl se v mohutném skoku na stěnu medvědí klece, převalil ji (patrně nedbalostí zřízenců nebyla mříž nahoře dobře vsazena) a hups rovnou k medvědovi. Náš krajan "medvěd" ztrnul na místě, s místa nemohl a co by mu to bylo také platné a děsem jat, zoufale zvolal: "Ježíšmariajosef — teď je se mnou konec!" Mocně zatřásl hřívou svou král pouště, tlamu otevřel a povídá: "I kuš, troubo — dyť já jsem taky Čech."

Tajemná ústrojí.

Pro kalendář Američan napsal Dr. Miloslav J. Breuer, Lincoln, Nebr.

Úkoly některých lidských orgánů, jako jsou plíce nebo srdce, jsou známy badatelům již od dávných dob, poněvadž jest možno pozorovati jejich činnost i na živém člověku. Úlohu střev, ku příkladu, již dávno známe, neb jest možno při pitvě nalézt v nich potraviny, jež jsou v různých jejich částech, ve více méně pokročilých stupních zažívání a assimilace. Úkonnost orgánů jako jsou ucho nebo oko, znalo lidstvo ještě dříve nežli bylo lékařské vědy, poněvadž mohlo pozorovati co se stane když jest toto ústrojí nějakým způsobem poškozeno neb ztraceno.

Však v těle jsou rozličná ústrojí, jichž činnost nelze pozorovati, která nejsou spojena s ústrojím známé úkonnosti, a nikterak neprozrazují co by mohlo býti jejich úkolem. Po dlouhá léta byla popisována v lékařských knihách pouze pokud se týče jejich anatomické polohy a útvaru, obyčejně s poznámkou, že jejich funkce jest neznáma.

Právě nyní žijeme v době, kdy se odhalují tajemství některých těchto orgánů. Při výzkumech k tomuto účelu na lidech i zvířatech, zdravých i nemocných, živých i mrtvých, prováděných, používáno jest některých nejdokonalejších způsobů bádání tajemstvích přírodních — způsobů tak odtažitě zjemněných, tak vytříbeně složitých, že ani nejzkušenější vědátor minulého století by je nedovedl ani ze začátku pochopiti. A kapitoly popisující tyto výzkumy, a pojednání o činnosti těchto ústrojí, která pracují jako skryté laboratoře, vyrábějící drahocenné látky potřebné na různých místech a pro různé účely v tom nejtajemnějším strojišti, našem těle, znějí zajímavěji a podivuhodněji nežli romány od Julia Verna.

Nejdůležitější tělesa tohoto druhu, jež budou sloužiti za předmět tohoto pojednání, jsou žlázy bez vývodů (ductless glands), a jejich výrobky, vnitřní výměšky (internal secretions). Vzor obyčejné žlázy, jest žláza slinná, nebo játra. Žláza taková sestává ze skupinek buněk kolem trubičky, tvořící acinus čili pytlíček, z něhož řecená trubička jest vývodem. Látky odměšované buňkami tvořícími stěny pytlíčku, odtékají trubičkou, která se spojuje s trubičkami z jiných pytlíčků. Takto sestává žláza z mnoha pytlíčků, v nichž se vyrohuje šťáva, s odváděcími trubičkami, které se spojují, a stávají se stále většími a většími, jako hrozen vína. Tyto útvary jsou všechny drobnohledné, a okem není na nich ničeho viděti. Když se trubičky mnohokrát spojí, pak jsou dosti velikými aby byly viditelnými okem bez pomoci drobnohledu. Tyto jsou snadno k nalezení při pitvě, a je viděti jak odvádějí výměšky na pravé místo.

Jsou jistá tělesa, jako ku příkladu štítná žláza, neb nadledvinky, o kterých nebylo dlouhou dobu poznáno, že jsou to skutečně žlázy, poněvadž nemají žádných odváděcích trubiček na výměšky. Když trubiček nebylo, badatelé nepochopovali jak to mohou býti žlázy. Teprve když bylo drobnohledným bádáním vyzkoumáno, že buňky v těchto žlázách jsou přesně podobné buňkám v ostatních známých žlázách, (líšice se od jiných druhů buněk určených k jiným úkolům, přišlo se na to, že výměšky z těchto buněk, namísto, aby byly odváděny trubičkou, jsou hned na místě vstřebány do krve, a odnášeny krví na potřebná místa, třeba daleko vzdálená.

Vezmeme ku příkladu žlázu štítnou. Tato se rozkládá po přední a dolejší části krku. Když jest zvětšena nad obyčejnou míru, jmenuje se vole. Do této žlázy vedou krevní cévy a nervy které řídí zásobu krve, a jiného nic; z ní vedou pouze krevní žíly. A přece tato žláza řídí rozmanitější činnost v ostatním těle, a má na ně širší vlivy nežli kterýkoliv jiný orgán vyjma mozkou. Při vzrůstajícím dítěti řídí vývin mysle, celého těla, a vývin pohlavních ústrojí. Při dospělých má účinek na činnost srdce,

všeobecný metabolism (zásobování, vybudování a spotřeba tělesných látek), a na rovnováhu nervového systému, jak na hybné, tak na citlivé části. Výměšek této žlázy nazývá se iodothyriin, a jest velice složitou bílkovitou látkou, spojenou s jodem. Nejnovější výzkumy dokazují, že hraje nejdůležitější úlohu při upotřebení bílkovitých látek v potravě.

Jest to zajímavé, jak se luští tyto záhady o funkcích těchto malinkých skrytých těles. Orgány ty jsou skryty uvnitř těla; u živého jich není viděti vůbec, a nepocházejí z nich žádné pocity; člověk nikterak neví, že je má. Když se někdy při operaci na živém odkryjou, není na nich viděti žádné činnosti vyjma, že do nich a z nich proudí krev malými cévičkami jako špendlík tlustými; když se při pitvě zkoumají, není k nalezení žádné spojení s jinými částmi neb něčeho co by poukazovalo na jejich úkol. Není tedy žádný div, že ušlo mnoho století lékařské vědy nežli se přišlo na kloub jejich činnosti.

Jest několik nepřímých způsobů k poznávání specifické činnosti takovéhoto těles. O jednom jsme se již poněkud zmínili. Vypitvaný orgán nareže se na lístky, aby byl průhledný, a prohlížejí se drobnohledem. Tímto způsobem se pozná druh buněk, jsou-li žlázové neb svalové, neb vazivé, a dle porovnání se známými tkanivý, jest možno uhádnouti více neb méně přesně jejich úkol. Pak se chemickou analýs může poznat z jakých látek se těleso skládá, jaké látky se v něm vyrábějí; analýs krve která vbíhá do orgánu a krve která vybíhá ven, jest možno poznat které látky jsou přinášeny do něj, a které jsou vynášeny ven. V některých ústrojích se jisté látky spotřebují neb zničí; v jiných jsou opět vyráběny nové, kterých potřeba jinde v těle.

Pathologický způsob zkoumání nám poskytl velké množství informací o těchto funkcích. Jest zvykem v nemocnicích vésti přesné popisy všech nemocí a jejich příznaků, a zemře-li pacient, provéstí kde možno pitvu. Když se ukáže nějaká neznámá nemoc, tedy se provádí pitva pozorně a hledá se, který útvar tělesný jest v nepořádku. Když v mnoha případech jisté nemoce se najde pokaždé jisté ústrojí zapálené, neb utlačené novotvarem, neb nahrazené vazivem, jak se ovšem soudí, že jest nějak spojeno s příčinou této nemoci. Pak máme ještě výzkumný způsob, který se vykoná nejvíce na zvířatech. Když se zkoumá jisté ústrojí, provede se operace na psovi, neb na králíkoví, neb jiném zvířeti, které se k tomu hodí; toto ústrojí se celkem neb částečně vyjme a pozoruje se účinek amputace na zdraví a vzrůst zvířete; nebo se přetnou cévy nebo nervy k tomuto ústrojí vedoucí, nebo se nervy povzbuzují elektrickým proudem, a účinky toho na tělesné úkony se pozorně měří. Nebo se sebere velké množství těchto ústrojí v jatkách ze zabíjeného dobytka, a krmí se jím nebo výtažky z něho lidí nebo zvířata, a pozorují se následky. Obvyčejně nežli se dospěje k jistému úsudku o funkci jisté části, musí býti potvrzen všemi těmito způsoby zkoumání.

Vraťme se nyní k žláze štítné. Když se dítě narodí bez tohoto orgánu, nebo nějakým zánětem neb poraněním o ně přijde, následuje druh blbství, jménem kretinismus, a nemocný se nazývá kretinem. Kretinismus projevuje se zdržením vývinu tělesného i duševního. Dvacetiletý kretin je tělesným vývinem roveň šestiletému dítěti a rozum jeho je na stejném stupni. Kretinismus díky výzkumům v tomto oboru se dá nyní vyléčiti užíváním výtažků štítné žlázy z dobytka. Tímto se poskytnou tělu postrádané látky. Když ztratí štítnou žlázu dospělý člověk, následuje nemoc nazývaná myxoedema, jejímž základním úkazem jest zdržení všech činností tělesných. Mysl pracuje zdlouhavě; pacient není schopen tělesné činnosti jak dříve, a stává se i duševně zakrnělým. Srdce pracuje pomalu, dýchání, zažívání, a okysličování (spalování) potravných látek jest zdrženo. Následkem toho pacient stává se otlým; mimo to nastupuje zvláštní otok podkožního tkaniva, které jest napuštěno slizem. I tato nemoc může býti léčena užíváním výtažků jak shora udáno. Tyto nemoci jsou výsledkem nedostatečné činnosti štítné žlázy, nebo nemá-li subject žlázy té vůbec. Přebytečnou činnost žlázy té naopak následuje exophthalmické vole.

Vole, neb zvětšení štítné žlázy jest několik druhů a pochází z různých příčin, které jsou doposud málo známy. Jeden druh povstává pouze z rozmnožení obyčejného tkaniva této žlázy, takže pitevní neb drobnohlednou prohlídkou nelze ji poznati od normální žlázy. V jiném případě se tvoří měchýřky, naplněné klišu podobnou látkou. V jiném druhu dostavují se otoky od zánětů neb novotvarů, jako rakovina neb sarkoma. Příznaky jsou také různé. Jisté druhy, jako pouhé rozmnožení buněk, neb klišové měchýřky, nevyvolávají žádných všeobecných příznaků; vadí pouze tím, že jsou velké a těžké, a tlačí na průdušnici. Jiné druhy, kde zánětem, nebo tlakem od novotvarů jsou poškozeny činné buňky, je porušeno odměšování specifické látky, a pacient trpí nedostatkem funkce štítné žlázy, právě jak v myxoedémě neb kretinismu, v míře záležející na rozsahu škody. V jiných případech je dráždivý znátě, a činnost žlázních buněk je zvýšena; tělo trpí přebytkem specifické látky. To vidíme v nemoci zvané exophthalmické vole, jejíž jméno pochází od vyvalených očí pacientových.

Příčina exophthalmického vole není přesně známa; avšak v naší době je tak často vidíme, že přicházíme k náhledu, že jest nějakým způsobem spojeno s naším moderním

kvapným životem a vysokým nervosním tlakem, pod nímž stále pracujeme. Nejčastěji se vyskytuje u mladých žen. Opačně než při mixoedémě, jsou v této nemoci všechny tělesné činnosti zrychleny a zvýšeny. Srdce bije rychleji, nervy jsou stále napnuty, nejmenší popud způsobí prudkou nervovou reakci (totiž, říkáme, že jest pacient tuze nervosní); údy se třesou, avšak tak jemně, že to lze sotva okem poznati. Spotřebaování látek v těle jest zrychleno, tak že pacient hubne. Oči jsou velké, vyvalené, a výraz obličeje jest ztrnulý. Léčení této nemoci jest lékařům těžkým oříškem. Někdy dlouhý kurs léčení s jistými tišícími prostředky přivodí vyléčení. Někdy se operací vyjme část štítné žlázy a nechá se jí pouze třetina nebo čtvrtina, aby bylo méně výměšku. Často i toto nestačí; za nějaký čas orgán naroste znovu, příznaky se vrátí a jest třeba nové operace. Celá žláza se vyjmouti nesmí, neb pak by byl pacient stížen myxedémou.

Na zadní straně žlázy štítné jsou čtyry malá tělíska, asi tak velká, jako polovic hrášku. Tak malá jsou, že při běžné pitvě se málo kdy najdou, a přece jsou tuze důležitá k životu. Úkol vnitřního výměšku pocházejícího z těchto žláz, zv. tělesa mimoštítná (parathyroid bodies), je přeměňovati škodlivé spotřebované látky, které zbývají po okysličování potravin pro tělesné činnosti a účinkující jako jedy, na neškodné látky kterých se tělo snadno zbaví prostřednictvím ledvin. Dítě, (neb nejčastěji se tento stav pozoruje u dětí) neb zvířata zbavená těchto žláz trpí zvláštní nemocí, zvanou tetanie. Všechny svaly jsou více napnuty nežli normálně a pacient je zvláště popudlivý při nejmenším podráždění. Dostavuje se třepání údů, které není pouze jako jemné třesení při exophthalmickém voletí, nýbrž skutečné škubání; zvláštní posice rukou v zápěstí a krk natažen jest obyčejně do zadu. Tato nemoc se někdy dá vyléčiti podobným způsobem totiž, aby se poskytla postrádaná látka, krmí se dítě výtažkem mimoštítných žláz z dobytka.

Jiným ústrojím, jehož úkol a činnost jsou nám záhadou, je brzlík. Pod hrudní kostí je umístěno těleso, které u dětí jest tak veliké jako žláza štítná. Drobnohledným útvarem jest částečně podobno žláze, a částečně miznímu tkanivu. Toto těleso, jež jmenujeme brzlík (thymus) se též považuje za žlázu bez vývodu, s vnitřním výměškem. Toto ústrojí dosáhne vrcholu svého vývinu a své největší velikosti, v druhém neb třetím roce života; pak se zmenšuje; ve 20tém roce z ní zbývá pouze malé těleso, sestávající většinou z tuků a vaziva. Při dospělém živočichu není následováno vyjmutí této žlázy žádným účinkem na zdraví neb na život. Při mladých zvířatech však, na nichž byly konány pokusy, způsobí vyjmutí této žlázy za krátký čas smrt. Jsme jisti, že při rostoucím dítěti jest tato žláza nejvyšší důležitosti. Přesné její úlohy, a podrobnosti její činnosti jsou doposud tuze málo známy; můžeme si pouze stavěti domněnky podle toho jaké nastanou tělesné stavy, když tato žláza onemocní. Domníváme se, že je nějakým způsobem spojena s výrobou bílých krvinek. V stavu jenž se jmenuje "status lymphaticus" jsou všechna mizní tkaniva zvětšena; srdce a krevní ústrojí jest zesláblé; pacient jest slabý, mdlý, žluté pleti, snadno se unaví, a podlehne lehkó nákazám. V jiných případech pochází od zvětšeného brzlíku jistý druh záduchy (laryngismus stridulus; thymic asthma), která bývá malým dětem často smrtelná. Doposud jest léčení těchto nemocí v tuze nedokonalém stavu; ale často se podaří jim pomoci. Výtažků brzlíku jest používáno za lék, jak v nemocích přičítaných ochuravění brzlíku, tak i v jiných nemocích dětí, jako když se špatně vyvinují, pozdě učí mluvit, neb nepokračují tělesně neb duševně tak jak by měly.

Přistupme k jinému záhadnému orgánu. Na hořejší části každé ledviny jest tělísko asi tak velké jako suchá hrozinka. Jmenují se nadledvinky, a anatomicky se rozdělují na dvě části kůru a jádro. Jádro, jak lze zporovovati drobnohledem, podobá se útvarům tkání u nervového systému, a má tutéž reakci k jistým barvitým látkám, jimiž se tato tkaniva zkoušejí, jako nervová tkaniva; proto se řadí jádro nadledvinkové do systému chromaffinového, mezi tkaniva nervová. Kůra však má útvar žlázovitý, a její výměšek hraje důležitou úlohu v těle. Výměšek tento se nazývá epinephrin (epinephros, řecké znění řeckého slova nadledvinka) a má tu vlastnost, že stahuje všechno bezvolné svalové tkanivo, kterého se dotkne. Výtažek těchto žláz jest velice užitečným prostředkem při některých operacích, kde se dostavuje přílišné krvácení. Pouhým svlažením krveprínem se může krvácení okamžitě zastaviti. Starší náhled býval, že účelem nadledvinek jest udržovati rovnováhu krevního tlaku v těle; soudilo se to z toho, že když se vstříkne epinephrin pod kůži, krevní tlak stoupne; v nemocích, kde jsou nadledvinky porušeny, jest krevní tlak nízký. Však dokonalejšími výzkumy bylo dokázáno, že tyto účinky jsou nepřímé, prostřednictvím nervového systému, že užívání nadledvinek nevyléčí řečené nemoci a že množství, které se obyčejně v krvi nachází jest příliš malé nežli aby mělo účinek na krevní tlak. Přesný úkol nadledvinek jest nám znám nyní pouze asi jeden rok.

Nadledvinky máme pouze jako opatření pro nahodilé nebezpečí. Pod vlivem strachu nebo zlosti jest vyměšování epinephrinu velice zvýšeno. Dostavuje se zvýšení krevního tlaku, ale pouze v zevnějších cévách, poblíže povrchu těla. Uvnitř těla jsou

cévy stažené a je v nich málo krve; vnitřní činnost, zažívání, práce jater, ledvin, atd., jsou téměř zastaveny; všechna síla jest dodána svalům, k činu. K tomu jest mobilizováno více cukru do krve, jako výživa pro namahající se svaly, srazovitost krve je zesílena k rychlému zastavení krvácení při poranění. Vidíme tedy, že v nadledvinách máme jakousi rezervu k primitivnímu boji; vnitřní činnost jest zastavena, a všechna síla věnována na obranu.

Nemoc způsobená zničením nadledvinek, buď zánětem, tuberkulosou, příjící, neb pod., jest známo pod jménem nemoc Addisonova. Příznaky jejími jsou nízký krevní tlak, přílišná slabost, bolesti v žaludku, a zvláštní tmavošedivé zbarvení celého kožního povrchu.

V mozku máme dvě žlázy bez vývodu. Podvěšek mozeční čili žláza típetná (pituitary body; hypophysis cerebri) se nachází v přední a dolejší části dutiny lebeční, a přesně na zadní a vrchní části nosu. Jest asi tak veliký jako hrášek, a sestává ze dvou laloků, přední čili žlázový, a zadní čili čivový. Dle nejnovějších výzkumů jest zřejmo, že oba laloky mají svoje zvláštní a vlastní vnitřní výměšky. Výměšek zadního laloku účinkuje na tlak krve a na stahování bezvolných svalů. Pozorujem, že tato činnost jest podobná oné nadledvinek; působí však v jiné míře. Účinek na svaly jest mnohem silnější, a účinek na tlak krevní jest menší ale trvalejší nežli z nadledvinek. Je patrné, že všechny tyto tajemné žlázy jsou spojeny dohromady, cestami, kterým většinou ani nerozumíme, v jeden system, který pracuje souměrně a jak celek. Výtažek ze zadního laloku, který pod jménem "pituitary extract" má má mohutný účinek na stahování těhotné matky, a jest ho nyní často používáno při porodu, když jsou slabé bolesti. Účinek jeho na zrychlení a usnadnění těžkého porodu jest podivuhodný. Tento lék, ačkoliv není o něm sensačně psáno, a nepřikládají se mu žádné zázračné účinky, přece ve skutečnosti učinil mnohem více pro ženy při porodu nežli vyhlášený "twilight sleep". Má též silný účinek na pohyb střev a na vyměšování moče; a často po těžkých operacích, když pacient jest soužen bolestmi od plynů nebo nemůže dlouhou dobu na moč, jedno vstříknutí ušetří více bolesti nežli celá řada starých prostředků.

Přední lalok, má opět vliv na vzrůst těla mladého. Řídí vývin kostí, svalů, a pohlavního ústrojí. S vývinem mysle nemá žádného spojení. V nemoci jménem syndroma Friedrichova, v níž jest podvěšek mozkový zničen, roste tělo nedostatečně do délky, následkem toho že konce dlouhých kostí nerostou. Za to jest větší vzrůst tukového tkaniva, a pacient jest malý a tlustý. Pohlavní ústrojí zůstane nevyvinuté, vnitřně i zvenčí, a pohlavní vlastnosti charakteru se též nevyvinoují, hoch nebere radost v hrách a zábavách klukovských, a dívka nejeví zálibu v panně. Jinak jsou rozum a mysl zdravé. Když naopak se dostaví dráždivé zápaly, popuzující přední lalok k zvýšené činnosti, následují příznaky přílišného účinkování jeho výměšku. Tato nemoc jmenuje se akromegalie. Všechny kosti rostou rychleji a stanou se většími nežli normální, zvláště končetiny a dolejší čelist; často z těchto pacientů se stanou obři, osmí a devíti stop ve výšce. Taková osoba není však silnější, nýbrž slabší nežli normální člověk. Svaly nemají normální síly a pacient lehké podléhá nákazám, jako souchotinám. Logický způsob léčení této nemoci by byl vyjmouti část podvěšku. To jest však z technického stanoviska tak obtížné, že se toho neodvážil nikdo nežli nejodvážnější a nejzkušenější operátor, a i takovému většina pacientů podlehnou operaci.

Při těhotenství jest podvěšek, zvláště jeho přední lalok, značně zvětšen. Zároveň lze při těhotenství na ženě pozorovati jisté změny podobné akromegalii; avšak v tak mírné míře, že je neopozoruje nikdo, nežli ten, kdo má v tom zkušenost. Jsou to zvětšení nosu, rtů a končetin. Po přechodu těhotného stavu toto opět zmizí, a podvěšek nabude své normální velikosti.

Druhá mozková žláza bez vývodu jest těleso pineální. Toto je umístěno v střední části mozku, na hořejší části můstku mezi dvěma laloky mozečními. Jest asi tak velké jako čočka. O funkcích této žlázy jest doposud velice málo známo, poněvadž její poloha ve středu mozku jest taková, že výzkumy na ní jsou téměř nemožné. Není možno ji vyjmouti a pozorovati účinky, poněvadž zvíře pokaždé zdechne od poškození mozku v okolí. Však jisté experimenty mladých zvířat výtažky této žlázy z dobytka poukazují na to, že má vliv na vzrůst mladých zvířat. Zvířata takto krmená rostla o mnohem rychleji nežli normálně; avšak dospělá zvířata nejevila žádný rozdíl od normálních, když byla krmena tímto výtažkem.

Těchto žláz jest ještě více, a nemáme místa na popis všech. Tělesko kostřeční u dolejšího konce páteře, a tělesko karotidní u rozdělení arterie karotidní, zůstávají doposud úplnými záhadami; nevíme pranic o jejich úkolu v těle.

Pohlavní ústrojí mužské i ženské vyrábí vnitřní výměšky, které jsou vstřebovány do krve a mají určitou úlohu v těle, doposud pouze částečně známou. Jeden účel výměšek těchto jest pomáhati k vývinu pohlavních vlastností charakteru a povahy. Tyto činí muže odvážného a ženu něžnou. Nervové uzlíčky (ganglia) na obou stra-

nách páteře v zadní části dutiny břišní, tvoří systém chromaffinový o němž jsme se již zmínili, který jest považován za systém žláz bez vývodů. V mnohých ústrojí, které buď jsou žlázami s vývody a slouží určitému úkolu, aneb vůbec žlázami nejsou, jsou skupiny buněk, které odměšují vnitřní výměšky do krve. Ku příkladu v žaludku, poblíže dolejšího otvoru, jsou buňky, které vyrábějí jistou látku, jež jest odnášena krví a donášena k slinici a popuzuje tuto k vyrábění zaživacích látek. Když přijme potrava v žaludku na místo, kde se tyto buňky nacházejí, kyselina, jíž jest prosáknuta, popudí tyto buňky k činnosti; ty vylévají svůj produkt, jenž jest odnešen krví po celém těle; tedy jistá malá část jeho přijde do slinice. Tato však stačí, aby slinici popudila k činnosti, a slinice ihned vysílá svoji látku zkrze odváděcí trubici do střeva, právě v pravý čas, aby tam zastihla potravu, pohybující se ze žaludku. Látky, jako tato ze žaludečních buněk se jmenují hormony, ze řeckého slova znamenající posel.

V slinici, mimo pravidelné odměšovací buňky jsou skupiny jiných, jménem ostrůvky Langerhansovy, z nichž nevede žádný vývod. Tyto pouštějí do krve látku, která umožňuje upotřebení cukru. Cukr jest topivem pro veškeré tělesné činnosti; kdekoliv se v těle něco děje, spotřebuje se na místě cukr, jako při práci svalů nervové buňky, žlázové buňky, atd. Tento cukr však potřebuje oné zvláštní látky z Langerhansových ostrůvků v slinici, aby potřebná síla z něho byla vyvinuta. Když jsou tyto ostrůvky poškozeny, nastane nedostatek jejich výměšků, stane se tělo do té míry neschopné upotřebiti cukru, že se dostavuje dobře známá a obávaná nemoc, úplavice cukrová, při níž nespotebovaný cukr se vyvádí z těla v moči.

Mezi těmito veškerými žlázami bez vývodů jsou různá, většinou doposud nám neznámá spojení. Činnost jedné má vliv na činnost ostatních. Při exophthalmickém zvětšení štítné žlázy jest pozorován zvýšený odvod cukru z těla. Domníváme se, že štítná žláza účinkuje na podvěšek, a tento přímo, i pomocí účinku na ostrůvky Langerhansovy má vliv na spotřebování cukru. Když jsou vnitřní pohlavní ústrojí poškozeny, neb ze zvířat vyjmuty, následuje zvětšení podvěšku mozkového. Když se podvěšek vyjme, žláza štítná, nadledvinky, a jiné žlázy trpí úbytěmi. Jest zřejmo, že tyto žlázy bez vývodů tvoří takový výbor vyšších mocí, které vládnou nad tajemnými činnostmi našeho těla. Nyní jest tisíce zkušených mužů pilně zaměstnáno výzkumy v tomto směru, a doufáme, že poznenáhlu se naše vědomosti o těchto ústrojích rozšíří. A očekáváme, že tím rozluští se záhady mnoha nemocí, a budou nalezeny způsoby jejich léčení k dobru všeho trpícího lidstva.

Zajímaví krajaní.

Pro kalendář "Amerikán" sbírá E. St. Vráz.

I.

V létech minulých v črtách "Naši krajané v dálné cizině", v tomto kalendáři uveřejňovaných, snažil jsem se podati české Americe ukázkou toho, jak mnozí z našich krajanů vydali se na pouť světem, neb vůbec usadili se v dalekých, odlehklých krajinách. Někteří z nich že cestovali za účeli vědeckými, jiní sbírali přírodniny, jiní opět šli za obchodem aneb založili české osady — v Africe, v Australii, v Jižní Americe. Jen hrstku jsem jich vyjmenoval, těch, kteří prospěli národu našemu ať již tím, že obohatili naše sbírky a vědomosti o cizích světech, aneb že aspoň přispěli, aby dobré jméno českého národa rozneslo se po celém světě. O těch, kteří cestovali Spojenými Státy S. Americkými jsem se nezmínil — nezdálo se mi toho třeba, zná je naše americká obec dobře — a pak je jich tuze mnoho! Nedávno však obdržel jsem několik zajímavých dopisů od mladého krajana z Arizony, od břehu Velikého Cañonu (Great Canyon of Arizona) a současně vycpané vzácné ještěrky Holoderny, a Italiens. Byl jsem u cíle, ale nevěděl kam. Téměř jsem byl bez peněz. Bloudil jsem toho ještě více, některé zásilky už má zase k odeslání připravené — tak psal mi. Pracuje jako cowboy na ranči, a v prázdných chvílích loví, sbírá. Je teprv dvacet čtyři let stár — a viděl již pěkný kousek světa, všelicos zažil. Nadšený vlastenec, zapadlý vlastenec, abych tak řekl, rád by národu svému prospěl! — Chtěl jako dobrovolník do války — třeba krví svou přispěti ku potření německé sani litice — ale po prohlídce — nepřijali jej! Tedy aspoň takto, potvrdí ochotu svou — národu, z něhož zrodil se, ukáže lásku svou i obětavost! Z chudičké mzdy své nelituje větší část obětovati na vycpávání, preparování, dopravné atd. — Věru, pěkný to příklad. Zaslouží, aby znám byl a jiným stal se pobídkou. S potěšením čítám jeho vřelé, láskou

k vlasti prosycené dopisy — a zajímavé črty z vlastního dobrodružného života. I napadlo mne: takových jest mezi námi ještě více a jejich životní zkušenosti, praktické, ale zajímavé líčení včelikých jimi zažitých příběhů byly by zajímavou četbou pro velkou obec čtenářů. A jistě najdou se mezi nimi, kteří mohli by vzácnějšími přírodními příspěvy k obohacení českých sbírek. Kteří pěknými fotografiemi a zajímavými popisy svého okolí, přispěli by k rozšíření našich vědomostí — které čerpáme často jen z cizích pramenů. Jsouť mezi námi zlatokopci, lovci, rybáři (oba poslední druhy lidí, musí se zaručiti, že nikdy nezbloudí s cesty střízlivé pravdy) plantážníci, zaměstnaní v krajinách vzdálenějších, méně známých většinou čtenářů, jako v Kanadě, Aljašce, Mexiku, na Kubě atd., dále turisté a lidé kteří rádi "toulají se světem", kteří měli by co zajímavého vyprávěti. Zahazují proto tyto črty pod názvem snad ne dobře vystiženým, ale jistě dosti případným.

K jich pokračování ovšem je nevyhnutelně třeba — aby se mi tací, zajímaví krajané sami přihlásili, dopsali mně na adresu: 1817 So. Millard Ave., Chicago. — Těším se na mnoho zajímavého — co leckde když i ne v tomto kalendáři dá se s prospěchem všeobecnosti upotřebiti.

Bylo to v době, kdy v Chicagu pořádali jsme "Přástky" ve prospěch "Ústřední Matice Školské", dopoledne po jednom takovém "Přástkovém večírku", když dostavil se do mého bytu mladík, typ českého studenta a představil se mi: "Jmenuji se Jindřich Marák, přijel jsem nedávno z Evropy. Byl jsem včera večer na "Přástkách" a když se vybíralo — měl jsem v kapse jen několik desáků a pečáků. Nemohl jsem tedy dáti, co by se slušelo — ale, prosím, přijměte nyní můj dárek pro naši drahou "Ústřední Matičku Školskou", není to mnoho — ale nejsem teď při penězích" a vyjmul z ošumělé tobočky — tři dollary! Zdráhal jsem se je přijmouti, vyptával jsem se, neboť bylo mi zřejmo, že činí oběť nad jeho možnost — ale nutil, až jsem peníze přijal. Nyní vím, že zbylo mu pak jen na lístek do Texasu. Tak jsem se radoval z té dobré české duše. Rozpačitý, skromný, dlouho se u mne nezdržel. — aby prý mne nevyrušoval — jen tolik jsem se dověděl, že odešel z domova jsa velmi mlád. Nadšen četbou cestopisů, že zutoužil poznati cizé světy — přál si cestovati a přání své že uskutečňuje, živě se prací rukou svých! Dlouho jsem o něm nic neslyšel, dopsal mi teprve až když zase chtěl něco darovati, tentokrátě cenné přírodniny, své nezapomenutelné vlasti. Z Chicaga odjel do jižního Texasu, zdržoval se u hranic Mexických, pak v Jižní Arizoně našel práci jako cowboy — inu jeho sny o pravé Americe, volném životě v přírodě se plně uskutečnily. Pod jasným nebem Arizony později jako campholder ovčí ranči, střílel včelikou zvěř, vlky, divoké kočky, lišky, ulovil ony podivné líné a v podezření, že jsou jedovaté, ještěry holodermy, které mi zaslal. A snil dále o budoucích svých cestách světem! — Má zase namířeno do Jižní Ameriky. Posud žije, sbírá a fotografuje — a jeho fotografické snímky jsou velmi zdařilé, u "břehů největkolepějšího divu přírodního", Velkého Cañonu Arizonského, zaujat kouzlem a přírodním majestátem — jako já jsem jimi byl před dávnými lety, když po tři měsíce týmiž kraji jsem cestoval. O svém mládí vypráví pan Marák takto:

Narodil jsem se r. 1894, v Husovicích u Brna. V ulici, kde jsme bydleli, od Brna nás oddělovala jen silnice. Můj otec Karel, byl úředníkem u Krakovské pojišťovny a má matka Amalie byla dcera nadučitele ze Slovácka. Mé mládí nemělo na různých ustláno.

JINDŘICH MARÁK
s ulovenou divokou kočkou.

Když mi bylo sedm let, tak nám naše dobrá maminka zemřela. — Doposud, jak tenkrát, vidím ji v truhle s vlasy pečlivě učesanými, jakoby spící. Dosud si pamatuji jak nás pláčící, mne a mého, stejně rozeného bratra, tatínkovi kolegové vedli za ruce hned za truhlou. Ve třech měsících jsme dostali matku druhou. Nešlo nám to do našich mladých hlav, když nám otec přinášel laciné hračky a vykládal, že jsou od nové maminky, která nás bude mít ráda. Vždyť jsme naši maminku před nedávnem zahrabali, a ta nám dávala lepší hračky a měla nás ráda. Po vánočních tatínek opravdu přivedl onu novou maminku. My teď jsme jí měli říkat: maminko, a my přece jsme věděli, že to není ta naše drahá maminka. Tu poprvé jsme byli od otce bití a k tomu nucení, abychom maceše říkali: maminko. Těžké to bylo trápení pro naše dětské hlavy a těžký život nám nastal. Ta druhá maminka neuměla vařit jako ta první, ani nás každé ráno nelaskala, ani nelíbala než jsme šli spat. Po sedmi lety jsme vystaveni surovým, nezvyklým trestům. Nejhorší bylo, že nám macecha zakazovala chodit na hřbitov, a běda, kdo by se zmínil o naší vlastní matce. Pamatuji se, jak otec jednou přinesl Alešovy kresby "Osiřelo dítě". Z toho byl takový rámus, že to otec zničil.

Otec mne chtěl dát na studie, tomu se ale opřela macecha. Měšťanka byla pro mne dost dobrá. Když jsem byl v druhé měšťance, nevlastní matka v zimě se nachlázela a od té doby zůstávala nemocna. Zemřela, když jsem chodil do třetí měšťanky. Všem utrpením, všem bolestem bylo teď konec, my jsme neplakali. Zdálo se, že otec poznal a chápal svou chybu a chtěl nám nyní vše vynahradit. Zůstával s námi doma, poučoval nás a brávil nás do společnosti. Já měl nadání k malířství a otec mne chtěl dát na malířskou akademii do Prahy. Představoval si velké plány. Za tou příčinou jsem chodil každé neděle k profesorovi Šimovi, který mně připravoval. Tou dobou ale divné myšlenky ve mně rostly. Já sníval o nových, vzdálených světech. Čítával jsem knihy cestopisné a zatoužil jsem po světě. Často jsem čítal cestopisy, obvykle ty samé věci, a se zálibou prohlížel obrázky. Knihy bych byl nedal za celý svět. Tím časem, na jaře, v Brně jsem viděl plakáty, že Vráz bude přednášet. Zdálo se mi, že ztratím hlavu. Hned u Barviče jsem koupil lístek a očekával ten šťastný večer. Až dosud ten den byl pro mně nejšťastnější v životě. Večer pak, tuším v Besedním domě, nahoře na galerii jsem se tlačil a hltavě hleděl k místu, odkud měl Vráz vyjít. Přednáškou byl jsem nadšen. Od oné doby mi bylo úzko, já neměl stání, cítil jsem, že musím daleko odsud. Kam? To jsem dosud dosud nevěděl. Ale byl jsem rozhodnut. Tajně jsem se připravoval a šetřil peníze. Otec měl dovolenou a byl u svého bratra, našeho strýčka, který byl na Slovákku nadučitelem. Jednu neděli, brzy z rána, šel jsem do Julianovských vinohradů, navštívil jsem své přátele, odpoledne jsem šel do Obřan na ložky, a pak do lesa. Loučil jsem se s milými místy v předtuše, že mnoho let uplyne než je opět uvidím. Ten večer šel jsem brzy spát a ráno jsem vstával časně. V uličku jsem měl zásobu potravy, trochu peněz, a tak se vydal po Jihlavské silnici k Paříži. Bylo to směšné, mě bylo asi patnáct let, ale po mnohých těžkostech jsem jednoho krásného rána stanul na Place de l'Opéra, hleděl jsem v údivu na krásnou budovu, odtud dole po l'avenue d'Opera a na levo na stinný Boulevard des Italiens. Byl jsem u cíle, ale nevěděl kam. Téměř jsem byl bez peněz. Bloudil jsem ulicemi a k polednímu v jedné uličce mě něco podivného zastavilo. Byl to restaurant "Štenc". A u vchodu velkými písmenami bylo napsáno "Česká kuchyně", a za oknem pak na tabulce "zde se mluví česky". Aniž bych co napřed uvážil, hned jsem tam vrazil a stanul před udiveným p. Štencem. Vypravoval jsem mu, že jsem právě z Brna přišel do Paříže, a žádal ho o radu, kde bych asi našel zaměstnání. Vybědl mne, abych se posadil za stůl a dobře mne pohostil. Pak mi dal adresu s lístkem k nějakému polskému krejčímu, který mi měl najít zaměstnání. Onen Polák mi dal opětně adresu na jeden velkostatek v St. Oie, s ujištěním, že budu zaměstnán. Do St. Oie jsem došel až večer a vskutku byl jsem hned přijat. Byl to velký statek a pracovali tam vesměs Poláci. Onen manager, co na Poláky dohlížel byl vzdělaný člověk, uměl i česky, a z počátku za mne platil stravu a jinak mne podporoval. Brávil mě do Paříže. Jednou zavedl mne k p. Zelenkovi, který mi slíbil, že mi najde lehčí zaměstnání. Skutečně mne také vybídl, bych ze statku odešel a dostavil se k němu. Dal mi pak lístek do restaurantu Viennoise v Rue d' Haudeville, kde jsem pak byl zaměstnán v kuchyni. Později jsem si našel jiné místo v hotelu du Brézil, kde jsem byl v restaurantě comis a vydělal slušné peníze. Zde jsem zůstal dosti dlouho, a po čase jsem měl dosti našetřeno, dopsal jsem otcí, že bych rád do Afriky. Otec mi odepsal, že mi zakazovat nic nebude, že mě nechá volně jednat a podotýkal, že jsem podnikavým a že to někam přivedu. V tom hotelu mne majitel, Švýcar, a paní měli rádi. Když jsem odjížděl, přáli mi šťastnou cestu a paní mi objednala kočár, při čemž nařídila kočmu, kam mne má zavést. Tak jsem opět ujížděl v mně dosud neznámé kraje. V Marseille jsem se zdržel krátkou dobu a pak po lodi "Charles Roux"

plul k Aláíru. Byl jsem poprvé na moři, mořská nemoc na mě ale neměla valný účinek. Za velkého vedra v poledne jsme připluli k městu. Zvědavě jsem s paluby hleděl na tu "černou" Afriku, ale místo toho viděl jsem krásné město. Kolem lodě pluli v lodíčkách arabští chlapi a nabízelí cestujícím své služby. Po prvé jsem stanul na druhém mě neznámém světodílu. Večer bylo příjemně chladno. Poděl přístavu se táhla velká řada světél a loď "Charles Roux" tam dosud stála osvětlena. V parku hrála vojenská hudba. Nebýti zde Arabů a zahalených žen, spíše bych řekl, že jsem někde v jižní Francii. No, tak jsem si Afriku opravdu nepředstavoval. Vrátil jsem se na loď a brzy jsme ujížděli k Tunisu. V městě tom jsem si v několika dnech našel zaměstnání ve francouzském hotelu. Každý den odpoledne jsem míval prázdnou a tak dosti času se toulal v okolí, nejvíce v arabském městě. Jednou v týdně jsem míval prázdnou celý den a tehdy jsem se vydával na delší vycházky. Tak pustil jsem se pěšky do blízkých hor a byl za svou námahu štědře odměněn. Viděl jsem krásné antilopy, měl nádhernou vyhlídku, a po prvé ve volné přírodě viděl jsem podivnou ještěvici, chameleona. Město Tunis se mi líbilo a tak jsem tam zůstal delší čas. Za mého pobytu Arabové se vzbouřili. Francouzové ale vzpouru potlačili ve třech dnech. Náhodou sám jsem se jednoho rána zapletl do tlupy a byl svědkem krvavé srážky. Vojáci do Arabů stříleli. Bylo to blízko arabského hřbitova. Ranění Arabové utkali se skrytí na hřbitov, kde pak v houštích umírali. Francouzští vojáci je později vyhledávali a v ambulanci do nemocnice odváželi. Po několik dní bylo arabské město obsazeno Zuavy. Po čase znovu pocítil jsem touhu jíti dále, a tak jednoho dne z rána, ještě za tmy, šel jsem dosud spícím městem k známé mně silnici, která vedla ku Kairouanu. Za městem byla krásná pole, ale čím dále šel jsem, tím kraj se stával puštějším. Potkával jsem často zástupy Beduinů a Arabů jedoucích do města na trh. Dáleji při silnici stály řady vojenských stanů. Francouzští dělostřelci tam měli cvičení. Tři nebo čtyři dni jsem se tak toulal nehostinným krajem až posléze jsem došel k nějakému velkostatku blízko Kairouanu. Zde jsem nějaký čas zůstal. Nejraději jsem se s ovcei toulal mezi Beduiny, Opravdu, nejsou nijak zlí lidé. Táhlo mne to ale opět dále. Chtěl jsem jít až k oasi de Gabes. V polovině cesty jsem se ale rozhodl ku návratu do Kairouanu. Poznával jsem, že tím způsobem v Tunisu nic nepořídím. — A což Amerika?, řekl jsem si. A tak ze středu Tunisu, bez vody, v nehostinném kraji, jsem se pěšky vydal na cestu do Ameriky, to jest prozatím k přístavu. Šel jsem bos, zahalen v bílé burnus, který mne pchránil proti žhavému slunci. Nedostatek vody jsem pociťoval často. Tak jednou unaveně došel jsem k smrduté kaluži. Polonahá, stará Beduinka tam nabírala do vědra vody a dva malí naháčci se tam koupali. Voda jsem pil s velkým odporem a tak se suchým hrdlem šel pustinou dále. Odpoledne jsem došel k stádu ovcí. Dva Arabové je pásli. Dostal jsem od nich vodu míchanou ovčím mlékem a sýr. K večeru jsem došel k nějakému statku, kde měli studni a já se mohl pořádně napít a také naplnit svou kantýnu. Na další cestě jsem dohonil jakýsi vůz, jedoucí směrem ke Kairouanu a za deset sous, tedy pár centů americké měny svezl jsem se až do města. Přijeli jsme tam až večer. Našel jsem si za frank světličku a v restaurantě se posilnil. Toho mi bylo nejvíce zapotřebí. Také jsem si koupil řádnější šat a boty. Druhý den jsem šel dále směrem k El Djem. Cestou jsem došel k několika pastýřům. Pásli stáda velbloudů hned u cesty. Chtěl jsem se dát s nimi do hovoru a šel přímo k nim. Zle se ale na mne obořili a prohnali mě pořádně. Jako kdybych vstoupil na nějaké posvátné pole. Až v poledne jsem došel k malé studánce a naplnil si kantýnu. Po poledni jsem potkal karavanu. Zdravili mne a pokojně přešli. Pozadu klusali dva mladíci. Snad se někde zdrželi a teď doháněli. Zastavili se a dali se se mnou do hovoru. Co tak s nimi mluvím, z nenadání se na mne vrhnou a pováří mne na zem. Jeden mi vytrhl můj nůž a již napřahuje ruku. V tom ale druhý našel mou peněženku a již peníze sype do hrsti. Prvý pustil nůž a hnal se také po penězích. Já se ale nedal a hleděl se mezitím vyprostit. Přiváben povykem, jeden z mužů karavany se oddělil a přispěchal na místo. Nevrhl se ale na mně, ale obořil se s holfi na ty dva lupiče. Po všeliké taha-nici a velkém lhaní, vrátili mi patnáct franků. Mému ochraně jsem ale musil z toho dát pět franků, takže mi zbylo jen deset. Darebáci mi i poslední krapet vody hltavě vypili. Později jsem došel k potůčku, voda ale byla slaná. K večeru jsem na obzoru viděl bílé stany. Žíznil jsem se jen táhl. Tu v dálei zpozoroval jsem asi pět Beduin-ských děvčat s oslíky s vodou. Běžím za nimi a volám El ma. Slyšeli mne a zastavily se. Když jsem doběhl, jedna z nich shodila měch se hřbetu jednoho osla mně přímo k nohám, aniž by co promluvila. Padl jsem na kolena a ssál vodu jako štěně. Slova El má, jsem slyšel často, a měla na mne zvláštní dojem. Kdykoliv jsem hledal vodu, tak jsem se tak ptal. Ve městě jsem často vídal beduinská děvčata, s měchem na zádech, volající zpěvavě, skoro žalostně "El ma". Dosud to slovo slyším. — Až večer jsem došel do městece Loisu. Zde bylo posádkou asi dvanáct francouzských jezdců. Já s nimi přespál. Dali mi smažená vejčička a víno. Druhý den brzy ráno než jsem v

cestě pokračoval, umyl jsem si u studně tvář, poprvé po dlouhé době. Za městem se ke mně přidružil derviš a dotěrně žebrał. Náhle slyším dusot a obrátím se. Asi šest vojáků jelo cvalem přímo ke mně. Onen derviš ode mne odešel. Snad projíždí koně. Řekl jsem si. Když ale mně došli, jeden z nich mi počal přátelsky vypravovat, že mě dobře uctíli, že mi dali to a ono, že u nich jsem se bezpečně vyspal a konečně, že čekali, že něco dostanou. Podivil jsem se. Řekl jsem jim, proč mně to hned nefekli, že bych jim za to zaplatil. Myslel jsem, že mě prokázali přátelskou službu. Řekli mi, že musím uznat, že voják vždycky rád vidí nějaký ten sou na cigarety. Dal jsem jim dva franky. To byla první díra do mých deseti franků. Do El Djem jsem došel asi k desáté hodině. Prolézal jsem starořímské zříceniny až do poledne. Pod zříceninami se povalovali Beduini, přecházeli velbloudi a z ulice, z trhu až sem zaléhal lomoz a křik. Všude špína, jak rozdílný tu život. Nyní a když před sta lety kvetly tu osady Římanů. V poledne jsem šel k židovi na oběd. Dal mi za šm souš nějakou hodně pepřenou ovčí omáčku. Nebylo zde stolu nebo lávky a tak s nohama skříženými jsem jedl na zemi. Hned vedle mně jedlo pět otrhaných beduinských pastýřů. Jídlo z mísy vybírali prsty. Já místo prstů užíval svůj nůž. Odtud vlakem jsem odejel do Sfaxu, kde doufal jsem najít zaměstnání. Našel jsem je sice, ale ne na dlouho. Pomáhal jsem v jednom restaurátě v kuchyni. Za krátký čas restaurant byl zavřen a já byl nucen toulat se městem. Peníze docházely, živil jsem se tedy velmi nuzně. Bydlil jsem v arabské čtvrti u chudého Řeka. K snídani jsem jidal arabský chléb a fíky nebo datle, v poledne ale chodil jsem do arabské kuchyně na kuskus. Kuskus byl v Africe mým zamilovaným jídlem a já mu dával přednost před francouzským obědem. Připomínal mi na kaši z prosa. V kuchyni si mě všimli a sotva že jsem vešel a usedl, chlapec, aniž by se co ptal, již volal "šamru surdi kuksi". Tak to šlo nějaký čas. Když jsem byl skorem vyčerpán, přijela do přístavu loď určená pro Marseille. Šel jsem za kapitánem a vysvětlil jsem mu své neblahé postavení. Vzal mne zdarma na loď, ale za převoz jsem pomáhal kuchařovi v kuchyni. Moje malá zavazadla, pro která jsem telefonoval do Tunisu, když jsem do Sfaxu přišel, nechal jsem je u toho Řeka. Byly to jen knihy a nějaké sbírky. Řekl jsem mu, že mu budu z Marseille pro ně psát a že mu za ochotu jeho zaplatím. V Marseilli jsem šťastně hned našel zaměstnání. Po čase jsem si přídil zase slušný oblek a šel požádat o místo na lodi. Byl jsem ihned přijat jako steward v prvé třídě. Také jsem psal do Sfaxu o svoje zavazadla a poslal Řekovi dvacet franků. Ale ačkoliv jsem tam psal asi třikrát, odpovědi jsem se nedočkal. Tak moje věci byly na vždy ztraceny. Na té lodi jsem zůstal asi patnáct měsíců. Objížděli jsme španělské a portugalské pobřeží, projížděli Azorskými ostrovy a pak pluli k Americce. Jednu cestu jsem vykonal do Řeka. Za ten čas, co jsem byl na moři, ušetřil jsem slušný peníz. Převoz do Ameriky jsem od společnosti dostal zdarma. Z New Yorku hned jsem odjel do Chicaga. V Chicagu jsem se pozdržel jen krátko. Nejraději jsem se procházel českou čtvrtí a všiml si veřejného českého života. Zas po několika letech jsem slyšel český hovor a cítil se doma. Rád jsem chodil na český Národní hřbitov a do přírodopisného musea v Jacksonu parku, kdež jsem býval dosti často. Za čas jsem se vydal na jih do San Antonio. Tam později mne došla zpráva, že otec náhle onemocněl a zemřel. Oznamovali mi, že umíraje, volal prý mně. Jak mne to boří, že jej více nespátřím. Volal syna, který od macechy nejvíce vytrpěl. Dali mi mou fotografii a tak můj drahý otec zemřel s mým obrázkem v náručí. A já zatím ujížděl zase do nových krajin, pln nových nadějí a touhy.

— Zde v Arizoně se mi velice zalíbilo. Úchvatnou krásou svou velice na mne působí zdejší příroda, ve všem tak velkolepá. Nemohu se nabažiti pohledem na ní a pilně fotografuji, abych až odjedu, vzal si s sebou kousek té Arizony aspoň na obrázcích. A všude kolem mne takový klid, klid a ticho v té pohnuté době, když tam na bojištěch statisíce krvácí za hukotu děl, aby světu vrácen a dán byl trvalý mír, barbar-skému násilí a touze panovačné Němců aby navždy byl udělán konec!

Sem do Arizonského Canyonu přijde málo krajanů, tedy je bude snad zajímati, když něco o tom "divu světa" napíší: Přijíždí sem ročně mnoho turistů, stojí tu nákladný hotel, z něhož přímo se hledí na velkolepé panorama — ale je dlouhý, veliký a mnohá část Cañonu je málo známá, neb nepřístupná obyčejným turistům.

O stezce Bright Angel jsem slyšel již dříve než jsem přišel do Grand Cañonu od cowboyů, kteří tu honili dobytek, od jiných opět, kteří u spol. Santa Fé sloužili jako vůdčové a věděli mnoho o oné známé stezce povědět, ba ještě více o turistech, které tudy vodili k řece Colorado.

V zimě pak, kdy sám v okolí Grand Cañonu jsem lovil coyoty (vlk préríjní) a divoké kočky, tu vždy, kdykoliv jsem se zastavil na okraji Cañonu, toužebně jsem hledával po hadivé stezce, táhnoucí se tam dole po pláni, až konečně se mým zrakům ztrácela v žulových roklinách. Dáleji jsem neviděl. Co skrývá onen svět ohromných

rozeklánin, výmolů, propastí, jak vyhlíží ona řeka řek, pověstné, strašné, bahnitě Colorado? Toužil jsem stále uzříti to z blízka.

Nastal březen, měsíc, kdy ostré větry a slunce sněhy rozmetají a kdy příroda v severoarizonských horách teprv se probouzí, ale tam dole v Cañonu, v té hluboké, ohromné propasti příroda už je rozvitá, počalo tam léto! — Den cesty koňmo a z chladného předjara dostanu se do tepla léta. — Koncem března připravoval jsem se k cestě po Bright Angel trail. Přípravy mě mnoho práce nedaly. Vyčistil jsem si pušku, prohlédl fotografický aparát a připravil zásobu jídla na dva dny. Tak připraven, jednoho rána jsem šel po okraji Grand Cañonu, a zamířil k hotelu Bright Angel, blízko kterého ona stezka počíná. —

Byla neděle a den zdál se býti krásným. Na cestu pro mne jako kdyby připraveno. Byli jsme dva. Frank, který byl zaměstnán u téže společnosti, požádal mne, bych ho vzal s sebou. Proč bych mu nevyhověl?, aspoň budu mítí společníka. Z počátku jsme sestupovali po úzké, klikaté cestě. Cesta se hadivě zahýbá asi půl míle na západ a semo tam se kroutě, vine se až na pláň. Tu stezku, ovšem ne tak upravenou jako je dnes, jako každou jinou v okolí, od pradávna užívali Indiáni Havasupai, tudý ubírali se na lov, nebo jindy, kdy pronásledováni bývali nepřáteli, po těchto stezkách přechali dolů do Cañonu, do svých nepřístupných skalních bydlíš a roklin. Nahoře půda je černá a okolní skaliska a stěny ze šedavého pískovce nebo bělavého vápence. Tu všude kolem cesty a podél srázných stěn, rostou štíhlé borovice. Cesta stále sestupuje dolů a někdy se nám zdá, že se pod námi plazí jako had. — Přecházíme červenavé, spíše růmělkové okolí a brzy vcházíme na pláň. Po levé straně, podél cesty bystře teče potok Garden Creek, kamenitým úvalem. Tu na pláni, hned na potoce stojí několik domků, známých co "indiánská zahrada" (Indian Garden). — Původně zde bydlili Indiáni, ale slyšel jsem, že byli americkými zlatokopci vytlačeni, kteří se zde pak sami usadili. Podél cesty lze také skutečně spatřiti menší šachty, kde asi zkoušeli své štěstí. Teď tu mají malá políčka, zavodňovaná potokem a několik ovocných stromů. Daří se jim výborně. Po pláni cesta se celkem vine asi tři míle. A zas hadovitě spadá dolů, tentokráte do prahorních roklin. Zde už je velmi teplo, přiroda už je krásně rozvitá. Křoví je zelené, kolem cesty roste tráva a kvítí a tu a tam na skalisku kaktus nebo yuka. Motýlové a rozličný hmyz tu lítá a i kolibříky jsem viděl jak květy obletovali. Po skaliskách skotačili šedavé, hezké veverky. Občas se zastavily a prohlížely si nás, jako by se divily, co tu hledáme, v krajinách kam dříve kromě indiánského lovice nikdo nezabloudiv. Potok se od nás odděluje, shledáváme se s ním opět až tam daleko, dole v roklině. Stezka se táhne přes dvě míle prahorními roklinami až k samé řece. Obklopen příkrými stěnami, stále jsem hleděl ku předu a naslouchal, ale ničeho jsem neviděl a neslyšel než až jsem došel samého břehu.

Zde bahnitá řeka se hučivě valí, obklopena balvany žulovými, a hned vedle stezky se v ní ztrácí, čistý, bystrý potok. Bublání potůčku je přehlušováno hukotem řeky. Tu a tam mezi skalisky je vodou nanesen bílý písek, tvoře tak malé, písčnaté pláně. — Byl jsem u cíle své cesty. Na písčiné vedle potoka jsme jedli náš oběd a tak odpočívali a naslouchali temnému hukotu vln. Po odpočinku, a pak když se Frank po skaliskách a písku do syta naběhal, nohy v řece umyl, vracel se nahoru. Doprovodil jsem jej asi dvě míle, a pak se opět vracel k řece, bych tu ztrávil noc. Usedl jsem na skalisko a hleděl do řeky. Bylo mi tak blaze v té samotě. Sklánělo se k večeru a Cañon zvolna upadal do stínu; jen na východě přečnávající dva vrchy byly ozářeny sluncem. Sešel jsem se skaliska na břeh a v písku sbíral jsem vodou nanesené dříví. Bylo zde dřeva velice pro skrovnou, ale asi čtvrt míle odsud jsem zahlédl vlnami na skalisko vržený topolový kmen a s námahou ho dovlékl k potoku, kde jsem mnil vařiti večeři a přenocovat. Strom ten bude hořet celou noc a chladno mi nebude. — Po večeři jsem lehl do písku hned vedle ohně a myšlenkami zalétal do dob, kdy u oně řeky jen indiánský lovec býval hostem a kdy poprvé španělská dobyvatelá táhli kolem Cañonu. Jak mě ty dávno uplynulé doby zajímaly. Staletí uplynula, ale Cañon a řeka zůstaly stále týmiž. Cañon už byl úplně zahalen v tmě, jen chroust kolem ohně přelétl a občas na jasné obloze se odrazil netopýr, který Cañonem poletoval. Noc už dávno pokročila, já dosud nespal a o mnohém přemýšlel. — Bylo mně zima. Vstanu, sejdu k potoku a piji vodu. Rozhlédnu se kolem a co to vidím? Zdálo se mi, že na okolních skaliskách na vrcholcích napadl sněh. Protírám si oči a snažím se upamatovat. Ah, ano, už vím. To měsíc vyšel a odráží svůj svit na okolních návrších, tím cañon zahaluje do větší temnoty. Přiložil jsem na oheň všechno zbylé dříví, ulehl zcela blízko pod skaliskem, tak jsa chráněn od větru a tentokráte tvrdě usnul. Měl jsem podivné sny. Hrůzokrásné jak se říká. Sny, ač prý se nám zdají dlouhé, trvají prý jen několik minut — ale celý život, celá léta trvajících děje se v nich zobrazují. Co já viděl, ve snu, bylo úchvatné podání toho, jak se tento největší div světa vytvořil, a to prý, dle dobrozdání starých geologů trvalo nikoliv tisíce, neb desítky tisíc roků,

ale přes milion, ne-li více — tak je ten rozervaný povrch naší planety starý, jak staré je asi celé nitro naší země pod tou utvrdom kůrou zemskou neví ani nejlepší hvězdáři a jen dohadují. Čtenáři by se poušmáli, neb hlavami vrtěli, kdybych jim svůj sen vyličoval. A divili by se účinkům podivným vody z potůčku, neb z Colorado, které jsem se tolik napil. Raději hned povím, že jsem před svou vycházkou hodně a pilně četl v knížkách amerických o tomto Cañonu a řece Červené (Colorado je španělské slovo a znamená zbarvený, červený). A byla to četba, co mi "vstoupila" do hlavy a byla příčinou tak divokého snu. Myslím, že bude nejlépe, když opiši to nejdůležitější, co jsem četl a sen si nechám pro sebe. — — —

Když Amerika nebyla ještě naší Amerikou, před založením nyní slavných měst amerických na východě, z Mexika, Španěly uchváceného vydala se tlupa španělských dobrodruhů na neznámý sever — hledat báječné Eldorado. Zem, kde očekávali naléztí větší ještě poklady zlata, nežli naloupili v Starém Mexiku, velíši indiánské. Neohrožení — za zlato byli by dali i duše, neřku-li životy — dobrodruzi dostali se až sem, ale místo veliké indiánské říše, kde dle bájí jim donášených i u obyčejného lidu byly nástroje ze zlata — našli vesnice chudého indiánského lidu — nyníjších Indiánů žijících v Pueblos a Indiánů Cliffdwellers — bydlicích v nepřístupných domcích, vytesaných v bocích srázných skal — také div světa. Po zlato nikde památky. Houfec Španělů, v jich čele vůdce Don Garcia de Cadernas došel až ku Cañonu, to jest k jeho jižnímu břehu — to byli tedy první běloši, kteří Velký Cañon spatřili. Stalo se to roku 1540. Hrůzou jati dívali se Španělové na "Svět propastí", pokřikovali se a někteří mezi nimi tvrdili, že je to brána v peklo, v podsvětí. I vrátili se s nepořízenou a velmi zklamáni. Pak osadili španělští dobyvatelé Nové Mexiko, Arizonu, Californii, Nevadu atd., a sem, k Indiánům a k Velikému Cañonu dostavili se španělští misionáři.

Velký Cañon Arizonský, partie u Bright Angel.

Dlouho tu nebyli! Jinak mírumilovní Hopi, chybně Moki zvaní, se vzbuřili a většinu misionářů pobili. O těchto zajímavých Indiánech, žijících v městech, vystavených na vysokých skalách, mesetách a v domcích, které jsou jeden na druhém (jakoby poschodí — někdy až tři), o jejich zvycích, tak na příklad o hadím tanci, četl jsem zajímavé články v minulých ročnících tohoto kalendáře. V roce 1776 jakýsi španělský mnich cestuje z Utah na jih, přišel k Velikému Cañonu a pomocí domorodců objevil dobrou stezku a brod přes řeku Colorado. Mnohé západní státy už byly osazeny lidem americkým, Chicago už bylo městem, ale o Cañonu se nevědělo. Pouze několik lovců, traperů a několik Mormonů o něm věděli. Až v roce 1857 vyslala vláda nadporučíka Ives'e, aby od ústí Colorada plavil se proti toku řeky a poznal je-li a až kam splavná. Jednalo se tu o dopravu potravin a zboží do vojenských stanic. Ve zvlášť vystaveném k tomu účelu parníčku vydal se Ives na cestu, ale nedostal se dále, jak k ústí "Černého Cañonu", několik mil před soutokem Pannenské řeky (Virgin River) s Coloradem v jižním cípu státu Nevady. Plavba byla dále nemožnou. Vrátil se zpět a vydal se na jaře následujícího roku na cestu po zemi až do území Hopi Indiánů a odtud k Velikému Cañonu. Ives byl první, který přinesl vzdělanému světu v roce 1858 zvěst o jsoucnosti a velikoleposti Velkého Cañonu. V roce 1869 major I. W. Powell pojal odvážnou myšlenku pustiti se lodičkami po Zelené řece (Green River ve státu Utah) dolů do jejího vtoku v Colorado, a dále až do Velkého Cañonu a tím

dále, třeba až k moři. Ačkoliv ho všichni zrazovali — nejvíce Indiáni, vydal se přece na tuto odvážnou cestu se čtyřmi pevnými čluny a devíti odhodlanými muži. Neodstrašilo je ani vypravování, že místy jsou hluboké vodopády, v nichž zahynou, ani že řeka v místech mizí v ohromných jeskyních, teče míle a míle pod zemí, nežli zase přijde na povrch. Powell nastoupil cestu dne 24. května — a šťastně, ač za mnohých utrpení a nebezpečí dosáhl uskutečnění svého předsevzetí, přistál dne 30. srpna, tedy po třech měsících k ústí řeky Virgen — propluv všemi caňony, přes všechny peřeje skoro jedenáct set mil cesty. Na štěstí nebylo tu ani vodopádů, ani zmizení řeky pod zemí, jak ho Indiáni strašili. Ale ne všichni hrdinové, kteří vydali se na tuto cestu, zlatým písmem zapsanou v dějinách amerických objevů, dosáhli cíle, vrátili se! Jeden z mužů vzdal se cesty, krátce před Arizonou, šťastně vrátil se domů, ale jiní tři, polekáni vzhledem vždy úzicích se stěn skalních a divokosti toku řeky, opustili člun a raději chtěli snášeti útrapy dlouhé cesty na přič pustinou, pouští — kamkoliv k osadám bělochů. Zle se jim to vyplatilo — Indiáni je zabili. Powell popsal obširně heroickou svou cestu a tak roznítil mnohou mysl — ale odlehlost a tehdy neobydlenost této části Arizony, obavy před Indiány — zradily každého, aby se tam vydal na cestu. Teprve vystavením dráhy Santa Fé umožněno bylo bylo navštívití aspoň tuto, a to jednu z nejkrásnějších částí Velkého Caňonu. Ze stanice Williams, asi 66 mil od břehu Caňonu vzdálené, jezdilo se vozy; cesta netrvala ani celé dva dny. Též delší cestou z Flagstaff. Pak vystavila dráha z Williams zvláštní odbočku — Grand Canyon Railroad to End of Track. A později i dále a krásný hotel "El Tovar". Teď je to výlet pro toho, kdo má peníze — a milá zastávka na cestě drahou Santa Fé do Californie. Ze severu se sem dostati je dosud tak obtížno, jako bylo dříve a je k tomu třeba celé výpravy. Cesta ke Caňonu vede krajinou (mesou) mírně kopcovitou, jakoby zvlněnou, přerývanou, pouští, lesky, pak krásným lesem veliké státní rezervace Coconino Forest, na východě obzoru "čtyři bratři", zasněžené vrchole hor "San Francisco Mountains" zvané, působí krásným dojmem. Ale jedouce ani netušíte, až do posledního okamžiku jaké velkolepé panorama se vám najednou otevře. Teprv, když přiblížíte se až téměř k okraji té ohromné propasti, když už spatřili jste (na druhém břehu seskupené) ty podivné hory, věže, pyramidy, dómy, balvanů — pláň, rozeklaniny — otevře se vám pod nohama, a to nikoliv najednou, v jedné srázné čáře, ale v ohromných širokých stupních, dolů se v propasti náhle zužujících, nitro Velkého Caňonu! Dech se vám zatají při tomto pohledu. Víte jak je daleko od nás, ten druhý břeh té propasti? — zde pět mil, jinde ještě o něco více. Řeka Colorado dole hadovitě mezi kolmými stěnami se plížící, totiž se vám zdá, že se jenom tak vine — vypadá jako potůček — a je to zatím dravě se ženoucí velká řeka. V přímé čáře dolů, kdybychom přímo nad ní stáli, je něco víc jak šesttisíc stop hluboko pod námi. Jsou místa hlubší — tedy propast hlubší šest tisíc stop, širší pěti mil a jak dlouhá? — Čtrnácte dnů mohli byste jíti jedním směrem (proti toku řeky) čtrnácte dní druhým směrem a pak teprv nabyli byste představy o mohutnosti, velikosti tohoto Titána všech propastí celého světa. Všechny caňony, také proslavené, státu Colorado, Yosemitekého údolí, Yellowstonekého parku dohromady vzaty nezaplňují by ani dvacátý díl Velikého Caňonu Arizonského. — Patříte na druhý břeh a z toho sledujete některé ty terrasy až dolů k té kolmé stěně, kterou řítí se řeka. Sta a sta ohromných kopců, či balvanů, z nichž nejvýznačnější všechny jsou pojmenovány, připadají vám sice dosti veliké, ale vzdálenost je činí oku vašemu mnohem menší, nežli skutečně jsou — neboť každá ta hora, či obrovský balvan, který jen poněkud nad ostatní vyniká, jest větší — největší egyptské pyramidy, a kolik je jich těch podivných tvarů obrů, kdybyste procestovali celý Caňon od jeho počátku až k jeho konci — od počátku jeho (ovšem malého) ve státu Utah na přič severovýchodního cípu Arizony, až k jeho ukončení ve státu Nevada, (ovšem tu též menších rozměrů), více jak sto padesát mil. Dobrá polovina této veliké vzdálenosti jeví se všude oku lidskému podobně jako ji vidíme v Bright Angel, jak zříme ji tu na tom obrázku, obrázku, kterým zachycen pohled jen na jeden břeh a jen asi na jednu setinu celého Velkého Caňonu. Kdy zhotoví nějaký smělý letoun snímek, film, celého Caňonu, od jeho počátku až k jeho konci? Každému kdo tu stojí a obdivuje nejdřív prokmitne hlavou myšlenka; jaké to bylo ohromné zeměměření, neb kolik jich bylo, nežli tak od sebe a v poloviny roztrhly zem — do takové hloubky, šíře, a na takovou délku. Celý distrikt Velkého Caňonu pokrývá patnáct tisíc čtverečních mil, je stoosmdesát mil dlouhý a sto dvacet pět mil široký, počíná vlastně už v jižním Utah a terrasovitě sklání se dolů, až sem k nám, kde nyní stojíme — před miliony lety ale stály bychom ještě o deset tisíc stop výše a dno Caňonu bylo by šestnáct tisíc stop hluboko pod námi. Ať se čtenáři z toho nemotá hlava — nejlepší geologové vypočetli to přesně a nauka o tvoření se kůry zemské je dosti přesná — je tedy tomu tak! V milionech let několikrát nadzvedla se celá tato krajina a zase klesala, moře se tudy valila,

a zase zmizela, sta a sta řek po statisíciletí vymlyvalo si cestu, trhala břehy, až zbyl jen Colorado a několik jeho přítoků. Deště a vítr pomáhaly vytvořit tolik výmolů, rozeklánin, rozpuklin, propastí a nikoliv zemětřesení!! Eroze to byla, která zbudovala tento div světa. Nikde jinde na světě nemá zkoumající geolog takovou příležitost vidět vrstvy země, jedna na druhé ležící — tak zřejmě, lidskému oku odhalené, do hloubky více jak šest tisíc stop! Tvoří největší půvab krásy Cañonu, neboť vrstvy jsou různobarevné, jinak jeví se, v jiné záři barvě, dle dopadu slunečních paprsků — jiný nádherný obraz vidí nadšený pozorovatel ráno, v poledne, večer, když mraky se honí, bouře se snáší nad Cañonem, za svitu měsíce, v létě, v zimě. V zimě, když tu stojíme, je sníh, tam dole u řeky na dně Cañonu zelená se rostlinstvo. Proto Indiáni Havasupai mezi kterými mám dobré známé, žijí v zimě na dně Cañonu (odtud na jihozápad) Cataract Cañon. Mají tam v nejhorší zimě krásné jaro. — Tedy o tom, jak se ta moře, řeky valily tudy, se mi zdálo — až jsem se z toho potil. I pana Garcia de Cadernos spatřil jsem s jeho zbrojnoši, že za mnou do Cañonu sestoupil, ale dobrácky povídal svým druhům — "i nechte ho spát. A druhého starého Španěla užel jsem Hernando de Alarson.

Probudil jsem se chladem. Vstanu, rozhlížím se, a poznávám, že slunce již vyšlo, ozlucuje při tom vrcholky žuly. Oheň zatím dohořel, zanechal tu trochu popelu a jen strom mnou sem dolečený dosud doutnal. Sešel jsem k potůčku, napil se dobré vody a sháněl kolem v písku suché dříví. Pak jsem rozdělal oheň a vařil si kávu. A jak krásně a ticho kolem. Jsem úplně sám, nikdo mne nevidí.

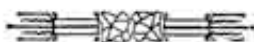
Brzy jsem měl snídání připravenou, zul si boty, v potoce se umyl a s chutí jedl. Po snídání jsem s kodakem v ruce běhal po skaliskách, tu usedl, tu opět přecházel písčiny; a nač bych také spěchal? Ani se mi odsud nechce. Hle, tu po stráni slézají dvě krásné veverka a přímo k řece. Možná, že se jdou napít. Tu mne zpozorovali, zastaví se, chvíli na mne hledí, a pak horem pádem zpět, až zmizejí v kamení.

Když jsem se do syta nachodil, vynadával, a nafotografoval, sbíral jsem kolem ohně rozházené své věci a chystal se k návratu. Slunce zatím již bylo vysoko a v Cañonu nastávalo horko. Postranní malý cañon, kterým stezka a potok se vine, byl dosud ve stínu a v příjemném chládku. — Bezstarostně, s veselou myslí, stoupal jsem přes kameny, ohlížeje se po příkrých stěnách a podivuje se rozmarům přírody. Teď, když jsem byl sám, mohl jsem volně přemýšlet a oddat se sám sobě. Ohlížel jsem se po skaliskách, po zemi a velkých balvanech, pátraje co bych ukořistil pro svou sbírku. Hle, tu vidím dvě šedavé veverka běžeti po příkré stěně nahoru. Ale nechtějí se zastavit a při tom se bojím, že se mi ztratí. Dvakrát po nich střelím, v naději, že se zastaví. A opravdu, jedna veverka vskočila na velký kámen, obrátila se proti mně a nebojácně na mě zaštěkala, jako kdyby mne chtěla zastrašit. Pokleknu, pozorně namířím na prsíčka a střelím. Veverka ránou byla z kamene odhozena, kutálela se dolů, ale běda, tu se zachytila za kámen, kam já nemohl. Škoda krásného zvířátka. Ještě jednou jsem se pokusil veverka zastřelit, ale se stejným výsledkem. Předsevzal jsem si, že je cestou více střelet nebudu.

Tudy asi dvě míle žulovými roklinami přírodní scenerie je celkem tatáž. Tu a tam Cañon se více rozevírá a kolem potoka roste tráva, křoví a kvítí. V jednom takovém místě při potoce na balvaně zahlédl jsem na slunci dřímající krásnou ještěrku. Měřila asi šest palců, barvy byla tmavozelená a podél těla měla červené pruhy. Zmocnit se jí, bylo první mou myšlenkou. Položím pušku na zem, opatrně se poděl balvanu plížím, bych se k ní bez hluku a nepozorovaně dostal. Při tom se ještěrka probudila a ostražitě si mne prohlíží. Již jsem zcela blízko u ní, pomalu se vzpřímím, natahuji pravici a rychle po ní lapím. Ještěrka ale hbitě uskočila, a já lapil jen ocas, který mi zůstal mezi prsty, při čemž ještěrka utekla. Nedaleko odtud jsem jsem viděl ještě jednu takovou ještěrku přeběhnouti přes cestu a zmizeti v křoví. Hadí jsou v Cañonu velice po skrovnu. Za to všude kolem potoka vesele kvákají žáby. Jsou malé, ale hluku nadělají hodně.

Cestou přicházím k místu, kde Garden Creek se vrhá s příkré stěny asi padesát stop vysoké a tvoří malý spád. Celá stěna, kudy voda stéká je porostlá bujnou zelení a i dole v písku roste krásná tráva. Nedaleko odtud stezka se odděluje od potoka a vychází z postranního cañonu po příkré stěně. Kroutí se jako had a zdola lze jí přehlédnouti. Místy bylo nutno vydlabat schody a místy opět přepažit dřevo a nanosit hlíny. Pak cesta se stává schůdnější ačkoliv i tak je dosti namáhavá. Nahore se zastavují a hledím zpět dolů, dívám se, jak stezka kroutivě se vine a příkré stoupá. Vycházím z žuly a brzy budu opět na pláni. Zatím slunce již také vystoupilo vysoko a ovzduší se stává parným. — Podobná vedra jsem zažil v jihoarizonském desertě. V záhybu na cestě potkávám asi tucet turistů jedoucích na mezích k řece. Za vůdce je jim cowboy. S podobným obrázkem sledáváme se na Bright Angel trail co den.

Unaven přestálým stoupáním, uhybuji s cesty a podepřu se o balvan. Jedna paní použítí uzdu, připravuje si aparát a jak neuměle sedí na mezku, snaží se mne zachytit. Je nutno se usmát. Jaký bude obrázek, je těžko říci. Bych jí její zdvořilost oplatil, nechám je přejetí, pak rychle připravím kodak a hbitě je zachyťm, aniž bych byl pozorován. Za nedlouho jsem na planině, zvané "Tonto plateau", hustě porostlé nízkým křovím a na pravé straně před sebou vidím velkou horu z červeného pískovce, pojmenovanou "Battleship Iowa". Nemohu tvrdit, zdali skutečně ta hora vypadá iako Battleship Iowa, poněvadž jsem onu bitevnici ve skutečnosti neviděl. V Cañonu a v okolí téměř všechna pozoruhodná místa mají podobná zvučná jména. (Ku příkladu místu, kde jsem právě zaměstnan, cowboy-i a trappeři říkali "Wild Cat Flat", kdežto náš renčman to překřtil na "Echo Park Ranch". Cesta planinou vede indianskou zahradou, asi tři míle. Po pravé straně teče čistý Garden Creek a kolem cesty všude menších i větších kamenů a balvanů. Zde panovalo velké vedro a já pocítoval únavu. Ztrácel jsem zájmu k svému okolí a stával se lhostejným. Stezka vede klikatě — vcházím do červenavého okolí. Tu všude kolem pískovcové, spíše rúmělkové skály a i stezka je barvy načervenalé. Ona červená barva je v Grand Cañonu velice typická. Několikrát při vystupování byl jsem nucen usednout do stínu a odpočívat. Čím dále, tím se cítím unavenější. Stále hledím k okraji nahoru, ale zdá se, že cesty nechce ubývatí. Také stezka se stává klikatější a zdá se mi, že na jednom místě točím se sem a tam. Tak to jde asi dvě míle. — Konečně přicházím do okolí, kde srázné stěny jsou barvy bělavé a šedavé a kolem na stráních rostou štíhlé borovice. Křoví i celá příroda zde je dosud nerozvítá a panuje zde chlad, což na mne má příjemný účinek. Z parného, unavujícího léta jsem vešel do chladného, časného jara. Na cestě je černavá hlína, přinesená sem vodou se strání. Od povrchu mne dosud oddělují dva tisíce stop. Naposled v příjemném chladu odpočívám, pak oživen se zdvím a brzy docházím okraje. Na povrchu se obracím a hledím po stezce dolů. Tam dole na planině jako mravenci táhnou se turisté na zpáteční cestě, které jsem ráno potkal. Ještě jeden pohled a rozloučil jsem se s krásou Cañonu, a ubíral se domů!

Slovo k ženské mládeži.

Promluvíím stručně o dějinném vývoji ženského hnutí, aby jasně byly odůvodněny požadavky ženy moderní. Ku konci pak zmíním se o ženě stol. XX., o tom, co se v ženském hnutí za správné a dobré pokládá, co ale v mnohém vážne a špatně jest pochopeno.

V pradávnych dobách nalézáme ženu vždy ve stavu osobní omezenosti a stísněnosti. K tomu jí vedla sama příroda. Mateřství omezovalo její volnost a způsobilo, že potřebovala ochrany. Malé dítě zase pro svou nesamostatnost potřebuje mateřské péče a tak se brzo objevil zákon: Matka je upoutána k dítěti, je nesvobodna a přísluší jí jedině právo, právo na dítě.

U orientálců byla žena postavena zcela na roveň otroků. Nesměla se dotknouti zákona stejně jako otroci a děti.

V Řecku znamenala žena zrovna tolik, co každá jiná věc. Otec mohl dát dceru komukoliv, muž mohl svou ženu vyměnit a dáti jí komu chtěl. Manželka nesměla dům opustiti, nesměla se účastniti společenského života, ani zábav, ani vzdělání. To dovoleno bylo jen heterám, legitimním milenkám, jichž si mohl muž vydržovati vedle své manželky počet neomezený. Není tedy divu, že ony ženy, jichž cílý duch nedal se umrtviti uzavřeným životem, nastupovaly dosti často jedinou cestu, která jim zůstala otevřena, neboť pouze nevěstka byla v Řecku ženou svobodnou. Milenka Perikleova Aspasia, učitelka Sokratova Diotima, zákyně Platonova Lastheneia, Epikureova Leontiona sňaly z řeckého heterství odium bezetné živnosti a pozvedly hetery v očíh nejvíce vynikajících mužů nad paní domácnosti, jejíž duševní život byl uměle stlačen a zmrzačen.

U Římanů měla s počátku žena lepší postavení než v Řecku. Měla úplnou volnost v domácnosti, směla se účastniti veřejného života, neměla soupeřek jako žena řecká, čímž ušetřeno bylo jí ono velké ponížení, které bylo nutno snášeti ženě v Řecku. V době republiky směla žena sebe i jiné obhajovati a v rozepřích býti svědkyní. Později, když se bohatství soustředovalo v rukou jednotlivců, zbohatlí Římané začali se štítiti práce a nevážili si jí. Otroci a otrokyně zastávali všechny práce, ženě odňata byla veškerá starost o domácnost a i péče o dítě. Zakázána jí byla výchova i vzdělání. Z dlouhé chvíle oddávali se jak muži tak ženy rozmařilému životu. Massy otroků

pracovaly v palácích pro své pány. Takový život pánů a otroků měl nevyhnutelně v zápětí mravní rozklad. Celkem bylo postavení ženy v pohanské době stejné. Hospodářské poměry nenutily ženu, aby se osamostatnila, nenutily ji ke konkurenčnímu boji s mužem.

Křesťanství aspoň v prvních počátcích usiluje o mravní rovnost muže a ženy. Žena však musí muže poslouchati, jemu býti poddána, nesmí se vzdělávati, aniž dosíci samostatného postavení. Církev založila kult Madonny, čímž chtěla ženu mravně povznést, na druhé straně však ponechala ženu v úplném poddanství muži a zapověděla jí účast na veřejném životu. V církvi neměla žena slova. Dále přikázala církev duchovním čistotu. Nejdříve mnichům a pak rozšířila celibát i na duchovní světské. Ale ani tím se jí nepodařilo docílit toho, čeho si přála. (K jakým výsledkům vedl celibát, je dostatečně známo.) Ale k něčemu dobrému to přece bylo. Rostoucímu počtu neženatých mužů odpovídal stejný počet nevdaných žen a nutný výsledek toho byl — zakládati ženské kláštery. A kláštery řešily částečně ženskou otázku tím, že poskytovaly ženám jednak útulku, nadané v nich pak našly příležitost ku vzdělání. Některé z nich stávaly se učitelkami na dívčích školách klášterních a tak měly jisté samostatné postavení, což před tím nebylo. Tento význam klášterů pro ženskou otázku trval vlastně jen dvě století. Už ve století 12. začaly kláštery mravně upadat. Později reformace vykořenila sice mnoho zla, ale ne všechno.

Důležité je hospodářské postavení ženy ve středověku.

Ženská práce byla značně ceněna, neboť byla velmi namahavá, Ženy předly, tkaly, šily v dílnách klášterních (bývalo jich najímáno až na 300). Musily si ovšem všechn material samy k tomu obstarat, vyčistit vlnu, len a j. Pracovaly za stravu bez mzdy. Horší však práce pro ženu byla na polích, zahradách, ve stájích. Musily totiž pracovati pro svého pána i za svého muže. Takovou těžkou ženskou prací bylo též mletí obilí (ovšem že na ručních mlýnech). Když se začaly objevovati avobodné živnosti a řemesla, stala se práce mnohých, služek zbytečnou. Chudé ženy byly tím připraveny o výdělek a vhnány do mravní bídy, tím spíše, čím více řádily války; tím také vzrůstal přebytek žen. Vedle tohoto negativního významu vzniku a rozvoje řemesel, lze pozorovati i značný pozitivní. Řemeslník totiž přibíral k práci svou ženu i děti, tedy i dcery. Byly-li zručné, stávaly se tovaryškami, ale za mistrové je cechy neuznávaly, leč v řídkých případech. Nejvíce žen pracovalo v průmyslu textilním. Samostatně živících se žen neustále přibývalo, tím práce jejich klesala v ceně. Odtud počíná konkurence práce ženské s mužskou. Ženy konkurentky vzbuzovaly zášť mužů, která rostla tak daleko, že se rozšířilo mínění, jako by bylo nedůstojno muže, pracuje-li se ženou. Kruté boje cechovní vypudily ženu z výdělku. Ještě hůře bylo, když mnoho žen připravily o chléb vynálezy strojů, zejména tkalcovských. To byl počátek velkopřůmyslu, který přinutil ženu, odejít z rodiny do továrny (konec 17., začátek 18. stol.). To byl počátek uvědomělého ženského hnutí, které vzniklo, když nejen mravní, ale i hmotná bída zasáhla ženy nejširších vrstev. Doba francouzské revoluce a současný vliv Ameriky dává mnoho světla do počátku tohoto hnutí. Ženy za doby francouzské revoluce chtěly právo na vzdělání, práci, právo rovnosti před zákonem. Zasahovaly do veřejných záležitostí, a to působilo fevnivost mužů. Dostaly se tak do přikrého boje s nimi a mnohá z předbojovnic ženského hnutí zahynula pod guillotinou. Byly na příklad zrušeny všechny ženské spolky konventem, a to arci' více popouzelo ženy k tomu, aby hájily svých práv. Vřelého zastance svých zájmů našly v Condorcetovi, francouzském filosofovi 18. stol., který uznává, že ženy cítí jako muži, mají rozum, jsou schopny rozvínovati mravní ideje jako muži, a proto jim přísluší právo na rovnost s muži v občanském životě. Současnice jeho je Angličanka Mary Wollstonecraftová, která rovněž přisuzuje ženám též práva co mužům. Aby však dovedly práv těch správně využití, musí se jim dostati takového vzdělání jako mužům. Klade tedy velikou váhu na vzdělání žen, kterého se jim dosud nebylo dostalo. Teprve pak mohou dosíci úplně rovnoprávnosti s muži — jak v životě soukromém tak veřejném.

Mnohá odvětví ženské otázky, jako vzdělání, školství, samostatnost ženina — jsou dnes již rozřešeny. Ta, co jsou dosud nerozřešena, hledí moderní ženské hnutí k cíli přivést. Toto úsilí ruší některé skupiny anglických suffražetek, které se domnívají, že je vymohou násilím. Nemyslím, že by ženy násilným způsobem ženskou otázku rozřešily. Domáháme se rovnosti s muži, nuže my ji můžeme mít. Hlavně na nás mladých dívkách záleží. Chopme se práce oběma rukama, co začneme, to dokončme, nebudme malicherné, povrchní, koketní, nebudme frázovitě, neházejme do světa jen hesla o rovnosti s muži, ale snažme se býti opravdovými, snažme se skutečně být takovými, aby ta rovnost byla jaksi samozřejmá, každému jasná a pochopitelná. Hleďme zdokonalovat samy sebe, hleďme žít v úplné harmonii samy se sebou a svým okolím, bud' me hrdé a vědomé nutnosti svého bytí, pracujme svědomitě, opravdově a s láskou tam, kam nás život postavil, jen tak přiblížíme se ke

stadiu být nezávislým, volným člověkem. Žena sama má se hleděti uvolňovati, svou práci oceniti a správně pochopiti. Ať je to práce v rodině nebo mimo rodinu, vždy musí býti ženě jasno, proč to dělá, vždy musí rozumně a nezávisle na muži i okolnostech sobě počínat tak, aby to, co dělá, bylo k užítku a radosti jí i těm, kdož jsou kolem ní, ať jsou to děti doma, ať děti ve škole, jimž je učitelkou, ať spolupracovníci v úřadě, ať spoludělníci v továrnách, má vždy cítit své rovnocenné lidství a nestávat se jen věrnou kopíí muže, nestávat se novou otrokyní nového systému.

Snahy tyto posiluje dnes značně moderní ženské hnutí, k němuž má ženská mládež co nejžejše se přičleniti.

Eva.

Stará píseň.

Pro kalendář Amerikán napsala Ernestina Staňková.

Jest krásný vlahý večer. Slunéčko, jež dnešního dne dosti hrálo, jakby ještě zkoušeti chtělo sílu paprsků svých, než ustoupí na několik měsíců studené pochmurné zimě, uložilo se již ku spánku, jen ještě zlatem vroubené mráčky značí místo, kam zapadlo. S druhé strany však již čeká jako na stráží, stříbrný měsíček, by, až se poněkud více setmí, osvětloval zase on tu naši matičku zemi.

Okolí a ulice, kde se výjev, jehož jsme svědky, odehrával, obydleny byly v čase, do kterého vzpomínka tato spadá, obyvateli národnosti české a polské. Před každým domem sedí mužové i ženy, bavíce se hovorem. Kolem nich skotačí houfy dětí, jež si zase hrají a křik a smích jejich rozléhá se ulicí. Z jednoho domku vychází paní, vedoucí za ruce dvě maličká děvčátka. Jedno z nich může býti něco přes dvě, druhé as pět let staré. Jest na ně milo pohleděti. Starší dívčinka je plavovláska s nápadně velkýma, světlemodrýma očima, plati bělounek, skoro průzračné, rtíky červené a tak sešpulené, jako by chtěly každého líbat. Mladší jest tmavých vlásků, čilko jak padlý sníh, líčka plná a červená, krásná živá očka zdají se černá, ale všimneme-li si jen bližše, vidíme, že jsou tmavě modrá. Celý její zjev připomíná na velkou, krásnou porcelánovou pannu. Však jí také říkají: "živá dálilinka". Obě děvčušky jsou stejně oblečeny v bílé šatečky s červenými pentlemi ve vláskách.

Však také jsou jedinou radostí jejich matky, která je až úzkostlivě střeží před každým sebe menším úrazem. Pohlédneme-li pozorněji do tváře matky, shledáme v ušlechtilých jejích tazích jakýsi rys trpkosti. S očí jejich můžeme čísti, že žena ta není šťastnou. A nemýlíme se. Manželství její je nešťastné. Muž její je mrzout, povahy prudké, jemuž stačí nejmenší příčina, by se hned rozlítl a pak řádil jako divý. Nejednou jen myšlenka na její miláčky zdržela ženu tuto od zoufalého činu, který by učinil celému utrpení jejímu konec. Není proto divu, že tak miluje svoje dcerušky. Jsouť ony štěstím jejího života. Však také ony lnou k ní jako květy k své lodyze. Při hře se od ní nevzdalují než na několik kroků, občas přiběhnou k ní, všelicos žvatlajíce, začezž ona je pohladí po vláskách, aneb k sobě přitiskne.

Však teď zaujalo pozornost všech cosi zvláštního.—Jsou to dva potulní pěvci. Zpívají pěknými hlasy v souladu s měkkými zvuky strun kytáry. Dojemně se nese klidným večerem píseň pouličních bardů, stará, melodická píseň o tajných bolech srdce. Umlká smích i hovor v ulici a každý napjatě naslouchá hlasům a zvukům strun, jež úplně opanovaly ulici. Paní s děvčátky poslouchá pozorněji než kdo jiný. Píseň ta její známá. Mysl její zalétá v dobu jejího mládí, kdy tutéž píseň slychala tak ráda zpívati. Dnes odnesly jí ty povědomé zvuky pryč, daleko z Chicaga a dost daleko do minulosti. Ji oživuje vzpomínka na šťastné mládí, kdy ze rtů jejich splyval jen žert a smích a kdy ona svým zpěvem rozveselovala vše kolem sebe. Ač tenkrát měla tu a tam příčinu k tesklé náladě, jak to již u mladých děvčat bývá v době, kdy láska zahrává sobě divně s jejich osudem, přece málo kdy viděl jí kdo smutnou. Raději se smála než plakala a o ní se skutečně mohlo říci:

Jsou tajné boly v světě—jež nic ti nepoví
když žalost srdce hněte—cizí se nedoví
ba, mnohdy líc se rděje—a usmívá se ret,
co však se v srdci děje—to nikdy nezví svět.

Tenkrát jí připadal ten svět tak krásným, zdálo se jí, že vše se směje s ní, a teď — jaký to rozdíl. — Jak trpký život stal se jí údělem! To vše si připomíná na zvuků staré písně té a neví ani, že alzy, jež po lících jako perle jí kanou, padají na krásnou hlavičku její mladší dcerušky, která celá šťastná přiběhla k ní, upozorniti

na zpěváky, vidouc však matčiny slzy, zarazí se a zvědavý pohlíží na ni, ptá se žvatlavě: "A proč, mami, pláčeš, dyť je to tak krásný!"

Zatím již pěvci umikají, sbírají co kdo za jejich výkony dá a jdou zase dále. Paní, probrauvši se ze svých vzpomínek, běže svého miláčka do náručí, tiskne ho k sobě a líbá ho na očka i líčka a vedouc druhou starší holčičku za ruku, ubírá se domů. — Srdce její se svírá při pohledu na domek, jenž je jejich bydlištěm, neboť ví, že ji tam uvítají drsná slova jejího muže, neb on velice nerad vidí ji vycházeti mezi sousedky. Máří prý se tím jen zbytečně čas. —

Uplynul rok od doby té, rok plný žalu a útrap.

Přestěhovali se do jiné části města. Tam dolehlo na rodinu kruté neštěstí. Toho roku zle řádila v Chicagu a zvláště ve čtvrtích hustě obydlených, zlá nemoc mezi dětmi. Byl to šarlach, jenž kosil svoje oběti napořád. Vždy, když ubíral se mimo okna pohřební průvod dítky, jež se stalo obětí této zálučné nemoci, sevřelo se srdce každé matky úzkostí a strachem o děti. Též matička dvou roztomilých dívenek bála se velice o své dva miláčky. Ale přese vše až příliš dbalé opatrování a péči její, neušly nemoci té. Jednoho dne nařikala si starší holčička na bolení hlavičky, nejedla a jen by byla chtěla spát. Matka vzala ji k nejbližšímu lékaři, jenž jí po krátké prohlídce dítky řekl, že je to šarlach. Byla to pro ni hrozná rána, neboť čeho se nejvíce obávala, bylo již zde. V úzkosti o mladší dcerušku chtěla tuto dáti někam k svým známým, aby ušla nákaze; lékař jí ale pravil, to že by bylo již marné, neb i malá dceruška že první příznaky nemoci té má. Těšil jí, že nemusí dítě vždy na šarlach zemřítí, že se mnohé vyléčí. Docházelo do rodiny denně a matka přesně řídila se jeho radou a předpisy. Ve dvou týdnech byla starší dceruška již z dosahu nebezpečí. Malíčkové však bylo stále hůře. K tomu všemu se ještě roznemohl i muž, jenž nemohl se již týden na nohy postavit. Matka nevěděla, komu napřed posloužit. Spánek stal se jí věcí neznámou. Jísti nemohla ze samého soužení nad tím špitálem, ve který se proměnil její domov. Byly to trpké dny pro ni, dny plné zoufání. Konečně nastal částečný obrat k lepšímu. Starší dceruška se již skoro pozdravila, již přecházela po světnici. Také muž též již zase mohl jíti do práce, ač to šlo ještě těžko. Zdálo se, že již to se všemi dobře skončí, když malíček se náhle přitížilo a pak s ním již bylo stále hůře. Jaká bolest rozrývala srdce mateřské, když dítě ovinulo horké ručky svoje kolem jejího krku a šeptalo: o, mami, kdybych zas už byla zdráva, to bych si pěkně hrála! — Matka dívenku konejšila, že jí zase bude dobře, že si zase bude pěkně hrát, ale s hrůzou poznávala, že všechna naděje jest marnou. Věděla, jak se její miláček mění, cítila již přímo kolem sebe ledové ruce Morany, sáhající po jejím dítěti. Přišlo, na co pouhá myšlenka plnila jí hrůzou. Jednoho večera upadlo dítě v silné křeče a v krátku nastal mu poslední zápas. Horké tělíčko se v náruči zoufalé matky svíjelo, ručky zatínaly se jí křečovitě do tváří, až konečně přes všechno úsilí zachovat je na živu, dokonalo dítě v jejích rukou. Klesla vedle postýlky, do které uložila vychládající tělko. Nechtěla, nemohla věřití, že by to pravda bylo. Líbajíc svoji dcerušku, volala jí nejsladšími jmény. Ale tělíčko chladlo, trnulo a to dobré srdéčko již dotlouklo navždy. Kámen by se byl ustrnul nad matkou nařikající nad svojí mrtvou dceruškou.

Ráno však nastala jí ještě starost nová a to kde sehnati peněz na pohřbení miláčka. Za průběhu nemoci byly úspory jejich vyčerpány do posledního haléře. Obrátila se s prosbou na známé, kteří na štěstí nebyli zatvrzelými a vypomohli dle své možnosti. —

Jak smutný to byl pro matku úkol, když poslední oblékala v bílé šatečky drahé tělko, a vinouc kolem hlavičky věneček z kvítek, líbala to krásné, nyní jako led studené tělko, a lindy tak vždy jasná, milá, nyní však na vždy zavřená očka. Však ani toho nemělo jí býti dlouho dopřáno. Přišli zřizenci zdravotního úřadu, polili tělíčko děcka zemřelého na nakažlivou nemoc nějakou kyselínou, zaobalili je do kusu plátna, položili do rakvičky, kterou též hned zatkloukli.

Bylo to pro matku zrovna štěstí, že nebyla právě doma, když se toto dalo, neboť pohled na zřizence, jdoucí chladně, bezcitně za svojí prací, jednající s mrtvým tělíčkem jako s věcí, byl by jí snad usmrtil. Když přišla domů, našla již rakvičku zatlučenou. Chtěla ji přes moc otevřítí, by ještě poslední popatřila na svoji drahou dcerušku. Muž jí ale od rakvičky odvedl. Těšil jí, ač sám měl slzy v očích. Události poslední doby obměkčily jeho nitro.

Na pohřeb nesměl jíti nikdo kromě rodičů. Starší holčička nesměla ještě ven a zůstala doma, jsouc opatrována jednou známou paní.

Jak smutně kvílel zvonek nad branou při vjíždění pohřebního vozu na Národní hřbitov, kde pouze v přítomnosti hřbitovních zřizenců a lkajících rodičů uloženo bylo drahé tělko k poslednímu odpočinku.

Dlouhé týdny chodila matka s očima od pláce zardělými, neb nebylo jí možno byt i jen na chvilku zapomenouti na zesnulého miláčka. Každý kousek šatů, každou hračku pro ní, vše dala z domu, přes vše jí však ustavičně oplakávala.

A zase jednou šla po ulici, chtěje obstarati nějaký nákup, když tu najednou ne-daleko ní zavzní kytára a k sluchu jejímu nese se opět ona tklivá melodie písně, jež jí již jednou tak roztesknila. Tenkrátě však ještě žila její nade vše milovaná dceruška, již se ona píseň též tolik líbila. Jak ostrý nůž projela nitrem ženy vzpomínka na ten večer. Hořce plačíc, shroutila se na blízkou lavičku. Byla to opět vzpomínka, ne však již jako tenkrátě na její zašlé šťastné mládí, nýbrž na ztraceného miláčka. Dozněly poslední zvuky tklivé písně a matka smutně ubírala se k domovu.

Od té doby uplynulo již několik let. Rodina vzrostla ještě o tři členy. Nejstarší dceruška, jež tenkrátě nemoc šťastně přestála, vykvetla v krásnou dívku obletovanou mladými muži, ale vážnou a rozumnou. Matce však ani po všech těch letech nevy-mizela z nitra bolná vzpomínka. Vždy při pohledu na podoběnku zemřelého miláčka, zarosí se jí slzami a duši její táhne sladkobolnými tony stará, krásná, čarovná píseň, unášející ji zpět do doby, kdy k sobě tiskla svého malého miláčka, slyšela jeho žvatlá-ní a rosila svými slzami jeho temné vlásky.

Stará píseň se vrací znovu a znovu, ale to, co zašlo, zapadlo do tůně věčnosti a žije pouze ve vzpomínkách a v té ráně v srdci, jež se nikdy, nikdy nezacelí.

VRAK.

Oceánem daleka
vrak mé duše plul.
Obzor tměl se pod mraky,
z dálky vítr dul.
Roztrhány plachty bílé,
všecky sny mé, z mládí zbylé.
Stěžeň zlomen v půl.

Velký stožár nadějí
ku nebi až čněl.
Však před bouře přívalem
trásl se a chvěl.
Padl, a teď' v lana sedá
smutná upomínka bledá,
co jsem toužil, chtěl.

Jako racek znavený
v duši klesla mou,
v lanoví mých myšlenek
ozvala se tmou.
Marně... Odehnat se nedá,
odlétá a zase sedá
v trosku rozbitou.

Soumrak lil se z daleka,
smutek vzduchem táh',
a jen racka kvílení
znělo v teskných tmách.
Jeho tichou písní zpíta
moje duše, troska zbitá
zmizí v hlubinách.

V hawaiiské sopce.

LEGENDA O BOHYNI PELE.

Hawaiiský domorodec vzývá mnoho bohů, obojího pohlaví. Nejobávanější a nejznámější snad mezi nimi jest Pele, bohyně hnoe a sopečné síly, která přibytěk svůj má v Halemaumau, v kráteru Kilauea. Jest mnoho lidových pověstí o této bohyni; mnohé značně si odporují v podrobnostech jak povstala, odkud přišla na Hawaiiské ostrovy, kde nyní pevně jest usazena atd. Podávám zde jednu z nejznámějších:

Za dávných časů, v dálných zemí na jihozápadu, v zemi Hapakuela, kde moře dotýkalo se oblohy bydleli Kanehoalani a Kahinalii. Jím narodila se dcera, kterou pojmenovali Pele; též dva synové, Kamohoalii a Kahuilakoalani. Rodina tato žila ve vší svornosti a lásce, těšíc se přízni bohů.

Když Pele dostoupila panenského věku, stalo se jí, co jiným dívkám se ve věku tom stává. Vstoupila do ní bohyně Lásky. Vzpružila její prsa a rty její naplnila božským nektarem. Milostné teplo sálalo z ní, a srdce její nakloněno bylo k milování. Do Wahailoa, bojovníka hrdinného, krásného a silného zamilovala se Pele. Zasnoubila se s ním, v manželství a v dům jeho vstoupila a dlouhá léta blažena a šťastna s ním žila. Jejich štěstí dovršeno bylo dcerou Laka a synem Menehune.

Život jejich tak blaženě utíkal, až pokušení navštívilo Wahailoa ve formě Pele-kumulani, která jej krásou a půvabem svým okouzila, že on zapomenuv své ženy a svých dětí, ujel s milenkou svojí do neznámých krajů. Pele, opuštěna a zneuctěna zrádným manželem, se zlomeným srdcem a žárlivostí jsouc puze na rozružena, umínila si, že ho najde, a zpět k sobě, již k vůli dítkám, připoutá. Ve společnosti svých bratrů opustila tedy Hapakuela a na cesty se vydala hledati Wahailoa.

Za tehdejších časů bylo cestování těžké. Nebylo ani vody, ani sladké ani slané. Její rodiče, chtějíce zármutek její ukonejšiti, byli jí na cestách jejich nápomocni; darovali jí moře, velmi široké a velmi dlouhé a na něm kanoe, ve kterém by bezpečně mohla projížděti. Kamkoliv jen chtěla zabočiti, tam jí poslušně moře neslo. Tak jezdila Pele po světě mnoho a mnoho let, ale zrádného manžela nikde nenašla. Jsouc konečně unavena a velmi nešťastna nad výsledkem své cesty, přistála u Hawaiiských ostrovů, kde se usadila. Po nějakém čase, celá její rodina na Hapakuela přijela za ní a pomohla jí zaříditi si domácnost na ostrově Kauai. Než nevěra jejího manžela nepřestala jí trápit. Pele sesmutněla a uzavírala se ve svém příbytku hluboko pod zemí. Někdy když jasnější myšlenky na ní přišly, vrátila se na zem a šla mezi lidi a hrála s ním jeho hry, súčastnic se honby a zápasů. Běda ale tomu, kdo ji rozhněval. Tu okamžitě v šílené zběsilosti započala dílo zkázy a kamkoliv noha její šlápla, tam otevřela se země a oheň a kouř zaplnily oblohu a žhavá láva pronásledovala provinilce, kterému nikdy nepodařilo se utéci. Ona měla moc změnit se v oheň aneb ve vodu. Ve formě zemětřesení lomcovala zemí a kácela příbytky, ve formě kouře zabraňila slunci svítiti.

Na Kauai žila drahně let, načež přestěhovala se na Oahu, a pak na Moioakai, Maui, a nyní již dlouhá léta žije v Halemaumau, v sopce Kilauea, na ostrově Hawaii. Není to mnoho let, co dosud závodila s králi a knížaty Hawaiiskými, než tito jí v závodu předstihli, což rozrušilo ji tak, že z nitra země hnala mocné proudy lávy až k městu Hilo, hrozíc zhoubou všemu, co do cesty se jí stavělo. Uděšený lid prosil královnu svou, by přimluvila se u Pele, by tato ustala ve svém zkázonosném díle a

královna poručila vystavěti vysokou zeď v cestu ženoucí se lávy. Než tuto Pele hravě přestoupila a dále na město se hnala. Tu lid vzal útočiště k modlībám a obětím a tu teprve obměkčila se Pele a zpět do Halemaumau se vrátila, kde mnoho let hluboko pod zemí prováděla své rejdy, než okolí své nikterak nevytrhujíc z pokojného života jeho, až teprve tohoto roku, patrně asi rozhněvána něčím, rozzuřila se zase, a zlost její opět na venek vybuchla. Kdo byl příčinou jejího hněvu, není dosud známo a snad ani nikdy známo nebude, neb domorodci již dávno nevěří v jsoucnost Pele, a ti staří, kteří dosud pamatují časy, kdy mezi ně přicházela, rok od roku řídnou. Než mythologie dosud velice živá jest a v každém domově a při každé hostině vypravují se pohádky o ní a písně zpívány jí na počest a staří šediví domorodci dosud ještě na kolenou ji zaklínají a prosí, by ve svém domově zůstala a zlosti a zkázy své jich ušetřila.

Návštěvou u Bohyně věčného ohně.

Bylo to na začátku března tohoto roku, 1918, když rozlétna se po Honolulu zpráva, poslaná bezdrátovou telegrafií ze sousedního ostrova Hawaii, že Kilauea stává se velice nepokojnou a ačkoliv v jejích útrokách stále věčný oheň zuří, tentokrát se slibuje rozvířiti se v činnost stonásobnou. Silné záchvěvy země, zemětřesení, podzemní dunění, to vše prozrazovalo, že tato živá sopka, jedna z největších na zeměkouli, připravuje ve svém nitru hrozné jakés divadlo, které osudným může se státi

Bohyně Pele vystupuje z vulkanického kráteru.

tisícům. Noviny přinášely zprávy velkými písmenami tištěné, že živé jezero, které v hloubce několika set stěaviců po mnoho let bylo odpočívalo, stoupá do výše a že celé dno kráteru houpá se a do výše se zvedá a že očekáváno každou hodinu, že zkáza se přičine a žhavé proudy lávy vylejí se do okolí. Než pojednou přišla nová zpráva, že sopka jest tichá, zemské zácvěvy že ustaly, láva že klesla o několik set stěaviců a že očekávaná bouře ze středu země se beze všech ztrát a zhouby přehnala.

Celý ten čas prožíval jsem horečné rozehvění. Moje cestovatelská touha lomcovala mnou vši silou a já nebyl s to klidně mysliti neb pracovati. Veliké písmeny v novinách pářily mě do očí a skupinám mluvčím o sopce, raději z dálky jsem se vyhýbal. Přítel můj, kamarád Marek byl několikráte v nebezpečí života, když zdůrazňoval to svoje selské "Jo, ale já tam byl!" a smál se mi při tom chlubitv do očí. Já zuřil! — Tak blízko být a přece tak daleko!

Mám zvyk obeznamovati se vždy se svým okolím do nejmenších podrobností a to jak se zvyky, přednostmi a necnostmi obyvatel, tak i s přírodními zajímavostmi. Zde na ostrovech jsem již dva roky a dosud neviděl jsem Kilauea. Něco obdivuhodnějšího nevidí člověk hned tak brzy a nyní v čase války může se státi, že budu poslán pryč a sopku nevidím. Něco takového znamenalo by pro mě více než deset roků žaláře, a naopak, viděti ji v rozruženém stavu, v celé její majestátnosti a hrůze, by bylo věcí, již bych si nedal zaplatiti velkou sumou peněz.

Četl-li jsi, milý čtenáři, moje pojednání o Hawaiiských ostrovech v kalendáři "Amerikánu" na rok 1918, budeš se zajisté pamatovati, že souostroví Hawaiiské se stává z osmi obydlených ostrovů, z nichž největší jest ostrov Hawaii, od něhož má celá skupina své jméno. Hawaii jest nejjihnější ostrov, 90 mil dlouhý a 75 mil široký, mající 60.000 obyvatel na ploše 4015 čtverečních mil. O Hawaii mluví se vždy jako o nejmłodším ostrově celé skupiny, ne úplně ještě utvořeném. Na povrchu jeho jsou se dvě mocné sopky, největší to na celé zeměkouli, které mohou každou chvíli celou tvářnost ostrova změnit. Hawaiiské ostrovy nejsou ničím než skupinou vyhasělých a živých sopek. Soudí se, že před statisíci lety, strašný žár ve středu země zuřící, provalll mořské dno na mnoha místech a utvořil tak šachty, z nichž ohromné množství lávy hrnulo se na povrch zemský, pomalu zaplňující dno mořské ve svém okolí do výše až několika tisíc stěaviců nad hladinu vodní, utvořivši tak ostrovy, které nebyly ničím jiným, než ohromnými massami lávy, vyvalenými ze středu zemského, tak velikými, že ležice na dně moře, dosahovaly vysoko nad hladinu vodní. Takto utvořené sopky zuřily nad vodou ještě dlouhý čas, načež počaly od severu vyhasínati. — Tak ostrov Kauai, nejsevernější ze skupiny, má několik vyhasělých kráterů, než láva, během času, vystavena jsouc chemickým změnám, jak se po celé zemi děje, pomocí vody, vzduchu a tepla a jiných elementů, rozpadla se a změnila se tak, že země na ostrově tom jest nejjúrodnější ze všech ostrovů. Ostatní ostrovy pak následují jeden za druhým, severnější z nich vždy úrodnější jest jižnějšího souseda svého, což utvrzuje theorii, že sopky od severu počaly vyhasínati. A tak dostaneme se na nejjihnější ostrov skupiny, Hawaii, kde dosud Bohyně Pele, v celé své kráse a hrůze panuje. — Není pochyby, že Hawaii měl největší sopečné krátery ze všech ostrovů, soudí dle velikosti ostrova, též i dle množství vyhasělých sopek, z nichž jedna, Mauna Kea jménem, dosahuje do výše 13.825 stěaviců, a druhá Mauna Loa 13.675 stěaviců nad hladinu vodní. Tato druhá ale dosud živá jest, ačkoliv jen občas bouří. Poslední výbuch udál se roku 1916, kdy proudy lávy valily se na vzdálenost 30 mil. Výbuchy její jsou ohromného rozsahu, massy kamení a země vyhozeny do výše až 8 mil, což následováno bylo spoustou ohně a kouře, načež proudy žhavé lávy vyrazí z útrob země a zaplaví celé okolí do výše někde až 100 stěaviců. Tak tedy tam kde rostla tráva a plodiny, nový povrch se utvořil až sto stěaviců nad starým, který třeba zase po letech bude novým proudem lávy zaplaven. Nepřestává se tedy povrch ostrova měnit, dokud sopečné síly budou v činnosti.

Jest to ale Kilauea, věčně živá, nikdy se neunavující a stále se měnící, která poutá a vábí cestovatele celého světa. Jsouc jedním z největších divů přírody, poskytuje obraz, který nikdy nemůže z mysli lidské býti vyhlazen.

Od prvního dne kdy noha má vstoupila na půdu Hawaiiskou dělal jsem si plány, že se půjdu podívati na Kilauea. Kde kdo, každý mi cestu doporučoval; než dva roky utekly a já dosud nebyl rozhodnut. Když ale přišla zpráva, že sopka chystá se k mimořádné činnosti, tu zalomcovalo to mnou vši silou a vzhledem k tomu, že mi v té době nebylo možno odjeti z místa svého působiště, byl jsem věru rád, když noviny oznámily, že sopka utichla a vrátila se k svému každodennímu způsobu života. Než zpráva tato byla předčasnou. Tak jako mrtvé ticho před bouří rozpoutá se v půlhodince hurikánem, tak také dva dny po zprávě, že sopka utichla, byly cítěny v Honolulu silné otřesy země, a bezdrátová depeše oznamovala, že Bohyně Pele vystoupila:

Vallée se láva, nový proud letošní, vallée se píra starý.

ze svého bydliště v kráteru sopečném a metajíc oheň a síru, rozlévá žhavé proudy lávy do okolí. —

Byl jsem rozhodnut. Ještě ten den vyzdvihl jsem si dovolenou, koupil u plavební společnosti lístek a ráno v deset hodin měl jsem odjetí. Za dnešních dob je cestování velice pohodlné, ví-li člověk jak se na cestu připravit, co s sebou vzít a co nechat doma a též co všechno může od dopravní společnosti očekávat. Čerpaje z dřívějších zkušeností, zásobil jsem se vším, nejvíce pak fotografickými filmy pro svůj kodak, který jest mým nerozlučným přítelem a dlouhá léta již protlouká se mnou různě kouty světa — a druhého dne ráno v devět hodin ráno seděl jsem již v kabině lodi nesoucí jméno nejvyšší hory v Pacifiku a všech ostrovů vůbec, známé nám již vyhaslé sopky Mauna Kea.

Na píru, čili v přístavišti panoval pekelný rámus, zrovna takový jako všude jinde před odjezdem lodí. Parní stroje na palubě s horečnou činností pracovaly, hledíce ještě naložit spoustu nákladu, který do vnitra lodi uložen býti měl, féřezы rachotily a stožáry praskaly pod tíhou zboží. Pára syčela ze všech konců lodě a zřizenci pobíhali sem a tam, snad jen aby se neřeklo, že nic nedělají, volajíce jeden na druhého, než slova jejich zanikala v hluku. Cestující spěchali, aby se dostali v čas na loď, vlekouce s sebou kufry, balíky, košíky a jiné spousty potřebných i nepotřebných zavazadel. Děti plakaly, ženské se líbaly, mužové kleli, policajti se na vše úplně mrtvým a hloupým pohledem dívali, do toho míchala se siréna naší i ostatních lodí v přístavišti. Když se tak člověk na takový chaos dívá a jej slyší, tu věru neví, má-li se dáti do smíchu a nebo do pláče.

Bylo na vteřinu deset hodin, když lodní šroub rozvířil vodu za zádi. Loď se zachvěla od základu, železná lana, kterými byla u píru utazena, spadla do vody a vtažena na palubu. Lodní píšťala naposled zahvízdla, můstek spadl a Mauna Kea volně počala couvat z přístavu. Po několikerém popojíždění ku předu a zase do zadu, otočila se přídou k otevřenému moři a zvonek s můstku dal znamení strojníkům dole u kotlů, aby hnali stroje plnou parou. Že rozkazu uposlechnuto, viděti bylo přesně, neb loď zaboříc noseč svůj hluboko do vln, hbitě brázdila hladinu vodní ven z přístavu a za malou čtvrt hodinky tloukly se o ni již veliké vlny širého oceánu.

Byla středa dne 13. března. Dobře, že nejsem pověřčivý, jinak bych se byl nikdy na 13. nevydával na cestu. A když vzpomínám si, že byl právě svátek mého dvouročního pobytu na ostrovech, neb 13. března r. 1916 jsem v Honolulu přistál.

Den byl pochmurný, zamračeno kolem dokola a mermomoci chtělo přšetí; ale vždy když začalo, silný vítr deštivé mraky rozehnal. Únor a březen jsou zlými měsíci na Pacifiku. Kdykoliv vítr vane od jihu, může se očekávat bouře, "Kone" zvaná, a mnohdy vichřice, ženoucí se přes hladinu oceánu až 90 mil za hodinu, odnese veliké lodě až na sta mil od jejich přímé dráhy, kdy Tichý oceán přestává býti tichým a závodí s Atlantikem, který z nich bouřlivěji dovede si počínati. Ačkoliv bouře nedosahuje v okolí Hawaiijských ostrovů takové prudkosti, jako ku př. u asijských břehů,

přece jen není radno ji podceňovati a námofníci naši dobře se na vše připravovali, ačkoliv bouře nebyla očekávána dříve než za 24 hodin.

Netrvalo mi to dlouho, než jsem prolezl a si prohlédl celou loď a zotvíral vše, co nebylo zamčeno. To je můj dávný zvyk. Vše na lodi bylo první třídy, moderně zařízeno a co se mě zvláště zamlouvalo, byly veliké prostorné kabíny, jen pro dvě osoby, kdežto obyčejně v menší ještě místnosti bývají postele tři. V mojí kabině chrněl již nějaký patriarcha určený mi dopravní společností za spolucestujícího. Ležel na pohovce roztažený jako rozjetá žába, hubu otevřenou jakoby čekal, že mu tam nalitají pečeni holubi a funěl o závod s meluzínou, která hrála Neptunovi jeho zamilované písně na naše loďní lanová. Jakmile ale jsem vstoupil, otevřel oči a hned, že prý je rád, že jsem ho probudil, že prý měl hrozný sen. Ujistil jsem ho, že nemám nejmenší chuti dělati mu komorníka, k spánku ho ukládat a nebo ho z něj probouzet a on zabručev cosi o drzých lidech, začal se hrabat ve svých zavazadlech.

Někteří lidé byli stvořeni úplně bez pomoci boží, neboť aby pánbů zhotovil takovou hromadu pitominy v jednom kuse, to se rozhodně nesrovnává s křesťanským učením. Ubožák tento, jako by si byl kabinu zrentoval na tři roky, s největší horlivostí začal vykládati obsah tří kufrů a jej rozvěšovati po všech hřebíkách a věšákách a vůbec všude, kam se dalo něco pověsit. Snad na to chtěl starý vetešník dělat dražbu; chlubit se tím jistě nechtěl, proto že v tom nebylo nic pořádného, mimo velikého budička, kterého prý si vzal s sebou, aby věděl, kolik je hodin, a kterého uvázal zrovna k hlavě mé postele, že prý tam na něj bude dobře vidět. Potom vytáhl velký balík papírů a začal je tříditi, takové sem a takové zase jinam, až měl hromádky papíru po všem, kde jen se mohly udržet. Neptal jsem se ho, nač všechna ta lejsstra potřebuje, ale rozhodnut jsa ponechat ho v jeho improvizované zastavárně o samotě, vyšel jsem ven. Dříve ale zmáčknuv jsem knoflík ve zdi, který se spustil veliký elektrický vějíř, a viděl jsem ještě za zavíracími se dveřmi celý mrak papírů, čile se ve vzduchu kabiny prohánějících, klesajících a zase se zvedajících v silném větru vějířem vytvořeném. Pochyboval jsem, že nadějný společník můj věděl o přítomnosti knoflíku, což dokázalo se býti pravdou, neb on celý zoufalý proběhl celou loď nežli našel někoho, kdo by mu pomohl vějíř zastaviti, domnívaje se, že vějíř spuštěn byl ve strojně. —

Umínil jsem si strávit většinu času na palubě, neboť prý zdravý vzduch je nejlepším prostředkem proti mořské nemoci, na kterou já jsem velice "hákliv". Na palubě ale velmi příjemno nebylo. Silný vítr smetal palubu tak, že se bylo stěží kóe udržeti. Míjeli jsme právě ostrov Oahu, jenž jako veliký černý mrak zdvihal se za námi z rozbourěných vln. Nad vyhaslou sopkou Diamond Head, viděti bylo kroužící veliký vojenský aeroplán, který jako tečka ztrácel se v pozadí mezi mraky nízko na horách odpočívající. Parník náš vjížděl právě do širokého pásma mezi ostrovy, kde dostalo se mu pravého mořského přivítání. Veliké vlny, prudce hnané víchrem s děsným šumotem praly do boků jeho, příd' jeho zvedající, kteráž pak v šílené závratí vrhla se dolů zaboříc nosen svůj úplně pod vodu, až tato rozlila se po celé palubě, tak že bylo záhodno uzavřiti vše, by voda do vnitř se nedostala. A k tomu ještě spustil se liják, že nebylo na krok viděti, a spousty vody z oblak se lící a silným víchrem hnané ostře řezaly a tloukly do všeho, že v malé chvíli na palubě nezustalo živé duše a vše v kabinách se uzavřelo. No, děkuji nechci, řekl jsem si, tohle bude pěkná cesta. Šel jsem také do kabiny, nevšímaje si ani, je-li tam společník, vlezl jsem si do postele, obrátil oči v sloup a ležel jsem tak nečinně, nic nevidě a nic neslyše a na nic nemysle, cítě ale velmi dobře, že žaludek silně pomýšlí na stěhování svého obsahu do vyšších sfér. Bylo přesně 12 hodin, když se mi všechny moje smysly najednou vrátily, v jakém ale hrozném stavu! Zdálo se mi, že loď dostala křídla a že lítá v povětří jako splašený meteor, děláje kotmelce a tatmanství všelijaké a že tornádo s hromy a blesky jí k tomu koncertuje. Postel se pode mnou bořila, strop na mě padal, stěny se kácely; a přes to, že se mi zdálo, že všecko je strašnou zimou zamrzalé a sněhem a ledem pokryté, přec jen děsným horkem jsem se ukrutně potil. Nechtěje tuto zkázu celé loď přežiti, rozhodl jsem se, že skočím do vody, jestli totiž nějaká v okolí ještě je. Vyskočím na podlahu, otočím klikou ve dveřích, a báb, dvře se prudce otevřely, já je pustil a odlétl jako míč a dvře zase báb, zavřely se tak, div že se neroztříštily. Probírám se z pod postele a po kolenou lezu ku dveřím, které se mi po několika pokusech podařilo otevřiti. Vylétnu na palubu jako by mě vystřelil z rovnou k zábradlí, u kterého jsem šťastně dostal rovnováhu. A má úcta. Měl jsem velkou společnost, bylo jich tam už víc a každý se tvářil jako o funuse své nejmilejší a jakoby všichni hromadně skončiti chtěli tento život sebevraždou. Ale žádný neměl dosti síly přes zábradlí vyléztí, proto tedy aspoň ve své bezmocnosti dívali se přes zábradlí do vody a vyplazovali jazyky na ryby z vody vyskakující. Ten na levo nařkal: "Bože můj, bože můj, proč jsi mě opustil," kdežto ten na pravo si z toho

dělal legraci a povídal, že je rád, že má na nohou čisté fousekly, prý nebudou tak nechtutné, až přijdou také nahoru. Já si uvázal tkaničku od bot okolo krku a to hezky ztuhla, neb již několikrát mě v krku šimralo slepé střevo, a žaludek svůj jsem věru ztratiti nechtěl, neb ten přináší mi dobrou polovinu pozemských slasti. Bylo to poprvé za dvě léta co jsem nešel k obědu.

Když jsem se byl dosti nadíval na moře a jakž takž cítil jsem se bezpečně, dovrávoral jsem se zpět do své kabiny, vlezl do postele, zahrabal se jako krtek do deky a šťastně usnul. Když jsem se byl po několika hodinách probudil, necítil jsem se právě nejhůře. Dívil jsem se ale, že nepozoruji pohyb lodě a že neslyším burácení bouře. Skočím s postele, otevřu dvěře — země, země! Lod' naše zakotvila asi půl míle od břehu ostrova Maui v tichém zálivu, kamž bouře nedosahovala, neb druhý ostrov Lanai, ležel zrovna naproti jako zeď, o kterou se vlny třífily. Malé městečko Lahaina zvané, nemělo přístavu, kde by lodě přistáti mohly, musela tedy lod' zakotviti venku a cestující i s nákladem převezení musili býti na malých lodičkách ku břehu. Práce to velice zdoluhavá a nebezpečná, proto vybírání jsou k tomuto jen plavci zkušení. —

Každý s radostí uvítal tu zastávku a paluba byla plna lidí, kteří vzdor přestálému záchvatu mořské nemoci snažili se býti veselí, ač se jim to špatně dařilo. Z ostrova samotného mnoho viděti nebylo. Těžké mraky nízké visely na horách a hustá mlha záclonou svou bránila jasnějšímu rozhledu po horách, pokud tomu, jinak zamračená obloha dovolovala. Stáli jsme tam asi dvě hodiny — bylo už tma, když jsme vyjžděti. K večeri jsem šel, ale mnoho škody jsem tam nenadělal, a jelikož bylo na palubě nepřijemně drsno, šel jsem brzo po večeri spát. Než na spánek ani pomyšlení. Spánek odpolední mi zkazil noc. Ačkoliv jsem se cítil unaven a zaspáti jsem chtěl další plavbu — neb brzo zase měli jsme vyjeti na rozbouřené moře a používal jsem všech možných uspávacích prostředků ani autohypnosu nevyjimaje, nedocílil jsem žádných výsledků mimo silného nervového rozechvění. Mimo to upouťalo sluch můj ještě tukání budíčka. Znáš to zajisté, milý čtenáři, jak někdy když chceš spáti vtírá se ve smysly tvoje nějaký pravidelný zvuk, který nikterak není dostačitelny, by tě vzbudil, kdybys spal, nicméně v tichu noci rozruší tě tak, že zdá se ti býti pekelným rámušem stále se zvětšujícím? Tak také tikot budíčka změnil se v malé půl hodince v hotovou kanonádu jako někde na západní frontě při útoku Prusáků. Nic naplat, budík musí ven. Mému spoluspáči, jak bylo lze poznati ze spokojeného chrupání nevadil, ale mně ano. Napřed zkoušel jsem jej zastaviti, ale marná námaha. Tedy ven s ním. Rozbít jsem jej nechtěl, na palubě ho nechati také nemohu, neb voda by ho smetla. Vandruji tedy s budíčkem tmavou nocí po palubě, hledaje, kam že bych ho dal, by byl v bezpečí a přece jen vzdálen od mých uší. Než o nápady nikdy nouze — konec konců jsem vytáhl budíčka na špicí tyče v zadu lodi umístěné, kde ve dne vlaje prapor, který večer vždy stahuje se dolů. Uspokojen tímto taškáctvím usnul jsem brzo a neprobudil se až ráno, když už jsme uvazovali ve městě Hilo, v přístavu na ostrově Hawaii. Ani k snídani jsem na lodi nešel. Sebrav na rychlo svoje saky paky, bez rozlučení se spoluspáčem a jeho vzdáleným budíčkem, běžím ven, zase na pevnou zem. V malé chvíli na to ujížděl jsem již automobilem do středu města, kde na rychlo posnidav, vydal jsem se na cestu týměž autem k sopce 35 mil od města vzdálené.

Mnoho pozorování jsem na cestě nedělal. Venku přšlo, že jsme musili míti záclony neustále zataženy a celuloidovými okénky mnoho viděti není, jeli jsme tedy jako zakletí princové po strašně hrboleté a klíkaté cestě zbudované na povrchu lávy, jejíž povrch, ostrý jako sklo zařezává se hluboko do gumových ráfů, tak že tyto obyčejně jen 2000 mil ujedou, kdežto jinde až 20.000 mil vydrží. Okolí pokud viděti jsem mohl, bylo hustě stromovím tropickým podrostem zarostlé a cesta stále do vrchu se zvedající, hned pod velikými skalami a hned zase po kraji bezedných prohlubní se vinula. Plně tři hodiny to trvalo ujetí 31 mil a přec často pobízel jsem chauffera, aby jel pomaleji, že slétnouti můžeme do propasti. Tyto propasti nejsou nic jiného než vyhaslémi sopečnými krátery.

Tloukla právě jedenáctá, když zastavili jsme se v Crater Hotelu, v útulném to místě mezi lesy a pouze několik mil od sopky vzdáleném. Majitel hotelu pan Short s manželkou svojí osobně přihlížejí ku pohodlí svých hostů, tak že okamžitě člověk se cítí býti jako doma, nikoliv jako v hotelu, kde obyčejně každý porter hledí z hosta vytáhnouti co nejvíce zpropitného. Veliká místnost, mající v jednom koutě starobylé ohniisko, kde plápolal vesele oheň byla jako nějaké museum, kde vystaveny byly na poličkách a ve skříních po zdích rozvěšených sponsty vulkanických útvarů, starobylých zbraní a nádob hawaiiských a sta různých drobností, o kterýchž snad ani sám majitel nevěděl odkud přišly a na co jsou.

Konečně tedy jsem u cíle. — Než nejbližší okolí nikterak neprozrazovalo, že v blízkosti několika mil je živá sopka. Velké stromy, Ohia zvané, rostly kol do kola budovy a mezi nimi neprostupný podrost křoví a kapradin a rostlin popínavých, které spojovaly veškeré rostlinstvo v jednu ohromnou zelenou masu tropických džunglí. Na výpravu z hotelu nebylo ani pomyslení, neb venku stále pršelo a mraky visely tak nízko, že bys na ně s komína hotelu dosáhl. Nedbal jsem ani příliš někam jíti, neb jsem byl po cestě unaven a žaludek po přestále katastrofě potřeboval také odpočinku, by zapadl do bývalých svých prostor. Protož tedy srovnaje věci svoje ve své ložnici, uložil jsem svoje údy po obědě pohodlně do houpáku naproti ohniaku a poslouchal vypravování několika hostů, kteří zde byli už déle a sopku několikráte viděli. Asi o druhé hodině odpolední přestalo pršet a dokonce i slunko prohlédlo mezi hustými mraky, které se počaly trhati. Za chvíli na to zastavily před hotelem tři automobily plné cestujících a tito ptali se, zda chce někdo jeti s nimi do kráteru sopky, že celá společnost tam jede, majíc s sebou tři domorodé zkušené vůdce. Rozhodl jsem se hned, že půjdu, ačkoliv mě pan Short zrazoval, že ještě po dešti není, ale já nedbal; co nejhoršího se mně může stát jest, že zmoknu a to by věru nebylo poprvé. I jeli jsme tedy. Netrvalo to ale ani deset minut a snesla se hustá mlha a takový liják, že by byl věru s to uhasiti pekelný oheň. Na deset kroků ku předu nebylo viděti, než každý byl odhodlán jeti dále; bylo po klikaté cestě k Volkánu přes pět mil. Jeli jsme asi půl hodiny, když autohobil prudce zarazil a řidič povídá, že dále už nemůže, že nyní půjdeme pěšky. Že se nacházíme v jakémsi prazvláštním okolí, věděli jsme všichni. Silné podzemní dunění s častými výbuchy cítiti bylo pod nohama více než nám bylo příjemno, nemluvě ani o silném zápachu síry, který již po nějaký čas dusil nás ku kašli. Nebylo viděti ani na krok. Natáhl-li jsi ruku před sebou, na prsty jsi neviděl. Domníval bys se, že jsi sám u sám, než mnoho hlasů z okolí bylo slyšeti. Žádný se od automobilu nehnul, byli jsme všichni v chumáči jako kuřata. Voláno po průvodčích; tito radili se kdesi jak pokračovati v cestě. Odvážil jsem se jíti kus do zadu. Když auto zde může jeti, tož se zde jistě nepropadnu, myslil jsem. Druhý automobil byl zrovna za námi. Neviděl jsem ho, ale vrazil jsem do něho a šťastně podařilo se mě svéstí jeho obyvatele s obyvately prvního auta a skupina z auta třetího přišla též v průvodu našich průvodčích. Nyní, když jsme byli všichni pohromadě, rozestavili nás po délce automobilu do řady — to všechno dle hmatu, neb zrak byl úplně neužitečným smyslem a spočítali. Bylo nás patnáct, 9 mužů a 6 žen. Každý dostal číslo, která jsme měli občas po pořádku vyvolávat, abychom věděli, zda jsme dosud pohromadě. Já, jak se zdálo, z nichž všech nejkurážnější dostal číslo první. Pak jsme vyslechli řeč našeho vůdce, který pověděl nám kde jsme, kam půjdeme a jak se tam dostaneme.

Oznámil nám, že se již nacházíme na dně kráteru Kilauea a že před námi asi na pět set yardů jest Halemaumau, čili "Chrám věčného ohně!", cíl naší cesty. Odtud až k okraji živého kráteru že cesta naše povede přes čerstvou lávu, která teprve

Halemaumau za noci

před třemi dny se vyvalila. (Dušené výkřiky žen.) Láva tato že jest ale dosti ztuhlá, aby udržela člověka; pozor ale že musíme dáti na veliké trhliny, všude na povrchu utvořené. (Dávaj pozor na něco, když nic nevidíš.) Láva že dosud je uvnitř žhavá a že kdyby někdo spadl jednou nohou do trhliny, že by si spálil nohu. Také prý máme dávatí pozor na veliké bubliny z lávy utvořené; tyto prý jsou duté a snadno se prolomí a mimo odřenou nohu anebo vylomený kotník, prý můžeme utržiti i spáleninu. Jinak prý je všechno úplně bezpečné. — Kujoni! Nevím zdali nám to povídali zúmyslně nebo z hlouposti, ale podivné to bylo, když člověku vypravují o hrůzách, které na něho za každým krokem číhají když ani krok viděti není a zadušují se a na všechny strany křičují, že prý jest to všechno úplně bezpečné. Zrovna jako když odsouzení, vedenému na šibenici vypravují o krásách a slastech království nebeského. Ale aspeň jednu užitečnou věc jsme se dověděli, a to bylo, že pára nás obklopující není nic jiného než dešť, který nelitostně lil se z oblak a padaje na teplou lávu, okamžitě v páru se měnil, tvoře tak neprohledný závoj daleko do okolí. Jak zajímavé! Až do toho dne vídal jsem jen černou tmou, zde ale měli jsme bílou tmou, pakli nám znalci řečí dovolí tento úkaz tak pojmenovati. V noci, je-li tma není ničeho viděti a jest třeba umělého světla, zde ale byl den a rozsvícené lucerny našich průvodců jsi musel míti zrovna před nosem, abys je viděl. Vykročili jsme tudíž husím pochodem, jeden těsně za druhým, držíce se pokud možno za ruce, a jedním vůdcem v předu; druzí dva šli na konci našeho batalionu, aby nikdo nezůstal v zadu, zapomenut. Ještě před několika dny, šla prý cesta až na okraj kráteru. Než to všecko zaplaveno lávou v místech až 50 stěvců vysoko. Teď nám to začalo pod nohama chrupat. Časem zavál proud větru, a rozehnal páru na dva nebo tři kroky a tu my využitkovavše této příležitosti rychle skočili jsme kam až jsme viděti mohli a zase čekati jsme musili až nový větrík zavane, aby zase na krok nám cestu odkryl. Každou chvíli někdo se propadl, na štěstí ne hlouběji než 8—10 coulů a každou chvíli někdo se ztratil, že často museli jsme počítati hlasitě, každý vyvoláváje svoje číslo; jedna—dvě, atd. a čekati až celá karavana zase k sobě se dostane, než postoupíme dále. Pět set yardů jen, ale půl hodiny byli jsme již na cestě a po živém kráteru ani památky. Za to ale sírné výpary stávaly se věru již nesnesitelnými. Celá společnost dusila se kašlem. Já si uvázal šátek na ústa, chtěje tak zabrániti plynům vchod do plic. Zadní jeden vůdce křičel na prvního, by odbočil na pravo, že jdeme příliš na levo. Společnost se zastavila a průvodčí se dali do hádky, kudy že se mají dáti, aby se k živému kráteru dostali. Cesta pro nás začala již býti vzdor všemu nadšení obtížná; každý byl již na několikrát upadl a láva jako sklo ostrá zarývala se do těla; já měl ruce samou krev, promoklí jsme byli, že to dál nešlo, šaty se na nás pařily neb horko sálalo ze štěrbin lávy a pára sama teplá byla, síra dusila. A nyní abychom tak ještě zabloudivši! Ženské se chtěly už dáti do pláče, tož věru že postavení naše nebylo nikterak záviděníhodné. Průvodčí naši byli domorodci a na místech dobře obeznámení, než v této páře ztrácela se všechna znalost a na pět nebo šest set kroků se kompas nebéfe. Konečně zjev tento byl velice neobvyklý ba ojedinělý, způsobený velikým a trvalým lijákem na teplou lávu. Nic takového nebylo dosud pozorováno, neb na chladnou lávu voda účinku nemá a od té doby co láva do okolí se vylila, dosud silně nepršelo až dnes. Nevěděli si tedy nikdo tak dalece rady i chtěli jsme tedy všichni zpět, neb ku předu dále jíti zdálo se nám býti větším risikem, než píti karbolku k snídani na místo kávy. Ale kudy zpátky? Ztratili jsme i směr odkud jsme přišli a ať jsi se otočil kam chtěl, všude pára a černá teplá láva pod tebou. Ženským drkotaly zuby strachem, chytaly se nás za krk a prosili pro všechno na světě abychom je vyvedli ven z toho pekla, že se udusí, a mně, ačkoliv ledačos prolezu a hned se tak neleknu, se z celého toho divadla, z kterého jsem ale nic neviděl, dělalo na nic. A přišlo neustále. "Nu zde věru zůstatí nemůžeme," povídám. "Bud'to půjdeme zpět anebo ku předu, napřed ale musíme naléztí, že zpět je skutečně "zpět" a ne ku předu, nebo v pravo nebo v levo." Když zuří na ostrovech bouře Kona, tož vítr vane od jihu, nebo od jihovýchodu, a my, dle mapy, kterou jsem již byl dříve studoval, přišli jsm.e od jihovýchodu. Tedy když půjdeme proti větru, nemůžeme se cesty minouti. Než vůdcové naši měli pevnou věru, že kráter najdou a rozešli se na tři strany, poznávajíce se dle hlasu, jeden na pravo, druhý na levo a třetí rovně ku předu se vydali. Já též, opustiv skupinu, jdu tak asi k severovýchodu, pakli moje domněnka o větru byla správná, když tu asi po dvaceti krocích ovanul mě tak silný proud sírného plynu, že bez dechu vrhl jsem na několik kroků zpět a padnuv na zem, dlouhou chvíli kašlal jsem, než zase na nohy postaviti jsem se mohl. V tom ale samém okamžiku, když ovanut jsem byl plyny, odhrnul vítr chumáč páry od země a já ještě zahlédl velikou trhlinu, uvnitř červeně žhavou, z níž pravděpodobně ony sírné plyny vycházely. Sotva mocen dechu, poslouchaje volání ostatních vrátil jsem se ke skupině a volám na průvodce naše, oznamuje jim avůj nález. Sotva že jsem se o této trhlíně

zmínil, hned volali průvodčí, že již vědí, kde jsou, že trhlina tato "sírovou" zvaná, nachází se asi 50 yardů od západního jezera lávy a nám že jest ubírat se asi 300 yardů na pravo, abychom se tak dostali na východní břeh jezera, kde vhodné místo jest k pozorování. V malé chvílice vrátili se všichni a já dovedl jsem vůdce k trhlíně. Když seznali, že jest skutečně tou, za kterou jí měli, vrátili jsme se ke skupině a pek všichni zase husím pochodem na pravo. Průvodčí naši byli úplně spokojeni, že prý jistojistě vědí, kde se nacházíme. Čím dále jsme šli, tím se stával vzduch dýchatelnějším a sirmé výpary slabší. Hádal jsem z toho, že vulkán nalézá se po naší levé straně a že jdeme mimo něj v tu stranu odkud vítr věje, a že tedy sirmé plyny se v tuto stranu nedostanou. Jednu chvíli, když jsme se zastavili a vše stichlo, zaslechli jsme sykot, jako když pára z parního kotle utíká a šplouchání, jako když vlny přibíboje tlukou na skály.

"Tot' tekutá láva v kráteru," praví vůdce, "za pět minut jsme tam. Zde už bylo viděti lépe, ba na několik kroků ku předu. Dál k východu čerstvé lávy nebylo, aby odtamtud pára přicházela, bylo tedy hned všechno veselejší, když mohl každý kolem sebe trošku se rozhlédnouti.

Najednou vystoupila před námi vysoká skaliska, z nichž zevšad dokola vycházel zelenavě modrý dým. Sykot stával se hlučným a podzemní přiboj jakýsi otřásal povrchem, že zdálo se, jako by zem pod námi se chtěla prolomiti. Ještě několik kroků, a stanuli jsme na okraji kráteru. Mozek můj v tomto okamžiku pracoval příliš slo-

Jižní jezero ve skalisky v pozadí. Když jezero vystoupilo, teklá láva nížinou na levé straně obrázku do dálky 7 mil.

žitě, než aby se dal účinek pohledu obyčejnou řečí popsat. Moje touha, spatřiti tento div světa došla svého uskutečnění právě v tomto okamžiku a do nejvyšší míry napnutá mysl prožití měla reakci uspokojení než právě prožité chvíle nebezpečí v mysli naší mnohokrát zvěšeného, a pak účinek pohledu do kráteru samého, to vše zvolalo neobyčejné nervové vzrušení, silně vysilující, než na štěstí ne dlouho trvajcí. V prvním okamžiku věru neviděl jsem ničeho, neb jakmile dostal jsem se do bezprostřední blízkosti kráteru ovanut jsem byl takovým žářem, že oběma rukama chráně si obličej, rychle couval jsem dozadu . . . Teprve nyní varoval nás průvodčí, bychom blízko ku kráteru nechodili, že mimo nebezpečí ožehu, též i vystřikující láva může nás zasáhnouti. A sotva že to dořekl, pramen žhavé lávy, jako vodotrysk vyšlehl nad okraj a roztříštil se ve vzduchu na tisíc jisker, padl právě v ta místa, odkud jsem byl utekl. Stáhnuv si klobouk hluboko přes uši, pravou ruku strčiv do kapsy a levou zabaliv do promoklého kapesního šátku k ochraně očí, popošel jsem kus na pravo, kde zdálo se býti příhodnější místo k pozorování a opatrně nahýbaje se dolů, pohlédl do Halemaumau, domu to věčného ohně, kde, dle vypravování domorodců, bydlí královna ohně a sopek, Pele.

Přímou pode mnou veliké jezero vařící se lávy, místy černé, chladící se již, než stále bublající a se pohybující, jinde zas ohromné proudy žlutě-žhavé valily se ku předu, prolamující pod sebou škrálop, tvořící se na povrchu jako led, a roztavíce

jej v nitru svém, nesly se do víru v několika místech na hladině jezera utvořeném, kde to vše vřelo, točilo se v pravo v levo, polykajíc tekutou lávu jako jícen a zase proud této do výše vyhazujíc, kteráž jako rachejtle o svatojanské noci ozářila bílým světlem svým strašně toto vířilo pekelné, vše žhavé, bílé, žluté, červené. A ty břehy! O ty, jako o skály pobřežní třfístil se mocný příboj lávy, vrhaje se na stěny a takovou prudkostí, že na mnoho yardů zpět roztrfístěn padal, jen aby zase na novo vrhal se na nezdojiné skály kráteru. A to všechno praskalo, syčelo, bouřilo a hořelo zelenavými plameny, jejichž jazyky vysoko šlehalo, šumělo a vířilo v zběsilé šlenosti samo mezi sebou zápasíc, v nekonečném boji do bezedných hlubin útrob zemských se vrhajíc a zase do výše létajíc, že všechny hrozné historie o hrůzách pekelných, jež jsme slyšeli, byly docela nevinnými a neškodnými povídkami proti této skutečnosti. —

Představ si, milý čtenáři, že nacházíš se na nádraží amerického velkoměsta, právě mezi kolejnicemi, po kterých každou minutu přejíždějí vlaky; představ si, jak kola tlučou do kolejnic, země duní a se třese, píšťaly píakají, zvony zvoní a pára syčíc, ubíhá ze všech možných rour a otvorů — kolem tebe, u tvých nohou, do tvých uší a doveďeš-li všechen tento hluk soustřediti v jednu směs, máš slabý přibližný pojem, jak to asi vypadá na okraji kráteru Kilauea.

Jenom malou půlhodinky zdrželi jsme se na místě tomto. Chýlíloť se již hodně k večeru a dámy stávaly se velice nepokojnými. Tedy zase do řady a husím puchodem zpět do mračén páry. Zpáteční cestu vykonali jsme dosti rychle, nemuseli jsme se obávat, že spadneme do kráteru a směr jsme měli též dobrý, tak že jsme automobily neminuli ani o 30 yardů. Stály na okraji nově vylité lávy a nám bylo třeba jen jítí podle okraje a vrazili jsme zrovna do nich. Za hodinu na to seděl jsem již, převlečen do suchého oděvu, u ohniška, sám nyní vypravuje svoje zkušenosti o pobytu u sopky. Nikoliv však na dlouho, neb celodenní trmácení brzo klířilo mě víčka a já brzy na kutě se odebral.

Kdyby mě byl ráno pan Short neprobudil, věru že bych spal doposud . . . Snad nikdy v životě nespál jsem tak silným zdravým spánkem, jako za svého pobytu v Crater Hotelu. Ráno však burcuje mě pan hoteliér, abych vstával, že prý bude pěkný den. Chci-li viděti sopku, abych si pospířil, že prý slunce co nevidět vyjde. — Ptám se, kolik je hodin. Prý už osm. "Cože?" volám v údivu, "u vás vychází slunce až po osmé hodině?" Zároveň vyhlédnu z okna. Venku prší jen se leje, obloha dokola zatažena, tak že na nějakou úlevu od deště nebylo ani za čtrnáct dní pomýšlení. — Pan Short směje se na celé kolo a já se na vše hloupě dívám, zdali je to všechno sen a zdali se ten člověk zbláznil. Osm hodin ráno, slunce prý brzo vyjde a bude hezky, abych si přispířil — a venku liják a temno a po slunci ani památky.

Pan Short vysvětluje však hned, že jest to jisto-jistá jistota, když je ráno tak zamračeno a prší, že se obloha do devíti hodin vyjasní a pak že je celý den krásně. Ještě prý to nikdy jinak nebylo, a dnes prý to ani k vůli mě jináč nebude. "S bláznem je těžko se hádat," pomyslím si a pomalu vstávám. Beru si koupel a tupou břitvou tahám pařezy, kterých na mojí bočlácké tváři narostla dobrá úroda, snad jenom proto, abych to za 24 hodin musel dělat znova, a jsa po veškerých těchto operacích provedených na své osobnosti učesan, ulízan, oholen a napuštěný voňavkami tak, že by se do mě mohla zamilovati i sama Xantipa, vyjdu na porē — když tu, světe div se — je to humbuk, nebo pravda? — slunce svítí před hotelem na schody. Vyběhnu do zahrady, dívám se, na východě ani mráčku, a ostatní, dosud zamračená obloha na rychlém ústupu na západ. Hned jsem měl pílno. Rychle posnidav, skočil jsem do svého horského obleku a vyplniv kapsy fotografickými filmy, už jsem byl na cestě k Vulkánu. —

Ostatní hosté hotelu připravovali se též že půjdou, než já nečekal na žádného, a žádného jsem sebou také nechtěl. Vycházky do přírody konám nejraději sám. Miluji společnost, ale rozumnu, která více pozoruje, než mluví. Není nic na světě protivnějšího a tělesně i duševně unavujícího, než společnost lidí, kteří neustále se nad jiné vynášejí a lžou při tom, až se jim od huby práší, aneb společnost lidí, kteří člověka neustále oblažují dětinskými otázkami a urazí se, ať jim na to odpovíš tak anebo jinak. Studoval jsem již mapu okolí sopky tolikráte, že jsem žádného průvodčího nepotřeboval i vyrazím tedy rovnou k "VOLCANO HOUSE", prošlulému to hotelu, stojícímu zrovna na okraji kráteru Kilauea, kamž bylo asi půl hodiny cesty.

Nyní teprve mohl jsem řádně pozorovati okolí. Jako uhl černá cesta, z lávy zbudovaná, táhla se klikatě nádhernou tropickou vegetací. Stromy Ohia s maličkým listím, vysoko čněly k obloze, než pně stromů těch viděti nebylo. Mnoho druhů popínavých rostlin, z nichž mnohé mohutné, některé s velikými listy, které snadno pokrly by dosti velký stůl, objímaly kmeny stromů a všechny větve až do nejvyššího vrchole, mnohé i výše k obloze rostouce. A nespokojily se rostliny tyto jedním stro-

mem. Když jej byli kolem dokola oblezly, roztáhly rámě svá i do okolí a rostly po všem, jedno přes druhé, nově a nově se točíce, nahorů, dolů a na všechny strany, tvoříce takto neprostupnou masu kmenů a provazů od malé nitky až po dva a tři coule silné liany. A dole pod pletenicí tou bují podrost sterého druhu a barev, a všechno toto kvete, červeně, fialově, bíle, žlutě, oranžově, a modře — snad všechny možné odstíny barev najdeš v džunglích těchto. Kapradiny jako stromy veliké, maliny černé a červené, a zvláštní druh bezbarvých jako sklo. Mezi váím tím poletují divocí kanárci a hrdličky a ptáčkové červení jako krev a zpívají z plna hrdla, těšíce se z horkých paprsků slunečních, které rychle sušily vše, kam jen dopadnouti mohly. — Uvnitř džunglí ale slunka nikdy spatřiti nelze, leda někde skulinou malou a i tato nejdříve zaroste.

V malé chvíli uviděl jsem před sebou budovu. Les řídnul a na 300 yardů před Volcanu Housem ztrácel se docela. Ještě jen malý kopeček a budu tam. Skutečně! Všechno zde v okolí jest utvořené tak, aby překvapovalo rychle, neočekávaně. Tak také zde není viděti ničeho mimo les a když téměř u cíle jsi, ještě malý kopec zvedá se před tebou jako záclona, bys nemohl poznenáhlu nahlédnouti, nýbrž aby náhle v čase jedné vteřiny objevilo se před tebou celé divadlo, k vůli kterému jsi sem přijel. Tak jako dlaní svojí zacloniti můžeš rozhled do dálav, tak také pahrbek tento, na jehož temeni stál hotel, zacloňoval úplně úchvatný pohled, o kterém jsem neměl ani pomyšlení ještě pár minut před tím. Pravím "uchvacující" ale to není pravé slovo; pravého slova k označení toho, co zrak můj spatřil, milý čtenáři, neznám a snad také ani neexistuje, musíš se tedy spokojiti obyčejnými slovy, jakými se pokusím obraz tento ti představit.

Za tebou do půlkruhu leží les, černě-zelený, na jehož okraji, zrovna na pravo před tebou, stojí hotel, s podivnou architekturou a červenou střechou. Za hotelem, v pravo k severu, pne se do nadoblačných výšin majestátní Mauna Kea, jenž zasněžená špička září a blýská se v ranním slunci jakoby poseta miliony drahokamů. A maličko na levo od ní k západu, zápolí s ní v majestátnosti Mauna Loa, jen o 125 stěaviců menší, též zasněžená, do půl temene holá, úplně nevinně vyhlížející, než oheň a zkáza ve svém nitru skrývající. A na levo k jihozápadu zeje ti vstříc černá prohlubeň, drsná, hrboilatá, roklími a trhlínami, do nichž by se dům vešel, prorývaná, bázeň vzbuzující, z jejíž jednoho konce mezi skalisky ze vnitřa vystupujícími hustý šedý dým se vznáší, vždy v mocném oblaku jako po výbuchu, prudce nese se k západu. A po celé té prohlubni, tři míle dlouhé a dvě míle široké z tisíce štěrbin se kouří; některé tyto ventily jsou sotva znatelné, jiné mohutné, sto yardů dlouhé. A nejenom v prohlubni kráteru se kouří; i u tvých nohou vystupuje bělavý dým ze země, a všude kam pohlédneš do okolí, okolo kráteru, na pokraji lesa, všady kam jen zrak tvůj dohlédne, všade jako tisíce neviditelných, podzemních komínů a záklopek, chrlí dým a páru. A vzduch prosycen sirnými výpary, škrabe v hrdle a lehtá v nose, a ty kýčáš o překot. Přistoupil jsem k jedné štěrbině v zemi, ze které silný proud dýmu a páry se valil a ucítil jsem na tváři a rukou žár, jenž z trhliny vycházel.

Zrovna na kraji propasti stojí pozorovací stanice "Hawaii Research Society", již předseda profesor hvězdář T. A. Jaggar, který většinu času tráví u svých přístrojů pozorovacích ve stanici.

Vešel jsem dovnitř, a našel jsem profesora v laboratoři zaměstnaného. Než profesor není nikdy tak zaměstnan, aby nenašel čas provést návštěvníky celou stanicí a zodpovídati tisíce otázek jemu kladených. Tak také já měl jsem to potěšení a štěstí ztráviti v jeho milé společnosti půl hodinku a získati mnohou informaci z jeho odboru, hned z prvé ruky. Profesor byl i tak laskav, že vyvedl mě na stezku, po které prý se snadno k živému kráteru dostanu, napomínaje mě ale, abych na žádný způsob nespouštěl se pěšinky.

Domníval jsem se vždycky, že kráter sopečný nacházeti se musí na vrcholku hory, a dosud všechny sopky, které jsem kdy viděl, jicen svůj ve špice vrchů chovaly. Ne tak Kilauea! Ačkoliv sousední živý kráter též na vrcholku Mauna Loa se nachází, leží Kilauea na zdánlivě rovině, ve výši 4000 stěaviců nad hladinou vodní, zrovna na úpatí Mauna Loa. Hlavní kráter pokrývá 2650 akrů čili 4.14 čtverečních mil. Dno jeho alito jest z černé lávy do fantastických forem a jest celkem chladné, mimo sta a sta štěrbin, z nichž dosud žár, kouř a páry vychází. Může snadno pěšky neb i koňmo překročeno býti, ale nutno se ubíratí po vytknuté pěšině, která vedena je přes nejbezpečnější místa, kde trhliny překlenuty jsou mosty a bubliny z lávy utvořené již prolomeny. Dno kráteru, nejhluběji leží asi 600 stěaviců pod okrajem a to na straně východní, volně stoupajíc k jiho-západu, kde u konce dostupuje výše povrchu, že možno automobilem až do kráteru vjeti po dosti dobře upravené cestě, až na okraj Halemaumau. Nyní ovšem cesta tato zaplavena lávou na 500 yardů, musí tedy ti, kdo v autu přijedou, klusatí přes čerstvě vychladlou lávu pěšky. Živý jicen

Krajinka na cestě k hoře Mauna Loa.

tento po mnoho let velikost svou nezměnil; byl as 200 yardů široký, než po nynějším výbuchu je dobře tříkrát tak veliký.

Když mně byl profesor Jaggar uvedl na pěšinku od jeho residence do kráteru vedoucí, pustil jsem se s chutí dolů. Brzo seznal jsem, proč mě profesor varoval, bych se pěšinky nespouštěl. Věru že těžko bylo i pěšinky se držeti, natož se jí pustiti. Místy padala rovně dolů, mnohdy přes široké trhliny vedouc, že hned musel jsem přeskakovati, hned zase po rukou léztí, mnohdy ani nevěda, jak se z nebezpečného místa dostat. Než celkem vzato, byl jsem ve svém živlu a z nebezpečí jen legraci si dělal. Po chvíli, strašně umazán a zapocen, stanul jsem na dně hlavního kráteru. Pěšinka po povrchu lávy byla dosti znatelná, po většině úlomku lávy položený po obou stranách, snad pro noční pochody a volně stoupala. Láva v ohromných vrstvách, jedna přes druhou navalena, všude rozpukána, od maličkých trhlín, do nichž bys sotva nůž strčil až po pukliny jako rokle veliké, které člověk přebročíti ani přeskočiti nemůže, do velké hloubky vedoucí, které kudy pěšina vede, jsou můstky překlenuty a z nichž dosud žár vychází. Pěšina točí se po schůdnějších místech okolo kopců navalené lávy, která snad již tisíce let jest ztuhlá, než očím se zdá, že teprve včera se sem naválila. A všude žár a slunce pražilo, že kapelní teploměr můj ukazoval 108 stupňů. Po půlhodinové chůzi po dně kráteru, nacházel jsem se již v blízkosti Halemaumau. Žár se o několik stupňů zvýšil, zápach síry dráždil víc a více a ze skal, které přede mnou vystupovaly, slyšeti bylo šum a rachot jako rozbouřeného moře, bijícího a tříštícího se o skalnatý břeh. Bylo mi nějak podivné. Byl jsem sám a sám v bezprostřední blízkosti pekelného jícnu, který teprve před třemi dny se trochu uklidnil a tekutou lávu ve svém nitru držel. Kdykoliv přeskakoval jsem trhlínu, sirný žár ovanul mě, že naučil jsem se držeti při skocích těchto dech, a několik kroků vždy utíkal jsem, bych dostal se z dosahu těchto otvorů. Kamkoliv jsem vstoupil, tam to pode mnou prázdnotou dunělo, místy se i kůra prolomila a podzemní dunění a třesení nikterak nepřidávalo kuráže. Dno kráteru, po kterém jsem právě přešel, bylo o 300 střečiců výše než před 14 dny. Podzemní stlačené plyny vyzvedly je tak do výše a v jícnu samém vyzvedly strany a okraje tak, že tyto jako veliké zdi okolo jícnu stály.

Viděl jsem na východním okraji lidi, i zabočil jsem tam. Táhneť vítr obyčejně od východu, i zahání sirné plyny k západu, jest tedy východní strana nejlepší a též jediná, odkud možno nitro jícnu dobře pozorovati neb málo komu podaří se jícen obejít a toho času když sopka zuřila, bylo to úplně nemožné, leda že by člověk pomýšlel na pěknou originelní sebevraždu zářem a sirnými plyny.

Krásné jitro přivábilo mnoho turistů, a východní břeh byl plný lidu. Připojil jsem se k nim a bezděčně zírám do jícnu. Stál jsem na tomtéž místě jako včera večer, než nikterak jsem okolí nepoznával. Jezero bylo právě černé, na povrchu schladlé, jen u okrajů šplouchala žlutá láva. Černý povrch ale vzdouval se jako rozbouřeného moře, vinovitě, praskot a šumot utíkájcích plynů ohlušoval a zelenavé plamenky jako d'áblovky jazyky šlehalý ode vsad.

Před týdnem bylo Halemaumau jen hlubokou, 200 yardů širokou jámou, s živou lávou na dně, 700 stop pod povrchem. Dnes je ale Halemaumau nový svět, čtyřikrát tak veliký jako dříve, ne jen s jedním lávovým jezerem, nýbrž s pěti a tato od sebe jsou velikými skalami oddělena. Skály tyto, z lávy ulité do fantastických forem, vystoupily z útroby zemských při posledním výbuchu. Před týdnem nebylo po nich ani památky. Jezera pak, jak pravděpodobno, spojena jsou průchody pod skalisky těmito až na jezero severní, které o sto stěviců nad ostatními se nalézá. Teplota na jezerech těchto obnáší mezi 1800 a 2000 stupňů F. Jak krásně tedy teploučko je v okolí, jest si snadno představit.

Tekutá láva, dokud jest žhavá, má hustotu velmi řídkého těsta, jakmile ale dostane se do styku se vzduchem, chladne téměř okamžitě. Na povrchu jejím utvoří se silný škrabalou, který sráží se, okamžitě praská, než uvnitř volněji se chladí. Tak také povrch jezera schladí se, i přes to, že teplota tam obnáší 2000 stupňů, a utvoří se povrch až na 6 coulů silný. Pod tímto povrchem ale tekutá láva teče neustále. Jezero však nikdy dlouho tiché nezůstane. Schladlý povrch zabraňuje plynům unikání, a tyto, hromadíce se, vzdouvají se a zvedají celý schladlý povrch, který, jako poklička na hrnci jim brání výstupu, až konečně dosáhnou takové síly a tlaku, že a velikým šumotem vybuchnou, a černý povrch rozlétně se, a jako led na rozvodněné řece v ohromných kusech zapadne do žhavé lávy, která nyní uvolněna jsouc, vaří se do vzduchu létá jako vodotrysk. A láva tato teče dnes v tu stranu a zítra zase opačně. Veliká vřídla utvoří se na jezeru a do nich vtéká tato massa, celé balvány mizí pod povrchem. Než vřídlo toto nestojí na jednom místě, ono postupuje, jde dál a na své cestě láme schladlý povrch hltajíc jej do svých útroby, kde roztaví jej, metá je zpět do výše, a dále se nesouc až ku břehům jezera, které se im v cestu staví. A tu teprve nastane boj. Jakoby proraziti chtěly cestu sobě, zuřivě tloukou proudy lávy o břehy, než břehy stojí, vzdorují bezmocnému vzteku víru, a přes to že do běla rozpáleny jsou, nepustí a zpět vrhají mocné vlny příboje lávy až tato vzdá se boje a vše zase utichne, aby v malé púlhodince zase v nový šílený boj se pustilo.

Boj tento popsati se nedá, musí jej člověk na vlastní oči viděti. Když ale tichá noc snese se nad okolím a měsíc ve čtvrti své za vulkanickými skalisky se k západu chýlí a třpyt hvězd matně proráží tmu, tu teprve pohled do sopečného jícnu uchvacuje. Pravím "uchvacuje", ale to nevystihuje skutečnost. Ponižuje, straší a zaráží. že slabý náš hlas marně se pokoušeje vyjádřiti hrůzu a nádheru, v bezmocné mlčení se hrouží a jen oslněné oči naše, zadumány, sledují děsné tyto chorovody. Člověk modlí by se chtěl, než bojí se, že by vystihnouti nemohl slovy pravou skutečnost a tak pohněvati by mohl bohy, přírodou touto vládnoucí. Zde u tohoto chrámů věčnosti, člověk poznává, jak malý, malicherný jest a učí se skromnosti. S druhé strany ale zase vzniká v něm vědomí, že on jest to, který tuto vznešenost a nádheru postihuje, že rozumem svým se k ní může povznést, jako okem, nebeské prostory a pekelné jícny, tak myšlenkou, čas a zákony převratu, pronikat a tušiti tuto největší harmonii světa.

Pobyl jsem v okolí kráteru až do jedné hodiny odpolední, načež nastoupil jsem cestu zpět do hotelu po automobilové cestě, po které jsme byli včera za deště přijeli. Byl jsem již značně unaven a hladov, od rána od devíti hodin na nohou a chůzi nezvyklý; než jít to muselo, tož tedy s kuráží do toho. Říká se, že je z hotelu do Halemaumau pět a půl míle. Proti tomuto nemám nic, ale od sopky k hotelu je nejméně 15 mil, tolik jsem jich aspoň napočítal, když jsem se vracel zpět. Asi míli od kráteru byla krajina úplně holá, nic než popel, písek a kamení. Potom pomalu počala zarůstati křovím, napřed zakrslým, čím dále ale tím hojnějším až dostoupilo hustého lesa. A cesta úzasně klikatá vinula se s kopce do kopce, přes rokle a okolo vyhaslých kráterů na sta stěviců hlubokých dál a dále, že jsem si myslel, že ji nějaká neviditelná moc přede mnou natahuje jako gumový podvazek, stále delší ji činíc. — Nohy mi vypovídaly službu, nejvíce ale trápila mě žízeň. Nikdy dosud v životě takovou žízeň jsem neměl. Strašně horko a sirmé výpary vysuší člověka úplně a já nebyl s to ani jazyk slinou smočiti. Kousal jsem trávu a listí, ale to bylo strašně odporné a na konec ještě žízeň zvěšovalo. Když už jsem byl ušel dle mého počtu asi deset mil, vidím podle cesty růsti jakési maliny, dosti veliké a červené. Hurá! Spása tu! Nevěděl jsem ale zda nejsou jedovaté. Lidé ale stále říkají, že zde na Hawaii nic jedovatého neroste, a potom, mně už bylo jedno, zda se odeberu na věčná loviště otráven borůvkami a nebo zahynu-li žízni. Pustím se tedy do nich — chutnaly výborně, a co hlavního, byly velmi šfavnaté. Mnoho jich ale v jednom místě nerostlo, i pustím se tedy dál do houští a hledám a sbírám borůvky, jako jedinou záchranu, po případě též záhubu mého života. Jsem ale veliký optimista, na záhubu jsem tedy nemyslel, bude na ni dost času až se dostaví. Ha! Tamhle je jich chumáč. Prodírám se tam, když tu něco zachrásti mi pod nohou — rozhrnu křoví — koukám — mráz

mi přešel po zádech; moje noha zabořena byla v hrudi kostlivce, které se na mě z podrostu šklebil. "No tohle je pěkný nález," hovořím v samomluvě, "který čerchmant tě sem zanesl, abys právě mně duši z těla vystrašil? . . . Snad také sbíral borůvky," šleho mi hlavou, "a teď tady mezi borůvkám zůstal a já podle všeho budu mu dělat nyní kamaráda." Pěkná to naděje do budoucnosti, dosud ale takto cítil jsem se dobře. Vytáhnu nohy z hromádky kostí, prose majitele za odpuštění, že jsem byl tak neopatrný a na jeho pozemskou pozůstalost šlápl a ohlížím se do okolí, zda najdu někde nějaké známky, dle kterých by se dalo říci, jakými pozemskými švindly se kostlivec zabýval, kdo byl, co byl a odkud přišel, a kdo mu tam pod to borůvkí pomohl. Ale všechno pátrání zůstalo bez výsledku. Nenašel jsem ničeho, mimo kaučukového límečku, jež nosí kněží okolo krku, celý žlutý ba i zčernalý. Ani po nějakém zbytku ku šatu nebylo ani památky, musel tedy pan páter dokonat pozemskou pouť svoji v rájském obleku s kaučukovým límečkem. Ovšem dle kostí bylo znáti, že si tu zběhlený černý pán hověl nejméně deset let a za ten čas z jeho svatého roucha si už dávno nadělali brouci a červi záslony do oken.

"Well, ty jsi už dokázal," povídám mu, "a už nebudeš zpovídat mladé holky a vyzvídat na nich jich milostná dobrodružství, dobře ti tak, dobře ti tady sto chuti nechat, ale rád bych si tě přece vzal domů, abys obohatil moji sbírku starožitností a nepotřebných věcí." Rozmlouvaje tak s kostlivcem, který na moje poznámky se jen šklebil, rozhodl jsem se vzít si ho kousek s sebou, i seberu tedy malé kůstky z jeho svatě nohy, nastrkám je ho kapsy, lebku si uvážu na řemen od kodaku, pár hnátů pod pažďí a jechám znovu k hotelu. Kdo by byl řekl, že ještě dnes půjdu na funus, či vlastně s funusem. Smutný to byl ale průvod, pane biskupe, smutný. Žádné zvony, žádné hrany, ani zpěváci, ani ministranci ani requie. Jo, jo, tak svět odplácí, a páter přizvukuje: klap—tak, klap—tak.

Do hotelu jsem se dostal s páterem asi po třetí hodině. Veselá společnost seděla na porčí a vítala mě, co že to nesu. Jakmile ale spatřila "úsměv" mého společníka, začala je všechny najednou chytat posunčina. Ženské břískaly až hanba poslouchat, chytaly se za hlavu, snad ze zármutku nad velebníčkem a utíkaly pryč, zatím co hrdinější Adamové pokolení když se uklidnilo, velice se zajímalo o mého společníka a všichni najednou se vyptávali, kde že jsem se s ním sešel. Jakýsi profous mermomocí chtěl ho ode mne koupit, nu a jelikož já posvěceného pána nepotřebuji za živa ani po smrti, tož jsem mu ho dal, a pověděl mu ještě, kde ho může dostatí ještě další koušky. Měl z toho starý profous takovou radost, že častoval každého v hotelu, mimo velebníka, tomu jsme nedali nic, ten toho vypil dost za živa.

Pobyl jsem v Crater Hotelu celkem osm dní, počítaje v to též tři dny pochodu na vrchol hory Mauna Loa. Počasí bylo velmi příznivé, noci značně chladné, než dni přiměřeně teplé. Seznámil jsem se s několika turisty, a tak utvořili jsme společnost, která od časného rána do pozdního večera potloukala se po okolí. Není Kilauea jediné místo, které stojí za podívání. Asi 20 vyhaslých kráterů v okolí Kilauea, od 250 do 1100 střeovic hlubokých, které jako ohromný trychtýř do země se propadávaly, poskytují pěkné výzumné pochody mimo mnoho zajímavostí, jež jsme ovšem neopomenuli navštívit, a do mnohých i na dno se dostatí. Ohromné podzemní jeskyně a chodby veliké, na míle dlouhé, prolezli jsme křížem krážem, a cestu na vrchol Mauna Loa, kterou počítám za jednu nejkrásnější ve svém životě, vykonali jsme za tři dny. 35 mil ujítí za jeden den nebylo nikterak mnoho, když už jsme si na to zvykli. Tak počítati mohu, že ve čtyřech dnech po sobě jdoucích nalézal jsem se od 11000 střeovic pod zemí, do 13.675 střeovic nad hladinou mořskou. V týchž dnech plouhal jsem se po kolena ve sněhu, kdy zuby zimou drkotaly a přes den na to stál jsem u sopečného jícnu, jehož teplota byla 2000 stupňů a kde by sněhová koule nevydržela ani stotinu vteřiny. Snad nikde jinde na světě, nemůže člověk zažítí takových, sobě úplně si odporujících dojmů, jako na Hawaii. Veliká kniha nestačila by k popsání toho všeho, z čehož sama Kilauea zaujala by dobrou polovíčku. — A nyní vrátiv se zpět, cítím se úplně spokojen, neb viděl jsem Kilauea, největší živou sopku světa.

VEČER.

Ve přítmi modravém se úzký pokoj smrákal.
Vlahý dech jarního večera okny splýval.
Klavíru hlas melancholicky plakal
a suggestivně srdce rozdechával.

Co vše v něm zpívalo? Sen mládí, touha, tichá,
vzlyk prvňích sklamaní i kouzlo lásky prvě,
radost i žal, odřikání i pýcha,
a nespoutaný, vášnivý hlas krve.

To zpíval život v rytmu rozdechvání,
svým hofem lkal i třeptným smíchem lákal,
co zatím někdo v koutě sešefelem
do slani hlavu tisk'. A zdálo se, že plakal.

Poslání moderní ženy.

Napsala Ludmila Kuchařová-Foxleecová.

LUDMILA K. FOXLEE,
autorka.

Byla doba, kdy jsem se považovala za nešťastnou proto, že jsem se nenarodila mužem. Zdálo se mi, že muž má o mnoho více svobody i příležitosti dobře se uplatnit než žena. Nezamlouvalo se mi nikterak pole činnosti, které se ženě do nedávna výhradně odkazovalo a zdálo se mi urážkou její inteligence, hned v dívčích letech jí říci, že celý život bude museti věnovati se nekonečné, věčně se opakující domácí práci, a že to není praktické, aby se na něco jiného připravovala. Nepohrdala jsem domácí prací, již má každá dívka v základech rozuměti, nechť hodlá věnovati se jakémukoliv povolání. Jen se mi stále zdála něčím všedním, něčím, co každá dívka má si osvojit tak hravě, jako psaní a čtení. Volala tu nutnost, aby každá dívka přiučila se nějakému řemeslu, aneb se připravila pro nějakou profesi, aby mohla býti vždy samostatnou a nemusela přijímati sňatek jako životní zaopatření.

Svět stále pokračuje, a jedno nepravdivé zařízení za druhým padá k zemi, aby učinilo se místo pro pravdu, pro rozumnější zákony a obyčeje. Pomalu si žena razila cestu do velkého světa, tak že byla připravena a schopna muže v mnoha místech zastati, když vypukla velká světová válka. A dnes musí se účastniti práce ve velkém světě, má-li šťastně zakončen býti úkol, který si velké demokratické národy předsevzaly: zkrocení Němců, aby se naučili chovati se slušně vůči ostatním lidem ve světě. —

Dnes nemusí žádná žena litovati, že se narodila ženou: má nyní celý svět před sebou otevřený, a je v něm vítána radostně, zvláště hodlá-li pracovati upřímně a oddaně, odkládajíc starý názor, který u ní dělal tvora vrtkavého, nespolehlivého. Theorie, že jest žena něčím tajemným, nepochopitelným, něčím, čeho se muž musí báti, když si to nepodmaní a nezotročí, vznikla v mysli bohatých a marnivých lenochů, kteří v ženě viděli hezkou a někdy nebezpečnou hračku. Tomu jsme už skoro docela odrostli a nyní si zvykáme viděti ženu pracovati všude ve světě s plnou vážností a zodpovědností. Jakou jsme byli zvyklí viděti u mužů. Jest to potěšitelné a znamená to pokrok, ač v mnoha místech se naříká, že ubývá počet porodů a tvrdí se, že tyto ubývati budou stále více, pakli se ženám dovolí hromadně do světa vycházeti a v něm zastávati práce, které kdysi náležely výhradně mužům.

A tu jsme u otázky: jaký jest vlastně úkol ženin ve světě? Odpověď jest stejná jaká by byla, kdybychom položili takovou otázku ohledně mužů. Museli bychom odpověděti: konati dobro, sloužiti dobru celé lidské společnosti.

Tomuto konání dobra nerozumí se vždy jasně. Když řeknete, že máme konati dobro, panuje domněnka, že to znamená choditi mezi chudé lidi a peníze a šatstvo jim dávat. Tento pojem o konání dobra ustupuje hlubšímu a širšímu pojmu o dobrodiní, neboť vidí každý intelligentní člověk, že chudoba a bída mají hlubší kořeny než jsou pouhé hmotné poměry zevnější, a že jest nutno hlouběji kopati, má-li zničen býti kořen veškerého zla, které se ve světě nalézá.

Pravé konání dobra jest svědomitě a s láskou zastávati svoji práci, o nikom zle nemluvit a nikomu vědomě neublížovati, pomáhati těm, kteří pomoci potřebují, a pravdu nade vše milovati a ji vždy hájiti. Takový program životní líbí se každému člověku, který je probudilý, a každý by rád vždy řídil se takovými pěknými zásadami. Je ale ve světě mnoho zla, ničemnosti, které k nám přichází zakuklené ve svůdném, hezkém rouše, abychom nepoznali na první pohled jejich ohyzdnost, a tyto nás svádí s pravé, úzké cesty, kterou jedině voliti může člověk spravedlnosti, dobroty a míru milovný. —

V čem zakořeněno jest to zlo, ten útlak, bída, nenávisť, závisť, nemoce, neudnost, které ve světě vidíme? V lidské mysli jsou zakořeněny; tam bují a svým jedovatým květem otravují život a přinášejí člověku utrpení a smrt. Není pro lidstvo žádného vykoupení z tohoto otroctví, dokavad co jedinci nepřičiníme se, abychom

v sobě přemohli zlo v každé formě, a vždy každou myšlenkou a každým činem byli věrni tomu jedinému, co se může zvatí bohem—dobru.

Uspokojivý výklad toho, co jest dobro, jest nesnadný, ale to nás nemusí zaraziti: jeť člověk základně dobrý tvor a když koná dobro, když obětuje se za jiné, jest blažený a cítí se býti v souladu s celým vesmírem. A naopak, když utiskuje jiné, aby tím získal hmotné bohatství pro sebe, když očerňuje jiné, když vědomě lže a jinak sestupuje pod přirozenou důstojnost lidskou, jest každý člověk nešťasten, duševně a někdy i tělesně nemocen. Vskutku každá myšlenka a každý čin vrací se k nám nazpět dříve nebo později, aby nám přinesla požehnání nebo kletbu, dle naší zásluhy.

Svět se takto nezdívá na tuto věc. Dosud všeobecně panuje domněnka, pakli člověk nedopouští se těch nejhrubších přestupků, jako jsou krádež nebo vražda, že jest čistým. V mysli své může nositi velikou nečistotu; není-li to znáti na zevnějšku, jest světem uznáván za člověka ctnostného. Toto bludné rozumování musí časem ustoupiti poznání, že jen tenkrát může člověk dosáhnouti výšiny pravé lidskosti, když svědomitě váží každou myšlenku a každý čin, a volí jen to, co se srovnává s lidskou důstojností a s jeho vrozenou dobrotou.

Tuto volbu provádíme stále, skoro v každé chvíli našeho života. Při práci a ve styku s lidmi musíme stále voliti mezi zlem a dobrem, mezi lží a pravdou. Probudilý člověk činí to vědomě; ten, který se ještě neprobudil zcela ze spánku neuvědomělosti, činí tak proto, že lidské zákony ho obklopují a chrání nejen před jinými, ale také před samým sebou. Pro člověka inteligentního není třeba zákonů: jeť on sám sobě zákonem, neboť ví, že jen v klidu je možno žiti krásně, radostně, a že každé přestoupení věčného zákona dobra přináší v zápětí trpkost a dlouhou řadu nepřijemností.

Do nedávna věřilo se všeobecně, že žena není schopna rozeznávati zlo od dobra, také že není schopna samostatně rozhodovati o velkých otázkách jejího života. — Možná, že také schopna nebyla, jsouc vychována ve víře, že je obmezeným a podřízeným tvorem, který musí k muži vzhlížeti pro moudrost, a který musí se jím nechati vésti. Nyní, když jsme shledali, že žena má také¹ mysl, v níž může rozum míti převahu, vidíme ženu důstojně zaujímati své místo po boku muže, a když jest rozumná, předčí jej někdy v pevné oddanosti dobru.

Že jest dnes žena velkým činitelem v pochodu lidstva k lepšímu pojmu o významu života jest zjevno každému. Přála bych si jen, aby se všechny ženy co nejdříve probudily z mesmerického spánku, v němž se jim zdálo, že nemohou se vyšítnouti tak vysoko jako muž proto, že jsou ženského pohlaví. Přála bych si, aby vše, čeho se dotknou, posvětily dobrotou, aby byly tak matkami lepšího, budoucího světa.

Ženin mateřský genius není ztracen, pakli sama nemá dítky. Ona přenáší na všechny práci, kterou jest jí konati tu mateřskou něžnost, vážnost, dobrotu, starostlivost, a pečlivost o věci, které muže nudí a jemu se zdají příliš malichernými. Svět je o to lepší a bohatší a svět potřebuje její dobrý vliv, vždyť příliš dlouho byl jednostranně řízen. Jako jest v domácnosti třeba otce a matky, aby zachována byla rovnováha v řízení života rodinného, tak i svět potřebuje názorů a citů obou pohlaví; jeť svět také jen velkou domácností!

Válka nám ženám přinesla skvělou příležitost dokázati světu, že naše mysl může býti tak spolehlivá jako jest mysl mužská, a že se dá vycvičiti pro každou práci, na jejíž provedení naše tělesné síly stačí. Té příležitosti musíme moudře použiti, jako to učinily ženy v Evropě, zvláště v Anglii, kde vzbudily obdiv svou vytrvalostí, obětavostí a schopností přizpůsobiti se podivným, nezvyklým poměrům.

S válkou povstaly nové poměry, z nichž není už návratu ku starým. Ženino postavení ve světě se značně změnilo, a proto moudrá je ta matka, která dceru svou tak vychovává, aby si plně byla vědoma, že při vstupu do světa stane se jeho zodpovědnou občankou, která musí v něm pracovati a musí o jeho pokrok dbáti jako každý inteligentní mladý muž. Ustoupiti musí pouhá povrchní lživost a vzdělanost, které dříve stačily, aby uvedly dívku v stav manželský, jenž zdál se býti jedinou čestnou kariérou pro dívku. Na místo toho bude tu důkladná příprava pro nějakou profesi nebo řemeslo. To ovšem neznamená, že děvče nemá na sňatek pomýšleti; znamená to pouze, že vdavky mají býti věcí vedlejší v životě ženy jako jest ženění mužovo. —

Děvče, které se poddalo disciplíně, jakou si osvojení techniky některého řemesla vynucuje, bude rozumnější manželkou i matkou. Při osvojení si řemesla nebo profese učíme se znáti cenu času, peněz, i poctivé práce. Také si musíme připamatovati, že dívka, která samostatně může se o sebe starati, nemusí nikdy býti závislá na muži, a že jest vždycky schopna sama sebe uživiti i své dítky, jsou-li jaké, nechť přihodí se jejímu muži cokoliv.

Jest potřeba, aby rodiče střežili své děti, zvláště dcery, před lehkomyšlností a napomínali a vedli je k rozumnému užití každé hodiny. Škoda je každé vteřiny, která

promařena je při tom, co se dnes všeobecně zábavou nazývá. Je to vše ponejvíce sestrojeno jen aby napínalo nižší smysly, aby otupovalo vkus a ubíjelo každou jiskru touhy po vznešenějších věcech života. Je tuze mnoho dobrých knih, krásných obrazů a soch, a dojemně čistě hudby, s kterými bychom se měli obeznámíti, než aby se stále trpělo bezmyšlenkovitě ubíjením času, kterému se přezdívá zábava.

Také si musí ženy pamatovati, že naše vědomosti mohou se stále prohlubovati a rozšiřovati, což znamená, že se můžeme stále učití, stále něco nového se dovídati o našem oboru práce. Rozdíl mezi umělcem-mistrem a člověkem prostředním, který nikdy nevynikne, je ten, že umělec-mistr není nikdy spokojen s tím, co zná a stále hledá cestu, kterou by se více přiblížil pravdě a úplnému upokojení vnitřnímu, kdežto člověk prostřední vyšine se na jistý stupeň dovednosti a znalosti a tam zůstane státi. Jakou si zvolíme dráhu—tu, která je pohodlná a vede k nudné prostřednosti, aneb tu úzkou a hrbolatou dráhu, posetou ostrými trny námahy a odříkání, vedoucí ale k nejvyššímu stupni znalosti a dovednosti? Při domácí práci, při výchově dítek, v dílně, při školním vyučování, v knihovně, v kanceláři, na farmě—zkrátka, všude kde dnes žena pracuje, musí voliti první neb druhou dráhu. Máme svědectví, že mnoho žen volí druhou dráhu; noviny jsou plny zpráv o jejich pěkných výkonech ve vládních kancelářích, v bankách, při Červeném kříži, ve vojenakých nemocnicích.— V každém oboru práce, v němž je žena dnes činná, je mnoho věcí, kterým se dosud důkladně nerozumí a které ona může prozkoumati a osvětliti světlem nových vědomostí. Nemůže se už vymlouvat na to, že je ženou a že proto nemusí své schopnosti a znalosti zdokonalovati. Dnes je velká nouze o schopné, inteligentní pracovníky, a člověk bdělý připravuje se stále pro větší práci a zodpovědnost, a je ochoten kdekoliv přiučiti se tomu, co by zaokrouhlilo a doplnilo jeho znalosti.

Za tímto nabádáním k studiu a k přípravě pro lepší postavení není názor, že člověk nemá si dopřáti oddechu, změny a zábavy. Jest to pouze upozornění, že jest třeba opatrně a rozumně nakládati s naším volným časem, aby nebyl zmařen bezmyšlenkovitě v proudy, v jakém kráčí tak mnoho lidí. Jest dobře hned z mládí učiti se vážit si volného času a s ním rozumně nakládati. Když pak mladý člověk připravuje se vstoupiti do světa, není třeba ho napomínati, aby se přičinil ve svém vyvoleném studiu a práci: sám dbá o to, aby zcela porozuměl své věci a dosáhl rychle bezvadnou techniku, bez které nemůže býti mistrný pianista, švec, architekt, krejčí, malíř, aneb jakýkoliv řemeslník nebo umělec. Každé zaměstnání má své tajnosti, které se nám odkrývají jen dle toho, s jakou upřímností a láskou se věnujeme jeho provozování. Smetana napsal svou "Libuši" a Händel své oratorio "Messiáš" po velmi dlouhé přípravě. Celá řada velkých skladeb byla sestavena oběma mistry než vykryštalisovala se v jich mysli bezvadná ta díla. Nebojme se studovati, hledati, zkoumati, experimenty prováděti, do školy choditi. Vždyť dnes celý svět učí se věcem o kterých se mu sotva zdálo před pěti lety, jen abychem zvítězili nad šlehlým Němcem. —

Stáří ani mládí ani všeliké zevnější okolnosti našeho života nemusí nás obmezovati v našem počínání, a v našich tužbách, máme-li rozum a dobrou vůli učiti se a pracovati. Tak často slyším výmluvu: "Jsem na to už stará." Vidím tu pár jiskrných očí a dovedných rukou, které zajisté by se přizpůsobily nové práci a novým okolnostem, ale proto že dosáhla jejich majitelka stáří, které dle úsudku světa z ní dělá starou ženu, zřekne se dalšího pokroku, sedne si do koutka stařecké nečinnosti a netečnosti, a čeká na smrt. Proto se setkáváte pak všude s nespokojenými a nemocnými stárnoucími ženami.

Náš pojem o stáří také se mění, zejména o stáří žen. Dnes žena už nestárne v starém smyslu toho slova, to jest, neztrácí sílu a schopnost, nýbrž může se pravdivě říci, že její stárnutí jest pozvolné dozrávání v člověka, který má mysl dobře disciplinovanou zkušenostmi životními a proto jest cenným členem lidské společnosti. Už to, že pro starší ženy nejjíjí se v naší době stařecké módy jest známkou jejího vyšínutí se nad předsudky a zastaralé pojmy, které jí odsuzovaly k nečinnosti jakmile překročila padesátý rok, a někdy i dříve. Dnes jsou pro ni stejně roztomilé kloboučky a šaty jako jsou pro mladice, neboť jest nutno, aby vždy roztomile a důstojně vyhlížela, když vychází do světa, aby tu brala účast na politice a na každém důležitém hnutí, které jí hýbe.

Než budeme moci pravdivě říci, že jsme přemohly všechno, co nám překáželo na cestě úplného osvobození se od poddanství, v němž jsme ode dávna žily, mnoho dobré vzdělávací práce bude se museti provésti. V této přestupní době postavení ženinino mění se často přes noc. Rozumná žena nedá se zavésti mělkým sentimentalismem, ani chvilkovou módou, nýbrž vyvolí si takovou dráhu životní, jaká odpovídá hlasu jejího srdce a rozumu, její vnitřní potřebě.

A pak, necht' žijeme kdekoliv, necht' jest naše zaměstnání jakékoliv, volí-

me-li vždy pravdu a dobro za své vůdčí světlo, které má osvětliti naši cestu životem, nebudeme klopýtati a padatí, a bude nám dána síla, abychom jiným, kteří tak jasné nevidí, pomohly laskavě po drsné cestě. Jaké utrpení na sebe přivolávají lidé jen proto, že neumí aneb nechťí pravdě a dobru dáti přednost přede vším jiným! Není to vždy snadné, ba tuze často musíme zmužile bojovati za naše zásady nejen ve světě, ale také doma; ale každý takový boj přináší požehnání ve formě obnovení a vzrůstu duševní síly. Podniknouti se musí, nechceme-li ustoupiti před lízí a býti oloupeny o své zásady.

Dobré zásady jsou zásadami jen tenkrát, když se jimi důsledně řídíme a jim jsme věrny v každé době. Osmělme se mítí velké ideály a zásady a jim býti věrny, vždyť naše ideály řídí a zbarvují náš život. Těch, kteří se spokojili s nudnou prostředností vidíme kolem nás mnoho. Nebud'me z těch, ale jako ve svém povolání volíme nejvyšší stupeň dokonalosti co cíl, který jedině nás může uspokojiti, tak v životě zvolme si nejvyšší ideál lidskosti za svůj vzor životní a jemu bud'me věrny.— Pokaždé kdy dobro v nás zvítězí nad náklonností ke zlu stáváme se nejen my lepší, ale také svět zbaven byl jedné částičky zla a daleko sáhajícími následky. Až všichni lidé naučí se ovládati sebe ve prospěch dobra, nastane onen velký obrat k lepšímu žití, o kterém básníci už tak dávno sní. Přiložme tedy, my ženy dvacátého století, ruku k velkému dílu a vydatně pomozme přetvořiti svět. To je ta největší tvůrčí práce a to je poslání moderní ženy.

Ženy a válka.

Napsala M. Ir. Folková-Bělohlavá.

Již v mnohých dřívějších válkách jednotlivé ženy hrály důležité úlohy. O hrdinství některých napsány byly knihy a činy jiných, známé jen menšímu množství lidí, byly časem zapomenuty. V žádné dosud válce nebraly však ženy takovou účast na činnosti, práci, obětech i řízení událostí, jako to činí v této velké válce světové.

Většina z nás ví o tom, co konají ženy prostřednictvím Červeného Kříže pro raněné na frontách, pro nešťastníky v zemích nepřitelem zabraných a pro uprchlíky z krajin nepřitelem pustošených. Celé armády žen, které nemohou opustiti svých domovů, pomáhají bojujícím tím, že pletou pro ně doma teplé kusy oděvu, šijí nemocniční prádlo a dělají obvazy.

Zde dloužno vzpomenouti i na naše pracovitě Včelky, jichž organizace byla vyvolána v život válkou, které jsou většinou matkami, ženami a sestrami členů Československé armády. Sbírají peníze, pletou i šijou a starají se všemožně o ty naše Blanické rytíře, kteří jdou zachrániti vlast když jest s ní nejhůře.

Jiné ženy v celých zástupech odešly do Evropy a tam ve válkou postižených krajinách ošetřují raněné v nemocnicích a obsluhují unavené bojovnice v kantýnách.

Na počátku našeho vstoupení do války bylo k některým těm pracovnícím zprvu i naše vojsko nedůvěřivo. Když přijížděli vojíni do krajin, kde pro ně nic nebylo připraveno, kde často neustále dešť se z oblak lil a oni brodili se v bezedném blátě, tu není divu, že klesali na myslí a když přibyl první transport pracovníc Červeného Kříže do blízkosti jejich tábora, že ptali se jeden druhého s úsměškem: "Co tady ty ženské chtějí?" Ženy ty činily se všemožně, aby upravily kantýny útulně, ale málokterý z mužů použil z počátku jejich pohostinství. Nemohli zvyknouti přítomnosti žen v místech, kde dle jejich mínění, bylo zapotřebí jenom práce mužské.

Přicházeli ale brzy další bojovníci a byli překvapení, když jim utrmáceným po dlouhé cestě nabídnuto bylo v kantýně místo k posezení, koflík horké kávy neb čokolády a chutný zákusek. Domnívali se býti doma u svých matek nebo sester a ocenili pině každé laskavé slovo a úsměv těchto pracovníc. Dnes jsou již kantýny ty ve Francii uznávaným zařízením v táborech a vojíni po svém příjezdu jsou po lékařské prohlídce tam posíláni, aby se seznámili a v táboře zdomácněli. Kantýny tyto vítají vojína při jeho příchodu do Francie, na pochodu k frontě i při jeho návratu ze zákopů. Všude čeká na znaveného pohodlí a občerstvení, připravené rukou ženy. —

Nejsou to ale pouze pracovníce Červeného Kříže, které starají se o vojína naše ve Francii. Dopisovatel New York Times vypráví o jedné chýši Armády Spásy při silnici, kudy vojíni pochodovali, a ve které pracovníce této organizace připravovaly zákusky. Jedna z nich vyprávěla, že udělala za jeden den 49 jablkových pařtík a 2000 koblížek pro utrmácené vojína.

Zcela blízko fronty našel jinou chýši Armády Spásy, která neměla střechy, neb den před tím německý šrapnel tuto rozbil.

Uvnitř byla starší již přivítává žena mateřského vzhledu se svým manželem. Přijeli z Texasu. Jediný jejich syn byl v americké armádě na frontě. Ku pomoci měla paní této chýše dívku přes dvacet let starou, která přijela s nimi ze Soustátí a obě ženy pracovaly tam v nebezpečí života a hrozném nepohodlí, neustále ve spěchu, jen aby unavení vojáci (stará paní říkala jim "moji hoši") na cestě ze zákopů mohli dostat chutný zákusek a koflík dobré kávy.

Korrespondent, vída je unavené úmornou prací, nabídl jim projíždku ve svém automobilu dále od bitevní linie, aby se poněkud osvěžily a si odpočinuly, ale obě s poděkováním odmítly, řkouce, že potřebují všeho času k děláni pečiva a vaření kávy. Jen na jedno si stěžovaly tyto dvě hrdinné ženy, totiž, že nemají dovoleno jíti až do zákopů a tam podávati občerstvení umdleným bojovníkům.

"Myslíly jsme, že ti hoši taky potřebují někoho, kdo by se o ně staral tak jako to činí matky doma a proto jsme se rozhodly sem jíti a pomáhati zde jak toho naše slabé síly dovedou," vyprávěla stará žena korrespondentovi. "Přály bychom si jenom, kdybychom mohly pro ně udělati více. Věděly jsme, že hoši zde potřebují něco více než modliteb a zpěvů našich. Postrádají zde starostlivosti, péce a laskavosti domova a my chceme jim dáti něco z toho jak nejlépe to dovedeme. Prodáváme vše za to, co nás to stojí a milerádi bychom to těm našim hochům dávaly zdarma, jenom že pak bychom tu nemohly býti neb neměly bychom zač kupovati nové zásoby."

Jeden voják z Francie psal: "Jestli vůbec kde jest duševní posila pro povité americké mužství, pak jest to jistě v práci a věrné, laskavé pomoci žen zde i doma. Některé ženy zde prodělávají trampoty a nesnáze, že by leckterý muž před nimi couvnuł. Nestěžují si však a vítají nás vždycky s úsměvem a laskavým slovem. Jsou pro nás povzbuzením i pomocí zároveň."

Ošetřovatelky nemocných vyznamenávají se opět hrdiností a neohrožeností a v mnohých případech zaplatí svoji odhodlanost i svým životem. V této válce obzvláště, kdy Němec tak rád střílí a pouští bomby na nemocnice a jiné zařízení Červeného Kříže, jsou ošetřovatelky často v nebezpečí smrti.

Světový tento konflikt má ostatně mnoho mučednic, které ztratily svůj život ve službách lidskosti. Jednou z nejznámějších jest sl. Edith Cavellová, anglická ošetřovatelka v Bruselu, hlavním městě Belgie, která zastřelena byla Němci za to, že prý pomáhala uzdraveným francouzským a belgickým vojákům k útěku přes hranice. — Útlá, ale odvážná tato žena byla prozrazena jedním zvrhlým belgickým mladíkem, jenž chtěl prostopánsně žíti a nemáje na to dosti peněz, zaprodal se Němcům za špehouna. Předstíraje, že chce též za hranice, aby mohl bojovati proti Němcům, šel k sl. Cavellové a žádal ji, aby mu pomohla do Holandska. Když vše vyzvěděl, prozradil to na hlavním velitelství. Sl. Cavellová byla zatčena a dvanáctého října r. 1915 po třetí hodině ranní zastřelena. — Jinou hrdinnou ošetřovatelkou, která ztratila život ve věru války, byla paní Marie de Page-ová, manželka belgického lékaře.

Manžel její šel s králem a vojskem ustupujícím před hordami německých vojáků do Havru a paní de Page-ová, zanechavši nejmladšího synáčka u svých rodičů v Bruselu jej následovala. Nejstarší syn bojoval v zákopcích na první linii proti Němcům a druhý, sedmnáctiletý, cvičil se již, připraven jsa jíti brzy do boje. Paní Marie de Page-ová pracovala jako ošetřovatelka věrně po boku svého manžela dnem i nocí, až nemohla se již dívati děle na utrpení raněných krajanů, zaviněné částečně nedostatečným opatřením. Po poradě se svým manželem rozhodla se jíti do Ameriky a žádati o pomoc pro nešťastné vojsko belgické. Byla to krušná cesta pro ženu, ale paní de Page-ová ji vykonala. Přišla do Ameriky a zde přešla Soustátí od Nového Yorku až do San Franciska a všude po velkých městech získávala americká srdce svým prostým, nelíčeným vyprávěním o utrpení svého národa. Když našla zde pro svoji věc dostatečné přátele i hmotnou pomoc, spěchala zase nazpět do Evropy na ten malý kousek země, kde ještě byla svobodná, nepřitelem neobsazená Belgie. Její manžel a trpící krajané ji potřebovali a pak dostala zprávu z domova, že sedmnáctiletý syn již v krátké době půjde do prvních zákopů. Musila vsednouti na nejrychlejší loď, chtěla-li ještě zastihnouti svého mladšího syna před jeho odchodem do boje. Náhodou byla to zrovna jedna z největších, nejjistějších a nejrychlejších lodí, jež byla připravena k odjezdu. Byla to "Lusitania" a paní de Page-ová na ni vsedla, uspokojena výsledkem své cesty i plna naděje, že dojde za včas domů.

Lusitania byla Němci torpedována a potopena sedmého května r. 1915 a s ní našlo ve vlnách smrt svou 1198 lidí. Mezi těmi, jichž těla byla vylověna a ztotožněna, bylo i tělo paní Marie de Page. Cesta její ale nebyla marnou. Na podnět její a na uctění památky její byla za americké peníze postavena v keutku neobsazené Belgie dobře vybavená nemocnice, za kterou ona dala svůj život.

Tam ve vzdušných, světlých světnicích leží pečlivě ošetřovaní belgičtí ranění vojáci. Obsluhuje je dostatečný počet ošetřovatelek a na všechno dohlíží dr. de Page. Kdykoliv vyhlédne muž tento oknem ven, vidí hrob své manželky, jejíž tělo bylo převezeno a pohřbeno blízko nemocnice.

To jsou jenom dva zvláštní případy. Jest ještě mnoho jiných, jim podobných, ale líčení osudů všech těch mučednic této světové války, zabralo by samo celé svazky.

Pracovnice, o nichž dosud zde jest pojednáváno, pomáhají přímo bojovníkům, ale i jiný úkol vzaly na sebe ženy ve válkou postižených krajinách Francie.

Studentky z vysokých amerických učilišť procházejí zpustošenými krajinami Němci opuštěnými a pomáhají obyvatelstvu radou i pomocí.

Ubozí lidé, kteří ztratili vše a vrací se do zřícenin svého bývalého domova, jsou zoufalí a na mysl skleslí. Není ani divu, že ztratili chuť k další práci, energii k nové činnosti. Dostávají jistou podporu od své vlády, ale většina jich je tak ubita svým neštěstím, že nedělali by nic jiného, nežli seděli nad svým zpustošeným domovem, bédovali a toužili po smrti.

Mezi těmito chodí americké studentky, ženy to jak vysoce vzdělané tak i praktické a energické. Vyslechnou nářky a žaloby a pak řeknou: "Všechno to je opravdu zlé a žalostné, ale takových jako jste vy, jest tisíce jiných. Nechte minulost již býti a starejte se o přítomnost a budoucnost. My jsme zde, abychom vám pomohly." — Doktorky ošetřují raněné a ostatní radí, jak kde by se co dalo ve zříceninách upravit a dovážejí k tomu potřebný materiál. Vozí na automobilech stoly, postele, kamna, látky na šaty, botky i dřeváky. Kdo má peníze tomu prodávají, kdo jich nemá, toho případ dobře vyšetří a z peněz, které k účelu tomu sebraly, jej zaopatří. Ze sklepů vyvádějí ustrašené lidi, shledávají ztracené a rozprchlé děti, omyjí je, obličou, nakrmí a obdarují. Přinášejí s sebou pomoc duševní i hmotnou, probouzí naději v budoucnost a novou chuť k životu. —

Ode dávná věřilo se, že ženě nedostává se tělesné ani duševní síly k tomu, aby zastávala zodpovědná a důležitá zaměstnání. Nyní však následkem války není snad povolání, v němž by ženy nebyly zaměstnány a nebyly by se osvědčily. Jak se bývalý anglický premier Asquith vyslovil: "Nikdo z nás mužů nebyl by před válkou řekl, že ženy dokážou to, co dělají nyní. Domnívali jsme se vždy, že k práci takové nemají ani povahy ani dosti tělesné schopnosti." V následek toho, že muži zaměstnání jsou válečnictvím, ženy nastoupily na jejich místa. Dnes jsou ženy zaměstnány v arsenálech, v loděnicích a v závodech a dílnách všeho druhu, pomáhají při výrobě střeliva, při zhotovování aeroplánů i v přístavech při dovážení a nakládání zboží na lodi. —

V Rusku dostaly se ženy i přímo do válečnictví. Když muži zahazovali zbraně a nechali zemi svou na pospas nepříteli, vzhopily se ženy a utvořily tak zvané Bataliony smrti. Velitelkou jejich byla Marie Bočkarová, silná selská žena, která nikterak nevyňkala vzděláním. Brala do Batalionu smrti každou zdravou, silnou dívku nebo ženu, která projevila úmysl bojovati za vlast, a neohlížela se pranic na její mravy. Ona sama věřila, že když jde žena do boje, má zapomenouti na své pohlaví a má býti jenom vojínem a dle toho soudila i jiné.

Když ale přišlo toto ženské vojsko na frontu, tu ženy a dívky dobrého charakteru nechtěly býti pohromadě s druhými charakteru špatného a v tom byla jedna z hlavních příčin nezdaru Batalionu smrti. Druhou příčinou bylo, že Marie Bočkarová neuměla ve svém vojsku udržeti kázeň. Proto ale přece ženy tyto byly v boji, rvaly se jako démony a zajaly značné množství Němců.

Teprve když přivezena byla do petrohradské nemocnice Marie Bočkarová a s ní i jiné družky její raněné a od výbuchů šrapnelů omámené, uvěřili lidé, že ženy ty opravdu bojovaly.

Po svém uzdravení pokusila se Marie Bočkarová znovu o organizování ženského vojska a vedení ho na frontu. Bylo to v době, kdy Petrohrad byl ve zmatku druhé revoluce a Riga byla blízka pádu. Zatím organizoval se v Petrohradě druhý Batalion smrti, ale tentokrát ze samých inteligentních vybraných žen. Marie Bočkarová nabídla se jim za velitelku a vyzývala je, aby s ní šly na pomoc Rize, ale ženy ty nabídnutí jejího nepřijaly. Odjela proto do Moskvy, tam však ženy, které kolem sebe shromáždila, vypověděly jí poslušnost. Odjela tedy sama na frontu bojovat po boku mužů, ta však se již řídila. Žena ta při vši své nevzdělanosti a organizatorské nedostatečnosti jest zajímavým charakterem, neb o jejím upřímném vlastenectví a její hrdinskosti nemůže býti pochyby. Když nemohla vlast svoji zachrániti bojem, vydala se na dalekou cestu do Spojených Států, kde minulého července ve Washingtonu šla k prezidentu Wilsonovi i do senatu a, pomocí tlumočnicka, žádala o vojenskou pomoc pro Rusko. —

Druhý Batalion smrti hrál též svoji úlohu v bojích Ruska. Když v druhé revoluci bolševikové opanovali Petrohrad, a Kerenský uprchl do Zimního paláce, jen jeden tisíc vojnů zůstal k poslední obraně vlády, která byla proti separátnímu míru s Německem. Vojiny těmito byly ženy nového vybraného Batalionu smrti, které ukázaly se býti srdnatými obhájky své vlasti. Po tři hodiny urputného boje udržovaly bolševické vojsko od vpádu do Zimního paláce a vzdaly se teprve když válečné lodě přijely po Něvě a začaly palác bombardovati. Uvnitř paláce byla nemocnice a v ní na pět set raněných mužů a bojovnice svým vzdáním se zachránily nejen sebe, nýbrž i tyto raněné od jisté smrti.

Když později tázána byla velitelka druhého Batalionu smrti, někdejší učitelka v petrohradských školách, zda myslí, že jest to správné, aby ženy šly bojovati, tu se smutným úsměvem odpověděla: "Nikoliv, není to správné; žádná z nás nemyslí, že jest to správné. Ženy nejsou utvořeny pro válku. Nejsou dosti silně tělesně a nervy jejich nejsou s to vydržeti to strašné napjetí. Jest ta nesprávné a nepatřičné pro ženy do války jíti," dodávala, "ale my ruské ženy jsme to učiniti musily když muži zahodili zbraň a nechtěli brániti Rusko."

O tom, jakou úlohu hrály ženy v této válce na poli politickém a diplomatickém, mohly by býti napsány rovněž celé kapitoly, ale to již nespadá v rámec tohoto pojednání, jehož účelem jest ukázati, že v hrdinství a obětavosti ženy namnoze si nezadají s nejučtějšími muži.

Paměti českých osadníků v Americe.

František a Veronika Skočdopolovi.

FRANTIŠEK SKOČDOPOLE. — Pionýři mezi českými přistěhovanci jsou nyní opravdu již vzácní. Dne 26. června r. 1918 zemřel v El Reno, Okla., František Skočdopole ve vysokém věku 88 let a 3 měsíce. Jelikož velmi těžké jest pamatovati si celý životopis, pokusím se sestaviti aspoň tolik, co mi možno dle nalezených zápisků a doplním tím, co mně samotnému dobře známo jest. —

Ze zápisků našeho dědečka: Narodil jsem se dne 31. března r. 1830 v Humpolci v Čechách. Od svého šestého roku jsem chodil do evangelické školy, ja dítětem rodiny evangelické. Tato škola byla až na druhém konci města u samého hřbitova následkem zákazu školu vystavěti v části, kde všichni evangelci bydlili pohromadě. Tak jsem se hned z mládí učil poznávat mrzkost a mativost katolické hierarchie. Později však si protestanti zakoupili ve svém středu na lepším místě dům od mého strýce Jana Skočdopole, kde se můj otec narodil. Na tomto pozemku pak vystavěli si kostel a školu. — Bohužel, že úřední zápisky o těchto záležitostech shořely když lehla popelem radnice a tudíž co se zachovalo tradicí, není přesné. Do této nové školy jsem chodil ještě nějaký čas a s probouzejícím se vlastenečtím jsem též se účastnil při hraní divadla se školními dětmi. Pak jsem se učil řemeslu soukenníckému. R. 1845 jsem se stal mistrem. — Události politické roku 1848 našly v našem

městě mnoho horlivých účastníků a hned po prohlášení konstituce již dne 19. března slavnostně byla zorganizována národní stráž, všeobecně národní gardou zvaná, čítající 200 mužů. I já jsem byl horlivým jejím členem. Jakmile byl dáno znamení bubnem, hned jeden každý nechal každé práce, byť sebe důležitější a chvátal do cvičení. Byl to život veselý a rušný, škoda jen, že lid nepochopil význam konstituce. Dne 8. července 1848 byl Karel Havlíček zvolen za říšského poslance v Humpolci a dne 15.

července přijel z Německého Brodu do Humpolce se účastnit národní slavnosti přijetí mandátu a zavázal se konati povinnost na něho vloženou. Slavnost tato byla skutečně národní, nadšená, velkolepá. Následkem zvolení Havlíčka do říšské rady bylo, že muselo ministerstvo zatknoutého národního bojovníka okamžitě propustiti na svobodu. Den 15. července s triumfálním vjezdem Havlíčka do českého města byl nejpádnější odpovědí národa ministerstvu. Již od Skály stáli humpolečtí gardisté podél silnice vítající jej zároveň s četnými zástupci okolního lidu. V radnici byl Havlíček uvítán zástupci všech voličích obcí. Případných řečí nechybělo a slavný den byl vesele zakončen v hesedě "U bílého beránka". Druhého dne vrátil se Havlíček do Německého Brodu se stejnou slávou. Bohužel že tentokrát neskončil den tak slavně a vesele, nýbrž krvavě. Havlíčka totiž vyprovázeli Maxm. Bečvář, Josef Procházka, Frant. Nápravník a Frant. Krajník ve stejnokroji národní stráže. Nazpět jeli přes Petrkov a zůstali přes obéd. Chystajíce se k odjezdu, byli přepadeni z nenadání statkářem V—ým a kupcem L—ým z Německého Brodu, svými politickými odpůrci. Humpoleští nechtíce užiti zbraní, hájili se holýma rukama. Bečvář, Krajník a Procházka byli nebezpečně zraněni. To jsou moje vzpomínky z roku 1848. — Po smrti Havlíčkova byla zasazena bronzová deska na jeho rodný dům v Borové, kteréžto slavnosti jsem se též účastnil. Nikdy jsem neviděl tolik lidu pohromadě jako na této slavnosti. —

Roku 1849, když Rakousko válčilo s Uhrami na potlačení revoluce, měl jsem nařizeno jíti k odvodu, ale místo abych se dostavil na radnici, chodil jsem po polích a po lesích a večer jsem šel k dědečkovi a tam jsem byl schován. Když jsem se nedostavil k odvodu, dostali rodiče vojáka "na exekuci". Museli jej živit a platit mu, ale netrvalo to dlouho, jen asi deset dní. Povstání v Uhrách bylo zlomeno, mír nastal, voják odešel a já šel domů. K odvodu pak jsem byl povolán teprve následujícího roku. Otec šel se mnou a spravil to s odvodním lékařem, tak že mě uznali za neschopného vojenské služby za poplatek sto zlatých.

Roku 1852 otec zemřel a já s matkou provozoval dále řemeslo a pole obstarával, jsa z bratrů doma nejstarší. Následujícího roku dne 1. listopadu jsem se oženil a to s Veronikou Trnkovou, dcerou Kašpara a Veroniky Trnkových.

V těch dobách řemeslo soukennické šlo dobře. Po první tři roky dělali jsme nejvíce sukna pro vojsko a hezké peníze jsme si zahospodařili. Roku 1856, když krmská válka trvala již druhý rok, byl suken nedostatek. Cena kusu (asi 17 metrů) vystoupila z 30 zlatých na 50—55 zlatých. Cech právě vyjednával o nové dodávce. Ve vešice bouřlivé schůzi rozhodla většina, aby byl kontrakt vládě vrácen, neboť se očekávalo, že ceny vlny jistě stoupnou a že se docílí vyšších cen za sukna. K tomu neprozřetelnému jednání byli soukenníci především svedeni neobyčejnými nabídkami zchytralých překupníků pro stát. Zatím byl neočekávaně ujednán dne 30. března r. 1856 mír a humpolečtí měli spousty drahé vlny a suken, ale neměli kontraktu. Kus sukna ceněný na 55 zlatých neměl ceny v krátkém čase ani 25 zlatých. Tato rána byla tím krutější, že v té době věnovali se všichni soukenníci výrobě suken pro vojsko, které byli nuceni po domácích trzích lacino prodávati. Tak jsem skoro o celé své jmění přišel. Však se zbytky jmění a neúmornou pilností jsem si zase pomohl, koupil jsem dům a stroje. Ale bratři Vojtěch a Václav mne přiměli, bych s nimi vstoupil do spolku. Vyprodali jsme pole a vystavěli továrnu na sukna. Nepraktičtí jsouce, dělali jsme veškerá zařízení velmi nákladná a tím na se uvalili notný dluh a řemeslo šlo kulhavě. Ve dvou rocích továrna shořela. Z pojištění jsme zaplatili dluhy a nám pak nezbylo ničeho k novému začátku. Bratři Vojtěch i Václav se brzy po ohni odebrali do Ameriky a na mne zbylo doma vyrovnávání majetku. Rozhodnul jsem se tedy své bratry do Ameriky následovati. Dne 21. května 1874 jsem vyjel z Humpolce s Kašparem Kocianem. Jeli jsme sami dva, rodiny nechavše zatím doma a 30. května jsme sedli v Bremách na loď. Dne 13. června jsme přistáli v New Yorku a hned 15. června nás vlak unášel do Chicaga, kamž jsme 17. šťastně dojeli. V Chicagu jsme byli u Matouše Hrejsy do 15. července, pak jsme jeli do Muscoda ve Wisconsinu, kde Kocian šel k svému bratru na farmu a já jsem pracoval přes žně u Augusta Lešovského. Krajan Lešovský si nedůvěřoval mě se přímo zeptat, zdali bych u něho chtěl pracovat přes žně, tak se obrátil dřív na Kociana s otázkou, zdali by se mě mohl optati. Po žních jsem vzal práci v továrně a na výrobu duhovin na soudky. Mezitím časem přijela moje rodina do Nového Yorku a ubytovali se zatím u našich krajanů. Bylo jim raděno, aby tam zůstali a naučili se dělati doutníky. Přijel jsem s nimi a dělali jsme doutníky pět roků. Tamější život a poměry se nám nezamlouvaly, proto že neslibovaly žádnou budoucnost. Proto jsme se rozhodli usaditi se na farmě v Minnesotě.

Však farmaření samo o sobě nebylo tak lehké, jak by se zdálo. Předně jsem té práci nebyl zvyklý; nikdy jsem s potahem nepracoval, tedy jsem si musel zjednatí dělníka. První rok úroda kroupy takřka zničily a kdyby moje obě dcery nebyly zů-

staly v New Yorku a neposílaly nám peníze, byl bych farmu neudržel. Druhý rok byla úroda lepší a obě dcery přijely a pomáhaly s hospodářstvím a pak už to šlo veseleji. V únoru 1881 se provdala dcera Julie za Hynka Breuera a druhá dcera Fanny za Pavla Fundu v červnu téhož roku.

Farma se zlepšila a přinášela každým rokem lepší úrodu. Farmaření by se mi bylo dosti líbilo, kdyby můj hoch byl chtěl zůstat na farmě. Ale nebyl příliš silný pro farmaření, tedy si našel práci v Nové Praze na poště. V roce 1886 zeť Funda si založil doutníkářskou dílnu v Nové Praze a dva roky později druhý zeť Hynek Breuer slévárnu a strojíckou dílnu, jsa vyučen řemeslu tomu hned v Čechách a my staří jsme zůstali na farmě sami, což nás omrzelo a tedy jsem farmu prodal a odstěhoval se také do Nové Prahy. Později jsem vykoupil společnost zeť Breuera v jeho strojícké dílně.

Zde končí zápisky našeho dědečka, k nimž dodávám: Působili jsme společně po šestnáct let, když jsem shledal, že nové státy a rychle se zmáhající města na americkém západě skytají skvělé vyhlídky podobným dílnám jakou byla naše. Po výměně mnoha dopisů podnikl jsem první výzkumnou cestu do Oklahomy. Byl jsem překvapen tím, co jsem shledal, neboť jsem neočekával takový rozmach v krátké době. — Rozhodl jsem se přestěhovat náš podnik do Oklahomy a hned jsem se připravoval k přemístění naší dílny do El Rena. Po prodání všeho nemovitého majetku přestěhovali jsme všechny stroje a vystavěli v El Reno dílnu, jež je jedinou českou strojírnou v Oklahomě. Ku konci podotknouti sluší, že úmrtím Františka Skočdopole jeho patriotický duch nevymřel, neboť jeho nejstarší vnuk Fred Funda jest již delší čas u inženýrského sboru ve vojsku Spojených Států ve Francii a nejmladší vnuk Ervin Skočdopole je v Arizoně ve vojenské laboratoři.

H. Breuer.

Štěpán Novosad.

ŠTĚPÁN NOVOSAD, East Bernard, Texas. — Hospodin přislíbil kdysi praroci Abrahamovi, že rozmnoží pokolení jeho jako písek na břehu mořském. Jestliže dá podobný slib prvnímu Mikeskovi, Kuběnovi a Novosadovi, když se před 50ti a více lety z Moravy vydávali do zaslíbené země za tou velkou louží, není mi sice známo, ač udělal jich plemeni totéž co Abrahamovu tak jako tak. Cestujte po té obrovské texasské říši, která jest hezky větší než celé Rakousko, a všude tam, kde ozývá se mluva česká, najdete nějakého Mikesku, Kuběnu nebo Novosada. Přál bych si spracovati pro příští ročník kalendáře rodokmen rodiny Mikesků v Texasu a jestli se mi dostane jich pomoci a spolupůsobení, stane se tak. Letos vybral jsem za první příspěvek do kalendáře ze slunného jihu jednoho z četných Novosadů, a sice starého horeovníka národního, Štěpána Novosada z East Bernard. Navštívil jsem jej na jeho pěkné farmě, asi tři míle za městem, kde mi vyprávěl následovně: 'Jsem Moravanem, jako většina našinců v Texasu a sice spatřil jsem prvně světlo tohoto hamižného světa dne 8. srpna roku 1855 v Jablůnce, okres Vsetín, na krásné, družné Moravěnce, jako pátý hoch z deseti dětí otce Jana Novosada a matky Anny, rozené Martínkové, též z Jablůnky. Rodina byla přísně protestant-

ská, hned od těch dob, kdy Chelčický a jeho Moravští bratři pokoušeli se první v Evropě prováděti v praktickém životě Kristovy demokratické ideje lásky, bratrství a rovnosti všech. Otec můj byl gruntovníkem, ale starostí o budoucnost desetičlenné rodiny těžce na něho doléhaly. Když pak roku 1867 zemřel, stalo se břemeno matce nesnesitelným. Proto jakmile jsem měl dvanáct let, musel jsem se starati o sebe sám. Až do toho věku jsem chodil do místní obecné školy, kterou vyučoval učitel Štorf. Pak jsem šel na práci k bratrovi Tomšovi, jenž se přiznal k Husárcům a k sestře Rozalii Lukášové do Růžce. V roce 1870 přijel do svého starého domova na návštěvu z Ameriky Tomáš Batler a ten přivedl v okolí první vystěhovalecký proud.

A tak o vánocích roku 1871 vydala se naše rodina s matkou na cestu za moře. Cílem našim byl Texas. Jeli jsme kromě matky bratr Jan se ženou a hochem, bratr Josef, já a sestra Marie. Jeli jsme přes Přerov na Prahu a do přístaviště v Bremen, kde se o nás postarali Karesch a Štocký. Na lodi jsme byli jen my Češi, ostatní cestující byli Němci. Cesta nám trvala 5 týdnů, neb jsme se stavěli ve Francii a v Havaně na Kubě 3 dny. Na začátku března roku 1872 jsme stanuli prvně na půdě této avobodné země a sice v Galvestoně, kde měl tehdy Eda Knížek hotel pro vystěhovalce. Jeli jsme do okresu Fayette, kde byla první velká česká osada na Rossprairie. — Columbus byla poslední železniční stanice a odtamtud jsme jeli vozem k nejstarší sestře, Kat. Hruškové, která byla v Americe již 16 let. Zůstali jsme s Hruškovým. Bratr Jan, jenž mi cestu zaplatil, zrentoval si 20 akrů pod bavlnu a kornu a já si u něj cestu oddělával. Matka byla u bratra Jana a také tam roku 1893 zemřela. — Pro mne byly začátky těžké, neb plat byl malý a já byl poukázán jen na práci rukou svých. Pracoval jsem pro Jířího Rožnovjaka a u Hrušků 2 roky, u Ječmínka 4 roky. Tehdy na Ross Prairii byly nejstarší usazené rodiny Ječmínkové, Pavel Hříbek, Josef Hlavatý, Vincenc Rypl, Deščínský a jiní pionéři nejstarší slované osady v našem státu. Tam byla také postavena první česká škola a nazývána "Osvěta". August Hajdušek byl prvním učitelem. — V roce 1881 jsem se oženil s Františkou Ryplovou, dcerou jednoho z prvních českých emigrantů v Texasu, Vincence Rypla, jenž zde byl již před občanskou válkou a schovával se po lesích, aby jej nechytili do jízny armády. Pocházeli z Černé na Moravě. Moje manželka jest však rozena již zde v Americe. — Naše začátky byly také krušné. Začali jsme rentovat od Ječmínka a od Hrušky. Konečně jsme si trochu pomohli, že jsme mohli koupiti svoje vlastní a sice u Reva na řece Colorado mezi Lagrange a Ellinger. Tam jsme pracovali a lopotili se 17 let. — První noviny jsem začal odbírat Američan pana Geringera a sice hned druhý rok jak začal vycházet. Pak jsem podporoval všechny český tisk v Texasu, neb noviny byly vzácné. Těšili jsme se na každé číslo až přijde a to jsme četli všechno a přemýšleli i debatovali o tom, co v nich bylo. Dnes toho lidí berou někde kupy a ani to nečtou. Náš první český list zde byl Slovan v Lagrange a pak tam založil Lydiak Svobodu, která se udržela do dnešního dne. Prvně jsem přistoupil jako zakládající člen k Č. S. P. S. a sice k řádu na Ellinger, jenž byl druhým v Texasu. Řád na Flatonii byl uveden o den dříve. Dne 28. dubna roku 1884 nás uváděl Max. Kirchman. Bylo nás zakládajících členů 16 a z těch jsme dnes již jen 3 na živu: Tomáš Hruška, Josef Rypl a já. Náš spolek pokračoval velmi dobře. Ačkoliv mnoho členů se hlásilo jinak ku církvi katolické, dobře jsme se snášeli a každý se přičiňoval, abychem i po stránce národnostní pokračovali. Postavili jsme si síň, hráli i divadla a vydržovali českou školu, kde vyučovali po nejvíce Frank Kalus a dcera Jana Kučery. O zábavy nebyla nouze. Snášeli jsme se dobře, ačkoliv se stíídala léta špatná s dobrými a peněz ani Fordek nebylo jako dnes. Za to ale bylo více dobré vůle, svornosti a obětavosti ku práci národní. — Dnes to vypadá v tamní nejstarší české osadě zcela jinak. Třetí generace česky nečte a skoro ani nemluví a pak sňatky mezi našinci a dětmi německého původu utlumily žár národního uvědomění a obětavosti na obou stranách. Žel, že na české mnohem více než na německé. Roku 1900 jsem vyprodal a odstěhoval se do okresu Wharton, kde jsem koupil při East Bernard 128 akrů od Jana Orsáka a na tom pozemku jsem dosud, ačkoliv po odchodu mého schovanice Jindřicha Novosada (my sami neměli jsme nikdy žádných dítek) skoro celý pozemek pronajímám a letos v podzimu odstěhujeme se úplně do městečka East Bernard "na vejminek". Když jsme se přistěhovali k East Bernard, tak už zde bylo asi 40 rodin našinců. Urbanec, Valenta a Šrubař byli prvními zakladateli. Na začátku se nám také valně nevedlo. Byly mokré roky, ale pak se to převrátilo a časy se zlepšily, že nikdo nemůže nařfkati, kdo se jen trochu přičiňil. Když se založila Texaaská Jednota, přestoupil jsem k ní od ČSPS. Náš řád v East Bernard patří k jedněm nejlepšíším. Naše síň nám sice vyhořela, ale právě se dostavuje krásná zděná budova, kde bude jeviště, aby nebyla zanedbávána divadla. Knihovnu máme velmi pěknou. Jen české školy postrádáme. Tahle třetí generace již o to valně nedbá. Z naší rodiny zůstaly dosud na živu tři sestry: Kateřina Hrušková, Anna Mikulášková a Marie Ryplová, všechny v Ross Prairii. Bratr Jan bývá při Ellinger. Jeden z jeho synů Jos. H. jest obchodníkem v East Bernard, druhý, Jan jest doma. Bratr Josef zemřel a jeho syni: Jan, Josef, Tomáš, Jindřich a Karel jsou většinou při East Bernard, Frank jest kdesi ve Francii v zákopech. Bratr Josef zemřel před 5 lety a dcera Marie s matkou jsou též u East Bernard. Mohu říci, že jsme nyní v našem stáří spokojeni a těšíme se, že před svou smrtí dočkáme se toho, že Čechy, Morava, Slezsko a Slovač, která úpí pod maďarským jhem, budou tvořiti jednu česko-slováckou republiku. Ten den, jestli se ho dočkáme, bude patřiti k nejkrásnějším našeho celého života.

(Ludvík W. Dongres.)

Václav Plaček.

římské hierarchie" a zanevřel na celé kněžství. Proto jej návrh tohoto velice svobodomyšlného kněze nezlákal. Odepřel jíti na kněžské studie, ba ani pana pátera, který se o něho staral, nenavštívil a jen mu vzkázal, že se půjde učít řemeslo. Sešel se teprve s ním po letech, než se dostal na faru do Drahobudic. Od svých školních let nebyl Plaček vůbec v kostele a svého syna doktora také v tom duchu vychoval.

Zatím co jeho kamarádi dále studovali, vyučil se Plaček pekařství v Mladé Boleslavi a v roce 1870 jako tisíce našich hochů, šel hledat štěstí do Babylonu nad Dunajem — do Vídně. Byl rozeným spolkařem a zvláště velikou zálibu měl pro divadlo a již jako chlapec nevynechal ani jedno představení ochotníků poděbradských a směl vždycky za kulisy, kde se mimovolně už vzdělával na budoucího ochotníka. Tenkrát ochotnické spolky hrály v zámecké kapli našeho nejčestějšího krále Jiříka z Poděbrad a Plaček pamatoval mnohé z her a pak si zařídil sám doma divadlo loutkové, k němuž si loutky sám vyřezal a sám ustrojil. Matka mu vždycky říkala, že z něho bude "Kašfk", tehdejší principál loutkového divadla, vedle Kopeckého nejlepší fidele takového podniku. Tak s ním to hraní divadla srostlo a i v New Yorku ještě zahrál si několikrát, as před patnácti léty se spolkem Hlahol-Dalibor, jelikož mu to dříve nebylo možno. V době, když přišel Plaček do Vídně počal se tam vyvinovati spolkový život, jenž nám tolik českých duší zachránil a jelikož tu už bylo mnoho krajanů z Poděbrad, vrhl se Plaček do spolkového života a stal se členem "Slovanské Omladiny". Později založena "Česko-Moravská Omladina" a pak spolek "Záboj". V těchto spolcích pěstovalo se divadlo a tu bylo přirozeno, že se Plaček účastnil činně všech her — ale ta zadržela pekařina, k vůli noční práci, byla mu v tom velmi na závod, tak že s ní raději seknul a příčiněním jednoho krajana dostal se ku strojnictví. V tomto oboru pracoval tak dlouho, než opustil veselé město nad Dunajem a po 13ti letém pobytu ve Vídni odebral se do Ameriky. Vyjel z Bremen 11. prosince 1881, právě po požáru Okružního Divadla ve Vídni a do New Yorku přijel na štědrý den.

Začal brzy pracovati při strojnictví, což byla velmi namahavá práce pro něho, jelikož nebyl dosti silným a proto toho brzy nechal. Přilíš se mu to nelíbilo a jelikož mu přátelé z Vídně stále dopisovali, měl chuť vrátiti se tam, zatím však počal pracovati u krajana Loefflera, jenž míval po dlouhá léta hostinec na Druhé Ave. mezi 53. a 54. ulicí známý pod jménem "Česká Beseda" V tu dobu byla 54. ulice mezi První a Druhou Ave. celá česká i s okolím, jelikož tu byla velká doutníkářská továrna Kerbsova, jenž držel též několik domů pro domácí práci.

VÁCLAV PLAČEK. — Pan Václav Plaček jest jedním z nejlepších příznivců našeho kalendáře a nejen že je sám jeho horlivým čtenářem, ale ještě jich obyčejně posílal, pokud tomu válka nezabránila, každý rok půl tuctu neb více do Čech svým přátelům a bývalým spolužákům, z nichž všichni zaujímají dobré postavení ve veřejném životě českém. Proto si zaslouží, abychom v tomto kalendáři uvedli i jeho. Jest to krajan, jenž při všech starostech životních nezapomínal a ani ještě dnes nezapomíná svých povinností k svému českému národu. —

Pan Václav Plaček narodil se 28. září 1851 v Poděbradech z chudých rodičů. Byl velice dobrým a schopným žákem a vzdor nezámožnosti mohl si zvoliti pohodlné živobytí, jak se všeobecně říká stavu kněžského, kdyby snad byl býval trochu méně všímavým a méně četl. Však jak sám praví, byl již od 14ti roků stáří svobodomyšlný: a přímo nevěrcem. Jelikož byl prvním žákem ve škole, zajímal se o něho fidele školy katecheta Václav Dejl, jenž mu velice přál a hleděl ho dostat do semináře v Hradci Královém a několikráte vzkázal jeho otci po měšťanostovi p. Hráským, že by si hoch vzal na starost a že by ho studie nic nestály. Však náš Plaček již tehdy četl v příloze Barákovy "Svobody" článek "Kramářství

Plaček pracoval u Loefflera tři roky a když tento jel na návštěvu do Čech řídil mu obchod. Zatím si stále dopisoval s přáteli ve Vídni, jež také pan Loeffler navštívil. Mezi těmi přáteli byla též jedna přítelkyně, kterou p. Loeffler přivezl s sebou co budoucí manželku Plačkova. Svatba následovala v roce 1884. Plačkovi měli dvě dítky: dcerušku a syna. Dceruška zemřela v útlém mládí a synem je oblíbený v New Yorku lékař Dr. Louis J. Plaček.

Když se náš krajan oženil, koupil hostinec na západní straně v 40. ulici blízko divadla Metropolitan a později na nátlak sládky Doelgera, jež mu radil, aby se přestěhoval mezi Čechy, hostinec prodal a zařídil si jiný hostinec na 32. ulici a První Ave. v českém sousedství, podmíněném ovšem zase doutníkářskou továrnou. Vedlo se mu dobře, když tu v roce 1894 postižen byl nemocí, jež jej upoutala po čtyři měsíce na lůžko a obchod závisel na manželce. Když se pozdravil, shledal, že obchod poklesl a přestěhoval se na druhou stranu Avenue, ale už to též za mnoho nestálo a v roce 1896 nechal hostinského obchodu v New Yorku docela. Měl pak ještě hostinské obchody v Astorii a jiných místech v Long Island City, až konečně v roce 1902 stal se jednatelem pojišťující společnosti Prudential, kde pracoval tak dlouho, až se jeho syn zařídil pro sebe, a nyní tráví u tohoto zbytek svého života.

Manželka našeho krajana Plačka zemřela 26. února 1918. Byla rozena Josefína Frankova z Meranu v Tyrolsku, tedy německého původu, a česky se naučila v Americe, hlavně proto, že později sem přijela sestra pana Plačka a v rodině se vždycky mluvilo česky, tak že i jeho syn Dr. Plaček dostal české vychování a jest dobrým Cecho-Američanem.

Pan Plaček zůstal vždy dobrým Čechem a ještě dnes podporuje všechny české podniky pokud jest mu to možné a milerád by byl i činným, kdyby mu lépe sloužily nohy. Jest však stížen nevyhlášenou nemocí, což jest jedinou, však zlou věcí, jež jej na stará kolena souží. Nedávno vyslovil přede mnou naději, že se přece dočká, až bude náš národ samostatným. Já věřím, že se toho nejen dočká, ale ještě po mnohá léta se bude těšiti ze zlaté svobody našeho milovaného národa, jelikož je jinak zdrav.

Jest třeba podotknouti, že pan Plaček v době, když se oženil, stal se členem řádu Jan E. Purkyně Č. S. P. S., ku kterému náleží dosud. Jos. Kuchař.

PETR WANNINGER. — Petr Wanninger jest jedním z nejstarších osadníků v New Yorku a jak již jeho jméno nasvědčuje, jest potomkem z rodu německého. — Jeho pradě přestěhoval se totiž do Čech z Bavor někdy v osmnáctém století. Rodina Wanningerova usadila se v Nové Kdyni a ovšem počestila se hned v prvním pokolení a náš Petr, když přijel do Ameriky, také jinak neuměl než česky. Jeho rodiče přijeli do New Yorku 8. srpna 1856 kdy Petrovi nebylo ještě úplné dvanáct let, byv zrozen dne 28. října 1844. Jeho rodiče František a Anna a strýc Wolfgang Wanninger je-li společně z Bremen po plachetní lodi a cesta trvala jim 54 dní.

Otec Petráv Frant. Wanninger byl kolářem a pracoval při svém řemesle a matka byla první českou porodní babičkou v New Yorku. Petr ovšem chopil se také hned práce a sice sdrhování tabáku, při čemž dostával obrovskou mzdu 75 centů týdně bez stravy, což ovšem byla skvělá pomoc rodičům. Chodil však do večerní anglické školy, tak že si dosti brzy osvojil angličtinu a s tím prvním "džabem" také brzy seknul. Dostal pak práci u jistého G. G. Fandyho, jež byl ve spojení s New Yorkskou bursou a tu už dostával \$3.00 týdně jako "office boy" a měl nejlepší příležitost k pěknému postupu, kdyby starý jeho zaměstnavatel byl nezemřel, čímž ztratil místo a na přání svého otce chytil se řemesla—doutníkářství.

V dubnu 1863 dal se Petr Wanninger zapsat do Národní Armády a to do Šestého pluku New Yorkského Comp C., kde sloužilo více Čechů, mezi nimi František

Petr Wanninger.

Schoen. Jeho pluk zůstal v New Yorku, jelikož tu byly nepokoje a několik černochů bylo utraceno. Sloužil však jen tři měsíce. Má dosud propouštějící listinu, která je zajímavá tím, že tam stojí, že Petr Wanninger je rozen v Německu, stát Čechy! (Born in Germany, State of Bohemia.)

Jeho otec měl později hostinec v čísle 100 Ridge ulice a Petr dělal dále při doutníkářství a vpomáhal zároveň otci v hostinci, což ho brzy omrzelo a on odejel na jih, totiž do Nashville, Tenn., kde pracoval pro armádní zásobovací Department až do ukončení války, kdy se zase navrátil do New Yorku. Pracoval při výrobě a opravách pytlů za slušnou mzdu \$55.00 měsíčně. Byly to pytle z lodí.

Po návratu do New Yorku pracoval co číšník u jistého C. Cortona v Perlové ulici, kde se scházivali většinou dohazovači bursovní. Pak se zase vrátil k doutníkářství a zůstal u toho odboru do dnešního dne. Wanninger získal si bez odporu dosti zásluh o organizovanou práci. Původně byl členem doutníkářské unie číslo 144, to jest anglické, když pak doutníkářská unie česká číslo 141 začala se následkem stěhování se doutníkářů z Kutné Hory v letech šedesátých vzmáhat a bylo jim třeba členů znalých jazyka anglického, přestoupil Wanninger k této české unii a zastupoval ji, jsa činným i v různých výborech a jest dosud jejím předsedou.

Když sem jeho rodina přijela, bylo tu ovšem málo Čechů a scházivali se u krajana Petra Kolbecka, malíře, rovněž rodáka z Nové Kdyně v jeho hostinci číslo 229 Bowery, kde také byla založena Slovanská Lípa. Spolkové schůze a zábavy se tu všechny tehdy pořádaly. V letech šedesátých, kdy se česká kolonie rozmáhala, schůzky konaly se pak u Hubáčka v Páté ulici. Jak připomenuto, přijel sem s rodiči Petrovými jeho strýc Wolfgang Wanninger, jenž byl později usazen v Manitowoc, Wis., a matka Šebestiana Kohouta, jenž měl doutníkářský obchod v Broome ulici, ještě když už česká čtvrť v dolejších městě přestala existovati. Otec Šebestiana Kohouta už zde byl se třemi syny a matka jeho přijela na téže lodi jako Wanningerové ještě se dvěma syny a třemi dcerami. Jedna z těchto dcer se provdala za Františka Brodského, zakladatele přeplavního obchodu, jenž dosud žije v Mount Vernon, N. Y., a jedna za krajana Bažanta, jehož dcera provdala se za zesnulého Františka Sováka a jehož syn J. Bažant žije ve čtvrti Bronx.

Vzdor dlouholetému pobytu v této zemi, zůstal Petr Wanninger dobrým Čechem a užitečným členem lidské společnosti a hlavně svých spoludělníků, ale na něco zapomněl. Jest totiž vzdor svým 74 rokům věku svého dosud — mláďencem. Přejeme mu, by toho mládeneckého života ještě hodně užil.

Jos. Kuchař.

Jos. V. Částka.

JOS. V. ČÁSTKA jest jedním z nejstarších osadníků v New Yorku, ne-li vůbec nejstarší, jak věkem tak i stálým pobytem ve východní metropoli a nepochybně, jsou-li někteří jeho vrstevníci, kteří se odstěhovali na západ, ještě na živu, že rádi se dočtou, že jest dosud živ a zdrav, čítaje "teprv" 83 roků stáří.

Náš krajan, Josef Částka narodil se v Malošově u Kutné Hory 20. května 1835. Vyučil se krejčovně a v roce 1864 se oženil, aby po třech letech na to odstěhoval se do zaslíbené země, což se stalo v roce 1867. Vyplul dne 1. května 1867 a přistál s manželkou v New Yorku dne 14. června, tak že na tu dobu to byla opravdu rychlá jízda, vezme-li se v úvahu, že se plavil po plachtovníku, což někdy trvalo až tři měsíce.

Po příjezdu do New Yorku ovšem bylo první jeho starostí dostat zaměstnání při svém řemesle, což tehdy nebylo tak snadné. Vypravuje, že žádal jistého krajana, aby ho vzal s sebou do dílny, což tento odepřel učiniti. Na radu některých krajanů, jichž tu tehdy mnoho nebylo, tak že se všichni znali, počal se učití doutníky. Musel jsem se pousmát, když mi pan Částka řekl, že na tu práci byl tehdy slabým a že musel při tom moc kašlat. Nu ovšem, musel nemít valného zdraví, když je mu teprv 83! Manželka spíše do toho "řemesla" měla chuť, ale jemu

se stýskalo po krejčovně a vyhledával sám příležitost, jak by dostal práci při svém. Jelikož uměl čísti německy, našel náhodou oznámku v německých novinách, kde firma Brook & Co., tehdy v Grand ul., hledala dělníky, a také tam práci dostal. Tu ovšem dal vale doutníkářství, kterému se beztoho nevyučil a začal pracovat při svém řemesle a manželka šila s ním, jako to dělala v Čechách. A při tom zůstal tak dlouho, dokud pracovat mohl.

Po svém příjezdu do New Yorku bydlel Částka nějaký čas ve Williamsburghu, nyní části Brooklyna, potom se přestěhoval do tak zvané české čtvrti v místech, kde začínají číslované ulice, do Clinton St. Dnes celé to okolí jest obsazeno Židy, jakož i okolí Páté ulice atd., kde bývala stará česká osada, jen že v té osadě Čechům nic nepatřilo, aspoň v tu dobu ne. Později se odstěhoval do sousedství nynější české čtvrti a bydlí tu dosud.

Manželé Částkovi slavili v roce 1914 zlatou svatbu, ale stará paní Částková zemřela 18. prosince 1916. Z manželství jejich vzešlo šest dětí, z nichž dvě zemřely v útlém věku. Nejstarší dcera Marie provdaná Jungová též zemřela a před několika roky zemřel syn Emil Částka, jenž vlastnil lékárnu po dru. Ševčíkovi na rohu 73. ulice a První Ave. Z dětí jsou na živu dcera Emilie, provdaná za Václava Zelenku, u nichž náš starý krajan žije a syn Louis Částka, jsoucí v městské službě co hasič.

Jos. V. Částka je činným po léta v českých spolecích a stál, abychom tak řekli, u kolébky spolkoého života českého v New Yorku. Jest zakládajícím členem prvního newyorského řádu Č. S. P. S., totiž Jan Amos Komenský číslo 10., jenž byl založen v roce 1876 a byl dlouholetým tajemníkem jeho až do nedávna. Dále je zakládajícím členem lože Jan Hus číslo 423 I. O. O. F. a jest dosud tajemníkem Bohemia Rebecca Lože, číslo 60, I. O. O. F., ač jak praví, by se toho už také rád zbavil. I zde jest členem zakládajícím.

Občanem stal se Částka v roce 1875 a tu vzpomíná našeho bývalého jednatele Vincence Petřika. Tehdy se naši lidé o občanské listy mnoho nestarali, ač to bylo hračkou je dostat, jelikož se žadatelům žádné otázky nekladly a za listy se nic neplatilo. Tedy jednoho dne Petřik přiměl Částku, aby si šel vyzvednout první list. Za svědka při druhém listu byl mu Jindřich Turek, jehož životopis nalézá se v kalendáři z minulého roku.

A tak ten náš starý krajan, jenž byl na doutníkářství slabým, trávil klidné stáří u své dcery a zetě p. Václava Zelenky, našeho odběratele.

Přejeme starému průkopníkovi těch klidných roků ještě co nejvíce!

Jos. Kuchař.

Paní MARIE JELÍNKOVÁ, vdova po krajanu FRANKU JELÍNKOVI z Crete Nebraska, jež spolu se svým manželem byla jednou z prvých osadníků a zákopníků Nebraska při řece Big Blue River, kde se dnes rozkládají nejkrásnější a nejpokročilejší české osady americké, popisuje takto svoje bohaté, nanejvýše zajímavé a pro každého příkladné zkušenosti za svého čtyřiašedesátiletého pobytu v Americe:

Bylo to roku 1854, když se moji rodiče s celou rodinou vystěhovali do Ameriky. Mně bylo teprve dvanáct roků. Jelo nás celkem čtrnáct rodin. Z naší rodiny jeli i můj dědeček a babička a můj bratr.

Moje rodné jméno bylo Marie Krajková. Narodila jsem se ve Střemách, okres Mělník a do školy jsem chodila do Nebužele, půl hodiny od naší vesničky vzdálené.

Náš odjezd do Ameriky byl velkou událostí pro celý širý kraj. Mnoho lidí nás doprovázelo značný kus cesty, když jsme na vozech odjížděli na Litoměřice. Někteří nám záviděli, jiní nás opět litovali a rozmnožovali náš strach před dalekou a nejistou cestou, jmenovitě před mořem, které si sotva kdo dovedl představit.

Vyjeli jsme začátkem srpna. Jelo se přes Mělník, kde jsme přešli přes Labe po pramicích. Cesta z vlasti vedla nás kolem vrchu Řípu. I z naší vesnice bylo Říp viděti, ale pouze jako převrácenou mísu s kouskem svíčky na vrchu dna. Nyní, když jsme jeli blízko kolem, vylezli jsme všichni až nahoru. Bylo to úchvatné podívání. Kam pohled dosáhl krásná úrodná rovina,

Pi. Marie Jelínková, vdova.

kteřou se vinou řeky Labe a Vltava a v dálce jest viděti jiné hory, mnohem vyšší nežli Říp. Tak jsme se loučili s vlastí na tom místě, kde před dávnými staletími dle báje stanul poprvé Čech na své daleké pouti a zvolil sobě kraj ten za sídlo.

Druhého dne jsme přijeli do Litoměřic, odkud jsme jeli malým parníčkem po Labi dolů. Byl sotva postačitelný pro naši výpravu a cesta byla dosti nepohodlná. Parníček měl jen jednu podlahu a nebyl kryt a tak jsme seděli celý den kolem zábradlí na žáru, který v ten čas byl dosti citelný. Za to jsme se však mohli obdivovat těm krásným skálám a horám podél řeky, jmenovitě, když jsme projížděli částí zvanou České Švýcarsko, kde je příroda nanejvýš divoká a skály podivných tvarů svírají řeku se všech stran. Tak jsme se dostali do Drážd'an, odkud jsme jeli po dráze do Lipska, kam jsme přijeli pozdě v noci. Tam nás nechali na nádraží čekat. Pan Jan Borecký byl našim průvodčím a šel se s některými mužskými členy výpravy podívat po našich zavazadlech. Tu přišel na nádraží nějaký agent, Čech a vyzval nás, abychom šli s ním, že nás pěkně ubytuje. Někteří mužové to schvalovali, tak nás naložil na dvoukolové káry a vezl nás někam daleko za město do hotelu, kde nás zavedl do třetího poschodí a vykázal nám tam světnice ku spaní. Také bylo prostřeno k jídlu, ač bylo již jedenáct hodin.

Jaké bylo překvapení našich mužských, kteří se byli shánět po zavazadlech, když přišli zpátky na nádraží a shledali, že jsme všichni pryč. Měli již s sebou agenta, na kterého jsme byli posláni a ten hned věděl, kam jsme se asi poděli, že nás onen jiný agent zatáhl do hotelu na konci města. Vzali tedy četníka a jeli pro nás. Ale lidé v hotelu nás nechtěli vydat a četník musel zakročit svou mocí. Tak jsme museli zpátky, což nebylo nic příjemného, neboť všechny děti, stahané po dlouhé cestě byly již uloženy v postelích. Ale agent, kterému jsme byli svěřeni nás doprovodil na jiné místo a pak s námi jel až do Hamburku.

V Hamburku jsme čekali týden na loď, která nás měla dopravit do Liverpoolu. Po té lodi jsme pak jeli dva dny a noc a byl to ošklivý kus cesty. Loď byla do vrchu naložena vinou, na které jsme také spali. Mnoho se nás z toho roztonalo, neb z vlny vycházel ošklivý zápach. Byli jsme rádi, když jsme přijeli do Hullu, odkud pak jsme byli posláni drahou do Liverpoolu. Tam jsme zase čekali týden, až byla loď, po které jsme měli jeti, naložena. Nikdy jsem neslyšela jak se ta loď jmenovala. Byl to parník, na kterém nás jelo sedm set. Nejvíce bylo na lodi Irčanů, se kterými jsme se nemohli dorozumět a kteří si dělali všade větší právo nežli ostatní cestující, protože znali řeč. Také bylo na lodi něco ruských židů. Cesta trvala osmadvacet dní a byli jsme šťastni, když jsme konečně spatřili břehy Ameriky. Poslední den na lodi přihodilo se mně neštěstí, které by se mi bylo mohlo státí osudným na celý můj život. Lodníci čistili loď a odtrhovali bedněnň, které hradilo bedny a kufry. Já jsem stála u naší bedny, která již byla dole a na které jsme ještě jedli než vyjdeme z lodě. V tom spustili lodníci kotvu a ořes způsobil, že jedna bedna z hořejska spadla dolů a mně na nohy zrovna pod kolena. Každý myslel, že mám obě nohy přeražené. Zavolali ihned lodního lékaře, který prohlásil k uklidnění mých polekaných rodičů a dědečka a babičky, že nemám kostem ublíženo. Nicméně musili mne nositi po celou cestu až na místo určení, neb jsem měla nohy tak pohmožděné, že jsem nemohla choditi.

Z Nového Yorku jsme jeli po dráze do Chicaga, kde nás opětně potkala nehoda. Ztratil se nám tam náš dědeček. Měli jsme jeti z Chicaga do Manitowoku parníkem a šli jsme — byla nás celá dlouhá řada — na přístaviště k lodi. Každý z nás něco nesl a dospělí muži nesli dosti těžké balíky a rance. Náš dědeček nesl velký rance peřin a šel jeden z posledních. Od rance mu visel provázek, kterým byly peřiny zavázány. Některý dareba provedl sobě ten žert, že zatáhl za provázek, rance se rozsypal a peřiny spadly na zem. Nežli je staroušek sebral a znovu svázal do rance, byli jsme již daleko a on, myslí, že nás následuje, dal se jiným směrem až konečně zabloudil. Z nás ho nikdo nepohřešil až na píru, kde jsme měli vsedati na loď. Tu teprve nastala shánka po dědečkovi. Muži se rozběhli na všechny strany, aby ho našli, ale po starouškovi nebylo nikde památky. A čekat se nemohli, měli jsme cestu zaplacenou a museli jsme nasedat na loď a jeti.

Můj otec se setkal při píru s nějakým krajanem, kterého požádal, aby po dědečkovi pátral a dal mu peníze, aby ho poslal za námi až ho najde. Onen Čech sľbil že tak udělá a my jsme odejeli bez dědečka. Jak asi bylo babičce, když musela jeti dále a nevěděla co se s dědečkem stalo, možno si představití.

Dědeček zatím bloudil a místo k přístavišti šel se svým rancem stále dál. Z řeči neuměl ani slovo a ke všemu neměl s sebou ani centu peněz a tak bloudil celý den, utrmácen, ustrašen a hladov až se dostal za město. Tam usedl do kupy sena a z únavy usnul. Když se probudil, byla temná noc, tak zůstal na místě do rána a ráno, hladov vydal se na další cestu. Nějak se přece přeptal kudy se jde k jezeru a tak se dostal

šťastně k přístavišti, kde jej spatřil onen krajan, jehož požádal můj otec, aby po dědečkovi pátral. Onen krajan se ho ihned ujal, dovedl ho na loď, zaplatil mu cestu a poslal ho za námi.

Tak nám byl důdoušek zase navrácen a můžete si představit, jak plakala babička radostí a plakal i on, když se zase sešli. Oba byli tenkrát přes šedesát let staří.

Do Manitowoku jsme se dostali dne dvacátého osmého září a tam na nás čekali naši známí, kteří tam byli usazeni již od roku 1852 a kteří o našem příjezdu věděli z dopisu. Naložili nás čtyři rodiny a naše věci na vozy tažené voly a dali jsme se na cestu krátce před polednem. Cesty byly v hrozném stavu, jelo se přes pařezy a výmoly, mostů nebylo žádných a řeky se musely přebrodit, bylo tam hodně močálů a cesta nesnadná a nebezpečná. Tak jsme do večera ujeli těch deset mil a přijeli jsme na Francis Creek. Tam již byli usazeni bratři Chloupkové, Šimonek, Charley Míka. Chloupkové tam měli pílu a dosti nařezaných prken. Šimonek měl kupecký krám. Byl tam též již Heřman, kapitalista, který byl náš krajan z Nebužele, a jenž vyjel o něco dříve než my a jel po parníku.

Od Francis Creeku jsme vyjeli, když už byla tma a měli jsme ještě tři míle před sebou. Všichni, i děti, museli pěšky, jen já jsem se vezla, neboť jsem ještě nemohla chodit, tak mne naložili na bedny. Také sem jednou spadla, když jsme najeli na důkladný pařez, ale spadla jsem tak šťastně, že jsem si neublížila. Ujeli jsme asi míli, když vůz vjel za pařez a nebylo možno s ním dále hnout. Muži museli voly vypřáhnout, vůz tam nechat a jít pěšky. Několik mužů tam zůstalo, neboť se báli o svůj majetek, ač tam byl ještě pustý prales a po člověku nikde stopy. My jsme se konečně dostali na místo a tam nás dali spát na půdu, všechny čtyři rodiny. Ale běda, sotva jsme tam vylezli, byli jsme plni blech, které se na nás vrhly jako na vítanou kořist a žraly nás jako o závod. Museli jsme dolů a jít spát pod širou oblohu. Tak jsme záviděli těm co zůstali v lese, kde měli aspoň dosti listů, aby si mohli bez blech pohovět. Tou dobou byl Wisconsin ukrutně úrodný na blechy. Bylo jich všude dost, ba na každém pařezu bylo je možno najít. Byli jsme tak rádi, když bylo ráno a hned jsme se již báli příští noci.

Mužští jeli hned ráno do Manitowoku koupit pozemky. Můj otec koupil 32 akrů a platil pět dolarů za akr. Některé rodiny koupily deset, některé dvacet akrů. Všechny pozemky byly vedle sebe, tak že tam byla hned malá česká osada. Za týden jsme se stěhovali již do svého. Nasekalo se dříví a vyrobil se srub. Do toho jsme se odstěhovali, třebaš to nemělo oken ani dveří, ale byli jsme již doma, ve svém a na svém.

Ale nová hrozná trýzeň nastala. Kdo nezkusil, co dovedou v lese komáři, ten by neuvěřil. Museli jsme celé noci udržovat oheň, aby kouř odháněl komáry. Byli jsme od nich celí otekli. Než i tomu nastal konec. Jakmile nastaly studené noce, přestali komáři štípat.

S příchodem "na vlastní" začala také starost o živobytí. Někteří mužští šli do lesů pracovat pro kompanii, to jest dělat klády na prkna. Byla to těžká práce, za kterou se tenkrát platilo osm nebo deset dolarů na měsíc. Ale životní potřeby byly tenkrát dost laciné. Někteří mužští se přidrželi dělání šindele a mezi nimi byli můj otec, dědeček a bratr. Měli jsme na našem majetku borovice, matka a babička jim štípaly dříví a muži dělali šindel. Já jsem ho skládala do bedniček. Každý týden se ho udělalo na šest tisíc. Šindel platil se \$2.50 tisíce. Do tisíce šly čtyři bedničky. Neměli jsme svůj potah, tak jsme si museli na odvezení jednat, od fúry se platilo \$3, tak nám přece něco zbylo. V zimě pak se posekávaly stromy tak se posekaly asi dva akry, ale nevyčistily, to zůstalo na jaro. Na jaře se to muselo stahovat na hromady, kdo neměl voly, musel to koulet na hromady a spalovat. To byla krutá práce. Když se to vyčistilo, muselo se všechno kopat motykami, neboť byl pařez téměř podle pařezu. Ale všechno v tom době rostlo, brambory, zelí, okurky a turci vyrostly tak veliké, že ho měl člověk co uzdvihnout. Tak jsme živořili na farmě a na výdělku jedenáct roků. Museli jsme všichni dost pracovat. Dědeček byl přes šedesát, otec k čtyřiceti a bratr dorůstal. Když mně bylo asi šestnáct let, taky jsem někdy dělala šindel, ale jen když jsem chtěla nové šaty, tu jsem si na ně šla vydělat. Jednou jsem šla do stodoly, kde bylo náčiní na šindel a dala jsem se do práce. Ten den bylo tak horko, že jsem si udělala všechno pohodlí a nepomyslíla jsem si, že by mne mohl někdo překvapit. Byla jsem i bosa a na sobě jsem toho také mnoho neměla a byla jsem zabrána do práce, dělání šindelů, když k nám přijeli z Manitowocu pp. Adolf Chládek. A. Todl, Jan Mendlík a sl. Mendlíková a ptali se matky, kde jsem. Matka jim řekla, že ve stodole a ještě jim poradila, aby šli hezky potichu, aby mne nevyplašili. Tak se stalo a oni na mne koukali, aniž jsem měla tušení. Jaké bylo moje leknutí, když jsem konečně pozorovala, že se na mne dívají, dovedou jenom děvčata pochopit. Pan Chládek byl tenkrát mým ctitelem. Byl to syn doktora Chládky. V pozdějších letech spáchal v Chicagu sebevraždu.

V roce šedesátém jsem se vdala za Franka Jelínka opět na farmu a tu jsem si v práci mnoho nepolepšila. Ale živobytí bylo tenkrát již snesitelnější a bylo více zábavy a vyražení. Ale v dvašedesátém roce založen byl čtenářský spolek pány Korotvičkou, Šimonkem, Matuškou, jenž byl později v Chicagu dobře známý. Korotvička byl učitel, Šimoněk konservatorista a spolek dobře prospíval. Každou neděli byl sál plný, učilo se zpěvu, pořádaly se všelike přednášky a život byl dosti veselý. — Podél cesty, která vedla od nás z Francis Creeku do Manitowoku bylo několik hostinců, kde nebylo o zábavu nouze. Jen peníze scházely. Co se na farmách sklídilo, toho bylo málo, jen tak pro živobytí a nikoliv na zábavy.

Když začala občanská válka, tu ovšem všechny zábavy přešly. Mladí hoši se dávali na vojnu a málo jich zbylo doma. Když nebylo dost dobrovolníků, začaly odvody. Dvakrát se losovalo a mnoho těch, kteří si nikdy nemyslili, když jeli do Ameriky, že by jednou též museli na vojnu, odešlo. A byli mezi nimi nejen svobodní, ale i ženatí a otcové rodin. Také můj manžel byl při druhém tahu vylosován a byl přichystán vydati se na cestu na východ.

Bylo to na podzim roku 1862 jednoho večera v sedm hodin, když začal zvon na katolickém hřbitově zvonit. Každý vyběhl ven, aby se přesvědčil, proč je v tak neobvyklou hodinu vyzváněno. V tom objevil se na cestě jezdec a volal, že od Branche táhnou indiáni a vraždí všechno na potkání. To ovšem bylo pro nás všechny hrozné překvapení. Nikdo se nenadál, že by se ještě indiáni zdvihli a táhli na bělochy, jako se to stávalo ve starých dobách. Ale časy byly nepokojné a nikdo nevěděl co se příštího dne může státi. Proto nastal v naší osadě ruch a sháňka a mnoho rodin se hned chystalo na útěk s tím, co ve chvatu mohly na vozy naložiti. Bylo pláče a nářku na všech stranách. —

Já jsem nevěděla co činiti, neboť jsem byla sama doma. Můj manžel a jeho bratr Josef byli právě toho dne v Manitowoku. Ale i tam se dověděli o poplachu a vstali hned na vůz a jeli domů. Po cestě již potkávali vozy s celými rodinami, přehajfěcími před indiány s tím, co mohly v rychlosti a zmatku na vozy naložiti a s dobyt看em, který mohli hnáti s sebou. Když to viděli, jeli o závod domů, neboť nevěděli, co se již mohlo doma přihodit.

My jsme zatím šli k hostinci na rozcestí na Francis Creeku, který byl jen malý kousek cesty od naší farmičky. Tam se shromažďovali lidé z celého okolí a nežli bylo deset hodin, tak tam bylo na sta lidí. Byly tam celé rodiny a každý muž neal pušku, jsa přichystán, kdyby se indiáni objevili, hájiti svoje drahé a svůj majetek. Tam nás našli můj manžel a jeho bratr. Tam jsme zůstali celou noc, neboť nikdo nevěděl nic určitého a nikdo si netroufal domů. My jsme měli domů jen malý kousek, jen co obnáší vzdálenost jednoho bloku a přece jsme nešli domů a raději jsme probdéli noc mezi ostatními, nežli abychom byli doma přepadeni krvežíznivými indiány. Teprve ráno se každý odebral domů, ale ještě plný strachu. Muži, kteří měli koně, se jeli přesvědčit, co je na těch pověstech o indiánech pravdy. Dojeli až do Branche, aniž by byli indiána spatřili a v Branchi viděli, že je mezi lidmi totéž pozdvižení a ustrašení jako u nás. Jen že tam se povídalo, že indiáni táhnou od Menashe. Naši muži jeli k Menashi a tam to bylo to samé jako na Branchi a u nás, lidé připraveni k útěku před indiány, ale odkud vlastně indiáni táhnou, nikdo nevěděl.

Naši muži se vrátili domů, ale ten den již nikdo nic nedělal a každý jen čekal, co se dále přihodí. Stejně tomu bylo i druhý den. Večer druhého dne se rozezvučela parní píšťala na mlýně a tu ovšem bylo nové pozdvižení. Tentokrát prý táhnou indiáni od Green Bay. Začaly zase přípravy k útěku a k obraně a tentokrát to bylo ještě horší než prvý den. Mužští šli strojit koně, my jsme vázali šatstvo a připravovali potraviny, jakmile se dovíme, že se indiáni blíží, že ujedeme do Manitowoku. Ale po indiánech nebylo nikde ani stopy, naši jezdci vyslaní, aby hlídali cesty se vrátili a přinesli uspokojující zprávy, že nikde v dalekém okolí žádných indiánů není. Ale pověst, že indiáni táhnou krajem a vraždí a pálí se udržovala a tak jsme opět celou noc ztrávili na cestě, přichystání každým okamžikem k útěku nebo obraně, kdyby nás přepadli náhle.

Ale nadešlo zase ráno a pak jsme se dověděli, že to byl jen planý poplach, že byly někde indiánské nepokoje v Minnesotě, kde došlo u New Ulm i ku krveprolití, ale nám žádné nebezpečí nehrozilo.

V šedesátém pátém roce jsme se vystěhovali do Nebrasky. Můj manžel a jeho bratr Josef jeli se tam napřed podívat. Krajané Heřman a Charley Šesták měli v malém městečku Aragu lihovar, tak se tam naši muži jeli podívat, zdali by se tam mohla celá rodina usadit. Byli tři bratři Jelínkové a jejich otec. Z Araga šli pěšky do Nebraska City, tam se přesvědčili, kde jsou dobré pozemky prázdné a šli dále k západu pěšky ještě sto mil. Jelro tenkrát z Nebraska City asi sto vozů s nákladem. Dráhy v tu stranu ještě nebylo a na západě byli ještě zlí indiáni, tak aby se chránili před

přepadením, jezdili vždy celé výpravy pohromadě. Vozy byly vysoko naložené zásobami pro vojsko a tu nebylo na svezení ani pomýšlení.

Naši muži se dostali k řece Big Blue, kde již byl usazen jeden anglický obyvatel, jménem Riggie, který naše cestovatele ochotně provedl a ukázal jim, kde jsou pozemky. Naši muži vždycky na to vzpomínali, jaký dojem na ně udělal onen kraj. — U nás ve Wisconsinu byl ještě sníh a v Nebrasce již byla zelená tráva, lesy byly plné kvetoucích divokých slivek a tu jim vše připadalo jako ráj.

Můj manžel, jeho bratři a otec byli prvními Čechy, kteří přišli k řece Big Blue River. Dne 15. dubna již byli zpět v Nebraska City, kde registrovali zabrané podomoviny. Frank Jelínek, Václav Jelínek a Václav Šesták byli první čeští osadníci v této části nebrasky zvané Big Blue precinct. Můj manžel přijel zpět do Wisconsinu a brzo jsme prodali farmu, která čítala 80 akrů a na zimu téhož roku jsme se stěhovali. Jelo nás šest rodin. Vyjeli jsme v říjnu a když jsme přijeli do St. Joseph, shledali jsme, že naše věci zůstaly někde vězet. Bylo to ku konci války, vlaky byly plné vojska a nákladu a tak jsme museli čekat tři týdny, nežli jsme dostali naše věci a to ještě bez jedné bedny, ve které jsme měli peřiny a šatstvo. Koně jsme koupili hned jak jsme přijeli do St. Joseph a pak jsme museli platit za ně dolar denně, tak to šlo do peněz. K tomu všemu se nám rozstonaly děti na šarlach a jednoho hošíčka, tři roky starého jsme ztratili. Konečně jsme mohli vyjetí a čekala na nás cesta dvě stě mil. Podzimek byl deštivý, cesty v hrozném stavu a tak nám to trvalo víc než týden. Konečně jsme se ale přece dostali k řece Big Blue, na které na nás čekaly naše nové domovy. Ale naše pozemky byly na druhé straně řeky a neměli jsme již času vyhledati, kde bychom se dostali přes ni a tak jsme museli přenocovat na břehu řeky.

Musím podotknouti, že když jsme nemohli vyjetí, proto že byly děti nemocné, vydali se otec Jelínek, Václav Kubíček a Šesták ze St. Joseph pěšky až na Big Blue, aby nám postavili nějaké přístřeší, neboť zima byla za dveřmi. Ráno nám ukázali, kde je možno se dostat přes řeku. Ale přebrodění řeky nebylo lehké, neboť vozy s náklady byly těžké a dno řeky písčité a museli jsme převážeti každý vůz se dvěma páry koní. Nám se strhal jeden kůň a tak nám zůstal pouze jeden. Když jsme přešli přes řeku, viděli jsme jak proti nám jede čtrnáct indiánů na koních. Každý nám v okolí říkal, že ono místo je dosti nebezpečné k vůli divokosti indiánů, je tedy snadno se domysletí, jak v nás všech hrklo. Ale indiáni již z daleka nám podávali ruce a zdravili nás svým "hauu, hauu" a žádali o tabák. To se ví, že jim každý mužský rád vyprázdnil svoje kapsy. Jeli jsme ještě míli podél řeky do našeho domova, ale domovem to nemohu nazvati . . . Bylo to podobné spíše doupěti nežli domovu, ale přece jsme tam rádi vlezli.

Náš "dům" byl velký, as osm při deseti stopách a bylo nás na té prostře osmáct lidí. Byli jsme tedy napakovaní jako slaneční v soudku. Byli jsme ve svém novém domově asi tři dny, když nás navštívila nebraská sněhová bouře. Ráno jsme byli celí zavátí sněhem, neboť náš "dům" neměl ani oken ani dveří. S námi přijel muž, kterému jsme říkali chromý Krajník, který s sebou do Nebrasky vzel svoji staříčkou matku, která byla nemocná. Na tu ovšem svízele, které jsme zažili cestou, působily nejvíce. Nemohla ani slézt z vozu, tak ji tam nechali pod plachtou a ráno ji našli ve voze mrtvou. A nebylo ani kousek prkna na zbití rakve, tak museli vzít prkna z vozu a z baxny a udělat rakev z nich.

Tu noc, kdy nás překvapila sněhová bouře, měli jsme koně uvázané u vozu venku. V té bouři se všechny utrhali a utekli. To bylo dvaadvacátého listopadu, pak ale po té sněhové bouři přišly ještě dosti teplé dny. Mužští museli jít hledat koně pěšky do neznámé krajiny. Šli všichni mimo Krajníka. Nalezli koně šedesát mil daleko u jednoho farmáře, který je schytil a zavřel do své ohrady. Kdo ví, kam by se byli dostali, kdyby se o ně nebyl onen farmář postaral. Když tam naši mužští přišli, ihned jim koně odevzdal a ještě je pohostil a nic za to nevezal. Šlechetný ten muž byl rodem Francouz. —

Jaká byla naše první zima v novém místě, kde jsme se sotva usadili a kde jsme neměli mnoho pohodlí ani úkrytu před nečasem, nebudu vypisovati. Ale dočkali jsme se šťastně jara a to přišlo hodně časně. V únoru byly již tak teplé dny, že jsme se mohli salát a mohlo se již kopat. Naši mužové se pustili do stavby nového obydlí. Dělo se to asi takto: Vykopal se kus země asi do hloubky dvou stop, kolem dokola se dala v lese nasekané dříví, jehož bylo dost, neboť jsme se usadili blízko řeky, kde bylo všelikého stromoví hojnost, trámy se svroubily, na strop se daly menší stromky, na to se dala suchá tráva a drn a obydlí bylo hotovo. Lepší si nemohl žádný postavit ani ten, kdo měl peníze, neboť by byl musel pro všechno jet do Nebraska City, jež bylo nejbližším městem. To bylo přes osmdesát mil daleko a trvalo to týden, nežli se vrátí. Můj manžel dělal několikrát tu cestu pěšky, jindy s vozem. — Vnitřní vypravení "domu" bylo stejně nádherné jako architektura. Do jednoho rohu se za-

Starý dráček rodiny Kovářkovy mezi Crete a Willber. — K líčení života prvních osadníků z pera paní Marie Jehlikové.

JAK BYDLILI NAŠI PRVNÍ ZAKOPNÍCI V NEBRASCE.

tloukly čtyři koly, na to se daly malé stromky a suchá ráva a postel byla hotová. V druhém rohu stála bedna, která byla stolem, na kterém se jedlo. A byli jsme s tím všichni spokojeni, neboť jsme doufali v budoucnost a byli jsme přesvědčeni, že se nám povede lépe. Na jaře jsme orali prairie a sázela se kukuřice. Do té jsme dali vodní melouny, zeleninu všeho druhu a brambory. — Vše rostlo krásně a byli jsme nad tím veselí. Přivykli jsme i kornačce. Jiná mouka byla za \$18 až \$20 sud, to jsme jí koupili sud tři rodiny dohromady a ostatní se spravilo moukou z korny. Chléb byl kukuřičný — a kdyby nám byl někdo řekl, že za padesát let se ty doby opět navrátí, nebyli bychom mu jistě uvěřili. —

Roku 1866 jsme slavili slavně čtvrtý červenec, den americké neovislosti. Sešli jsme se všichni, co nás bylo u krajana Václava Petráčka, kde jsme byli všichni pohostěni a po hostině se tančilo o všechno pryč na trávě. — Pan Petráček dělal muziku tím, že zpíval a k tomu tloukl na cirl od pluhu. My tančili, neboť jsme byli ještě všichni mladí a plni nadějí, že nyní nám nastane lepší život. Dlou-

ho jsme se neveselili, neboť téhož roku jsme dostali hosta, který nás nechal polovičními žebráky. Bylo to ku konci září, kdy se jednou zatmělo slunce a z mraku, který se táhl po obloze se ozýval podivný a strašlivý hukot. Nemohli jsme si vysvětlit, co to znamená, až když z mraku začaly padat kobylky. Napřed letěl mrak přes nás stále, až tak ve čtyři hodiny začaly padat a tu bylo všechno brzy tak plné, že se jen všechno hýbalo. Řeka jimi byla pokryta, že nebylo vodu vidět. Ani jsme nemohli vodu potřebovat, proto že jich byla plná a studnu žádný neměl, proto že jsme byli usazeni zrovna u řeky.

Do večera toho dne bylo všechno co bylo zeleného sežráno i kornové klasy byly do půl okousané. Jen cukrový rákos nechaly na pokoji. Snad jim byl příliš tvrdý. Tak jsme po těch kobylkách zůstali právě tak jak jsme na místo byli přijeli a všechna naše práce byla bezúčelná a všechno naše těšení marné. Kobylky odtáhly, ale nakladly do trávy a všude tolik vajíček, že se z nich na jaře vyhlhla nová armáda a bylo jich tolik, jako když se dívá na mraveniště. Byly také malé jako mravenci, ale daly se hned do požírání osení a braly to napofád, tak že zůstala jenom holá černá

zem. Naši mužští dělali proti nim co se dalo. Udělali plech asi dva stěvice široký a čtyři dlouhý, k tomu daly provazy a táhlo se to po zemi. Na to se nalil kerosin a která kobyłka se jen dost málo omočila, tak pošla. To nám aspoň částečně zachránilo úrodu . . . Ještě po několik let se kobyłky objevovaly, ale to již nenadělaly valné škody. —

Roku 1868 se tu založil první český spolek. Byl to spolek čtenářský, jehož předsedou byl pan Josef Jindra, strýc bratrů Jelínků. To nás tady již byla hezká hromádka Čechů. Pořádaly se již zábavy s deklamacemi a se zpěvy a scházeli jsme se každé neděle. I my české ženy jsme se podílely na spolkovém životě. Několik z nás udělalo pro spolek prapor, který byl dosti hezký — tak že byl používán po dlouhá léta. Časem sem přijížděli jednotlivci odjinud, jako asi roku 1870 pánové Čeněk Duras, Šafařík, Procházka a K. Sagl. Nedělova kapela sem přijela o rok dříve. Roku 1873 sem přijel ze St. Louisu pan Josef Šípek od Č. S. P. S. organizovati řád a také se mu podařilo založiti spolek Č. S. P. S., kterému předal čtenářský spolek svoji knihovnu i prapor a vše přešlo na nový řád. Roku 1874 se pořádala Husova slavnost dne 6. července, na které řečnili pánové Jan Rosický a Václav Šnajdr, redaktor Denice Novověku. Já jsem přednášela báseň "Tři doby země české" a před slavností zapěl celý sbor "Kde domov můj". To již tedy byla hezky velká česká osada. Měli jsme již českou síň, kterou postavil pan Josef Kopecký a českou kapelu. Městečko Crete zdárně pokračovalo. Roku 1873 sem přišla železná dráha, což znamenalo velký pokrok pro celou krajinu. Vystěhovalců přibývalo denně. Roku 1878 jsme se odstěhovali z farmy, kterou jsme pronajali. Můj manžel vykoupil hostinec a stravní dům v Crete a tam jsme setrvali až jsme vyhořeli, kdy jsme šli zpět na farmu. Asi roku 1883 jsme znova vyhořeli. Měli jsme velké množství včel a já jsem čistila vosk na prodej. Měla jsem jej v železném kotli a když byl přehřátý, dávala jsem jej do kamenné mísy. Když byla plná, chtěla jsem ji pošoupnout dále, když upadlo dno od mísy a vosk tekł do kamen, kde od plamene chytıl.

Já sem byla sama doma a pokusila jsem se oheň uhasiti. Sypala jsem naň sůl a popel, ale nic to nepomáhalo, vosk hořel jako divý. Dost jsem se polekala, když jsem viděla, že je všechno marné a lehne popelem, ale neztratila jsem duchapřítomnost, zavřela jsem kuchyni a ze předu vynášela druhými dveřmi vše co jsem mohla. Trvalo to chvíli, nežli oheň se dostal nahoru. V tom přijížděli po cestě na voze dva muži a žena a hned přiběhli a pomáhali mi, tak že jsme vynesli vše až na některé těžké věci.

Měli jsme velkou taneční síň, rozlohy 50 při 65 stopách, ovšem jen letní. Okolo byl krásný les a bylo to rozkošné místo v létě, že se o něm říkalo, že se tam táhnou zástupy jako na Svatou horu. Ale nescházelo na závistnících, kteří činili vše možné, aby nás poškodili, až nás konečně udali, že pryč nemáme státní povolení. Přijel úředník celní služby a ač mu Jelínek ukazoval státní povolení k výčepu, zatkl ho přece a odvezl do Omahy. Tam ho nezavřeli, ale ubytovali jej v hotelu a když seznali, že byl nevinně zatčen, zaplatili mu obě cesty a on jel domů. Rozhodli jsme se, že máme těch nesnází dost a udělali jsme z té veliké místnosti maštale a sýpky. Tam jsme se tedy ubytovali, když jsme vyhořeli podruhé a brzo jsme ji postavili obydlí nové.

Asi za dva roky nám do té místnosti udeřil bleak a shořela do základů, měli jsme tedy již třetí oheň. Vše tam shořelo, na štěstí však byli koně v pastvišti, tak že byli zachráněni. Za to vak postroje a vše, co bylo v maštali a v sýpce, bylo pryč. Pojištění jsme měli, ale jen asi na polovici. Říká se do třetice všeho dobrého, ale u nás to bylo do třetice všeho zlého. Před tím nám zemřely tři dívky, všechny již povyroslé, na rozličné nemoce. Jeden hoštk, tříletý, zemřel na šarlach, druhé dítě byla sedmiletá holka, která zemřela na neštovice, které i já jsem dostala a všechny ostatní děti je dostaly též. Přivezla je k nám jedna holka, která je dostala na cestě do Ameriky na lodi. Její teta, ku které jela v tom čase strojila svatbu a měli plno pozvaných hostů. Holka ležela v posteli, ale žádný nevěděl, co má za nemoc, až potom když vypukly neštovice na mnoha místech najednou. Lidé to tajili, ba i posílali děti z rodin, kde měly nemoc do školy a naše děti si to přinesly ze školy a tak se všechny rozstonaly.

To by mělo posloužit za poučení, že ten, kdo má v domě nakažlivou nemoc a tají to, dovoluje, aby se nemoc ta šířila a může pak mít na svědomí zdraví a životy jiných lidí. Protože jistí lidé, kteří měli slaviti svatbu, nechťli mít radovánky pokračeny, zemřelo v okolí čtrnáct lidí, mezi nimi i dospělí a nepočítaných bylo těch, kteří onemocněli, ale nepodlehli. Mně zemřela sedmiletá holčička. Třetí dítě mi zemřelo na záškrť. Byl to chlapec. Tenkrátě tady řádil záškrť tak, že zemřelo asi padesát dětí.

Když tak nyní vyvolávám ty trpké vzpomínky, co všechno jsem musela prodělati, nemohu se udržeti alž a myslím, že málo je žen, které by byly musily tolik vytrpěti jako já ve svém životě od mládí.

Asi roku 1866 přijeli za námi do Nebrasky moji rodiče s dědečkem a babičkou. Dědeček zemřel ve stáří 76 roků a babička se dožila věku 89 roků. Moje matka zemřela roku 1890 ve věku dvaosmdesáti roků a otec zemřel dvě leta na to, jsa 85 let star. Ošetřovala jsem je v jejich stáří a vyprovodila jsem je všechny k poslednímu odpočinku.

V pozdějších letech se nám díky našemu přičinění dobře vedlo, tak že jsme si mohli zajistiti naši budoucnost. Můj manžel zemřel roku 1916, jsa tři měsíce přes osmdesát let star a tak jsem zůstala sama. Bydlím sama, ale jen proto, že si tak přeju. Jsem dosti zdráva, že si mohu sama posloužiti a nechci obtěžovat děti. Možná, že se mnou dost užijou až se nebudu moci sama obslouiti. Jsem práci zvyklá a dělám si sama nejenom domácnost ve svém malém domečku, ale všechnu práci v zahrádce, při tom platu pro vojny sweatry, helmice, ponožky a štuclíky, pracuji pro Červený kříž a každý týden pracuji pro Včelky. Jsem členkyní obou těchto organisací a mimo to dělám pro sebe i švadlenu i pradelnu a časem i řemeslníka. Při tom mám život pohodlný. Můj domeček je pohodlně a moderně zařízen a moje poměry mi dovolují žít bezstarostně.

Mám syna Štěpána, jenž jest usazen v Lincoln. Jest dobrým hudebníkem. Byl tři leta kapelníkem v americko-španělské válce, dvě leta byl na Portoriku a rok na Filipínách. Dovedu pochopiti, co prožívají matky, které mají syny na vojné a cítím s nimi jejich úzkosti, neb jsem to zkusila též, třebaš to tenkrát nebylo tak zlé jako nyní. Ale přece jsem se obávala o svého jedináčka. Nyní jest v dobrých poměrech a jest upřímným Čechem. Ačkoliv je zde rozen, mluví plynně česky a jsem na něho hrda.

Moje dcera Emilie je provdaná v Crete a jest též upřímnou Češkou. Jest divadelní ochotnicí a hrála vynikající úlohy v představeních zde pořádaných, jako Vojnarku, Voršilu v "Černém kříži v lese", spanilou Savoňanku, Maryšu a pod, pod řízením pana Eliáše. Není ovšem herečkou z povolání, ale její ochotnické výkony jsou každým chváleny. Její manžel, pan Frank Drdla jest ředitelem našich ochotnických divadel od té doby, co jest pan Eliáš mrtev.

Máme tady v Crete pěknou sokolskou síň moderně zařízenou s jevištěm, na kterém se hrají dosti zdařilá divadla. Mnozí krajané, kteří sem zavítají i z Chicaga, chválí zdejší ochotnické divadlo jako jedno z nejlepších. Návštěvy bývají dobré a hraje se dosti často bez ohledu na některé škarohlídy, kteří, jako všude jinde, nemají nic pilnějšího na práci nežli hanět a kazit co jiní konají.

Frank Jelínek, jeden z prvních českých osadníků při řece Big Blue v Nebrascce.

Marie Jelínková, vdova po Franku Jelínkovi z Crete, Neb.

Podoby tyto jsou brány v letech osmdesátých.

K tomuto popisu připojuji naše podoby. Jsou ovšem staré, asi z let osmdesátých. Jsou brány v Crete od prvního fotografa. Mimo to vám posílám obrázek drňáku, v jakém jsme bydlili v našich prvních dobách v Nebrascce. Jest to drňák rodiny Kovaříků, která byla usazena mezi Crete a Wilber. Okolo drňáku žijí bratry Kovaříkovy. Nyní ovšem také bydlí v jiných domech nežli jaké byly tyto naše první přibytky.

Časy se hodně zlepšily a ani přistěhovanci posledních desetiletí nepoznávají již mnoho z toho, co my první, kteří jsme přišli do pustin, na místa vzdálená sta mil od železnic a měst, jsme museli zakusiti.

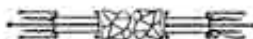
Podala jsem tuto svoje zkušenosti a vzpomínky, v naději, že těm mladším, kteří to budou čísti přinesou lepší ocenění všeho toho, co jim dnešní Amerika skytá a zvětšení jejich lásky k zemi skropené potem a mnohdy i krví těch starých, kteří po celý život plahočili na této půdě, až konečně našli stálého odpočinku v jejím lůně.

Se srdečným pozdravem

Marie Jelínková, vdova po Franku Jelínkovi.
Poznámka redaktora kalendáře: Jak v tomto nanejvýš zajímavém líčení paáno, zemřel krajan Frank Jelínek, manžel pisatelky, začátkem roku 1916. O jeho smrti přinesly všechny českoamerické listy, jmenovitě ale západní časopisy zprávy, neboť zesnulý byl mužem váženým a oblíbeným a jako jeden z prvních osadníků oné části státu, měl o pokrok a vývin české Nebrasky nepopíratelných zásluh. K vyličení jeho životní dráhy, které nalézáme v popisu jeho manželky, připojujeme tyto podrobnosti, čerpané ze zpráv, jež prošly časopisy po jeho úmrtí:

Pan Frank Jelínek narodil se v Mezném v kraji budějovickém dne 22. listopadu roku 1835. Do Ameriky přijel se svými rodiči ve stejném roce jako jeho manželka, t. j. roku 1854 a rodina Jelínkova usadila se rovněž v oné části Wisconsinu, tehdejšími českými vystěhovanci vyhledávané, v okresu Manitowoc. Další jeho životopis, od doby, kdy roku 1860 vzal sobě za manželku Mařenku Krajiníkovou, nalézáme ve výše otištěném popisu.

Zesnulý byl mužem národně a nábožensky uvědomělým, svobodomyšlným a pro svoji milou povahu byl velmi oblíben. O tom nejlépe svědčilo velké účastenství na jeho pohřbu, jenž se konal dne 3. února 1916 na Národní hřbitov v Crete, Neb.

Prospěšné rady ku všeobecnému použití.

Úprava mořských ryb jest přerůzná a na každém pobřeží, v každé zemi, kde jest mořská ryba denní potravou tisíců, shledáváme je jinak připravované. V Hamburku jedla jsem na příklad flundry ve výtečné krémové omáčce z vína, nevyrovnatelné chuti; na "Fano", dánském ostrově u Esbjergu, podávali nám v hotelu za letní lázeňské sezony mořské ryby většinou jen vařené a polité horkým máslem. V Terstu, pochutnávala jsem si na znamenitých sardelích, smažených na olivovém oleji, jež tak výtečně umějí tam v osteriích upravovati. Nejlepší mořské ryby, lahůdkově upravené, dostanete právě jen v malých osteriích, v postranních ulicích zastrčených.

Italové vůbec umějí vytvořiti z mořských ryb pravé delikatessy. Čistý, vonný olivový olej jejich mnoho také tomu napomáhá. Mořská ryba, risotto a maccaroni tvoří tam, jak známo, hlavní složku pokrmů, a rybiho masa jí se tam více, než kteréhokoliv jiného.

Na italském ostrově Capri majitel hotelu nabídne vám při diner také mezi jinými pokrmy výborně upravenou mořskou rybu a v Římě a Neapoli, za velikonočních dnů, jemně smažené šproty, mořské koničky a kraby v "dressu" dokonale vás smíří s postem. —

V Marsilii jest ve všeobecné oblíbě tak zvané bouilla-basse z mořských ryb. Jest to téměř národní jídlo Marseillanů vedle nezbytných ústřic, jež polykají v množství neuvěřitelném. Snad žádný cizinec neopomene zajíti tam do jedné z proslavených dvou velikých restaurací na nábřeží, aby okusil bouillabasse. Jsou to asi tři druhy ryb, z nichž jedna jest mořský losos, uvařené v nažloutlé omáčce, plné šafránu, s kusem mořského raka uprostřed. Mimo to jsou v omáčce dva tři kousky nabotnalé housky. Tato úprava mi příliš nechutnala.

Na severu, v Dánsku a Švédsku, rovněž mořské ryby jsou jedním z denních pokrmů. Jsou upravovány v přerůzných omáčkách a dosti po způsobu ruském. Jsou také velmi dobré, jak jsem se v Malmö a Kodani přesvědčila.

Ve Stralsundě po hovězí polévce, ve které plavaly místo nudlí cukrová mandlová kolečka, mořská ryba pečená docela mne usmířila s touto nechutnou polévkou. Rovněž malí mořští ráci na sandvičích jsou velmi pikantní. V Ostende podají vám je hned ráno ku kávě.

O francouzské a italské Riviéře ani nepíši. Tam by lunch nebo diner bez mořské ryby nebyl ani myslitelný.

A tak všude na jídelním lístku objevuje se mořská ryba.

V Anglii jest mořská ryba téměř každodenně na stole, ať ku snídání, či k lunči, nebo k diner. —

Úprava všech pokrmů v Anglii vyznačuje se hlavně jednoduchostí. A to platí také o mořských rybách.

V anglických kuchyních upravují se ryby: 1. vařené (boiled), 2. pečené nad otevřeným ohněm (broilled nebo grilled), 3. pečené v troubě (baked), 4. smažené (fried).

Některé druhy se vaří, jiné se pekou buď v papíru či jen tak na roštu, opět jiné se pekou v troubě a některé, zvláště ryby malé, se smaží.

Při vaření ryb má být pánev na ryby uvnitř s vložkou, na kterou se ryba položí a s níž se po uvaření vyzvedne, tak že povrch ryby se nepotrhá, nýbrž zůstane celistvý, což zajistí její pěkný vzhled. Kde této pánve není, doporučí se zavázat ji do musselinu a v tom dáti ji vařit.

Mořský losos a lososový pstruh (Brown Trout) vloží se hned do slané vody, jež jest ve varu, aby se zachovala jich barva, ale ostatní ryby mají se dáti do horké vody, ježto vroucí voda snadno potrhá kůži a studená voda opět vylouží příliš mnoho šťávy z ryb. Ryby mají se vůbec jen mírně vařiti, když bod varu jest dosažen, jinak se ryba trhá. Má se také vařiti co možno v nejmenším množství vody, která potom může sloužiti k úpravě omáčky na ryby. Šťáva z citronu nebo trochu octa má se přidati k rybám bílým, aby zůstaly bílé. Čas, jenž vaření mořské ryby vyžaduje, záleží více na tloušce ryby než na její váze; ale jakmile se kosti oddělují snadno, má se ryba vyjmouti z vody a nechati ukryta v sítku, jež je položeno přes pánev s horkou vodou, kde se ryba vařila a má tam zůstati až do té doby, než se nese na stůl. Zdobí se citronem na lístky nakrájeným a chomáčkem zelené petržele.

Podává se k ní na stůl rozpuštěné, horké máslo, častěji ale dává se k ní fish-dress, to jest omáčka z ančoviček, oleje, octa a hořčice, která ve výborné jakosti koupí se hotová v lahůdkářském obchodě.

Pod vařenou rybu vždy se dá na mísu bílý ubrousek.

Takto upravuje se rýnok hladký (Skate), plotice (Sob), platýš (Halibut), sled bílý a parmice karmínová (Red Mullet), treska skvrnitá (Haddock) i losos mořský. Jest to rychlá a jednoduchá úprava a ryba dá se dobře jísti i druhý den ráno studená k čaji. —

Úprava ryb pečených na rošti nad otevřeným ohněm (broilled) jest rovněž neobyčejně jednoduchá, jen když potřebné věci jsou po ruce. Kde jich není, jsou s tím trochu potíže. Vyžaduje to čistý rošt nad ohněm, který také někdy nahrazuje "Dutch", onen přístroj, jež nalezneme v každé kuchyni průměrné anglické domácnosti. Není-li dosti čistý oheň ku pečení, hodí se naň hrst soli a přestane kouřiti. Ryba, jež se má takto péci, musí se dobře osušiti a pak potřítí celá dobře olejem nebo rozpuštěným máslem a posypati trochu solí a pepřem. Rošt nad ohněm musí být čistý a rozpálený a rovněž se dobře to chvíli, co se naň ryba klade, olejem pomastí. Ryba se musí častěji obraceti pozorně nožem a nesmí se do ní učiniti otvor, aby šťáva z ní nevytekla. Je lépe, nakrájí-li se větší ryby na kousky, každý jednotlivý kus zaobalí se do namaštěného papíru a v něm se peče na rošti. Jemné menší ryby musí se při pečení takto do papíru zabaliti.

Ryby menší se smaží na olivovém oleji nebo na tuku, který sestává z másla, sádla a loje. Než se ryba smaží, ponoří se na chvíli do rozpuštěného másla, v kterém jest sůl a pepř a trochu citronové šťávy, anebo se obalí jako u nás v mouce, vejci a strouhané zemi. Pak se dá do drátěného košíčku, který se vloží do nádoby s tukem na plotně, a takto se smaží.

Ryby smaží se v Anglii celé, jen málokdy se smaží jednotlivé kusy. Tímto způsobem upravují se duhovitě makrely, pstruzi (Brown Trout), sardelky a malí rýnoci, bělice, šproty, flundry čili mořské jazyky a jiné.

Jak se připravují ryby pečené (baked), k tomu podávám dva návody, které jsou stejné téměř pro všechny druhy.

Štikozubec (Hake) se očistí od vnitřností, vypere a osuší, rozkrájí, umístí těsně kousek vedle kousku na pekáč. Posype se trochu moukou, ve které jest sůl a bílý pepř, roztrfkne se přes ni jemně sekaná cibulka a zelená petržel a poklade se kousky másla. Peče se zvolna půl hodiny a občas se pokape máslem. Pak se vyjme z pekáče na horkou mísu, šťáva se na ní procedí a nese se na stůl.

Makrela se očistí a vyjmu se jíčky, dovnitř se dá nádivka (ze sekaného telecího masa, máčené ve smetaně housky, vejce a jedné sardelky), ryba se zaříje, dá se na pekáč, posype moukou, posází kousky másla, postřfkne solí a pepřem a peče se v troubě 30—40 minut, mezi čímž pokapává se několikrátě máslem.

Dává se na stůl s petržilkovou omáčkou, zosťřenou šťávou z citronu nebo s rozpuštěným máslem, s jemně sekanou petrželí.

Podle těchto dvou návodů upravují se téměř všechny pečené mořské ryby.

Ryby se také pekou na rožni, což je u nás dostatečně známo. Jsou výborné, postřfknou-li se hned, jak se z rožně sejmu, citronovou šťávou.

Sledujte, prosím, tuto úpravu ryb a shledáte ji zcela jednoduchou. Zabere jen maličko času u porovnání ku př. u nás s kaprem na černo. A věřte, že vařená kambala (Turbot) s fishdressem, jest lepší. —

Polknutí rybích kostí.—Osud polknutých rybích kostí jest rozmanitý. Zpravidla zůstanou trčeti v hltanu, mandlích, nebo vůbec v horních částech zažívacích ústrojí a dráždí ke kašli nebo k dávení. Kostí, které takto zůstaly vězet, může lékař velmi snadno vytáhnouti. Dostane-li se však kůstka až do jícnu, překáží řádnému polykání a tu nezbyvá, nežli pokusiti se potlačiti je vařenými rozmačkanými brambory, zelfm nebo houskou až do žaludku, což se zpravidla podaří. Ovšem i zde nutno pomýšletí na odstranění kůstky cestou mechanickou. Dříve používali k tomu lékaři prstů, pak zvláštního aparátu; nyní se kůstky ty odstraňují Oesophayoskopem, to jest zavedením roury do jícnu narkotisovaného člověka. Aparátem se zjistí, kde se kůstka nalézá, a zvláštní tenounkou, dlouhou pincetou vytáhne. Dostala-li se kůstka hladece až do žaludku, pak je další průběh jejího pobytu velmi jednoduchý. Je radno jíst rozmačkané brambory nebo žemličkovou kaši, aby špička kostky dostala jakýsi obal a nezranila střevo — proto také není radno vzítí nějaké projímadlo — a čekat až kůstka sama pěkně vyjde. Někdy zůstane trčet ještě někde v záhybu střevním, odkud však dá se snadno vytáhnouti prsty nebo klíšťkami. Na něco však dlužno ještě upozorniti; polkne-li kdo kost, cítí ještě několik dní po té poranění a má proto mylný dojem, jako by tam cizí tělísko ještě vězelo. Tím se však nesmí dát mýlití. Není tedy vždy a každé polknutí kosti osudným; musí se však maso rybí opatrně jísti; stane-li se pak ona nehoda, dobře jest hned se poraditi s lékařem.

Léčivé ovoce.—Zralé ovoce má mnoho léčivých účinků, které zasluhují povšimnutí. Vinné hrozny, zvláště modré, jsou nejen výživné, ale čistí také krev. Po nich hned následuje, pokud se týče léčivosti, broskev, jež však nesmí býti přezralá; nejzdravější jsou, požíveme-li je časně z rána na lačný žaludek. Jeden pomeranč denně požitý jest výborným prostředkem proti špatnému trávení a delším požíváním uzdravuje se žaludek. Vařená jablka jsou pro mladší dívky skoro nezbytná. Šťáva z rajských jablíček poslouží výborně při chorobách jater a střevo, kdežto šťáva melounová se výborně osvědčuje při zimnici a chorobách ledvin. Lze ji požívatí v jakémkoliv množství a toliko při choleře, dlužno se jí zřici. Šťáva z citronu v hrnčičku hořké kávy jest výborným prostředkem proti bolení hlavy, a jak prospívají dětem všechny ovocné šťávy jako příměšek k vodě, jest všeobecně známo. Šťáva z ostružin, zavařená s cukrem, utiňuje kašel, rovněž tak marmeláda z černých borůvek, zavařená s cukrem, horkou vodou rozmíchaná a večer před spaním požitá. — Při krticích prospívá znamenitě odvar z trnek, pitý za studena a při ozobeninách jahody, rozmačkané na kůži a ponechané tam, až přischnou. Příroda poskytuje nám v ovoci téměř nevyčerpatelný zdroj léčebných prostředků, jichž účinků třeba pozorněji dbáti, abychom jich s náležitým prospěchem mohli použítí. — Pítí dobrých ovocných šťáv mělo by se rozšířiti co nejvíce. Jsou mezi nimi výrobky, jež s nejlepším úspěchem mohly by zlatičiti lihové nápoje, jejichž zneužívání tak mnoho škod na zdraví lidském stále způsobuje. Nutno však věděti, že konzervace šťáv ovocných provádí se různě. Jednak se sterilisují a pasteurisují, t. j. zbavují se zárodků mikroorganismů působením vysoké teploty a tím se zabránuje kvašení a rozkladu jejich. Nebo se šťávy zavařují s cukrem na syrob, kterýžto postup má rovněž za následek, že se v nich nemohou rozmnožovati bakterie, plísňe a kvasinky, proto se neporušují a nekazí. Sterilizaci lze šťávy ty na dlouhou dobu konservovati, aniž by bylo nutno přidávati do nich mnoho cukru, nebo dokonce lih. Vzhledem k vylíčeným a neocenitelným dobrým vlastnostem ovocných šťáv doporučuje se hojně jich vyrábění a užívání.

Desatero hospodyně: 1.—Maso, drůbež a zeleninu dobře omyj, avšak nevymoč. 2.—Nic nestav na oheň bez soli, neboť kuchyňská sůl zabraňuje, aby se voda, v níž se něco vaří, prosytila živnými solemi pokrmů. 3.—Nevař nic v nádobě nepřikryté, nenlí toho nevyhnutelně třeba, poněvadž vůně prchá. 4.—Nevař v jednom hrnci jednou maso, podruhé ovoce! 5.—Nemast starým sádlem ani máslem! 6.—Nádoby, v nichž se peče, dobře očist, jinak se kazí. 7.—Hrnce, mísy a hliněné nádoby nedrhní pískem. Odřít písek polevu. 8.—Mléka ani másla neuschovávej, kde něco silně voní; dojivo vůně snadno pronikne. 9.—Pro maso si dojdí vždy sama. Neumínuj si tvrdošijně, že musíš dostati maso z té neb oné části, nýbrž teprve po příchodu do krámu si vyber, co se ti zdá nejlepší a dle toho pozměň jídelní lístek. 10.—Buď čistotna jako lékařník.

Čas vzácný majetek! — Málo lidí dovede hospodařit se svým majetkem a ještě jest méně těch, kteří dovedou náležitě hospodařit se svým časem, ač tento jest majetkem nejvzácnějším. Mladí lidé rádi se domnívají, že mají před sebou ještě tolik času, že jim mohou plýtvati dle libosti a že jim ho zbude ještě až dost. Právě tak veliké jmění svádívá lidi k přlíšnému a zhoubnému marnotratnictví. To jsou osudné chyby a bývají

vždy pozdě jich litovat. Dej pozor na centy, dolary dají na sebe pozor samy; nemrhej okamžiky, a čas stane se tvým sám sebou!

Chceš-li spořít, nečekej, až budeš mít lepší příjmy. — Vede-li se nám poněkud obstojně, jest příkazem rozumu a zkušenosti, spořít pro doby nouze. Ke spoření však třeba jest energie, a ta schází těm, kdo čekají na lepší příjmy, aby mohli spořít. "Až budu mít z čeho", říkávají. Odklad ten mívá často za následek trpké nesnáze a tíseň. Jedině správně jest, z příjmu svého, i kdyby byl sebe nepatrnější, vždy aspoň nějakou částku ukládati, jen tak zabezpečíme se proti nesázím v nepředvídaných případech potřeby, jen tak nastřádáme si povlovně aspoň maličký kapitálek, o nějž se budeme moci v dalším životě opírat.

Mysli na budoucnost! — Nemusíme mysliti hned na bohatství, ale přece jen jest rozumné a správné, žetfiti, abychom nepřišli do nesází v nenadálém případě potřeby. Není síce hezké přísloví, dle něhož "lásku prchá oknem, vchází-li bída do dveří", ale jest to zajisté smutná podivná nedostává-li se ženě a dětem potravy, šatu, lékařské pomoci, zotavení nebo změna vzduchu, a jest to zajisté bolestně vědomí; že by rodina byla mohla býti uchráněna utrpení a starostí, kdybychom byli pilně pracovali nebo odepřeli si požitky či přepych jinak snad nevinný, ale zbytečný. Spořiti jen k vůli penězům není ovšem ušlechtilé, ale spořiti k docílení neodvislosti jest správné a mužné. Veď si účtní knihu, učni to pečlivě. Ne snad proto, že by vyplácelo zapisovati každou maličkost, ale veď svou knihu tak, abys věděl, jak byly peníze vydány a kolik tě co stojí. Nikdo, kdo ví, jak veliké jsou jeho příjmy a kolik vydává, nevrhne se ve zvýšené výdaje. Marnotratníci začínají tak, že zavírají oči před tím, co činí. Nikdo by se s otevřenými očima neodvážil na kraj propasti, v níž by se zničil.

Vol raději zlato nežli stříbro, které mnohdy stříbrem ani není! — Mluvit jest stříbro, nebo aspoň mělo by jím býti, ale mlčet jest zlato. Mnozí lidé mluví ne proto, že by měli co povědět, nýbrž jen z pouhé lásky k mluvení. Mluvení mělo by však býti spíše cvičením mozku nežli jazyka. Povídanost, láska k povídání pro povídání mívá pak mnohdy osudný výsledek. Lidé dávají se proudem hovoru svěsti k tomu, že řeknou něco docela jiného než bylo úmyslem jejich, a pak marně si přejí, aby toho nebyli řekli; nebo mluví věci nevhodné bez jakéhokoliv jiného účelu, než aby měli zaměstnání pro svůj jazyk. A tato nevázaná a lehkomyslná povídanost dává příležitost k nesčetným mrzutostem v životě. Jest příčinou zlosti toho, kdo jí byl dotčen; rozsévá nenávist a nesvornost mezi lidmi; rozněcuje v jasný plamen drobnou nechuť a nevoli, která, kdyby sama sobě byla ponechána, zmizela by beze stopy.

Nezanedbej příležitosti, kdy se můžeš učiniti příjemným! — Pro úspěch v životě jest tak důležitější nežli talent; nebývá ho však snad získáno těmi, komu v ohledu tom nepřispěje vrozené nadání. Lidé takoví musí si vypomáhati přemýšlením o tom, čeho si asi jiní od nich přejí nebo co od nich očekávají. Nezanedbej žádné příležitosti, kdy můžeš učiniti se příjemným. Nemůžeme-li sami býti šťastni, můžeme zajisté na všecken způsob mnoho přispěti k tomu, abychom jiné učinili šťastnými. S každým zacházej zdvořile. "Zdvořilost a skromnost", praví Lady Montagne, "nestojí nic, a koupíš za ně všecko". Vskutku koupí se za ně mnoho, čeho za peníze dosíci nelze. Snaž se tedy, získati si každého, s nímž se setkáš. "Získejte si srdcí jejich", pravil Burleigh anglické královně Alžbětě, "a budou vám náležeti všechny jejich srdce i měsíce." Takt docíljuje často úspěchu i tam, kde selže násilí.

Nešťastná třináctka! — Opravdu nešťastná — tato třináctka — protože je to třináctka chyb a omylů, kterých se v životě dopouštíme nejčastěji. Sestavil ji muž bohaté zkušenosti životní, kterého povolání jeho uvádí ve stálý styk s chybami a omyly lidskými — londýnský soudce Rentoul. Jest dle něho chybou neb omylem toto: 1. Snažíme se svoje vlastní pojmání dobra a zla chrániti jako nedotknutelné a pak se domníváme, že se dle něho musí řídit celý svět. 2. Osobujeme si právo, radosti a zábavy jiných měřiti dle svého vlastního lokte. 3. Oddáváme se přesvědčení, že může na tomto světě panovati úplná shodnost názorů. 4. Očekáváme, že u mládí nalezneme soudnost a zkušenost. 5. Namáháme se všechny povahy narážeti na jedno a totéž kopyto. 6. Nepovolujeme, když běží o maličkosti. 7. Svoje vlastní jednání pokládáme za dokonalé. 8. Pro věc, proti níž není žádného prostředku, trápíme jiné i sebe samy. 9. Nepomáháme každému, třeba bychom mohli, vždy a všude. 10. Pokládáme za nemožnou věc některou proto, že jest nemožná pro nás. 11. Chceme věřiti jen tomu, co omezený duch náš může chápati. 12. Nechceme míti ohled na chyby jiného. 13. Posuzujeme lidi dle nějaké vlastnosti vnější, ačkoliv jen nitro činí člověka člověkem.

Desatero pro dobu válečnou. — Zásady nervové dietetiky v dobách válečných pro osoby a tak zv. labilní, to jest rovnováhy snadno pozbývající soustavou nervovou shrnul prof. dr. Eulenburg v desatero rad k životosprávě poměrům přizpůsobené. Většinu osob takových, které, ač nejsou nervově nemocny a v průměrném všedním životě celkem přece jen ještě nacházejí svou cestu, které však nejsou a to, aby odolaly mimofádňm

poměrům a požadavkům, které v takových situacích životních nenacházejí v sobě samých žádně neb aspoň nikoli dostatečnou oporu, tvoří ženy, a pro ty upravené desatero pro doby válečné zní stručně takto:

1. Žij v dobách válečných jako v dobách míru — žítí jsi měla. — 2. Především pracuj jako za míru, možno-li ještě více. Schází-li ti práce v povolání, hledej a opatři si jinou — to nemůže být těžké v dobách, kdy povinnost prospěti celku doléhá více než jindy na každého. — 3. Dbej den co den předem stanoveného programu a jeho nezlozmně přesného provádění. — 4. Snaž se být své rodině, přátelům, známým, všem blízkým i vzdáleným ještě víc, žítí pro ně ještě víc než za jiných dob. — 5. Ozbroj se každodenně trojnásobně trpělivostí pro všechny. — 6. Čti z válečných zpráv jen úřední — nebo aspoň věř jen těmto. — 7. Varuj se salonních a společenských hovorů o válce. Vyhýbej se daleko zarytým válečným optimistům — ale ještě více nenapravitelným válečným pessimistům. — 8. Nerozplývej se nikdy v rozechvěných a náladách okamžiku — snaž se vždy státí nad nimi a zachovati své já. Rozhodně si uchraň v duši koutek, kam nikdy válka nesmí. — 9. Zabývej se také za válečných dob, a více než jindy, věm co ti je jinak drahé, uměním, literaturou a p. — 10. Snaž se o onu vážně klidnou, stejnoměrnou veselost myslí, která člověka přenáší přes nejtěžší a přes všechnu bídu a útrapy života. Pokus se, abys jí vydobyla, při všem myslití napřed tak, jak o tom budeš přemýšletí a soudití za rok, za deset — nebo ještě spíše všechno pozorovatí s perspektívou věčnosti.

Hleď přátí si jen toho, čeho skutečně potřebuješ! — Přání našich bývá na tisíce a bývají velice roztočivná; splní se nám jich ovšem jen málo, proto jsme hnedle bez výjimky nespokojeni a rozmrzeli. Kdybychom však vzali seznam svých přání a věčně je zkoušeli, shledali bychom, že mnohá z nich vůbec neodpovídají našim potřebám, že bychom mohli i bez vyplnění jich býtí šťastní, jen kdybychom chtěli. Trochu nesplněných přání jest sice dobrým prostředkem, udržujícími člověka v činnosti, necháme-li však v nitru svém vypučetí a vyrůstí příliš mnoho přání, pak tím trpí radost ze života i energie naše často daleko více nežli nouzí a strádáním.

Nevkládejte sami si mě závistí do duše dětské! — Neprobezujte závistí u dětí. Neupozorňujte je, čím nad ně vyniká dítě jiné třeba bez vlastní zásluhy, neučte je, aby odhadovaly svoji cenu dle ceny jiných, nýbrž aby se při odhadu tom raději řídily svým rozumem. — "Pohleď na tomto dítě, jak to se chová!" — takové a podobné napominání nepřispívá k povznesení smýšlení dítěte. Odhaduje-li člověk vlastní cenu svoji dle jiných lidí, pak se buď snaží nad jiné se vyvýšití nebo cenu jiných zmenšovati. V tom však již vězí závist; snažíme se pak na jiném vždycky naléztí něco nepěkného, něco, co by snižovalo jeho cenu, jen abychom sami tím více získali při srovnání s ním. Je-li jednání takové nepěkné u lidí dospělých, tím politování hodnější jest u dětí, neboť má zhoubný vliv na povahu jich po celý další život. A zabráníti tomu, pokud je čas, jest v rukou rodičů, především matky. Nedejte proto závistí vzkličítí v duši svých dětí, budou vám za to vděčny!

Neomlouvaj se stále svými "nervy"! — V neklidné, rychle žijící době nynější hrají nervy důležitou úlohu u mužů, u žen, ba i u dětí. Předrážděné, ochuravělé nervy jsou stále a stále uváděny jako samozřejmá omluva pro bezohlednost v rodině i ve společnosti, pro nesprávné i neoprávněné vystupování v záležitostech obchodních, pro nepředložené jednání, zkrátka pro kde jakou chybu, ať malou, ať velikou. Uvažme však následky! Člověk "nervosní" odnaučí se sebekázní a nedoveze se ovládatí ani při podnětech nejnepatrnějších. Jeho okolí trpí jeho bezohledností, již sám pokládá za omluvitelnou, poněvadž má svoje "nervy". Kdyby se však dovedl ovládatí, ušetřil by sobě i jiným mnoho zlostí a vyvaroval by se mnohé srážce, neboť jeho okolí nebude stále ochotno, uznávatí tuto omluvu jako dostatečnou.

Proč až jindy, proč ne hned? — U mnohých lidí setkáváme se s politování hodným zvykem; dělají-li něco, dělají to "prozatím" jen napolo, utěšující se při tom klamnou nadějí, že se již nalezne později vhodnější chvíle, aby to dodělali, že později někdy budou mítí i více chutí k dodělání tomu. Odklad takový zničil již mnohým lidem nejkrásnější vyhlídky, vedl poněmáhlu k jinému špatnému zvyku, nutně práce vůbec nechávati neprovedeny. Nebojte se výtky puntičkářství — puntičkářství a přesnost v konání svých povinností jsou dvě věci docela různé. Co můžete vykonatí dnes, vykonajte dnes a zcela, neodkládejte ani poloviny toho až na "jindy" — zvyk ten opanoval by vás záhy tak, že by pak marno bylo úsilí vymanití se z něho, a všechny původní krásné plány rozplynuly by se v nívec, nádherná budova životního štěstí vašeho shroutila by se v ubohé trosky.

Nechceš-li propadnoutí nervose... — Chceš-li se vyhnoutí moderní nemoci nervose — radí americký profesor Patrick — žij s rozvahou, pro život urči si pevný cíl a za ním moudře a vytrvale spěj, nevyhýbej se mírnému, t. j. slušnému veselí, naopak, vyhledávej je, nikdy neusiluj o dosažení nemožného, nežel a netruchlí do nekonečna

nad tím, co již nelze změnit, nepřikládej přílišný význam maličkostem, netouží po velikém bohatství, neboť spokojenost je nad bohatství, nemysli si, že ty jsi středem světa, ale uznávej a oceňuj správně význam jiných lidí, miluj svoje bližní jako miluješ sebe sama a buď k nim stejně shovívavý jako jsi sám k sobě.

Nezůstávej stále doma! — "Málokdy kam přijdu", pravila mně nedávno známá paní. "Mám vždy tolik práce, že mně nezbyvá času na návštěvy." To jest ovšem veliká chyba, které se dopouští mnoho vdaných žen, hlavně pak v době, kdy jim přibývá starostí s dětmi. Žena, která se příliš drží doma, stává se mrzutou, rozmarnou a nervosní. Buť i svou domácnost i svou rodinu sebe více milovala, nestačí jí, aby životem rodinného kruhu svého celou svou duši naplnila. Jest dobře vyjít si na procházku, pít si se po nové četbě, vyhledávat někdy styky s lidmi rovnocennými, navštívit tu a tam divadlo nebo koncert. Již proto jest tato změna dobrá, že se duch osvěží, od všedního života si odpočine a načerpá novou látku k přemýšlení. Neopouštěj své přátele, i kdyby se ti zdálo, že čas ve společnosti jejich ztrávený nikdy nenahradíš! Opustíš-li je ty, nebudou se o tebe také starat, a přijdeš o styk s lidmi, poněvadž jsi jednou musila čistiti okna a po druhé látati punčochy. Domácnost má býti hezká, veselá, čistá a pořádná — toť svatá povinnost každé hospodyně; může-li však takovou býti domácnost, kde se z pilné, přepracované hospodyně stala záhy sestárlá, mrzutá a nervosní žena, o tom bychom si dovolili pochybovati. Taková žena a matka jest příliš s cesty svedena, než aby vlídným zakročením dovedla v domácnosti rovnováhu udržeti, a místo co její píle a uzavřenost se má nazývati dobrou vlastností, vidíme, že povahu ženy kazí a tím mrzutost v domácnosti rodí. Proto, ženy, nezavírejte se příliš doma!

Chcete míti šťastný domov? — Šťastný domov nezávisí na velikosti či maličkosti domu či bytu, a to jest již štěstím samo o sobě. Štěstí naše bydlí v naší vlastní hrudi, a na nás jest, abychom učinili svoje okolí šťastným. Šťastnou rodinu utvořiti, to nezávisí jen na vnějších poměrech, ale i na vnitřní hodnotě každého člena jejího. Muž vládní jako král, žena jako královna, oba jako místodržící boží. Stará-li se muž o příjem, musí se žena starati, jak s ním vyjíti. Dobře se vede jen tam, kde vydání odpovídá příjmu. Nemoc a neštěstí snad někdy otřesou šťastným domovem, leč láska překoná vše; i nahodilá tíseň jest jen podnětem k tím těsnějším semknutím se členů domácnosti. Jsou sice také kazimírové jiného druhu, skrytí v hloubi srdcí lidských, jako vzájemná bezohlednost, nezdvořilost, nevděčnost a jiné. Ty snadno roztrpčí toho či onoho. Ohleduplnost jest jako jemný, něžný vánek; opak její podobá se mrazivému severáku, který vraždí všechny něžné květy — těžkou ránu zasazuje vnímavé duši ženy. I ve všedním styku v domácnosti užívejte muž i žena mezi sebou vlídného tonu, a zvláště muž neskrblí projevy zdvořilosti. I ty přispívají k dobré shodě, a kde ta jest, tam nemusí býti teprve hledáno štěstí v domácnosti. Tam jest šťastný domov.

Nehledej hned ve všem zlý úmysl! — Splnění přání nebo prosby, jež jsme projevili, staví se často v cestu překážky, plány a záměry naše bývají neočekávaně něčím zkříženy; ve případě takovém až příliš často propadáme chybě, že podkládáme zlý úmysl tomu, od koho překážka taková vychází nebo vycházeti se zdá. Myšlenkou tou dáváme se mnohdy opanovati do té míry, že naprosto nedbáme věcných důvodů a úvah, třeba se nám samy takřka vnucovaly. Poddáváme se své rozmrzelosti, nevšímajíc si toho, jak nesnadno, po případě s jakými obětmi mohl by splnění přání či žádost naší ten, na koho se obracíme. Kdybychom více uvažovali a myslili, kdybychom byli stálejší ve své důvěře, shledali bychom přečasto, že věc vypadá jinak, než my ji vidíme, že zlého úmyslu v ní není.

K čemu je sůl prospěšna? — Sůl rozpuštěna v líhu, kořalce neb tresti salmiakové odstraňuje mastné skvrny. Nádobu skleněnou nebo hliněnou, silně rozpálenou, ochladí se ihned vnořením jich do roztoku slané vody. K cídění mosazných předmětů hodí se výborně sůl octem navlhčená. Černé sukno praním ve slané vodě barvy nepozbude. Slaměné rohožky a košíkářské zboží vůbec vyhlíží zase jako nové, vycídíme-li je kartáčem ve slané vodě namočeným. Skvrny po inkoustu zmizí okamžitě, potřeme-li je několikrátě šťávou citronovou, v níž je trochu soli rozpuštěno. Koberce nabudou svěžích barev, posypeme-li je před metením vlhkou solí, aneb třeme-li je po vyprášení hadry, navlhčenými ve slané vodě. Že sůl jest výtečným a nejjednodušším konzervativním prostředkem másla, masa atd., netřeba připomínati.

Laciné noční světlo pro dětské pokoje neb pro nemocné můžeme si snadno pořídit, uschováme-li zbytky a odpadky svíček a pak je rozpustíme a nalejeme do malých plechových krabiček (ku př. od vaseliny a p.). Z bavlněných nití stočíme knot, navoskujeme ho a strčíme doprostřed. Pak necháme roztok dobře ztuhnouti a noční světlo jest hotovo.

Výživná hodnota zelenin.

Rajská jablička (Tomatoes) povzbuzují ztrnulá játra.

Locika (Lettuce) utiňuje čivy a přivádí spánek.

Celer (Celery) posiluje čivy a stále více a více v lékařských předpisech se potřebuje.

Cibule (Onion) jest rovněž silivkou pro čivy, ale lidé budou vždy proti ní pro její zápach zaujati.

Pampelišky (Dandelions) čistí krev a všeobecně praví se o nich, že soustavu tělesnou posilují.

Řeřicha (Watercress) — také se výborně doporučuje, co povšechný prostředek k osvětlení soustavy tělesné.

Bramborů měli by se varovati ti, kteří za žádnou cenu nechtějí ztloustiti.

Špenát (Spinach) má lékařské vlastnosti a jakosti rovnající se těm nejmódnějším ze všech modrých pilulek kdy zhotovených.

Paštinák (Parasip), jak se nyní od učenců tvrdí, má skoro tytéž vlastnosti, jaké se přikládají sarsaparille.

Řípy (Beets) ženou na tučnotu a i ten málo učený člověk si to vysvětlí tím, protože obsahují obyčejný cukr.

Obyčejné limanské boby (Lima beans) —někdo řekl, jsou prý dobré k zahánání žízně, ale totéž může se právě tak dobře říci o džbánku vody.

Chřest, špargl (Asparagus) působí na ledviny do té míry, jež ještě není uznávána dokonale.

Okurky obsahují kyselinu, která v jistých případech nezákřivnosti pomáhá.

Zelí v Hollandsku považuje se poněkud za krvečistitele, ale náhled ten není ustálený. V Německu zkrátka jest to "sauerkraut".

Petržel (Parsley) pomáhá dobrému trávení jako sýr nebo ořechy, ale musí se ho vzít velké množství.

Tykve (Pumpkins) jsou součástíkou v patentním léku, který je zaručen, že vyléčí velmi různé neduhy tělesné, ale svět pomalu přestává všemu věřit, co slyší.

Položky v mírách kuchařských.

- 1 pinta tekutin rovná se 1 libře.
- 2 gilly tekutin dělá 1 koflík.
- 4 čajové lžičky je 1 stolní lžice.
- 2 stolní lžice mouky váží 1 unci.
- ½ libry másla tvoří 1 koflík.
- 4 koflíky mouky rovná se 1 libře.
- 2 koflíky zrnitého cukru je 1 libra.
- 2½ koflíku práškového cukru tvoří 1 libra.

Zákonité svátky v Unii.

1. leden. — Nový rok. Ve všech státech kromě Massachusetts, Mississippi a New Hampshire.
8. leden. — Výroční památka bitvy u New Orleansu v Louisianě.
10. leden. — Narozeniny Leeovy v Alabamě, Floridě, Již. Carolině, Sev. Carolině, Georgii a Virginii. Masopustní úterý (Mardi Gras) v Alabamě a Louisianě.
12. únor. — Lincolnovy narozeniny v Illinois, Connecticut, Delaware, Minnesotě, New Jersey, New York, Sev. a Již. Dakotě, Pennsylvanii, Washingtonu, Záp. Virginii a Wyomingu.
22. únor. — Washingtonovy narozeniny. Ve všech státech, až na Mississippi, Oklahoma, New Mexico, Sev. Carolinu a Tennessee.
2. března. — Výročí neodvislosti texaské. Texas.
- Velký pátek. — V Alabamě, Louisianě, Pennsylvanii, Tennessee, Maine, Minnesotě a Connecticut.
- První středa v dubnu. Den státních voleb v Rhode Island.
19. dubna. — Den vlastenců. V Massachusetts.
21. dubna. — Výročí bitvy u San Jacinto. Texas.
26. dubna. — Den krášení hrobů. V Alabamě, Floridě, Georgii a Louisianě.
10. května. — Den krášení hrobů v Severní a Jižní Carolině.
- Druhý pátek v květnu. — Den konfedační. V Tennessee.
20. května. — Výročí podpisu na Mecklenburském prohlášení neodvislosti v Sev. Carolině.
30. května. — Den krášení hrobů. V Alasce, Californii, Coloradu, Connecticut, Delaware, Districtu Columbia, Iowě, Illinois, Indianě, Kansas, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michiganu, Minnesotě, Missouri, Montaně, Nebrasce, New Hampshire, New Jersey, New York, Sev. a Jižní Dakotě, Ohio, Oklahomě, Oregonu, Pennsylvanii, Rhode Islandu, Tennessee, Utah, Vermont, Wisconsinu, Washingtonu, Wyomingu a Záp. Virginii.
3. červen. — Narozeniny Jeffersona Davise. Ve Floridě, Georgii, Alabamě a Jižní Carolině.
4. červenec. — Den neodvislosti. Ve všech státech mimo Již. Carolinu, Kentucky a Kansas.
24. červenec. — Den pionérů. V Utah.
- První pondělí v srpnu. — Dělnický den. V Alabamě, Californii, Coloradu, Connecticut, Delaware, Districtu Columbia, Floridě, Georgii, Idahu, Illinois, Indianě, Iowě, Kansas, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michiganu, Minnesotě, Mississippi, Missouri, Montaně, New York, Novém Mexiku, Ohio, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Rhode Island, Tennessee, Texasu, Utahu, Vermontu, Virginii, Washingtonu, Záp. Virginii, Wisconsinu a Wyomingu.
9. září. — Den připuštění. V Californii.
21. říjen. — Den připuštění v Unii. Nevada.
- Listopad. — Den všeobecných voleb. V Arizoně, Californii, Floridě, Idahu, Indianě, Kansasu, Marylandu, Minnesotě, Missouri, Montaně, Nevadě, New Hampshire, New Jersey, New Yorku, Sev. a Již. Dakotě, Ohio, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Tennessee, Texasu, Západ. Virginii, Washingtonu, Wisconsinu a Wyomingu.
- Poslední čtvrtek v listopadu. — Den děkůvzdání. Ve všech státech.
25. prosinec. — Střední večer. Ve všech státech a v Již. Carolině ještě dva dny dále.
- Neděle a páteý — (kdykoli ustanovené) jsou zákonitými svátky ve všech skoro státech.

PACIFISTA.

Dokončení se str. 81.

VIII.—Mučedník.

Vyhýbaje se čtvrtím, ve kterých bydleli jeho krajané i lidé, se kterými byl znám, probloudil Stanislav Trněný celé odpoledne a celý večer ulicemi Clevelandu. Ač značně unaven, chodil rychle, aby se nezdálo, že se potlouká bezcílne a aby nebyl nikomu nápadným. Svým zevnějškem, značně sešlým a tváří nemytou a neoholenou, činil dojem dělníka zaměstnaného při těžší práci, vracejícího se k domovu po lopotném dnu. Proto si ho skutečně také nikdo nepovšimnul. Stokrát byl Trněný v pokušení zajít do parku a usednouti si k odpočinku, ale věděl, že parkovní lavičky a trávníky jsou oblíbeným lovištěm policie a detektivů, pátrajících po hledaných osobách. Že je po něm pátráno, o tom ani na okamžik nepochyboval.

V hrozném duševním rozpoložení, nejsa si vědom pražádné viny a přece nucen se skrývati jako zločinec, přeje sobě, aby měl moc vyhoditi celý svět nebo aspoň dobrou jeho polovici do povětří, vlekl Trněný svoji únavu a svoji sžíravou hořkost ulicemi, kterými se po léta procházel s hlavou vztýčenou, nesa jimi svoje jaré mládí a svoje smělé sny.

Čekal na večer, který mu měl přinést odpočinek, posilu duševní i tělesnou, přátelskou ruku a pomoc. Teprve když se šero uhostilo v ulicích města, odvážil se Trněný do hlavní české čtvrti, snaže se stále ještě choditi dosti rychle, aby nedělal dojem pobudy. Potkal několik známých lidí, ale poznal, že jest jim svým vzhledem úplně cizí. Zatínaje zuby bolestí, v níž přecházela jeho únava a ku které se družil neodbytný hlad, s nohama pálicíma jako oheň a celým tělem jakoby na skřipci napjatým, vlekl se mimo místa jemu tak dobře známá. Hovor a místy i zpěv zaléhaly k němu z hostinců, ze kterých vycházela dráždivá vůně piva a jídel. Několikrát v těch zoufale dlouhých hodinách sáhl sobě na zadní kapsu a pokaždé se zachvěl, ucítiv pod prsty skrze látku tvrdost a hladkost kovového předmětu — posledního útočiště tolika zoufalců. Pokaždé však sobě řekl: Nikoliv, ještě ne.

Kudy chodil po celý den a jmenovitě nyní večer, potkával vojáky a námořníky. Byli osmahlých tváří, zavalití, vykrmení a z očí jim zářila spokojenost. "Otroci!" řekl sobě pokaždé, když spatřil některého z těchto uniformovaných mladých mužů. Na rohu jedné křižovatky se zarazil, pak se rychle obrátil a zaměřil zpět. Z příští ulice zazněl k němu třesk bubnů a řízné noty vojenského pochodu. Zhlédl jen, jak v ulici, jejíž oba chodníky byly plny lidstva, kráčelo za hudbou v uspořádaných čtyřstupech množství neuniformovaných mužů, před nimiž neseny byly prapory. Poznal mezi nimi i prapor český. Lidé na chodnicích smekali klobouky před prapory a mávali pochodujícím mužům na pozdrav. Domyslíl se, že nějaký oddíl dobrovolníků neb odvedenců ubírá se na nádraží, vyprovázen lidem. Trpce se ušklíbl. "Jak ochotně někteří lidé lezou do okovů dobrovolného otroctví!" řekl sobě a obrátiv se, spěchal, pokud mu únava údů a trýzeň útroh dovolovaly pryč, aby unikl těm vrískavým akordům plechových nástrojů a dunění bubnů, které mu připadaly jako krvavý výsměch všem lidským citům.

*

Toho večera, když se po jedenácté hodině vracel krajan Karel Mejzlik ze kteréjsi schůze do svého předměstského domova, vynořila se ze stínu

stromoví nedaleko jeho bytu mužská postava a přidružila se k němu. Teprve když neznámý promluvil, poznal Mejzlík ve špinavém, zaprášeném, klopýtajícím pobudovi Trněného.

"Konečně jsem se tě dočkal, Mejzlíku!" vzdychnul neočekávaný noční chodec.

Mejzlík se zprvu zaleknul, ale ihned se rozhlédl opatrně kolem a pak, chopiv Trněného, jehož zbědovaný stav bil na první pohled i v nočním osvětlení ulice do očí, pod paží, dovedl jej ke dveřím svého domova a otevřev je neobyčejně rychle, vstřčil jej dovnitř.

"To se asi díváš, jak vypadám," řekl Trněný zlomeným hlasem, když klesl na židli v pokojíku, kterého Mejzlík užíval na svoji domácí pracovnu. Mejzlík, i když již stáhnul záclony a rozsvítil plynové světlo, nebyl ještě schopen slova a jen vrtěl hlavou nad vzhledem svého přítele. Konečně ale promluvil:

"Takhle se tedy vracíš z Chicaga, kam jsi jel s takovými nadějemi!"

"Řeknu ti hned všechno, Karle, jenom napřed, prosím tě, můžeš-li mi něco sehnati k snědku a zapítí. Od rána jsem neměl v ústech a po celý den jsem na nohou." Mejzlík spěchal prohledati spižírnu a přinesl na stůl krabici suchárků, několik malých, naložených okurek, půl lahvičky nakládaných oliv a koneček letního tvrdého salámu. "To je všechno, co jsem našel. To víš, když člověk nejí doma, není na takovéhle pohostinství připraven."

Trněný, polknuv důkladné sousto salámu a otvíraje spěšně krabici se suchárky, mluvil plnými ústy: "Víš, kdo mne do toho všeho přivedl? Můj vlastní tchán. Otec Miladin. Ten pes Horner. Je teď vládním špicem. Vyčenichal a rozbil kus nejkrásnější protiválečné práce, jaká byla v Chicagu připravována. Pomysli si, že Milada sama byla při tom zatčena. Táta myslil při vybírání továrny na protiplynové masky, že má v síti mne a zatím lapil vlastní dceru. A byl by mne dostal také, kdyby mne byla Milada nevarovala v čas." Trněný vykládaje horlivě, zapomněl na okamžik na svůj hlad — při tom ale také si nepovšimnul Mejzlíka, jenž naň upíral udivený zrak. Polknuv nové sousto, pokračoval Stanislav: "Milada mi snad nikdy neodpustí, že jsem ji přivedl do takové situace, ale já to s ní myslel dobře. Chtěl jsem, aby taky ona přispěla svojí troškou ku zmaření plánů pochopů dvojhavé hydry, kapitalismu a militarismu. Já sám jsem činil, co jsem mohl a byl jsem ve spojení s organizací, která připravovala čin na otřesení celým světem a znemožnění účasti Ameriky na této válce, ve které má dělný lid svojí vlastní krví zaplatit ukutí těžších pout pro sebe."

Mejzlík, který byl s úžasem ve tváři naslouchal řeči Trněného, přerývané pausami vyplněnými konejšením hladu, povstal po těchto slovech a řekl vážně: "Hochu, shledávám z tvé řeči, že jsi člověkem, pro kterého pod mou střechou není místa. Myslel jsem zprvu, že se skrýváš pouze jako utečenec před vojenskou povinností a poněvadž ctím přesvědčení každého a vím, jak zapřísáhlým protimilitaristou jsi, nechtěl jsem tě odehnati. Chtěl jsem ti ostatně poraditi, abys udělal konec všem svým nesnázím přihlášením se k československé armádě. Ty jistě nevěříš, že by i válka, kterou podniká náš národ za svoje osvobození, byla válkou kapitalistů a proto když jsi osvobozen od služby v Americe, chtěl jsem ti..."

Nyní vyskočil ze svého místa Trněný a vytřeštil oči na svého starého přítele. V ten okamžik zapomněl na hlad a únavu. Mejzlík nedbaje počínání svého hosta, vrátil se k první myšlence své řeči:

"Z tvých slov však nyní shledávám, že jsi se nezastavil u passivního odporu, ale že jsi se účastnil i propagandy nebo dokonce spiknutí, které

má za zjevný účel poškoditi vojenskou zdatnost tohoto národa a tím pomáhati německé autokracii k opanování světa."

Trněný neposlouchal dále. Změřiv Mejzlika opovržlivým pohledem od hlavy k patě, zvolal: "Tak ty taky? I tebe tedy předělali? Nu, pak už může na nás přijít potopa" a dal se do trpkého smíchu, téměř šíleného smíchu.

Mejzlik, ukázav na stůl, řekl: "Najez se napřed, pak si o tom vážně a mírně pohovoříme."

Ale Trněný odstrčiv zbytky jídla od sebe, pokračoval: "Podívej se na mne dobře, socialisto Mejzliku," a na slovo "socialisto" dal zvláštní jizlivý důraz. "Podívej se na mne, otrhaného, spustlého, nevyspalého, hladového a klesajícího vysílením. Ten tremp, který stojí před tebou a může v nejbližší chvíli být za mřížemi žaláře, považuje se za povýšeného nad tebou, jako je hvězda nad krtčí hromádkou. S nejvyšším opovržením a politováním dívám se k tobě dolů, já psanec, já paria, já mučedník. Já jsem poznal, co jest to trpěti za svoji ideu, za svoje zásady, pracovati pro ně a nechat se pro ně pronásledovati nebo třeba uštvati. Ale se svým hladem, se svýma rozedranýma nohama a bolavým tělem a únavou, která mne klátí k zemi, jsem šťasten, že nejsem takovým zbidačelým tvorem jako ty, takovým ramenářem, takovým... takovým... buržoou... Tak a teď si můžeš zavolat policii a dát mne zatknout. Po tři dni jsem prchal a schovával se před slídicí a biřící, ale když vidím svého nejlepšího přítele proměněného v otroka a chlubícího se svými okovy, pak nechť je moje mučednictví dokonáno. Jsem mučedníkem a ty, ty jsi bídným plazem, hroutícím se do prachu před barevným cárem, kterému říkají prapor..."

Mejzlik se nikterak nerozčilil nad výbuchem sopky, ve kterou se zdál býti Trněný proměněn. Jen se smutně pousmál a odpověděl: "Tohle všechno jsem od tebe očekával a i tu nadávku buržoy spolknou trpělivě a přichází mi vhod, že sebe nazýváš mučedníkem. S tím mučednictvím, hochu, je to tak: Ve škole nám dokazovali pravost křesťanského náboženství také tím, že prý tisíce lidí položilo za učení Kristovo svoje životy a podstoupilo nejstrašlivější muka. Později v životě jsme se naučili dívat poněkud skepticky na tento argument. Události posledních let nás poučily, že jsme se nemýlili. Jestliže křesťanství po dvou tisících letech téměř úplné vlády nad civilisovanou částí světa nedovedlo zabrániti, aby se lidé — a to právě lidé, kteří se ku křesťanství hlásí nejhorlivěji — navzájem vraždili jako zvěř nebo vlastně tisíckrát hůře nežli dravá zvěř, pak se nám zdá, že ti mučedníci byli by se snad mohli nechat křížovat, topit, pálit nebo od dravců trhat za něco, co by po dvou tisících let neobmezené moci nad světem bylo mohlo přivesti lidstvo někam jinak, nežli k tomu cíli, u kterého se octlo, počínajíc rokem 1914. V tom se snad se mnou shoduješ. A jako člověk sečtělý také víš, že svoje mučedníky měla každá nová filosofie a každé nové náboženství a zdá se, čím bláznivější byla nauka, tím snáze že našla lidi, kteří se pro ni dali zabíjet nebo mučit. Mučednictví nedokazuje nic. Derviš, který si lehá na prkno pobité hřeby nebo který po deset nebo dvacet let krmí svoji krví všechen možný hmyz a odepírá se omýti a očistiti, také se považuje za mučedníka a přece se k vůli tomu nedáme, ani ty ani já, na jeho víru. A konečně, kdyby skutečně bylo mučednictví důkazem pravosti a neomylnosti ideje, za kterou se nechají lidé trýznit nebo zabíjet, pak by nebylo větší a krásnější ideje, nežli je myšlénka velkého, celý svět ovládajícího militaristického, autokratického a kapitalistického Německa. Což nedalo šest millionů lidí, samých zdravých a zdánlivě i duševně zdravých lidí téměř před našimi zraky za tuto ideu v posledních třech letech

buď zabít nebo zmrzačit? To ti pravím pouze proto, abys viděl, že jsi mne tou svou tirádou o mučednictví neomráčil. Lítuji tě pro to co jsi vytrpěl a zkusil, ale ještě více, že vše to podstoupil jsi za věc, která není obětí těch hodna."

"Tedy dnes je tobě, bývalému pacifistovi, pacifismus k posměchu, jako těm ostatním?" zasyčel Trněný.

"Nikoliv hochu. Pacifismus znamená snahu zavést mír po celém světě a odstraniti válku na vždy a já i dnes věřím, že není krásnější snahy nad tuto a člověka šlechetnějšího nad skutečného pacifistu. Jenom že ty nejsi dnes pacifistou. Jednání tvoje a těch, kdož s tebou stejně smýšlí a jednají posiluje největšího nepřítele světového míru, prodlužuje ve skutečnosti válku nebo přibližuje něco co by mírem nikdy nebylo. Skutečným pacifistou jest dnes francouzský, belgický, anglický, americký, italský, srbský nebo československý voják, který jde obětovati svůj život na zdolání moci, jež prohlásila zákon pěstního práva a pokouší se surovou, bezohlednou silou, za pomoci bodáků, kanonů, tekutého ohně, otravných plynů a ještě otravnější propagandy ovládnouti celý svět. Pacifistou jest dělník, který v továrně na děla nebo náboje, v dolech nebo v loděnici koná poctivě práci, jež přiblíží odstranění všech vládců z milosti boží, pacifistou je žena nebo dívka, která obětuje svůj čas na agitaci ve prospěch válečných půjček nebo zhotovování potřeb a obvazů pro spojenecké vojáky, největší pacifistkou jest matka, jež posílá svého syna do války za svobodu světa, pacifistou jest president Wilson, který prohlásil, že Amerika bude válčit, dokud nebude učiněn svět bezpečným pro demokracii . . ."

"Tak dokonce i plaz, který líbá presidentovy boty, se z tebe stal!" poznamenal jizlivě Trněný, který jaksi shovívavým, ale nicméně trpkým úsměvem poslouchal Mejzlikovu přednášku, uždibuje při tom znovu po kousku suchárku.

"Nevím, proč nazýváš uznání náhledu někoho za správný líbáním jeho bot, ale vysvětluji si to výchovou demagogické školy, kterou jsi prošel a která nahraňuje nadávkou nebo pošklebkem to, čeho se jí nedostává na zdravém argumentu. Ale věru raději bych presidentovi Spojených Států, který před celým světem jasně vztýčil cíl této války — vítězství demokracie nad uchvatiteli moci a humanity nad barbarstvím — políbil botu nežli bych pouze podal ruku některému z těch lidí, jež za proroky považuješ ty a jichž všechno jednání, kamuflážované zvučnými humanistickými nebo pacifistickými hesly má za cíl dopomoci k vítězství surové síle nad právem. Neviděti při dnešním rozestavení národů a ideí, na které straně jest právo a na které bezpráví, znamená býti neschopen rozeznati světlo od tmy, černé od bílého. Viděti a poznávati na které straně v tomto děsném boji jest právo, nepřikloniti se k němu, nepomáhati všemi silami k jeho vítězství, jest zbabelstvím. Rozeznávati situaci a pomáhati jakýmkoliv způsobem straně lupičských, otrokářských národů ovládaných smečkou autokratů, překážeti vítězství národů demokratických, jež sobě v prapor vepsaly heslo: "Svobodu a rovná práva všemu lidstvu", jest zločinem proti humanitě, je bezejmenným padouštvím. To je dnes moje kredo a stydím se sám před sebou, že mi to trvalo příliš dlouho, nežli jsem se sebe setřásl falešný pacifismus a dospěl k tomu poznání."

Trněný, jenž dochroustal poslední suchar z krabice, byl nyní zdánlivě spokojen, že si bude moci se svým bývalým přítelem podebatovati o tom, co ve dne v noci plnilo jeho mysl. Pohodlně usadil se na židli a když se Mejzlik odmlčel, pravil: "Nu, pak se snad ještě dočkám radosti viděti, jak neseš svůj nový, patentovaný pacifismus ve vojenském kabátě na bitevní frontu." —

Mejzlík, pokrčiv rameny, odvětil: "Kdo ví, co se nestane. Kdybych nebyl přesvědčen, že moje práce, kterou zde podnikám šířením svého přesvědčení mezi svými dřívějšími soudruhy je svatě věci svobody a demokracie prospěšnější, nežli by byly na frontě služby člověka, který si odbyl tři měsíce v posteli s revmatismem a lumbagem, byl bych už v československé armádě. A budou-li mne skutečně i s mým revmatismem potřebovati, nebudu váhati ani na okamžik."

"Výborně!" zvolal Trněný. "Dal bych za to poslední svůj pěťák, kdybych tě mohl viděti s fiintou na rameně, poslouchajícího povelu nadotroka v důstojnické uniformě jako opičák ve fráčku komanda flašinetářova. — Kdo jedná jinak, je zbabělec nebo zločinec, pravíš. Dobrá. Ale já ti povím, že každý člověk, který běře do rukou zbraň, aby vraždil jiné lidi, jest v mých očích vrahem a ničím jiným ať je ve vojenské uniformě nebo bez ní." — Trněný, vepluvší do svého živlu, debaty, potlačil svoji únavu a upřev na Mejzlíka pohled vítěze, odmlčel se.

"Pamatuji se," odvětil ihned Mejzlík, "že právě to, co jsi zde pravil, jsem četl téměř doslova v časopisu, jehož jsem také byl věrným stoupenecem a podporovatelem. Ale jsou to právě rozumářské perličky tohoto druhu, které mě přiměly k uvažování a konečně mi ukázaly žalostnou dýchavičnost takových argumentů. U tebe je tedy každý voják vrahem, a není mezi nimi rozdíl. U tebe je každá válka neoprávněnou."

"Tak jest," přitakal ochotně Trněný.

"Nuže, dle tvé filosofie husité, kteří svými cepy vtlučkali zákony lidské rovnosti do německých lebek nejsou o nic lepší nežli císařští a papeženci zverbovaní k vraždění a plenění. Pro tebe není rozdíl mezi osadníkem amerických kolonií, který na plamenné vyzvání Painovo pod Washingtonem šel svojí krví vykupovat onu svobodu, které jsi se po celou řadu let těšil i ty a hessenským žoldněřem, přivezeným sem, aby svobodu tu rdousil. Ty nemáš větší úcty pro vojáka francouzské revoluce, jenž za zvuků Marseillaisy zvedl zbraň proti autokratické Evropě, nežli pro Prušáka, Bavora nebo Rakušáka, jenž se šel bít za zachování monarchií a privilegovaných kast. A nemusíme choditi v nynější době světové války tak daleko do historie. Pro tebe a tvoji filosofii je Belgičan, jenž se zbrani v ruce hájí poslední cíp své vlasti proti Prušákovi, Francouz, který umírá se zvoláním "Vive la France", Srb, jenž ochotně dává svoji krev, aby jeho drahá Srbie opětně ožila, nebo tvůj krajan Čech nebo Slovák, jenž se probíjí tisícerými mil Sibiřských pustin, aby mohl přispěti k osvobození svých vlastí od staletého otroctví, ani ten, který opouští pohodlný život v Americe a pod praporem československým spěchá vstříc útrapám, nebezpečím a hrůzám války, úplně stejně v bezpráví, jako lupičskou manii spitý Prušák, národnostní vášní zaslepený Vídeňák, otrocky omezený Tyrolák nebo Štajrák, kteří se rvou za uchování rodu habsburského nebo hohenzollernského, kteří se dávají zabíjeti a mrzačiti, aby práva aristokratických parazitů lidstva nebyla zkrácena nebo vyhozena na hnojiště historie."

"To jsem neřekl!" ohradil se Trněný.

"Řekl jsi to, hochu. Pravíš-li, že každé zabití člověka je vraždou, že každý voják je stejný, že je vrahem a ničím jiným, že každá válka je neoprávněná, pak ve své slepotě béřeš lidem právo brániti svoje vlasti, svoje domovy, životy svých drahých, svoji svobodu. To je jasné jako den. Nebraňme se, odvracujme se s odporem od zbrani, zavrhneme vojenskou organizaci a disciplinu a dáme celý svět presentem těm, kdo se zbrani zeshťtí a práv nedbají. Jak krásným, pohodlným, rajským byl by svět pro všechny autokraty, pro všechny vládcy z milosti boží, jak bezstarostný život pro všechny otrokáře, kdyby pracovní lid celého světa chtěl přijmouti

tento svůj názor o právu na odpor za svůj. Jak šťastně a bez obav vládlo by se junkerům v Berlíně a ve Vídni nad celým světem!"

"Aha, zde tě mám," přerušil pojednou Trněný Mejzlík. "Zde jsem tě chytil při tom, co dělají všichni verbíři a přelhavači lidu. Chcete, abychom měli svoje oči obráceny na junkery v Berlíně, abychom neviděli našich vlastních junkerů ve Washingtonu, New Yorku, Chicagu a jinde, kteří nejsou ani o mák lepší, kteří i zde v té zemi tak zvané svobody potlačují volnost slova a tisku a zavádějí tyranii. Což nebyla válka vyhlášena bez optání se lidu, přeje-li si ji? Nebyla povinná služba zavedena bez referenda? Nejsou časopisy potlačovány, nejsou opozičníci vlády pronásledováni a zavírání? Kde je ten rozdíl mezi junkery zde a za mořem?"

Mejzlík se usmál. "Oh, ovšem," odpověděl ironicky, "jak bych mohl při tvé povýšenosti očekávat, že ti padne do oka takový maličký rozdíl jaký je mezi vládami z vůle lidu a vládami z milosti boží, mezi vládami ústavními a vládami, které si samy tvoří své zákony; mezi vládami, které nejsou zodpovědny nežli svému vlastnímu hluchému a němému svědomí a vládami vůli lidu ustanovenými a jeho zástupcům zodpovědnými. Celý rozdíl, abych ti zkrátka odpověděl, jest v tom, že v jednom případě omezuje vláda svobody lidu, aby chránila svoje vlastní privilegia a krví svého lidu vykupovala sobě nové výhody a zabezpečovala si panství na další řady let, kdežto v druhém případě vláda lidem zvolená a lidu zodpovědná ochraňuje a jest nutna ochraňovati práva a svobody národa proti škůdcům zevnějším i vnitřním. A vezmeme-li jen za příklad tebe samotného, jest to důkaz, jak jest takových opatření zapotřebí. Kdyby měla býti každému, kdo bud' zúmyslně nebo ze zaslepenosti pracuje do rukou nepřítelům národa ponechána volná ruka, byla by vláda a s ní celý národ brzo proti každému nepříteli bezbrannými. Lituji tě, nevidíš-li rozdíl mezi výbojem a obranou, mezi opatřeními na podmanění a opatřeními na chránění lidu."

Trněný vyskočil se svého místa. "Nemám zapotřebí tvého litování!" zvolal. "Naopak ale já tebe lituji, že jsi se dal otrávit buržoáckou a vlasteneckou sofistikou. Jsi nebožákem, duševním mrzákem, jehož světový obzor je ohraničen stránkami kapitalistických časopisů. O mne a moje názory se nestarej. Já půjdu svojí cestou za svými cíli a nevynechám ničeho, čím bych mohl přispěti ke zkrácení této války a k zmaření plánů kapitalistických a buržoáckých vlád. Ničeho na světě, rozumíš mi?"

"Ano, rozumím ti dobře! A odpovídám ti, je-li to tvým úmyslem, že neopustíš tento můj domov jako svobodný člověk a že já opět nevynechám ničeho, čím bych mohl tvoje ničemné plány zmařiti."

"Ty bys tedy byl bezpochyby v stavu i mne udati, vydati mne policii, ne? Ani denuncianství ti v tom tvém novém přesvědčení není odporným. Ani vydání svého přítele v ruce biřiců bys se bezpochyby neštítal, že ano!"

Mejzlík upřel na Trněného, jenž vztekem přímo soutil, chladný a tvrdý pohled. "V době, kdy celé světy válčí o bytí nebo nebytí svobody lidstva," odpověděl, "kdy miliony lidí krvácejí a umírají za svoje idee, kdy proti sobě v nelítostném boji stojí i členové rodiny a otec nesmí se rozpakovati prokláti svého syna, je-li tento zrádcem svobody, by bylo nízkostí a zbabělostí, dáti se od konání povinnosti odvrátiti jakýmkoliv přátelským svazkem, jmenovitě když jedna strana svazek ten svým jednáním násilně zrušila. Nejsi mým přítelem. A kdybys jím i byl, když se jedná o svobodu všeho lidstva a o bytí nebo nebytí mého národa, nerozpakoval bych se ani na okamžik tě odzbrojiti nebo odstraniti, tak jako bych se nerozmýšlel obětovati člena své vlastní rodiny, stejně jako bych neváhal obětovati svůj vlastní život."

"Dobrá, pane vlastence," zasyčel Trněný. "Je-li ti ta nová víra tak

drahou, že bys pro ni krev prolil, dáme ti příležitost udělati něco pro národ a svobodu lidstva." Při tom se ruka Trněného svezla k zadní kapse kalhot a vynořila se ozbrojena revolverem.

"Vidíš, to jsem nosil neustále s sebou pro případ, že by mne ta tvoje demokratická a lidová vláda prostřednictvím svých orgánů chtěla prokázati příliš mnoho pozornosti. Nosil jsem to s sebou sám pro sebe a nikdy mi nenapadlo, že bych mohl svoje ruce poskvřiti krví jiné osoby. Ale ty sám jsi mne poučil, že vražda není vraždou, když odklidíme někoho, kdo je na překážku našim ideálům o svobodě. Proto si také nemusím činiti výčitek, odklidím-li tebe, který si projevil takovou ochotu vydati mne pochopům kapitalistické vlády."

Mejzlík zbledl při pohledu na zbraň namířenou na jeho prsa a po několik okamžiků nebyl schopen vypravití ze sebe slova. Ale bylo to více překvapením nežli strachem a brzo podařilo se mu opanovati se tak dalece, že bez příliš patrného chvění v hlasu mohl svému hostu odpověděti:

"Nuže, střel, máš-li odvalu. Ale věz, že tím odklidíš pouze jednoho nepatrného zastance práva a že miliony jiných, smýšlejících tak jako já smýšlím, půjdou v před nezadržitelně nejenom přes těla kaiserových vojáků, ale i přes těla vrahů svobody, jakým jsi ty, až k cíli, kdy nebude ve světě národů vládnoucích a národů porobených, kdy nebude pánů a otroků." — —

Trněný, skloniv poněkud zbraň, zasmál se jizlivě: "Ty si přivlastňuješ něco, co ti nepatří. Cíl, který tu vytýkáš, je cílem mým."

"Ano," odpověděl Mejzlík, nyní již úplně se vzpamatovavší. "My máme stejný cíl, ale jdeme k němu rozličnými cestami. Jsme jako dva lékaři u jednoho pacienta, z nichž jeden radí k amputaci, kdežto druhý tvrdí, že je nutno pacienta zabít, aby mohla býti zjištěna pravá podstata nemoci. A blaho pacienta nám leží tak na srdci, že nad jeho v agonii se svíjejícím tělem se dáme do sebe a vraždíme se navzájem. Já věřím, že se dá lidstvo vyléčiti vyříznutím rakoviny kaiserismu. Ty chceš nechati náky plnou moc se rozvinouti a pak se snad pokusiti zahynuvšího pacienta křísiti. — Ty jednáš na základě mlhavých teorií. Mne z těchto teorií vyburcovala tvrdá, hrozná skutečnost. A zabiješ-li mne, umru aspoň s tím uspokojením, že jsem se probudil v čas, abych mohl také nějakým dílem přispěti k burcování jiných a k posílení ruky, která samovládcům a tyranům zláme vaz. Až toho bude docíleno, udělá si již lidstvo mezi sebou pořádek, aby i jiné hlízy na jeho těle bující byly odstraněny . . ."

Trněný, jehož ruka s revolverem klesala stál níže, sebou pojednou trhhl, rychlým pohybem zastrčil revolver do kapsy a obrátil se ke dveřím. Jakoby byl všechnu svou únavu zanechal v tomto pokoji, přikročil ke dveřím spěšně. Ale s rukou na klíče se ještě obrátil k Mejzlíkovi a pojednou pravil: "Dej mi nějaké peníze. A nějaké jiné šaty . . ."

"Slibíš-li, že budeš přemýšlet o tom, co jsi tu ode mne slyšel, s přípuštěním, že také někdo jiný nežli ty může míti pravdu, není ničeho co neučiním, abych ti pomohl. Ale vytrváš-li na svém, pak nejenom ti nedám ničeho, ale přičiním se, abys byl učiněn neškodným, i kdyby mne to mělo život stát."

"Nebudu slibovati ničeho," zahučel Trněný zarputile, ale obrátil se ode dveří a počal svlékati svůj kabát . . .

Ráno před svítáním vyšel z domu, kde bydlel Mejzlík, Trněný oblečený slušně, umytý a oholený. Dospěv rychlým krokem první křižovatky, obrátil se k domu, z něhož byl vyšel a zasmál se potichu s tichým zasyknutím. "Tak vidíš, starý pitomče," mluvil k sobě. "Řekl jsi, že bez slibu,

že se obrátím, neopustím tvůj byt leda přes tvou mrtvolu. Neslibil jsem ti ničeho a ještě jsi mi dal oblek a peníze do kapsy. Dokud bude na světě takových bláznů, nebude naše práce těžká”

IX.—Mír.

V dubnu roku 1917 odpověděly Spojené Státy Německu na nespočetné činy vražedného násill, přičící se nejen všem mezinárodním zákonům, ale i základním požadavkům humanity, vyhlášením války. Leč trvalo to déle celého roku nežli tento stomillionový národ, bohatý a silný jako žádný jiný na světě mohl aspoň částečně vyvinouti nějakou silu na bitevní frontě a přispěti svým spojencům k zadržení a odrazení hunske záplavy. Zásluhou obratné německé propagandy, jež učinila svými nevědomými a někdy i vědomými nástroji téměř všechny pacifisty, velkou část socialistů, všechny anarchisty různého zbarvení a hlavně ovšem našla nanejvyšš ochotné a téměř všeho schopné pomocníky v lidech progermánsky citících, byl národ americký k válce úplně nepřipraven když jeho kongres odhlasoval zdvihnutí rukavice Německem vržené. Německo uvítalo prohlášení války od zámožského národa pošklebkem nebo dokonce výsměchem. Kam se opovažují se dívatí ti směšní, změkčilí yancíci? Vždyť nedovede lid jejich druhu postaviti armádu — a kdyby ji postavil, nebude mítí důstojníku k jejímu vedení. Důstojníci, kteří by byli v dnešní válce něco platní, se nedají vydupati ze země. A kdyby i armádu i s důstojníky, kteří by nebyli papírovými panáčky měli, jak je dostanou přes moře, na kterém je vládcem německý ponorný člun se svými torpédy? A kdyby i hotově dostali nějakým zázrakem tu svoji legrační armádu přes moře, co se s ní poděje, až se octne tváří v tvář skutečným vojákům, ukázněným, otužilým, ve válce vyškoleným kaiserovým bojovníkům? Takové hlasy ozývaly se z celého Německa v odpověď Američanům na vyhlášení války.

Na spojence zatím dolehla těžce ztráta Ruska, jehož moc se sřítíla zásluhou jak jeho vlastních snilků a mírových fanatiků tak přičiněním obratné germánské propagandy, jež věděla dobře, jak působiti na prostého, důvěřivého a pro každý přelud nadšeného ruského člověka. Němci, nečekajíce ani na ukončení fraškového mírového jednání v Brestu Litevském, převáželi svoje divise a armádní sbory z plání ruských na západní frontu, kde jejich přesíla rychle rostla. Místo Ruska vstoupila Amerika do řady spojenců, ale tito, ač zle tísnění přesílou barbarů, zůstali ještě déle nežli rok bez činné pomoci Ameriky. Nadešly těžké, černé dny, kdy příšera porážky roztahovala hrozivě své černé spáry nad Francií a Anglií a s nimi nade všemi svobodymilovnými národy světa.

Nebylo zapotřebí nijakého zvláštního diplomatického nadání k vypočítání si, jak bylo by vše vypadalo jinak, kdyby byla Amerika vstoupila do války o rok dříve. — Rusko, jak samotní Rusové přiznávali, bylo by bývalo zachováno v řadě spojenců a válka byla by mohla skončiti vítězstvím demokratických národů v roce 1917. Konec války byl by mohl též býti značně přiblížen, kdyby Spojené Státy byly při svém vyhlášení války byly vojensky připraveny a v kritických měsících čtvrtého leta války byly mohly vrhnouti třeba jen půlmillionovou čerstvou armádu po bok spojenců ve Francii. Milliony lidských životů mohly býti zachovány s poměrně malými oběťmi, sta millionů obyvatel zeměkoule uchráněno od nevýslovných béd a strašlivých pohrom války.

Ale tak zvaní pacifisté, kteří měli o prodloužení války největší zásluhu, šli přes tato fakta slepě nebo pohrdlivě dále a pokračovali ve hlásání svých teorií, že nejlepší zbraní proti násill jest bezbrannost.

Činné zasáhnutí Spojených Států do války v letě roku 1918 přivedilo

ihned ohromný obrat ve válečné situaci. Amerika vedla první úder když byli Němci na vrcholu svých úspěchů. Po několika rozbězích offensivy, jimiž drtili před sebou odpor a zaplavovali nové pruhy francouzského území dostali se moderní Hunové až na Marnu, až na vzdálenost pouhých 55 mil od Paříže. Tam, u Chateau Thierry poprvé ucitili úder americké pěsti, ostří amerického bodáku. Podceňované, opovrhované, vysmívané regimenty yančků zahaly svým divokým, nezadržitelným útokem na útěk elitu kaiserových vojsk. Francouzi a Angličané, vzpružení a posílení skvělým úspěchem svého zámořského spojence — který již svoje divise převážel na evropskou půdu v úžasném množství dvou až tří set tisíc mužů měsíčně — odrazili Němce od Marny a pod velením svého geniálního generalissima Focha připravili korunnímu princovi pruskému a nejlepšímu kaiserovému generálům řadu strašlivých porážek. Poprvé počalo se v Německu psát i mluvíti o nemožnosti docílení míru vítězstvím zbraní.

Československá věc učinila zatím obrovský a slavný postup. Ze zajateckých táborů na Rusi a na Sibiři vyšla armáda moderních blanických rytířů a svoji sokolskou ukázněností, podnikavostí a nepřekonatelnou chrabrostí v boji strhla k obdivu celý svět, svoje nepřátele nevyjímaje.— Z činů této československé armády, která zmocnila se dráhy vedoucí napříč Asií a zachránila celou nesmírnou Sibiř s jejími nevyčerpatelnými zdroji od upadnutí do rukou nepřátel spojenců, vzešla naděj na znovuzbudování východní fronty dávno již opuštěné. Jiné československé armády z válečných zajatců i dobrovolníků z velké části amerických, rostly v Itálii, ve Francii. Jméno "Čechoslovák" letělo celým světem jako jasný blesk. Velmoci uznávaly národ československý, mající nyní svoji vlastní armádu na třech frontách, za samostatný a spojenecký národ, a jeho organizaci za skutečnou vládu. A když konečně i Spojené Státy veřejně před celým světem prohlásily československý národ za samostatnou, po boku ostatních spojenců válčící moc a když toto nejvyšší uznání obětí lidu československého bylo oznámeno ve Washingtonu vůdci celého hnutí, profesoru Masarykovi sekretářem zahraničních záležitostí Lansingem, tu zajásalo každé upřímné české a slovenské srdce nejenom za hranicemi, ale i v rakouském žaláři národů, kam dostala se zpráva prostřednictvím německého tisku a zbavena jsouc jedovatého obalu německého vzteku, potěšila národ a posílila jej v jeho odhodlání vytrvati v odporu proti Rakousko-Uhersku až do úplného osvobození a vzdorovati stejně germánskému a maďarskému násilí jako úlisným slibům a všemu lákání k smíru. Již v červenci prohlásil český národ ve vídeňském parlamentu ústy poslance Dra. Stránského, že Čechové neustanou v boji proti Rakousko-Uhersku dokud je nezničí nadobro a že kdo chce býti věren českému národu musí býti zrádcem Rakouska. Co by byla rakouská vláda dala za to, kdyby se byl z národa českého ozval jen jediný hlas nesouhlasu a protestu proti těmto slovům! Národ český však nejenom neprotestoval, ale nesčetnými projevy měst, samosprávných úřadů, organizací, ústavů a tříd potvrdil, že rebelsky hrdá a strašlivá slova českého poslance prýští z duše všeho českého lidu. A Slovensko, ač hrubá ruka maďarského násilí udržovala ze všech sil roubík v jeho ústech, každým možným způsobem projevovalo, že chce v boji tom státi po boku svých slovanských sester, Čechie a Moravy.

Krajané američtí, kteří od počátku války připravovali protirakouské hnutí a svými obětmi je živili a v posledních dvou letech sty svých dobrovolníků dokazovali, že jsou skutkem ochotni doložiti to co ústa vyznávala, radovali se z těchto důkazů, že byli od počátku války na správné cestě a jásalí nad úspěchy, jichž se hnutí české dopracovávalo svými armádami i svojí mistrovskou diplomacií u spojeneckých vlád.

Mezi krajany, jichž srdce bušila radostí při každé nové zprávě o novém vítězství a kteří měli právo jásat, poněvadž svými oběťmi půdu k vítězstvím těm připravovali, byl pan Tomáš Horner, usazený nyní trvale v Chicagu. Byl stále ještě ve vládní službě a přispíval nemálo k udržování na uzdě německé propagandy, ať vystupovala pod maskou socialismu, l. W. W.-ismu, pacifismu a defeatismu nebo bez masky drze hlásila se rozličnými projevy k životu.

Pan Horner měl nyní opět celou svoji rodinu pohromadě. Pani Hornerová vzpomínala na dobu svého odtržení od manžela a dcery jako na zlý sen, ze kterého se na štěstí probudila a byla šťastna, že mohla se zase starati o manžela a Miladu. Milada nemohla sice úplně zapomenouti na Trněného, ale v srdci jejím zůstala nevyhladitelně vryta bolestná výčitka, že by ji byl mále obětoval svému fanatismu a výčitka ta potlačovala něžnější vzpomínky, kdykoliv se ozývaly.

Trněný považován byl za mrtvého — nejenom obrazně, ale i skutečně. Nedlouho po odhalení piklů, na nichž byl súčasťněn a jež vedly k začínání Milady udál se v jedné velké továrně na náboje v Pennsylvanii strašlivý výbuch, při kterém, jak bylo vyšetřováním zjištěno, přišel o život, byv na kusy roztrhán i mladý muž, jenž byl nedlouho před tím na falšované doporučení získal práci v továrně a jenž, jak vše nasvědčovalo, byl strůjcem výbuchu. Pan Horner, jenž odjel na místo příčiny katastrofy vyšetřovati a po pachatelích, kteří zkáze unikli pátrati, vrátil se se zprávou, již dosti šetrně sdělil s Miladou, že neštěstí v Pennsylvanii sprostilo ji svazku s mužem, jenž jí nikdy hoden nebyl a jehož potkal pouze spravedlivý trest za jeho zločiny. Milada snesla ránu tu statečně a ač nyní úsměv nebo odlesk radosti byl vzácností na její tváři, zdála se poznenáhlu smířovati s osudem a zapomínati. Již začala si i všímati světodějných událostí, ze kterých rodila se nová éra lidstva a čím dále tím více přicházela k poznání, na jak špatné cestě byl Stanislav se svým nesmířitelným odporem k válce vedené za svaté cíle. Jakými hrdiny proti němu byli oni mladí muži, kteří odhodlaně chápali se zbraně, aby šli snášeti všechny možné útrapy a třeba i svoji krev prolévati v boji za zkrúšení nepřítelie humanity a svobody národů, jež jiným způsobem zdolati nebylo lze.

A bylo hodně činů, jež vyvolávaly obdiv každého, jmenovitě pak mladých dívčích srdček. Pan Horner často večer předčítal z Československé Samostatnosti vycházející v Paříži nebo z jiných listů zprávy a dopisy o činech bezpříkladné chrabrosti a strašlivé odvaze československých junáků bojujících buď ve vlastní armádě "červenobílých" nebo v armádách francouzské, italské nebo kanadské.

Bylo to na počátku podzimu pátého války když očekáván byl v Chicagu příjezd několika českých hochů, kteří bojovali ve Francii pod praporem kanadským a byvše vyznamenáni za činy lvího udatenství, vymohli sobě přeložení k armádě československé a zároveň dostali dovolenou, aby se mohli ve svých amerických domovech z prožitých útrap nebo z lehčích zranění zotaviti. Přímo neuvěřitelné byly zprávy o činech, jimiž se tito hoši proslavili. Tak jeden z nich, jménem Šípek, vyznamenán byl jak kanadským tak francouzským velitelstvím za to, že samojediný, vpadnuv při prudkém útoku do německého zákopu, ozbrojen několika ručními granáty zajal celý plukovní štáb se silnou stráží a ač poraněn, udržoval celé to množství nepřátel v šachu, dokud mu nepřišli druhové na pomoc. Při tom zabránil zničení rozkazů, jež prozradily dispoice nepřítelie a zmařily jeho opatrně připravovaný plán na zmocnění se valné části spojeneckých opevnění.

Tento hrdina a jeho druhové očekávání byli přirozeně v celé české Americe s velkým zájmem a jednotlivé osady, jmenovitě Chicago chystaly se připravit jim skvělé uvítání a hlavně využítkovati jejich přítomnosti k agitaci pro hnutí a hlavně k získávání nových dobrovolníků pro československou armádu. Také pan Horner, jenž horlivě účastňoval se národní práce a byl i na výboru na pořádání slavnosti, na niž měli býti hrdinové představeni obecnstvu, těšil se, až bude moci těmto mladým mužům stisknouti pravice.

Bylo to právě v době, kdy spojenci na západní frontě ve Francii tlačili svojí vítěznou protiofensivou německé voje zpět k hranicím a kdy v Sibíři československé vojsko, posílené sbory Francouzů, Angličanů, Američanů, kozáků a bolševismem neutrávených Rusů ba i silnými oddíly Japonců podporované, opanovaly celou sibiřskou dráhu od Volhy k Pacifiku a kdy konečně došla i dlouho očekávaná zpráva z Washingtonu o uznání československého národa a vyvolávala bouři souhlasu a nadšení po celém civilisovaném světě. Americké časopisy, jindy tak upjaté a na slovo skoupé, kdykoliv se jednalo o něco českého, neměly snad čísla, ve kterém by nebyla zmínka o chrabré a slavné armádě Čechoslováků, jejíž činy byly prohlašovány za jeden ze zázraků válek všech věků. Ze starých vlastí docházely zprávy, že i ve své neskonale bídě přivoděné válečným stavem i útiskem vlády zůstává lid ocelově pevným v rozhodnutí vybojovati si za pomoci zahraničních bratří svobodu a úplnou neodvislost od Rakouska. Jméno "Čechoslovák" bylo velebeno po celém světě.— Na slavnosti 14. července v Paříži připravena Čechoslovákům ovace, jež téměř zastínila i přijetí, jehož se dostalo ve Francii Američanům. Francouzské ženy a dívky nejenom házely kvítí na československé vojíny, ale vbíhaly do jejich řad a líbaly jim ruce. Staří otužilí muži stojící na chodníku, stírajíce sobě slzy pohnutí a radosti volali na hrdiny s bíločervenými stuhami: "Díky vám za Sibíř!" V Americe mnozí krajané, kteří doposud dívali se netečně na akci svých nadšenějších bratří, nebo ji dokonce považovali za bláznovství, přihlašovali se nyní k účasti. Nepřátelé hnutí zmlkli, nebo jen potají a nesměle tutali. Ba byli i takoví, kteří měli dost cti a kuráže v těle, aby se přiznali, že pochybovali a přislíbili vynahraditi co byli zameškali.

Jednoho večera, když se pan Horner vrátil domů z úřadovny pln radostí nad příznivými zprávami, zastal Miladu, jež byla sama doma, u telefonu. Jakmile však Milada zpozorovala, že přichází otec, ukončila rozmluvu a odstoupila od přístrojku. Pan Horner, jemuž byla tato okolnost nápadnou, povšiml si její jaksi pobledlé tváře a nejistě těkajícího zraku a v jeho mysli vzniklo podezření, že lhostejnost její jest pouze předstíraná a že dostala po telefonu nějakou rozrušující zprávu. Stavě se jako by si jí nevšiml, pozoroval ji po očku, ale nezeptal se jí, s kým si telefonovala. Jeho mysli probleskovalo podezření, které jej neopustilo ani když se odebral na lůžko.

Pan Horner měl podezření, že Milada dostala nějakou zprávu o Trenném nebo dokonce přímo od něho. Nebyl sám úplně přesvědčen, že Trenný byl oním mužem, jenž zahynul při výbuchu v Pensylvánii, ale namlouval to sobě a ještě více snažil se jistotu vzbuditi v mysli své dcery, aby stín nenáviděného fanatika, který se vloudil do jejich rodiny byl na dobro zažehnan. Nebylo nemožno, že ničema ten, skrýváje se někde po dlouhou dobu před rukou spravedlnosti nabral znovu dosti drzosti, aby se připlížil k jejich domovu s nekalými úmysly. Nu, je-li tomu tak a je-li Milada dosti zaslepená, aby mu ještě důvěřovala a dala se jím klamati,

pak se může pan Trněný připravit na pěkné přivítání. A pokud se Milady týče, bude pro ni tím lépe čím bude lék proti její slabosti srdce radikálnějším. —

*

Když se následujícího dne usadila Milada ku své práci v úřadovně kommissionářského závodu, netušila, že u dveří budovy zaujali místo dva detektivové mající za úkol stopovati ji kamkoli půjde. A když před polednem byla volána k telefonu, přispěchala k přístrojku se zářícím zrakem a slyšela známý hlas, jenž jí pravil: "Byli jsme včera přerušeni, ale dnes navečer ti to vše povím," nevěděla, že zvědavé uši kdesi na pobočném drátu naslouchají každému slovu. A když jí onen známý hlas řekl: "Tedy navečer, miláčku, v půl šesté v Hoffmanovu parku u mostu", netušila, že za několik okamžiků bude o jejím dostaveníčku věděti její otec.

Zoufale pomalu vlekly se pro Miladu rafičky hodin toho dne. Konečně ale udeřila čtvrtá hodina, znamenající konec denní práce. S tlukoucím srdcem vsedla za chvíli do vozu elektrické dráhy jedoucí k západním hranicím města.

Konečně, konečně dospěla na místo. Krátkou ulicí stíněnou stromovím soukromého parku spěchala k mostu, pod kterým čerila se voda řeky Desplaines. Nad nedalekým jezem leskla se do dálky v záři odpoledního slunce hladina řeky rozlité v umělé jezero. V aleji hustého stromoví po pravé straně mostu zahlédla vysokou mužskou postavu v dlouhém šedivém svrchníku, s plstěným kloboukem na hlavě. Muž v loubí viděl ji již z dálky a když se přiblížila vztáhnul k ní svoje paže. Byla připravena vrhnouti se do jeho náruče a nabídnouti svoje ústa jeho žhavým rtům.

"Miladko moje drahá, co jsem se na tebe navzpomínal!" zavznělo jí vstříc. Ano, to byl hlas Stáňův, jako to byl jeho zrak, jeho tvář. Pokročil proti ní — ale v tomtéž okamžiku se zarazil. Milada ustoupila stranou a opřela se o zídku terasy. Výraz polekání v její tváři učinil v nejbližším okamžiku místo potutelnému úsměvu.

Z pozadí hustého křoví, ze stínu zídky vystoupili dva muži a přistoupk Trněnému. Po zahradní cestě blížil se k nim rychlým krokem třetí muž a Milada poznala v něm svého otce. Jeden z prvních dvou mužů přistoupil k Trněnému a položiv jednu ruku na jeho rameno, rozevřel svůj kabát, pod kterým objevil se odznak zřízence tajné vládní policie. Ani teď se tvář Milady nestáhla k výrazu úzkosti. Pokud se Trněného týče, nejenom neukázal rozpaky nebo strach, ba naopak se obrátil přímo proti přichozím. Při tom rozhalil svůj plášť. Pod obyčejným civilním pláštěm ukázala se vojenská uniforma a na prsou kabátu skvěla se dvě válečná vyznamenání. — —

V tom okamžiku došel ke skupině pan Horner. Spatřiv vojenskou uniformu na Trněném a válečné řády na jeho prsou, zvolal: "Tento trik není hloupý, ale my jsme prokoukli již i mazanější. Vezměte ho s sebou."

Milada zbledla a opřela se pevněji o zídku, ale s tváře Trněného nešešel úsměv ani na okamžik. Zapnuv sobě svrchník, pravil mladý muž: "Dobrá, pane otče. Doposud jsem se ve svém životě nevyspal v base, ač jsem se navyvádl hloupostí dost. Ať jednou poznám, jaké to je. A až vám při zítřejším vítání bude scházet jeden kanadský dobrovolník, budete vědět, kam si pro něho přijít."

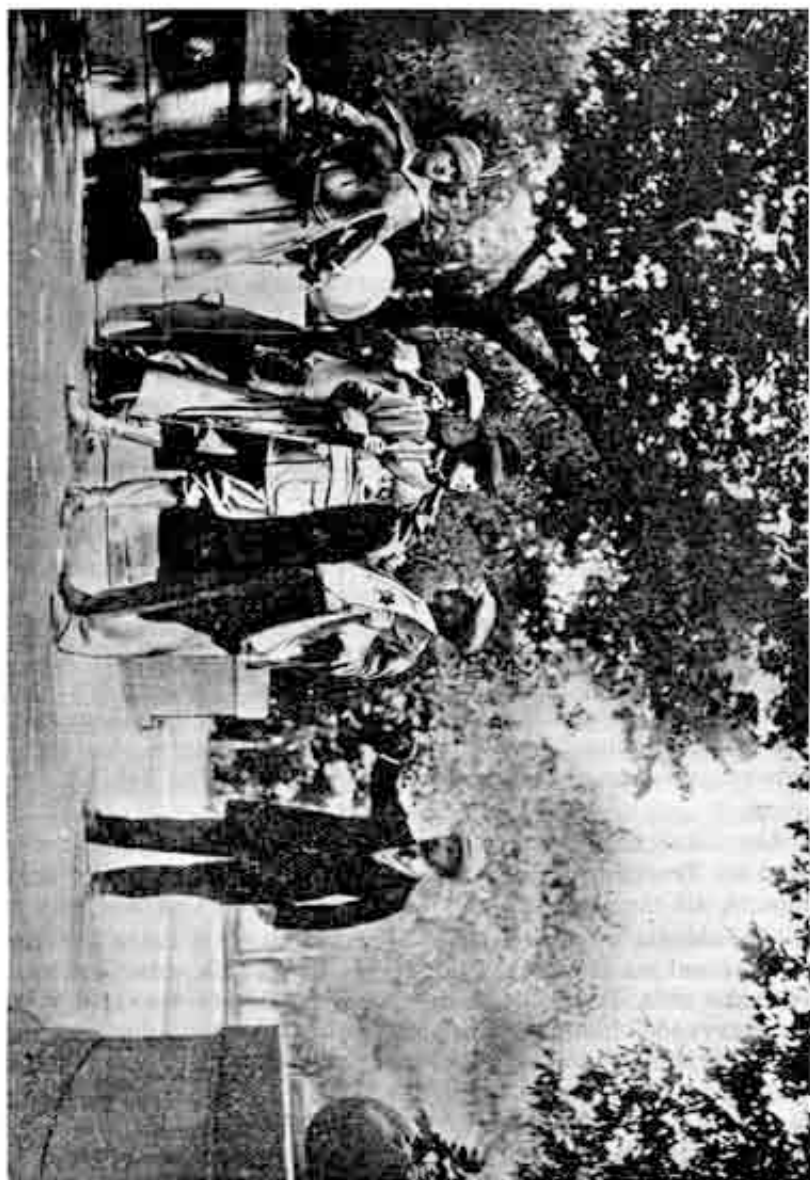
Pan Horner se poněkud zarazil a pak přistoupiv blíže k Trněnému a pohlédnuv mu zblízka do očí, mluvil se zaťatými zuby: "A proč by bylo tohle schovávání a tyhle tajnosti, kdyby byla pravda co pravíte?"

"Nu, chtěl jsem vám ponechat překvapení až byste na jevišti v sání byl představen tomu Šípkovi, o kterém jste již četl, abyste v něm poznal svého vlastního zetě!"

*

Toho večera bylo mnoho vypravování a mnoho radosti v domově Hornerově. A bylo vzpomínáno též na Mejzlíka, jenž byl příčinou šťastného obratu v smýšlení Trněného. "Dnes se tomu divím," vyprávěl Trněný, "že jsem mohl tak dlouho vzdorovat porozumění holé skutečnosti a věřit, že lze spravedlivého míru dosáti bez zjednání průchodu právu se zbraní v ruce. Mejzlík nasadil mi do hlavy červa hrozného podezření, že jsem na nepravé cestě a že svým jednáním skutečně spíše pomáhám největším

Rozhali svůj piáště, pod nimž na prsou skvěla se válečná vyznamenání.

nepřátelům trvalého a všeobecného míru nežli abych k jeho zavedení přispíval. Pak, dav mi ještě na cestu oblek a peníze, pustil mne do světa. Pomocí německých přátel v St. Louisu podařilo se mi přejiti do Mexika. A když tam jsem viděl, jak zoufale se namáhá armáda německých agentů veštvati neuvědomělý národ mexický do války se Spojenými Státy, když jsem viděl, že je přímo plýtváno penězi na korrupci celého národa, utekl jsem od nich a chtěl jsem se vzdáliti všeho života, najíti si klidnou práci a vyčkat v ústraní konce války. Ale při zprávách z Ruska, o tom, jak bolševici, mnou tak obdivovaní udržují svoji vládu nejkrvavějším terorismem a naprostým potlačením každé svobody, jak tito apoštolé práv proletarismu stávají se slepými nástroji vlády a kořistického Německa, tu stále hlasitěji ozývala se ve mně slova, jež jsem slyšel onoho pro mne kritického večera z úst přítele Mejzlíka: "Kdo vidí v tomto zápasu světů na které straně jest právo a na které bezprávi a nečiní vše co v jeho moci jest, aby přispěl k vítězství práva, je zbabělcem."

Já jsem zbabělcem nikdy nebyl. A proto, čím více jsem poznával pravdivost oněch slov, tím více rostl jejich zvuk až zaplnil bouří celé moje nitro. Ostatního se již domyslíte. Do československé armády jsem nemohl, tam by mne byli bývalí přátelé poznali jako člověka pro pomáhání Němcům ve Státech hledaného a čistota pohnutek, jež mne vedla do armády by byla v oprávněných pochybnostech. Rovněž do americké armády jsem nemohl. I tam bych býval poznán jako člověk, na něhož byl vydán zatykač. Jel jsem tedy do Kanady, kde mne vzali pod přijatým jménem. Nu a v kanadské armádě jsem si vydobyl právo na vstupení do armády československé. S tímhle tím — a Trněný ukázal na vyznamenání na svých prsou a na sergeantské pásky na rukávu — mne snad ani mezi našimi blanickými rytíři neodmítnou. A tam budu pokračovati se zbraní v ruce, dokud bude krůpěje krve v mých žilách, v obětech vedoucích k přiblížení okamžiku, kdy světem zavládne skutečný, trvalý, spravedlivý mír se svobodou všech lidí a všech národů."

"Tak se vám přece jednou vykouřil ten prokletý pacifismus z hlavy, Staňku, co?" zvolal pan Horner se širokým úsměvem.

"Ba ne, pane otče! Teprve teď jsem tím pravým, skutečným pacifistou, člověkem, jenž našel cestu, jak pomáhati k zavedení míru. A teprve teď pane otče a paní matinko, se cítím plně oprávněn na zvaní vaší dcery svou žínkou." A s těmi slovy přivinul Miladu, jež se zářícím zrakem seděla vedle něho k svému boku . . . "Odejdu opětně," pokračoval vojin, "tak jako jdou milliony jiných zanechávající za sebou to nejdražší co ve světě mají. Ale odejdu radostně konati svoji povinnost ve vědomí, navrátím-li se, že budu moci s čestným čelem předstoupiti před vás všechny jako člověk, jenž smyl svoji velkou vinu a vykonal svoji svatou povinnost k svému národu a celému lidstvu."

SVĚTOVÁ VÁLKA.

Důležité události ze čtvrtého a prvních dvou měsíců pátého roku války se zvláštním zřetelem k účasti národa československého.

(Chronologie válečných událostí z prvních tří let války v kalendáři Amerikán na rok 1918.)

1917

31. července. Angličani a Francouzi zahajují velkou offensivu ve Flandrech. Řeka Ysera překročena, na 10.000 Němců zajato.

4. srpna. Dr. Kramář, z vězení propuštěný, vítán v Čechách jako triumfátor. Povzbuzuje národ k boji za svobodu až do vítězství.

6. srpna. Svaz českých poslanců společně s českými spisovateli vydává manifest bezkompromisního požadavku Československého státu.

14. srpna. Čína prohlašuje válku Německu. — Ex-car Mikuláš Romanov internován na Sibíři. — Vydána papežem mírová nota, odsouzená předem k fiasku pro svoji stranickost centrálním mocnostem.

19. srpna. Italové zahájili velkou offensivu na Soči. — Spojenci postoupili ve Flandrech a zajali 2000 Němců na Sommě.

22. srpna. Počet zajatců, vzatých Italy v nové offensivě, dostoupil číslice 14.000. Tajemník Českoslov. Nár. Rady dr. Ed. Beneš, odjel z Paříže do Říma, aby jednal s italskou vládou o zřízení československé armády ze zajatců v Itálii.

23. srpna. Kanadské vojsko dospělo k okraji města Lensu, důležitého to uhelného střediska v severní Francii. — President Wilson jmenoval H. A. Garfielda uhelným administrátorem Spojených Států.

24. srpna. Italové dobyli hory Monte Santo. 22.000 Rakušanů zajato. Francouzi vyklidili Němce z posledních posic dobytých u Verdunu korunním princem.

27. srpna. President Wilson zaručuje morální i hmotnou pomoc Rusku.

28. srpna. President Wilson odmítá mírový návrh papežův a prohlašuje, že mir bude možno uzavřít až po úplném zničení německé autokracie. — Rakouské velitelství nařídilo, aby Terst byl opuštěn civilním obyvatelstvem. — Italové dobývají část hory San Gabriele.

31. srpna. Dr. Girsá předložil osamostatňovací požadavky československého národa všeruskému kongresu v Moskvě. — Italové zajali již celkem 28.000 Rakušanů a postoupili 2 míle za Soču.

1. září. Všeobecná stávka železničních zřizenců v Rusku. Demoralisace ruské armády rapidně pokračuje. — Policie v Chicagu rozhání proněmecký pacifický sjezd. — Generál Pershing odjíždí z Paříže na frontu k americké armádě.

2. září. Poslanec Prásek, bývalý ministr rakouský, prohlásil na schůzi v Lysé nad Labem: "Český národ nechce a nesmí se spokojití nějakou autonomií, a neustane v boji za úplně neodvislý, samostatný stát československý." — Němci dobyli Rígy, nedostatečně hájené demoralisovaným ruským vojskem.

3. září. Rakouské ztráty v italské offensivě obnášejí 125.000 mužů.

4. září. Italové zmocnili se opevněné hory San Gabriele. — Rusové pokračují v ústupu od Rígy.

5. září. Zatýkáni vůdci organizace I. W. W. v některých městech Spoj. Států.

6. září. Němečtí vzduchoplavci bombardovali celou řadu spojeneckých nemocnic za frontou — Německé lodi válečné vnikly do ruského přístavu Revalu.

10. září. Odboj Kornilova proti Kerenskému, jenž prohlašuje Kornilova za rebelu a nařizuje jeho zatčení.

11. září. Občanská válka v Rusku začíná. Kornilov táhne na Petrohrad a zmocnil se Urice.

12. září. Kornilov obsadil Gačinu, 30 mil od Petrohradu. Posádka v Petrohradě jest věrna Kerenskému, kozáci opouštějí Kornilova. — Velké protiněmecké bouře v Buenos Aires.

13. září. Státní department ve Washingtoně uveřejňuje důkazy, že švédský vyslanec v Mexiku pomáhal Němcům. — Revolta gen. Kornilova se hroutí, gen. Alexejev vyjednává s ním v Mohylevě o kapitulaci. — Sociál. posl. Modráček v pražském "Právu Lidu" vypovídá otevřený boj austrofilakému vedení Šmeralovu.

14. září. Několik Kornilových generálů chyceno a zavražděno bolševiky. — Italové dobyli vrcholku hory San Gabriele.

15. září. Prof. Masaryk vyvíjí velkou činnost na Rusi jako předseda reorganizované Českoslov. Nár. Rady, a organizuje českou divisi.

15. září. Na obrovské manifestaci v New Yorku v Carnegie Hallu vydává commandant Milan Štefanik provolání k americkým Čechoslovákům k vstupování do samostatné československé armády ve Francii.

16. září. Kerenský vítězí nad Kornilovem. Rusko prohlášeno republikou. Generál Krymov spáchal sebevraždu.

17. září. Velká stávka dělnictva v loděnicích v San Francisku. — Francouzský ministr Franklin-Bouillon mluvil v newyorském Carnegie Hallu před shromážděním 6000 osob o významu československé akce.

18. září. Generál Suchomlínov, bývalý ruský ministr války, odsouzen na doživotí do robotárny. Později ho bolševici pustili na svobodu.

20. září. Angličani porážejí německé linie ve Flandrech a zajímají přes 3000 kaiserových vojáků.

24. září. Vláda americká oznamuje, že Německo věnovalo 25,000,000 dolarů na svou propagandu ve Spojených Státech.

25. září. Slavný francouzský aviatik George Guynemer, jenž zničil 50 německých aeroplánů, zahynul ve vzdušném boji proti přesile pěti nepřátelských létadel. — Německé aeroplány podnikly dva nájezdy na Londýn za jediný den.

26. září. Generál Suchomlínov, bývalý ruský ministr války, odsouzen na doživotí do robotárny. Později ho bolševici pustili na svobodu.

27. září. Valná část americké veřejnosti žádá, aby protiválečný senátor LaFollette byl vyhozen ze senátu.

28. září. Německý kancléř Michaelis prohlašuje, že Německo nemůže oznámiti své mírové podmínky dříve, než se sejde mírová konference.

29. září. Bolo Paša, pověstný Kaiserův agent, jenž rozvíjel velkou pacifistickou propagandu ve Francii a úplatkářskou činnost v Americe, zatčen v Paříži. Dostal od německé vlády 7-milionový fond na zakupování časopisů ve Spojených Státech.

1. října. Uruguay a Peru přerušují diplomatické styky s Německem. — Nový velký útok aeroplánů na Londýn trval dvě a půl hodiny.

2. října. Velká Británie vydává zákaz vývozu zboží do Švédska, Norska a Dánska, kromě tiakovin a osobního majetku.

3. října. Spojenci v odvetu za vzdušné útoky na Londýn zahajují bombardování německých měst daleko za frontou. Vláda německá nařizuje "zatmění" měst v Porýní.

4. října. Angličani v nové offensivě u Ypres zajali prvý den 3000 Němců a postoupili na frontě 8-milové. — Newyorská policie podniká nájezdy na německé noviny a zatýká jejich redaktory.

5. října. Angličani, postupující ve Flandrech, zajímají další tisíce hunských žoldnéřů. — Sekretář Lansing uveřejňuje korespondenci Bernstorffovu s Jagowem, z níž vysvítá, že Bolo Paša byl placeným agentem německé vlády.

6. října. Německý list "Volkszeitung" v New Yorku odepřel uveřejnění oznámkou pro Válečnou Půjčku Svobody. — LaFollette ostře napadán v senátě pro svou protiamerickou řeč st.-paulskou. — Peruánská vláda přerušila diplomatické styky s Berlínem. —

9. října. Angličani společně s Francouzi dobyli Poecapelle a řadu jiných míst ve Flandrech. Přes 2000 Němců zajato. — Stávka železničních zřízenců v Rusku odvolána. —

10. října. Sekretář Lansing uveřejňuje další dokumenty o německých piklech ve Spojených Státech. — Kerenský sestavil nový koaliční kabinet. — Zprávy o krvavých vzpouřích na čtyřech německých válečných lodích ve Wilhelmshafen.

12. října. Angličani náhlým úderem vyrvali Němcům velký kus území v Belgii. — Von Capelle, německý ministr námořnictva, resignuje.

13. října. Němci vylodili vojsko na ostrovy Oesel a Dago v Rižském zálivu. — Ostrovy v několika dnech pak úplně obsazeny hordami Kaiserovými.

15. října. Při torpedování francouzského parníku Medie zahynulo 250 cestujících. — Mata-Hari, pověstná tanečnice a německá špehounka, popravena v Paříži.

17. října. Hrabě Reventlow, důstojník německé admirality, doznává slabé výsledky ponorkového válčení.

18. října. Při námořním utkání v zálivu u Rigy potopena ruská bitevnice "Sláva". Ostatním ruským lodím podařilo se uniknouti. Mnoho německých válečných lodí bylo v bitvě ztraceno.

19. října. Americký transport Antilles torpédován na zpáteční cestě z Evropy. Sedmáct osob přišlo o život. — Kongres Spoj. Států odhlasoval 640 milionů dolarů na aviatiku.

20. října. Jedenáct zeppelinů napadlo Londýn, čtyři z nich sestřeleny a zničeny.

21. října. Americká vláda přikročuje k zabavování německého majetku ve Spojených Státech.

22. října. Německé vojsko vyloděno na ruskou pevninu v Estonsku, 275 mil od Petrohradu. —

23. října. Francouzi vítězí na Aisně, pronikají na 2 míle hluboko do německých linií a zajímají 7500 nepřátel. — Americká vláda hrozí potravinovým spekulantům a lichvářům ostrým zakročením.

24. října. Rakousko za pomoci Německa zahajuje obrovskou offensivu proti Italům. Demoralisace některých částí italské armády přivedená obratnou germánskou propagandou, umožňuje rakousko-německým armádám rychlý postup. — Francouzi dobyli řady vesnic na Aisně a postoupili na 6 mil k Laonu.

25. října. Teutoni vrhají 320.000 mužů proti Italům na úzké frontě mezi Tolminem a Carsem. — Počet Němců, zajatých Francouzi v nové offensivě, obnáší 12.000.

26. října. Italové vykluzují výšinu Bainsizza. 2. italská armáda rozmetena u Caporetta. Teutoni ukořistili již 30.000 zajatců a 300 děl. Italské ministerstvo padlo. — Němci ustoupili o 15 mil u Rígy.

27. října. Italové pokračují v zmateném ústupu, celá jejich linie se láme. — Spojenci dobyli několika osad ve Flandrech — Sekretář pokladu McAdoo oznamuje, že americká půjčka Svobody setkala se s velkým úspěchem. — Americké vojsko na frontě vypálilo první rány do německých zákopů.

28. října. Rakušani a Němci zmocňují se Gorice, Monte Santo a Cividale. Armády na ústupu k Tagliamentu. Němci oznamují zajetí 100 tisíc Italů a 700 děl. Přesila Teutonů je 4 proti 1. — Belgičani zmocňují se poloostrova Merckem a Dixmundu.

29. října. Offensiva proti Italii postupuje na 65-mílové frontě

30. října. Germáni dobývají a zmocňují se Udine a blíží se k Benátským pláním. Spojené Státy dávají Italii úvěr \$230,000,000. — Státní sekretář Lansing uveřejňuje dopisy Luxburgovy, v nichž tento požadoval ponorkové zakročení proti republice brazilské.

1. listopadu. Francouzské posily dorazily na italskou frontu. Armáda italská nucena ustoupiti k Tagliamentu, zatím co Berlín zvyšuje celkový počet zajatců na 180 tisíc. — Angličani obnovují offensivu v jižní Palestýně a zmocňují se města Berseby. — Americká transportní loď Finland potopena, při čemž 9 osob zahynulo. — Sir E. Geddes, první lord britské admirality, oznamuje, že přes 40 procent německých ponorek, operujících v Atlantickém oceáně, bylo potopeno. — Kerenský prohlašuje, že Rusko jest unaveno válkou. — Hertling stal se německým říšským kancléřem.

2. listopadu. Němci ustupují na 13 milích u Chemin des Dames.

3. listopadu. Gen. Pershing oznamuje, že první američtí vojáci byli zabiti, raněni a zajati při zákopovém nájezdu německém. — V námořní bitvě u Kattegatu potopili Angličani německý křižník a 10 patrolních lodí. — Bitva zůří na Tagliamentu.

4. listopadu. Francouzi dospěli k řece Ailette a dobyli měst Craonne, Ailles, Cerny a Courtecon.

5. listopadu. Teutoni rozšiřují své útoky na sev. část italské fronty v Alpách.

6. listopadu. Italové ustupují od obranné linie Tagliamentu. Němco-rakušani postupují k řece Livenze. — Kanadáné skvělým útokem dobyli Passchendaele ve Flandrech. —

7. listopadu. Bolševické povstání proti Kerenskému, jenž i v nejkritičtější chvíli rozpukuje se užiti ostřejších prostředků.

8. listopadu. Petrohrad ocitá se v moci bolševiků, Kerenský prohlášen za zrádce, jeho ministři zatýkáni. Čtrnáct Židů s Leninem a Trotským v čele, zmocňuje se vlády. Kerenský zmizel. — Angličani dobyli přístavní město Gaza v Palestýně. — Italové zahánají za řeku Livenzu, ale kladou tuhý odpor nepříteli a připravují silnou obrannou linii na Piave. — Úřadovny Hambursko-Americké Linie v New Yorku, kde byl Kaiser jedním z hlavních akcionářů, převzaty americkou vládou.

9. listopadu. Generál Armando Diaz ustanoven vrchním velitelem italských armád místo gen. Cadorny, jenž později dán do pense se ztrátou důstojnosti. — Spojenci sestavují spojeneckou vojenskou radu. — Bolševici uchvátili vládu v Moskvě, Lenin ohlašuje, že uzavře příměří s Němci. — Celá turecká armáda v Palestýně na ústupu. —

10. listopadu. Britové dobyli celého návrší Passchendaele. V Palestýně zmocnili se Askalonu.

11. listopadu. Italové zastavují se v pevných pozicích na Piave, zatím co nepřítel podniká offensivu na frontě Tridentské. — Bolševické povstání ve Finsku, kde generální guvernér nahrazen prostým námořníkem.

12. listopadu. President Wilson prohlašuje na sjezdu Americké Federace Práce v Buffalu, že jest proti míru, dokud nebude Německo poraženo. — Turci staví se k odporu 20 mil jižně od Jerusalema. — Bitva mezi bolševiky a přívrženci Kerenského u Petrohradu. Maxim Gorkij vydává manifesty proti vládě Trotského.

14. listopadu. Angličani postoupili o 7 mil v Palestýně. Turci v Mezopotamii zahánají 40 mil severně od Tekritu, 97 mil severozápadně od Bagdadu.

15. listopadu. Italové udržují svoje posice na řece Piave proti nejuživějším útokům Rakušanů a Němců. Útok na Benátky zaražen zavodněním nížin.

16. listopadu. Teutoni vyrvali Italům město Cison. Spojenecké posily stále docházejí do Itálie. — Boje s bolševiky v Moskvě, kde prof. Masaryk uprostřed bitevních vřavy chráněn jest československým vojskem. Vojsko Kerenského poraženo u Gafiny. — Clemenceau předsedou nového ministerstva ve Francii. — Slavný francouzský sochař a přítel českého národa, August Rodin, zemřel.

18. listopadu. Britové dobyli města Jaffa v Palestýně.

19. listopadu. Italové se obrací k útoku na výšině Assiago. 3000 Teutonů pobito při marných útocích na řece Piave. — Bolševická revoluce dodala poslední ránu ochromené železniční dopravě v Rusku, jež jest téměř úplně bez potravin. — Generál Maude, vítěz bagdadský a velitel anglické armády v Mezopotamii, zemřel.

20. listopadu. Bolševici vyjednávají se socialisty Kaisera Viléma o mír "bez anexí". — Vláda americká zastavuje další válečnou pomoc Rusku. — Angličani zahajují velkou ofensivu ve Francii na frontě 35 mil dlouhé.

21. listopadu. Britové pod generálem Byngem provádějí překvapující úder u Cambraie, postupují pět mil daleko a zajímají 8000 Němců hned v prvý den. — Ofensiva Hunů proti Itálii úplně zastavena. — Bolševici odvolávají 360.000 ukrajinských vojáků z fronty, čímž otvírají Němcům cestu k dalšímu vpádu do srdce Ruska.

22. listopadu. Angličani zajímají další 7000 Němců ve svém náporu u Cambrai. — Bolševický vojn Krylenko jmenován vrchním velitelem ruských armád. Bolševici vyhráli v Moskvě a ohlašují, že nabídnou Němcům příměří a uzavřou mír. Generál kozáků Kaledines v odboji proti bolševikům. — Německá vláda rozšířila ponorkové pásmo na ostrovy Azory.

23. listopadu. Italové porážejí Němce na hoře Grappa. — Gen. Ludendorff jede na východní frontu jednat s bolševiky o mír. Hlad v Petrohradě.

24. listopadu. Trotský uveřejňuje tajné diplomatické dokumenty a smlouvy, ale pouze spojenecké, ne německé. — Turci dopouštějí se hrozných ukrutností na židovském obyvatelstvu v Palestýně.

28. listopadu. Vláda americká obdržela potvrzení zprávy, že němečtí štábní důstojníci jsou v Petrohradě a radí bolševikům. — Italové definitivně zmařili útoky nepřátel, usilujících o přechod přes Piave.

29. listopadu. Z hlavního stanu italského dochází zpráva o krvavém boji mezi Slováky a Maďary ve dvou různých plucích maďarských. — Spojenci protestují proti mírovým snahám bolševické vlády.

30. listopadu. "Duhová divise" americké armády dopravena byla šťastně do Francie. — Němci zahájili protiofensivu u Cambrai a zatlačili Angličany zpět do starých posic. Oznamují, že zmocnili se 6000 zajatců a 100 děl.

1. prosince. Spojenecká konference státníků a vojevůdců zasedá ve Versailles.

3. prosince. Na mnohých částech ruské fronty zavládlo příměří a "bratříčkování" Němců s Rusy jest opět v plném proudu. — Kongres Spojených Států odhlazoval \$13,500,000,000 na vedení války pro nastávající rok. — Slovanští poslanci navrhuji v rakouských delegacích, aby Češi byli na světové mírové konferenci zastoupeni 10 delegáty, Jihoslaveni 7, Poláci 3 atd.

4. prosince. President Wilson ve své řeči před kongresem žádá, aby válka byla vyhlášena Rakousko-Uhersku, a aby v boji se neustalo, dokud nebude teutonská autokracie zkrusena. — Anglie úředně oznamuje, že Němcům byla vzata poslední jejich kolonie, Východní Afrika, mající rozlohu 1,000,000 čtver. mil a 24 milionů obyvatel. — Bolševici zmocnili se peněz Ruské Národní banky.

5. prosince. Bolševická vláda uzavřela s Němci příměří na dobu 28 dní.

6. prosince. Hunové obnovili ofensivu proti Italům v Alpách a oznamují kořist 11.000 zajatců. — Německé aeroplány bombardují Londýn, 2 z nich byly sestřeleny. —

7. prosince. Spojené Státy vyhláší válku Rakousko-Uhersku. V kongresu hlasoval proti tomu jen socialista London. — Teutoni pokračují v útocích proti Italům u Asiaga. Ztráty Němců v bitvě u Cambrai odhadují se na 100.000 mužů. — Bolševici opanovali Vladivostok.

9. listopadu. Generál Kornilov spojuje se s gen. Kaledinem proti bolševikům.

10. prosince. Jerusalem, hlavní město Palestýny, dobyto bylo vítěznými vojsky anglickými. —

13. pros. Zachováním dnů masa a pšenice ušetřily až dosud Spoj. Státy 312 milionů liber pšenice, 180,000,000 liber masa a 240 milionů liber cukru. — Čínské voj-

sko zakročuje v Charbinu proti bolševikům. — Generál Kaledin obléhá Rostov na Donu. — Kuba prohlašuje válku Rakousko-Uhersku.

15. prosince. Rakušaní rozbíjejí si hlavy o Col Caprile.

16. prosince. Mírové vyjednávání mezi bolševiky a Německem zahájeno v Brestu Litevském. — Veliký výbuch v továrně na zeppelinu ve Friedrichshafenu. — Prezident Francouzské republiky vydal dekret, kterým se povoluje organizování samostatné Československé Národní Armády na půdě Francie a Československá Národní Rada se uznává za řídicí politický orgán českoslov. národního vojska.

19. prosince. Berlín oznamuje zajetí 2000 Italů v horách tridentských. — Sovět dělnických a vojenských delegátů, jak si říká vláda bolševická, prohlašuje stav obléžení v Petrohradě, kde lid loupi vinné sklepy a obchody.

20. prosince. Ukrajinská Rada prohlašuje Ukrajinu republikou a odmítá diktát Lenina a Trotského. — Americký státní sekretář Lansing uveřejňuje diplomatické dokumenty, jak Německo chtělo poštvati jihoamerické republiky proti Spojeným Státům. — Tyfoid, úplavice a neúroda v Sasku a Rakousku ohrožují centrální alianci.

21. prosince. Bolševická vláda posílá ultimatum Ukrajinské Radě. Kaiser zamítá mírové podmínky bolševiků. — Italové znovu dobývají většinu ztracené půdy na hoře Asolone.

22. prosince. Velký požár v Kruppových zbrojovkách v Essenu. — Oznamuje se, že dvakrát více ponorek německých jest potápěno, než se jich postaví nových. — Lenin dává hromadně zatýkati své politické odpůrce po celém Rusku. — Bývalý francouzský ministr Caillaux zbaven parlamentní immunity, byv dán v obžalobu pro vlastizradu. — 3 anglické torpédoborce zničeny minami u hollandského pobřeží.

24. prosince. Teutoni pokoušejí se o novou ofensivu proti Italii. Dobyli Col del Rosso a zajali 9000 Italů.

25. prosince. Němci převážejí velký počet vojska z Ruska na frontu ve Francii. Boje mezi bolševiky a sociálními revolucionáři v Sibíři.

26. prosince. Prezident Wilson vydal proklamaci, že vláda Spojených Států přejímá veškeré železnice se vším příslušenstvím pod svou kontrolu a taj. pokladu McAdoo jmenován generálním ředitelem železnic. — Mírové jednání v Brestu Litevském na čas přerušeno, aby Německo mohlo sestaviti odpověď na návrhy bolševické. — Spojeneční letci zničili nádraží v Mannheimu. — Italové vyrvali Hunům Col del Rosso a Monte Valbèlla.

27. prosince. Prezident Wilson nebude bráti ohled na mírové návrhy teutonské, obsažené ve vánoční řeči rakouského ministra Czernina. — Čínské vojsko porazilo bolševické gardy v Charbinu v Mandžurii.

28. prosince. Trotský prohlašuje, že Rusko uzavře separátní mír, nepřipojí-li se spojenci k hanebnému mírovému jednání v Brestu Litevském.

29. prosince. Italské město Padova bombardováno německými aviatiky. — Polovina města Guatemaly zničena zemětřesením, 125.000 lidí bez přístřeší.

30. prosince. Bessarabie prohlašuje svou neodvislost a chce se pod jménem Republiky Moldarské připojiti k ruské federativní republice. Turkestan rovněž prohlašuje svou neodvislost.

1918

2. ledna. Německo žádá, aby se Rusko vzdalo Polska, Kuronska, Livonska, Estonska a Litvy, jinak hrozí obnovením nepřátelství. Pro Turky žádá vrácení Arabie a Mesopotamie. Kozáci obsadili Alexandronk. — Italové zmařili pokus Rakušanů o tažení proti Benátkám.

6. ledna. Valný sněm říšských i zemských poslanců z Čech, Moravy a Slezska v Praze prohlašuje neodvislý českoslov. stát za nezměnitelnou vůli všech Čechů a Slováků pod heslem: "Bud' vítězství a svobodný národ, nebo čestná smrt a po smrti sláva!" — Socialisti němečtí žádají odstoupení zahraničního ministra Kuehlmana. — Česká armáda organizuje se z 12.000 zajatců v táboře v Padule v Italii.

8. ledna. V řeči před kongresem president Wilson vyložil válečné cíle Spoj. Států, v podstatě se shodující s hlavními body řeči Lloyd Georgeovy. Vyslovuje sympatie Rusku. — Rusko-německé vyjednávání o mír bylo obnoveno.

9. ledna. Anglická nemocniční loď potopena Němci v průplavu Swansea. — Ruští vojáci v zákopech žádají Trotského, aby neuzavíral nečestný mír.

10. ledna. Sekretář války Baker sděluje vojenskému výboru senátnímu, že Amerika má 1.500.000 mužů ve zbraní.

12. ledna. Nedostatek paliva pocíťován ve Spoj. Státech následkem ochromení železniční dopravy velkými blizzardy.

16. ledna. Italové nenadálým útokem na řece Brentě způsobili velké ztráty Rakušanům a odrazili nápor německý na Piave. — Na Lenina byl podniknut atentát v

Petrohradě, ale nezdařil se. — Administrátor paliva Garfield vydal rozkaz o šetření uhlím v době od 18. do 22. ledna a po devět následujících pondělků; továrny nesmějí používatí uhlí, divadla musí býti zavřena v úterý. — Sekretář Lansing uveřejňuje korespondenci hraběte Bernstorffa s německou vládou, z níž vysvítá, že Caillaux byl ve styku s německými agenty.

17. ledna. Německo prohlašuje v Brestu Lítevském, že nemůže odvolati vojáka z Ruska, pokud válka trvá, ale ponechá prý tam jen posádky k udržování veřejného pořádku. — Bolševici dobyli Irkutsku (v Sibiři) a Orenburku a bojují s Ukrajinci o nadvládu v Oděse.

19. ledna. Oregonský senátor Chamberlain kritizuje v New Yorku ostře, ale bezdůvodně, válečnou činnost vládních departmentů. — Pruská panská sněmovna přijala resoluci, že pouze německý císař má právo vypovídati válku a uzavíratí mír. — Bolševici rozeznali vojskem ústavní shromáždění v Petrohradu, když v něm byli dvakrát za sebou přehlasováni obrovskou většinou.

20. ledna. Obrovské stávky rozmáhají se po celém Rakousku. Ve Vídni stávkuje 100.000 dělníků ve válečných továrnách. V Praze dělnictvo při bouřlivých demonstracích volá po chlebě a míru. Podobné bouře ohlašují se ze Solnohradu a Štýrského Hradce. Vídeňská posádka prý odpírá zakročovati proti demonstrantům. — V bitvě mezi anglickým a tureckým loďstvem u Dardanell byl turecký křižník Midullu potopen a křižník Sultan Selim zahnán na mělčinu. Angličani přišli o monitor Raglan.

21. ledna. Počet stávkujících dělníků v Rakousku se odhaduje na 3.000.000. Práce zastavena v municiích továrnách v Terstu a Sv. Hypolitu. Ve Vídni nevycházejí následkem stávky noviny a situace stává se povážlivou. — V Petrohradě byli zavražděni na ložích v nemocnici 2 býv. ministři v kabinetu Kerenského: A. I. Šingarov a prof. Kokoškin. —

22. ledna. Stávkové hnutí v Rakousku nabývá revoluční tvárnosti. — Dochází zpráva, že v Malé Asii desertovalo 160.000 tureckých vojáků, tak že generál Falkenhayn musil se vzdáti plánu k offensivě v Palestýně. — Spojenci bombardují celou řadu měst za německou frontou.

24. ledna. Krvavé boje mezi bolševiky a finskými vojsky oznamují se z Helsingforsu. —

25. ledna. Hrabě Czernin a kancléř Hertling odpovídají na řeč presidenta Wilsona, ale jejich mírové výklady nejsou nikde brány vážně.

26. ledna. Četné požáry a výbuchy v loděnicích, továrnách a skladištích amerických připisovány jsou na účet německých spiklenců. — President Wilson vydává proklamaci o šetření potravinami.

27. ledna. Uherské ministerstvo podalo resignaci, kterou císař Karel přijal. — Vláda německá zakázala všechny dělnické schůze, zatím co stávky se šíří ve velkých městech. — Teutonští letci vrhají bomby na nemocnici v Mestre v Itálii.

28. ledna. Anarchie panuje ve Finsku. Cizí konsulové opouštějí zemi.

29. ledna. Italové obnovili offensivu u Asiaga a zajali 2000 Rakušanů. — Šest neodvislých socialistických předáků, mezi nimi tři redaktoři lipské "Volkszeitung", vrženo do vězení. — Tři čtvrtiny německé armády na ruské frontě převezeny na západní frontu. —

30. ledna. Sekretář války Baker oznamuje, že americké vojsko zaujalo malý sektor na frontě ve Francii (severně od Toulonu). — Italové na postupu v horách dobývají důležité posic. — Oznamují se srážky stávkujících dělníků s vojskem v předměstích berlínských. Velké stávky v Krupovkách v Essenu a ve Westfálsku. — Anarchisti v Rusku vyhrožují smrtí americkému vyslanci, nebude-li v Americe propuštěna na svobodu anarchistka Emma Goldmanová. Prozatímní socialistická vláda utvořila se ve Finsku. —

31. ledna. Stav obležení prohlášen v Hamburku, Altoně a Wandsbecku. Stávkující dělnictvo žádá mír bez anexí. — Kijev, hájený delší dobu Ukrajinci, vzdal se bolševikům. — Finský generál Mannerheim ovládá celé severní Finsko. — Němečtí letci vrhli 28.000 liber bomb na Paříž, zabivše 20 osob.

1. února. Stav obležení prohlášen v Berlíně. Stávkovní nepokoje ochabují. — Bolševici zmocňují se Oděsy, Rumuni obsazují Kišiněv v Bessarabii.

2. února. Finské gardy kontrolují Helsingfors, kde vraždí a loupí. — Generál Maurice Janin jmenován vrchním velitelem československé armády ve Francii.

3. února. Český poslanec Zahradník prohlásil v rakouském parlamentu: "Pro nás není žádné vlasti rakouské, nýbrž jedině vlast česká."

6. února. Britská transportní loď Tuscania, vezoucí 2179 amerických vojáků, byla torpédem zničena nedaleko Iraku. Asi 150 mužů utonulo. — Vládní vojsko finské porazilo rudé gardy a obsadilo Uleaborg.

8. února. Rumunsko, zrazené bolševiky, přijímá pokořující mírové podmínky, nabídnuté centrálními mocnostmi. — Opposice Poláků nutí rak. ministra Seydiera k resignaci, kterou však císař Karel nepřijímá.

9. února. Španělská loď Sebastian torpedována ponorkou na cestě do New Yorku. — Britští letci bombardují Mety. — Německo soustředilo na západní frontě 3 miliony vojáků. — Mírová smlouva mezi centrálními mocnostmi a Ukrajinou podepsána. — Generální železniční stávka, spojená s krvavými výtržnostmi v Argentině.

10. února. Polské vojsko v ruské armádě pod generálem Mousnickým revoltovalo proti bolševikům a zmocnilo se Smolenska.

11. února. Bolševici nařizují demobilisaci ruské armády, ač mírová smlouva s Němci nebyla dosud podepsána. — President Wilson v řeči před kongresem odmítá mírové návrhy německé a prohlašuje válku až do vítězství. — Abdul Hamid, bývalý sultán turecký, zemřel.

12. února. Britská vláda neuznává mír ukrajinsko-německý a neuzná ani mír bolševický. —

14. února. Bolo Paša, zrádce Francie, uznán vinným a odsouzen k smrti vojenským soudem v Paříži.

15. února. Ruská bolševická vláda zrušuje smlouvy, jež dřívější vlády uzavřely se spojenci. — Americký aviatik Vernon Castle zahynul při srážce dvou vzducholodí v Texasu. —

16. února. Německé aeroplány podnikly ve třech dnech tři útoky na Londýn. — Německé ponorky střílely na Dover a zabily tři děti.

18. února. Při dobývání Kijeva bolševiky bylo pobito 7000 lidí. Němci obnovili válčení proti Rusku a překročili Dvinu na několika místech. — Francouzský senátor Humbert zatčen pro styky s Bolo Pašou.

20. února. Německá vojska obsazují ruské město Wesder, vnikají do Estonska a zmocňují se tisíců Rusů a mnoha set děl. — Protižidovské pogromy v různých polských městech. — Angličani postupují o 15 mil v Palestýně.

21. února. Sovět dělnických a vojenských delegátů ruských odhlasoval přijetí německých mírových podmínek. — Švédské vojsko obsazuje Alandské ostrovy. — Němci vyloďují vojsko u Revalu, dobývají Minsku a Rovna. Demoralisovaná armáda ruská neklade vetřelcům odporu.

22. února. Spojeneční letci bombardují Inšpruk, hlavní město Tyrolska. — Angličani obsadili Jericho v Palestýně.

23. února. Němci obsazují město Walk v Livonsku. — Německá parolod' Dueseldorf lapena britským křižníkem. — Pres. Wilson určuje cenu pšenice na \$2.00—\$2.28.

24. února. Bolševici přistoupili na německé mírové podmínky, jichž hlavní body jsou: Odstoupení 780.000 čtver. mil území s 56 miliony obyvatel, zaplacení \$1,500.000.000 náhrady, vzdání se nároků na Finsko, Polsko a Ukrajinu, obchodní smlouva příznivá Němcům, na dobu 30 let. — Německá armáda zatím obsazuje města v pobaltických guberniích. — Revoluční bouře v Costa Rica.

25. února. Americké vojsko objevuje se na frontě na Aisně. — Němci obsadili Reval a Pskov, 160 mil od Petrohradu. — Německý křižník Wolf vrátil se z 15-měsíční pirátské cesty. — Německý kancléř Hertling mluví opět obojetně o míru.

26. února. Bolševici marně vyzývají lid k boji proti kaiserovým hordám. Armáda, kterou sami zničili, není již schopna odporu.

27. února. Němci postoupili již 157 mil za Rigu. — Anglická nemocniční loď Glenart Castle potopena hunskou ponorkou. — Anglie zakročuje proti nepokojům v Irsku.

28. února. Obyvatelstvo prchá z Petrohradu. — Němečtí letci vrhají bomby na Benátky. —

1. března. Američani v bojích s Němci severně od Toulou. — Bolševici dobyli Rostova na Donu, gen. Kaledin a Kornilov na ústupu. Němci dospěli k řece Dněpru. Spojenecká vyslanectva stěhují se do Vologdy.

2. března. Kijev, hlavní město Ukrajiny, dobyt Němci. Londýn oznamuje potopení 2 německých torpédovek a 2 minonosek.

3. března. Bolševici podepsali hanebnou mírovou smlouvu s Německem. — Německá vzducholod' bombarduje Petrohrad, kaiserovy armády tlačí se dále do Ruska, zatím co Rakušaní postupují v Malé Rusi.

6. března. Ruská vláda se stěhuje z Petrohradu do Moskvy. — John Redmond, irský politický vůdce, zemřel.

7. března. Americké vojsko zabralo 8 mil dlouhou část fronty ve Francii. — Berlín uzavírá mírovou smlouvu s Finskem.

8. března. Němci podnikají velkou offensivu ve Flandrech a zatlačují Angličany v úseku Ypres-Dixmunde. — Turci, kteří po ústupu Rusů obsazují opět Arménii, pro-

vádějí krvavé masakry nevinného obyvatelstva. — Nový vzdušný nájezd německý na Londýn. —

9. března. Československá husitská divise zasadila krvavou porážku u Wachmače Němcům, kteří chtěli zastavit jízdu vlaků s našim vojskem na východ. — Socialisté Berger a Germer obžalováni v Chicagu pro překážení odvodu. — Útok německých aeroplánů na Paříž. —

10. března. Sekr. války Baker přistál ve Francii. — Bolševické vojsko s ozbrojenými německými zajatci a pod velením německých důstojníků vítězí nad gen. Semenovem na mandžurských hranicích. — Angličani zmocnili se města Hit v Mezopotamii a zahnali pak Turky 22 mil daleko.

13. března. Němci obsadili Oděsu, největší ruský přístav na Černém moři.

14. března. Německá vojska obsadila Abo ve Finsku.

15. března. Moskevská konference světů schválila Leninovu mírovou smlouvu s Německem. — Rumunské vojsko vyklidilo veškeré rakouské území.

16. března. Velké stávky a nepokoje oznamují se z Rakouska. — Senát Spojených Států přijal předlohu zákona o úspoře denního světla, odhlasovanou již domem zástupců. — Vídeňské listy přinášejí vyhanou zprávu, že 11.000 českoslov. revolučních vojinů v Rusku bylo zajato, mezi nimi prý Bohdan Pavlů. Za dva dny tytéž listy zprávu tu odvolaly. —

17. března. Finský generál Mannerheim zajímá 3000 vojáků bolševických rudých gard. Němci obsadili Nikolajev na Černém moři. Ruské vojsko uniklo do Sebastopolu. Anglické vzdušné útoky vyvolávají paniku v německých městech na Rýně.

18. března. Válečná rada spojenecká odmítá uznati mírové smlouvy Německa s Ruskem a Rumunskem.

20. března. President Wilson vydal proklamaci, nařizující zabavení hollandských lodí v amerických přístavech. Podobné kroky činí současně Anglie.

21. března. Veliká a dlouho připravovaná německá offensiva na západní frontě zahájena na 50-mílové frontě mezi řekami Oisou a Sensee, proti Angličanům. — Němci obsadili město Cherson v Ukrajině. — Britské monitory bombardují Ostende. — Britský státní podsekretář Lord Robert Cecil vyslovuje se pro osvobození Čechoslováků.

22. března. Němci zatlačují Angličany ve Francii, útočice s obrovskými přesilami a trpíce děsné ztráty. Oznamují zajetí 16.000 Britů a kořist 200 děl. — Němci uložili pokutu 2.000.000 marek městu Brusellu pro protigermánské demonstrace.

23. března. Anglická linie posunuta útočícími Teutony o 9 mil zpět. Strašlivou dělostřelbu z Francie je slyšet až v Londýně. — Paříž ostřelována z dalekososného německého děla, umístěného 75 mil od města v lese u St. Gobainu.

24. března. Němci překročili řeku Sommu a obklíčili Peronne. Dobývají Chauny a vnikají do Bapaumu.

25. března. Bapaume a Nesle dobyty Němci. Angličani ustupují, Francouzi jim spěchají ku pomoci, sami ustupující na frontě u Noyonu. Gen. Haig šetří svých rezerv a způsobuje Němcům velké ztráty.

26. března. Peronne dobyt Němci, spojenci ustupují na linii Bray-Albert-Wancourt, ztrativše území, dobyté v offensivě na Sommě r. 1916. Němci v Noyonu překročí řeku Ancru. —

27. března. Němci obsadili města Albert a Roye, ale Angličani protiútoky zadržují Němce na větších částech fronty. Nesmírně dlouhé vlaky s raněnými Němci projíždějí Belgií. — Bolševici znovudobývají Chersonu a Nikolajeva.

28. března. Německé ztráty za týden offensivy ve Francii odhadují se na půl milionu mužů. Jejich offensiva šíří se k Arrasu, kde však docílují malého postupu. Vítězné boje spojeneckých aviatiků. — Zpráva z Londýna sděluje, že celá turecká armáda v okolí Hitu v Mezopotamii byla zničena a přes 3000 Turků a Němců zajato. V Palestýně britské vojsko překročilo Jordán.

29. března. Síla německého náporu ve Francii ochabuje. Angličani ustupují k Hamelu. Velký boj o Montdidier v plném proudu. — Gen. Pershing dává americkou armádu k dispozici generálovi Fochovi. — Hunové postupují na ruské město Kursk.

30. března. Boj na 70-mílové frontě ve Francii. Montdidier dobyt Němci. — Dvě německé ponorky potopeny americkým torpédoborcem.

31. března. Angličani dobývají zpět řadu osad na Sommě. Americké vojsko posláno na frontu v Pikardii. — Město Poltava v Rusku obsazeno Huny a zapáleno. — Hodiny ve Spoj. Státech posunuty o 60 minut ku předu.

1. dubna. Konec něm. offensivy v Pikardii, aniž by kaiser dosáhl vytčeného cíle.

2. dubna. Turci na základě mírové smlouvy Brest-Litevské obsazují kavkazské gubernie Batum, Kars a Ardahan.

3. dubna. Japonsko dává Spojeným Státům k dispozici lodí v celkové nosnosti 450.000 tun. — Zahraniční ministr rakouský, hrabě Czernin, mluví před delegací měst-

ské rady vídeňské o mírové otázce, hanobí Francii a Itálii a kydá hanu na revoluční český národ. — Německo vylodí vojsko v městě Hangö ve Finsku.

4. dubna. Němci obětují celé pluky v marných útocích mezi Amiensem a Roye. — Spojeneční aviatikové sejí zhoubu na německá města Koblenz a Koln nad Rýnem. — Arméni dobývají Erzerum. — Washington oznamuje, že rok války stál Spoj. Státy 9 bilionů dolarů, z čehož polovinu tvoří půjčky, poskytnuté spojencům.

5. dubna. Němci se chlubí, že v offensivě od 21. března zajali 90.000 spojenců a ukořistili 1300 děl, což však jest holou nemožností. — Jekatěrinoslav na Dněpru obsazen Němci. —

6. dubna. V Římě koná se sjezd utlačených národností rakouských, jichž zástupci slavnostně prohlašují konec Rakouska a svou neodvislost. — Italický ministr Orlando vzdává hold statečnému českoslov. národu.

7. dubna. Celá turecká Arménie byla vyklizena ruským vojskem. Japonské a britské oddíly vyloděny ve Vladivostoku, aby udržovaly pořádek ve městě.

9. dubna. Němci udeřili ve Flandrech a zatlačili Angličany 4 míle zpátky u průplavu La Bassée. — Povinný odvod v Irsku odhlasován anglickou sněmovnou.

10. dubna. Němci překročují řeku Lys ve Flandrech, Angličani ustupují k Armentieres. — Němečtí vojáci v pruském městě Limburgu se bouří a pobíjejí důstojníky.

11. dubna. Armentieres dobyto Němci, zatím co Angličani couvají o 4 míle na severní části fronty. — Francouzská vláda uveřejňuje dopis, psaný rakouským císařem Karlem jeho švakrovi Sixtu Bourbonškému. V dopise tom císař uznává oprávněnost francouzských národů na Elsaakolotrinsko. Zahraniční ministr Czernin následkem tohoto odhalení resignuje. — Německo-Americká Alliance se na sjezdu ve Filadelfii dobrovolně rozpustila.

12. dubna. Němci ohlašují, že zajali ve Flandrech celkem 20.000 spojenců a ukořistili 200 děl. Remeš v plamenech. — 26 osob zabito při útoku německých aeroplánů na Paříž. —

13. dubna. Němci dobyli výšiny Messines před městem Ypres. — V Praze sešli se čeští a jihoslovanští poslanci a za jásotu lidu prohlásili nezlomnou vůli svých národů po docílení samostatnosti. Spisovatel Jirásek četl slavnou národní přísahu, již tisícetřicet hlavě zástupy nadšeně opětovaly.

14. dubna. Gen. Foch jmenován vrchním velitelem spojeneckých armád ve Francii.

15. dubna. Němci ve Flandrech postupují pomaleji a přístavy na Anglickém průplavu opět zachráněny. — Německé vojsko ustupuje do Helsingforsu, hlavního města Finska. — Velký úspěch třetí Půjčky Svobody po celých Spoj. Státech.

16. dubna. Bolo Paša, jenž zrazoval Francii Němcům, popraven ve Vincennes.

17. dubna. Němci oznamují dobytí několika osad, ale setkávají se s tuhým odporem Francouzů i Angličanů. — Řekové a Angličani v Macedonii překročili Strumu a dobyli 7 vesnic. — Baron Burian jmenován novým zahraničním ministrem rakouským, což se považuje za úplné podrobení se Rakouska diktátu Kaiserovu.

18. dubna. Češi a Jihoslovani v rakouském parlamentě otevřeně hlásí se ku spojencům a útočí na Němce, žádajíce pro sebe samostatnost. — Vzpourey německých vojáků v táborech v Belgii.

19. dubna. Italské vojsko objevuje se na frontě ve Francii. — Turci obsadili černo- mořský přístav Batum.

20. dubna. Anglické a francouzské vojsko vyloděno v Murmansku na poloostrově Kola v severním Rusku.

22. dubna. Bolševický socialista Joffe jmenován ruským vyslancem v Berlíně.

23. dubna. Angličani odvážným útokem pronikli do německé ponorkové základny Zeebrugge, kde zatarasili východ z přístavu, potopivše v něm dva staré křižníky naložené cementem, a vyhodivše též do povětří starou ponorku. Podobně bylo učiněno v přístavu Ostende. — Německo žádá, aby Hollandsko dovolilo dopravu válečného materiálu přes své území.

26. dubna. Němci dobyli vrch Kemmel ve Flandrech, považovaný za klíč k Ypresu a zajali 6000 spojenců. — Bolševický ministr Trotský vydal dekret, že československé vojsko v Rusku má býti odzbrojeno a rozpuštěno za každou cenu, třeba i násilím.

27. dubna. Československé vojsko v Rusku odepřelo po delším vyjednávání složití zbraně a postavilo se na odpor diktátu zrádných bolševiků.

28. dubna. Boj Čechoslováků proti bolševikům a s nimi spřeženým rakouským a maďarským zajatcům zahájen v Penze. — Turci obsadili Kars v Kavkazsku a vraždí obyvatelstvo i americké misionáře. — Matka rakouské císařovny vypovězena z Rakouska. — Německo sklíčeno zprávami o ohromných ztrátách v posledních offensivách. — Hollandsko přistupuje na některé požadavky německé.

29. dubna. Čechoslováci zmocnili se po vítězném boji města Penzy v Rusku. — Němci marně se snaží proniknouti ve Flandrech. — Docházejí zprávy o velkých bouřích

v Lublani. Slovinci rozbili německé kasino a mnoho německých obchodů — Profesor Masaryk, vůdce českoslov. revoluce a otec národa, přistál ve Vancouver, B. C., na lodi Empress Asia po desítidenní plavbě Tichým oceánem.

1. května. Československé vojsko zaujímá posice na frontě italské. — 1200 Průmyslových Dělníků Světa zatčeno v Detroit. — Gavrilo Princip, jenž zastřelil r. 1914 rakouského následníka trůnu a jeho manželku v Sarajevě, zemřel na pevnosti v Čechách. — Slavnost prvního máje stala se v Čechách řadou velkolepých manifestací pro samostatný československý stát.

2. května. Němci obsadili Sebastopol, zatkli členy ukrajinské vlády v Kijevě a dosadili vojenského diktátora. — Australci dobyli město Es-Salt v Palestýně.

3. května. Němci zmocňují se Tagenrogu v Ukrajině na Azovském moři.

4. května. Rakouský císař nařizuje odročení parlamentu a zavádí ostrý persekuciční kurs proti utlačným národům ve své říši.

5. května. Triumfální vjezd prof. T. G. Masaryka do Chicaga, kde ho vítá 200.000 Čechoslováků. Kolosální tábory lidí před hotelem Blackstone. Po krátkém pobytu odjíždí profesor Masaryk do Washingtonu.

7. května. Mír mezi Rumunskem a centrálními mocnostmi podepsán. Rumunsko vzdává se území, důležitého hospodářsky i strategicky, a upadá v politické a ekonomické područí teutonské aliance. — Nicaragua vyhláší válku Německu a jeho spojencům.

8. května. Oznamují se vzpoury posádek v rakouském loďstvu, jež byly krvavě potlačeny. — Americký tajemník války oznamuje, že půl milionu amerických vojáků jest již ve Francii.

9. května. Angličani dokončili úplné zablokování ponorkové základny v Ostende, potopivše u vchodu do tamního přístavu starý křižník Vindictive.

12. května. Italské vojsko dobylo Monte Corno.

14. května. Rakouská bitevníce potopena italským loďstvem v přístavu Pulji.

15. května. Ruský pluk na francouzské frontě dobyl skvělým útokem osadu Villers-Bretonneux. — Francouzský žurnalista Duval odsouzen pro zradu k smrti — Aeroplánová poštovní doprava mezi New Yorkem, Filadelfií a Washingtonem zahájena.

16. května. Slavnost 50letého jubilea položení základního kamene k Národnímu Divadlu v Praze byla obrovskou protirakouskou manifestací všech rakouských utlačovaných národností. Solidarita česko-jihoslovansko-italská utužena a zpečetěna historickými projevy a manifestacemi v Nár. Divadle i na ulicích pražských. Slavnosti trvají 3 dny a lid pražský provolává slávu Kramářovi, Masarykovi, Clemenseauovi a Wilsonovi. — Jihoslovani a Italové hosté vypovězeni z Prahy, Kramář rovněž "Národní Listy" zastaveny. —

17. května. Německo si začíná uvědomovati, že nemůže se spoléhat na zásoby obilí z Ukrajiny.

18. května. Spojeneční letci bombardují za bílého dne Kolín nad Rýnem. —

Zprávy o vzpouřích německých vojsk v Estonsku. — Zatčení 500 Sinn Feinistů v Irsku.

19. května. Velké boje mezi bolševiky a Turky na Kaspickém moři v Baku. Protižidovské pogromy v Halliči. — Krvavé srážky lidu s policií a vojskem při sázení lípy Svobody v Praze. Císař Karel vydal patent, jímž se Čechy trhají na dvanáct krajů dle přání Němců.

20. května. Znamení americký aviatik maj. Raoul Lufbery, zahynul v boji s německým triplanem. — Revoluční bouře po celých Čechách. Lid drancuje fúrstenberská panství, rovněž statky Nontitzovy a Czerninovy. Lid bije se s vojskem ze zpěvu Marseilasy.

21. května. Bolševici dali zatknouti úředníky Československé Národní Rady pro Rusko, Boh. Čermáka a prof. Maxu a uvěznil je. Jméni Národní Rady zabaveno. — Americké vojsko zabírá část spojenecké fronty v Elsaaku.

22. května. Nad celými Čechami vyhlášen stav obležení, čeští vlastenci hromadně zatýkáni. — Costa Rica vyhláší válku centrálním mocnostem.

24. května. Transportní loď Moldavia potopena, 51 amerických vojáků zahynulo. — Slavnostní odevzdání praporu československé armádě v Římě za účasti spojeneckých diplomatů, státníků a vojevůdců.

25. května. Národní Noviny, vycházející místo Národních Listů, rovněž vládou zastaveny. —

27. května. Velká německá ofenziva obnovena téměř na celé západní frontě. Nepřítel nad Aisnou obsadil výšiny Chemin des Dames. — V Americe bylo za týden sebráno 150 milionů dolarů na Červený Kříž.

28. května. Němci ve svém náporu překročili řeku Veslu a oznamují 15.000 zajatců. Mnoho osad ztraceno spojení, mezi nimi město Craonne. — Američani dobývají prvního skvělého vítězství, zmocnivše se útokem vesnice Cantigny.

Poslanci Českého Svazu protestují proti vojenské alianci rakousko-německé, uzavřené na schůzce císařů Karla a Viléma ve hlavním stanu velitelském.

29. května. Němci vnikají do Soissonu a zatlačují Francouze v okolí Remeše.— Vláda americká prohlašuje, že národní tužby českoslovácké a jihoslovanské těší se největším sympatiím Spoj. Států.

30. května. Němci postupují k řece Marně a míří na Chateau Thierry. Obsadili Fere-en-Tardenois, Crécy a Juvigny.

31. května. Němci dospěli k Marně a oznamují, že za tři dny offensivy zajali 45.000 spojeneckých vojáků a ukořistili 400 děl.

1. června. Vojska teutonská obsazují severní břeh Marny mezi Chateau Thierry a Verdunem, dobyvše mnoho francouzských městeček severně od řeky. Linie tvoří již výběžek, jenž se jim později stane osudným.

2. června. Hunové ohrožují cestu k Paříži údolím řeky Ourcq.

3. června. Offensiva Němců zaražena, generál Foch přivádí do pole své rezervy. Američani mají pokusy Němců o postup u Chateau Thierry a u Jaulgonne.

4. června. Ponorky německé řadí v blízkosti amerického pobřeží. Vydáno nařízení, aby světla v New Yorku byla za noci zhasnuta.

5. června. Američani statečně odrážejí útoky německé na Marně.

6. června. Korunní princ německý oznamuje, že od 27. května jeho armády zajaly 55.000 spojeneckých vojáků. — Z Ruska dochází zpráva, že tam zemřel Jiří Klecanda, vynikající pracovník v českoslov. osvobodzovacím hnutí.

7. června. Francouzi a Američani vyrvali Němcům několik vesnic na řece Aisně. Američani zajali několik set Němců u Chateau Thierry. — Velká část Cañhradu zničena ohněm, 50.000 osob bez přístřeší. — Velká stávka železničních zřízenců v Praze. Jízda vlaků úplně zastavena.

9. června. Němci zahajují novou offensivu mezi Montdidierem a Noyonem s nesmírnou prudkostí a zatlačují střed francouzské linie, byvše zaraženi na obou křídlech. —

10. června. Němci na postupu severozápadně od Noyonu, u Lassigny a Marenilu. Američani vnikají do německých posic u Chateau Thierry.

11. června. Docházejí zprávy, že vítězné vojsko českoslovácké v síle 15.000 mužů obsadilo sibiřskou dráhu v oblasti Uralské, kde se zmocnilo velkého množství děl, zbraní a střeliva.

12. června. Němci dospěli k řece Oise a donutili Francouze k ústupu za linii Le Ployron-Autheuil. — Rakouská vláda hrozí, že bezohledně potlačí každé revoluční hnutí uvnitř říše.

14. června. Nepokoje v Rakousku vzrůstají. Lid volá po míru za každou cenu.— Angličtí aviatikové bombardují Zeebrugge.

15. června. Tažení Němců na Paříž definitivně zastaveno. — Rakušani zahajují velkou offensivu proti Italii na 90-mílové frontě od Asiaga k Jaderskému moři. Snaží se překročit řeku Piave a proniknouti k Veroně.

16. června. Rakušani docilují malých úspěchů za cenu velkých ztrát ve své offensivě v Italii. Překročili sice řeku Piave na několika místech, ale přes 3000 jich bylo zajato. 31 rakouských aeroplánů sestřeleno za jediný den. — Norské lodí potápěny ponorkami v amerických vodách.

17. června. Rakouská offensiva proti Italii zmařena v zárodku. Spojenci podnikají mohutné protiútoky téměř podél celé fronty. — Bulharský ministerský předseda Radoslavov rezignoval. Jeho nástupcem stal se rusofilský Malinov.

18. června. Rakušani obsadili západní břeh Piave od Conegliana k Zensonu, postavivše 14 mostů přes řeku. Oznamují zajetí 30.000 Italů. — Spojenečtí letci působí velké škody na dokách v Ostendě a Bruggách.

19. června. Řeka Piave se rozvodnila a rakouské vojsko na pravém břehu octlo se v pasti, když mosty byly povodní strženy. Italská děla a aeroplány zle řadí v řadách černožlutých. Přes 9000 Rakušanů zajato od zahájení jejich offensivy. — Turci vydrancovali americký konsulat v Tabrizu v Persii. Protibolševická revoluce v Kijevě. — 100.000 dělníků stávkuje v muničních továrnách ve Vídni a žádá padesáti-procentní zvýšení mzdy. —

20. června. Rakušani, překročivši Piave, obklíčení a jejich ztráty obnášejí 150 tisíc mužů. Čechoslováci, bojující po boku Italů, se vyznamenali obdivuhodnou statečností v bitvě u Zensonu, a několik jich vyznamenáno italským králem. — Krvavé bouře ve Vídni, kde rozružený lid drancuje pekárny a bombarduje kamením residenci Seydlerovu a císařský palác. Mnoho lidí zabito při srážkách lidu s vojskem a policií v Berlíně, Hamburku a Kolíně nad Rýnem. — Alex. Kerenský, bývalý ruský ministr, přijel do Londýna.

21. června. Italové v protiofensivě podél Piave, kde Rakušaní jsou rozvodněnou řekou odříznuti od svých zásobovacích linií. — Čechoslováci vyhadzují do povětří mosty přes Volhu, čímž bolševikům znemožňují dovoz obilí ze Sibíře. — Američani drží již 39 mil bitevní fronty ve Francii.

22. června. V bojích stávkujícího dělnictva s policií v Budapešti bylo 9 stávkujících zabito a 36 zraněno. — Dochází zpráva, že několik československých vojinů, zajatých Rakušany na italské frontě, bylo popraveno.

23. června. Zmatený útěk poražené rakouské armády přes Piave zahájen před deštěm dělové palby spojenecké. Zdrucující porážka a obrovské ztráty jsou jediným výsledkem týdenní neslavné "offensivy z hladu". Italové ukořistili množství válečného materiálu a zajali celkem 48.000 Rakušanů. — Lid vídeňský útočí na budovu německého vyslanectví a volá "Pryč s Německem!"

25. června. Československé vojsko obsadilo město Krasnojarsk na Jeniseji v Sibíři a porazilo bolševiky před Tobolskem.

26. června. Italové obsadili důležité předmostí u Capo Sile. — Němečtí zajatci ve Francii vypravují, že jim jejich velitelé tvrdili, že Německá armáda dobyla New York a táhne na Filadelfii. — Obyvatelstvo Sibíře vítá všude Čechoslováky jako osvoboditele. —

28. června. Revoluční nepokoje v Rakousku šíří se do armády. 2000 vzbouřivých se vojáků v Uhrách bylo prý popraveno.

29. června. S. Pichon, zahraniční ministr francouzský, uznává jménem franc. vlády oficiálně Českoslov. Národní Radu za orgán spravující veškeré zájmy národa a za první základ příští vlády československé. — První amer. vojsko přistálo v Itálii.

30. června. President Francouzské republiky odevzdává slavnostně prapor 21. střeleckému pluku československému. — Italové dobyli celé řady důležitých horských posic na Raušanech, zejména Monte Valbella a Col del Rosso. — Socialističtí Debs zatčen při konvenci v Clevelandu.

3. července. Americký tajemník války Baker oznamuje, že milion amerických vojáků jest ve Francii. Za červen bylo jich tam dopraveno skoro 300.000.

4. července. Den Americké neodvislosti slaven po celém světě jako svátek všech spojenců. Český prapor poprvé zavlál na budově zahraničního ministerstva v Paříži a na presidentském paláci.

7. července. Československé vojsko dobylo Irkutsku v Sibíři a kontroluje Sibiřskou dráhu od Irkutsku až k Samaře. —

9. července. Italové podnikají offensivu v Albanii, zahánějí Rakušany přes řeku Semeni a dobývají města Fieri, při čemž zajato 1300 nepřátel. Současně Francouzi postupují na pravém křídle albánské fronty.

11. července. Italové dobyli město Besat v Albánii. — Čechoslováci zasadili bolševikům další porážku na Volze a v Sibíři.

12. července. Oznamuje se, že německá šlechta v Čechách a na Moravě prodává statky, obávající se revoluce. — Generál Horvath, ředitel čínské východní dráhy, prohlašuje se za předsedu nové sibiřské vlády. — Německý zahran. ministr Kuehlmann resignoval, nástupcem jeho jest admirál Von Hintze.

13. července. Dr. Kramář, ač byl z Prahy vypovězen, byl zvolen za předsedu Čes. Nár. Rady, při čemž Nár. Rada vydala manifest pro samostatný československý stát. — Čechoslováci v Sibíři vítězí nad bolševiky u Čity. 1500 kozáků a mnoho japonských a čínských dobrovolníků se k nim přidává.

14. července. Při slavnosti pádu Bastilly v Paříži vyvolaly obdiv oddíly československé armády. President Poincaré udělil vyznamenání mnohým našim hrdinům a v krásné řeči uznal samostatnost československou za jeden z válečných cílů Francie. — Spojenci obsadili město Kem na Bílém moři v severním Rusku. — Aviatik Quentin Roosevelt, syn bývalého presidenta Theodora Roosevelta, zahynul ve vzdušném boji severně od Chateau Thierry.

15. července. Dochází zpráva, že Čechoslováci dobyli Kazaně. — Němci obnovují offensivu ve Francii a překračují Marnu, kde však dostanou se do pastí, neboť spojenci s obou stran úzkého výběžku udeří protiútokem a obrátí v několika dnech největší offensivu německou v největší porážku kaiserovou od počátku války.

16. července. Zahájeno po delší době zasedání vídeňského parlamentu, a hned v prvé schůzi podali čeští poslanci návrh, aby ministerstvo Seidlerovo bylo dáno v obžalobu pro porušení ústavy. Poslanec Klofáč pronesl řeč, ve které prohlásil, že válka skončí utvořením československého státu.

Bývalý ruský car Mikuláš zavražděn v Jekatěrinburku a jeho mrtvola dle některých zpráv vržena do šachty v dole, kde zničena. Později došly též zprávy o zavraždění jeho syna, bývalého careviče Alexeje.

25. července. Polské vojsko poprvé súčastnilo se bitvy ve spojenecké offensivě

mezi Marnou a Aisnou. — Američané postoupili o 2 míle u Dormans. — Z Moskvy se oznamuje, že československá armáda zmocnila se Simbirsku, 200 mil východně od Moskvy. Americký Červený Kříž posílá nemocniční potřeby Čechoslovákům ve Vladivostoku. — Americká vláda v dohodě se spojenci odmítá německé mírové návrhy, obsažené v řeči zahran. min. Kuehlmana.

26. července. Němci vypuzeni z Oulchy-le-Chateau a požáry a výbuchy mezi Marnou a Veslou svědčí, že připravují další ústup. — Baron Hussarek jmenován předsedou rakouského ministerstva na místo dra. Seydlera. — Francouzští důstojníci přijeli do Vladivostoku a finanční pomocí Čechoslovákům. — V New Yorku doznal německý žurnalista Viereck, do jehož listu přispíval odrodilec Melichar, že dostal statisíce dolarů od německého a rakouského vyslance na šíření germánké propagandy v Americe. — Japonsko přistoupilo na americké návrhy o vyslání pomoci Čechoslovákům v Sibíři.

27. července. Francouzi obkličují město Fere-en-Tardenois, ženouce před sebou prchající Němce. — V rakouské říšské radě prohlásil moravský poslanec dr. Stránský, že Čechové nepřestanou nenávidět Rakousko, bojovatí proti němu a zrazovatí je, kde se jen příležitost naskytne.

28. července. Americká a francouzská vojska dobyla Fere-en-Tardenois a řadu jiných osad mezi řekami Marnou a Ourcq. Němci zatlačeni 5 mil mezi Remeš a Soissonem. — První americké vojenské sbory dorazily na italskou frontu.

29. července. Dobytím města Sergy postoupili Američani 18 mil severně od Marny. — Angličani napadli německé posice východně od Amiensu a severně od Sommy. — 75.000 ozbrojených mužů vzbouřilo se v Ukrajině.

30. července. Američani postupují severně od řeky Ourcq. Australská vojska u Ypresu v novém náporu dobyla městečka Merries. — Resoluce českých poslanců na říšské radě vídeňské, požadující mír bez anekabí a náhrad, byla zadržena. — Oznamuje se, že Čechoslováci dobyli měst Stavropole, Sirjebriakova a Micheločka v Kavkazsku a přístavu Novorosijska na Černém moři, kde se zmocnili dvou válečných lodí. Na Volze obsadili město Syzran, čímž přefali železniční spojení se Sibíří, a postupují směrem ke Viatce.

31. července. Spojenecká vyslanectva přijela z Vologdy přes Archangelsk do Kandalasky v Laponsku. — Polní maršálek von Eichhorn, německý velitel v Ukrajině a jeho pobočník byli usmrceni v Kijevě bombou, již vrhl sociální revolucionář Boris Danskij. — Za měsíc červenec dopraveno bylo do Francie 300.000 amerických vojáků.

1. srpna. Spojenci obnovili útoky na armády korunního prince německého, jež se ocitají v nebezpečí zaskočení a nuceny jsou k ústupu. — Město Jekatěrinburk v gubernii Permské dobyto bylo československým vojskem. — Bolševická vláda postoupila Murmanské pobřeží Finsku. — Vládní poštovní odbor Spoj. Států převzal telegrafní a telefonní linie pod svou kontrolu. — V okolí Buchlova na Moravě tvoří se v lesích armády slovanských sběhů.

2. srpna. Francouzská vojska dobyla města Soissons a spolu s Angličany a Američany postupují k řece Aisně na frontě 36 mil dlouhé. — Bolševici nařídili zatčení ruského spisovatele a revolucionáře Maxima Gorkého, jehož list "Novaja Žizň" potlačen. — Čechoslováci zmocnili se města Orenburku na pomezí asijském. Spojenecké vojsko vyloďeno v Archangelsku. — Rakušani zahájili útoky v Albanii.

3. srpna. Německé hordy zahánány za řeku Veslu, kterou spojenci na několika místech překročili. — Francie požaduje rychlé zakročení spojenců v Rusku. — Vítězná vojska československá operují v oblasti Uralské, kde čítají 50 až 60 tisíc mužů. — Vzbouření v Archangelsku, bolševici vyhnáni z města. — 5000 českoslov. vojinů, kteří v červnu sběhli z rakouské armády k Italům, přibýlo do tábora naší revoluční armády ve Francii.

4. srpna. Americké vojsko dobylo města Fismes, zmocnivši se 8400 zajatců a 133 děl. — Celá oblast Kubanská v Rusku nalézá se v rukou Čechoslováků. — Stav obležení prohlášen v Ukrajině.

5. srpna. Francouzi ve své offensivě ukořistili až dosud přes 600 děl. — Francouzští socialisti vyalovují se pro válečné cíle pres. Wilsona. — Bolševická vláda povolila 300.000.000 rublů na válku proti Čechoslovákům.

6. srpna. Americký provost maršál, gen. Crowder, žádá co nejdříve registraci mužů ve věku od 18 do 45 let. — Čechoslováci vyasvobodili 10 dalších sibířských měst z panství bolševického.

7. srpna. Spojenci porazili Němce u Montdidieru a ve Flandrech. — Šest severních ruských gubernií utvořilo společnou vládu v Archangelsku a navázaly styky se spojeneckými vládami. — Čechoslováci táhnou na ruské město Kazaň. — Generál Foch povýšen na maršála Francie. — Spojenecké vojsko vyloďeno ve Vladivostoku. — Docházejí zprávy o vzpouřích posádek na německých ponorkách.

8. srpna. Mohutný nápor Angličanů a Francouzů v Pikardii mezi Amienssem a Montdidierem zatlačil Němce o 5 mil na frontě 20 mil dlouhé. Celá řada osad a důležitých posic vyrývána Hunů, jichž bylo 14.000 zajato.

9. srpna. Spojenci dobyli Montdidier a mnoho menších osad. Němci donuceni k ústupu na celé línii v spustošené Pikardii. Jejich posice severně od Sommy nebezpečně ohroženy. Američani a Angličani dobyli Morlaucourt, 24000 Němců zajato ve dvou dnech. — Bulharský král léčí se v Německu z duševní choroby, jeho syn Boris má být zatím vládařem. — Italští letci pod vedením básníka D'Annunzia bombardovali Vídeň letáky a manifesty. — Bolševické gardy v Sibíři octly se pod úplnou kontrolou Němců a Maďarů.

10. srpna. Němci pokračují v zmateném ústupu před Amienssem. Francouzi postoupili o čtyři míle směrem k Chaulnes. — Američani obsadili Fismette, Angličani postoupili ve Flandrech. — Nová ruská vláda v Archangelsku vyhláší válku bolševickým sovětům.

11. srpna. Nápor spojenců vytlačuje Němce z výběžku u Montdidieru. Američani blíží se k městu Bray. — První americká polní armáda organizována v síle 5 armádních sborů. — Oznamuje se, že Lenin a Trotzky uprchli do Kronštatu, cítíce, že blíží se konec jejich vlády. Německé vyslanectví opouští Moskvu. — Armáda československá na Rusi, sesílená Srby, kozáky a bolševiky, čítá již 300.000 mužů.

12. srpna. Francouzi zmocnili se útokem důležitých výšin u Lassigny. Němci ustupují podél řeky Oisy. — Několik rybářských lodí potopeno ponorkami u amerického pobřeží. — Španělsko-německé napětí následkem ničení španělských lodí teutonskými ponorkami.

13. srpna. Bitva zuří mezi Čechoslováky a bolševiky u Simbirsku na Volze. — Francouzi postupují na Noyon. — Krvavé potravinové bouře oznamují se z Japonska.

14. srpna. Anglická vláda oficiálně uznala Čechoslováky za spojenecký národ, tři československé armády za pravidelná spojenecká vojska Českoslov. Nár. Radu za prozatímní vládu budoucího českého státu. — Němci vyklidili řadu dalších osad v Pikardii. Město Albert obklíčováno spojenci ze tří stran. — Spojenecké vojsko dospělo 100 mil jižně od Vladivostoku v Sibíři, kde se vyloďují první americké oddíly z Filipin. — Anglické vojsko dorazilo přes Persii ke Kaspickému moři na obranu města Baku proti Turkům. — Ruští sedláci na Volze přidávají se k Čechoslovákům.

15. srpna. Německé ztráty za čtyři roky války se odhadují na 6.000.000 lidí. —

17. srpna. Generál Foch udeřil na Němce mezi Oisou a Aisnou a obsadil řadu vesnic a posic. — Lítva odmítá krále z německého rodu. — Oznamují se vzpoury vojáků v bavorské armádě.

19. srpna. Angličani postoupili o 4 míle jižně od Arrasu směrem k Bapaumu.

20. srpna. Francouzi dobyli městečka Achiet-le-Grand. Německý ústup v Pikardii pokračuje a šíří se dále na sever.

21. srpna. Němci přecháží na 20-mílové frontě mezi Lassigny a řekou Ailetou. Angličani překročili železniční trať Bapaume-Arras a zajali 3000 Hunů. — Bolševici kladou tuhý odpor spojencům u Archangelska i na řece Usuri v Sibíři, kde spojenci byli nuceni ustoupiti. — Bolševici odstupují kaiserovi baltické provincie. — Československé vojsko na francouzské frontě podniklo zdařilý útok ve Vogesách.

22. srpna. Docházejí zprávy z Německa, že bolševici oběsili 300 zajatých československých vojínů na náměstí v Simbirsku. — Francouzi překročili řeku Oisu a obklíčí Noyon. — Čechoslováci dobyli města Berehndinsk, jižně od Bajkalského jezera v Sibíři. — Angličani drtí německý odpor na 50-mílové frontě severně od Soissonu. —

23. srpna. Čínské vojsko připojilo se k spojeneckým silám ve Vladivostoku ku pomoci Čechoslovákům. — Ruští generálové Ščerbačev a Čermisov přijali důstojnická místa v československé armádě. — Angličani v okolí Albertu obnovili útoky, obsadili mnoho osad a zajali 14.000 Germánů za 3 dny.

24. srpna. Dům zástupců Spoj. Států odhlasoval odvodní povinnost pro muže ve věku od 18 do 45 let. — Angličani dobyli Bray a dospěli na vzdálenost míle a čtvrt k Bapaumu. — Spojenci porazili bolševiky u Vladivostoku a postupují za Nikolajevsk. — Rakušané v Albanii zatlačili Italy za řeku Semeni.

25. srpna. Anglické výzvědné čtyři pronikly do Bapaumu a bývalá "Hindenburgova linie" překročena britským vojskem v Bullecourt. Martinpuich, Le Sars, Le Barque a řada jiných vsí dobytá spojenci. Mnoho německého válečného materiálu ukořistěno. Rakouští vojáci zajati na západní frontě. Spojenci blíží se ke Combles, středisku německé obrany východně od Albertu. — Roosevelt daroval tisíc dolarů z Nobelovy ceny českoslov. armádě na Sibíři.

26. srpna. Vítězná armáda francouzská dobyla Roye, a žene před sebou přeháněj Němce. — Angličani prolomili Hindenburgovu línii u Heninela.

27. srpna. Francouzi dobyli města Chaulnes a 40 vesnic. Od 1. července 1918 zajato bylo 112.000 Němců a ukořistěno 1300 velkých děl. Armáda gen. Mangina překročila řeku Ailette, zatím co britské vojsko pod gen. Haigem postupuje vytrvale podél silnice z Arrasu do Cambrai. — Spojenci postupující z Archangelsku, obsadili město Kotlas na Severní Dvině, a míří ku Viatce, aby se spojili s Čechoslováky na Volze. — Rakušani v Albanii oznamují znovudobytí měst Berat a Fieri. — Spojenečtí letci zničili přes 1000 budov při bombardovacím útoku na Cañhrad.

28. srpna. Vojska franc. generála Humberta dobyla Noyon. Generál Mangin zmocnil se Morlincourtu. Města Peronne a Ham v dostřelu spojeneckých děl.

29. srpna. Spojenecká vojska dobyla Combles a Clery na Sommě a obklíčují Peronne, postoupivše několik mil za Noyon. Bitva zuří na frontě 80 mil dlouhé a vřude jsou Němci na ústupu. — Českoslov. vojsko v západní Sibíři dobylo Horního Udinsku. Generál Semenov vítězí nad bolševiky v Mandžurii. — Došly zprávy o vzbouření českých vojinů na rakouských válečných lodích v Kotoru. — 200.000 dělníků stávkuje v Německém Westfálsku.

30. srpna. Němci vyhnáni z Bailleulu ve Flandrech. Všeobecný postup spojenecký na západní frontě. Dle dodatečné smlouvy se bolševická vláda zaručila zaplatit Německu 6 miliard marek válečné náhrady. — 62 Průmysl. Děln. Světa s Haywoodem v čele odsouzeno v Chicagu celkem na 807 let do žaláře.

31. srpna. Angličani dobyli ve Flandrech hory Kemmelu, klíče k Ypresu, Němci vyklízují výběžek na řece Lys. — Spojenci ohrožují Chemin des Dames severně od Aisny. — Lenin dvakrát zraněn při atentátu provedeném Dorou Kaplanovou. — Čechoslováci a spojenci porazili v třídenní bitvě na řece Usuri bolševiky, kteří zahánějí o 15 mil. Japonci obsadili Iman mezi Vladivostokem a Chabarovskem. — Pres. Wilson podepsal zákon o odvodu mužů ve věku od 18 do 45 let, schválený den před tím senátem. — Napětí španělsko-německé se přiosťřilo, když další španělská loď torpedována teutonskými piráty.

1. září. Angličani dobývají Peronne a celou řadu osad na Sommě a v Belgii. Lens, důležité uhelné středisko severní Francie, ohrožen spojeneckým postupem. Mnoho tisíc Němců zajato. — Španělsko zabavuje internované německé lodě.

2. září. Pověstná německá "Wotanova linie" mezi Drocourtem a Queantem, prolomena. Ústup Němců u Ypresu, Angličani zajímají 10.000 Hunů, mezi nimi mnoho Rakušanů. — Bolševici odsuzují k smrti 5000 sociálních revolucionářů. — Od 15. července zajali spojenci ve Francii 128.302 Němců, 2069 děl a 13.783 stroj. pušek.

3. září. Spojené Státy uznávají Čechoslováky za neodvislý spojenecký národ, vedoucí pravidelnou válku proti Německu a Rakousko-Uhersku, a Českoslov. Národní Radu s Masarykem v čele za de facto vládu Českoslov. národa, jehož politické a vojenské záležitosti má právo řídit. — Queant dobyt Angličany. — Porážka Němců ve Francii mění se v katastrofu. Gen. Haig postupuje na Cambrai. — Bolševici provádějí vražednou hrůzovládu proti svým odpůrcům, zatím co spojenci postoupili 75 mil jižně od Archangelsku. — Docházejí zprávy o revolučním vření v Sofii. Palác bulharského krále poškozen bombou. — Spojenci docílili spojení všech svých vojsk od Volhy k Vladivostoku. Čechoslováci spojují se s vojsky gen. Semenova východně od jezera Bajkalského.

4. září. Za srpen bylo dopraveno do Evropy 450.000 amerických vojáků. — Spojenci překročili Canal Du Nord, dobyli Guiscard a vnikají do předměstí Chauny a Coucy-le-Chateau. Němci opouštějí posice na řece Vesle. — 80.000 Rusů bojuje po boku 40.000 Čechoslováků v oblasti Volhy. — Anglie posílá bolševické vládě ultimatum, žádající náhradu a potrestání viníků za demolování britského vyslanectví v Petrohradě a zabití anglického attaché Cromie. — Dora Kaplanová, ruská revolucionářka, jež dvakrát zranila Lenina, popravena bolševiky.

5. září. Vojenský transport americký "Mount Vernon", bývalý parník "Kronprinzessin Cecillie", torpédován ponorkou. Senátor Lewis, na něm se vracející z Evropy, se zachránil. — Američani mezi Soissonem a Remeši ženou Němce k severu a dospěli k řece Aisně. 30 vesnic dobyt spojenci. — Stanné právo prohlášeno v Berlíně a celém Braniborsku.

6. září. Spojenecká vojska dobývají Ham a Chauny a ohrožují La Fere a Laon. Angličani útočí na důležité výšiny u Messines ve Flandrech. Němci zapalují města, která se chystají vyklidit. — Zprávy o desercích a vzpouřích v německých armádách. — Ruští sedláci, vzbouření proti bolševikům, dobyli Nižního Novgorodu. — Oznamuje se, že gen. Horvath v Sibíři připojil se k Čechoslovákům.

9. září. Čechoslováci dobyli města Čity v Sibíři. Bolševici dali popravit již 512 svých politických nepřátel. Trotzky přijal do vlády dalšího žida, Leona Kameněva, svého švakra. — Vznourv sedláků v okolí Petrohradu.

10. září. Burian, zahraniční ministr rakouský, prohlašuje, že Rakousko-Uherko jest ochotno dorozuměti se se spojenci o míru. — Vídeňské ženy demonstrují proti posílání rakouského vojska do Francie. — Turecko hromadí vojsko na bulharských hranicích, očekávajíc nepřátelství se zemí krále Ferdinanda.

11. září. Docházejí zprávy, že spojení československých armád v Sibiři docílono a řece Ononu, jižně od Čity. — Pouliční boje a velké požáry v Petrohradě.

12. září. Američani ve skvělé offenzivě udeřili na Němce ve výběžku u St. Miela, dobyli v 36 hodinách 80 osad, zajali přes 20.000 Hunů a osvobodili 400 čtver. kilometrů francouzské půdy. — 14.000.000 mužů ve stáří od 18 do 45 let dává se v Americe registrovat pro službu vojenskou. — Docházejí poštovní zprávy o řeči posl. tránského, jenž ve vídeňském parlamentu prohlásil: "Rozdrtime Rakousko tak jistě, e z něho nezbude ani smrad."

15. září. Rakousko žádá spojení prostřednictvím neutrálních zemí o mír, ale ianěvr ten setkává se s odporem a odmítnutím ve všech spojeneckých zemích. Německo pokouší se marně uzavřít separátní mír s Belgií. — Mnoho žen a dětí zabito při odpovídání anglické lodi Galvay Castle německou ponorkou. — Americká vláda uveřejňuje nezvratné diplomatické důkazy, že předáci bolševiků byli podplaceni Němckem, aby přivodili rozvrat Ruska. — Reorganizovaná armáda srbská za pomoci francouzů zahajuje offenzivu proti Bulharům v Macedonii.

16. září. President Wilson v notě, obsahující pouze dvě věty, odmítl rakouský úrovní návrh, prohlásiv, že centrální mocnosti mohou jen tehdy dosáhnouti míru, dyž přijmou podmínky, obsažené v jeho řeči ze dne 4. července. — Oznamuje se, že láda japonská uznala československou armádu za spojeneckou a právo Českoslov. lár. Rady k jejímu kontrolování.

17. září. Americká a francouzská děla střílejí na Mety. — Spojenci pokračují postupu na frontě macedonské. — Rakouská vláda slibuje Čechům autonomii, když e sřeknou Slovenska.

18. září. Spojenci zajali 10.000 Bulharů a postoupili o 20 mil směrem k městu Prilepu v Srbsku. — Československá armáda dobyla města Permu na Uralu — Generál laig tříští Hindenburgovu linii u St. Quentinu a zajímá 10.000 kaiserových Hunů. — tznamuje se, že první dva českoslovenští dobrovolníci z Ameriky padli v prvních itvách československé armády v Elsasku. — Krvavé srážky mezi Rakušany a Němci Belgií. — Turci obsadili Baku na Kaspickém moři.

19. září. Československé vojsko v poříčí Volhy na Rusi, tísněno nedostatkem třeliva, vyklidilo Volsk, Simbirsk a Kazaň. — Zpráva, že americký vyslanec Ch. J. Vopika byl zatčen bolševiky v Petrohradě, spolu s jinými spojeneckými diplomaty vyvolává eživější zájem v Americe. — Protiněmecké hnutí v Rumunsku, podporované královnou, e šíří.

20. září. Angličani pod generálem Allenbym zahajují velikou offenzivu v Palestýně, postupují ve 2 dnech o 60 mil, zajímají 30.000 Turků a dobývají celou řadu důležitých měst, ženouce Turky za Jordán. Arabové pomáhají Angličanům v těchto vítězých bojích. — Bosna, Hercegovina a Chorvátsko přetvořovány v jednotnou provincii od vládou Rakouska za účelem rozdvojení Jihoslovanů. Krvavý Tisza postaven v čelo lto provincie.

21. září. Srbové postupují o 9 mil v Macedonii. Bolševici uzavírají vojenskou mlouvu s Kaiserem a provádějí masakry obyvatelstva a příslušníků spojeneckých látů.

22. září. Angličani dobyli Nazaret a vyhánějí demoralisované vojsko turecké z alestýny. Ukořistili 270 děl a zaskočili 40.000 Turků za Jordánem. Docházejí zprávy, e katolické kněžstvo v Čechách vyslovilo se pro zřízení samostatného českoslov. tátu. — Českoslovenští vojini vyznamenali se opětně v bojích na italské frontě. — a uplynulé 2 měsíce zajali spojenci 200.000 Němců. — Spoj. Státy vyzývají svět k akročení proti řádění bolševiků.

23. září. Porážka Bulharů v Macedonii je obrovská. Spojenci je ženou z jižního rbska za řeku Vardar a ohrožují Prilep. Angličani dobývají palestýnské přístavy lkre a Haifu a zajímají dalších 10.000 Turků. Brzo dobyt i Damašek.

26. září. Bulharsko úplně poražené se svou armádou na překotném útěku, žádá pojence o příměří a předběžné jednání o separátní mír. Spojenci projevují ochotu řijati delegáty. Zatím pokračují v tažení na Skoplji a dobývají pevnost Strumnici a bulharském území.

30. září. Bulhaři podpisují příměří, kterým se bezpodmínečně vzdávají spojencům. řád Bulharska všeobecně považován za počátek konce světové války a shroucení německých plánů na světové panství.

117. Pověz mně, má milá rozmilá!

Pověz mně má mi - lá roz - mi - lá! proč ti paňmá - ma brá -
 ni? »Brá - ní muě pro te - be, po - tě - še - ní mo - je,
 že ne - máš po - le žá - dny. -

Aě nemám poliček ani luk,
 předece jsem na světě rád;
 může mně Pán Bůh dát,
 že budu milovat
 děvče jak karafiát.

Karafiát pěkný červený
 ten svoji krásu mění:
 ty pak myslíš sobě,
 potěšení moje,
 že už nad tebe není.

Dost jsem se za tebou nachodil,
 dost jsem já pro tě vystál:
 když jsi mi od Boha
 souzena nebyla,
 přece jsem tě nedostal.

Když jsi mne pro lásku nechtěla,
 pro statek o tě nedbám:
 když jsi mne nechtěla,
 má milá rozmilá,
 pošlapu cestu jinam!

118. Pridi, Janík premilený . . .

Óle.

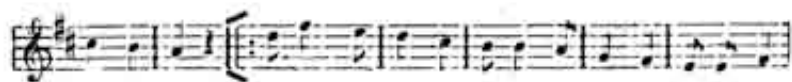
Pří - di, Ja - ník pre - mi - le - ný, pří - di k nám, ja n
 za klo - bú - čik pier - ko dám. čer - ve - nú ru - ži - čku,
 roz - ma - rin - čok ze - le - ný; příď šu - haj - ko mi - le - ný

“Nevolaj ma, bo falošné oči máš,
 rada za inýma pozeráš;
 aetrhaj ty pre mňa rozmariju zelenú,
 ani ružu červenú”.

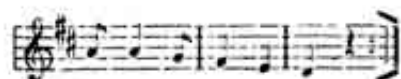
119. Pridi, ty šuhajko!

Hybné

Pří - di ty. šu - haj - ko, rá - ne k nám, u - vi - díš, čo ja te

ro-bie-vam ja rá - novstávám, krávy na - pá - jam, o - vě - čky

na po - le vy - há - ňam.

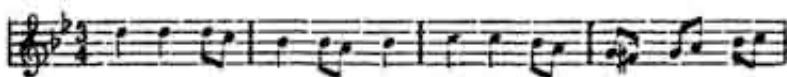
▲ keď si tú prácu vykonám,
potom si veselo zaspievam,

[:a pri tom speve, ako pri práci,
za vše len na teba myslievam. :]

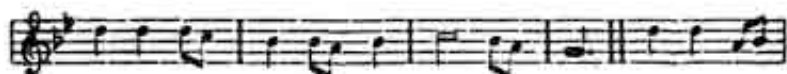
120. Proč pak jsi má milá . . .

(Svatební.)

Nepřítíš rychle.

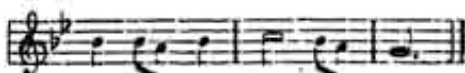
Proč pak jsi, má mi - lá, tak zá - hy při - vsta - la,

když je - ště skři - vá - nek ne - zpí - val? *Já zá - hy

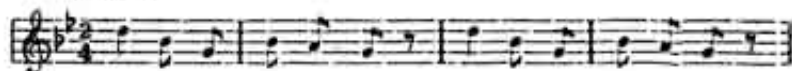
při - vsta - la, kra - vi - čekám chy - sta - la, a - bys mě,

můj mi - lej, rád mi - val.*

121. Proč si k nám nepryšeu?

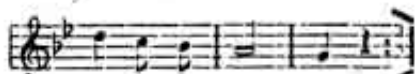
Zvolna.

Proč jsi k nám ne - pry - šeu? Já som tě če - ka - la,

na lá - vě se - dě - la, z o - kén - ka hle - dě - la

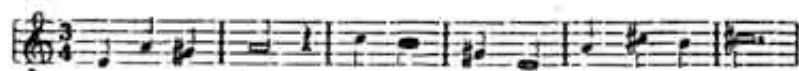

du - šen - ka mo - ja!

Tesknó ma svíralo,
keď sa už stmívalo,
mésíc, ten už vyšeu,
milý moj nepryšeu,
k milenee svojej!

Ach! jak už okřívám!
keď na tě pozírám,
se mnú keď hovoryš
a wríteně proslovíš:
"Milenko moja!"

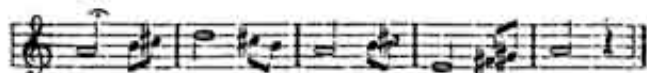
122. Proč kalino v struze stojíš ?

Proč, ka-li - no, v stru-ze sto - jíš? Proč, ka-li - no,

v struze sto - jíš? snad se tu - ze su - cha bo-

íš? snad se tu - ze su - cha bo - jíš?

[: Já se sucha nie nebojím, :]

[: Shora vrabei ozobali, :]

[: kde jsem vzrostla, tady stojím. :]

[: z dola panny olámaly. :]

[: Proč kalino, neprokvétáš? :]

[: Olámaly na kytečky :]

[: malinama nezasedáš? :]

[: mládenečkům na klobóčky. :]

[: Já jsem dávno prokvétala :]

[: Ulomila každá svému. :]

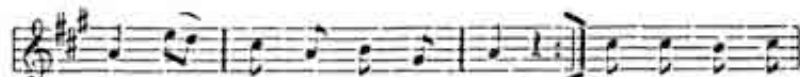
[: červenýma malinama. :]

[: já ubohá nemám komu. :]

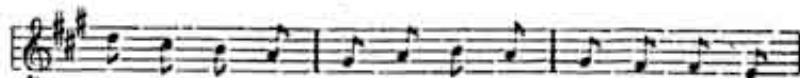
123. Pršivalo jen se lilo . . .

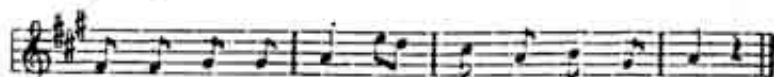
Pr - ší - va - lo jen se li - lo bý - va - lo blá -
pře - ce jsem k vám cho - dí - vá - val. ne - dbal jsem na

to, ach, bý - va - lo blá - to: čím jsem já byl
to, ach, ne - dbal jsem na to:

u - pří - mněj - ší ty jsi by - la fa - leš - něj - ší,

to jsem měl za to, ach, to jsem měl za to.

Slaviček je malý ptáček,
chytit se nedá,
ach, chytit se nedá;
mládeneček své panence
vojna svobodná,
ach, vojna svobodná.
než bych já se šidit nechal
radši bych se na vojnu dal,
šidit se nedá,
ach, šidit se nedá;

Což pak vy se domníváte
že já hoře mám,
ach, že já hoře mám?
vždyť já ještě deery vaší
na vás nežádám,
ach, na vás nežádám:
vždyť je panen všude dosti,
jako zrněk na jalovci,
kam se podívám
ach, kam se podívám.

124. Ráda, ráda . . .

Rá - da, rá - da můj zla - tej Honzi - čku, rá - da, rá - da,
rá - da tě mám. »Jest - li to jen pra - vda, že mě máš
tak rá - da?» Rá - da, rá - da, rá - da tě mám. »Jest - li to
jen pra - vda, že mě máš tak rá - da?» Rá - da, rá - da,
rá - da tě mám.

125. Rostou, rostou.

Rostou, rostou, ro - stou ko - no - pě za ce - stou, a jsou pě - kně
ze - le - né: me - zi ni - mi ro - ste, čer - no - o - ké
děv - če. až vy - ro - ste, bu - de mé.

Můj synečku mladý,
poslechni mé rady,
zanech toho ženění:
[: oženeš se jednou,
tvářičky ti zblednou,
krása se ti promění. :]

ZPĚVNÍK ČESKO-AMERICKÝ. Sbírnka písní národních, společenských a z
bavných, českých i amerických překladem. 302 str. V pěkné barevné plátěné vaz
50c, poštou 55c.

Aug. Geringer, 2520 So. Crawford Ave., Chicago, I

Chraňte plápol svých rodinných krbů!

MRAZIVÁ ruka choroby jest nejhorším nepřítelem radostného plápolu klidu a spokojenosti v lůně vašich rodin, proto zahánějte ji stále od prahů svých! Spolehlivý lék, v čas užitý, zapudí všechno nebezpečí a zažehná slzy a bol. Trinerovy léky jsou již po tři desetiletí v českoamerických domácnostech vyznamenávány největší důvěrou, které nikdy nezklamaly.—

Trinerova Angelika Hořká

jest znamenitý tonik. Pročišťuje, sílí a vzpružuje. Hořké byliny s angelikou v čele a znamenité bílé víno jsou jeho součástkami.

Na noc vám dá zdravý spánek, ráno dodá vám chuť k práci a osvěží mysl. Četné dopisy farmářů našich potvrzují, jak jim angelika pomohla v létě při těžké práci, a různé listy z jihu dosvědčují, že angelika, jež je vůbec výborná pro uzdravující se, pomáhá též velice po malarických záchvatech.

V lékárnách. Cena \$1.25.

Zlatá medaile

Brussel 1910.

Trinerův Mírnitel Kašle

jest lék jehož výborné účinky poznáte při nastuzení a kašli, chrapotu, zánětu průdušek čili bronchitis, záduše čili asthma, atd. — Cena 25c. a 50 centů v lékárnách. Poštou 35c. a 60 centů.

Trinerův Antiputrin

jest vysoce účinný, ale při tom i příjemný antiseptický čili protihnilobný prostředek. Zkuste jej jako kloktadlo při bolení v krku, k vyplachování úst, máte-li něco na dásni nebo čelisti, k vymývání ran, vředů, atd., atd.—

Cena 50c. a \$1.00 v lékárnách. Poštou 60c. a \$1.15.

Trinerovy Červené Pilulky

nikdy se vám nestanou návykem, protože pomáhají trvale. Nejlepší pilulky při kolice a větrech, po nemírnosti v jídle nebo pití, při závratí, atd. —

Cena 25 centů v lékárnách. Poštou 27 centů.

JOSEPH TRINER COMPANY

Velkovýroba léků.

CHICAGO. ILL.

1333-1343 S. Ashland Ave.

Poštovní sazby.

Po vstupu Spojených Států do války ceny byly nově, zvýšené poštovní sazby, z čeho uvádíme:

**Zásilky první třídy, (dopisy a jiné zá-
silky nezapечатěné nebo jinak uzavřené) ze sa-
zel nebo zlomek unce.**

Poštovní musí být zaplacen předem a
poštovními známkami na líci obálky ne-
bo na adresní straně zásilky přilepenými.
o první třídy záledek náleží všechna sdě-
ní psaná a všechny zásilky, jež jsou za-
četěním nebo jiným uzavřením učiněny
spřístupnými prohlídce. Pouze rukopisy
provázející otisky zasílané ke korektuře
ajl výhody nižší sazby jak dále uvedeno.

Změní-li adresát místo svého pobytu
ou za ním poštovní zásilky na jeho žádost
opraveny poštou bezplatně. Zůstane-li do-
sila nedoručen a je-li opatřen adresou odesí-
tatele. Čili zpáteční adresou, jest odesílatel
zpraven zpět. Není-li adresa odesílatele u-
dána, jest nedodaný dopis dopravěn do od-
středí tak zvaných mrtvých dopisů, kde jej
dále odesílatel reklamovat.

**První třídou možno zasílati uzavřené
zásilky do váhy 4 liber.**

**Dopisy psané a odesílané vojny, ná-
mořníky a námořními vojny Spojených
Států ve válce se službě jsou dopravována
zvláštně.**

**Dopisy a všechny ostatní zásilky zasí-
lané vojnům, námořníkům a námořním vo-
nům, musejí býti náležitě známkovány dle
sazeb zde uvedených.**

**Místní dopisy, t. j. dopisy adresované
sobám žijícím v obvodu téhož poštovního
řadu, kde byl dopis poště odevzdán ze sa-
zel.**

**Poštovní listky at v místě nebo v ze-
mí ze. — Poštovní listky možno též koupiti
připojeným druhým listkem na odpověď
t 4c kus.**

REGISTROVÁNÍ ZÁSILEK.

Každá poštovní zásilka první druhě
sb třetí třídy může býti registrována (re-
omandována, pojištěna proti ztrátě) za
zvláštní poplatek, který obnáší na každou
zásilku 10c a musí býti zaplacen poštovní-
mi známkami nalepenými na adresní stra-
nu vedle známek daných jako poštovní. Do-
sily určené k registrování odevzdávají se
přímo do rukou klerka na poštovním úřa-
du, který za ně vydá odesílateli stvrzenku-
ořtovní odbočky (sub-stations) v městech
vně přijímají registrované zásilky vyjma
z ciziny, jež musejí býti odevzdány na po-
štovní úřadě. Dopisy k registraci přijíma-
jí rozsáhlé venkovské poštovní dodávky
když jsou dobře uzavřeny a skládají se li-
stů v residenčních distriktech měst-
ských.

**Náhrada za ztracenou neb zničenou re-
gistrovanou poštovní zásilku obnáší za prv-
ní třídu cenu odesílatelům udanou do obno-
u \$50, za zásilky třetí třídy (jež jsou ode-
sdány nezapечатěné) do obnosu \$25.**

Za ztracenou nebo zničenou zásilku
iresovanou do ciziny, do některé ze zemí
ležejších k světovému poštovnímu spo-
lu, když nenašla ztráta následkem událo-
í vymykajících se lidské kontrole ("force
ajeure") možno obdržeti náhradu 50 fran-
k t. j. za \$3.

ZVLÁŠTNÍ DODÁVKA (SPECIAL DELIVERY).

Rychlé dodání zásilky adresátovi může
být zajištěno složením poplatku 10c (mimo
pravidelné poštovní). Dopisy "special deli-
very" možno odesílati osobám žijícím v ob-
vodu listonošské služby v městech, adresá-
m, kteří žijí v obvodu venkovské poštov-
ní dodávky dále nežli míli od poštovního
řadu, ale ne přes půl míle od routy po-
ševní dodávky a obyvatelům v obvodu
dně míle kteréhokoli poštovního úřadu.

Poplatek za zvláštní dodávku jest pla-
n za zvláštní poštovní známku nesoucí ná-
pis "Special Delivery". Jež se přilepí na

adresní stranu zásilky. Pravidelné poštov-
né musí býti zapraveno mimo to. Není-li
po ruce zvláštní známky pro rychlou do-
dávku určené, možno použiti obyčejných
poštovních známek v obnosu 10c (vedle pra-
videlného poštovního), ale pak jest nutné
na adresní stranu hodně čitelným a nápad-
ným písmem napsati "Special Delivery".

TISKOPISY.

**Zásilky druhé třídy zahrnují časopisy a
jiné publikace vydávané pravidelně a mají-
cí stále odběratele. Sazba je za každé 4
unce.**

K sazbě této oprávněny jsou denníky,
týdenníky a jiné v pravidelných lhůtách vy-
cházející časopisy, když zasílány jsou jinou
osobou než vydavatelem a když posílána
jsou číselná čísla. Čísla nečíselná neb jen čá-
sti časopisů nebo magazínů zařazeny jsou
do 2. třídy poštovních záledek.

Pro vydavatele časopisů na publikace
připustěné k zasílání druhou třídou usta-
novena jest zvláštní sazba dle směru. Tiskop-
isy věnované zájmům vědeckým, vychova-
telským, náboženským, lidumilným, hospo-
dářským, dále orgány bratrstev dělnických
a podporujících nevycházejí na profit jsou
rovněž oprávněny k zvláštním sazbám.

Výhody druhé třídy nepožívají časopi-
sy v tomž místě kde vycházejí jsou-li za-
sílány vydavatelem.

**Zásilky třetí třídy zahrnují cirkuláře,
pozvánky, reklamní tiskopisy, obchodní
oběžníky nemající ráz soukromých sdělení,
dále časopisy a jiné publikace nepřipustě-
né do druhé třídy, pak otisky sazby jdoucí
ke korektuře nebo po korektuře tiskárně
vracené (korektury doprovázeny mohou
býti ukopisem k nim náležejícím a celá zá-
silka podléhá sazbě třetí třídy). Sazba zá-
silek 3. tř. je za každé 2 unce.**

Ohraničení váhy záledek třetí třídy 4 li-
bry. Zásilky přes 4 lib. podléhají sazbě 4.
třídy.

BALÍČKOVÁ POSTA.

**Zásilky čtvrté třídy, jinak vnitrozem-
ská balíčková pošta, zahrnují zboží a knihy.
Omezení váhy poštovních záledek: Mož-
no posílati zásilky do 70 liber těžké v 1. až 3.
pásmu, tedy dle vzdálenosti 300 mil od mí-
sta podání a do 50 lb. na větší vzdálenosti
Zásilka nesmí svými rozměry přesahovati
24 palce počítá-li se délka a objem na
šířku dohromady. Zásilka musí býti tak u-
pravena, aby nemohl při zacházení s ní
ublížití žádný z poštovních zaměstnanců a aby
nemohla poškodit majetek pošty nebo jiné
zásilky. Také nesmí obsahovati zboží pod-
léhající rychlé zkáze.**

Zásilka čtvrté třídy musí býti svými
obalem upravena tak, aby mohl obsah její
býti bez roztrhání obalu prozkoumán. Totéž
platí o záilkách druhé a třetí třídy. Všechny
poštovní zásilky, tedy i balíčkové pošty
musí míti poštovním zaplacenou předem a to
poštovními známkami nalepenými na adresní
straně.

Sazby záledek čtvrté třídy mají celou
stupnici.

**Knihy, semená, sazenice, cibule, kořeny
— bobule atd. do 8 unci na jakoukoliv vzdá-
lenost je za každé 2 unce.**

**Ostatní zásilky (zboží vzorky atd.) do
váhy 4 unci, kamkoliv je za 1 unci.**

Na zásilky přes 4 unce (knihy a seme-
na 8 unci) ustanoveny jsou sazby dle pá-
sem. Sazby tyto podléhají změnám a proto
jich neuveřejňujeme v tomto ročníku. Po-
štovní úřady prodávají seznam poštovních
úřadů ve Spojených státech a udáním pá-
sem a mapu k tomu náležející kniha stojí
55 centů a mapa 20c.

POJIŠTĚNÍ.

Zásilky čtvrté třídy nemohou býti regi-
strovány, ale mohou býti pojištěny proti
ztrátě nebo zničení. K tomu účelu jest za-
potřebí udati na zvláštním formuláři po-
štovním úřadem k tomu dodaném cenu zá-

silký. Poplatky jsou: do \$5 3c — do \$25 5c — do \$50 10c — do \$100 25c.

Pojistné platí se poštovními známkami nalepenými na adresní straně zásilky vedle pravidelného poštovního.

ZÁSILKY NA DOBÍRKU.

Zásilky čtvrté třídy sli balíčkové pošty (žádné jiné) mohou být zaslány C. O. D. (Collect on Delivery) to jest na dobírku, ve kterémž případě jsou adresátovi vydány pouze proti zaplacení obnosu odeslatelům udaného a obnos ten jest odeslatelům poštou doručen.

Obnos dobírky nesmí přesahovati \$100. Odeslatel zásilky C. O. D. jest poplatkem zároveň pojištěn proti ztrátě do výše nepřesahující \$50.

Poplatek za vyřízení dobírky musí být zaplacen poštovními známkami nalepenými na adresní stranu zásilky vedle pravidelného poštovního a obnáší 10c do obnosu dobírky \$50 a 25c od \$50 do \$100.

Obnos dobírkou určený jest odeslatelům dodán poštovní poukázkou (Money orderem) a poplatek za tuto jest vybrán od adresáta.

Odeslatel zásilky C. O. D. musí na poště požádati o nákladní lístek (Tag), který musí býti správně vyplněn a přivázan k zásilce.

POŠTOVNÍ POUKÁZKY.

Pošta obstará zaslání peněz systemem zvaným "Money Orders", ze kterékoliv stanice ve Spojených Státech, do kteréhokoliv místa v zemích náležejících světovému poštovnímu spolku. Poplatky ve Spojených Státech, Kanady, Kuby, Filipín, Hawai, Porto Rica obnášejí:

Do \$2.50 — 3c; do \$5.00 — 5c; do \$10.00 — 8c; do \$20.00 — 10c; do \$30.00 — 12c; do \$40.00 — 15c; do \$50.00 — 18c; do \$60.00 — 20c; do \$75.00 — 25c; do \$100.00 — 30c.

Do jiných zemích jsou poplatky jiné, jež na požádání oznámí každý poštovní úřad.

POŠTOVNĚ DO CIZINY.

Dopisy do Kanady, Mexika, Kuby, Britických ostrovů, Newfoundlandu, Panamy, Shanghai v Číně, Nového Zeelandu a na Západohodické ostrovy jako ve Sp. St.

Dopisy do ostatní země 6c za první unci.

3c za další unci nebo zlomek.

Poštovní listky do ciziny 3c.

Časopisy a tiskopisy 1c za každé 2 unce.

Vzorky bez ceny 2c za první 4 unce, 1c za

každé další 2 unce.

Registrování 10c.

Česko-anglický Tlumač jest vhodná kniha pro ty, kteří se chtějí naučiti anglické řeči snadno a rychle. Obsahuje mluvnické návody a rozmluvy o všech možných předmětech. Každý do této země zavítavší krajan neb krajanka měl by si tuto nejnovější, nejpraktičtější a nejmodernější učebnici anglického jazyka ihned zaopatřiti. Cena \$1.25, poštou \$1.30. Vyplatí se Vám brzo.

FRANK ŠINDELÁŘ
 1633 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
 Prvotřídní vyrabitel **HOUSLÍ**

Vyrábí housle modelů starých Stradivárek a Guarnerius, které se tónem vyrovnají starým italským houslím, a violy a čela. Též má na skladě staré housle různého druhu. — Svědomitě a levně vykonává správký všech smyčcových nástrojů a smyčců..
 Všechny součástky smyčcových nástrojů stále na skladě v hojném výběru. — Porada a prohlídka ohledně všech smyčcových nástrojů úplně bezplatně. — Cenník na požádání zdarma.

Nové písně pro piano
 (Česká i anglická slova.)

Sladká Zenevieva. Právě před bohem, matičko! Pojď má kde láska snívá. Juanita. Jarní vánky. Toužné sny. Stará, sladká píseň lásky. S bohem! Zastaveníčko. Já nežádám si hvězd. Poslední růže léta. V tšani srdce. Pak na mě vzpomeneš. Ve starém Madridě.

Cena 20c kus, tři za 50c, vyplacené poštou. Úplný výběr českých písní. Pošlete si pro seznam. VICTOR VICTROLY a REKORDY.

A. J. TUREK, 3641 W. 26th Street, CHICAGO, ILL.

Narcis.

Po noci kouzlem rozchvělé
v červánků něžném zásvitu
z poupěte svého zakletí
se narcis rozvil k blankytu.

Kam zahradou zrak dosáhal,
květ pozvedl se ve trávě,
a očka upřel k narcisu
zde k údivu, tam zvědavě.

Zde rozkoší, tam závistí
se květy v trávě zachvěly,
vždyť v celém krátkém žití svém
květ takových krás nezřely.

Květ, jehož stvol jich podoben,
však v jehož hrdý, vonný květ
jak nejčarnější máje sen
by tajnou mocí byl snad vklet.

Však narcis vzkvétá dál a dál...
Čím úsudek mu květů jest?
On voní, že již musí tak,
on kvete, že již musí kvést!

"Nač vůně ta?" se rozhorlen
teď rozhovořil tulipán.
"Vždyť vůně nezachrání ho
až víchrem jednou bude rván.

A pivoňka dí: "Krásou tak
proč podivnou se odívá?
Vždyť nechvátí zraky nic
jak moje krása zářivá!"

A slunečnice kývá se,
květ rozeplálý do zlata
jak nad hrdostí narcisu
by útrpností dojata.

Však narcis vzkvétá dál a dál,
vstříc polibkem mu slunce plá,
svou píseň skřivan jása mu
a květem něžný větrík vlá.

On vzkvétá dál... Co na tom jest,
že také musí uschnout v sled
neb divá bouře v rozpětí
že serve jeho skvělý květ?

Vždyť ví, že když kdo popatřil
ve květu jeho nádheru,
ji ještě v duši bude mít,
až zavane bouř severu.

Vždyť ví, že vůni jeho již
nic neodvadne beze stop,
a její dech že pronikne,
i v úzkou rakev, v temný hrob! —

Ach, narcisové, kveťte dál,
ať ve bdění nám nebo v sen,
a plaňte dál nám v den i noc,
vy duše hrdých, čistých žen!

Josef Bezděka.

Hrozná zlatá žíla

Dr. Van Vleck vynalezl
pravý prostředek, jenž
léčí tisíce.

Pošlete poštovní lístek pro
dollarovou ZDARMA
zkoušku.

Každému trpícím zlatou žílou činí se tato neobmezená nabídka: Pošlete nám svou adresu a obratem pošty dostanete pravidelný dollarový paklík Dr. Van Vlecka 3 — fold absorption prostředek proti svrbící, krvácející, vyčnívající zlaté žile — vše v jednoduchém obalu — na zkoušku zdarma. Dr. Van Vleck, dřívější lékař armády S. S., věnoval čtyřicet let na zdokonalení nyní jeho světové vyhlášené absorpční metody. Žádný nůž, žádné bolesti, žádné lékařské účty — jen zcela obyčejná domácí léčba, jež může být vyzkoušena každým bez jakéhokoli vydání. Po zkoušce, budete-li plně uspokojeni s úlevou a pohodlím jakého se vám dostane, pošlete nám jeden dollar. Ne-li, sestojí vás to nic. Vy rozhodujete a my vám věříme. Nevíme jak jinak bychom mohli ukázati neobmezenou důvěru v náš lék. Uleví skoro v každém případě a stavu od svrbící, krvácející a vyčnívající zlaté žíly, ba i letech trápení — vašeho života. Dostali jsme na sta dopisů ohledně úspěchu tohoto pozoruhodného účinného systému když již nic nepomohlo, pojmáje v to drahé a nebezpečné operace, i po 30 a 40 letech utrpení. Mírnější případy jsou často vyléčeny v jednom dni. Nechcete ji zkusiti na naše vydání? Adresa: Dr. Van Vleck, Dept. A R 19, Jackson, Mich. Nepošlete peněz. Pošlete dnes.

V
I
C
T
R
O
L
A

This is the
Victrola XI.

Hojnost zábavy vzdor špatnému počasí. Zapomenete na ty mrazivé večery a zimní počasí a budou se Vám zdáti jako ty krásné letní dny, když budete mít v domě

VICTROLU

Nejlepší hudbu a pobavení Vám poskytne Victrola neb mluvící stroj s hornou. Recordy všech národností vždy na skladě. Seznamy zašlu na požádání zdarma.

Mám ještě velkou zásobu houslí, clarinetů a dechových nástrojů.

Piana, samohrací piana, hudebniny, piánové válečky. — Pište si o ceny a seznamy.

JOSEF JIRAN, 1333 W. 18th St., Chicago, Ill.

Můžete si připravit chutný nápoj jako pivo ve svém domově

za 22 centů galon
s pivním výtažkem

JOHANN HOFMEISTER.

\$1.50 plechovka udělá 7 gal. nápoje.

Ano, můžete si uvařit nápoj svůj vlastní — nápoj z pravého sladu a chmele,

nejlepší jaký jste kdy ochutnali — snadno, lacino, zrovna ve vašem domově. S Johann Hofmeistera pivním výtažkem každý může si připravit prvotřídní nápoj, takový jaký vyráběn po staletí ve staré vlasti, staromodním způsobem. Nápoj, jenž je tak chutný, zdravý, uspokojivý, že každý člen rodiny bude ním potěšen. Lepší nápoj, daleko lepší, než můžete dostat v hostincích nebo v láhvích kdekoli v této zemi. A bude vás stát *asi 5 1/2 centu kvart něco málo přes jeden cent sklenice*. Jen přemýšlejte o úspoře měsíčně neb na rok! Nezapomeňte, že to není laciná napodobenina, ale čistý a zdravý nápoj připravený z vybraného ječmenového sladu a nejlepších chmelů. Nápoj pěkné, přírodní barvy, s bohatou smetanovou pěnou. Jiskrný čistý nápoj jaký jen se může připravit — a čílostí a osvěžením v každé kapce. Nápoj, jenž vám udělá laskomlný jen popatřením na něj. A tak přichuť, oh, tak lahodná!

Johann Hofmeister pivní výtažek neobsahuje sám v sobě lihu; však lih se vyvine přípravou nápoje. Kupte si krabici tohoto výtažku dnes, řiďte se jednoduchým návodem — pak seznáte, proč pivo z pivovaru nemůže být prodáváno tam, kde tento nápoj je předkládán. Pošlete \$1.50 za velkou krabici. Pošlete poštovní poukázku, známky nebo mince v registrovaném dopise. Adresa: **Johann Hofmeister Dept. A. K., 806 Tacoma Bldg., Chicago, Illinois.**

Při objednávání lazavě udeřte. Ze jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Lawndale State Bank

3205-07 z. 22. ul.

CHICAGO, ILL.

ČESKÁ STÁTNÍ
BANKA

POD DOZOREM
STÁTU ILLINOIS

KAPITÁL A
PŘEBYTEK
\$275,000.00

Lawndale National Bank

3337-39 z. 26. ul.

CHICAGO, ILL.

Jediná Česká Národní
Banka v Chicagu, pod
dozorem vlády Spojených
Států a pod dohledem Federal
Reserve Association.

KAPITÁL A
PŘEBYTEK
\$100,000.00

Oředníci a ředitelé:

JOSEPH J. SALÁT,	JOSEPH KOPECKÝ	RICHARD DURIL
FRANK G. HAJÍČEK	FRANK J. KRAJČ	RUDOLPH F. HAJÍČEK
JOSEPH F. POLÁK	JOS. J. JANDA	EMIL KLIČKA
CHAS. B. PAVLÍČEK	JOHN J. SVOBODA	

OBĚ BANKY JSOU VLASTNĚNY STEJNÝMI PODÍLNÍKY.

POŠTOVNÍ SPORITELNY SPOJENÝCH STÁTŮ.

PLATÍME 3% NA SPORITELNÍ VKLADY.

Zasílají peníze do celého světa, obzvláště do Čech.
Provozují veškerý bankovní obchod.

Kapitál, přebytek a vklady
obou bank přes **\$3,700,000.00**

Počátek březivosti dne	Konec březivosti					Počátek březivosti dne	Konec březivosti						
	u hrobie (tvrá 840 dní)	u krav (tvrá 285 dní)	u prasnic (tvrá 130 dní)	u ovců 3 (tvrá 154 dní)	u šupků (tvrá 63 dní)		u koček (tvrá 56 dní)	u hrobie (tvrá 840 dní)	u krav (tvrá 285 dní)	u prasnic (tvrá 120 dní)	u ovců 3 (tvrá 154 dní)	u šupků (tvrá 63 dní)	u koček (tvrá 56 dní)
1. ledna	6. proz.	12. října	30. dubna	3. června	4. března	25. února	6. červc.	9. června	15. dubna	1. listop.	5. proz.	5. září	29. srpna
6.	11.	17.	5. května	8.	9.	2. března	10.	14.	20.	6.	10.	10.	10.
11.	16.	22.	10.	13.	14.	7.	16.	19.	26.	11.	16.	15.	18.
16.	21.	27.	15.	18.	19.	12.	20.	24.	30.	16.	21.	20.	23.
21.	26.	31.	1. listop.	23.	24.	17.	25.	29.	5. května	21.	27.	26.	28.
26.	31.	6.	25.	28.	29.	22.	30.	4. červc.	26.	27.	31.	30.	33.
31.	6. ledna	11.	30.	28.	30.	27.	30.	9.	15.	1. proz.	6.	12.	28.
6. února	10.	16.	4. června	8.	8.	1. dubna	9.	14.	20.	7.	13.	10.	10.
10.	16.	21.	9	13.	13.	6.	14.	19.	25.	11.	14.	14.	14.
15.	20.	26.	14.	18.	18.	11.	19.	24.	30.	16.	21.	15.	18.
20.	25.	30.	19.	23.	23.	16.	22.	29.	4. června	21.	27.	20.	23.
25.	30.	4. února	24.	28.	28.	21.	29.	3. srpna	9.	26.	31.	29.	30.
2. března	9.	16.	4. červc.	2.	3.	1. května	3. září	8.	14.	14.	20.	19.	23.
7.	14.	21.	9.	13.	13.	6.	8.	13.	19.	15.	21.	20.	23.
12.	19.	26.	14.	17.	18.	11.	18.	18.	24.	20.	26.	24.	27.
17.	24.	31.	19.	22.	23.	16.	23.	23.	29.	26.	31.	29.	32.
22.	29.	4. února	24.	27.	28.	21.	28.	28.	4. červc.	26.	31.	28.	31.
27.	1. března	6. ledna	29.	27.	28.	26.	31.	3. srpna	9.	30.	5. března	4. pros.	29.
1. dubna	6.	10.	3. srpna	6.	7.	31.	8.	12.	14.	14.	20.	9.	14.
6.	11.	16.	8.	11.	12.	6. června	13.	17.	24.	19.	25.	14.	17.
11.	16.	21.	13.	16.	17.	11.	18.	22.	29.	26.	31.	19.	24.
16.	21.	26.	18.	21.	22.	15.	23.	27.	3. srpna	19.	25.	24.	27.
21.	26.	31.	23.	26.	27.	20.	28.	2. října	8.	24.	30.	24.	27.
26.	31.	5. dubna	28.	26.	27.	25.	2. listop.	7.	13.	1. března	80.	29.	32.
1. května	9.	14.	2. září	7.	7.	30.	7.	12.	18.	4. února	80.	27.	31.
6.	10.	15.	7.	6.	6.	4. červc.	12.	18.	24.	1. března	80.	27.	31.
11.	15.	19.	14.	11.	11.	5. červc.	19.	25.	31.	4. února	80.	27.	31.
16.	20.	24.	19.	16.	17.	10.	17.	22.	27.	1. března	80.	27.	31.
21.	25.	29.	24.	21.	22.	15.	23.	27.	3. srpna	1. března	80.	27.	31.
26.	30.	4. února	29.	26.	27.	20.	28.	2. října	8.	4. února	80.	27.	31.
31.	5. května	11.	27.	27.	28.	25.	2. listop.	7.	13.	4. února	80.	27.	31.
6. června	10.	16.	2. října	7.	7.	30.	7.	12.	18.	4. února	80.	27.	31.
10.	15.	21.	7.	10.	10.	4. srpna	11.	17.	24.	4. února	80.	27.	31.
15.	20.	26.	12.	15.	16.	9.	14.	20.	27.	4. února	80.	27.	31.
20.	25.	31.	17.	20.	21.	14.	17.	23.	29.	4. února	80.	27.	31.
25.	30.	5. dubna	22.	25.	26.	19.	22.	27.	31.	4. února	80.	27.	31.

TELEPHONE MONROE 2728-2728

NEJVĚTŠÍ ČESKÝ OBCHOD

Masem, Velko-uzenárství a Komissionárský Obchod v Americe.

Zvláštní pozornost věnujeme zásilkám z venkova, ku příkladu za drůbež, telata, vejce a máslo nám zasláné, hledíme vždy obdržeti tu nejvyšší cenu pro krajany a po prodeji ten samý den zasíláme peníze za jejich zboží. — O hojnou přízeň žádá

FRANK ZÁHROBSKÝ, předseda,
JOSEF LIŠKA, tajemník,
ANT. ČÁMSKÝ, pokladník,
P. J. ŠMÍDL, obchodověda.

CHICAGO BUTCHERS PACKING COMPANY,
216-218-220-222 N. PEORIA ST., CHICAGO, ILL.

Váha buše obilí, atd.

Spolkový zákon ustanovuje váhu buše následujících věcí: Bělá ječmene váží 48 liber; pohanky 42, kukurice oloupané 56; oves 32; žito 56; pšenice 60; hráchu 60. — Této váhy buše zákonem soustátí ustanovené používá se při dovozu oněch věcí z cizozemí. Když koupě samotna neb smlouva neustanoví jinou váhu buše, váha buše jistých věcí jest ustanovena zákony státu, kde koupě jest uzavřena. Jak následuje:

STÁTY.	1. Ječmen.	2. Pohanka.	3. Uhlí.	4. Kukurice v zrnech.	5. Kukurice mouka.	6. Cibuše.	7. Oves.	8. Brambory.	9. Žito.	10. Pšenice.	11. Sól.	12. Vodnice.	13. Fazole.	14. Ječkové semeno.	15. Timothy.	16. Hrách.	17. Bavlnové semeno.
Alabama.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32
Arizona.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
Arkansas.....	48	42	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
California.....	50	40	..	52	32	..	54	60
Colorado.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Connecticut.....	..	45	..	56	28	60	56	56
Delaware.....	48	56	54	60
Dist. of Columbia.....	47	48	..	56	48	57	32	56	56	60	50	55	62	60	45
Florida.....	48	42	..	56	32	60	56	60	60	..
Georgia.....	47	52	80	56	48	57	32	60	..	60	56	55	60	60	45	..	30
Idaho.....	50	40	..	52	32	..	54	60	56
Illinois.....	48	52	80	56	48	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Indiana.....	48	50	80	56	50	48	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Iowa.....	48	52	80	56	..	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Kansas.....	50	50	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Kentucky.....	47	56	76	56	50	57	32	60	56	60	50	60	60	60	45	60	..
Louisiana.....	32	56	32	..	52	60
Maine.....	48	48	..	56	50	52	30	60	50	60	..	50	62	60	..
Maryland.....	48	48	..	56	..	57	26	56	56	60	56	..	62	64	45
Massachusetts.....	48	48	..	56	50	52	32	60	56	60
Michigan.....	48	48	80	56	50	54	32	60	56	60	56	58	60	60	45	60	..
Minnesota.....	48	42	..	56	32	60	56	60	60
Mississippi.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32
Missouri.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	42	60	60	45	60	33
Montana.....	48	52	..	56	..	57	35	60	56	60	60	45
Nebraska.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Nevada.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New Hampshire.....	56	50	..	32	60	56	60
New-Jersey.....	48	48	..	56	..	58	30	60	56	60	60	64	45	60	..
New-Mexiko.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New-York.....	48	48	..	58	32	60	56	60	62	60	44	60	..
North-Carolina.....	48	50	..	54	46	..	30	..	56	60	64	..	50	30
North-Dakota.....	48	60	60	56	56	57	32	67	56	60	93	60	60	60	45	60	..
Ohio.....	48	50	80	56	..	50	32	60	56	60	..	60	60	60	45	60	..
Oklahoma.....	48	42	80	56	..	52	32	60	56	60	80	60	60	60	42	60	..
Oregon.....	46	42	..	56	36	60	56	60	60
Pennsylvania.....	47	48	..	56	30	56	56	60	85	62
Rhode-Island.....	48	56	50	50	32	60	56	60	..	50
South-Carolina.....	48	56	80	56	50	57	33	60	56	60	50	..	60	60	32
South-Dakota.....	48	42	..	56	..	52	32	..	56	60	..	60	60	60	42
Tennessee.....	48	42	..	56	50	56	32	60	56	60	60	..	45
Texas.....	48	42	80	56	..	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	..	32
Utah.....	48	56	..	56	..	56	32	60	56	60	60	60	48
Vermont.....	48	48	..	56	..	52	32	60	56	60	70	60	62	60	45	60	..
Virginia.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Washington.....	48	42	..	56	50	57	32	60	56	60	56	56	60	60	45
West-Virginia.....	48	52	80	56	48	..	32	60	56	60	..	60	60	60	45
Wisconsin.....	48	50	..	56	48	57	32	60	56	60	..	42	60	60
Wyoming.....	48	42	..	56	32	..	56	60	56	60	..

Lék nad všechny nejlepší,

MASONA.

Masona jest dokázaně lék nejosvědčenější pro rozmanité nemoce žaludeční, střevní, jater, ledvin a sleziny. Tak denně dosvědčují nám díkyvdání, dopisy nemocných, kterým Masona pomohla. Ale Masona, soustředěný výtažek to nejléčivějších rostlin čtyř dílů světa, je také lék nejvzácnější — již proto, že následkem dlouholeté kruté války, dovoz oněch drog (kor, kořenů, plodů, listů, květů) z dalekých krajů Asie, Afriky, Jižní Ameriky, stal se nejen velmi obtížným, často i nemožným, ale i velmi nákladným. A přece jsme Masonu ani o cent nezdražili. Ale upozorňujeme všechny trpící nemocemi žaludečními, střevními a s těmito souvisejícími — že naše kdysi dost veliké zásoby na dlouho nevydrží — a že brzy budeme museti v další výrobě přestati — až do ukončení války. Upřímně proto radíme všem těm, kteří výtečné vlastnosti našeho léku poznali, aby nejen sami sebe v čas a pro možnost budoucích onemocnění Masonou zásobili, ale aby všechny své známé — v jich vlastní prospěch — na to upozornili, že je Masona nejlepší lék, ale doslovně i nejvzácnější. Pro omezenost místa není nám možno otisknouti ukázky dopisů plnou měrou uznávajících, chválou léku oplývajících, vděčných pacientů, ale milerádi pošleme brožurky komukoliv, kdo si o ni dopíše. Více jak tři láhvičky (kromě pánům lékárníkům) poslati nemůžeme — ale dvě, tři láhvičky ve většině onemocnění tak prospěly nemocnému, že se vyléčil, aneb s úlevou ve své nemoci byl nanejvýš spokojen.

Dvouuncová láhvička stojí poštou 50 centů, dvojnásobná láhvička \$1.00. — Objednávky vyřizuje chemická laboratoř Masony. — Adresujte

"MASONA",

2035 W. Madison St., Chicago, Ill.

Peníze posílejte poštovní, expresní neb bankovní poukázkou. Kdo posílá peníze v neregistrovaném dopisu, činí tak na svůj vlastní risk. Doporučujeme registrování dopisů, obsahujících zásilky peněz. Připojte k obnosu 3 centy, chcete-li bychom zásilku léku pojistili. V tom případě jest pošta zodpovědna za ztrátu nebo poškození zásilky.

60,000 SPOKOJENÝCH ZÁKAZNÍKŮ

získali jsme prodáváním naší lahodné a zdravotně čisté a kteří vše doporučují naše druhy

KÁVY,

kteřá svou příjemnou chutí jest skutečnou pochoutkou i požitkem. Ukojí nejen hlad, ale osvěží celé tělo lépe nežli kterýkoli jiný nápoj. Hospodyňky, které již po mnoho let kávu naši objednávají, dokáží pravdu našich slov.

"CO MŮŽEŠ UDĚLATI DNES, NEODKLÁDEJ NA ZÍTŘEK, pravi staré přísloví, proto objednejte si zásobu dobrého zboží pokud je k dostání za nejlevnější velkoobchodní ceny.

SAMI IMPORTUJEME:

**KÁVU,
ČAJ,
MÁK,
KMÍN,
POVIDLA**

JOHN A. SOKOL,
MAJITEL.

a mnohé jiné potraviny, zvláště upotřebené v české kuchyni. Pište si o náš nový cenník a vzorek kávy, který zašleme úplně ZDARMA.

KRAJANÉ, podporujte největší československý závod, který Vás vždy co nejpoctivěji obslouží. Naše heslo:

NEJLEPŠÍ ZBOŽÍ ZA NEJLEVNĚJŠÍ CENY.

SOKOL & CO.

Obchod založen roku 1895.

60 E. South Water Street, Chicago, Ill

Doporučují veškeré chicažské banky a české časopisy.

Zdarma průtrži trpícím.

5000 trpících má obdržet
ZKOUŠKU ZDARMA.

Není třeba ztrpčovat si život nošením nepotřebných pasů.

Tuto velkodušnou nabídku staví vynálezce obdivuhodně a ve dne v noci činné metody, která se má upotřebovati ku sešlívání ochablých svalů a následujícím odstranění bolestivých pasů a nutnosti nebezpečných operací.

ZÁDNÝ POPLATEK.

5.000 trpícím, kteří nám dopišou zašle se dostatečná částka PLAPAO bezplatně k podniknutí důkladné zkoušky. Žádný poplatek za tuto zkoušku PAPAQ ani teď ani později.

PRESTAŇTE NOSIT PRŮTRŽNÍ PASY.

Ano, přestaňte víte z vlastní zkušenosti, že je to pouze dočasná pomůcka — falešná podpora hrotila se zdí a že podrývá Vaše zdraví svým škodlivým vlivem na oběh krve. Nač tedy jej dále nosit? — Stává lepším způsobu, jak se můžete nyní sami pro sebe převést bezplatně

Předem: Nejprvnějším a nejdůležitějším účelem PLAPAO-PADS jest stálé udržování na ochablých svalu lécu zvaného PLAPAO, jenž jest povahy stahující, a spolu se součástkami léčebné masy jest určen k zvýšení oběhu krve, tak že svaly znovu obživnou a znovu nabudou svou normální sílu a pružnost. Potom, a ne dříve můžete očekávat, že se průtrž ztratí.

Dále: — Jsouce dělány samopřilnavými zúmyslně aby zabráňovaly sešoupávání podušky, ukázaly se totiž býti důležitou pomůckou při zadržování průtrže, kterou pas nemůže udržet.

Sta lid, starých i mladých, dostavili se před úředníka oprávněného k ověřování přísah a přísahali, že PLAPAO-PADS vyřešily jejich průtrže, mnohé z nich velmi vážné případy a dlouho stávající.

NEPŘETRŽITÁ ČINNOST VE DNE V NOCI.

Význačnou zvláštností PLAPAO-PAD systému léčby jest poměrně krátká doba již je třeba k docílení výsledku.

Nestává žádných obtíží, žádného nepohodlí, žádné bolesti. Vzdor tomu při spánku tak jako když bdíte, při práci jako při odpočinku, tento obdivuhodný lék neviditelně vlévá do podbřišních svalů nový život a sílu, jichž jest jim třeba k vykonávání jejich patřičného údelu, aby udržovaly vnitřnosti na místě bez umělé podpory pasu neb jakéhokoliv jiného přístroje.

VYSVĚTLIVKA O PLAPAO-PADS.

Základ, na němž spočívá činnost PLAPAO-PADS dá se lehce vystihnouti pozorováním hořejšího vyobrazení a čtením následujících vysvětlivek:

PLAPAO-PAD jest zhotoven ze silné ochablé látky "E", která jest dělána aby vyhovovala pohybu těla a dala se zcela pohodlně nosit. Vnitřní povrch její jest přilnavý (podobně a přece jen rozdílně od obyčejných náplastí), aby se zabráňovalo podušce "B", aby se sešoupávala se svého místa. "A" jest rozšířený konec PLAPAO-PADU, který leží nad odumírajícími a sešlábými svaly aby se zabráňovalo dalšímu jejich povolání.

"B" jest správně utvořená poduška, která se má přiložit tak, aby zatlačila průtržní otvor a zabráňovala vybědnutí obsahu břišního. V podušce nalézá se nádržka. Do této podušky dá se obdivuhodný, absorbentní stahující lék. Jakmile ten lék vlivem tělesného tepla se rozpustí a uniká malým otvorem označeným "C", jest vsa kožními

otvory, aby sešlábli sešlábli svaly a docílili sešlábí otvoru. — "F" jest dlouhý konec PLAPAO-PADU, který přilne přes kyčelní kost, by touto souvislostí a kostrou těla byla PLAPAO-PADU dodána nehybnost a podpora. —

DOKÁŽTE TO NA MOJE ZTRATY.

Nezaslejte žádné peníze. Chci vám dokázat na svoje vlastní útraty, že můžete průtrž vaši překonat.

Až pak sešlábli svaly opět nabudou svoji sílu a pružnost.

A nevhledný bolestivý, nebezpečný nápor se ztratí.

A ten strašlivý pocit stahující se navědy ztratí —

A vaše síla, energie a životní schopnost se vrátí —

A budete lépe vyhlížeti a lépe se v každém ohledu cítiti, a vaši přátelé se vám budou diviti, jak dobře vypadáte —

Pak budete věděti že vaše průtrž je překonána — a budete mně děkovati vroucně za to, že jsem na vás tak naléhal, abyste přijmuli tuto obdivuhodnou bezplatnou zkoušku NYNL —

PIŠTE DNES O ZKOUŠKU ZDARMA.

Převněděte se osobně o ceně téže. Nezaslejte žádné peníze, neboť bezplatná zkouška PLAPAO vás nic nestojí. Vzdor tomu může vám přinesti navrácení zdraví, což je cennější hromady rybníka. Přijměte tuto "zkoušku zdarma" dnes a budete tomu velmi rádi, že jste tuto příležitost využít mohli. Pište poštovní lístek neb vyplňte kupon dnes a obratem pošty obdržíte zdarma zkoušku PLAPAO zároveň s výtiskem spisu pana Stuarda o průtrži, jenž obsahuje plně vysvětlení stran metody která byla odměněna v Římě diplomem a slatou medailí a v Paříži první cenou a jež by měla býti v rukou každého, jenž trpí tímto strašlivým neduhem.

Máte-li přítele, stíženého průtrží, laskavě jej zpravte o této nabídce. 5000 čtenářů může obdržeti tuto zkoušku zdarma. Buďte po ní s jistotou velká poptávka. Proto tedy, abyste nebyli zklamáni, pište HNED.

ZASLETE TENTO KUPON DNES NA
PLAPAO LABORATORIES, INC.

Block 2088 St. Louis, Mo.

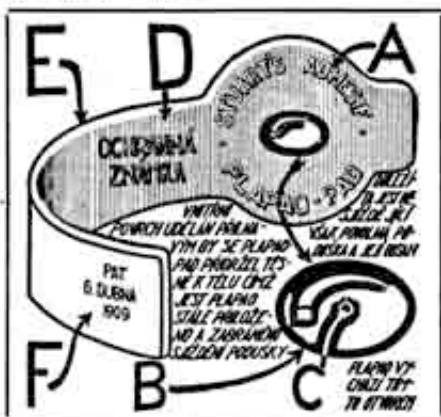
na zkoušku Plapao zdarma a spis
o průtrži.

Jméno

Adresa

Obratem pošty obdržíte zdarma
zkoušku Plapao.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Jezte rozumně a neplýtvejte se stravou jest přáním naší vlády.

V tom ohledu doporučujeme našim hospodynkám, používat ku úpravě jídel dosti zeleniny, která má hojnost výživných látek, jest laxativní pro dospělé, zvláště pak pro děti. Jest to nejlacinější náhražka, a každý snadno si ji může vypěstovat sám.

Těž zavařeným ovocem uspoří se mnoho a požívání tohoto přispívá ku zdraví.

Těž i dobrá káva jest prostředek sílicí.

Proč naši kávu nazýváme —SPECIALITOU—

Protože naše káva jest vybrána ze sta vzorků, těch nejlepších druhů kávy. Ochutnávána výtečným kávy-znalcem, který přes 33 roků kávu nakupuje ve velkém.

Proto naši kávu nazýváme SPECIALITOU.

Jsme jisti, že nikdo neměl chutnější kávy v Americe mimo naši.

Jsme hrdi na přízeň a reklamu, jež nám věnována našimi zákazníky, a to pouze jakostí naší kávy, a tím že jest o 10 až 15 centů na libře lacinější, než jiné méně cenné druhy kávy.

Obchodováním po dobu války dokázali jsme, že obchod náš je i obchodem vaším, neboť, ač veškeré potraviny v ceně stouply, cena naší kávy zůstala nezměněna. My dělíme se o skrovný výdělek s našimi zákazníky a to získává nám přízeň u všech myslících lidí. Přesvědčit se o tom může každý.

Zdražením kávy o 3 neb 4 centy na libře, jako to dělají jiní, mohli jsme vidělat o mnoho tisíc dollarů více, nám však je dobrá obsluha a spokojenost našich dlouholetých přátel milejší.

Kdo naši kávu dosud nezkusil, nechť dopíše

o půl liberní vzorek

kávy, čaje a fíkové cigorie, který zašleme úplně ZDARMA vyplacený až do domu.

Koření celé i mleté, mák, kmín a ruský čaj stále na skladě. Zásilky naše balíme tak, aby na svém aroma ničeho nepozbyly.

Objednávky laskavě řiďte na vám dávno známý

První český velkoobchod kávou, čajem a kořením v Americe

—JAVA COFFEE MILLS—

1708 SO. RACINE AVE., - - - CHICAGO, ILL.

E. J. PETRŮ, majitel.

O poctivosti našeho závodu přesvědčte se u First National Banky v Chicagu aneb u vydavatelstva tohoto kalendáře.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

E. J. PETRŮ, majitel. JAVA COFFEE MILLS E. J. PETRŮ, majitel.

1708 SO. RACINE AVENUE, - - - CHICAGO, ILL.

• PRAVÉ BŘEZOHORSKÉ THÉ •

Tento nevyrovnatelný lék jest připraven z léčivých, divokých bylin a kořinek, rostoucích na kořených kopcích Březohorského pohoří a v Krkonošských horách, a rychle léčí kašel, nastuzení, chrlení krve, počátek souchotin, zapálení plic, obtížné dýchání, chřipku (La Grippe) a vůbec všechny nemoci dýchacího ústrojí. Výtečný tento lék jest doporučen a předpisován nejlepšími lékaři s výborným úspěchem.

Fayetteville, Tex., 12. února 1918.

Pan Josef Šedivý, 3379 E. 49 St.,
Cleveland, Ohio.

Ctělý pane!

Zasílám Vám poštovní poukázku na \$3.40, za kterou obnos mi laskavě zašlete 4 balíčky Vašeho vyhlášeného plicního Březohorského Thé proti nastuzení a kašli. Co tento výtečný lék moje manželka začala užívat, cítí se mnohem zdravěji, neb již skorem nic nekašle.

S krajským pozdravem Váš přítel
Arnošt W. Orsák.

Junction, Wis., 18. pros. 1917.

Pan Josef Šedivý, 3379 E. 49 St.,
Cleveland Ohio.

Ctělý pane!

Zasílám Vám na Vaše záračné plicní Březohorského Thé \$3.40, neb já bez něho nechci být. Já jej chci mít stále při ruce, když se nastudím. Mnoha lidem jsem výtečný tento lék doporučila a každý si jej nemůže dosti vynachválit. Já co budu živa, nechci bez něho být, neb jest to nejlepší lék na avěť. Pošlete mi jej obratem pošty.

Kateřina Pořtová.

V Burlington, Tex.

Mr. Josef Šedivý, 3379 E. 49 St.,
Cleveland Ohio.

Ctělý pane!

Přiložené naleznete Money Order na \$1.70, za nějž mi zašlete dva balíčky Březohorského Thé, poštou. Můj muž nedávno od Vás objednal dva balíčky tohoto výborného thé a oba jej pijeme. Cítíme, že nám skutečně pomáhá, neb jest to ten pravý lék k užívání.

Mrs. J. W. Irvinová.

Cena krabičky poštou
85 centů.

Zajisté známo Vám jméno proslulého faryže Kneippa, jenž tolik užitečných knih ohledně léčení vodou byl napsal. Též tisíce lidí přesvědčilo se o blahodárném působení nejlepšího Kneippova léku, po čtyřicet roků v nejzavrtalejších případech osvědčených "Životních Pilulek" a vděčí jim za své opětné nabytí zdraví.

Proslulé tyto pilulky zasílám poštou za 50c krabicí. Návod a další vysvětlení buď s objednávkou neb zvláště odešlu na požádání zdarma.

Pravé tyto léky jsou k dostání
pouze prostřednictvím:

JOSEF ŠEDIVÝ, Obchod obstaravatelský a importerský
3379 E. 49th Street, cor. Hamm Ave.,
CLEVELAND, OHIO.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

DIAMOND MILL

Je nejlepší stroj na farmě.
Semle veškeré obilí k stol. potřebě, celou párnici, Graham, Corn Meal a pohankovou mouku. Skařotuje krmivo pro dráček, prasata, dobytek

Mláči i pohob

Pište o podrobnost.

Nejlepší malé mlátičky

"Ellis Champion" s velkou výkonností na veškeré obilí, hrách, fazole, alfalu atd. Sláma i píevy výjádou dle přání společně neb odděleně. Tři velikosti.

Vymlaťte si obilí sám!

Ušetřte účet za mláčení.

Western Farm Specialties, Dept. A.

FRED VLACH, Mgr.

Union Sta. Box Z, Omaha, Nebraska

ČESKÉ REKORDY MLUVÍCÍ STROJE

REKORDY REKORDY REKORDY REKORDY

NEJVĚTŠÍ VÝBĚR.

Pište si o seznam.

Tomáš Košatka a Spol.

1425 West 18th Street,
CHICAGO, ILL.

Nenoste Pásu!

Po 30leté zkušenosti sestavil jsem
přístroj pro muže, ženy a děti;
jenž léčí průtrž.

Posílám ho na zkoušku.

Pakli jste zkusili skoro všechno jiné, přijďte ke mně. Kde jiní nic nesvedli, tam já mám ten největší úspěch. Pošlete připojený kupon dnes.

Hořejší je C. E. Brooks, vynálezce přístroje s kterým se sám vyléčil a jenž léčí průtrž po více než 30 roků. Máte-li průtrž, dopište mu dnes.

a já vám zašlu zdarma svoji obrázkovou knížku o průtrži a jejím léčení, ukazující můj přístroj a udávající vám ceny. I jména mnoha lidí, kteří ho zkusili a vyléčili se. Je to okamžitá úleva, když vše jiné nepomáhá. Pamatujte, že neuzírám žádných mastí, žádných rohemů, žádných léků.

Posílám na zkoušku, abych dokázal, že co pravím, je pravdivé. Vy rozhodujete a když jste byli jednou mojí obrázkovou knížku spatřili a ji přečtli, budete tak nadšenými, jako sta mých pacientů. Jichž dopisy můžete také čísti. Vyplňte dolejší ZDARMA KUPON a odešlete poštou dnes. Stojí to za tu chvíliku vašeho času, ať už můj přístroj zkusíte nebo ne.

ZDARMA Informační kupon.

C. E. BROOKS, 1409 G State St.,
MARSHALL, MICH.

Laskavě pošlete mně poštou v obyčejném obalu vaši obrázkovou knížku a úplné poučení o vašem přístroji k léčení průtrže.

JMÉNO.....

ADRESA.....

MĚSTO.....

STÁT.....

Věnujte nám okamžik. Praktické potřeby pro praktické lidi, jako:

Rozhovory českoanglické a denního života (Nový Tlumáč)	\$1.25
Vzorky k sestavování dopisů česko-anglických (Dopisovatel)	\$1.20
Co ženy rozhodně vědět mají (Sbírka už rad)	55c
Pohlavní zdravotní manželů, vázané	\$1.25
Sebeochrana a pohlavní zdravotní mužů a žen, za	\$1.05
Co každá dívka vědět má, za	30c
Výchova k šťastnému manželství	55c
Matka a dítě — nepostrádatelná kniha ilustr. pro české ženy, matky-rodilky, za	\$2.10
Americké zákony a jejich vyvětlení od prof. Krále, za	90c
Kuchařská kniha s českými jídly váz.	\$1.10
Bohemian made easy (Bohemian grammar)	\$1.10
Pohlednice: Naši hoši v zákopech, 16 za	25c
Kaiser Vilém v pekle sbírka žertovná	25c
České historické pohlednice, tučet	13c
Pohledy na památný průvod spolků při uvítání prof. Masaryka	18c
Zvětšená podoba prof. Masaryka — 14x17 za	20c
Huční malba — crayon na plátně znázorňuje zvětšenou podobu prof. Masaryka, Dr. Kramáře neb Štefanika, vel. 16x20, zaručeně věrné podoby po	\$2.00
ZBOŽÍ:	
Secret bleaching cream, osvědčená bělicí jeha na pleť mastnou osmáhlou a nečistou od uhrů a j. vyrážky, Cena	58c
Secret massage cream — ničí vrásky, činí pleť mladistvou svěží a čistou, Cena	55c
Hair remover. — Zaručený odstraňovač chloupků v obličejí (za 5 minut bez bolesti a poškození kůže)... ..	78c

Hair tonic — odstraňuje lupy a sítí kůže pro nový vzrůst vlasů. Cena	70c
Karlovarská sůl umělá — známý prostředek proti nemocem ledvin, žaludku a zácpy	55c
Import franc. páška na vousy	38c
Import porcelán, dřívka	55c
Taroky — karty za	\$1.00
Sibyllino proroctví a slepého mládence — úplné	26c
Učebnice jazyka francouzského	35c
Učebnice jazyka ruského (225 stran váz.) za	80c
R. 1914 — líčení evropské války slovem i verzem, vázané	35c

České knihkupectví — Český Mail Order House.
Jediný toho druhu v Chicagu.

B. LINKA & CO. 3345 W. 26th St., - Chicago, Ill.

KIRCHMAN STATE BANK
roh 22. ulice a 56. Avenue, Cicero, Ill. (Chicagské předměstí)

Česká spořitelna pod dohledem Státu, Chicago Clearing House a Federal Reserve System.

Přijímá vklady i z venkova po poště.

KIRCHMAN SAVINGS BANK
3149 West 22nd Street, - CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Pošlete nám tento kupon

JUSTIN BRÓS.,

5249 W. 25th St., Cicero, Ill.

Prosím, pošlete mi váš největší katalog hudebních nástrojů, obsahující největší seznam českých rekordů a pianových válců.

Jméno.....

Adresa.....

R. F. D. Box

Ušetříte peníze na všem co koupíte v oboru hudební.

Největší výběr českých rekordů a pianových válců

— V AMERICE. —

Jsmo největším českým zasílatelským závodem v Americe majícím na skladě úplný seznam všech hudebnin.

Ručíme,

že každá věc od nás koupená vás úplně uspokojí, že vám poskytne službu, jakou jste oprávněn očekávat, že má plnou hodnotu ceny, jakou jste zaplatili.

Pakli z jakéhokoliv důvodu jste nespokojen s některou věcí od nás koupenou očekáváme, že nám ji vrátíte na naše konto. — Potom ji vyměníme za věc, jakou si zrovna přejete nebo vrátíme vám peníze, zároveň také s výlohami zašlání, jež jste zaplatili.

KATALOG ZDARMA.

Náš 1920 katalog jest nyní hotov. Můžete si jeden opatřit bezplatně, když zašlete hořejší kupon.

JUSTIN BRATŘÍ,

HUDEBNÍ ZÁVOD,

5249 West 25th Street,

CICERO, ILL.

NEBUDEME STONAT....

Tak zpívá se v jedné z českých národních písní, a věc ta, ačkoliv zdánlivě hodně smělá, nevypadá tak obtížnou, jestliže pečujeme stále o čistotu žaludku. Je-li žaludek v pořádku, nedostaví se nechuť k jídlu, zácpa, bolení hlavy, nadýmání, nervosa, duševní i tělesní zmalátnělost a jiné podobné zjevy. K docílení pravidelné činnosti žaludku nejlepším domácím lékem jest

Trinerovo Léčivé Hořké Víno.

Formule tohoto léku byla dne 2. května 1919 znovu schválena spolkovým departmentem pro vnitřní dávky ve Washingtoně a uznána za úplně vyhovující prohibičním předpisům. Proto dostanete Trinerovo Léčivé Hořké Víno v každé lékárně, stůjte jen na tom, že nechcete žádného jiného léku mimo Trinerův American Elixir of Bitter Wine, který již 30 let těší se nejlepší pověstí a o jehož znamenitých účincích denně nás docházejí přípisy ze všech konců Spoj. Států a Kanady.

Trinerův Liniment

Jest to, po čem máte ihned sáhnouti, jakmile se dostaví mučivé bolesti reumatické neb neuralgické nebo bolení v kříži (houser). Lék ten je též nejspolehlivější při polámání, vymknutích, otáčích, únavě svalů nebo nohou atd. Ve všech lékárnách.

Trinerův Antiputrin

osvědčí se překvapujícím způsobem, užijete-li ho v náležitém rozředění teplou vodou, jako kloktadla při zánětech hrdla nebo jako vyplachovadla úst vůbec a při bolavých čelistích neb dásních zvláště. Je to nejlepší antiseptik k vymývání ran a vředů a j. V každé lékárně.

JOSEPH TRINER COMPANY,

1333 - 43 So. Ashland Avenue,

Chicago, Ill.